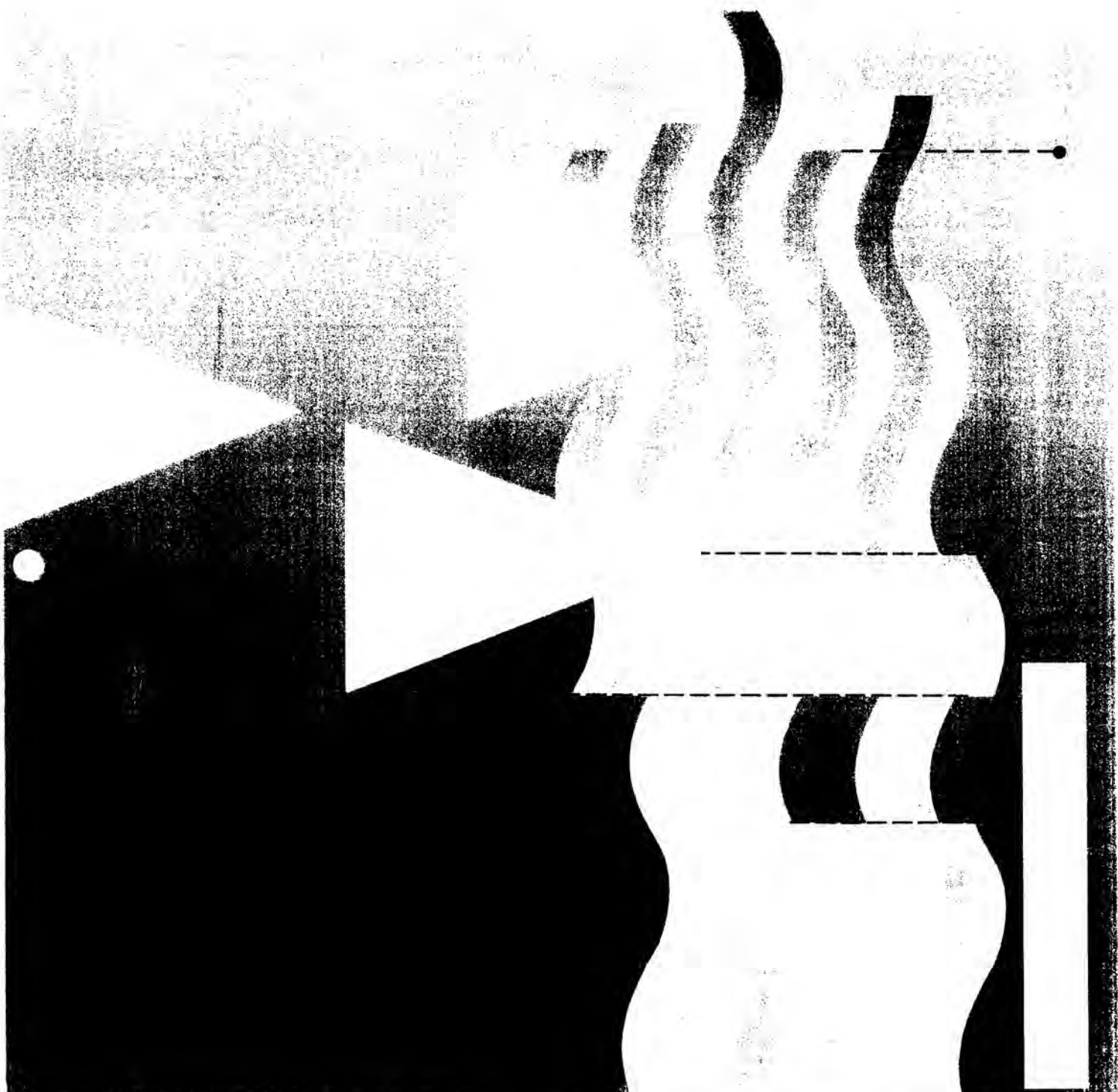

Ministerie van Binnenlandse Zaken
Binnenlandse Veiligheidsdienst

Revolutionaire Anti Racistische Aktie

De Anti-Imperialistische Strooming in Nederland

Revolutionaire Anti Racistische Aktie

De Anti-Imperialistische Strooming in Nederland

REVOLUTIONAIRE ANTI RACISTIESE AKTIE

De Anti-Imperialistische Strooming in Nederland

"Dat het uiteindelijk om een wereld gaat zonder onderdrukking, uitbuiting en vergiftiging, zonder racisme en sexismen is geen pathetische geloofsbelijdenis, maar de kern van het socialisme zoals wij ons dat voorstellen."

* Kommunikee van RARA, 17 maart 1990

's-Gravenhage,

25 november 1993

INHOUDSOPGAVE

	datum	pag.
1. INLEIDING		1
1.1 Het Landelijk Coördinatie Team	(1986-1988)	1
1.2 Het KOBI-team	(1991-1992)	2
1.3 Het BVD-team		3
1.4 Doel van deze nota		4
2. DE ANTI-IMPERIALISTISCHE STROMING		5
2.1 Het ontstaan van een kritische samenleving		5
2.2 Politiek activisme in Nederland		6
2.3 De anti-imperialistische ideologie		6
2.3.1 Speerpunten van de totaalstrijd		7
2.4 Ontwikkeling van het anti-imperialisme in Nederland		8
3. ORGANISATIES		13
3.1 Het actieblad De Zwarte - Den Haag	(1983-1990)	13
3.2 Radicaal links blad "Konfrontatie" Den Haag	(1991-heden)	13
3.3 Frontline Info Buro/Boekhandel Slagerzicht-Amsterdam		14
3.4 Revolutionair Initiatief Amsterdam (RIA)	(1987/88-heden)	15
3.5 Vrouweninfocentrum "De Wilde Roos" Amsterdam	(1989-1991)	15
3.6 Solidariteitscentrum (voor Latijns-Amerika)		16
Ultimatum Amsterdam		16
3.6.1 De Postwisselfraude	(17-03-1989)	17
3.7 Stichting "World Com" Amsterdam	(1992-heden)	18
3.8 Steungroep Radio Farabundo Marti Den Bosch	(1988-?)	18
3.13 Fix Telematics Den Bosch	(1989-heden)	20
3.15 Bulletin Board Systems		22
3.16 Revolutionaire Anti Racistische Aktie (RARA)	(1985-heden)	22
4. REVOLUTIONAIRE ANTI RACISTIESE AKTIE		24
4.1 Het "socialistische perspectief" van RARA		24
4.1.1 Gewelddadigheid		27
4.2 De RARA-actiedoelen		28
4.3 De aanslagen		29
4.3.1 Bomaanslag Van Heutsz-monument te Amsterdam	(11-09-1984)	29
4.3.2 Aanslag Deuss (Trans World Oil) te Berg en Dal	(07-01-1985)	31
4.3.3 Aanslag Makro Duivendrecht	(17-09-1985)	32
4.3.4 Aanslag op Emballagebedrijf Van Leer te Amstelveen	(09-07-1986)	34
4.3.5 Aanslag Teleport (PTT-schotelantenne) te Amsterdam	(21-08-1986)	35

	datum	pag.
4.3.6	Aanslag tegen kantoor Olympische Spelen Amsterdam 1992 (N.O.C.) te Amsterdam	(21-08-1986) 37
4.3.7	Aanslag Makro Duiven	(18-12-1986) 38
4.3.8	Aanslag Makro Duivendrecht	(18-12-1986) 38
4.3.9	Aanslag Makro Nuth	(10-01-1987) 39
4.3.10	Aanslag Shell Nieuwegein	(19-06-1987) 40
4.3.11	Aanslag Boot-Olie Alphen aan den Rijn	(26-06-1987) 42
4.3.12	Aanslag op paspoortdrukkerij KEP/ELBA Schiedam	(25-01-1988) 43
4.3.13	Slangen-snijactie Shell-station Amsterdam	(07-03-1988) 45
4.3.14	De RARA-arrestaties	(11-04-1988) 46
4.3.17	Aanslag op Thermo Shell Centrum Hilversum	(17-04-1989) 49
4.3.18	Aanslagen tegen de KMAR Arnhem/Oldenzaal	(19-03-1990) 52
4.3.19	Aanslag op het ministerie van Justitie Den Haag	(26-03-1990) 54
4.3.20	Aanslagen op woonhuis van Staatssecretaris Kosto te Groot-Schermer en ministerie van Binnenlandse Zaken Den Haag	(13-11-1991) 55
4.3.21	Aanslag ministerie van Sociale Zaken/DIA Den Haag	(01-07-1993) 57
4.4.	De structuur van RARA	59
4.4.1	RAR-(kern)groep	62
4.4.2	Internationale contacten	63
4.5	Modus Operandi	63
4.5.1	Keuze van het actiedoel	63
4.5.2	Emotie	64
4.5.3	De bommen	64
4.5.4	De uitvoering	66
4.5.5	Communicatie	67
4.5.6	Financiën	67
4.5.7	Karakteristieken van RARA	68

DE VERWORPENEN DER AARDE

*Wij zullen met jullie opstaan voor de strijd tegen het imperium van
de winst, we zullen met jullie rouwen om jullie doden, lachen met
jullie over iedere gewonnen slag, meedansen, de dodendans van
het imperialisme.*

*Het zal een lange weg zijn,
Kameraden,
maar stap voor stap
zal ook de aarde
door ons allen
terugveroverd worden
tot ze geheel
aan de mensen zal behoren.*

Uit: "De arrestaties van 11-4; blad over zeepbellen".

1. INLEIDING

Begin jaren tachtig werd het Nederlandse activisme beheerst door krakers, anti-militaristen en anti-kern-energie-activisten. Eén van de meest geruchtmakende actiegroepen op dat moment was de anti-militaristische actiegroep Onkruid. Deze groep bleek een kraamkamer voor vele - gespecialiseerde - actiegroepen.

Nederland kende ook acties, weliswaar geen bomaanslagen zoals in de ons omringende landen, maar zogenaamde "Breek in, maak openbaar"-acties en sabotage-acties.

Door de BVD wordt reeds vanaf het begin van de jaren tachtig aandacht besteed aan actiegroepen die door hun activiteiten "de rechtsstaat schokken". Voortdurend werd getracht bedenkelijke ontwikkelingen in deze sfeer te volgen en gewelddadigheden in een vroegtijdig stadium te onderkennen. Hierbij maakte de BVD gebruik van verschillende haar ten dienste staande inlichtingenmiddelen. In een aantal gevallen kon op basis van - via deze middelen ingewonnen - informatie een actie worden voorkomen. In een groter aantal gevallen kon ná een actie, via analyse, een dadergroep achterhaald worden.

Toen in 1985 de eerste RARA-aanslagen gepleegd werden, werd niet alleen het activisme hierdoor verrast, ook opsporings- en veiligheidsdiensten zaten in eerste instantie met hun handen in het haar. De wijze waarop RARA aanslagen pleegde was nieuw en de omvang van de schade was ongebruikelijk groot.

In de jaren 1985 tot en met 1987 pleegde RARA meerdere aanslagen. Naar aanleiding van iedere aanslag werd er een lokaal politieteam opgericht dat trachtte de daders te identificeren en aan te houden. Veel leverden deze onderzoeken niet op. Door de onervarenheid van het politiekorps en het feit dat RARA landelijk opereert, was het voor de korpsen onmogelijk om het onderzoek succesvol af te ronden.

1.1 Het Landelijk Coördinatie Team (1986-1988)

Na de aanslagenreeks van RARA werd daarom op 15 januari 1987 een speciaal recherche-team geformeerd. Het team was een samenwerkingsverband tussen verschillende Korpsen van Gemeentepolitie, het Korps Rijkspolitie en de Koninklijke Marechaussee. Het werd ondersteund door de Centrale Recherche Informatiedienst. Het team droeg een landelijk karakter en werkte vanuit Amsterdam onder de naam Landelijk Coördinatie Team (LCT). Belangrijkste taak van het team was het oplossen van de Makro-branden. In dit team participeerde ook de BVD. Zij trachtte vanuit haar ervaring met het "politiek gewelddadig activisme" het team te ondersteunen. In veel gevallen bleek de bijdrage van de dienst belangrijk te zijn. De afdeling BF, belast met het Politiek Activisme, kon het team voorzien van achtergrondinformatie over allerlei personen en organisaties die de subcultuur, die het activisme is, vorm geven.

Wanneer na geruime tijd de contouren van de RARA-dadergroep zich beginnen af te tekenen, worden er door de politie, CRI en de BVD voortdurend observatie-acties op de doelgroep gehouden. Deze acties leverden interessante relatiepatronen op. Ook slaagde het team erin om een aantal RARA-achtige aanslagen aan dezelfde dadergroep toe te schrijven. Informatie van de BVD over deze groepen werd in het team ingebracht. Deze informatie zou een belangrijke richtinggevende functie vervullen tijdens het verdere verloop van het onderzoek. De BVD slaagde er via haar specifieke inlichtingenmiddelen in een enorme hoeveelheid informatie over de doelgroep in te winnen.

Wat misschien nog wel belangrijker bleek, was de informatie die de BVD verzamelde over activisten die geen deel uitmaakten van de RARA-

kern. Mogelijke aanknopingspunten, die door het LCT werden aangedragen konden op grond hiervan in de juiste context geplaatst worden. Hierdoor werd veel onnodig rechercherwerk voorkomen.

Op 11 april 1988 werden op grond van de resultaten van het LCT-onderzoek 8 personen aangehouden. Er werden huiszoekingen gehouden en de verdachten werden onderworpen aan een intensief verhoor. Geen van de verdachten zei iets; men volhardde in een langdurig stilzwijgen. Alleen op basis van tactisch rechercherwerk werden voldoende technische bewijzen gevonden die een veroordeling van [ ] mogelijk maakten. Op grond van een procedurefout werd hij uiteindelijk na een detentie van acht maanden vrijgelaten.

2 |

Met het optreden van het LCT kreeg RARA definitief een gezicht. Vermoedens en aanwijzingen werden bevestigd. De groep rond [ ] en [ ] nam inderdaad een belangrijke plaats in binnen het anti-imperialistische actiewereldje. De ideologische en technische kern was ontmaskerd. Er werd meer inzicht verkregen in de RARA-zienswijze en de positie die RARA innam ten opzichte van de rest van de Beweging. Onvoldoende inzicht werd verkregen in de uitvoeringswijze van RARA.

1.2 Het team (1991-1992)

Zo werden de inspanningen van de BVD beoordeeld...

Na de arrestaties begon RARA een tweede leven. Opnieuw pleegde zij brandaanslagen. De RARA-kern bleek veel geleerd te hebben van het LCT-onderzoek. Fouten die het LCT ontdekte, werden dan ook niet meer gemaakt. Aanwijzingen die eventueel in de richting van een dadergroep wijzen, werden dan ook niet gevonden. De BVD ging verder met het in kaart brengen van de anti-imperialistische scene. Het werd zelfs een van haar speerpunten. Een belangrijk deel van deze stroming kon verder in kaart gebracht worden en een belangrijk gedeelte van de personen en organisaties werd voortdurend onder controle gehouden. Alle inlichtingen-middelen werden ingezet. Ondanks de inspanningen van informanten en agenten, wist de BVD niet verder door te dringen dan tot de periferie van RARA. Toch is dit beeld niet zo hopeloos als het lijkt. Er werden, zij het moeizaam, kleine succesjes geboekt die RARA steeds meer gezicht geven. Maar tegenslagen waren er ook. De aanslagen op Kosto en Binnenlandse Zaken waren een grote tegenslag voor het team dat zich met RARA bezighoudt. Na de aanslagen startte zowel de politie als de BVD een grootschalig onderzoek. Wederom werd besloten tot de oprichting van een speciaal opsporingsteam. In opdracht van de Landelijk Officier van Justitie belast met Terreurbestrijding werd er in november 1991 een landelijk rechteam geformeerd dat onder zijn leiding het onderzoek naar de daders verrichtte. Het team werd een samenwerkingsproject van de korpsen Den Haag en Alkmaar en de CRI. Het -team, zoals het genoemd werd, kreeg als vestigings-plaats Den Haag. Ook hier werd door de BVD ondersteuning verleend. De BVD balde zijn inzet samen in een groot, directie-overschrijdend team, genaamd . Relevante informatie werd door aan het l-team geëxploiteerd en vragen werden op basis van de beschikbare informatie en kennis beantwoord. Ondanks enorme inspanningen van alle betrokken partijen leidde ook deze aanpak niet tot aanhoudingen. Wel werd een actuele en geschoonde milieu-kaart van anti-imperialistisch Nederland verkregen, die tevens een selectie bevatte van die activisten, die bereid en in staat zijn tot aanwending van geweld.

3

Na de opheffing van het -team ging het onderzoek bij de BVD en CRI verder.

1.3 Het BVD-team

werd op 1 september 1992 voortgezet in het team . De BVD boorde nieuwe informatie-kanalen aan en introduceerde nieuwe werkmethoden. Deze nieuwe aanpak resulteerde in een verbetering van de informatiepositie rond RARA. Beter inzicht werd verkregen in de samenstelling van RARA, de internationale contacten van de kern-groep, de communicatie-methoden én er werden aanwijzingen verkregen die wezen op voorbereidingen voor een nieuwe aanslag.

De onderzoekingen, die de BVD in nauwe samenwerking met CRI uitvoerde, werden tegengewerkt door activiteiten van zogenaamde "scannerfreaks".

Terwijl het team volop bezig is met haar onderzoek en zij ervan overtuigd is dat men de voorbereiding van een aanslag onder controle heeft, slaat RARA wederom met succes toe. Op een onverwacht moment pleegt men een aanslag op het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Analyse door het -team achteraf duidt erop dat dezelfde kerngroep wederom betrokken is bij deze aanslag.

Ondanks de tegenslag van de laatste aanslag zijn de personen die betrokken zijn bij de op-

sparing van RARA ervan overtuigd dat alleen door volharding RARA op de knieën gekregen kan worden. Het inzetten van nieuwe, ongebruikelijke modi operandi zijn hierbij van wezenlijk belang. RARA is maar al te goed op de hoogte van de mogelijkheden en werkwijze van haar tegenstanders.

1.4 Doel van deze nota

Deze nota gaat dieper in op het fenomeen RARA. Aandacht wordt besteed aan de door haar gepleegde aanslagen en doelen, de achtergrond van haar leden, haar positie binnen de Beweging (nationaal en internationaal), de ideologie en de modus operandi. Voor veel lezers zal de subcultuur van het Politiek Activisme vreemd zijn. Daarom zullen ook hieraan enkele paragrafen gewijd worden.

4 |

29 november 1993

2. DE ANTI-IMPERIALISTISCHE STROMING

2.1 Het ontstaan van een kritische samenleving

Het na-oorlogse tijdsbestek tot aan de jaren zestig kan vooral worden getypeerd als een periode van economisch herstel, waarin industrialisering en het begeleidend proces van verstedelijking op de voorgrond treden. De overheid kent haar taken en neemt initiatieven die haar maken tot een verzorgingsstaat-in-wording. De overheid wordt over het algemeen geaccepteerd, zo niet gerespecteerd. Natuurlijk was er ook protest. Echter, betogingen en demonstraties waren schaars en streng gereguleerd. In de jaren zestig komt het na-oorlogse herstel tot een afronding. Nederland is een welvarende natie geworden, onder leiding van haar verzorgingsoverheid hard op weg een post-industriële samenleving te worden, getet op het uitdijen van de dienstensector. Het proces van bureaucratisering, technologisering, schaalvergroting en verstedelijking zet zich voort. Daarnaast is er sprake van een afbrokkeling van het zuilenstelsel en een sterker wordende secularisatie. Niet iedereen blijkt echter tevreden, en men is in het algemeen 'kritischer' geworden. Vooral bij betrekkelijk jeugdige categorieën worden diverse maatschappelijke aspecten gezien vanuit wat wel is aangeduid als een 'neo-democratische ideologie', gekenmerkt door:

1. een nadruk op gelijkheidsdenken;
2. een verzet tegen de machtspositie van de particuliere onderneming;
3. een verzet tegen het centralistische en bureaucratische overheidsapparaat.

5

Globaal wijzen vrijwel alle ontwikkelingen in 'progressieve' richting, dat wil zeggen: men wil uitdrukking geven aan een verlangen naar een grotere gelijkheid en vrijheid, en de maatschappij daarnaar inrichten. Ook de internationale solidariteit groeit. Talrijke comités worden geformeerd, zoals het Angola Comité, het Medisch Comité Nederland Vietnam, etc. Heeft men zijn bedenkingen, dan maakt men een "zwartboek" of stelt een "zwarte lijst" op. Vooral jongeren spelen een belangrijke rol. Publiciteit staat bij veel acties en initiatieven centraal. De jaren zestig zijn in het bijzonder de periode van de affiche, het stencil, de (alternatieve) blaadjes. Hearings, sit-ins, maar in het bijzonder de "teach-ins" zijn de betrekkelijk nieuwe, uit Amerika overgewaaide, actiemethoden om publiciteit te trekken. Waren de demonstraties voor de jaren zestig betrekkelijk 'keurig' en verliepen ze zonder incidenten, thans werd dat anders. In februari 1961 werd in Kongo de nationale leider Loemoemba vermoord. Voor het eerst na de oorlog vielen in een protest van jongeren aan beide zijden - politie en demonstranten - gewonden. Sindsdien wordt het Nederlandse volk via de TV jaar in jaar uit met dergelijke conflicten geconfronteerd.

In de jaren zeventig komen enkele 'nieuwe', sociale bewegingen tot volle ontplooiing. Gezagsprovocatie en hantering van bepaalde actiemiddelen werden gemeengoed. De vaardigheid tot het voeren van buitenparlementaire actie nam toe. In het algemeen traden er veranderingen in waarden en normen op, die er mede de oorzaak van zijn dat ook in de jaren zeventig en de eerste jaren van de jaren tachtig allerlei vormen van protestacties - vaak illegaal - worden ondernomen. In de jaren zeventig en begin jaren tachtig komen verschillende sociale protestbewegingen tot bloei. Meest noemenswaardige zijn de anti-kernenergiebeweging, de vredes-beweging en de kraakbeweging. Met name de kraakbeweging zou de basis leggen voor wat later "Politiek Activisme" genoemd zou gaan worden.

Halverwege de jaren '70 onstonden er overal in het land, vooral in de steden, kraakgroepen die belangen van krakers behartigden en tevens probeerden te bereiken dat gemeentebesturen meer aandacht besteedden aan woningbouw voor jongeren en aan bestrijding van leegstand. Vanaf 1978 vindt een sterke radicalisering van de kraakbeweging plaats, waarbij de Amsterdamse kraakbeweging de toon aangaf. In 1978 verklaarde men zich ook actief, dat wil zeggen gewelddadig, te zullen verzetten tegen de ontruiming van kraakpanden. De

overheid gold voor de kraakbeweging steeds meer als tegenstander, als zaakwaamemer van eigenaren, projectontwikkelaars en speculanten. De kraakbeweging verklaarde 'auto-noom' te zijn ten opzichte van de autoriteiten. Zij wilde haar doelstellingen 'op eigen kracht', buiten de overheid om, verwezenlijken. Het doel van de kraakbeweging beperkte zich niet meer tot een betere huisvesting voor jongeren. Het totale maatschappelijke bestel zou moeten veranderen ten gunste van een kleinschalige, democratische en gefeminiseerde samenleving. Later zouden de aanhangers die dit streven in de praktijk wilden brengen aangeduid worden met het begrip "Politiek activisme". Kraken werd slechts één van de middelen in de strijd tegen de Nederlandse maatschappijvorm. Andere actoren in de strijd waren het antimilitarisme, de anti-kernenergiebeweging, de vredesbeweging en de vrouwenbeweging. Al deze groepen worden ook wel aangeduid met de term "De Beweging".

6 |

2.2 Politiek activisme in Nederland

Politiek activisme in Nederland wordt vanouds bedreven door een aantal groeperingen binnen "de Beweging", een verzamelnaam voor een tamelijk losse verbinding van krakers, antimilitaristen (ex-Onkruid e.d.), leden van de anti-kernenergiebeweging, van de anti-apartheidsbeweging, enz.

Acties waren en zijn traditioneel gericht tegen de overheid, NAVO, leger en multinationals. Voorzover er geweld werd gebruikt, bestond dit hoofdzakelijk uit vernielingen, met wisselende materiële schade als gevolg. Bij gebrek aan controversiële maatschappelijke problemen zijn de activiteiten van de Beweging de laatste jaren aanzienlijk verminderd. Men denkt hierbij aan de versoepeling van het apartheidsbeleid in Zuid-Afrika en de vermindering van de troepensterkte in Europa.

Binnen het politiek activisme zijn verschillende ideologische stromingen te onderscheiden. Eén ervan is het anti-imperialisme. In het verleden was het vooral de Rote Armee Fraktion in Duitsland die de anti-imperialistische ideologie aanhing en in de praktijk bracht. Zij pleegde aanslagen tegen representanten van het bedrijfsleven, de overheid en met name ook de V.S. en de NAVO als machtssymbolen van het imperialistische Westen.

In Nederland zijn de anti-imperialisten in het begin van de jaren tachtig voortgekomen uit een bundeling van radicale elementen uit de voormalige actiegroep Onkruid en uit de kraakbeweging. Vanaf 1984 zijn er verschillende acties uitgevoerd door vertegenwoordigers van deze stroming. Voorbeelden zijn: de bomaanslag op het Van Heutsz-monument door de Groep Koetoh Reh, de brandstichting bij de oliehandelaar John Deuss door de groep "Pyromanen tegen Apartheid" en de Makro-branden door het - sedert 1985 actieve - RARA. In de claimbrieven van deze acties² komt de anti-imperialistische theorie voor het eerst duidelijk naar voren.

Om de ontwikkeling van de anti-imperialistische stroming in Nederland te kunnen begrijpen is het van belang om nader op de ideologische achtergrond ervan in te gaan. Wat houdt die anti-imperialistische ideologie nu precies in?

2.3 De anti-imperialistische ideologie

Er bestaat geen expliciet geformuleerde beschrijving van het anti-imperialistische gedachtegoed. Ook hier hebben we te maken met "scholen" en "stromingen". Uit publicaties die

² Zie bijlagen I, II, III e.v.

via de actiebladen De Zwarte en Konfrontatie zijn verschenen, wordt echter wel een gemeenschappelijke theoretische lijn duidelijk. De anti-imperialisten richten zich tegen de kapitalistische ordening, die zij fundamenteel onrechtvaardig achten. Deze onrechtvaardigheid manifesteert zich in:

- de tegenstelling tussen arbeid en kapitaal;
- de uitbuiting van vrouwen door mannen in dit "patriarchale" arbeidssysteem;
- de "racistische" tegenstelling tussen het kapitalistische Westen en de Derde Wereld.

Volgens de aanhangers van het anti-imperialisme ligt in onze maatschappij de feitelijke macht volledig bij de grote multinationale ondernemingen. Deze multinationals houden met steun van de nationale regeringen, politie, leger en justitie de bovengenoemde fundamentele maatschappelijke onrechtvaardigheden in stand. De anti-imperialisten menen dan ook dat zowel de multinationals als de overheden met hun "repressie-apparaat" bestreden moeten worden. Iedere individuele actie (of die nu specifiek gericht is tegen een multinational als Shell of tegen het overheidsbeleid ten aanzien van politieke vluchtelingen); kan gezien worden als een bijdrage aan, en in het perspectief van, de "totaalstrijd".

In het kader van deze totaalstrijd wordt geweld, in de vorm van brand- en bomaanslagen, als een legitiem middel gezien. Dit geweld beschouwt men als "tegen geweld". Geweld als verdediging, als een politieke daad, om de misstanden in het systeem aan de kaak te stellen.

2.3.1 Speerpunten van de totaalstrijd

De anti-imperialistische zienswijze, die een totaalstrijd propageert, ziet een veelheid aan doelen. Alles is immers op één of andere manier een voortvloeisel of een gevolg van de onderliggende kapitalistische belangen, *"die tegengesteld zijn aan menselijkheid, rechtvaardigheid en vrijheid; belangen die de grondslag vormen voor de plundering van de derde wereld, militarisering van de wereld, de vergiftiging van het leefmilieu, patriarchale verhoudingen, racisme, fascisme....."* (RARA)

De theorie wordt in de praktijk gebracht door middel van een speerpuntenbeleid tegen de volgende actiedoelen:

- **Nieuwe technologische ontwikkelingen** zoals Eureka, Race, SDI of biotechnologie;
- **De bevolkingspolitiek**, waarmee onder meer door toepassing van genetechnologie gezorgd kan worden voor voldoende kwalitatieve bevolkingsaanwas;
- **De flexibilisering van de arbeid**, waardoor werkgevers hun vraag naar arbeidskrachten beter kunnen afstemmen op hun behoeften;
- Verscherpte **repressie van politie en justitie** (Europol, artikel 140, nieuw paspoort);
- De **city-vorming** in de grote steden en het daarmee samenhangende wegsaneren van de oorspronkelijke bewoners, kleine bedrijfjes en kraakpanden;
- **Het vluchtelingenbeleid** van de overheid. Naar de mening van anti-imperialisten, verder ook "anti-impies" te noemen, worden door de plannen voor een verenigd Europa maatregelen getroffen om van Europa een fort te maken. Politieke vluchtelingen, maar ook gastarbeiders, kunnen door hermetisch afgesloten Europese buitengrenzen geweerd worden;
- **Internationale herstructurering**; het construeren van een verenigd Europa brengt grote verschuivingen op politiek, economisch, militair en juridisch gebied met zich mee. Deze vergroot de tegenstelling tussen Noord en Zuid en die tussen staat en maatschappij;
- **De apartheidspolitiek**. De eerste RARA-aanslagen richten zich met name tegen de

apartheidspolitiek, die beschouwd wordt als onderdeel van de onderdrukkende imperialistische politiek.

2.4 Ontwikkeling van het anti-imperialisme in Nederland

Aanvankelijk was het anti-imperialistische gedachtegoed slechts voor enkelingen binnen de enkele duizenden personen tellende Beweging een onderdeel van de motivatie voor het actievoeren. Het vormde voor deze personen geen leidraad voor het handelen, werd niet als dogmatisch uitgangspunt gehanteerd, maar gold meer als extra argument bij "het actievoeren vanuit de emotie". Slechts gaandeweg in een rijpingsproces, werd voor deze kleine (Amsterdamse) groep dit gedachtegoed uitgangspunt voor haar acties. Vanaf het begin van de jaren '80 maakte de verbreiding van het anti-imperialistische gedachtegoed een duidelijke ontwikkeling door. In de hierna volgende paragrafen wordt hieraan aandacht besteed.

- *Streven naar integratie (1984-1989)*

De periode tot 1989 wordt gekenmerkt door een streven naar integratie van de verschillende ideologische stromingen. Met name de anti-imperialisten streven naar de omvorming van de Beweging tot één politieke tegenmacht.

De anti-impies waren evenwel onderdeel van de Beweging en hadden derhalve contacten met andere gelijkgezinden in Nederland. Zij waren zodanig overtuigd van de waarde van hun, naar eigen gevoel, overzichtelijke en bruikbare kapstoktheorie, dat men trachtte om dit gedachtegoed in discussies uit te dragen. Hiertoe werd al in 1986, maar in sterkere mate in 1987, in gespreksgroepen met andersdenkende activisten - maar bekende "oude getrouwen" - discussies gevoerd over de vorming van een politieke tegenmacht op anti-imperialistische grondslag. Deze discussierondes, waaraan de meest uiteenlopende groepen deelnamen, leidden eind 1987 tot een driedaags congres "Solidariteit en Verzet", waaraan een geselecteerde groep van ongeveer 200 activisten deelnam. De anti-imperialisten waren de belangrijkste initiatiefnemers van dit congres. De "vertrouwelijke" congresreader was nagenoeg geheel gevuld met anti-impie kost. Blijkbaar was dit niet voldoende, want enkele dagen voor het congres verscheen er een extra bijlage, waarin o.a. opgenomen waren claimbrieven van RARA en een aantal persverklaringen van andere anti-imperialistische groepen (zoals de Revolutionaire Cellen) die duidelijk verwantschap met RARA vertoonden.

Het juiste moment voor een diepgaande discussie over de toekomst leek aangebroken: de Beweging was door versnippering, actiemoeheid en bloedarmoede, in een toestand van malaise en heroriëntatie geraakt.

Tijdens het congres stonden de thema's "solidariteit", "patriarchaat", "imperialisme" en "verzet in Nederland" centraal. Bij de discussie over (de toekomst van) het verzet in Nederland stonden twee strategieën tegenover elkaar: de aanhangers van het zogenaamde "campagne-model" en de (RARA-) anti-impies. Het campagne-model beoogt te bewerkstelligen dat zoveel mogelijk actiegroepen en individuele actievoerders - ongeacht de verschillen in hun opvattingen - aan een campagne (rond een actueel actie-item) meedoen. Het concept was afkomstig van een groep activisten die zich met name verzetten tegen "repressieve" aspecten van de macht van de Nederlandse overheid en het bedrijfsleven. Onder de aanhangers bevonden zich de pure anti-apartheidsactivisten en de anti-militaristen. Hoewel beide groepen op dat moment nog met elkaar in contact stonden en discussie niet uit de weg gingen, zou dit verschil in opvatting - gedurende de (volgens het "campagne-model" opgezette)

Anti-Shell campagne '88 - leiden tot een breuk.

De hoge verwachtingen van de anti-impies over de uitkomst van het congres werden niet beantwoord; het resultaat - tot woede van de RARA-leden - was mager. De gemiddelde activist bleek te autonoom ingesteld en niet ontvankelijk voor een allesomvattende theorie als leidraad voor een toekomstig activisme, waarbij geen plaats is voor een emotioneel "vrijheid, blijheid"-activisme.

Het congres "Solidariteit en Verzet" mag dan geen eenheid gebracht hebben, binnen de verschillende ideologische stromingen zien we wel nieuwe initiatieven opkomen. Concreet succes voor de anti-impie-vrouwen, die de discussie over "patriarchaat" organiseerden, was de oprichting van het anti-impie-vrouwencentrum "De Wilde Roos", dat veel van haar gedachtegoed van haar Duitse tegenhanger, de terroristische organisatie "Rote Zora" ontleende.

9

RARA

Een ander deel van de deelnemers besloot door te gaan in een meer gestructureerd verband en vormde het "Revolutionair Initiatief Amsterdam" (RIA). Doel van het RIA was om meer samenhang in de verschillende initiatieven te brengen en om de revolutionairen van deze groep een eigen meer herkenbaar gezicht te geven. Daarnaast streefde men er naar om ook in andere steden tot "revolutionaire initiatieven" te komen. Een ander succes was de aanvaarding van het zogenaamde "campagne-model". Door een aantal coryfeeën van het voormalige Amsterdamse actieblad BLUF! werd in 1987 het comité "Shell uit Zuid-Afrika" (SuZA) opgericht dat als basis moest dienen voor een bewegingsbrede actiecampagne tegen Shell. De campagne startte in de nacht van 6 op 7 maart 1988 met een vernielingsactie, waarbij door actievoerders uit heel Nederland 37 Shell-tankstations werden vernield. Het comité koos voor een gewelddadige ouverture van de "Anti Shell campagne '88" om de media wakker te schudden. Aan deze campagne namen groepen met verschillende ideologische opvattingen deel. Zo werden de RARA-leden en gesignaleerd bij een vernielingsactie van een tankstation aan de Amsterdamse Postjesweg en leden van de Amsterdamse anti-kernenergiegroep "Slappe Hap" bij een actie in Muiden. Binnen de campagne was er begrip voor elkaars opvattingen en actieplannen.

Deze verbodering werd bruu onderbroken met de arrestaties van de RARA-verdachten in april 1988. Binnen de Beweging, met name in het anti-impie-kamp werd de aandacht op dat moment even verlegd.

Vanaf begin 1988 is een aantal gebeurtenissen van invloed geweest op de verdere ontwikkeling en verspreiding van het anti-imperialistische gedachtegoed: de aanslag op paspoortdrukkerij ELBA³, de vestiging van de Groningse anti-imperialistische boekhandel "Slagerzicht" in Amsterdam, de oprichting van de anti-impie-vrouwengroep "De Wilde Roos" en als belangrijkste de arrestatie van de RARA-verdachten op 11 april 1988. Door deze gebeurtenissen kon een groep personen met een anti-imperialistische visie deze veelvuldig en uitputtend aan de orde stellen.

10 |

Door de schok van de arrestaties liet de Beweging de uiteenlopende activiteiten en publicaties van deze groep aanvankelijk kritiekloos over zich heen komen; gevoelens van solidariteit overheersten, of, zoals het actieblad "NN" het verwoordde in een commentaar op de rechtzitting op 10 augustus:

"Wij beschouwen de eis van zeven jaar... als een regelrechte oorlogsverklaring aan ons allen... wij zijn compromisloos, radicaal en bovenal: solidair".

De periode na 1987 kenmerkte zich door een verdere differentiatie binnen de anti-impie-stroming. Voor bijna ieder item, dat in een eventuele campagne kon worden ingepast, werd wel een (info-) centrum of discussie/initiatiefgroep in het leven geroepen. Zo beschikte men over een eigen spreekbuis: "De Zwarte" en naderhand Konfrontatie, een eigen persbureau: "Frontline Info Bureau", een vrouwen centrum "De Wilde Roos" en een eigen solidariteitscentrum (voor Midden-Amerika) "Ultimatum"⁴.

Overigens hield het overgrote deel van de Beweging zich in 1988 nog immer bezig met de strijd tegen Shell in verband met haar belangen in Zuid-Afrika. De "Anti-Shell campagne '89" stond ook nu weer onder leiding van het actiecomité "Shell uit Zuid-Afrika" (SuZa). Anders dan in 1988, toen gekozen werd voor een gewelddadige start van de campagne in de vorm van vernielingsacties tegen Shell-stations, werd in deze campagne in beginsel en naar buiten toe het vreedzame karakter benadrukt, opdat een zo breed mogelijk maatschappelijk draagvlak tot stand zou komen. Hoogtepunt van de campagne vormde de blokkade van het Shell-laboratorium (KSLA) in Amsterdam-Noord van 19 tot en met 21 april 1989. De min of meer geweldloze aanpak had als voordeel dat ook de traditionele anti-apartheidsorganisaties en een aantal politieke, maatschappelijke en kerkelijke organisaties benaderd konden worden. Voor SuZa was een geweldloos verloop van essentieel belang voor het verkrijgen van een breed maatschappelijk draagvlak. De anti-imperialisten bleken echter weinig geneigd hun radicale opvattingen en werkwijze ondergeschikt te maken aan de gekozen opzet. Zij maakten dat duidelijk via het verspreiden van een eigen "Radical Anti-Shell Krant". Hierin werd onomwonden opgeroepen om gewelddadige acties tegen Shell uit te voeren.

- *De splitsing der geesten (1989)*

Tussen beide stromingen bleek er vooral onenigheid te bestaan over de opvatting hoe apartheid gezien moest worden. Veel actievoerders, verenigd in het SuZa-comité, lieten zich leiden door het anti-apartheidsaspect, dat zich met name beperkte tot de misstanden van

³ Zie: 4.3.12 Aanslag op paspoortdrukkerij KEP/ELBA.

⁴ Zie: Hoofdstuk 3 ORGANISATIES.

het Zuidafrikaanse apartheidregime en de rol van Nederlandse bedrijven bij de instandhouding van dit regime. Dit in tegenstelling tot de anti-imperialisten die de rol van Shell veel breder zagen dan alleen als steunpilaar van het apartheidregime en het bedrijf verantwoordelijk stelden voor de wereldwijde uitbuiting en onderdrukking van mensen.

Het was tegen deze achtergrond, dat er - enkele dagen voor de geweldloos gepropageerde Shell-blokkade van SuZA - een door RARA uitgevoerde gewelddadige aanslag plaatsvond tegen het Shell-Thermo Center in Hilversum.

SuZA was woedend en zag deze actie als een persoonlijke wraakneming van en . Temeer daar de claimbrief van de actie, die opgeëist werd door RARA, een polemiek was van RARA tegen SuZA. In plaats van Shell, kreeg nu SuZA de "Zwarte Piet" toegespeeld⁵.

Hoewel de breuk tussen de anti-impies en de rest van de Beweging definitief leek, gingen de discussies over de mogelijkheden van een gemeenschappelijke politieke tegenmacht - zij het op een laag pitje - toch nog door.

Dat de anti-impies ook actie kunnen voeren zonder hulp van de rest van de Beweging, blijkt wanneer ze in de nacht van 15 op 16 oktober 1989 bij 36 Shell-stations in Nederland vernielingsacties uitvoeren. In Denemarken werden dezelfde nacht vijf Shell-objecten het doelwit van actievoerders. De Nederlandse anti-impies onderhielden op dat moment een structureel contact met geestverwanten in Denemarken.

Discussies met SuZA over een nieuwe actiecampagne in 1990 leidden niet tot een hernieuwd samenwerkingsverband. De anti-impies zouden het actiethema Shell geheel aan SuZA overlaten en zich toeleggen op andere actuele anti-impie-thema's, zoals de Europese eenwording.

- *De teloorgang en reorganisatie (1989-heden)*

Dat ook de anti-impies de voordelen van het campagne-model erkenden, bleek uit de organisatie van een eigen campagne voor solidariteit met de RAF-hongerstaking in Duitsland⁶ in 1989. Vanuit de "anti-impie hoek" in Amsterdam (Frontline-Info/Slagerzicht) werd een solidariteitscomité opgericht. De initiatiefgroep bestond uit enige tientallen activisten en bevatte alle vooraanstaande leden van de op dat moment bekende RARA-groep. Vanuit dit Nederlandse comité, dat deze campagne trok, werden diverse acties gevoerd om de aandacht op de eisen van de hungerstakers te vestigen. Zo werden er bij het Goethe-instituut in Amsterdam, het ANP-kantoor in Den Haag en een EEG-kantoor in Brussel bezettingsacties uitgevoerd. Daarnaast organiseerde men info-avonden en een demonstratie die slechts 150 deelnemers trok. De RAF-ondersteuningscampagne had duidelijk minder succes dan de SuZA-campagnes. Dit werd overigens deels veroorzaakt door de onverwachte beëindiging van de hungerstaking, waardoor een aantal acties zinloos werd.

De plannen van de EEG-landen voor "Europa 1992" en evenzeer het Schengenakkoord waren voor de anti-impies koren op de actiemolen. De in Den Haag georganiseerde "European Festivities" werden door het anti-imperialistische kamp aangegrepen om zich te verzetten tegen de komende eenwording.

Ook hier viel de opkomst tegen.

⁵ Zie: 4.3.17 "Aanslag op Thermo Shell Centrum".

⁶ In de claimbrief van de RARA-aanslag op het Thermo Shell Centrum werd solidariteit betuigd met de RAF-hongerstakers.

Het succes van de anti-impie campagnes was beperkt. Wist SuZA tijdens de drie-daagse spektakelblokkade van het Shell-laboratorium per dag 2000-4000 mensen op de been te brengen, de anti-impies kregen met hun campagne-activiteiten niet meer dan enkele tientallen mensen op de been. Hoogtepunt waren de activiteiten tegen de officiële European Festivities waar 400 à 500 personen aan deelnamen. Voor de anti-impies bleek het alleen mogelijk om door acties, zoals bezettingen, de pers te halen.

12 |

Het uitblijven van succes bij het verwerven van aanhang en het creëren van een gemeenschappelijke motivatie, leidde ook binnen de anti-imperialistische scene zelf tot splitsingen. Zo kwam het in 1989 tot een splitsing tussen Slagerzicht en Frontline: twee organisaties die tot dat moment vrij nauw met elkaar samenwerkten. Niet alleen door tegenstrijdige karakters maar ook door het ontbreken van een gezamenlijke ideologische lijn tussen de organisaties. Frontline vond haar oorsprong in de harde kern van de kraakbeweging, terwijl Slagerzicht voortkwam uit de anti-impie-scene. Frontliners verweten de anti-impies elitair theoretisch gedrag en een gebrek aan toegankelijkheid.

Onderlinge onenigheid en het uitblijven van succes hadden tot gevolg dat veel initiatieven en organisaties binnen enkele jaren geruisloos van het actie-toneel verdwenen. Veel anti-impies haakten af en verdwenen uit het politiek activisme.

Thans is er nauwelijks meer sprake van een eendrachtige anti-imperialistische scene. Steeds meer functioneren kleine groepjes onafhankelijk van elkaar. Enige verbondenheid vormen de aloude vriendschappen en het nieuwe blad Konfrontatie, dat meer dan ooit de functie vervult van spreekbuis en verbindende schakel. Ook de RARA-claims van na 1989 kennen geen beschouwende alinea meer waarin gerefereerd wordt aan discussies over de ontwikkeling van een linkse politieke tegenmacht. Men legt alleen nog maar verantwoording af voor de daad en hoopt hiermee (tegen beter weten in?) ruimte te creëren voor verandering. De discussies hoopt men via artikelen in het blad Konfrontatie te kunnen voeren. Dit blad is bedoeld om een discussieplatform te zijn voor links radicale groeperingen. Achterliggend doel is om via deze discussies alsnog tot meer eenheid te komen. Momenteel voelt het anti-imperialisme in Nederland "hier" zich verraden door de anti-imperialistische verzetsbewegingen, zoals het ANC, het FMLN en de Sandinisten "daar". Deze hebben zichzelf uitgeleverd aan de gevestigde (imperialistische) machthebbers. De hoop op een betere toekomst ligt thans geheel in handen van de overblijfselen van het politiek activisme in West-Europa.

Ondanks de teloorgang van de Beweging zijn er ook ontwikkelingen die wijzen op een reorganisatie van dit radicale deel van de Beweging. Niet alleen heeft RARA zich een nieuw actieterrain gevonden, ook andere vrijblijvende Initiatieven zijn omgezet in legale stichtingsvormen. Nam men in het verleden genoeg met organisatievormen als "werk-, initiatief- en discussiegroepen", thans zijn het stichtingen die de anti-imperialistische scene vorm geven. Zo werden begin jaren negentig onder meer de stichtingen World Com (communicatieproject Midden-Amerika), en Fix Telematics (Telematica-project in de Papenhulst in Den Bosch) opgericht⁷. De achterliggende reden voor het oprichten van allerlei stichtingen is onbekend, maar waarschijnlijk biedt deze organisatievorm meer mogelijkheden voor het verkrijgen van subsidies en geeft het de betrokkenen een meer solide legale basis. Een andere reden kan zijn, dat het voor RARA eenvoudiger is om tussen de enorme goederenstroom van bijv. Fix Telematics goederen aan te schaffen voor het maken van een bom. Het is dan nagenoeg onmogelijk om in de complexe administratie na te gaan waar de verschillende goederen uiteindelijk terechtgekomen zijn. Een deel van de bewijslast tegen RARA-verdachte was namelijk gebaseerd op saleslips van Tandy, die bij hem thuis werden aangetroffen.

⁷ Zie: Hoofdstuk 3 ORGANISATIES.

3. ORGANISATIES

De anti-imperialistische stroming binnen het activisme heeft zich de afgelopen jaren bediend van verschillende instellingen en organisaties. De meeste van deze organisaties zijn momenteel al weer ter ziele. Om een goed beeld te kunnen vormen van de wereld waarbinnen RARA zich beweegt, is een nadere kennismaking met een aantal van deze organisaties van belang. Hierna volgt een aantal van de meest opzienbarende initiatieven die binnen deze stroming genomen zijn en die RARA raken. RARA zelf komt als laatste, uitgebreid, aan bod.

3.1 Het actieblad De Zwarte - Den Haag (1983-1990)

Het Haagse actieblad De Zwarte onderscheidde zich vanouds van actiebladen als BLUF! en "NN", door de veelvuldig geplaatste anti-imperialistisch getinte artikelen.

In 1983 namen activisten van de in het Haagse kraakpand "De Blauwe Aanslag" gevestigde boekhandel "De Grote Leegte" het initiatief om een actieblad op te zetten. In eerste instantie was het blad alleen bedoeld voor de regio Rotterdam-Den Haag-Leiden.

De Zwarte publiceerde over een veelheid van onderwerpen, zonder dat het daarbij duidelijk ideologisch kleur bekende. Al snel groeide het blad uit van een regionaal kraakblad tot een nationaal en internationaal gewaardeerd actiemedium met een oplage van 500 stuks. De toon van de artikelen was dikwijls van zodanige aard, dat zij een inspirerende invloed had op de lezers. Meer dan eens werden personen en organisaties die verantwoordelijk werden gehouden voor misstanden in de kapitalistische maatschappij, na publicatie, slachtoffer van acties. In het blad verschenen met enige regelmaat verklaringen van en solidariteitsbetuigingen met in het buitenland opererende terroristische organisaties zoals de Rote Armee Fraktion (RAF), de Cellules Communistes Combattantes (CCC), Rote Zora en Rode Brigades. Aandacht en inhoud richtten zich sedert de aanslagen van RARA in versterkte mate op artikelen met een meer anti-imperialistische strekking. Het Amsterdamse anti-imperialistische pers- en informatiecentrum "Frontline Info Buro" droeg haar ideeën voornamelijk uit via De Zwarte. De Zwarte werd bij uitstek het medium om de anti-imperialistische zienswijze uit te dragen. Deels gebeurde dat via artikelen en discussiestukken, deels via onderwerpgerichte bijlagen, zoals de RAF-Hongerstakingskrant.

De redactie van De Zwarte besloot in 1990 te stoppen met de uitgave van het blad omdat het nauwelijks meer een functie had binnen de verbrokkelde Beweging en omdat de rol van dit actieblad, mede door het subculturele karakter, te verwaarlozen was. Als opvolger kan het in 1991 opgerichte, eveneens vanuit "De Blauwe Aanslag" uitgegeven blad Konfrontatie gezien worden.

3.2 Radicaal links blad "Konfrontatie" Den Haag (1991-heden)

Op 1 maart 1991 verscheen het eerste (0-) nummer van het nieuwe radicaal linkse blad Konfrontatie. Het blad kan gezien worden als opvolger van het bekende radicale actieblad De Zwarte.

Het blad is het initiatief van een groot aantal groepen en personen binnen de Beweging. Met name de anti-imperialisten, in het bijzonder zij die in het verleden in relatie werden gebracht met RARA, voeren thans binnen Konfrontatie de boventoon.

Het mislukken van de discussies om te komen tot de vorming van een anti-imperialistische tegenmacht, vormde de aanleiding om het blad Konfrontatie op te richten. De redactieraad streeft met het blad naar een kwalitatieve verbetering van het verzet. Het moet met name tegenwicht bieden aan de versnippering, onmacht en de ineenstorting van de linkse oppositie. Men wil met Konfrontatie opnieuw de discussie met de Beweging - wat er van over is - aangaan. Konfrontatie wil vooral een discussieplatform zijn en wil commentaren kunnen geven op acties en activiteiten. Meer dan in het verleden, toen er te veel nadruk gelegd werd op de vorming van één politieke tegenmacht, is er thans ruimte en tijd voor discussie en luisteren naar elkaars opvattingen. Met Konfrontatie hopen de initiatiefnemers vooral dat wat er nog over is van een links radicale beweging in stand te houden en indien mogelijk verder uit te bouwen.

Het streven om een oplage van 3000 exemplaren te bereiken, lijkt voorlopig te hoog gegrepen;

3.3 Frontline Info Buro/Boekhandel Slagerzicht-Amsterdam

In 1986 werd in een kraakpand aan de Amsterdamse Haarlemmerdijk 108 het "Frontline Info Buro" gevestigd. Het initiatief was voortgekomen uit het internationale "Autonomentreffen" dat plaatsvond rond nieuwjaar van '86 in de Hafenstrasse in Hamburg.

Frontline stelde zich ten doel: *"de verspreiding van nieuws over repressie en verzet in Noord-, Zuid- en West-Europa en de V.S. via anarcho-tijdschriften, vrije radio's, verkoop, enz."*

Begin 1988 verhuisde de boekhandel Slagerzicht van Groningen naar Amsterdam omdat men vond dat de hoofdstad betere mogelijkheden bood voor het uitdragen van de anti-imperialistische ideologie. Omdat Slagerzicht qua ideologie en doelstellingen aanzienlijke overeenkomsten vertoonde met het Amsterdamse informatiecentrum Frontline besloten beide organisaties te gaan samenwerken en zich in één pand te vestigen. Hun pand aan de Albert Cuypstraat 8-10 zou de komende jaren het middelpunt van anti-imperialistisch Nederland zijn.

Regelmatig vonden er bijeenkomsten plaats en werden er van hieruit initiatieven ontplooid. Zo speelde het een belangrijke rol bij de activiteiten rondom het RARA-proces en de ondersteuningsactie voor de RAF-hongerstakingen.

Frontline beschikte over vele honderden contacten in zowel de Nederlandse als in de buitenlandse activistische sfeer. Men onderhield in deze sfeer nauwe relaties in Kopenhagen, Hamburg, Londen en Berlijn. Frontline en Slagerzicht participeerden in het zogenaamde "internationale Info-laden netwerk": een samenwerkingsverband van Duitse, Noorse, Zweedse, Deense, Oostenrijkse en Zwitserse anti-imperialistische infoshops.

Men organiseerde regelmatig bijeenkomsten, zogenaamde "Infoladentreffen", waar discussies over de vorming van een Europees front plaatsvonden. Daarnaast zocht men naar mogelijkheden om de uitwisseling van informatie te verbeteren.

Het in augustus 1990 geboren internationale actieblad "Clash" was een initiatief dat voortkwam uit deze overlegstructuur.

Clash wordt geheel gevuld met discussiestukken over anti-imperialistische thema's.

Ondanks goede voornemens die beide organisaties hadden voor de samenwerking, ontstond eind 1988/ begin 1989 met name bij de Frontliners onvrede over het elitaire gedrag van de medewerkers van Slagerzicht. In de ogen van Frontline zou Slagerzicht zich voornamelijk bezighouden met theorievorming terwijl actiepraktijk en feeling met de activistische beweging bij de meeste Slagerzichters zou ontbreken.

Het is mogelijk dat de toetreding van enkele RARA-kern-groepleden (o.a. en) tot Slagerzicht het elitaire karakter van deze organisatie heeft versterkt. Het is bekend dat sommige Slagerzichteners in het geveel trachtten te komen bij o.a. met de bedoeling om "hogerop te komen". Frontline daarentegen hield wel feeling met de dagelijkse anti-imperialistische actiepraktijk.

Uiteindelijk zouden Slagerzicht en Frontline steeds meer uit elkaar drijven en zouden hun activiteiten zich minimaliseren. De ontruiming van het kraakpand aan de Albert Cuypstraat in 1990 betekende het definitieve einde van de samenwerking. Slagerzicht probeerde zich nog korte tijd aan de Overtoom 274 in Amsterdam te handhaven, maar de 'spirit' was er toen al uit. Momenteel ontplooiën beide centra nog nauwelijks activiteiten.

15

3.4 Revolutionair Initiatief Amsterdam (RIA) (1987/88-heden)

Een aantal anti-imperialisten richtte naar aanleiding van het Congres "Solidariteit en Verzet" in 1987 het "Revolutionair Initiatief Amsterdam" (RIA) op. Doel van het RIA is om samenhang in de verschillende initiatieven te brengen en om de revolutionairen van deze groep een eigen meer herkenbaar gezicht te geven. Daarnaast streeft men er naar om ook in andere steden tot "revolutionaire initiatieven" te komen. Medewerkers van RIA zijn onder meer (RARA).

Het RIA trad voor het eerst naar buiten in de periode rond de detentie van in 1988 en het was met name actief rond de onderlinge vetes binnen de Beweging, tussen de autonome krakers en de anti-impies en de organisatie van de ondersteuningsacties voor de RAF-hongerstaking. Voorts was het RIA nauw betrokken bij de oprichting van het actieblad Konfrontatie.

Maar het RIA is vooral een club die zich op de achtergrond houdt en weinig gebrand is op publicitaire aandacht.

3.5 Vrouweninfocentrum "De Wilde Roos" Amsterdam (1989-1991)

De discussies over het "patriarchaat", die tijdens het congres "Solidariteit en Verzet" in 1987 werden gevoerd, kregen een concreet vervolg in de oprichting van het vrouweninformatiecentrum "De Wilde Roos". Het vrouweninfocentrum was een initiatief van een groepje anti-impie vrouwen met als items: vrouwenbewegingen, genetechnologie en racisme. Dit alles vanuit een anti-imperialistische invalshoek. In een verklaring stelde men onder meer:

"We willen vechten tegen die verschillende machtsverhoudingen uit het oogpunt van rechtvaardigheid, maar ook omdat we het voor onszelf (als witte westerse vrouwen) als een noodzaak zien. Onze stelling is dat seksisme, hetrooseksisme, racisme, kapitalisme en imperialisme onderling samenhangende onderdrukkingssystemen zijn. Strijd tegen één van die onderdrukkingssystemen alleen kan nooit tot bevrijding van iedereen leiden!!"

Als grote voorbeeld zag men de vrouwenbeweging van de Duitse terroristische organisatie Revolutionäre Zellen, "Rote Zora". Rote Zora pleegde sedert begin jaren tachtig met enige regelmaat bomaanslagen op bedrijven die bijdroegen aan de (imperialistische) onderdrukking van vrouwen.

Hoewel de door het vrouweninfocentrum uitgebrachte publicaties radicaal van toon waren, waren de activiteiten van deze groep dat geenszins. Hoogtepunt in de actiereeks van de

vrouwen was de bezettingsactie van het EEG-kantoor D.G.3 in Brussel op 11 mei 1989, die in het teken stond van steun aan de RAF-hongerstaking. De actie was voorbereid door leden van het vrouweninfocentrum.

Evenals zovele initiatieven, stierf ook het vrouwencentrum een stille dood.

3.6 Solidariteitscentrum (voor Latijns-Amerika) Ultimatum Amsterdam

16 |

Dat deel van de Beweging dat de anti-imperialistische strijd "daar" wil ondersteunen kan terecht bij het Amsterdamse solidariteitscentrum voor Latijns-Amerika, "Ultimatum". In dit centrum is onder andere het Midden-Amerika Archief van de Beweging ondergebracht. Vanuit dit centrum werden in het verleden zogenaamde "bouwbrigades" georganiseerd die in Nicaragua en El Salvador de door imperialisten onderdrukte bevolking hielpen met het bouwen van onder meer scholen. Goederen, financiën en menskracht voor de projecten werden door de anti-imperialisten samengebracht. Meer dan eens rees het sterke vermoeden dat goederen die verkregen werden door inbraak, zoals die bij de zogenaamde MIBO⁸-inbraken, uiteindelijk in Midden-Amerika belandden.

De organisatie van Ultimatum kent een paraplu-structuur. Verschillende sub-groepen houden zich - in wisselende samenstelling - bezig met onderdelen van het gezamenlijke product. Voorbeelden van dergelijke groepen zijn:

- **Werkgroep "Contra Hollandesa";**
deed onderzoek naar betrokkenheid van personen en organisaties in Nederland die betrokken waren bij de steun van de Contra's in Nicaragua;
- **Werkgroep "Wapens voor El Salvador";**
organiseerde een geldinzamelingsactie bedoeld ter ondersteuning van de Salvadoraanse verzetsbeweging FMLN (Frente Farabundo Marti para Liberacion Nacional);
- **Bouwbrigade Rama Nicaragua;**
coördineerde een project om een vrouwenhuis in de stad Rama in Nicaragua te bouwen;
- **Werkgroep containervervoer naar Nicaragua;**
werkgroep regelde het vervoer van de steungoederen naar Midden-Amerika.

Ultimatum gaf ook een gelijknamig blad uit waarin aandacht besteed wordt aan actuele items m.b.t. Latijns Amerika.

Ultimatum kon - zeker in het verleden - rekenen op een kern van vast medewerkers, waarvan enkelen behoren tot de vermoedelijke RARA-kern. Zo waren en met enige regelmaat bij Ultimatum te vinden; niet verwonderlijk, daar maatje en diens partner nauwe contacten met het FMLN onderhouden. Zij zijn o.a. betrokken bij een communicatie-project ten behoeve van het verzet aldaar⁹. Bovendien zijn leden van RARA, waaronder en in het verleden meerdere malen naar Nicaragua geweest, in de overtuiging dat ze "daar" daadwerkelijk meehielpen aan de opbouw van een betere wereld zonder imperialisme. De Sandinisten, die aan de macht waren in Nicaragua, waren in de ogen van de Nederlandse anti-impies pas "echte" anti-impies.

Momenteel leidt Ultimatum een slumerend bestaan.

⁸ MIBO = Materialen In Bijzondere Omstandigheden; voorraadmagazijnen gevuld met o.a. medisch apparatuur.

⁹ Zie ook: 3.7 Stichting "World Com" Amsterdam.

3.6.1 De Postwisselfraude (17-03-1989)

In dit kader past waarschijnlijk het voorval dat in 1989 plaats had en dat bij de BVD de geschiedenis is ingegaan als "de postwisselfraude". Op 17 maart van dat jaar werden door de postale recherche in Groningen aangehouden, toen zij trachtten een vervalste internationale postwissel te verzilveren met behulp van een vervalst rijbewijs. en waren beiden in het bezit van een vervalst rijbewijs, afkomstig uit een partij die in februari 1987 werd ontvreemd uit het gemeentehuis in Ermelo.

| 17

De drie aangehouden activisten behoorden allen tot de anti-imperialistische scene van Nederland. Van was bekend dat zij actief was in kringen van het Midden-Amerika centrum Ultimatum en nauwe contacten onderhield met personen van het Revolutionair Initiatief Amsterdam (RIA).

Over de uiteindelijke bestemming van het geld wordt nog immer gegist. Feit is dat deze actie werd uitgevoerd in een periode waarin de anti-imperialistische beweging bezig was met de RAF-hongerstaking in de BRD. De in Groningen aangehouden activisten hebben gemeend dat zij allen op een of andere wijze betrokken zijn geweest bij de ondersteuning van de strijd in Midden-Amerika. De meest plausibele theorie is dat het geld naar Midden-Amerika is gezonden (bv. ten behoeve van de financiële ondersteuningsactie voor het FMLN "Wapens voor El Salvador").

De afgelopen jaren zijn de anti-imperialistische sympathisanten van het Middenamerikaanse verzet met zichzelf in de knoop gekomen. Immers, zowel in Nicaragua waar de Sandinisten door verkiezingen de macht kwijtraakten, als in El Salvador waar de FMLN met de "imperialistische" machthebbers onderhandelingen is aangegaan (en de revolutionaire strijd heeft gestaakt), is het "revolutionaire perspectief" op de achtergrond geraakt. RARA refereerde hier onder andere aan in haar laatste kommuniquee dat zij uitgaf na de aanslag op het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid:

"De bevrijdingstrijden in Latijns Amerika, Vietnam, Zuid Afrika zijn voor veel mensen een inspiratiebron geweest, hebben geleid tot bewust- zijn over de door het Westen georganiseerde uitbuiting en onderdrukking van de zuidelijke landen. Toch kan links qua internationale strijdperspectieven niet langer leunen op de vormen zoals we die in de jaren zeventig en tachtig hebben gekend." ...

" De revolutionaire storm die eind jaren zeventig begin jaren tachtig onder invloed van de Sandinistische revolutie over het Latijnsamerikaanse continent waaide is met de verkiezingsnederlaag van diezelfde Sandinisten weer gaan liggen. De wijze waarop het revolutionaire proces in Nicaragua is gesaboteerd, door honger en oorlog, heeft geleid tot het besef dat een overwinning op het imperialisme een langdurige kwestie is en dat er nieuwe strijdvormen en strategieën ontwikkeld moeten worden."

3.7 Stichting "World Com" Amsterdam (1992-heden)

18 |

Eén van de concrete activiteiten in Latijns-Amerika die op dit moment vanuit de anti-impiehoek ondernomen wordt, is het opzetten van een communicatienetwerk voor boeren in El Salvador. Oorspronkelijk was bij dit project Fix Telematics¹⁰ betrokken, doch om onbekende redenen heeft men besloten om dit project onder te brengen in een speciale stichting. Eind 1992 werd door _____ (penningmeester) en _____ de stichting "World Com" opgericht. Bij deze stichting zijn verder actief _____ (op wiens huisadres World Com gevestigd is) en _____. De stichting werd opgericht met het doel communicatieprojecten te ondersteunen van groepen die zich tegen de imperialistische onderdrukking verzetten. In de praktijk houdt dit in dat men bevriende contacten in El Salvador ondersteunt en dat men zelf een stichting heeft om subsidies te kunnen verwerven. Voor de uitvoering van het Salvadoraanse project heeft men subsidie-aanvragen gedaan bij de NOVIB en het SCO (Stichting Communicatie Ontwikkelingssamenwerking). Bij de uitvoering van het project is het bedrijf Fix Telematics waar | _____ en _____ actief zijn, betrokken. Zo wordt men zelf ook (financieel) wijzer van het project.

3.8 Steungroep Radio Farabundo Marti Den Bosch (1988-?)

Vanuit de het Bossche kraakcomplex Papenhulst werd in de tweede helft van de jaren tachtig de Steungroep Radio Farabundo Marti opgericht, die zich bezig hield met het het vertalen en verspreiden van berichten uit El Salvador. Extra aandacht besteedde men aan de financiële ondersteuning van de radiozender van de verzetsbeweging FMLN. Bij deze steungroep waren onder andere betrokken _____ en _____

¹⁰ Zie: 3.13 Fix Telematics Den Bosch.

3.13 Fix Telematics Den Bosch (1989-heden)

Het Bossche voormalige "kraakcomplex" De Papenhulst vervult binnen de anti-imperialistische scene in Nederland een belangrijke rol als "technisch expertise-centrum". Centrale figuur is maatje van . Sedert enkele jaren hebben de (in enkele gevallen thans: ex-) bewoners van het pand de technische specialismen ondergebracht in aparte stichtingen.

De officiële bedrijfsomschrijving luidt: "Ontwerp en kleinschalige productie en advisering in Telematica". In de praktijk komt het er op neer dat men op commerciële basis en/of uit ideologische motieven communicatie- en computerapparatuur levert.

Binnen dit bedrijf is een aantal vooraanstaande activisten actief dat over een technische achtergrond beschikt. Zo ook de tot de RARA-kern behorende en

Al eerder werd er rekening mee gehouden dat _____ en _____ verantwoordelijk zijn voor het bouwen van de RARA-bommen. Ook thans wordt niet uitgesloten geacht dat bij Fix elektronische bomcomponenten worden vervaardigd of dat FIX op enigerlei andere wijze bij RARA betrokken is.

Zakelijk heeft Fix nauwe contacten met de stichting "World Com" die zich onder meer inzet voor de verbetering van de communicatie in El Salvador¹². Het bestuur van World Com bestaat uit de partners van _____ en _____, respectievelijk _____ en _____. Bovendien maakt World Com gebruik van het huisadres van _____.

¹² Zie: 3.7 World Com.

3.16 Revolutionaire Anti Racistische Aktie (RARA) (1985-heden)

De anti-imperialistische stroming bedient zich van eigen actiegroepen. De meest radicale is ongetwijfeld de actiegroep RARA. RARA is even ongrijpbaar als de naam doet vermoeden. Ruim acht jaar na de eerste kennismaking met RARA is het fenomeen nog steeds niet ontmaskerd.

RARA is afkomstig uit wat genoemd kan worden de anti-imperialistische tak van de anti-militaristische actiegroep Onkruit. Laatstgenoemde actiegroep ontwikkelde zich vanaf de jaren zeventig van een groepering, die zich in eerste instantie alleen verzette tegen de militaire dienstplicht tot een radicale actiegroep. Deze actiegroep ging zich richten tegen de in haar

---

visie onrechtvaardige repressieve maatschappij, waarin niet alleen militaire maar ook economische en politieke machten de rol van onderdrukker spelen. Door deze verbreding van maatschappelijke oriëntatie ontstond rond 1984 binnen de Onkruid-kring een ideologische scheiding van geesten, waarbij een deel van de activisten zich schaarde achter de "repressieve staat-gedachte" en de nationale situatie als uitgangspunt bleef hanteren. Het andere deel van de activisten beoordeelde dat als te beperkt, en wilde zowel theorie als actiepraktijk in een breder - internationaal - verband zien: men kreeg daarbij vooral belangstelling voor de (internationale) strijd tegen het imperialisme, de in hun ogen voor het kapitalisme noodzakelijke overheersingsstrategie. De aldus ontstane anti-imperialistische tak van ex-Onkruid hield zich in de eerste helft van de jaren tachtig vooral in de anonimiteit op. Alleen via claimbrieven, na een uitgevoerde actie, werd hun ideologie wereldkundig gemaakt. Het meest gewelddadige deel van deze anti-imperialisten pleegde aanslagen op doelen die zij in verband brachten met het imperialisme. Uitgangspunt vormde bijna altijd een actuele gebeurtenis, waaraan ideologische opvattingen werden gekoppeld, die via een aanslag en de daarmee gepaard gaande publiciteit, werden kenbaar gemaakt. Favoriet waren internationale politieke thema's met grote maatschappelijke impact, zoals apartheid, Europese eenwording, genetechnologie, vluchtelingenbeleid, e.d.

De meest bekende actiegroep van de anti-imperialistische stroming is ongetwijfeld de actiegroep Revolutionaire Anti Racistische Aktie (RARA). Maar naast RARA zijn er de afgelopen jaren ook andere anti-imperialistische actiegroepen geweest; deze maakten immer gebruik van een gelegenheidsnaam. De namen die men hanteerde waren soms geïnspireerd op Duitse voorbeelden zoals "De Revolutionaire Cellen" of de verschillende "Commando's". Voorbeelden onder meer zijn: Revolutionaire Cellen - Commando Tupac Amaru¹³ en Revolutionair Commando Paseremos¹⁴. Maar over het algemeen volgde men de traditionele lijn: het verzinnen van een ludieke naam, zoals de actiegroep tegen genen-technologie die zich de "De Vurige Virussen" noemde.

RARA kan intussen bogen op een lange traditie van actievoeren, waarin zij uitgroeide tot een mystiek fenomeen. Met haar staat van dienst is zij de eerste serieuze Nederlandse terreurorganisatie. In het volgende hoofdstuk zal nader ingegaan worden op het fenomeen RARA. Om een juist beeld van deze groep te kunnen vormen zal eerst de ideologie van RARA behandeld worden, vervolgens zal er uitgebreid aandacht besteed worden aan de aanslagen die door de RARA-kern gepleegd werden (waaronder ook een aantal acties waarvan aangenomen wordt dat zij door dezelfde mensen gepleegd werden, maar die onder een andere naam opgeëist werden. Verder zal een aantal paragrafen gewijd worden aan opvallende kenmerken van de RARA-groep.

¹³ 1986: Bomaanslag op HBG te Gouda i.v.m. bouw Woensdrechtbasis.

¹⁴ 1987: Brandstichting Philipsvestiging Amsterdam.

4. REVOLUTIONAIRE ANTI RACISTIESE AKTIE

4.1 Het "socialistische perspectief" van RARA

De ideologie die leden van RARA aanhangen, verschilt niet wezenlijk van de ideologie zoals die in hoofdstuk 1 werd beschreven.

In het verleden werden de acties van RARA nogal eens op één hoop geveegd met alle andere anti-apartheids-acties. RARA werd steevast als "anti-apartheidsactie-groep" bestempeld. Haar uiteindelijke doel, dat zij zelf met het begrip "perspectief" aanduidt, haalde maar zelden ongeschonden de media.

Ook binnen het activisme was over het uiteindelijke RARA-doel weinig bekend. Naast ideologische verschillen werden veel activisten afgeschrikt door het taalgebruik en de elitaire toon die van de RARA-publicaties uitging.

Wat RARA met haar actie precies nastreeft is een ingewikkeld proces van veranderingen, dat op zekere hoogte verwantschap vertoont met het "pure" socialisme, zoals dat eind vorige eeuw gepredikt werd. Aan de hand van citaten uit RARA-publicaties zal in deze paragraaf het revolutionaire proces dat zij nastreeft, nader uitgelegd worden.

Over het uiteindelijke doel - op lange termijn - zegt RARA zelf:

"Dat het uiteindelijk om een wereld gaat zonder onderdrukking, uitbuiting en vergiftiging, zonder racisme en sexismen is geen pathetische geloofsbelijdenis, maar de kern van het socialisme zoals wij ons dat voorstellen."

Bron: Claimbrief RARA: 19 maart 1990

Deze utopisch klinkende doelstelling lijkt meer op een verre wensdroom dan op een realistisch en haalbaar politiek doel. Belangrijke belemmering bij het bereiken van haar doelstelling is het westerse democratische en kapitalistische systeem. In de overtuiging van RARA ligt in onze maatschappij de feitelijke macht volledig bij de grote multinationale ondernemingen. Deze multinationals houden met steun van de nationale regeringen, politie, leger en justitie fundamentele onrechtvaardigheden in stand. Deze onrechtvaardigheden manifesteren zich volgens hen in:

- de tegenstelling tussen arbeid en kapitaal;
- de uitbuiting van vrouwen door mannen in dit patriarchale arbeidssysteem;
- de racistische tegenstelling tussen het kapitalistische Westen en de Derde Wereld.

Deze fundamentele onrechtvaardigheden zijn de kern van het verschil tussen de huidige westerse maatschappij en de door RARA-verlangde maatschappijvorm. Dat haar maatschappijvorm moeilijk te verwezenlijken valt, is RARA duidelijk, doch dit is het perspectief waarin zij gelooft en waarvoor zij haar aanslagen pleegt.

"We weten dat het onmogelijk is om binnen de bestaande machtsverhoudingen tot werkelijke oplossingen te komen. Wij willen ons niet laten leiden door wensdenken. Dit (= een aanslag) is dan ook niet meer dan een bescheiden bijdrage. Maar uitgaande van onze geschiedenis, positie en praktijk onderzoeken we de mogelijkheden om een militante praktijk te ontwikkelen op de bovenstaande thema's (speerpunten van het anti-imperialistische ideologie)."

Bron: Claimbrief RARA: 19 maart 1990

De "militante praktijk" van RARA moet gezien worden als een onderdeel van een "totaalstrijd" die noodzakelijk is om de gewenste veranderingen te bereiken. Deze totaalstrijd zal niet alleen hier in het Westen gestreden moeten worden, maar ook in de Derde Wereld. Revolutionaire processen die daar reeds gaande zijn - men doelde medio jaren '80 op o.a. de strijd van het ANC en FMLN - moeten hier in het Westen ondersteund worden met acties tegen bedrijven en instituties die verantwoordelijk zijn voor de instandhouding van de machtsverhoudingen daar. RARA dicht zichzelf in deze constellatie een rol toe in het Westen, in het bijzonder in Nederland. Hier in het Westen ziet RARA vooral de Europese eenwording als een proces dat door multinationals is opgezet om de imperialistische machtsverhoudingen te versterken en uit te bouwen. RARA heeft zich met name dit gebied tot haar activiteiten-terrein toegeëigend.

RARA is zich er terdege van bewust dat haar activiteiten niet voldoende zijn om de omverwerping van het imperialistische systeem tot gevolg te hebben. Daarom benadrukt zij keer op keer in de persverklaringen de wil en het streven tot samenwerking. Zo ook in de claimbrief naar aanleiding van de aanslagen op de Makro-vestigingen in Duiven en Duivendrecht: *"Juist nu willen we daarom met onze acties al diegenen die vechten tegen apartheid en imperialisme oproepen om de strijd tegen vestigingen van die bedrijven in Nederland te verheugen"*.

In dit kader moeten ook de enorme inspanningen van RARA gezien worden bij de organisatie van het congres Solidariteit en Verzet, de vluchtelingenorganisaties PIV, Refugium en ASKV en het discussieplatform/-blad Konfrontatie. Het belang van een brede radicale beweging, die natuurlijk doordrongen is van het ware anti-imperialistische geloof, benadrukt RARA in haar publicaties:

"Waar het echter om gaat, is de samenhang tussen de verschillende -strijdende- groepen, op alle nivo's. Daarbinnen kan en moet een militante praktijk bijdragen aan de ontwikkeling van het revolutionaire, politieke proces hier. Door grenzen te stellen, de woede een stem te geven, te laten zien dat verzet mogelijk is."

Bron: Claimbrief RARA 17 april 1989

en

"Zonder hoog van de toren te willen blazen zullen we als links radicale en revolutionaire Beweging moeten pogen weer iets met elkaar op te bouwen. Militant verzet kan daarin een belangrijke rol spelen, het kan de vinger op de zere plek leggen."

Bron: Claimbrief RARA 19 maart 1990

Het plegen van aanslagen ziet RARA dus als een methode om haar omgeving te alerteren op uitwassen van het huidige imperialistische systeem. Men ziet de functie van het plegen van aanslagen dan ook niet anders dan het leggen van een "vinger op een zere plek":

"...wij weten heel goed dat militante aanslagen alleen niets opleveren. Een, twee, drie keer een spektakulaire actie verandert op zich ook niets. Wij zien het als een bijdrage aan meer daden, ideeën en discussie."

De aanslagen en discussies moeten dus de vorming van een radicale politieke tegenmacht tot gevolg hebben, die de totaalstrijd aangaat met die instituties en bedrijven die de pijlers van deze maatschappij vormen.

Dat RARA bij de vorming van de tegenmacht niet alleen denkt aan de links radicale bewe-

ging, maar ook aan nog niet bestaande groeperingen, moge blijken uit de volgende passage:

"De gevolgen van de politieke, economische en militaire reorganisaties, die plaatshebben in het kader van de Europese eenwording, hebben tot gevolg gehad dat grote groepen mensen te prooi zijn gevallen aan moedeloosheid, individuele machteloosheid en vervreemding. Het doorbreken daarvan is een voorwaarde voor overleven, het begin van een einde van een isolement. Dat is "ons" perspectief hier, in het "hoogontwikkelde" westen."

Bron: Claimbrief Commando No Pasaran 25 januari 1988

26

Om deze groepen bewust te maken van de omstandigheden waarin zij leven, de machtsverhoudingen waar zij door beheerst worden, pleegt RARA haar aanslagen:

"In de ontwikkeling van het politieke proces hier, in onze strijd, moet de scherpte van deze verhoudingen terug te vinden zijn. Mét spektakel, spektakulair soms, maar bovenal met een lange adem én de inzet om structuren tot stand te brengen, die op basis van inhoudelijke verbondenheid, het succes (of mislukken) van een actie overleven."

Bron: Claimbrief RARA 17 april 1989

Uit de laatste claimbrief wordt duidelijk dat RARA zichzelf als de "radicale permanente en compromisloze oppositie" beschouwt. Zij ziet zich als een voorhoede van een nieuw tegenbeweging, wil in dat opzicht als katalysator fungeren - zonder optimistisch te zijn over het perspectief. RARA ziet "radicale" (= gewelddadige) actie ook als doel op zich, als de prijs die de "elite" hier en nu voor het gewraakte beleid moet betalen.

Het hierbij te gebruiken geweld beschouwt men als legitiem. In een interview dat werd gepubliceerd in Konfrontatie zegt RARA hierover:

"We zien een legitimiteit in militant verzet omdat militant verzet een middel is om die vraagstukken te politiseren, ze niet alleen uit humanitair oogpunt te beschouwen."

In de procesverklaring zegt _____, officieel als sympathisant van RARA, hierover onder meer:

"Het zal duidelijk zijn dat ik een sympathisant ben van de RARA en de kommando's als No-Pasaram en zie de aanslagen als noodzakelijk revolutionair geweld, iets waarvan de legitimiteit voor mij buiten twijfel is. Geen zinnig mens kan twijfelen aan die legitimiteit. Wat is nou een lullig brandje vergeleken met het vergoten bloed in de zwarte townships... Die 150 miljoen is maar een schijntje vergeleken bij wat het imperialistische westen uit de drie continenten zuigt. Ik zie het dan ook als een uitstaande rekening, waarvan een klein gedeelte gepresenteerd is."

Door internationale politieke ontwikkelingen lijkt het perspectief verder weg dan ooit. De bevrijdingsbewegingen in Zuid-Afrika en Latijns-Amerika, die voor de anti-imperialisten in het Westen golden als dé bestrijders van het imperialistische onderdrukkingssysteem, zijn weggevallen¹⁵. De hoop van de anti-impies "hier" is thans gevestigd op de zgn. "basisbewegingen" in de sloppenwijken.

Ook politiek Links in Nederland heeft zich te afhankelijk gemaakt van bestaande machtsstructuren.

¹⁵ Zie: 3.6 Ultimatum

Hierdoor is het bevechten van fundamentele veranderingen in het westen niet alleen van belang voor landen in de Derde Wereld, ook voor het verbeteren van de levensvoorwaarden hier.

Dit veranderende politieke wereldbeeld heeft ook gevolgen gehad voor de politieke idealen van RARA. Vervlogen is de hoop op de spontane vorming van een politieke tegenmacht. In het laatste kommuniquee naar aanleiding van de aanslag op de DIA zijn de doelen van de aanslag meer realistisch. Men is al tevreden met het helder krijgen van de grenzen van het vluchtelingen-beleid en de politieke verantwoordelijkheden hierin. RARA lijkt duidelijk een stapje terug gedaan te hebben in haar streven om deze maatschappij om te vormen. Haar doel lijkt thans verder weg dan ooit. Kortom er is nog een lange weg te gaan, maar, zo stelt RARA: *"Er is veel te winnen met een strijd voor fundamentele veranderingen!"*.

27

4.1.1 Gewelddadigheid

In dit kader past het om nader uit te weiden over de opvatting van RARA met betrekking tot geweld. In de specifieke context van politiek (gewelddadig) activisme en terrorisme betekent geweld het met fysieke middelen nastreven van een politiek doel, dit met veronachtzaming of ontkenning van de geëigende democratische procedures. In deze definitie kan geweld variëren van het vreedzaam blokkeren van een rijweg tot het vernielen van afstreringen, van het spontaan in brand steken van bouwmaterial tot het heimelijk beramen van aanslagen op personen of objecten.

Over haar opvatting van geweld heeft RARA zich meermaals uitgelaten. In een interview met RARA-verdachte I , gepubliceerd in De Groene Amsterdammer van 16 december 1988, wordt ingegaan op de "gewelddadigheid" van RARA. Het RARA-geweld wordt door RARA zelf als legitiem, revolutionair en noodzakelijk beschouwd. RARA ziet haar aanslagen als legitiem "tegengeweld". Het moet zeker niet opgevat worden als een wanhoopsdaad, maar als een politieke daad.

"Geweld in de huidige parlementaire democratie is toegestaan; deze is zelf immers een gewelddadig compromis. Onze huidige parlementaire democratie is geen redelijke, als enig mogelijke oplossing. Er worden in toenemende mate overbodige groepen mensen definitief, geruisloos weggesaneerd," aldus

Geweld heeft volgens een veel bredere betekenis. Uitwassen van multinationals, zoals vervuiling en uitbuiting zijn evenzo als geweld te beschouwen. Tegen dit geweld is tegengeweld mogelijk. Eventueel tegengeweld van de overheid tegen het RARA-tegengeweld, wordt gezien als een uitloeijsel van de steeds toenemende repressie die plaatsvindt in kader van de Europese eenwording. De repressie is een beheers- en controlemechanisme van de staat tegenover al die groepen die lastig of overbodig zijn: buitenlanders, junks, politiek activisten, noem maar op.

Waar de grenzen voor RARA v.w.b. geweld liggen blijft onduidelijk. Wel duidelijk wordt dat zij een eventuele grens hierover zelf bepaalt. Men laat zich niet leiden door regelgeving e.d. Een brandbom bij een Makro-vestiging werd afgedaan met de kwalificatie "een lullig brandje". Het is duidelijk dat geweld tegen materiële zaken niet geschuwd wordt. Acties waarbij mensen bewust gevaar lopen slachtoffer te worden, lijken nog steeds niet tot de actiepraktijk van RARA te behoren. Vanaf de actie tegen het Van Heutsz-monument in 1984 tot en met de laatste actie tegen het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, ondernam RARA bewust activiteiten om persoonlijk leed te voorkomen. Bij de aanslag tegen het Van Heutsz-monument maakte men gebruik van telefonische waarschuwingen. Deze aanslag werd in alle opzichten een fiasco, niet alleen werd de boodschap niet begrepen en viel er een gewonde, De schrik zat er goed in bij de

dadens. De volgende aanslagen worden dan ook beter voorbereid.

- Men stapte af van zowel het telefonisch waarschuwen als het gebruik van springstof.
- Bij iedere volgende aanslag zorgde RARA voor duidelijke waarschuwborden.
- Bovendien ging men over op het gebruik van, zoals zij zelf zegt, "rookbommen".
- Daarnaast zijn er aanwijzingen dat men zich er van vergewiste dat er tijdens de aanslag geen personen in de buurt waren.
- Ook het tijdstip van de aanslagen werd doelbewust gekozen om de kans op letsel zoveel mogelijk uit te sluiten.

28 |

Uitzondering vormden de aanslagen op de KMAR in 1990. Hier werden geen waarschuwende borden aangetroffen, noch werden er waarschuwingstelefoontjes ontvangen. Mogelijk dat de omstandigheden en de omvang van de aanslagen dit soort veiligheidsmaatregelen niet vereisten.

De aanslagen op Kosto/Binnenlandse Zaken betekenen een koerswijziging. Telefonische waarschuwingen gaan vooraf aan de aanslagen. Waarschuwborden worden niet meer aangetroffen. Ook maakt RARA weer gebruik van springstof. De actievormen verhardten. Maar ook nu weer blijft RARA benadrukken dat men op 'safe' speelt. In de persverklaringen vermeldt men al in de eerste passage dat de aanslag pas *"na tijdige en herhaalde waarschuwingen"* gepleegd werd. Zo ook in de verklaring van de aanslag op het huis van Kosto, wat feitelijk een persoonsgerichte aanslag was: *"Dat het daarbij slechts ging om het toedienen van materiële schade, zal blijken uit de wijze van plaatsing en keuze van het tijdstip"*

Ondanks alle voorzorgsmaatregelen blijft het risico bestaan dat er bij een aanslag slachtoffers vallen. Dat het tot op heden goed is afgelopen is eerder te wijten geweest aan toeval, dan aan de doordachte werkmethode van RARA. Met name het gebruik van springstoffen brengt risico's met zich mee die RARA zelf niet onder controle heeft.

4.2 De RARA-actiedoelen

De RARA-ideologie brengt met zich mee dat tegen bijna ieder instituut en/of bedrijf, wanneer het deel uit maakt van de heersende machtsverhoudingen, wel een actie is te bedenken. Het aantal actuele items, waartegen RARA zich richt (en als actiedoel kan benutten) is dan ook enorm:

- Apartheid;
- Verenigd Europa;
- Repressie;
- Herstructurering van de economie;
- Bio- en genetechnologie;
- Eureka en wapenindustrie;
- (Neo) Kolonialisme;
- Racisme en fascisme;
- Identificatie- en legitimatieplicht;
- Imperialistische instituties zoals multinationals, IMF, WereldBank, GATT, IGGI, e.d.;
- Bevolkingspolitiek van het Noorden;
- Nieuwe Wereldorde van BUSH (CLINTON);
- Nederlandse cellenbeleid;
- maar vooral het Nederlandse vluchtelingen- en asielbeleid.

De keuze van een actie-item wordt onder meer bepaald door de actualiteit ervan ¹⁶. In haar strijd tegen het wereldwijde imperialisme laat RARA zich leiden door een zogenaamd speerpuntenbeleid. In de eerste jaren van RARA had ze in haar strijd tegen racisme en onderdrukking als speerpunt het aanvallen van het apartheidsbeleid. Via de Europese eenwording is RARA zich gaan toeleggen op vluchtelingenpolitiek in Nederland.

Al dan niet dankzij de genadeloze kritiek, ook van links, op de gepleegde acties hield RARA op met het zich vergrijpen aan ondernemingen, en ging zij zich richten op de staat. De weg daarheen voerde via Shell-tankstations in Nieuwegein (en Zaanstad), en de paspoortdrukkerij KEP/ELBA in Schiedam ¹⁷. Laatstgenoemde was weliswaar een bedrijf, maar dan één dat zich bezig zou gaan houden met een opdracht van de staat: de fabricage van een repressiemiddel, het nieuwe paspoort. Deze aanslag werd vergezeld van een claimbrief, die qua opmaak en inhoud in sterke mate identiek was aan de oude (anti-apartheids-) claimbrieven, maar vooral een voorloper was van toekomstige claims van de KMAR en Kosto en Binnenlandse Zaken: men zegt eerst wat er gebeurd is, en geeft kort aan waarom (de actuele aanleiding). Vervolgens kwam er een ellenlange verklaring volgens het principe dat later in een interview ¹⁸ met RARA in Konfrontatie als volgt werd verwoord:

"Wij zijn van mening dat je naast een analyse van de ontwikkelingen ook een analyse moet maken van de politieke verhoudingen, en uit die twee dingen je doelen met betrekking tot de praktijk moet formuleren".

Vanaf dat moment richtte RARA zich met woord en daad op "Europa '92" met al zijn verfoeilijkheden, zoals: "identificatieplicht", "economische herstructurering", "flexibilisering en verhuishvrouwelijking van de arbeid" en dergelijke. Zaken die voor het eerst genoemd werden in de RARA-publicatie "Zuur aan de Wortels van de Democratie" ¹⁹.

4.3 De aanslagen

Hoewel RARA sedert 1985 met enige regelmaat aanslagen pleegt en deze onder haar naam claimt, zijn er naast de bekende ook een aantal - onder een andere naam opgeëiste - aanslagen en acties aan te wijzen waarvan tot op zekere hoogte aangenomen wordt dat de ideologische RARA-kern er bij betrokken is geweest. In het navolgende overzicht zullen deze dan ook volledigheidshalve worden opgenomen.

De opsomming begint dan ook niet met een door RARA geclaimde aanslag, maar met een bomaanslag tegen het standbeeld van de krijgshier Van Heutsz in Amsterdam.

4.3.1 Bomaanslag Van Heutsz-monument te Amsterdam (11-09-1984)

"Vannacht is het gedenkteken op het Olympiaplein vernietigd. Het definitieve einde van een stenen symbool."

Dat schreef de Groep Koetoh Reh in een persverklaring, die zij op 11 september 1984 op de deurmat van het ANP-hoofdkantoor deponeerde. Die zelfde middag ontplofte een staaf

¹⁶ Zie: 4.5 "Modus Operandi van RARA".

¹⁷ Zie: 4.3.10 en 4.3.12.

¹⁸ Zie bijlage XVI B.

¹⁹ Zie bijlage IX B.

dynamiet²⁰ op het Van Heutsz-monument te Amsterdam. Door een spelend kind was aan een draad getrokken welke om het standbeeld hing, waarna de ontploffing plaatsvond.

De bomaanslag werd *tevooren* in de nacht van 10 op 11 september telefonisch geclaimd bij het Marriot-hotel, het Onze Lieve Vrouwe Gasthuis en de Valeriuskliniek in Amsterdam. De anonieme beller waarschuwde voor een - binnen enkele minuten plaats-hebbende - ontploffing van twee zware bommen bij het Van Heutsz-monument op het Olympiaplein. Door de politie, die ter plaatse een onderzoek instelde, werden de bommen over het hoofd gezien.

De claimbrief (Groep Koetoh Reh)

30 |

Op 11 september 1984 werd de bomaanslag via een claimbrief²¹ bij de Volkskrant opgeëist door een groepering zich noemende "Groep Koetoh Reh". De groep bedoelde haar aanslag op het Van Heutsz-monument als een protest tegen het bezoek van Amsterdams burgemeester Van Thijn aan het Indonesische generaalsbewind van Soeharto. De groep veroordeelde de door de Nederlandse overheid gevoerde "imperialistische" politiek ten aanzien van Indonesië, Suriname. Ook verzette Koetoh Reh zich tegen het tolereren van het apartheidsregime in Zuid-Afrika, het rechteloos houden van politieke vluchtelingen en het op grote schaal uitzetten van 'vreemdelingen'. De aanslag op een monument van de krijgshier Van Heutsz, onder wiens bewind in 1904 de kampong Koetoh Reh in Atjeh werd uitgemoord, moet gezien worden als een symbolische daad tegen "...de nog immer voortdurende koloniale onderdrukking door het Nederlandse bedrijfsleven", aldus Koetoh Reh.

²⁰ De ontploffing werd veroorzaakt door springstoffen

²¹ Zie bijlage I.

4.3.2 Aanslag Deuss (Trans World Oil) te Berg en Dal (07-01-1985)

Op maandag 7 januari 1985 werd door middel van brandbommen brand gesticht in Villa Meerwijk in Berg en Dal, eigendom van de directeur van de firma Trans World Oil J. Deuss. De aanslag slaagde slechts gedeeltelijk; door de politie werden er bij de kantoorruimtes op hetzelfde terrein nog twee - niet ontstoken - brandbommen aangetroffen. Strenge vorst zorgde ervoor dat het ontstekingsmechanisme niet functioneerde.

De claimbrief (Pyromanen tegen Apartheid)

De aanslag werd via een claimbrief bij het ANP en het dagblad "De Gelderlander" opgeëist door de actiegroep *Pyromanen tegen Apartheid*²³. De actie was gericht tegen het feit dat de firma Trans World Oil op grote schaal olie leverde aan Zuid-Afrika en dat men hiervoor niet door de politiek werd aangepakt. Maar ook deze verklaring gaat inhoudelijk dieper dan een op dat moment gebruikelijke anti-apartheidsclaim. De "Pyromanen" koppelden het apartheidsvraagstuk aan het bredere "Westers imperialisme", dat gezien werd als basis van het apartheidssysteem. Zij stelt onder meer:

"Het Westen weet maar al te goed dat de gelijkgekleurde stroman in het zwarte Zuidelijk Afrika zonder voldoende olie binnen twee jaar ekonomies bankroet zou zijn. Dat is net iets meer dan de Westerse ekonomie kan verdragen en daarom kiezen de imperialisten voor apartheid. De apartheid en haar handlangers in de imperialistische landen hebben Deus'en broodnodig"

- De gebruikte brandbom was van een type dat tot in details beschreven werd in het Amsterdamse actieblad BLUF I²⁴.

²³ Zie bijlage II.

²⁴ BLUF I nr. 34; bijlage IIb.

4.3.3 Aanslag Makro Dulvendrecht (17-09-1985)

"Om het echte gezicht van apartheid te zien moeten we de sluier oplichten van constitutionele hervormingen, bedriegelijke formuleringen en spelen met woorden."

Met dit citaat kreeg ANC-voorman Nelson Mandela in 1985 de twijfelachtige eer om de eerste RARA-persverklaring te openen.

In de vroege ochtenduren van 17 september 1985 werd de eerste Makro-vestiging slachtoffer van de brandbommen-terreur van RARA.

De aanslag richtte een schade aan van meer dan vijftig miljoen gulden. Een - tot dan toe - onbekende groepering met de naam *Revolutionaire Anti Racistische Aktie* eiste in een persverklaring de verantwoordelijkheid op. Het acroniem *R.A.R.A.* was bedoeld als een "aandachttrekker" voor de pers en justitie.

De claimbrief (RARA)

Aanleiding voor de aanslag vormde de publiciteit rond de Zuidafrikaanse Makro-vestigingen van de SHV, het moederconcern. Op dat moment werd Nederland geteisterd door anti-

apartheidsacties tegen bedrijven die belangen hadden in/of relaties met Zuid-Afrika onderhielden. Enkele dagen voor de aanslag werd er door het actualiteitenprogramma "Panoramiek" aandacht besteed aan de rol van SHV in Zuid-Afrika. Actievoerend Nederland was reeds eerder op de hoogte gesteld van de omstrede rol van SHV in Zuid-Afrika via haar eigen actieblad BLUF!

De o.a. bij het ANP te Utrecht bezorgde claimbrief²⁵ bleek goed opgebouwd en goed gedocumenteerd. De anonieme schrijver wist zijn standpunten helder, bondig en terzake te verwoorden. De aanslag werd niet alleen in verband gebracht met het verzet tegen het Zuidafrikaanse apartheidsregime, doch werd geplaatst in het bredere verband van "de strijd tegen het wereldwijde imperialisme" dat alle belang heeft bij het voortbestaan van het apartheidsregime in Zuid-Afrika. Men stelt onder meer dat *"werkelijke solidariteit met internationale revolutionaire bevrijdingsbewegingen daaruit moet bestaan, dat hier in Nederland - in West-Europa - de economische, politieke, militaire dragers van het systeem worden aangepakt. Zij zijn verantwoordelijk voor de ontwikkeling en uitvoering van beheersing, vernietiging en onderdrukking overal ter wereld."*

33

Het feitelijke daderschap werd een dag later betwist door een groep die zich *Autonomen* noemde; zij eisten eveneens de verantwoordelijkheid op. In een getypte verklaring aan het Parool verklaarden ze dat deze aanslag beschouwd moest worden als een van de methodes die "de Autonomen" zullen toepassen in verzet tegen de volkerenmoord, zoals die in Zuid-Afrika plaatsheeft. Voorts verklaart men dat *"bovengenoemde collaborateurs vanaf nu hun leven niet meer zeker zijn"*.

Omdat de toon van deze verklaring dreigender was en de autonomen een reputatie genoten binnen de wereld van de actievoerders, hechtte de pers er in eerste instantie meer waarde aan. Pas wanneer RARA bijzonderheden omtrent de uitvoering van de aanslag onthult in een tweede brief, ziet men de RARA-claim als de verklaring van de enige echte daders.

²⁵ Zie bijlage III.

- Na het RARA-proces in 1988 zien we bij de eerstvolgende RARA-aanslag tegen de KMAR, dat een vergelijkbare manier van brandstichting wordt toegepast.

4.3.4 Aanslag op Emballagebedrijf Van Leer te Amstelveen (09-07-1986)

Bijna tien maanden na de succesvolle "aanval" op de Makro, werd een ander Nederlands concern het slachtoffer van RARA. In het emballage- en verpakkingsbedrijf Van Leer in Amstelveen, meer precies: in het kantoor van de directeur die de belangen van het bedrijf in Zuid-Afrika behartigde, werd brand gesticht. Ditmaal werd de brand waarschijnlijk aangestoken.

De claimbrief (RARA)

Met deze aanslag introduceerde RARA haar eigen betiteling van de door haar uitgegeven persverklaringen, namelijk: "KOMMUNIKEE"²⁷. Ook nu gunde RARA de eer de verklaring te openen aan een beroemdheid: op het voorblad staat een foto afgebeeld van een "trotse" Van Leer directeur, J.E. Andriessen (minister van Economische Zaken 1990-1994). In het kommuniquee zette RARA uiteen waarom zij juist Van Leer heeft aangevallen en niet één van de andere 168 Nederlandse bedrijven die handelsbetrekkingen met Zuid-Afrika onderhouden. Van Leer was op dat moment één van de grootste bedrijven die met hun beleid het westers imperialisme in Zuid-Afrika, als vitaal onderdeel van de wereldwijde uitbuitingsstructuur, in stand hielden. Men stelde onder meer:

"Onze solidariteit met de strijd in Zuid-Afrika komt niet alleen voort vanuit onze woede over de witte superioriteitswaan die Zuid-Afrika teistert, maar ook vanuit de gezamenlijkheid van de anti-imperialistische strijd". "In Zuid-Afrika neemt de vrijheidsstrijd dagelijks in kracht en omvang toe. De direkte aanval - hier - op de economische peilers van de apartheid voedt die kracht en ondergraaft de positie van het Zuidafrikaanse regime".

35

RARA besloot haar verklaring met een identieke oproep, zoals deze te vinden was in de persverklaring van de aanslag op Makro Duivendrecht, waarin men opriep door te gaan met het bevechten van die instituties in het Westen die de onderdrukking mogelijk maken.

RARA haakte - op dat moment - handig in op het actuele thema van de anti-apartheidsstrijd om zo een draagvlak voor haar ideeën over het bevechten van het westers imperialisme te verkrijgen. Door het plegen van aanslagen hoopte RARA van de pers en politiek aandacht te krijgen voor hun politieke opvattingen.

De vermoedelijke dadergroep

Omtrent de identiteit van de dadergroep is niets bekend geworden. Alleen de claimbrief geeft enige duiding in welke richting een eventuele dadergroep gezocht zou moeten worden. De inhoud van de claimbrief vertoont kenmerken die wijzen in de richting van de vermoedelijke RARA-kerngroep rond en .

4.3.5 Aanslag Teleport (PTT-schotelantenne) te Amsterdam (21-08-1986)

In augustus 1986 werd de RARA-aanslagenreeks onderbroken door twee aanslagen die op dezelfde dag plaatsvonden en beiden gericht waren tegen de mogelijke Olympische Spelen die in 1992 in Amsterdam gehouden zouden worden.

Tegelijkertijd werden er aanslagen gepleegd op een satellietgrondstation van de PTT en op het kantoor van de Stichting Olympische Spelen Amsterdam 1992.

Door explosieven was de schotel-antenne vernield en was een begin van een brand ontstaan in een bij de schotelantenne gelegen gebouw.

Aan het toegangshek van het complex werd een stuk papier aangetroffen met daarop de tekst:

"PAS OP EXPLOSIEVEN NIET BENADEREN".

²⁷ Zie bijlage IV.

De PTT-schotelantenne was tijdens de promotiecampagne voor de Amsterdamse kandidatuur meerdere malen in de publiciteit gekomen. Bij de opening van het grondstation was er zelfs een duidelijke relatie gelegd naar de Olympische Spelen.

De claimbrief (Revolutionaire Cellen/Commando Ins Blaue Hinein)

De actie werd in een acht pagina's tellend pamflet²⁸ opgeëist door een groepering die zich *Revolutionaire Cellen "Commando Ins Blaue Hinein"* noemde. De verklaring werd afgegeven bij de Amsterdamse omroep Radio STAD. De claim was voorzien van een omslag met het opschrift "Olympisch vuur in Amsterdam", met daarbij afgebeeld burgemeester Van Thijn die een drukdetonator in zijn handen houdt met op de achtergrond een afbeelding van het gebouw "Nieuw Amsterdam" (kantoor NOC) en de satellietshotel.

36

In de verklaring werden twee aanslagen opgeëist:

- die op het satellietgrondstation en;
- die op het kantorencomplex "Nieuw Amsterdam", waarin de Stichting Olympische Spelen Amsterdam 1992 was gevestigd.

De actiegroep richtte zich in eerste instantie tegen de organisatie van de Olympische Spelen; met name de rol die de Amsterdamse politiek bij de kandidaatstelling vervulde, wordt ter discussie gesteld.

De claimbrief kent een duidelijke tweedeling, die niet alleen wordt veroorzaakt doordat er twee aanslagen zijn gepleegd, maar ook in de manier van redeneren is er verschil te onderkennen. Gaat het eerste deel over de Olympische Spelen en vooral over de rol van de Stichting en de Amsterdamse politici, het deel over de aanslag op Teleport kent een duidelijke anti-imperialistische inhoud. Zo stelt men onder meer:

"Een verenigd Europa is in het belang van verovering en beheersing van de wereldmarkt door de drie imperialistische machtscentra (V.S., Japan, West-Europa)." en "De ontwikkeling van hoogwaardige technologieën leidt in het kapitalistische systeem echter ook tot uitbuiting van grote groepen van de bevolking binnen de machtscentra zelf."

Het tweede deel van de verklaring werd beëindigd met een RARA-achtige passage:

²⁸ Zie bijlage V.

"Wij vinden perspectief in acties die aantonen dat de onderdrukking die mensen hier en elders wordt aangedaan niet onontkoombaar is en dat de mensen, instituties en systemen die hiervoor verantwoordelijk zijn aangevallen kunnen worden. Veranderingen gaan niet vanzelf!!!"

Gelet op de evidente tweedeling in de verklaring en de vorm ervan (soort brochure), lijkt het erop dat we te maken hebben met een samenwerkingsverband van twee actiegroepen. Dit valt onder meer af te leiden uit:

- de manier van ondertekening, waar de claimers "Revolutionaire Cellen" en "Commando Ins Blaue Hinein" als aparte namen vermeld worden en;
- uit de laatste passages waarin gesteld wordt: *"Hoewel er de laatste jaren ook in Nederland meer en meer acties plaatsvinden, die je zou kunnen rangschikken onder het begrip anti-imperialisme, is de samenhang tussen de strijd op verschillende deelgebieden vaak nog lang niet voldoende bediscussieerd."* *"Op prakties en theoreties nivo willen wij met onze actie aan die discussie een bijdrage leveren."*

37

Om deze laatste opmerking in het juiste perspectief te kunnen plaatsen, het volgende:

Op het moment van deze aanslag vond er binnen de Beweging een "brede" discussie plaats over de ontwikkeling van een revolutionair perspectief in Nederland en West-Europa. Deze discussie zou eindigen (of onderbroken worden?) met het Congres "Solidariteit en Verzet" dat in 1987 door o.a. leden van de vermoedelijke RARA-kerngroep werd georganiseerd.

De vermoedelijke dadergroep

Omtrent de dadergroep is nagenoeg niets bekend.

- Het bij deze gecombineerde actie betrokken "Commando Ins Blaue Hinein" heeft in ieder geval claim-inhoudelijk een aantal kenmerken die wijzen op enige verwantschap met RARA.

4.3.6 Aanslag tegen kantoor Olympische Spelen Amsterdam 1992 (N.O.C.) te Amsterdam (21-08-1986)

Ruim een uur voor de aanslag op het Teleport, ontplofte bij het kantoor van de "Stichting Olympische Spelen 1992" in Amsterdam een bom. De daders hadden voor het portiek een explosief,

tot ontploffing gebracht. Ook hier waar-
schuwden de daders de directe omgeving voor het naderend onheil via een bord met de tekst:

"PAS OP EXPLOSIEGEVAAR".

Door de kracht van de explosie werd een groot deel van de voorpui weggeslagen.

De claimbrief (Revolutionaire Cellen/Commando Ins Blaue Hinein)

Deze aanslag werd samen met de aanslag op Teleport geclaimd door de actiegroep(en) Revolutionaire Cellen "Commando Ins Blaue Hinein". Bij Radio Stad werd een persverklaring afgegeven. Vermoedelijk heeft de dader de aanslag op het kantoor van het Olympisch comité ook nog bij de Amsterdamse brandweer geclaimd. Maar doordat de claimer zijn stem zo sterk vervormde werd de boodschap niet begrepen.

38

Over de inhoud en de achtergrond van de persverklaring wordt verwezen naar de passage in deze nota over de aanslag op de Teleport.

Gelet op de tweedeling in de claimbrief, kan voorzichtig geconcludeerd worden dat ook de claimer uit twee partijen bestond. In dat geval zou de aanslag op het N.O.C.-kantoor gepleegd kunnen zijn door de eerste van de claimende partijen: "de Revolutionaire Cellen".

De vermoedelijke dadergroep

Omtrent een eventuele dadergroep is niets bekend geworden.

4.3.7 Aanslag Makro Duiven (18-12-1986)

In december 1986 slaat RARA keihard toe wanneer zij tegelijkertijd tegen twee Makro-vestigingen aanslagen pleegt. Het zwaarst wordt de Makro-vestiging in Duiven getroffen; brandbommen leggen deze vestiging geheel in de as. Schade ruim 38 miljoen gulden.

4.3.8 Aanslag Makro Duivendrecht (18-12-1986)

Tweede doelwit van RARA die nacht was de Makro-vestiging in Duivendrecht. Deze vestiging was reeds eerder in 1985 doel van aanslag geweest. Rond 01.00 uur 's nachts ontdekte het personeel van de Makro een beginnende brand. Deze bleek te zijn ontstaan door brandbommen. Geen van de 25 aanwezige werknemers liep verwondingen op, daar zij op het moment van de aanslag in de kantine zaten. De schade beperkte zich tot 150.000 gulden. Eén van de brandbommen weigerde en werd pas de volgende dag door personeel gevonden. Op deze bom die in een tas verstopt was, was de waarschuwende tekst aangebracht:

"GEVAARLIJK NIET AANRAKEN BRANDBAAR".

De claimbrief (RARA)

De aanslagen werden door RARA via een "Kommunikee" bij het ANP opgeëist²⁹. Ook nu weer benut men voorbeelden uit de apartheidspolitiek van dat moment om zich af te zetten tegen het "imperialistische systeem". De Zuidafrikaanse apartheidspolitiek fungeert hier als aanleiding om de misstanden die gevolgen zijn van het wereldwijde imperialistische systeem onder de aandacht van het publiek te brengen. De claim eindigt wederom met de bijna vertrouwde oproep om:

"alle politieke, militaire en economische instituties te bevechten die de onderdrukking daar en hier in stand houden. Daarin ligt de gezamenlijkheid van de strijd en ons perspectief."

Na de gebruikelijke ondertekening door RARA eindigt deze claim met een post scriptum over de veiligheid van het personeel en de klanten. Men waarschuwt ervoor dat de "rookbommen" grote hitte en mogelijk brand kunnen veroorzaken...iets dat in het geval van Dui-ven geen loze waarschuwing bleek te zijn.

| 39

4.3.9 Aanslag Makro Nuth (10-01-1987)

Begin 1987 werd Nederland opgeschrikt door de zoveelste RARA-aanslag tegen een Makro-vestiging. Ditmaal ging de vestiging in het Limburgse Nuth geheel in vlammen op.

De claimbrief (RARA)

De aanslag werd via een claimbrief, verzonden aan het ANP, het Limburgs Dagblad en de Regionale Omroep Zuid, door RARA opgeëist.

De schrijfwijze van RARA verschilde van de gebruikelijke: Revolutionaire Anti Racistische Axie in plaats van het gebruikelijke Revolutionaire Anti Racistiese Aktie³⁰. Ook inhoudelijk week de persverklaring af van wat we van RARA gewend waren.

²⁹ Zie bijlage VI.

³⁰ Zie bijlage VII.

- Geen aanhef met de woorden "kommunikee" of "Persverklaring";
- Slechts één pagina, gevuld met een motivatie waarvoor de "echte" RARA zich ongetwijfeld geschaamd zou hebben.
- Geen anti-imperialistisch sausje, maar een zwak onderbouwde anti-apartheidsclaim van het soort "13 in een dozijn."

De vermoedelijke dadergroep

Hoewel de

... , bestaat er het sterke vermoeden dat deze aanslag geen echte RARA-aanslag is.

De mogelijkheid om direct na een aanslag de naar nieuwshongerende media te voorzien van een portie anti-imperialistisch gedachtengoed, wordt niet benut. Bovendien tast RARA haar reputatie aan door dit soort claimbrieven.

40 |

4.3.10 Aanslag Shell Nieuwegein (19-06-1987)

In 1987 leek iedereen actie tegen Shell te voeren. RARA besloot hierin niet achter te blijven en te profiteren van de aandacht die de media aan deze acties besteedden.

Op vrijdag 19 juni 1987 brak er brand uit in een Shell-station in Nieuwegein. De brand werd veroorzaakt door een benzinebom.

... Een van de bommen ging niet af. Een dag later ontving Radio Rijnmond een claimbrief³¹, waarin RARA twee! aanslagen op Shell-tankstations opeiste. Naast de aanslag in Nieuwegein eiste men ook de verantwoordelijkheid op voor een in brand gestoken Shell-station in Zaandam. Naderhand bleek dit station door een inbreker in brand gestoken te zijn.

Ter voorkoming van gewonden, had men ook hier uit voorzorg een waarschuwbord geplaatst met de tekst:

"PAS OP BRANDBOM OP DAK".

De schade bedroeg slechts 30.000 gulden.

De claimbrief (RARA)

Hoewel de aanslag een bescheiden omvang had, was het kommunikee als vanouds: "Kommunikee" in de aanhef en vervolgens drieëenhalve pagina uitleg over de rol van Shell in Zuid-Afrika en de betekenis die het concern heeft binnen het wereldwijde imperialisme³². De verklaring wordt afgesloten met de gebruikelijke oproep om met de strijd door te gaan; als overweging geeft RARA:

³¹ Zie bijlage IX.

³² Zie bijlage IX.

"Kan bijvoorbeeld geprobeerd worden de schade zo ver op te voeren dat de steunpilaren van het apartheidsregime onderuit gaan."

Dat RARA zich op dat moment nog niet geïsoleerd heeft van de rest van de Beweging en nog volop bezig is met de discussie om te komen tot een brede Beweging die achter een "revolutionair perspectief" staat, moge blijke uit de laatste zinnen:

"Een vrij Azania is een overwinning op het imperialisme maar de strijd zal doorgaan. Daar, hier en op alle fronten. Wij willen die strijd met iedereen voeren in die verbondenheid en die samenhang."

Uit deze woorden blijkt tevens dat de strijd tegen het Zuidafrikaanse apartheidsregime voor RARA slechts één van de doelen is.

41

Zoals reeds eerder werd gesteld maakte RARA bij de keuze van haar actiedoelen gebruik van actuele maatschappelijke issues. Van 1985 tot en met 1989 haakte men handig in op de aandacht die de Zuidafrikaanse apartheidspolitiek maatschappelijk had. Dat dit beleid niet altijd in dank werd aanvaard bleek uit een felle reactie van de gevestigde anti-apartheid beweging op de actiepraktijk van RARA in het actieblad BLUF!. In januari 1987 werd er door de Anti-Apartheidsbeweging Nederland (AABN) in het actieblad BLUF! een aanval gedaan op RARA, dat verweten werd met haar aanslagen een brede boycott-beweging tegen het Zuidafrikaanse apartheidsregime in de weg te staan. RARA was furieus; en deed iets wat zij nog niet eerder had gedaan: zij reageerde! In de BLUF! verscheen een tegenartikel van de hand van RARA met de titel: "Zuur aan de wortels van de democratie"³³.

In het artikel worden de anti-imperialistische opvattingen van RARA nogmaals duidelijk belicht. In het artikel wordt een voorschot genomen op toekomstige actie-thema's:

- de Europese eenwording;
- de verloedering van links;
- de (staats)repressie tegen vooral allochtonen en;
- de identificatieplicht.

Al dan niet dank zij de genadeloze kritiek, ook van (gevestigd) links, op de actiemethodes van RARA, staakte RARA het plegen van aanslagen op bedrijven en ging zich richten op de staat. De weg daarheen voert via Shell en drukkerij KEP/ELBA.

Na de apartheidspolitiek als aanleiding te hebben benut, richt RARA zich op de Europese eenwording; met name het vluchtelingen- en asielbeleid krijgt haar aandacht.

³³ Zie bijlage IXB

4.3.11 Aanslag Boot-Olie Alphen aan den Rijn (26-06-1987)

Slechts een week na de aanslag in Nieuwegein pleegde RARA haar volgende aanslag tegen een Shell-object. De Alphense distributeur van Shell-producten, Boot-Olie, werd het slachtoffer. Twee brandbommen legden het bedrijfsgebouw grotendeels in de as. Op het moment van de aanslag had het distributiecentrum ruim 600.000 liter Shell-gasolie in opslag. Naast Boot was in het zelfde pand het bedrijf Van Staveren Marion Gas B.V. gevestigd. Dit bedrijf hield zich bezig met de opslag en distributie van hoofdzakelijk butaan- en propaangas in kleine verpakkingen (zgn. flessengas). De door de aanslag ontstane brand woedde geruime tijd in het bedrijfsgebouw, waar temidden van de vuurzee een tankauto stond, geladen met 9000 liter gasolie. Doordat de wind de goede kant op stond bleven de voorraadtanks die zich op 16 meter afstand bevonden, gespaard. Door de vroegtijdige ontdekking van de brand en de succesvolle bestrijding door de Alphense brand-weer kon een ramp worden voorkomen.

De claimbrief (RARA)

RARA eiste de actie op gebruikelijke wijze op via een kommuniquee. De inhoud van de claimbrief was verrassend³⁴. De claimbrief bleek een opnieuw getypte versie van de verklaring van de acties een week eerder toen RARA aanslagen pleegde op Shell-tankstations in (Zaandam en) Nieuwegein. De verklaring ging vergezeld van een toelichting waarin RARA de verantwoordelijkheid opeiste voor de aanslag op Boot-Olie. In deze toelichting beklaagde RARA zich over het uitblijven van publiciteit omtrent haar vorige acties. Zij verweet de pers een terughoudend beleid te voeren in de berichtgeving over radicale acties. Men had deze claimbrief op grotere schaal verspreid.

³⁴ Zie bijlage X.

4.3.12 Aanslag op paspoortdrukkerij KEP/ELBA Schiedam (25-01-1988)

Diepte- en keerpunt in de brandbommenterror van RARA vormde de mislukte aanslag op de paspoortdrukkerij KEP/ELBA in Schiedam. Dieptepunt: omdat deze aanslag onomstotelijk bewees dat RARA-verdachte inderdaad bij de fabricage van de bommen betrokken was. Door deze vaststelling konden een aantal eerdere RARA-aanslagen ook aan betrokkene toegeschreven worden. Keerpunt: omdat de RARA-ideologen een ander aandachtsveld kozen: de Europese eenwording.

43

De claimbrief (Revolutionair Commando No Pasaran)

Diezelfde avond werd

een 10 pagina's dikke claimbrief ontvangen van een groepering "Revolutionair Commando No Pasaran". Dit commando verklaarde zich verantwoordelijk voor een poging tot brandstichting van KEP/ELBA. De actiegroep had de letters PAS van "Pasaran" onderstreept; als hint naar het produkt van de ELBA.

Dezelfde verklaring werd gepubliceerd in het actieblad BLUFI (nr. 304) van 29 januari 1988; hier had men echter de zin toegevoegd: *"De politie reageerde op het alarm van de drukkerij, waardoor de actie gestaakt moest worden."* Hoewel RARA deze verklaring niet zelf ondertekende, had zij wel alle kenmerken van een heuse RARA-claim. In het *Kommunikee*³⁵ verwoordt de groep de naar haar mening werkelijke achtergrond van de invoering van het nieuwe uniforme Europees paspoort. (Bij de drukkerij KEP/ELBA zou het nieuwe Nederlandse paspoort gedrukt gaan worden). In de zeer uitvoerig gedocumenteerde en zorgvuldig opgebouwde claimbrief wordt ingegaan op de (negatieve) gevolgen van de Europese integratie voor de burger. Dit alles vanuit een anti-imperialistische zienswijze. Voor het eerst doet men in een claimbrief een boekje open over het perspectief "hier".

³⁵ Zie bijlage XI.

De gevolgen van de politieke, economische en militaire reorganisaties, die plaatshebben in het kader van de Europese eenwording hebben tot gevolg gehad dat grote groepen mensen te prooi zijn gevallen aan moedeloosheid, individuele machteloosheid en vervreemding. Het doorbreken daarvan is een voorwaarde voor overleven, het begin van een einde van een isolement. Dat is "ons" perspectief hier, in het "hoogontwikkelde" westen.

44

Men benadrukt wederom het gezamenlijk belang bij het verzet tegen de politieke, economische en militaire reorganisaties. Met deze actie en het kommuniquee heeft het revolutionair commando *"een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van een perspectief. Een bijdrage over het hoe en waarom van ontwikkelingen en hun samenhang. Om zo, ondanks onderlinge verschillen, zicht te krijgen op gevolgen die gemeenschappelijk zijn, en om van daaruit de noodzaak tot gezamenlijk verzet te onderkennen en strijd te ontwikkelen."*

De inhoud van deze claim moet geplaatst worden tegen de achtergrond van de discussies die op dat moment binnen de Beweging gevoerd werden. Ondanks het Congres "Solidariteit en Verzet" (eind oktober 1987), waar gediscussieerd werd over het opbouwen van een politieke tegenmacht, was er van enige eenheid nog geen sprake. Het Revolutionair Commando No Pasaran trachtte met haar actie en kommuniquee duidelijk inhoud te geven aan haar zienswijze van de politieke tegenmacht.

om de naam RARA deze keer niet te gebruiken, werd door Waarom men besloot
uitgelegd in
een pamflet dat op de dag van zijn proces, 10 augustus 1988, werd verspreid.
Hij zegt hierover:

"Het revolutionair geweld van RARA keert zich tegen het internationale front, tegen diegenen die dat hier in West-Europa financieren en daarvan profiteren. Het revolutionaire geweld van No Pasaran keert zich tegen het interne front."

4.3.13 Slangen-snijactie Shell-station Amsterdam (07-03-1988)

In de nacht van 6 op 7 maart 1988 werden er in heel Nederland in het kader van de "Anti-Shell campagne '88" vernielingen aangericht bij ongeveer 37 Shell-stations.

Bij het tankstation aan de Amsterdamse Postjesweg werden de slangen doorgesneden, de nozzles werden weggenomen en de nozzle-bakken werden volgespoten met pur-schuim. Politiepersoneel constateerde dat vier personen zich op het terrein van het benzinestation ophielden. Toen deze mensen het terrein verlaten hadden, bleken de pompen vernield. Twee van deze personen waren en

De claimbrief (anoniem)

Een naamloze actiegroep eiste in een claimbrief de acties op. De brief werd aan het persbureau Reuter verzonden. In deze - in het Engels gestelde - claimbrief³⁶ werd de verantwoordelijkheid opgeëist voor alle acties die die nacht in Nederland hadden plaatsgehad. De actie werd opgedragen aan de dertig stakers van de Rietspruit-kolenmijn (50% Shell-eigendom) die in augustus 1987 gewond raakten na een treffen met de bedrijfspolitie.

De verklaring besteedt alleen aandacht aan het feit dat Shell met haar activiteiten in Zuid-Afrika steun verleent aan het apartheidsregime.

"These actions are a protest against Shell's prominent role in keeping the South African apartheid regime in the saddle. As multinationals as Shell do not know a feeling of

³⁶ Zie bijlage XII.

responsibility, and look at moral an political issues only from a financial point of view, we tried to cause a considerable drop in the fuelsales of Shell in the Netherlands at least for one day."

Met deze actie startte een bewegingsbrede campagne tegen Shell. I

46 |

Met deze acties werd het voor het eerst duidelijk dat de discussies binnen de Beweging over de vorming van een politieke tegenmacht vruchten begonnen af te werpen. Er was een zekere mate van overeenstemming over een gezamenlijk doel. Deze verbroedering tussen de verschillende stromingen zou echter niet lang duren³⁷.

4.3.14 De RARA-arrestaties (11-04-1988)

Op maandag 11 april 1988 viel de politie tien huizen binnen en arresteerde mensen op verdenking van hun betrokkenheid bij RARA. Bij de huiszoekingen werden veel goederen in beslag genomen.

De arrestanten waren:

Ook de Beweging werd verrast door de arrestaties. Maar al snel overheerste er een gevoel van solidariteit. Vanaf de eerste dag organiseerde men steunbetulgingen en benefiet-avonden. Door de anti-imperialistische actievoerders werd de extra media-aandacht aangegrepen om hun standpunten te ventileren. Zo verscheen er bij de Haagse spreekbuis voor deze

³⁷ Zie ook: 2.4 Ontwikkeling van het anti-imperialisme in Nederland.

stroming, "De Zwarte", een special die geheel gewijd was aan de arrestaties en hoe die opgevat dienden te worden in discussie over "de functie van repressie in het kader van de Europese eenwording". Over de schuldvraag was men unaniem:

"Voor ons is de vraag naar de "schuld" of "onschuld" van de mensen die vastzitten niet van belang. We hebben geen enkele verantwoording af te leggen tegenover deze staat. Wij beschouwen deze hele operatie als een directe aanval op de ontwikkeling van het politiek verzet van de afgelopen jaren, waar alle genoemde akties deel van zijn, en in die zin als een aanval tegen ons allen gericht die hiervan deel uitmaken."

De anti-imperialisten grepen ook deze tijdelijke verbroedering aan in haar streven om tot een gezamenlijk perspectief te komen.

Alle verdachten bleven bij de verhoren hardnekkig zwijgen. Uiteindelijk zat alleen nog vast. Tegen hem was naar opvatting van Justitie wel voldoende bewijs verzameld.

Ook het proces zelf werd door de "anti-impies" aangegrepen om hun gedachten onder het radicaal verzet te verbreiden. Op 9 augustus organiseerde men een manifestatie ter ondersteuning van de "laatste RARA-gevangene". Deze avond stond geheel in het teken van discussies over het verbreden en verdiepen van het links-radicaal verzet. Inzet was wederom: frontvorming. Als discussiestof verscheen er een 90 pagina's dikke reader waarin vertegenwoordigers van verschillende groepen uit de Beweging zichzelf en hun zienswijzen presenteerden.

Op 10 augustus moest alleen voor de rechter verschijnen om zich te verantwoorden voor de RARA-daden, die voor ruim 150 miljoen gulden schade hadden aangericht. Bovendien hadden de aanslagen ook mensenlevens in gevaar gebracht en grote maatschappelijke onrust veroorzaakt, aldus de officier.

Verfsplintertjes en vingerafdrukken bleken de enige overtuigende sporen die naar de betrokkenheid van hadden geleid. De Tandy-bonnen werden alleen gezien als aanwijzingen dat hij ook daadwerkelijk onderdelen had gekocht. De officier stelde onder meer dat nooit heeft bekend, maar ook nooit heeft ontkend en hij heeft dus ook nooit een redelijke verklaring kunnen geven voor de aangetroffen sporen.

en de zijnen hadden de verdediging echter goed voorbereid, niet alleen hadden ze hun beste advocaten ingehuurd, mr. Ties Prakken en persoonlijke vriend mr. Pieter Herman Bakker Schut; ook hadden zij een aantal getuige-deskundige opgeroepen.

Tijdens het proces hield [ ] zelf een uitgebreid anti-imperialistisch betoog, waarin hij niet meer toegaf dan een sympathisant te zijn van RARA. "Aanslagen zie ik als noodzakelijk politiek geweld", aldus [ ]. Deze procesverklaring kan gezien worden als een samenvatting van de RARA-ideologie³⁸. Door Prakken werd aangevoerd dat vrijwel al het bewijsmateriaal tegen [ ] onbruikbaar was omdat het afkomstig was van de huiszoeking in het kraakpand van verdachte, waarbij echter de rechter-commissaris niet overeenkomstig de strikte wettelijke eisen aanwezig zou zijn geweest. Bakker Schut betoogde:

48 |

"Zelfs al zouden de feiten bewezen kunnen worden, dan kan [ ] nog niet worden gestraft, omdat hij een beroep doet op noodweer: een symbolische maar noodzakelijke verdediging van zowel eigen integriteit als vrij mens, als die van anderen tegen ogenblikkelijke en onrechtmatige aanranding daarvan, door herstructurering van het kapitalisme, door het creëren van voorwaarden voor volkerenmoord."

De Amsterdamse officier van justitie eiste in eerste aanleg zeven jaar cel tegen [ ]. Uiteindelijk werd 5 jaar gevonnist.

Tegen dit vonnis ging [ ] in beroep. Op 3 januari 1989 diende voor het Gerechtshof in Amsterdam de beroepszaak. Cruciaal bleek de vraag of de huiszoeking in de woning van [ ] rechtmatig was of niet. Zoals reeds gesteld, een groot deel van de bewijslast was gebaseerd op deze huiszoeking. Het Gerechtshof oordeelde uiteindelijk dat de rechter-commissaris zijn wettelijke voorgeschreven controlerende taak niet naar behoren had kunnen uitvoeren en bestempelde de huiszoeking als onrechtmatig, hetgeen de onmiddellijke vrijlating van [ ] tot gevolg had. Overeind bleef een poging tot brandstichting bij de paspoortdrukkerij KEP/ELBA. Op 11 april 1989 werd [ ] uiteindelijk veroordeeld tot een gevangenisstraf van 18 maanden, waarvan 6 maanden voorwaardelijk met een proeftijd van 2 jaar. Door aftrek van het voorarrest van 9 maanden en toepassing van de strafverminderingregel i.v.m. goed gedrag, betekende dit dat [ ] niet meer hoefde te zitten.

³⁸ Zie bijlage XIIB.

4.3.17 Aanslag op Thermo Shell Centrum Hilversum (17-04-1989)

In de periode rond het RARA-proces blijft het stil rond RARA. Pas na de vrijlating van doorbreekt RARA in april 1989 de stilte door een brandbomaanslag te plegen op het Shell Thermo Centrum in Hilversum. Het tijdstip en het doel zijn geen toeval. Om het waarom van deze actie beter te kunnen begrijpen is het noodzakelijk om te weten in welke positie de anti-imperialisten, en ook dus RARA, zich op dat moment bevonden.

De Beweging hield zich op dat moment nog immer bezig met de strijd tegen Shell i.v.m. haar belangen in Zuid-Afrika. Discussies binnen de Beweging hadden geleid tot de aanvaarding van het zogenaamde "campagne-model", waarvan het doel was dat zoveel mogelijk actiegroepen en individuele actievoerders - ongeacht de verschillen in hun opvattingen - aan zo'n campagne wilden meedoen. De anti-Shell campagne '89 stond weer onder leiding van het actiecomité "Shell uit Zuid-Afrika" (SuZa). Anders dan in 1988, toen gekozen werd voor een gewelddadige start van de campagne in de vorm van vernielingsacties tegen Shell-stations, werd nu in beginsel en naar buiten toe het vreedzame karakter benadrukt, opdat een

⁴¹ Zie: 4.3.13 Slangensnij-actie Shell station.

zo breed mogelijk maatschappelijk draagvlak tot stand kon komen. Hoogtepunt van de campagne was de blokkade van het Shell-laboratorium (KSLA) in Amsterdam-Noord van 19 tot en met 21 april 1989. De min of meer geweldloze aanpak had als voordeel dat ook de traditionele anti-apartheidsorganisaties en een aantal politieke, maatschappelijke en kerkelijke organisaties benaderd konden worden. Voor SuZa was een geweldloos verloop van essentieel belang voor het verkrijgen van een breed maatschappelijk draagvlak. De 'anti-imperialisten' bleken echter weinig geneigd hun radicale opvattingen en werkwijze ondergeschikt te maken aan de gekozen opzet. Zij maakten dat duidelijk via het verspreiden van een eigen "Radical Anti-Shell Krant".

50 |

Tussen beide stromingen bleek er vooral onenigheid te bestaan over de opvatting hoe apartheid gezien moest worden. Veel actievoerders verenigd in het SuZa-comité, lieten zich leiden door het anti-apartheidsaspect, dat zich met name beperkte tot de misstanden van het Zuidafrikaanse apartheidsregime en de rol van Nederlandse bedrijven bij het instandhouden van dit regime. Dit in tegenstelling tot de anti-imperialisten die de rol van Shell veel breder zagen dan alleen als steunpilaar van het apartheidsregime en het bedrijf verantwoordelijk stelden voor de wereldwijde uitbuiting en onderdrukking van mensen.

Het was tegen deze achtergrond, dat er - enkele dagen voor de geweldloos gepropageerde Shell-blokkade van SuZa - door RARA een gewelddadige aanslag plaatsvond tegen een Shell-object.

Op een vrijwel identieke wijze als bij de aanslag op de Makro in Duivendrecht in 1984 en op de PTT-schotelantenne in 1986 werd het Thermo Shell Centrum aangepakt. RARA maakte bij deze aanslag gebruik van relatief eenvoudige middelen.

Bij de aanslag werd voor ruim anderhalf miljoen gulden schade aangericht.

De claimbrief (RARA)

De actie werd via een claimbrief opgeëist door RARA⁴². Hoewel de actie tegen Shell gericht was, ging de verklaring alleen maar in op de onenigheid tussen de anti-imperialisten en SuZa. RARA verweet SuZa onder meer:

"Wij vinden echter dat deze blokkade-actie zich in een verregaande mate heeft gekonformeerd aan de sociaal-demokratische politiek van de komitees en in die zin inhoudelijk in een sterk defensieve positie is beland."

RARA verweet SuZA bovendien dat zij geen oog had voor de anti-imperialistische zienswijze:

"Het lijkt een bewuste keuze van het SUZA de rol die de West-Europese staten spelen niet te willen betrekken bij het inhoudelijke discussieproces rond de blokkade."

In deze verklaring liet RARA ook iets zien van haar perspectief:

"Anti-apartheidsstrijd is handelen vanuit het bewustzijn dat de krachten die apartheid in stand houden dezelfde krachten zijn die onze werkelijkheid bepalen."

⁴² Zie bijlage XV.

Een werkelijkheid, die bestaat uit groeiende tegenstellingen; verpaupering, vereenzaming, deportaties van 'ongewenste vluchtelingen', het afschrijven van groepen mensen, seksisme en racisme. In de ontwikkeling van het politieke proces hier, in onze strijd, moet de scherpte van deze verhoudingen terug te vinden zijn.

Mét spektakel, spektakulair soms, maar bovenal met een lange adem én de inzet om structuren tot stand te brengen, die op basis van inhoudelijke verbondenheid, het succes (of mislukken) van een actie overleven."

SuZa weigerde in 1988 de leus:

51

moet vrij!!!"

aan de Anti-Shell campagne '88 te verbinden. SuZa weigerde
nen als een martelaar.

te erken-

Tenslotte trachtte RARA in de verklaring een aantal vooroordelen over haar organisatievorm te ontzenuwen:

"Groepen als RARA wordt wel eens voor de voeten geworpen dat ze een politiek zonder perspectief zou bedrijven omdat dergelijke militante kernen niet toegankelijk en derhalve geïsoleerd zouden zijn. Zeker kent de organisatie in illegale cellen zijn beperkingen. Op zich kan dat nooit perspectief zijn, omdat die vorm van strijd alléén nooit massaal kan worden. Waar het echter om gaat, is de samenhang tussen de verschillende - strijdende - groepen, op alle nivo's. Daarbinnen kan én moet een militante praktijk bijdragen aan de ontwikkeling van het revolutionaire, politieke proces hier. Door grenzen te stellen, de woede een stem te geven, te laten zien dat verzet mogelijk is. Als dat de basis is, als de militante praktijk de gezamenlijke discussie voedt en andersom, dan zal er van isolatie ook geen sprake kunnen zijn."

RARA sloot haar verklaring af met een puntsgewijze opsomming van haar politieke doelen:

- *Steun de revolutie in Zuidelijk-Afrika, vorm het front in West-Europa⁴³;*
- *Solidariteit met de strijd van de hongersta(a)k(st)ers in de BRD;*
- *Vrijheid voor en ;*
- *Solidariteit met alle strijdende gevangenen;*
- *Vluchtelingenbeleid is Europese apartheid, stop de deportaties.*

Bij SuZa wisten ze op dat moment één ding zeker; de aanslag in Hilversum was het werk van en en de zijnen. Zij zagen deze aanslag als een persoonlijke wraak-oefening.

De vermoedelijke dadergroep

De opvatting van SuZA dat en bij deze aanslag betrokken zijn geweest wordt gedeeld. In de claimbrief valt een duidelijke inbreng van te bespeuren, wanneer de brief vergeleken wordt met eerder werk van haar hand.

⁴³ Identiek aan slogan in claimbrief Makro Duivendrecht 1985.

4.3.18 Aanslagen tegen de KMAR Arnhem/Oldenzaal (19-03-1990)

Bijna een jaar duurde het voordat RARA weer van zich liet horen. In de nacht van 18 op 19 maart 1990 werd bij twee Marechaussee-kantoren in respectievelijk Arnhem en Oldenzaal brand gesticht.

De claimbrief (RARA)

De aanslagen werden op 19 maart door middel van een persverklaring door RARA opgeëist⁴⁴. In deze verklaring stelden de claimers dat de aanslagen gepleegd zijn uit protest tegen de rol die de Koninklijke Marechaussee speelde bij het opsporen van illegale vluchtelingen. Het was de eerste maal dat door middel van aanslagen aandacht gevraagd werd voor de vluchtelingenproblematiek. Als doelwit koos RARA de Marechaussee omdat deze 'keurkorpsen' leverde die zich in het verleden van het Schengen-overleg bezighielden met de opsporing van 'ongewenste vreemdelingen'. *"De uitwijzingsmachine draait niet vanzelf, maar wordt draaiende gehouden door mensenjagers en schrijftafelmoordenaars,"* aldus RARA. *"En zo willen we ze ook in het openbaar behandelen. Het apparaat zelf blijft niet langer buiten schot."*

Tijdstip en target waren weliswaar verrassend, het actie-thema wekte geen verwondering. Het was vooral de anti-imperialistische stroming binnen de Beweging die al geruime tijd belangstelling had voor het vluchtelingenvraagstuk. Dat deze problematiek ook de aandacht had van de RARA-groep, moge blijken uit opmerkingen in de claimbrieven van Thermo Shell:

"Vluchtelingenbeleid is Europese apartheid, stop de deportaties." en de voorloper van RARA, de Groep Koetoh Reh: *"het rechteloos houden van politieke vluchtelingen en het op grote schaal uitzetten van 'vreemdelingen'."*

Hoewel de claim luchtiger en toegankelijker van taalgebruik was, (RARA ondertekent met: *Met vriendelijke groeten, RARA*) vertoonde zij qua stijl, opmaak en ideologie overeenkomsten met eerdere door RARA uitgegeven claims.

Net als in het verleden werd de actie ook ditmaal geplaatst tegen het licht van recente politieke ontwikkelingen. Daarnaast past het actie-thema volledig in de anti-imperialistische ideologie die RARA aanhangt. Door in de claim te benadrukken dat de aanslagen tegen de Koninklijke Marechaussee geen breuk met het politieke verleden van RARA zijn, geven de actievoerders zelf reeds aan dat zij zich volledig identificeren met de daders van de eerdere RARA-aanslagen.

⁴⁴ Zie bijlage XVI.

Dat RARA niet meer deed dan "de vinger op de zere plek leggen", moge blijken uit de passage:

"We weten dat het onmogelijk is om binnen de bestaande machtsverhoudingen tot werkelijke oplossingen te komen. Wij willen ons niet laten leiden door wensdenken. Dit is dan ook niet meer dan een bescheiden bijdrage. Maar uitgaande van onze geschiedenis, positie en praktijk onderzoeken we de mogelijkheden om een militante praktijk te ontwikkelen op de bovenstaande thema's."

Het uiteindelijke doel dat RARA nastreeft, werd eveneens duidelijk:

"Dat het uiteindelijk om een wereld gaat zonder onderdrukking, uitbuiting en vergiftiging, zonder racisme en sexismen is geen pathetische geloofsbelijdenis, maar de kern van het socialisme zoals wij ons dat voorstellen."

53

In een tijd van verrechtsing, waarin linkse idealen verbrokken, dicht RARA zichzelf een belangrijke functie toe:

"Zonder hoog van de toren te willen blazen zullen we als links radikale en revolutionaire Beweging moeten pogen weer iets met elkaar op te bouwen. Militant verzet kan daarin een belangrijke rol spelen, het kan de vinger op de zere plek leggen."

Ook over het plegen van aanslagen werd een boekje open gedaan:

"...wij weten heel goed dat militante aanslagen alleen niets opleveren. Een, twee, drie keer een spektakulaire actie verandert op zich ook niets. Wij zien het als een bijdrage aan meer daden, ideeën en discussie."

Inzet van de acties tegen het vluchtelingenbeleid is:

"Armoede moet een erkende vluchtgrond zijn. De oplossing daarvan ligt niet in het terugsturen, maar in een fundamentele wijziging van de internationale economische orde. Tot die tijd zullen wij het deportatiebeleid saboteren en aanvallen!"

Het radikaal linkse blad Konfrontatie van juni 1991 publiceerde een vraaggesprek met een anonymus, die zei namens RARA te spreken. Deze verklaarde dat zijn groep de politieke praktijk had verlegd van de apartheid naar het vluchtelingen- en asielbeleid en dat RARA "militant verzet" zou blijven beschouwen als een legitiem middel om vraagstukken te politiseren⁴⁵. De recente aanslagen zouden, juist nu ook in Nederland de relatie autochtonen-allochtonen tegen de achtergrond van het geweld tegen vreemdelingen in Duitsland een prominente plaats inneemt op de agenda van het politieke en maatschappelijke debat, in de visie van RARA, een bijdrage kunnen leveren aan het mobiliseren van de publieke opinie. Het effect bleek echter tegengesteld. Migranten-organisaties en nieuwsmedia reageerden praktisch unaniem afwijzend; de berichtgeving beperkte zich grotendeels tot het "mysterie" RARA en de aanslagen zelf. Een uitzondering vormde het Amsterdams Solidariteits Komitee voor Vluchtelingen (ASKV), bestaande uit militante activisten dat in een persverklaring staatssecretaris Kosto voorhield dat hij de actie over zichzelf had afgeroepen.

⁴⁵ Zie bijlage XVII B.

4.3.19 Aanslag op het ministerie van Justitie Den Haag (26-03-1990)

Een kleine week later volgde een nieuwe aanslag. Dit keer tegen het Haagse ministerie van Justitie. Niet door RARA zelf, maar door een afsplitsing, zich noemende "Revolutionaire Anti Racistische Aktie Crespo Galende". De ontploffing richtte bescheiden schade aan.

Een half uur voor de aanslag was er bij het ANP en de Haagse politie een telefoontje binnengekomen. Het was echter zo slecht te verstaan dat de plaats van de ontploffing er niet uit opgemaakt kon worden.

De naam van de groepering refereerde aan het in 1981 overleden Spaanse Grapo lid Juan Jose Crespo Galende. Crespo stierf na een hongerstaking van tachtig dagen.

De claimbrief (RARA Crespo Galende)

Bij zowel het ANP, als het Parool en de Volkskrant kwamen claimbrieven binnen, waarin de Crespo Galende de aanslag voor haar rekening nam⁴⁶. De actie was gericht tegen het vreemdelingenbeleid en het verdrag van Schengen. Met name de rol die het ministerie van Justitie hierbij speelde, was onderwerp van de verklaring. Crespo Galende schaarde zich geheel achter de eisen van de "echte" RARA en men verklaarde zich solidair met de hongerstakingende Spaanse Grapo en PCE leden.

De verklaring is duidelijk anti-imperialistisch van toon en inhoud. Ook deze RARA-variant doet een appèl op de solidariteit met andere Westeuropese vertegenwoordigers van de links sociale Beweging. Alsof RARA zelf spreekt; zegt zij:

*"We zullen de handen opnieuw ineen moeten slaan en, uitgaande van de reële situatie, een duidelijke strategie moeten ontwikkelen om door deze hegemonie heen te breken." ...
"Naast al het noodzakelijke - en vaak ondankbare - politieke werk, denken wij dat militante actie een noodzakelijk onderdeel is van die strijd."*

⁴⁶ Zie bijlage XVII.

4.3.20 Aanslagen op woonhuis van Staatssecretaris Kosto te Grootchermer en ministerie van Binnenlandse Zaken Den Haag (13-11-1991)

In de vroege ochtend van 13 november 1991 ontploften bommen bij de woning van de staatssecretaris van Justitie mr. A. Kosto in het Noordhollandse Grootchermer en in het ministerie van Binnenlandse Zaken in Den Haag. Korte tijd voor de aanslag op het huis van Kosto werd deze telefonisch aangekondigd. De waarschuwing bestond uit het afspelen van een bandje, waarvan de tekst was opgebouwd uit radio-fragmenten.

Een na de telefonische melding ter plekke gesnelde politie-agent trof achter de woning van Kosto een verdacht pakket aan. Enige tijd later ontplofte dit pakket. Door de bom werd grote schade aangericht aan het woonhuis van Kosto.

Het was overigens de eerste maal dat RARA een persoonsgerichte actie voerde.

Ook voor de bomaanslag tegen het ministerie werd van tevoren telefonisch gewaarschuwd. Een anonieme beller attenderde de Haagse brandweer op een bomaanslag tegen het ministerie van Justitie. Enkele ogenblikken later ontplofte in een toiletruimte in het ministerie van Binnenlandse Zaken, dat grenst aan het gebouw van Justitie, een zware bom. De ravage was ook hier enorm. Door de enorme kracht van de explosie werden wanden en delen van de gevel weggeslagen. Van de toiletruimte was alleen nog het bordje met het opschrift "heren" intact, van de deuren en sanitair was niet veel meer over dan puin en splinters. De schade werd geraamd op ruim 10 miljoen gulden.

De claimbrief (RARA)

De aanslagen werden in een tien pagina's tellend "Kommunikee"⁴⁷ opgeëist door RARA (andere spellings-wijzel: Revolutionaire Anti Racistische Actie). Het Kommunikee opende met twee humoristisch bedoelde slogans:

"EXPLODERENDE TOILETPOTTEN BIJ MINISTERIE VAN JUSTITIE VEROORZAAKT DOOR WEGWERPEN ASIELRECHTEN?!"

en

"STAATSSECRETARIS KOSTO SLAAT HAND AAN EIGEN SCHUUR UIT ANGST VOOR ILLEGALE BOLLENPELLERS?!"

Uit de inleiding van de brief bleek dat er door RARA een slordigheidje in de uitvoering van de actie was geslopen: de bommenleggers hadden zich in de locatie vergist. In plaats van het gebouw van het ministerie van Justitie werd het daarnaast gelegen ministerie van Binnenlandse Zaken slachtoffer van de aanslag.

Na de inleiding opent de verklaring met een lang (vier pagina's) overzicht van ontwikkelingen en gebeurtenissen in Nederland en elders in Europa, waaruit - volgens RARA - blijkt dat in EG-verband systematisch wordt gewerkt aan maatregelen en regelingen om asielzoekers en vluchtelingen te weren. De vraag hoe "de xenofobie van de politiek tot wasdom is gekomen" wordt als volgt beantwoord: RARA geeft een schets van de internationale politieke en economische situatie die zich kenmerkt door toenemende welvaart op het noordelijk halfrond en negatieve economische groei op het zuidelijk. De Verenigde Staten en de Europese Gemeenschap hebben er, bij gevolg, alle belang bij een zo restrictief mogelijk toelatingsbeleid te voeren; internationale politiek, aldus RARA, bepaalt de spelregels en marges voor nationaal beleid, beleidmakers zaaien vreemdelingenhaat en oogsten passieve instemming.

47 Zie bijlage XVIII.

De verklaring mondt uit in de volgende eisen:

"Kern is dat naast oorlog, milieurampen en sexe-specifieke vluchtgronden, armoede een erkende vluchtgrond moet zijn"⁴⁸. De oplossing ligt niet in het terugsturen van vluchtelingen, maar in een fundamentele wijziging van de internationale economische orde. Op weg daarheen moet:

- *het vluchtelingenbeleid uit handen van politie, marechaussee en justitie;*
- *geen gedwongen opsluiting in kampen;*
- *geen vreemdelingenbewaring;*
- *opheffing van artikel 18a dat het mogelijk maakt vluchtelingen vast te zetten;*
- *vrije toegang voor vluchtelingen tot noodzakelijke financiële, juridische, sociale, educatieve en medische voorzieningen."*

56 |

In een soort post-scriptum worden gelijkgezinden opgeroepen om toch vooral de moed niet te laten zakken, ondanks de crisis waarin revolutionair en radicaal links verkeert. De verklaring eindigt, na de verzuchting *"ook wij hebben 'het' antwoord niet"* met de uitnodiging aan geestverwanten om op uiteenlopende manieren de strijd voor een andere toekomst gezamenlijk te voeren.

Vergelijking van deze met de eerder verspreide claims na de aanslagen tegen de KMAR en Justitie, leidt tot de vaststelling dat de eisen, qua formulering, praktisch identiek zijn. Punt van overeenkomst is ook dat de verklaringen uitsluitend betrekking hebben op de politieke beleidsmakers en ambtelijke organen. RARA lijkt er definitief mee gestopt te zijn om het bedrijfsleven "aan te vallen".

De vermoedelijke dadergroep

Naar aanleiding van de dubbele aanslag werd in opdracht van de Landelijk Officier van Justitie belast met Terreurbestrijding een landelijk rechercheteam geformeerd dat onder zijn leiding het onderzoek naar de daders verrichtte. Het rechercheteam, met de naam -team, kreeg onder meer tot doel de daders van deze aanslag op te sporen en te identificeren. Ondanks enorme inspanningen slaagde ook dit team er niet in enige duidelijkheid te scheppen.

⁴⁸ Laatste eis werd ook gesteld in claimbrief KMAR Oldenzaal/Arnhem.

4.3.21 Aanslag ministerie van Sociale Zaken/DIA Den Haag (01-07-1993)

"Tot de volgende keer." Met deze woorden besloot de actiegroep RARA de verklaring waarin de zij de bomaanslag op het ministerie van Sociale Zaken opeiste.

57

Op 1 juli 1993, na een stilte van ruim anderhalf jaar, was RARA weer terug. Een zware bom veroorzaakte een enorm gat in de achtergevel van het Haagse Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Drie kwartier voor de aanslag kreeg de brandweer een telefonische waarschuwing. Maar het vinden van een bom in het enorme departementsgebouw bleek een onmogelijke opgave.

De claimbrief (RARA)

Later op de ochtend, rond vijf uur, kwam over de fax van Radio Rijnmond een vier vellen tellende verklaring binnen, waarin de aanslag werd opgeëist door de Revolutionair Anti Racistische Actie (RARA)⁵⁰. In de verklaring stelt RARA het te hebben gemunt op de Dienst Inspectie Arbeidsverhoudingen (DIA) van het departement, omdat die afdeling een spilfunctie vervult in de jacht op illegalen.

De ravage bij de DIA

Ook nu weer was er sprake van een slordigheidje in de uitvoering van de aanslag: in de verklaring is sprake van een bom op de derde etage, terwijl de vierde verdieping getroffen werd.

⁵⁰ Zie bijlage XIX.

De verklaring van Sociale Zaken sluit naadloos aan op het kommunikee van de aanslagen in november '91. Ook nu komt naar voren dat het vluchtelingen- en asielbeleid niet een geïsoleerd actiepunt vormt voor de daders, althans voor de schrijvers van de verklaring. Zij plaatsen het binnen de context van een, in hun visie, fundamenteel verkeerde ordening van de menselijke en economische verhoudingen, zowel nationaal, Europees als mondiaal. In één opzicht wijkt de laatste claim af van die in november 1991. Werden toen geestverwanten opgeroepen vooral niet de moed te laten zakken en de strijd voor een andere toekomst gezamenlijk te voeren, nu wordt fatalistisch geconstateerd dat *'het overgrote gedeelte van de spraakmakende, zich vroeger links voelende en noemende gemeente (zich) wentelt in de modderpoel van zogenoemde linkse ongelijk.'* Anders dan in 1991 lijkt men thans zonder illusies te zijn, klinkt geen hoop door op samenwerking met andersdenkende gelijkgezinden. RARA beschouwt zich zelf als de *"radicale, continue en compromisloze oppositie."*

RARA lijkt zich te hebben teruggetrokken op zichzelf, op het eigen gelijk - een bedenkelijke ontwikkeling zoals de RAF in Duitsland heeft laten zien - en is daarmee, wat toekomstige doelwitten en timing betreft, nog onvoorspelbaarder geworden.

Experts vonden de laatste RARA-claim nogal mager: slechts vier pagina's. Waar waren de tijden gebleven dat RARA nog met gemak tien pagina's vol schreef? Gelukkig hoefden zij maar enkele dagen te wachten. Op 4 juli werd via het KRO-programma "Brandpunt" een nieuw negen pagina's tellend kommunikee⁵¹ openbaar gemaakt, dat omschreven kan worden als een politiek manifest dat een nadere uitwerking geeft van de overwegingen die tot de aanslag hebben geleid. Tevens bevat dit kommunikee een grove schets van de te volgen strategie.

Het artikel is voor het overgrote gedeelte gewijd aan het vluchtelingen- en asielbeleid, toegespitst op de positie van de illegalen. Verder gaat het in op de afbraak van de sociale zekerheid, die noodzakelijk is in het kader van de Europese eenwording en die leidt tot verrechtiging van de samenleving, in het bijzonder tot de opkomst van extreem rechts.

RARA's analyse gaat uit van een reeks onverzoenlijke tegenstellingen, te weten die tussen kapitaal en arbeid, tussen de politieke en economische elite in Nederland - belichaamd door de politieke partijen PvdA, CDA en VVD en de grote ondernemingen - en een onderklasse, tussen de Europese regelgeving en de belangen van de Nederlandse democratie, tussen het *imperialistisch/ neo-kolonialistische Westen en het uitgebuite Zuiden.*

RARA constateert dat radikaal links in een diepe crisis verkeert. *"En juist daarom is het een eerste vereiste dat er thans een radicale, permanente en compromisloze oppositie bestaat."* RARA beoogt een *"prijskaartje (te hangen) aan beleid dat ontmenselijkt en vernedert"*, ook om de zo noodzakelijke ruimte te bevechten, waarin een politieke en culturele tegenbeweging - die gebruik maakt van andere strijdvormen - tot ontwikkeling kan komen.

Uit de tekst is duidelijk dat RARA zichzelf als de *"radicale permanente en compromisloze oppositie"* beschouwt. Zij ziet zich als een voorhoede van een nieuwe tegenbeweging, wil in dat opzicht als katalysator fungeren - zonder optimistisch te zijn over het perspectief - maar ziet "radicale" (= gewelddadige) actie ook als doel op zich, als de prijs die de "elite" hier en nu voor het gewraakte beleid moet betalen.

51 Zie bijlage XX.

De vermoedelijke dadergroep

Ondanks de beloning van 200.000 gulden voor het oplossen van de RARA-aanslag op Sociale Zaken, is de gouden tip niet binnen gekomen.

4.4 De structuur van RARA

Over het ware gezicht van RARA is al veel geschreven en gespeculeerd. Maar nog nooit is er iets bekend geworden over de feitelijke organisatievorm van RARA. In deze en de volgende paragraaf zal op basis van feiten getracht worden te komen tot een schets van de structuur van RARA en haar manier van actievoeren.

Het is waarschijnlijk onjuist te veronderstellen dat RARA één vaste kern is die nimmer van samenstelling wijzigt. Doch het tegenovergestelde van dit beeld: een vrij te gebruiken naam, lijkt evenzeer onwaarschijnlijk. Een aannemelijke optie is dat RARA vermoedelijk een zogenaamde "cellenstructuur" kent. Over een eventuele invulling van de RARA-structuur zijn slechts zeer summiere gegevens bekend. De meest duidelijke aanwijzingen daarvoor worden gevonden in de claimbrief van Thermo Shell.

Op het verwijt dat RARA zich elitair en weinig toegankelijk opstelt, antwoordt zij:

"Zeker kent de organisatie in illegale cellen zijn beperkingen. Op zich kan dat nooit perspectief zijn, omdat die vorm van strijd alléén nooit massaal kan worden.

Waar het echter om gaat, is de samenhang tussen de verschillende - strijdende - groepen, op alle nivo's.

Daarbinnen kan en moet een militante praktijk bijdragen aan de ontwikkeling van het revolutionaire, politieke proces hier. Door grenzen te stellen, de woede een stem te geven, te laten zien dat verzet mogelijk is.

Als dat de basis is, als de militante praktijk de gezamenlijke discussie voedt en andersom, dan zal er van isolatie ook geen sprake kunnen zijn."

Overigens kan de aanduiding "illegale cellen" op tweeërlei wijze worden opgevat: RARA ziet zich als één illegale cel óf RARA bestaat zelf uit meerdere illegale cellen.

60 |

Deze informatie en een aantal waarnemingen die rondom de RARA-acties gedaan werden, kunnen wijzen op een cellenstructuur. Deze structuur ziet er in grote lijnen als volgt uit:

Cel 1: De Ideologen en theoretici

De ideologische en strategische inbreng berust bij de oude RARA-kern, en (de vermoedelijke schrijfster van de claimbrieven), die zich bezighouden met de "analyse van maatschappelijke ontwikkelingen en politieke verhoudingen om daaruit doelen met betrekking tot de praktijk te formuleren"⁵³.

⁵³ Uit: Rara interview in Konfrontatie - juni 1991.

Bij de uiteindelijke keuze en planning wordt zij ongetwijfeld bijgestaan door anderen. Vast staat dat haar levensgezel een belangrijke invloed heeft bij de keuze.

Aangenomen wordt dat ook gelijkgezinden die deel uitmaken van hun directe relatienetwerk, betrokken worden bij de voorbereiding van acties.

Cel 2: De technici

61

Bij de bouw van de bommen en de ontwikkeling ervan spelen en een vooraanstaande rol.

Het hier aangegeven onderscheid tussen cel 1 en 2 zal in de praktijk waarschijnlijk nauwelijks bestaan. Niet uitgesloten moet worden dat dit tweetal hulp krijgt van derden. Met name de overstap van brandbommen naar explosieven is iets dat niet goed geplaatst kan worden. Niet uitgesloten moet worden dat men hierbij onderricht heeft gehad van personen die meer ervaring hadden met het werken met springstoffen. Een eventuele Duitse of Ierse inbreng moet dan ook niet uitgesloten worden.

De volgende "cellen", op te vatten als het "RARA-Umfeld", zijn de meest onduidelijke binnen de RARA-organisatie.

Cel 3: De trouwe aanhangers

Bij de feitelijke uitvoering van de acties, te denken valt aan verkenning, het plaatsen van de bommen en het claimen van de aanslag, lijken iedere keer anderen betrokken te zijn.

van RARA dat zij uitgebreide verkenningen uitvoert.

Het past in de werkwijze

tracht men zo veel mogelijk in eigen hand te houden.

Ook deze fase van uitvoering

62

Bij de contacten tussen de verschillende taakgroepen/-cellen wordt bij RARA vermoedelijk gebruik gemaakt van een "verbindingsman".

Cel 4 "De sympathisanten"

Het wordt niet waarschijnlijk geacht dat de bommen geplaatst worden door de dezelfde personen die de verkenning uitvoeren. Bij de laatste aanslagen zijn er namelijk fouten gemaakt bij de plaatsing van de explosieven. De uitvoerders zijn waarschijnlijk mensen die door leden van het directe relatiernetwerk van RARA volledig vertrouwd worden en die bereid zijn de bom te plaatsen. Zij maken dan ook geen deel uit van het vaste relatiernetwerk van RARA. Tot deze groep moeten ook gerekend worden alle buitenlandse contacten. Tactisch kan dit laatste voor de daders voordelen opleveren. Immers, deze personen zijn vrijwel onbekend bij de Nederlandse politie-organen.

Al met al hebben we bij RARA te maken met een steeds wisselende groep van personen, die verbonden zijn door een gemeenschappelijke ideologie. Dat we te maken hebben met een relatief vaste ideologische kern lijkt bevestigd te worden door verschillende waarnemingen. Relatief vast: omdat er ook binnen deze kring wijzigingen hebben plaatsgevonden. Een aantal personen dat in het verleden deel uitmaakte van de vaste kern, heeft zich teruggetrokken en vult zijn leven nu met andere idealen.

4.4.1 RARA-(kern)groep

In deze nota wordt meermaals gesproken over de (vermoedelijke) "RARA-(kern)groep"; hiermee wordt bedoeld diegenen die reeds in een vroeg stadium betrokken worden bij de voorbereiding van de aanslagen. Van deze kerngroep maken vermoedelijk deel uit:

4.4.2 Internationale contacten

De anti-imperialisten onderhouden vanuit hun internationale oriëntatie nauwe contacten met geloofsgenoten in het buitenland. De personen die tot de RARA-kerngroep gerekend worden wijken hierin niet af. De afgelopen jaren werd een aantal opvallende contacten vastgesteld.

Vanuit de anti-imperialistische solidariteitsgedachte hebben veel vermoedelijke RARA-leden contacten met Zuid-Amerikanen, in het bijzonder met vertegenwoordigers van het FMLN.

4.5 Modus Operandi

4.5.1 Keuze van het actiedoel

Bij de voorbereiding van de aanslagen wordt door de RARA-kerngroep nauwgezet onderzoek verricht. Niet alleen is men m.b.t. het object van aanslag zeer goed geïnformeerd, ook bij de uitvoering wil men geen enkel risico lopen. De kern die de aanslag voorbereidt is n.a.w. zeer klein, dit om voortijdig uitlekken van de plannen te voorkomen. Bij de voorbereidingen zijn in eerste instantie alleen leden van cel 1 en 2 betrokken. De keuze voor een doel nemen deze kernen op basis van twee overwegingen:

- a de actualiteit;
- b de uitvoerbaarheid.

Men tracht de publiciteit die er rond een actueel thema is aan te grijpen om de RARA-ideologie op dit punt uit te dragen. De haalbaarheid van een aanslag is afhankelijk van een aantal factoren, zoals aanwezige beveiligingsmaatregelen, kans op persoonlijk letsel, e.d.

64

Uit de persverklaringen van RARA valt op te maken dat men moet beschikken over een goed archief/documentatie-systeem.

4.5.2 Emotie

In een enkel geval speelt er bij de keuze van een actiedoel nog een derde, subjectieve, overweging mee: emotie. De grens tussen ideologische objectiviteit en emotionele bewogenheid is vaak bij RARA moeilijk aan te geven. Door de enorme betrokkenheid van de RARA-ideologen bij het wel en wee van de "onderdrukten" van deze samenleving wordt er nogal eens impulsief gereageerd op een actie van haar maatschappelijke omgeving. Voorbeelden van RARA-aanslagen waarbij emoties een niet onbelangrijke rol speelde waren: Boot-Olie (woede over verzwijgen RARA-aanslag door pers), Thermo Shell Centrum (woede over SuZA-opstelling t.o.v. RARA) en vermoedelijk Sociale Zaken (woede over optreden KMAR tegen Roemeense asielzoeker).

Het blijkt met name te zijn die zeer impulsief reageert op misstanden in de maatschappij. daarentegen blijkt de remmende factor te zijn en het is waarschijnlijk door haar optreden dat RARA nog steeds zo weloverwogen te werk gaat.

4.5.3 De bommen

Na een vergeefse poging om een echte springstof als bom te gebruiken bij de aanslag op het Van Heutsz-monument, waarbij ondanks het mislukken van de aanslag toch een gewonde viel, ging RARA over op een veiliger type bom. In eerste instantie gebruikte men bommen van het type zoals ze algemeen bij de Beweging bekend waren en zoals ze in het actieblad BLUFI werden gepromoot⁵⁵. Deze veroorzaakten "slechts" brand en rook. Uit eigen veiligheidsoverwegingen maakte men in bijna alle gevallen gebruik van een tijdvertrager. Slechts in één geval, namelijk bij de aanslag tegen emballagebedrijf Van Leer in Amstelveen, was er sprake van ordinaire brandstichting.

⁵⁵ Zie bijlage IB.

In 1991 staakte RARA het gebruik van brandbommen. Men ging weer over op het gebruik van explosieven. Hoewel er nauwelijks sporen van deze bommen werden teruggevonden, werd er op basis van de kracht van de explosies geconcludeerd dat er springstoffen gebruikt moeten zijn.

De achterliggende reden om over te stappen van de beproefde methode van brandbommen naar het gebruik van zwaardere bommen is onduidelijk. Mogelijk heeft dit te maken gehad met het feit dat brandbommen toch niet zo succesvol waren. In een aantal gevallen was de schade beperkt en baarde de aanslag nauwelijks opzien. Daarnaast wordt een brandbom geplaagd door allerlei veiligheidsmaatregelen zoals rookmelders, halon-blussers, sprinkler-systemen e.d. Hierdoor kan de bom niet haar werk doen en worden er ongewild sporen achtergelaten. Een andere overweging kan zijn dat er voor brandbommen een grote hoeveelheid brandbaar materiaal nodig is. In het geval van de Makro-branden gebruikte men hiervoor de aanwezige goederen, bij andere aanslagen voorzagen men de ontstekingsunit van enkele jerrycans met een mengsel van benzine en olie. Bij de huidige keuze van de doelen, overheidsgebouwen, ontbreekt de mogelijkheid om ongezien enkele jerrycans naar binnen

te smokkelen en grote hoeveelheden brandbaar materiaal zijn er evenmin. Ondanks het grotere risico op persoonlijk letsel bij het gebruik van springstoffen, is het mislukken van de aanslag hiermee vrijwel uitgesloten. Het grotere risico op letsel denkt RARA uit te kunnen sluiten door het nemen van voorzorgsmaatregelen. Een veilige uitvoering van de aanslagen meent RARA te kunnen garanderen op grond van haar ervaring. In alle jaren is er slechts één gewonde gevallen. Welke terroristische actiegroep heeft zo'n conductestaat? Ook bij de laatste aanslagen is er vermoedelijk gebruik gemaakt van tijdvertragers .

RARA heeft nog nimmer een bom gebruikt die door middel van afstandsbediening tot ontploffing wordt gebracht. Daarnaast wordt dit type bom hoofdzakelijk toegepast bij bewegende doelen.

4.5.4 De uitvoering

Hoewel er over de identiteit van de uitvoerders van de RARA-aanslagen, "de bommenleggers", niet veel meer dan speculaties bestaan, zijn er toch enkele gebruiken van de vermoedelijke dadergroep bekend die een rol spelen bij de uitvoering.

Over één ding bestaat geen twijfel: RARA speelt bij de uitvoering op "safe". Zij zal er alles aan doen om niet ontmaskerd te worden. Nu zal dat niet zo snel gebeuren, want de naam RARA kan vrij door iedere anti-imperialist gebruikt worden. De daders kunnen wel ontmaskerd worden, het acroniem RARA zal blijven bestaan. Maar desondanks spelen alle bekende RARA-leden en sympathisanten op safe.

Hoewel bovenstaande ver gezocht lijkt te zijn, moet niet vergeten worden dat de anti-imperialisten als geen ander op de hoogte zijn van de werkwijze van justitie en veiligheidsdiensten. Via de hun bevriende advocaten en onderzoekscollectieven zoals "Jansen en Janssen" wordt men regelmatig geïnformeerd over de mogelijkheden van haar tegenstanders.

Een ander aspect dat een rol speelt bij de uitvoering is de kans op persoonlijk letsel. Tot op heden heeft RARA een welbewust beleid gevoerd om te voorkomen dat er slachtoffers zouden vallen bij de aanslagen. Niet alleen koos men een tijdstip uit waarop er vrijwel geen personen in de nabije omgeving van de bom konden zijn, ook zorgde men bij iedere aanslag voor, in de ogen van RARA, afdoende veiligheidsmaatregelen. Men plaatste waarschuwingborden, voorzag bommen van waarschuwendende teksten en belde van tevoren op om voor een aanslag te waarschuwen. Om niet afgeschilderd te worden als een roekeloze actiegroep, werden de beveiligingsmaatregelen ook in de persverklaringen uitdrukkelijk vermeld. Toch neemt men met de laatste aanslagen een groter risico. De enige herkenbare waarschuwingen zijn de telefonische aankondigingen. Men vertrouwt op het verantwoordelijkheidsbesef van derden. Tot op heden is dit vertrouwen niet geschaad. Maar dat het ook eens mis kan gaan, is wel gebleken bij de aanslag op het Van Heutsz-monument.

67

4.5.5 Communicatie

De anti-imperialisten zijn ronduit communicatiespecialisten. Alle mogelijke communicatiemiddelen worden door leden van deze groep gehanteerd.

4.5.6 Financiën

Niet alleen wie de RARA-actoren zijn fascineert menigeen, ook de financiering van RARA is regelmatig onderwerp van speculatie.

Dat men zich ook van minder legale manieren bedient, blijkt wel uit "de postwissel-fraude"-zaak⁵⁶.

Opzienbarend was de valse V&D-kado-bonnen-actie in 1986 van de anti-imperialistische actiegroep "Revolutionaire Cellen". Rond de feestdagen in december werden door deze actiegroep 16.000 kadobonnen van V&D verspreid, met een totaal bedrag van een half miljoen gulden. De actie was volgens de claimbrief gericht tegen de onderdrukking van de "onderklasse". Opvallend is dat deze claimbrief was opgenomen in de speciale samengestelde extra reader voor het congres Solidariteit en Verzet.

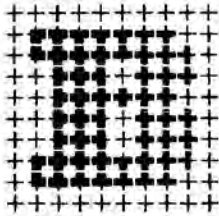
4.5.7 Karakteristieken van RARA

Op grond van de studie die naar RARA werd verricht kunnen samenvattend de volgende karakteristieken van deze groep gegeven worden.

- *RARA is het militante gezicht van de anti-imperialistische actievoerders in Nederland.*
- *RARA heeft geen vast afgebakend actierein; actiedoelen worden bepaald op grond van actualiteit, de imperialistische achtergrond/setting van het object en de mogelijkheden om een actie "veilig" uit te voeren.*
- *RARA is zich er terdege van bewust dat zij voor een enorme, haast onmogelijke, opgave staat om de huidige maatschappij om te vormen; zij gaat deze uitdaging niettemin aan.*
- *RARA voert een beleid om bij haar aanslagen persoonlijk letsel te voorkomen. Haar aanslagen zijn gericht op het veroorzaken van materiële schade, geen persoonlijk letsel.*
- *Het op de been brengen van een anti-imperialistische massabeweging lijkt na de SoZa-aanslag geen doel meer van RARA; doel is zaken ter discussie te stellen en trachten politieke grenzen te verleggen ten voordele van de anti-imperialistische zienswijze.*

⁵⁶ Zie: 3.6.1 De Postwissel fraude.

- *RARA-ideologen hebben te maken met een ineenstorting van anti-imperialistische politieke voorbeelden. Meer en meer wordt men op zichzelf aangewezen om aan de eigen idealen inhoud te geven.*
- *RARA wordt beïnvloed door Duitse voorbeelden, zoals de RAF en Revolutionaire Cellen.*

Ministerie van Binnenlandse Zaken

Binnenlandse Veiligheidsdienst

Aan de heer mr J.J.H. Suyver
Directeur-generaal Politie en
Criminaliteitsbestrijding
Ministerie van Justitie
Postbus 20301
2500 EH 's-GRAVENHAGE

Bijlagen
1

Uw kenmerk

Ons kenmerk
2203062-A8

Datum
25 februari 1994

Onderwerp
Stand van zaken RARA
maart 1994

Dienstonderdeel

Hierbij bied ik u een rapport aan over de huidige stand van zaken met betrekking tot de groepering RARA (Revolutionaire Anti Racistiese Aktie).

HET HOOFD VAN DE DIENST,

mr A.W.H. Docters van Leeuwen

RARA: STAND VAN ZAKEN (MAART 1994)

Inleiding

Onderstaande notitie betreft een evaluatie van huidige en recente politieke en maatschappelijke incidenten, die RaRa zouden kunnen inspireren tot het ten uitvoer brengen van nieuwe gewelddadige acties.

Mochten bij de dienst indicaties binnenkomen die wijzen op daadwerkelijke voorbereidingen door RaRa van een nieuwe aanslag, dan zullen de betreffende belanghebbenden daarover tijdig worden geïnformeerd en geadviseerd.

Deze rapportage beoogt dan ook slechts te alerteren, niet te alarmeren.

Algemeen

1 Asiel- en vluchtelingenbeleid

Maatregelen, die bij RaRa een mogelijke katalyserende uitwerking hebben, zijn inmiddels effectief geworden.

In eerste instantie wordt hierbij gedacht aan de - nu nog - beperkte identificatieplicht.

Ook de aanscherping van de Vreemdelingenwet werpt nu reeds haar schaduw vooruit. Deze wet mag dan in aangescherpte versie officieel nog niet bestaan, in feite wordt zij al sinds december 1993 toegepast.

In dezelfde periode is er tevens sprake van een zekere mate van 'beleidsintensivering' bij politie-vreemdelingendiensten, hetgeen onder meer inhoudt dat marechaussee-personeel toegevoegd wordt aan genoemde diensten. De regiopolitie IJsselland geeft hiervan akte. Een woordvoerder gebruikt precies de terminologie die bij RaRa een funeste uitwerking kan hebben: "We moeten illegalen nu behandelen zoals het moet. Ze moeten dus verwijderd worden". Met behulp van het Vreemdelingen Administratie Systeem en de Gemeentelijke Bevolkings Administratie kan er nu "gericht op illegalen gejaagd worden".

De nieuwe Vreemdelingenwet komt begin februari 1994 weer negatief in beeld, wanneer de - door RaRa-ideologen - gelezen NRC bericht dat ambtenaren van de IND op grote schaal ertegen zondigen: de nieuwe regels blijken doorgaans in het nadeel van buitenlanders uitgelegd te worden.

2 Verenigd Europa

Zeer recent is EUROPOL officieel van start gegaan. Men zal zich echter tot nader order in hoofdzaak bezighouden met drugscriminaliteit, waarmee men voorlopig niet interessant is voor RaRa.

De druk wat betreft de Europese sturing van de, in RaRa-ogen, nationale staatsrepressie is sowieso tijdelijk van de ketel, aangezien een van de voornaamste exponenten - het Schengen Informatie Systeem - voorlopig inactief is vanwege automatiseringsproblemen.

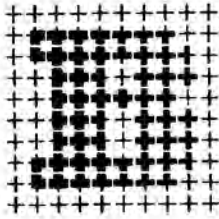
- 3 DevSol
Onduidelijk is tot op heden wat de arrestatie van een aantal leden van Devrimci Sol bij RaRa teweeg heeft gebracht. (In december 1993 werd een aantal van deze extreem-linkse Turken gearresteerd vanwege afpersing).

- 4 Teloorgang van de verzorgingsstaat
Zoals bekend ruimt RaRa in haar (vooral laatste) claims veel plaats in voor het op de tocht zetten van de sociale zekerheid.

Ten slotte

* Items als VAS, SIS, EUROPOL, identificatieplicht, asielbeleid en de niet aflatende afbraak van de sociale zekerheid blijven een rol spelen bij de geplande of te plannen activiteiten van RaRa.

* De BVD sluit acties, gericht tegen instellingen die gelieerd zijn - of kunnen worden - aan bovengenoemde items zeker niet uit. Dienaangaande worden gerichte activiteiten ontplooid in het kader van preventie, waarbij voor RaRa interessante doelen - primaire zowel als afgeleide - worden ingelicht over de potentiële dreiging, en aanbevelingen worden verstrekt over preventieve maatregelen.

Leidschendam, 25 februari 1994

Ministerie van Binnenlandse Zaken

Binnenlandse Veiligheidsdienst

Aan de heer mr J.J.H. Suyver
Directeur-generaal Politie en
Criminaliteitsbestrijding
Ministerie van Justitie
Postbus 20301
2500 EH 's-GRAVENHAGE

Bijlagen
1
Onderwerp
Stand van zaken RARA
juni 1994

Uw kenmerk

Ons kenmerk
2210247-78
Dienstonderdeel

Datum
3 juni 1994

Hierbij bied ik u een rapport aan over de stand van zaken met betrekking tot de groepering Revolutionaire Anti Racistische Aktie (RARA).

HET HOOFD VAN DE DIENST,

ba. Altevich sev.

mr A.W.H. Docters van Leeuwen

RARA: STAND VAN ZAKEN (juni 1994)

Inleiding

Onderstaande notitie is een update van het stand van zaken-bericht van maart 1994. Het is een evaluatie vanuit de RaRa-optiek van huidige en recente maatschappelijke ontwikkelingen en incidenten.

Tevens geeft de Dienst een inschatting van de dreiging die momenteel van deze radicaal-antiracistische actiegroep uitgaat. De rapportage heeft een alerterende functie. Wanneer de dienst indicaties bereiken die wijzen op voorbereidingen van een nieuwe RaRa-aanslag zullen belanghebbenden tijdig worden geïnformeerd en geadviseerd.

Algemeen

1. Asiel- en vluchtelingenbeleid

Met de 1 juni aanstaande in te voeren identificatieplicht krijgt RaRa mogelijk een nieuwe reden om tot actie over te gaan, daar deze door haar sowieso gezien wordt als een repressieve maatregel die hoofdzakelijk de gekleurde medemens treft.

Zeer waarschijnlijk heeft de mishandeling van een Roemeense asielzoeker direct geleid tot de RaRa-aanslag van 1 juli 1993. Het is niet duidelijk of RaRa met het incident met het Zairese weesmeisje identiek is omgegaan. In ieder geval kreeg staatssecretaris KOSTO in de schrijvende pers de 'Zwarte Piet' toegespeeld aangaande het "zonder begeleiding het land uitzetten van het 9-jarige meisje".

Opvallend is overigens dat het links-radicalen - en door sommigen als RaRa-orgaan betitelde - blad Konfrontatie genoemde politicus thans wat gematigder bejegt. Een zekere berusting in diens handelen lijkt de plaats ingenomen te hebben van frontale aanvallen.

Daarentegen wordt de VVD hard aangevallen, daar zij "de CD van Janmaat rechts inhaalt". Aldus de tot de ideologische RaRa-kern behorende in Het Parool van 16 maart 1994. Zij vervolgt: "Het is meer dan schandelijk dat de VVD de mondiale oorzaken van migratie- en vluchtbewegingen probeert op te lossen door het creëren van een Europa voor alleen Europeanen".

2. Verenigd Europa

De anti-imperialisten, waaronder ongetwijfeld RaRa, zien tevreden toe hoe traag Europa '92 gestalte krijgt. Het Schengen-Akkoord is nog steeds niet uitgevoerd en een zaak als het Schengen Informatie Systeem - door RaRa beschouwd als een Europees hulpmiddel voor de 'nationale staatsrepressie' - laat waarschijnlijk nog tot na de zomer op zich wachten.

3. Verkiezingen/formatie

RaRa ziet zich met de mogelijke komst van een paarse coalitie voor een dilemma geplaatst: enerzijds neemt men aan dat een dergelijke formatie de enige kans is om controversiële zaken als abortus, euthanasie, gelijke behandeling wettelijk goed geregeld te krijgen; anderzijds koestert men een diepe antipathie jegens de VVD en haar ideeën op het gebied van asiel- en vreemdelingenbeleid en bijvoorbeeld ook waar het de inrichting van de verzorgingstaat betreft.

Wanneer de paarse coalitie er komt en deze zal leiden tot het nog meer op tocht zetten van de sociale zekerheid, dan zal RaRa mogelijk op harde wijze getuigenis afleggen van haar ongenoegen.

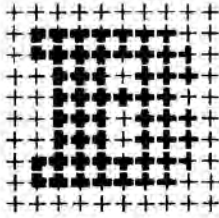

Het anti-imperialistische deel van AFA, de Antifascistische Aktie, wier radicale Amsterdamse tak mede RaRa-aanhangers herbergt, vertoont nu ook landelijk een zekere mate van radicalisering, volgend op de verkiezingswinst van CD en CP'86 bij zowel gemeenteraads- als Tweede Kamerverkiezingen. In het linkse activistenblad NN deed men op 11 mei 1994 een oproep tot "radikale kritiek op het regeringsbeleid en direkte, strijdbare akties".

Ten slotte

- * Hoewel vooral de RaRa-kerngroep zich op dit moment in eerste instantie richt op 'zakelijke activiteiten', die ongetwijfeld veel tijd en energie kosten, blijven maatschappelijke ontwikkelingen en incidenten in potentie gevaarlijke 'triggers'. Afgewacht moet worden welk effect de invoering van de identificatieplicht heeft op de relatie overheid-allochtonen (en dus ook overheid-RaRa) en hoe een volgende regering omgaat met zaken als asiel- en vluchtelingenbeleid en sociale zekerheid.
- * Wellicht ten overvloede: bij RaRa als groep hebben we te maken met het zogenaamde Feierabendterrorismus. Hoewel de verschillende individuele leden het zakelijk erg druk hebben dient dit los gezien te worden van eventueel heimelijke - in de 'vrije tijd' - voor de groep ontplooiden activiteiten. Mochten zekere indicaties wijzen op de voorbereiding van een nieuwe actie, dan zal de Dienst door waarschuwingen en aanbevelingen de belanghebbenden in staat stellen preventieve maatregelen te treffen. Daarnaast zullen politie en Openbaar Ministerie geïnformeerd en waar nodig geassisteerd worden.

Leidschendam, 1 juni 1994

Ministerie van Binnenlandse Zaken

Binnenlandse Veiligheidsdienst

Aan de heer mr. J.J.H. Suyver
Secretaris-generaal
Ministerie van Justitie
Postbus 20301
2500 EH 's-GRAVENHAGE

Bijlagen
1

Uw kenmerk

Ons kenmerk
2220257-94

Datum
17 oktober 1994

Onderwerp
Stand van zaken RARA

Dienstonderdeel
Directie Democratische Rechtsorde

Bij deze bied ik u een rapport aan over de stand van zaken met betrekking tot de groepering 'Revolutionaire Anti Racistiese Aktie' (RARA).

HET HOOFD VAN DE DIENST,

fa. Leeuwen pers.

mr. A.W.H. Docters van Leeuwen

Bijlage 1 bij BVD-brief nr. 2220257-94

1 RARA : STAND VAN ZAKEN (OKTOBER 1994)

1.1 Inleiding

Onderstaande notitie is een weergave van de stand van zaken betreffende RaRa. Vanuit de optiek van deze radicale actiegroep wordt een evaluatie gegeven van recente en huidige ontwikkelingen in de maatschappij, aangezien bepaalde incidenten RaRa in het verleden deden besluiten aanslagen te plegen.

Tevens wordt een inschatting gegeven van de dreiging die op dit moment van RaRa uitgaat. Daarbij dient aangetekend te worden dat deze rapportage alerteert, niet alarmeert. Wanneer de Dienst over indicaties beschikt die wijzen op feitelijke voorbereidingen van een RaRa-aanslag zullen de belanghebbenden tijdig van informatie en adviezen worden voorzien.

N.B. De hieronder volgende informatie over RaRa is het produkt van inlichtingenmatig verworven kennis. Het zijn derhalve geen feiten in strafrechtelijke zin.

1.2 Algemeen

1.2.1 Asiel- en vreemdelingenbeleid

Sinds het vorige Stand van Zaken-bericht (juni 1994) is er bij voortduring sprake van ontwikkelingen en incidenten, die sturing kunnen geven aan RaRa-activiteiten. De RaRa-ideologen hebben zich bijvoorbeeld verbolgen getoond over de rapporten van de Commissie Geelhoed en van de professoren Van der Zwan en Entzinger. Een zelfde uitwerking hadden de breed in de pers uitgemeten activiteiten van de zogenaamde 'vliegende brigades' van de Koninklijke Marechaussee.

Ten aanzien van het nieuwe kabinet lijkt er sprake van een dualistische houding: enerzijds ziet ook RaRa de nieuwe staatssecretaris van Justitie, mevrouw Schmitz, scoren bij haar eerste optreden in de asielproblematiek-arena, anderzijds weet men uit het (opgevraagde) Regeerakkoord dat het paarse kabinet voornemens is om verder te gaan waar de vorige regering is blijven steken: een - in RaRa-ogen - repressieve politiek die nog harder zal worden wanneer de Nederlandse regelgeving aangepast wordt aan die in de buurlanden.

Genoemd dualisme geldt ook ten aanzien van meldingen in de media: de Immigratie en Naturalisatie Dienst van de heer Nawijn maakt goede sier met haar inhaalslag, maar de eventuele euforie bij RaRa wordt in hoge mate gedempt door het hernieuwde in het openbaar treden van de Roemeense asielzoeker , wiens behandeling op Schiphol waarschijnlijk de directe aanleiding vormde voor de aanslag

bij het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Daarnaast zullen recente kranteberichten over het vermeende knoeien met uitreispapieren door leden van de Koninklijke Marechaussee, om zo gemakkelijker asielzoekers uit te kunnen zetten, bij RaRa slecht vallen. In hoeverre dit gegeven gecompenseerd wordt door de in de media door de bewindslieden Melkert en Linschoten geuite bezorgdheid over het dreigende ontstaan van een onderklasse van uitkeringsgerechtigden en asielzoekers valt te bezien. Feit is dat RaRa bij eerdere aanslagen zich juist voor deze onderklasse sterk heeft gemaakt in haar 'kommunikees'.

1.2.2 Verenigd Europa

In juli van dit jaar meldde de pers met enige tamtam dat Nederland vooroploopt met de invoering van het door RaRa zo verfoeide Schengen-Akkoord. De heer Nawijn wijdde toen op Schiphol de draagbare computer in, die het de Koninklijke Marechaussee mogelijk maakt om direct inzage te krijgen in de gegevens van politie en de Nationale SIS, het Schengen Informatie Systeem, dat door RaRa wordt beschouwd als Europees hulpmiddel voor de "nationale staatsrepressie".

1.2.3

1.2.4 Konfrontatie

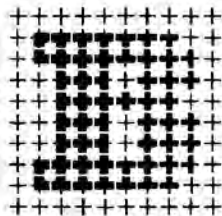
Het links-radical blad Konfrontatie, dat door sommigen wordt beschouwd als RaRa-orgaan, maar naar onze mening eerder gezien moet worden als een makkelijk toegankelijke mogelijkheid voor RaRa om haar ideeën te spuien, besprak in haar laatste nummer het Regeerakkoord en accentueerde daarbij de volgende - ook door RaRa bij herhaling genoemde - huidige en toekomstige speerpunten: de uitgekleden sociale zekerheid en de (overname door 'paars' van de) strenge asielwetgeving.

Bijlage 1 bij BVD-brief nr. 2220257-94

Leidschendam, 12 oktober 1994

*****

Ministerie van Binnenlandse Zaken

Ministerie van Binnenlandse Zaken

Binnenlandse Veiligheidsdienst

De Minister van Justitie
Mevrouw mr. W. Sorgdrager
Postbus 20301
2500 EH 's-GRAVENHAGE

Bijlagen	Lw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
Een		2231444-A3	13 maart 1995
Onderwerp		Dienstonderdeel	
Stand van zaken RaRa (maart 1995)		Directie Democratische Rechtsorde	

Hierbij ontvangt u een rapport over de stand van zaken met betrekking tot RaRa (Revolutionaire Anti Racistische Aktie).

Dit stuk beoogt te alerteren, niet te alarmeren.

Indien nadere informatie beschikbaar komt, wordt u geïnformeerd.

HET WND. HOOFD VAN DE BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

mr. A. Kievits

Bijlage 1 bij BVD-brief nr. 2231444-A3

RARA : samenvattend stand van zakenbericht (maart 1995)

RaRa heeft in het verleden incidenten en ontwikkelingen, met name op het gebied van asiel- en vreemdelingenbeleid, aangegrepen om door middel van een aanslag te getuigen van haar ongenoegen.

Bezien vanuit de gezichtshoek van RaRa hebben op dit beleidsterrein de afgelopen periode de volgende belangrijke ontwikkelingen plaatsgevonden:

- Alom wordt het succes van de nieuwe Vreemdelingenwet breed uitgemeten, evenals dat het geval is met de nieuwe werkwijze van de Koninklijke Marechaussee. Deze organisatie wordt al sinds 1988 door RaRa aan de kaak gesteld.
- De op 1 februari 1995 bekend geworden quotum-regeling, waarbij uitbreiding van politiepersoneel wordt gekoppeld aan het voldoen aan een quotum opgepakte illegalen, zou door RaRa aangegrepen kunnen worden om een nieuwe aanslag uit te voeren.
- Andere zaken die RaRa's toorn hebben opgewekt zijn het ook volgens haar slechte functioneren van de Aanmeld Centra in Zevenaar en Rijsbergen, de mogelijke inrichting van een nieuwe "grensgevangenis" in Ter Apel en de verdere aanscherping van de vigerende vreemdelingenwet, onder meer met het veilige derde landen-beginsel.
- Europese zaken, die door RaRa al sinds 1987 direct in verband wordt gebracht met het verslechteren van de situatie van (uitgeprocedeerde) asielzoekers, staan op het punt gerealiseerd te worden: het Schengen Akkoord en het daaruit voortvloeiende Schengen Informatie Systeem. Het SIS treedt op 26 maart 1995 in werking.

RaRa beoogt met haar aanslagen niet de feitelijke ontregeling van het vreemdelingenbeleid. De doelwitten zijn - waar mogelijk - aansprekende exponenten van dit beleid, zoals de staatssecretaris van Justitie (1991) en de Dienst Inspectie Arbeidsverhoudingen van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (1993).

Hiervan uitgaand is de lijst van mogelijke RaRa doelwitten zeer uitgebreid; in concreto:

- a. instanties belast met de uitvoering van het Schengen Akkoord: DCRI, Europol, regionale politiekorpsen;
- b. instanties belast met het toezicht op en het reguleren van vreemdelingenstromen: IND, Koninklijke Marechaussee, politiekorpsen;
- c. andere instanties belast met de voorbereiding en uitvoering van het asiel- en vreemdelingenbeleid;

Bijlage 1 bij BVD-brief nr. 2231444-A3

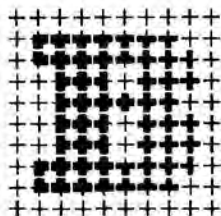
d. (nog niet in gebruik zijnde) opvang- en insluitcentra voor vreemdelingen, zoals het complex in Ter Apel.

Conclusie

Een analyse van de oude RaRa-aanslagen, afgezet tegen recente en aanstaande ontwikkelingen, leidt tot de constatering dat aan de randvoorwaarden voor een nieuwe RaRa-aanslag in ruime mate wordt voldaan:

- er is sprake van - in RaRa-ogen - verontrustende ontwikkelingen op het gebied van asiel- en vreemdelingenbeleid;
- potentiële doelen zijn in overvloed aanwezig;
- zelfs een - in de optiek van RaRa - geschikte datum is voorhanden te weten 26 maart 1995.

Ministerie van Binnenlandse Zaken

Binnenlandse Veiligheidsdienst

Aan de Minister van Justitie
Hare Excellentie mevrouw mr. W. Sorgdrager
Via de Secretaris-generaal
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Bijlagen	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
Een		2263009-00	6 maart 1996
Onderwerp		Dienstonderdeel	
Dreigingsanalyse RaRa		Directie Democratische Rechtsorde	

Excellentie,

Hierbij doe ik u een analyse toekomen aangaande de dreiging van een mogelijke aanslag van RaRa naar aanleiding van de binnenkort in de Tweede Kamer te behandelen 'koppelingswet'.

Zoals in de analyse aangegeven is er geen sprake van een concrete dreiging. Niettemin adviseer ik u, gelet op de tot nu toe bekende modus operandi van RaRa, in elk geval toe te zien op een zorgvuldige naleving van de basisbeveiligingsregels in uw organisatie en waar nodig extra aandacht te schenken aan eventuele zwakke punten daarin.

*Mit freundlichen Grüßen,
N.W.G. Buis*

HET HOOFD VAN DE BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST,

N.W.G. Buis

Bijlage 1 bij BVD-brief nr. 2263009-00

"Op de markten van arbeid, huisvesting, besnoeide uitkeringen en gezondheidszorg dienen zich twee concurrerende partijen aan. De ene bestaat uit ongeveer een half miljoen 'structureel' werklozen, langdurig arbeidsongeschikten, bejaarden en anderen die niet meer deelnemen aan het 'maatschappelijk' proces. De tweede groep is opgebouwd uit heterogene bestanddelen immigranten die op hun manier, een volstrekt andere, zijn toegerust voor de strijd om het bestaan. .. De twee groepen vormen samen het begin van een onderklasse".

(H.J.A. Hofland, 'De oorlogsdemocratie', NRC, 8-1-1994)

RARA VERSUS DE 'KOPPELINGSWET': EEN DREIGINGSANALYSE

1 INLEIDING

De RaRa-verdachten en waren destijds erg ingenomen met het artikel waaraan bovenstaand citaat is ontleend. Het was tenslotte min of meer een bevestiging van wat zij zelf in de laatste RaRa-claims beweerden.

En de uitspraak blijft actueel. In de afgelopen maanden is er immers veel gebeurd op gebied van (voorstellen tot) de verdere aanscherping van het Nederlandse asiel- en vreemdelingenbeleid. In hoeverre dit heeft geleid tot een navenante aanscherping van mogelijke tegenmaatregelen van RaRa is onduidelijk. De dienst beschikt op het moment niet over indicaties die wijzen op de daadwerkelijke voorbereiding van een harde actie door genoemde groepering maar de tijd lijkt er rijp voor.

Onderstaand gelieve U aan te treffen een beschrijving van incidenten, uitspraken en berichten die RaRa zouden kunnen overhalen naar buiten te treden. Of, analoog aan een uitspraak van RaRa in het Konfrontatie-interview van juni 1991 over acties tegen de Europese Eenwording: "Wij hebben de Europese Eenwording (lees hier: de Koppelingswet) als een knooppunt van ontwikkelingen geanalyseerd, een knooppunt wat dientengevolge gekieteld dient te worden". In een apart hoofdstuk wordt stilgestaan bij de specifieke aandacht van RaRa voor hetgeen nu onder de noemer 'Koppelingswet' wordt samengevat. Ten slotte wordt aandacht besteed aan de aan de 'Koppelingswet' te liëren mogelijke doelen voor een RaRa-aanslag en volgen enige aanbevelingen.

2 DE WEG NAAR EEN NIEUWE AANSLAG?

De inventarisatie van de zaken, die voor RaRa als een katalysator voor nieuwe acties kunnen gelden, start op 26 maart 1995. Dit was de dag waarop het Schengen Informatie Systeem officieel van start ging. Een systeem dat een van de mogelijkheden is om (illegale) asielzoekers snel in

Bijlage 1 bij BVD-brief nr. 2263009-00

kaart te brengen en dat de Europese moeder van alle systemen zou kunnen worden genoemd.

Vanaf die datum hebben de volgende zaken - deels uit kwetsbare bron - de aandacht van RaRa getrokken of kunnen trekken:

- Op 26 april 1995 geeft de Volkskrant details over 'Ter Apel'. Er komen 288 plaatsen in een huis van bewaring voor criminele asielzoekers en 300 plaatsen in een AZC voor afgewezen asielzoekers zonder papieren. Een speciale 'verwijderingsunit' van de IND wordt aan Ter Apel gekoppeld. Deze gaat nauw samenwerken met politie en Koninklijke Marechaussee.
- Op 19 mei 1995 besteedt het links-radicalen activistenblad NN uitgebreid aandacht aan een van de aandachtsgebieden van RaRa, de Solidariteitsgroep Zaïrese Vluchtelingen. Deze is ernstig teleurgesteld in de houding van staatssecretaris SCHMITZ, mede naar aanleiding van de massale uitzetting op 22 maart van 'Nederlandse, Duitse en Franse' Zaïrezen.
- Even daarvoor, 15 mei 1995, heeft het kamerlid DE HOOP SCHEFFER namens de CDA-fractie enige voorstellen gedaan. Hij wil afgewezen asielzoekers, die niet door het vaderland worden 'teruggenomen', per omgaande op straat zetten. Tevens wil hij het meewerken aan illegaal verblijf streng aanpakken.
- De NN van 16 juni 1995 bevat een artikel onder de titel 'De uitsluiting van illegalen'. Hierin wordt kort uiteengezet wat de 'Koppelingswet' feitelijk inhoudt: het uitsluiten van illegale vreemdelingen van de toegang tot onderwijs, huursubsidie, ziektekostenverzekering, huisvesting en sociale zekerheidsuitkeringen.
- Op 14 juli 1995 maakt de NN melding van acties in Leiden, waar 'De Fabel van de Illegaal' en de lokale AFA zich in woord en geschrift keren tegen de legitimatieplicht en het VAS, het Vreemdelingen Administratie Systeem.
- Op 22 en 24 juli 1995 richt de Volkskrant enige pijlen op een van de grootste tegenstanders van RaRa, de Immigratie en Naturalisatie Dienst (IND). Kort samengevat heeft men dit bezwaar: de kwaliteit van de afhandeling van de

Bijlage 1 bij BVD-brief nr. 2263009-00

asielverzoeken heeft sterk te lijden onder de kwantiteit, het quotum dat door de IND-ambtenaren moet worden gehaald.

- Op 28 juli 1995 maakt de Volkskrant melding van de neveneffecten van de invoering van het Schengen Akkoord. Er moeten namelijk bij de douane 220 nieuwe controle-ambtenaren aangesteld worden. Daarnaast wordt de Koninklijke Marechaussee uitgebreid met 225 personeelsleden. De overgrote meerderheid wordt ingezet om Schiphol (asielzoekers)waterdicht te maken.
- Op 19 oktober 1995 veegt het Parool de vloer aan met het ook door RaRa zo verafschuwde Vreemdelingen Administratie Systeem. De kinderziektes hebben vooral in Amsterdam geleid tot een chaos.
- Op 1 november 1995 plaatst de Volkskrant een artikel over de uitkomsten van een onderzoek van organisatiebureau Berenschot naar het asielbeleid. Men adviseert om uitgedeelde asielzoekers sneller uit te zetten en de pre-flight controle aan te scherpen.
- Op 22 november 1995 blijkt uit de schrijvende pers dat staatssecretaris SCHMITZ de adviezen ter harte neemt: afgewezen asielzoekers dienen sneller - en desnoods met harde hand - te worden uitgezet; moeilijk te verwijderen personen gaan naar Ter Apel. Een andere zaak - waaraan volgens RaRa ongetwijfeld Justitie mede schuldig is - betreft de ontvoering uit onder meer AZC Lochem van Indiase kinderen, die 'verhandeld' zijn naar de Verenigde Staten.
- Op 7 december 1995 citeert de Volkskrant staatssecretaris SCHMITZ, die zegt dat het asielbeleid niet soepeler uitgevoerd kan worden en die erkent dat er bij de IND sprake is van een zekere mate van demotivatie.
- Op 22 december wordt bekend dat het Amsterdamse AMC als eerste ziekenhuis per 1 januari 1996 slechts patiënten opneemt, die zich kunnen legitimeren. Alleen echte noodgevallen worden hiervan uitgezonderd. Tezelfdertijd komen de harde bezuinigingsmaatregelen van staatssecretaris LINSCHOTEN aan het adres van weduwen en wezen naar buiten. N.B. Hiermee is een ander speerpunt van RaRa aan de orde: de verdere aftakeling van de sociale zekerheid, die samen met de anti-asielzoekersmaatregelen zal leiden tot een groei van de door RaRa als 'onderklasse' aangeduide bevolkingsgroep.

Bijlage 1 bij BVD-brief nr. 2263009-00

- Op 3 januari 1996 wordt Hoofdcommissaris NORDHOLT in het AD aangehaald: "Er moeten rijkswerkenrichtingen komen voor criminele illegalen".
- Op 17 februari 1996 is aan het woord in een radioprogramma over de uit te zetten 'Kerkzaïrezen'. Een collega wijst vervolgens op de ambtsberichten van Buitenlandse Zaken, die zijn gebaseerd op onwaarheden en leugens.
- In de NN-opvolger RAVAGE van 23 februari 1996 is de 'Krant van kleurrijk Nederland' ingevouwen. Daarin staan artikelen omtrent de van 15 tot 23 maart aanstaande te houden anti-racismeweek. Een van de items is dan de Koppelingswet. Enige citaten:
  - "'Illegaal' met longkanker wordt straks niet meer geholpen"; "Om de uitsluiting van de Nederlandse samenleving helemaal compleet te maken is de Koppelingswet bedacht"; "Alle computers van de overheid zijn verbonden met het Vreemdelingen Administratie Systeem"; "Nederland wordt een politiestaat. Gewone burgers worden ingezet als opsporingsambtenaar".
  - Het Amsterdamse Autonoom Centrum, dat zich doorgaans in vergelijking met RaRa gematigd opstelt, zegt het als volgt: "De wet zorgt voor een steeds verdergaande tweedeling in de maatschappij: mensen met rechten tegenover mensen zonder rechten. .. Deze wet betekent administratieve apartheid. Mocht hij toch aangenomen worden, dan lijkt ons burgerlijke ongehoorzaamheid op zijn plaats".

3 RARA EN DE KOPPELINGSWET

Vanaf het moment dat RaRa haar aandacht verlegd heeft van het bedrijfsleven en de apartheid naar de staat en het asielbeleid, heeft zij veel aandacht besteed aan wat uiteindelijk binnenkort zal worden gerealiseerd binnen de Koppelingswet. De Tweede Kamer zal zich "spoedig na het reces" - dus na 11 maart 1996 - buigen over het wetsvoorstel. Zoals boven reeds vermeld beschikt de dienst niet over aanwijzingen dat RaRa deze periode zal aangrijpen om op haar wijze duidelijk te maken wat zij van genoemde wet vindt. Dát zij het niet eens is met de Koppelingswet moge echter blijken uit de volgende citaten.

3.1 Kommuniquee KEP/ELBA (25-1-1988)

"Het staatsapparaat institutionaliseert het racisme door degenen, die door racisme marginale kansen op huisvesting of werk hebben, onmiddellijk af te wijzen. Geen werk-geen huis-geen verblijfsvergunning-uitwijzing. .. Er wordt een meldingsplicht bepleit voor ambtenaren op huisvesting,

Bijlage 1 bij BVD-brief nr. 2263009-00

sociale dienst, binnen het onderwijs, de gezondheidszorg. Zij moeten "illegalen" aan hun loket melden bij de vreemdelingenpolitie".

3.2 Kommuniquee KMar (19-3-1990)

"Asielzoekers moeten vrije toegang tot onze maatschappij hebben. Dat betekent dat ze kunnen beschikken over alle noodzakelijke financiële, juridische, sociale, educatieve en medische voorzieningen".

3.3 Kommuniquee Justitie (26-3-1990)

"Wij eisen vrije toegang voor vluchtelingen tot noodzakelijke financiële, juridische, sociale, educatieve en medische voorzieningen".

N.B. Het betrof hier een aanslag van een 'andere' RaRa, 'Commando Crespo Galende', maar het citaat is hier opgenomen omdat ook andere personen zich met dezelfde problematiek kunnen bezighouden.

3.4 Kommuniquee KOSTO/BiZa (13-11-1991)

"De oplossing ligt niet in het terugsturen van vluchtelingen maar in een fundamentele wijziging van de internationale economische orde. Op weg daarheen moet: .. vrije toegang voor vluchtelingen tot de noodzakelijke financiële, juridische, sociale, educatieve en medische voorzieningen".

3.5 Persverklaring SoZa (1-7-1993)

"De jacht op illegalen is allang concrete praktijk. De commissie-ZEEVALKING heeft zich bijvoorbeeld over het 'probleem' gebogen en een pakket maatregelen bedacht dat het leven van illegalen hier onmogelijk moet maken. Tal van bureaucratische maatregelen moeten ervoor zorgen dat illegalen het leven onmogelijk gemaakt wordt, dat ze van allerlei sociale voorzieningen worden uitgesloten, tot en met de gezondheidszorg aan toe".

4 AAN DE KOPPELINGSWET TE LIËREN DOELEN

Aangezien de Koppelingwet niet alleen een abstracte koppeling inhoudt van een aantal voorzieningen maar ook een concrete koppeling van data-bestanden, zijn de doelen van RaRa de facto ruim voorhanden. Een inventarisatie naar aanleiding van hetgeen RaRa zelf met name noemt levert een aantal logische en minder logische doelen op. De laatste aanslag heeft ons echter geleerd dat RaRa niet alleen voor de hand liggende neemt. Potentiële RaRa-doelen:

Bijlage 1 bij BVD-brief nr. 2263009-00

- financiële (overheids)instellingen als belastingdienst en -kantoren (In het KEP/ELBA-Kommunikee werd reeds gewezen op de controlemogelijkheid van het SOFI-nummer.);
- instellingen die het illegalen onmogelijk maakt goede juridische steun te krijgen (justitie, politie?);
- sociale instellingen, zowel (onderdelen van) het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid als de Sociale Dienst;
- het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, wanneer richtlijnen worden vervaardigd en nageleefd die leiden tot het uitsluiten van illegalen van goed onderwijs;
- de beleidsmakers en -uitvoerders van medische instellingen, zoals bijvoorbeeld het bovengenoemde AMC, die slechts in noodgevallen hulp wil verlenen aan zieke illegalen;
- het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer met het oog op het item huisvesting;
- het ministerie van Buitenlandse Zaken, waar de "op onwaarheden en leugens gebaseerde" ambtsberichten worden vervaardigd die telkenmale - ook in RaRa-geschriften - aan de kaak worden gesteld (temeer vanwege de link H.-'Kerkzaïrezen');
- de werk of woonplekken van personen die negatief de aandacht hebben getrokken: de staatssecretarissen SCHMITZ en LINSCHOTEN, Hoofdcommissaris NORDHOLT en CDA-kamerlid DE HOOP SCHEFFER. Een en ander op voorwaarde dat er geen persoonlijk letsel volgt.
- last not least, alle systemen die de feitelijke, concrete, koppeling van de bestanden mogelijk maken, waarin de namen van illegale asielzoekers genoemd zijn (Schengen Informatie Systeem, Vreemdelingen Administratie Systeem, Gemeentelijke Basis Administratie).

5 CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

Met dit laatste zijn we terug bij een door RaRa in het KEP/ELBA-Kommunikee aangehaalde uitspraak van de toenmalige minister van Justitie, Mr. KORTHALS ALTES: "Het op stapel staande SoFi-nummer zou gekombineerd moeten worden met een algemeen identiteitsbewijs met foto, naam, adres en volgnummer. En zo'n identiteitsbewijs zou onderdeel moeten zijn van het nieuwe Europese paspoort, zodat de eurocomputers iedereen wat beter in de gaten kunnen

Bijlage 1 bij BVD-brief nr. 2263009-00

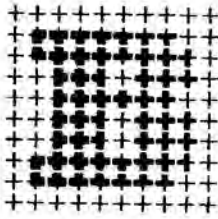
houden".

RaRa's nachtmerrie schijnt met de Koppelingswet eindelijk gerealiseerd te worden...

Inmiddels is het ruim tweeënehalf jaar later maar de geschiedenis heeft ons geleerd dat RaRa de tijd aan haar zijde heeft. Het onheilspellende 'tot de volgende keer', waarmee het laatste Kommunikée werd beëindigd, dient naar onze mening nog steeds serieus opgevat te worden.

Leidschendam, 29 februari 1996

Ministerie van Binnenlandse Zaken

Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Binnenlandse Zaken

Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Bijlagen	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
Een		2275398-26	14 augustus 1996
Onderwerp		Dienstonderdeel	
Dreigingsanalyse RaRa		Directie Democratische Rechtsorde	

Op 6 maart 1996 zond ik u een analyse van RaRa-activiteiten, die zouden kunnen duiden op voorbereidingen van een aanslag naar aanleiding van de behandeling van de "Koppelingswet" in de Tweede Kamer. In tegenstelling tot eerdere verwachtingen zal behandeling van die wet pas in het nieuwe parlementaire jaar plaatsvinden. Het is om die reden dat ik u bijgaand een geactualiseerde analyse doe toekomen.

Niettemin blijft
Alertheid en aandacht voor de actualiteit en naleving van de beveiligingsregels binnen uw organisatie gewenst, gelet op de tot nu bekende modus operandi van RaRa.

HET HOOFD VAN DE BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST,
voor deze,
De Directeur Democratische Rechtsorde,

drs. N.H.E. van Helten

Bijlage bij BVD-brief nr. 2275398-26

"De Koppelingswet moet met een effectiever verwijderingsbeleid (Ter Apel) het sluitstuk worden van het illegalenbeleid".
(Autonoom Centrum, 'Administratieve Apartheid', juni 1996)

RARA-AANSLAG IN SEPTEMBER 1996?

1 INLEIDING

Eind februari van dit jaar heeft de dienst een analyse doen uitgaan over eventuele acties van RaRa tegen de door haar verfoeide Koppelingswet. Daarbij is toen benadrukt dat de tijd rijp leek voor een nieuwe actie maar dat het de dienst aan aanwijzingen daarvoor ontbrak. Nu we een half jaar verder zijn kunnen we constateren dat de tijd nog steeds rijp is en dat er mogelijk - in ieder geval hypothetisch - ontwikkelingen ten nadele zijn.

Met bovengenoemde 'Administratieve Apartheid' lijkt de RaRa-cirkel gesloten: de vroegere acties tegen Zuid-Afrika kunnen nu tegen het Nederlandse beleid worden uitgevoerd. Een ander citaat uit de brochure van het Autonoom Centrum is ook tekenend voor hoe velen aankijken tegen dit beleid: "De verslechtering van het klimaat voor migranten (toenemend racisme en intolerantie) is niet zozeer gelegen in de opkomst van extreem-rechts als wel in uitspraken van beleidmakers en politici. Er zijn meer mensen slachtoffer van een aan racisme grenzend vreemdelingenbeleid dan van de politieke invloed van extreem-rechts".

Hieronder gelieve U een resumé aan te treffen van de open en operationele informatie, zoals ons die het laatste halfjaar ten deel is gevallen. Daarna volgt een hypothese aangaande de mogelijkheid van een nieuwe RaRa-aanslag nog dit najaar. Tot slot vindt U een conclusie en een aanbeveling.

2 'OPEN' INFORMATIE

- In maart 1996 naaide een Iraakse asielzoeker in AZC-Slagharen zijn mond dicht als protest tegen de slechte situatie waarin hij verkeerde. De directeur van genoemd centrum zei niets te kunnen doen: "Ik beheer slechts het hotel en geef de asielzoekers zagezegd bed, bad en brood".
In eerdere RaRa-kommunikees werd deze bed-bad-en-brood-regeling een 'kampmethode' respectievelijk 'sociaal afknijpen' genoemd.
- Op 22 maart 1996 berichtte de Volkskrant over de uitzetting uit AZC-Wassenaar van een aantal asielzoekers,

Bijlage bij BVD-brief nr. 2275398-26

dat uitgeprocedeerd was en daarom op straat werd gezet. Het bijgaande ambtelijk commentaar luidde: "Wij voeren het verwijderingsbeleid van staatssecretaris SCHMITZ uit. Als daarmee mensen in de illegaliteit worden geduwd, is dat een beleidsmatige keuze". Een dag later werd bekend dat enkelen van hen in AC Rijsbergen in hongerstaking waren gegaan.

- In april 1996 verscheen in een Internet-Nieuwsbrief van het Autonoom Centrum een aanval op de privatisering van de vluchtelingengevangenissen. Daarbij werd verontwaardigd gewezen op de activiteiten van GROUP 4 SECURITAS (International) BV Company, kort: G4. Een vergelijking wordt gemaakt met het destijds door "enkele rechtse figuren geopperde burgerwacht-idee". G4 beveiligt in Nederland de Aanmeldcentra Zevenaar en Schiphol, de regio Zuid-Oost van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) en de verwijderingsunit van de IND in Ter Apel.
- Op 22 april 1996 meldde het Parool dat Europese justitieambtenaren bezig zijn met de ontwikkeling van een databank, 'EURODAC', waarin alle vingerafdrukken worden vastgelegd van mensen die in een van de lidstaten asiel vragen. De immigratiediensten van de lidstaten worden aangesloten op de centrale computer in (waarschijnlijk) Rome. Vluchtelingenorganisaties vrezen dat inlichtingendiensten zich ook toegang weten te verschaffen tot deze computer. N.B. Mogelijk was dit artikel deels gebaseerd op een verhaal in Der Spiegel over EUROPOL, waarvan gezegd wordt dat het "buiten elke democratische controle valt. Zitten de gegevens eenmaal in het bestand en zijn ze daar gecombineerd en 'verrijkt' met informatie uit andere EU-staten of zelfs uit derde landen, dan ontstaan er nieuwe, als het ware witgewassen gegevens, waarvoor geen nationale verantwoordelijkheid meer bestaat".
- Op 30 april 1996 kwam de Volkskrant met het nieuws over de zelfmoord(poging) van twee Iraniërs in Haarlem, respectievelijk Crailo. Een dag later weet van de PRIE, de Participating Refugees in Europe, in dezelfde krant te melden dat er in 1995 dertig pogingen tot zelfmoord geweest zijn, waarvan tien gelukte.
- op 1 mei 1996 is in Ter Apel het door RaRa cum suis zo verfoeide 'verwijdercentrum' geopend.
- Op 14 mei 1996 heeft het Duitse Constitutionele Hof de aanscherping goedgekeurd van de Duitse asielwetgeving van 1 juli 1993, de dag van de laatste RaRa-aanslag... Een voorgaande aanscherping in Duitsland werd gevolgd door een in Nederland.

Bijlage bij BVD-brief nr. 2275398-26

- Op 11 juni 1996 ging de schrijvende pers uitgebreid in op het succesvolle ontmoedigingsbeleid van de Nederlandse regering: in 1995 is het aantal af- en uitgewezen asielzoekers drastisch gestegen.
- Op 13 juni 1996 maakte de Volkskrant korte metten met het in Ter Apel gevoerde asielbeleid. Hulpverleners maakten een vergelijking met Kamp Westerbork en de asielzoekers werden 'niet-mensen' genoemd. Tevens meldde men weer een zelfmoord.
- Op 17 juni 1996 was er alom grote verontwaardiging naar aanleiding van het gezeul met een aantal uit te zetten Somaliërs. Na een odyssee van dertig uur waren ze weer terug bij af: Schiphol. Tweede Kamerlid SIPKES zei hierover: "Mensen zijn nog minder dan postpakketjes".
- Op dezelfde dag had de Haagsche Courant een interview met een arts van de Witte Jas en de fanate RaRa-sympathisant . Daarin werden schrijnende gevallen aangehaald van het weigeren van medische hulp aan 'illegale noodgevallen'.
- Op 4 juli 1996 wijdde de Volkskrant een hoofdartikel aan de situatie van de Iraanse asielzoekers in Nederland. Daarbij werd tevens ingegaan op de dood van de asielzoeker die zich 24 april jongstleden in Crailo in brand had gestoken als protest tegen de lange wachttijd.
- Op 19 juli 1996 belichtte het AD uitgebreid de oplaaierende kritiek aan het adres van staatssecretaris SCHMITZ. Dit naar aanleiding van het uitzetten van de eerste Iraniër.

3 'OPERATIONELE' INFORMATIE

- Er waren dit jaar   contacten
  met een redacteur van Konfrontatie
Digitaal. Deze viel medio februari 1996 op met een artikel over 'de uitzettingsmachine van justitie' onder de titel 'Barsten in de beschaving'. Hij meldde dat Buitenlandse Zaken naast de algemene ambtsberichten - die zoveel aandacht kregen in RaRa-Kommunikees - nu ook speciale 'verwijderings-ambtsberichten' uitbrengt. Verder laakte deze het elders genoemde EURODAC-systeem en het groepsgewijs uitzetten van Somaliërs en Zaïrezen. Daarnaast veegde hij de vloer aan met staatssecretaris SCHMITZ, die opgetogen is over het Wittem-overleg waar besloten is de uitzetting in Europees verband aan te gaan pakken: "Beschikt een land over goede verwijderingsmogelijkheden, dan kunnen de andere landen daarvan meeprofiteren". De auteur had met de komst van SCHMITZ gerekend op even

Bijlage bij BVD-brief nr. 2275398-26

rust op asielgebied "na de omstreden daadkracht van het koningskoppel HIRSCH BALLIN en KOSTO" maar nu blijkt dat het kabinet geen strobreed in de weg gelegd wordt: "Alleen het CDA brengt leven in de brouwerij maar dan omdat ze het beleid nog lang niet ver genoeg vindt gaan. Als jakhalzen zwermen ze rond het kadaver van het asielbeleid en proberen ook de laatste botten af te kluiven".
N.B. Dergelijke uitlatingen hebben een hoog 'RaRa-gehalte'.

4 WAT BRENGT SEPTEMBER 1996?

Wanneer we bovenstaande 'open' informatie bezien kunnen we constateren dat er aan een van de randvoorwaarden van een RaRa-aanslag in voldoende mate is voldaan: er is ruimschoots sprake van incidenten op het gebied van asiel- en vreemdelingenbeleid.

Bij eerdere aanslagen was er een katalysator die uiteindelijk besliste over het ten uitvoer brengen. Denk bijvoorbeeld aan de mishandeling van de Roemeense asielzoeker in december 1992.

Ook nu lijkt een goede katalysator aanwezig: de behandeling van de Koppelingswet in de Tweede Kamer, die na het zomerreces zou plaatsvinden, eventueel nog voor Prinsjesdag.

Voegen we hierbij de afwijkende gedragingen van de door het team aangemerkte RaRa-leden, dan lijkt de kans reëel

Bijlage bij BVD-brief nr. 2275398-26

dat een nieuwe actie tegen 'het sluitstuk van het asielbeleid' ophanden is.

5 CONCLUSIE

Wanneer wij op zoek gaan naar het 'kantelpunt' bij oude RaRa-aanslagen en we zetten dit af tegen recente en aanstaande ontwikkelingen, dan leidt dat tot de constatering dat in ruime mate wordt voldaan aan de randvoorwaarden voor een nieuwe aanslag:

- er is duidelijk sprake van incidenten op het gebied van asiel- en vreemdelingenbeleid;
- potentiële doelen zijn ruimschoots voorhanden;
- een katalysator lijkt aanwezig: de Koppelingswet.

6 AANBEVELINGEN

Hoewel er evenals bij voorgaande aanslagen geen directe aanwijzingen zijn dat er een aanslag in voorbereiding is, lijkt het ons - mede vanwege enkele vage indicaties en vermoedens - raadzaam dat de eventuele doelen nogmaals bij zichzelf te rade gaan om te zien of er zwakke plekken in de beveiliging zijn.

Ook al ligt de laatste aanslag inmiddels drie jaar achter ons, het omineuze 'Tot de volgende keer' waarmee het bijgaande Kommuniquee werd beëindigd dreunt nog zachtjes na.

Leidschendam, 9 augustus 1996

MEDIA-SERVICE

ONDERWERP : ARRESTATIE ACTIEGROEP RARA
 Persoverzicht van 11 t/m 13 april 1988

INFO : TST

1 - Haagsche Courant	11-4-1988	Zes leden van actiegroep gearresteerd in Amsterdam
2 - Het Parool	11-4-1988	Politie rolt actiegroep RARA op
3 - NRC-Handelsblad	11-4-1988	Politie pakt mogelijke leden Rara
4 - Reformatorisch Dagblad	11-4-1988	Arrestaties in verband met acties RaRa
5 - De Waarheid	12-4-1988	Arrestaties in verband met acties Rara
6 - De Volkskrant	12-4-1988	Arrestanten verdacht van aanslagen door meer groepen
7 - De Telegraaf	12-4-1988	Politie overrompelt harde kern politieke terreurgroep
8 - De Telegraaf	12-4-1988	RARA-schade bedraagt honderden miljoenen
9 - Algemeen Dagblad	12-4-1988	Justitie: Harde kern van RARA zit nu vast
10 - De Volkskrant	12-4-1988	Acht vermoedelijke leden actiegroep RARA opgepakt
11 - Trouw	12-4-1988	RARA geen raadsel meer
12 - Haagsche Courant	12-4-1988	RARA geen krakers, maar anti-militaristen
13 - NRC-Handelsblad	12-4-1988	Rara: aanval op instituties ons enig perspectief
14 - NRC-Handelsblad	12-4-1988	Onderlinge verschillen tussen actievoerders worden onderschat
15 - NRC-Handelsblad	12-4-1988	Politie verwacht meer arrestaties van leden Rara
16 - NRC-Handelsblad	12-4-1988	Telefoontje wordt Rara-man fataal
17 - NRC-Handelsblad	12-4-1988	Advocaten nog niet bij Rara-leden
18 - Het Parool	12-4-1988	Rara steeds 'professioneler'
19 - Reformatorisch Dagblad	12-4-1988	Trotse melding nekt RaRa-fan
20 - Het Parool	12-4-1988	Shell eist geld van Rara
21 - Reformatorisch Dagblad	12-4-1988	Harde kern van RaRa achter slot en grendel
22 - Reformatorisch Dagblad	12-4-1988	Rara liet voor miljoenen in vlammen opgaan
23 - Het Vrije Volk	12-4-1988	Politie rolt 'harde kern' revolutionaire actiegroep RaRa op
24 - Het Vrije Volk	12-4-1988	Het miljoenenlijstje van RaRa
25 - Algemeen Dagblad	13-4-1988	Advocaten van RaRa: Bewijsmateriaal is een zeepbel

26 - De Telegraaf	13-4-1988	Almeerder bekent vernielingen uit sympathie RaRa
27 - De Volkskrant	13-4-1988	Politie zou mogelijke RARA-leden tijdens verhoor intimideren
28 - Trouw	13-4-1988	Advocaten: 'RaRa-zaak storm in een glas water'
29 - De Waarheid	13-4-1988	Arrestatie RARA omgeven door rookgordijn

ADI/D, 13-4-1988

Haagsche Courant, 11-4-1988

POLITIE ROLT RARA OP

Zes leden van actiegroep gearresteerd in Amsterdam

Amsterdam — De politie heeft vanmorgen vroeg zes arrestaties verricht en daarmee de actiegroep Rara opgerold. De letters Rara staan voor 'revolutionaire antiracistische axie'.

Rara hield zich bezig met acties tegen bedrijven, die belangen hebben in Zuid-Afrika. Onder meer zijn diverse vestigingen van de Makro in Duivendrecht, Nuth en Duiven in vlammen opgegaan, waardoor voor zeker honderdvijftig miljoen gulden schade is aangericht.

De arrestaties zijn verricht door het landelijk coördinatieteam, dat ruim een jaar geleden is opgericht voor onderzoek naar gewelddadig politiek activisme. De Mobiele Eenheid heeft assistentie verricht. De politie deed vanmorgen op zeven adressen in de hoofdstad invallen.

Volgens de politie is geen van de verdachten een bekende actievoerder. Ze leidden allen een opvallend leven.

Zuid-Afrika

Rara claimde ook een aanslag vorig jaar juni op een oliehandel in Alphen aan den Rijn.

In september 1985 deed Rara voor het eerst van zich spreken. Toen brandde de Makro-vestiging van de Makro in Duivendrecht (bij Amsterdam) af. In het Limburgse Nuth werd in januari van het vorig jaar de zwaarste schade toegebracht, ongeveer twintig miljoen gulden. Het moederbedrijf SHV van de Makro besloot vorig jaar naar aanleiding van deze aanslagen zich uit Zuid-Afrika terug te trekken.

Rara wilde met acties 'stilte' doorbreken

door GERARD VAN ZUUREN
vervolg van voorpagina

Amsterdam — Na een onderzoek van ruim een jaar heeft een speciaal rechercheteam dan toch een vinger achter de aanvankelijk zeer mysterieuze actiegroep Rara gekregen. De moeilijkheid was dat de aanslagen, steeds gericht tegen bedrijven die zaken deden in Zuid-Afrika, in heel kleine kring bekend waren.

Rara, de revolutionaire antiracistische axie, sloeg toe in de nacht, terwijl steeds sprake was van een militaire precisie. Waarschijnlijk is ook een aantal aanslagen, en dan met name die op benzinstations van Shell, op rekening van Rara geschreven, terwijl de actiegroep daar niet verantwoordelijk voor is geweest.

Zelf hebben ze in ieder geval de inmiddels beruchte reeks aanslagen geclaimd op vestigingen van de Makro. De enorme schade die daarbij is toegebracht, heeft het moederbedrijf, het SHV-concern, er toe gebracht de vestigingen in Zuid-Afrika van de hand te doen.

Naar eigen zeggen sloeg Rara voor het eerst toe in september 1985 bij de Makro in Duivendrecht, even ten zuidoosten van Amsterdam. In juli 1986 brandden enkele kamers uit in het kantoor van de Amsterdamse emballagefabriek Van Leer. Ook deze brand nam Rara voor haar rekening, evenals die van december '86 bij de Makro in het Gelderse Duiven en tegelijkertijd die bij de nieuwe vestiging in Duivendrecht. Januari vorig jaar brandde door haar toedoen de Makro in het Limburgse Nuth tot de grond toe af.

Affiches

Volgens een communiqué dat Rara destijds uitgaf, had men de SHV op de korrel genomen vanwege het „ongebreideld zaken blijven doen met het apartheidregime in Zuid-Afrika”. „Er zijn geen beelden en er is geen infor-

matie”, vervolgde men. „De wereld zwijgt zonder toe te zien... Om die wurgende stilte te doorbreken hebben wij onze acties uitgevoerd. We hopen daarmee tevens de winsten van de lucratieve december-omzet flink te hebben afgeroomd”.

Team

Inmiddels was een landelijk rechercheteam opgericht, waarvan de kern bestond uit rechercheurs van het zogeheten Pamflettenteam van de hoofdstedelijke politie. Dat team was al enige tijd bezig met een onderzoek naar de makers van de affiches, waarop de Amsterdamse kraakbeweging in het openbaar aankondigde politiemensen, officieren van justitie en GGD-artsen te pakken, die zij verantwoordelijk hield voor de dood in een politiecel van kraker Hans Kok. Dit team had over 'de beweging', zoals het in het onderzoek werd aangeduid, veel informatie. Bovendien had men het idee dat men voor wat Rara betrof, zou uitkomen binnen de kraakbeweging, al beseftte men dat het dan ging om een kleine splintergroepje of een afzonderlijke cel.

Het landelijk coördinatieteam (lct) kreeg, met veel hulp van de binnenlandse veiligheidsdienst, waarschijnlijk pas goed grip op Rara na de aanslag van eind juni vorig jaar in Alphen aan den Rijn. Daar brandden twee garages af van Boot Olie bv/Van Marion Gas bv, een dochter van Shell. Half augustus besloot justitie deze zaak in het televisieprogramma Opsporing Verzocht te brengen.

Meteen de dag erna kwamen al tips binnen. Het recherche-onderzoek werd steeds weer bemoeilijkt doordat Rara, na elke aanslag, lange tijd niets van zich liet horen. Het lct werd speciaal in het leven geroepen voor een dergelijk langdurig onderzoek. Het team heeft tot doel het gewelddadig politiek activisme in Nederland aan te pakken.

Het Parool, 11-4-1988

POLITIE ROLT ACTIEGROEP RARA OP

Na brandstichtingen bij Makro's en Shell-pompen om Z.-Afrika-politiek

door JOHAN CARBO

AMSTERDAM - De Amsterdamse politie en justitie hebben vanmorgen tijdens een verrassingsoperatie de terroristische organisatie Rara opgerold. Rara ageert tegen de Nederlandse zakelijke belangen in Zuid-Afrika, naar eigen verklaringen onder meer met brandstichting bij Makro-vestigingen en Shell-pompstations. Bij de invallen vanochtend werden acht personen in de leeftijd van 25 tot 30 jaar gearresteerd.

Aangehouden werden zes mannen en twee vrouwen, zo deelde officier van justitie mr L. de Wit mee. Hij verwees vanochtend verder naar een persconferentie die later op de dag zou worden gehouden en wilde totzover niet veel meer kwijt dan dat de invallen werden gehouden in woningen op verschillende plaatsen in Amsterdam: de Stadhouderskade, Runstraat, Houtmankade, Overtoom, Frederik Hendrikstraat, Christiaan de Wetstraat en Holenrechtstraat.

Tal van politiekorpsen hebben anderhalf jaar samen aan deze zaak gewerkt, zo liet De Wit weten. Het gaat hierbij om de politiekorpsen van Amsterdam, Amstelveen, Utrecht, Nieuwegein, Den Haag, Nijmegen, enkele teams van het korps rijkspolitie en de Centrale Recherche en Informatiedienst CRI. Een landelijk coördinatieteam had de feitelijke leiding. Vanmorgen was de politie nog druk bezig met huiszoeking op verscheidene adressen in Amsterdam.

Shell-stations

De Wit zei nog niet uit te sluiten dat het aantal arrestaties zal oplopen. Hij ging niet in op de vraag in hoeverre de aanhouding in maart van dit jaar van vier actievoerders tegen Shell in Muiden van belang is geweest voor het onderzoek naar de samenstelling van Rara. In de nacht van 6 op 7 maart werden bij zo'n veertig Shell-pompstations in het hele land benzineleidingen doorgesneden, zand en suiker in reservoirs gegooid en afleesbollen vernield.

In september '85 liet Rara voor het eerst van zich horen, nadat de Makro in Duivendrecht in vlammen was opgegaan. Ook de emballage-industrie Van Leer bv in Amstelveen moest het ontgelden ('86). Twee dagen later ging een Shellstation aan de Zeeburgerdijk in Amsterdam in de as. Telkens claimde

de Revolutionaire Anti-Terrorist-Organisatie Rara de acties. In januari '87 werd de Makro in het Limburgse Nuth totaal verwoest. In juni '87 ontsnapte Alphen aan een ramp na brandstichting in een garage van een dochteronderneming van Shell. In oktober '87 moesten in Amsterdam-Noord enkele flats worden ontruimd na een telefonische bommelding door Rara.

NRC Handelsblad, 11-4-1988

Politie pakt mogelijke leden Rara

Door een onzer redacteurs

AMSTERDAM, 11 april — De politie heeft vanmorgen in Amsterdam tussen de zes en negen personen aangehouden die ervan worden verdacht betrokken te zijn geweest bij activiteiten van de actiegroep RARA.

De arrestaties werden verricht door het landelijke politieteam dat een jaar geleden werd opgericht voor een onderzoek naar de brandstichtingen in de vestigingen van de Makro. De winkels in Duivendrecht, Nuth en Duiven werden na brandstichting geheel verwoest. RARA eiste de verantwoordelijkheid hiervoor op en liet weten de aanslagen te hebben uitgevoerd uit protest tegen de activiteiten van het moederbedrijf van de Makro, SHV, in Zuid-Afrika.

Na de brandstichtingen besloot de directie van SHV zich uit Zuid-Afrika terug te trekken.

Ref. Dagblad, 11-4-1988

De Waarheid, 12-4-1988

Arrestaties in verband met acties RaRa

AMSTERDAM - De politie heeft vanmorgen vroeg bij invallen op zeven adressen in Amsterdam zeker zes personen aangehouden die ervan worden verdacht betrokken te zijn (geweest) bij de activiteiten van de actiegroep Rara. De politie in Amsterdam heeft dit bevestigd.

De arrestaties werden verricht door het landelijke coördinatieteam, dat ruim een jaar geleden door de politie is opgericht voor onderzoek naar gewelddadig politiek activisme in ons land. Meer arrestaties worden niet uitgesloten.

Rara wordt verantwoordelijk gehouden voor aanslagen op c.q. brandstichtingen in enkele vestigingen van de Makro (Duivendrecht, Duiven en Nuth) in ons land. Het moederbedrijf SHV van de Makro besloot vorig jaar naar aanleiding van deze aanslagen zich uit Zuid-Afrika terug te trekken. Rara claimde ook aanslagen vorig jaar juni op een oliehandel in Alphen aan den Rijn. Mogelijk dat ook enkele brandstichtingen in Shell-stations het werk zijn van Rara.

RaRa staat voor Revolutionaire Anti Racistische Actie. De leden van deze tot nu toe anonieme groep bestrijden op harde wijze de apartheid in Zuid-Afrika. De acties van Rara richten zich vooral op Nederlandse bedrijven, die door hun aanwezigheid in Zuid-Afrika het apartheidssysteem in stand houden, zo stelt Rara.

Arrestaties in verband met acties Rara

Van een verslaggever

De politie heeft maandagochtend vroeg bij invallen op zeven adressen in Amsterdam zeker zes personen (mannen en vrouwen) aangehouden, die ervan worden verdacht betrokken te zijn (geweest) bij de activiteiten van de actiegroep Rara.

De arrestaties werden verricht door het landelijke coördinatieteam, dat ruim een jaar geleden door de politie is opgericht voor onderzoek naar gewelddadig politiek activisme in ons land. Meer arrestaties worden niet uitgesloten.

Rara wordt verantwoordelijk gehouden voor aanslagen en brandstichtingen in enkele vestigingen van de Makro (Duiwendrecht, Duiven en Nuth) in ons land. Het moederbedrijf SHV van de Makro besloot vorig jaar naar aanleiding van deze aanslagen zich uit Zuid-Afrika terug te trekken. Rara claimde ook aanslagen vorig jaar juni op een oliehandel in Alphen aan den Rijn. Mogelijk dat ook enkele brandstichtingen in Shell-stations het werk zijn van Rara.

De politie noemt het opvallend, dat geen van de verdachten een bij de politie bekende actievoerder is. Alle verdachten leidden een ogenschijnlijk onopvallend leven, aldus de Amsterdamse politievoerder.

De Volkskrant, 12-4-1988

ARRESTANTEN VERDACHT VAN AANSLAGEN DOOR MEER GROEPEN

RARA was maar een van vele namen

Van onze verslaggever
ERNST CLOWTING

AMSTERDAM — Revolutionaire Anti-Racistische Actie, afgekort RARA, was de naam waaronder een groep tegenstanders van apartheid aanslagen pleegden op bedrijven met belangen in Zuid-Afrika. Maar leden van de groep bedienden zich ook van andere fantasievolle namen als Pyromanen tegen Apartheid, Revolutionaire Cellen Commando Ins Blaue Hinein en Revolutionair Commando No Pasaran.

Bij de Pyromanen tegen Apartheid ging het ook om connecties met Zuid-Afrika, in dit geval van de oliehandelaar John Deuss. In januari 1985, een half jaar voordat RARA voor het eerst van zich deed spreken, ging diens landhuis Meerwijk in Berg en Dal deels in vlammen op. De schade bedroeg anderhalf miljoen gulden. In een verklaring van de „Pyromanen” werd Deuss een van de grootste olieleveranciers aan Zuid-Afrika genoemd.

De Revolutionaire Cellen, Commando Ins Blaue Hinein richtten zich echter tegen een andere zaak: de lobby van Amsterdam om de Olympische Spelen in 1992 binnen te halen. In augustus 1986 ontploften bommen tegen de voordeur van het gebouw waar de Stichting Olympische Spelen Amsterdam 1992 zetelde en bij een schotelantenne van de PTT. De schade bedroeg tien miljoen gulden. De daders lieten in een verklaring weten directe schade te hebben willen aanrichten aan „de activiteiten van de stichting, het opgepoetste imago van Amsterdam en bovenal aan de enorme belangen en structuren die schuil gaan achter de Spelen”.

Weer een ander doel had het Revolutionair Commando No Pasaran, dat in januari 1988 van dit jaar probeerde brand te stichten bij de drukkerij Elba in Schiedam, waar het nieuwe model paspoort wordt gedrukt. Het inbraakalarm van het pand voorkwam de aanslag. In de claimbrief stelden de daders dat „de invoering van het nieuwe paspoort een verscherping betekent van de repressieve functie van de staat”.

Benzinestation

Deze en nog enkele andere niet door RARA geclaimde aanslagen, zijn volgens de politie toch gepleegd door één of meer van de acht vermoedelijke RARA-

leden die maandagochtend werden aangehouden. Zij zouden ook betrokken zijn bij een inbraak in het Marokkaans consulaat in Amsterdam (februari 1984), een aanslag op het Van Heutszmonument in die stad (september 1984) en de vernieling van een Shell-benzinestation in Amsterdam op 7 maart van dit jaar.

Die dag werden nog een kleine veertig Shell-pompen vernield in het hele land. In Muiden werden daarbij vier personen aangehouden, die na enkele dagen, zeer tegen de zin van politie en justitie, op bevel van de rechter-commissaris werden vrijgelaten. Politiewoordvoerder K. Wiltink en officier van justitie mr L. de Wit wilden maandag tijdens hun persconferentie nadrukkelijk geen verband leggen tussen de verhoorden van die vier personen en de aanhouding van de acht RARA-verdachten. De Wit: „De arrestaties in Muiden hebben hiermee op zich niets te maken.”

In hoeverre de nu gearresteerde personen achter nog meer acties zitten, moet uit de verboden blijken. Feit is dat er in 1985 een ware actiegolf losbarstte tegen bedrijven met belangen in Zuid-Afrika. De acties varieerden van verbommetjes bij reisbureaus tot het in de gracht gooien van een deel van de bibliotheek van de Nederlands-Zuid-Afrikaanse Vereniging en culmineerden uiteindelijk in brandstichtingen met miljoenschade.

De Koninklijke Emballage Industrie Van Leer BV in Amstelveen kreeg in september 1985 bezoek van het Commando Trek Van den Broek Omlaag. Toen meuvelden er alleen ruiten. Een klein jaar later werd er brand gesticht met een schade van driekwart miljoen. Ditmaal eiste RARA de verantwoordelijkheid op.

RARA meldde zich voor het eerst na het afbranden van de Makro in Duivendrecht in september 1985. Enkele dagen eerder had de actualiteitenrubriek Panorama van de NOS op televisie aandacht besteed aan de banden van moedermaatschappij SHV. Ook het inmiddels ter ziele gegane actieblad Bluf had daarover gepubliceerd. De verantwoordelijkheid voor de brand werd opgetiteld door twee groepen, de Autonomen en RARA. In haar verklaring zei RARA brandbommen te hebben geplaatst op de verf- en beitsafdeling van de groothandel. Dat detail klopte met de bevindin-

gen van de politie.

In de verklaring zette RARA tevens haar motieven uiteen. SHV, de moedermaatschappij van de Makro, had belangen in Zuid-Afrika. „Het westers imperialistische systeem heeft alle belang bij het voortbestaan van het apartheidregime in Zuid-Afrika. Het hier aanvallen van de imperialistische economische, politieke en militaire instituties zien wij als ons enig perspectief, onze gezamenlijkheid in de strijd tegen en onze onvoorwaardelijke solidariteit met de zwarte revolutionaire bevrijdingsstrijd in Zuid-Afrika.”

De politie sprak van „criminele activiteiten” en kondigde aan alle energie te steken in de opsporing van de daders. Dat daarbij ook wel eens ongeoorloofde middelen werden gebruikt, kwam naar voren na een inbraak van de actiegroep „Stille(n) nacht, Heilige vracht” in een bureau van een observatieteam van de rijkspolitie in Amsterdam.

Bluf publiceerde buitgemaakte stukken waaruit bleek dat leden van het team hadden „gehengeld” in de brievenbus van Radio STAD, op zoek naar bewijzen tegen RARA. De rijksrecherche stelde een onderzoek in en minister Korthals Altes van Justitie veroordeelde het handelen van de rijkspolitie. De betrokken leden van het observatieteam kregen een berisping.

De politie kwam echter niet veel verder en RARA ging door. In juli 1986 brand bij Van Leer, in december van dat jaar brandde de Makro in Duiven af. Tegelijkertijd onstond er weer brand in de Makro in Duivendrecht, maar die werd vroegtijdig ontdekt. In januari 1987 ging de Makro-vestiging in Nuth (Limburg) in vlammen op. In alle gevallen eiste RARA de verantwoordelijkheid op.

Na de brand in Nuth liet president-directeur P. Fentener van Vlissingen van SHV weten dat zijn bedrijf overwoog zich te ontdoen van de belangen in Zuid-Afrika. Bovendien dreigde hij dat SHV zich ook zou terugtrekken uit Nederland als de overheid er niet in zou slagen het bedrijf beter te beschermen tegen terreur.

Verzekering

Kort daarna bleek dat er op de achtergrond problemen waren met de verzekering. Makro was (en is) in zijn geheel verzekerd bij het Britse concern Commercial Union, dat de keten per land

heeft opgesplitst. Het Nederlandse deel is ondergebracht bij Delta Lloyd, een volle dochter van de Britse maatschappij.

Geen enkel concern neemt een dergelijk groot risico geheel voor eigen rekening en verzekert daarom grote delen weer bij collega-concerns. Net toen de in januari de brand in Nuth uitbrak was Commercial Union in de jaarlijkse onderhandelingsronde met deze herverzekeraars. Zij voelden niets meer voor deelname in het Makro-pakket en Commercial Union zag zich gedwongen te dreigen met opzegging van de verzekering.

Fentener Van Vlissingen eiste daarop dat de Nederlandse overheid de verzekering zou overnemen. Dat viel niet in goede aarde en diezelfde week liet het kabinet weten niet op de eis van SHV te zullen ingaan. Premier Lubbers verkondigde dat zowel de overheid als SHV na de eerste aanslag meer had kunnen doen aan preventie. Wel werd er afgesproken dat het kabinet met de Vereniging van Nederlandse Ondernemers en het Verbond van Verzekeraars in Nederland normen zou opstellen voor de beveiliging van bedrijven tegen terroristische aanslagen.

SHV besloot zich vervolgens uit Zuid-Afrika terug te trekken „vanwege de terreur in Nederland”. Fentener van Vlissingen verklaarde „onaangenaam getroffen” te zijn door de houding van het ministerie van Justitie. SHV verkocht haar belangen, vijf vestigingen met totaal dertienhonderd werknemers, voor ongeveer twintig miljoen gulden aan de Zuidafrikaanse warenhuisgroep Wooltru.

Behalve alle andere effecten heeft RARA dus ook commotie veroorzaakt

in de verzekeringsbranche. De verzekeraars willen dat er een fonds komt waarop ze een beroep kunnen doen bij terroristische acties. Het fonds zou financieel moeten worden gevoed uit een deel van de verzekeringspremies en uit bijdragen van het bedrijfsleven. Het kabinet reageerde in eerste instantie terughoudend, maar volgens J. Waterreus, voorzitter van de Vereniging van Brand-assuradeuren, komen de partijen „stap voor stap iets dichterbij elkaar”.

De „maatschappelijke commotie” rond deze zaak was volgens officier van justitie De Wit mede aanleiding voor de oprichting van het Landelijk Coördinatie Team. Dat richtte zich geheel op de opsporing van de personen achter RARA. Maar een halfjaar later sloeg RARA weer toe. In juni vorig jaar werd brand gesticht in garages van Boot Olie BV in Alphen aan den Rijn, waarin Shell een meerderheidsbelang heeft.

Alphen ontsnapte aan een ramp, want vlak bij het terrein van Boot lagen een opslagplaats van gasflessen en drie tanks met totaal 600 duizend liter dieselolie en benzine. De politie bracht de zaak op het AVRO-tv-programma Opsporing Verzocht. Dat leverde een kleine honderd tips op.

Die uitzending heeft vermoedelijk niet direct geleid tot de arrestaties van de acht RARA-leden, maar de tips hebben „ook geholpen” bij het nu bereikte resultaat, aldus De Wit. Hij en politiewoordvoerder Wilting willen niet beweren dat met de arrestatie van de acht personen RARA nu voorgoed tot het verleden behoort. De Wit: „We hebben in ieder geval een groep mensen gearresteerd die zich in een bepaald georganiseerd verband heeft schuldig gemaakt aan ernstige misdrijven.”

De Telegraaf, 12-4-1988

Politie overrompelt harde kern politieke terreurgroep
SHELL CLAIMT SCHADE RARA BIJ DADERS

door Theo Kuijpers
en Walter Samuels

AMSTERDAM, dinsdag

Shell Nederland gaat alle schade, die het concern de afgelopen jaren heeft geleden als gevolg van terreuraanslagen door RaRa (Revolutionaire Anti Racistische Axie), op de ouders proberen te verhalen. Dit heeft Shell-woordvoerder B. Verkuil meegedeeld.

Hij gaf dit naar aanleiding van de arrestatie gistermorgen vroeg in de hoofdstad van acht activisten, die tot de harde, zeer militante kern van RaRa worden gerekend.

Bij de Makro kon de directie nog geen mededelingen doen over schadeclaims tegen de aangehouden verdachten. Zowel Shell als de Makro lieten weten in ieder geval verheugd te zijn over het succesvolle grootscheepse politie-ingrijpen, maar noemden het

ook triest, dat zij de afgelopen jaren veelvuldig het slachtoffer waren van de georganiseerde politieke misdaad.

Onkruit

Het Landelijk Coördinatie team van politie en justitie deed in acht kraakpanden en woningen invallen en arresteerde daarbij in totaal vijf mannen en drie vrouwen in looftijd van 27 tot en met 34 jaar.

Volgens de politie zijn zij voornamelijk afkomstig

van een harde tak van de anti-militaristische actiegroep Onkruid. Het merendeel is werkloos.

De acht worden ervan verdacht nauw betrokken te zijn geweest bij een lange reeks aanslagen op onder meer Makro-gebouwen in het gehele land en een groot aantal Shell-vestigingen.

Alleen al bij de Makro-zelfbedieningsgroothandels werd voor meer dan 150 miljoen gulden schade aangericht. RaRa koos beide bedrijven veelvuldig als doelwit vanwege zakelijke belangen in Zuid-Afrika.

De acht RaRa-leden wordt opzettelijke brandstichting, het teweegbrengen van een ontploffing, diefstal, verduistering en vernieling ten laste gelegd. Bovendien wordt sommige van hen overtreiding van de Vuurwapenwet verweten.

Ontsnapt

Bij de invallen in de Amsterdamse panden werden de verdachten bijna allemaal volledig overrompeld. Een man, die in een groot kraakpand in de Frederik Hendrikstraat zou worden opgepakt zag kans te ontsnappen. Zijn opsporing is inmiddels via de politietelefoon verzocht.

In de hoofdstad kwamen manschappen van de politie en de Mobiele Eenheid (in totaal 150 man) klokslag zeven uur op alle verdachte locaties tegelijk in actie. „Hierbij waren drie rechters-commissarissen en drie officieren van justitie aanwezig,” bevestigde de Amsterdamse politiewoordvoerder Klaas Wiltink.

Specialisten begonnen onmiddellijk de panden uit te kammen. Ook werden van allerlei goederen foto's gemaakt. Deze goederen werden vervolgens in beslag genomen. De agenten namen ondermeer een jerrycan, brandblusser, een typemachine, twee computers, administratieve bescheiden en een doos vol met elektriciteits snoeren mee.

De politie hoefde nagenoeg geen geweld te gebruiken, omdat de doorgaans zeer goed georganiseerde en geïnformeerde terreurbeweging totaal werd overonderd. Het ging hier dan ook

om een operatie, die op het gebied van terreurbestrijding nog nooit eerder in ons land in een dergelijke omvang door politie en justitie is uitgevoerd.

De arrestaties van de RaRa-leden zijn het resultaat van een langdurig onderzoek. Veertien maanden lang werden de verdachten (vaak) dag en nacht geschaduw door politie en justitie. De harde kern van RaRa wordt geschat op een groep van 10 tot 12 man.

RaRa liet in september 1985 voor het eerst van zich horen kort na de aanslag op de zelfbedieningsgroothandel van de Makro in Duivendrecht. De terreurbeweging wilde dat de Steenkolen Handels Vereniging (SHV), de moedermaatschappij van de Makro, haar banden met Zuid-Afrika verbrak. Na nieuwe aanslagen moest de SHV aan deze terreur toegeven.

De aanslag in Duivendrecht bleek het begin te zijn van een lange serie gewelddadigheden tegen bedrijven en instanties die zakelijke banden hebben met Zuid-Afrika.

De arrestaties van gisteren vloeiden voort uit een intensieve samenwerking van politie, justitie, de Binnenlandse Veiligheidsdienst en de Centrale Recherche Informatiedienst. Het zogeheten Landelijk Coördinatieteam concentreerde vanaf vorig jaar alle aandacht op de harde kern van RaRa.

Premier Lubbers verklaarde gisteravond op een CDA-bijeenkomst in Drachten met een zucht van verlichting te hebben gereageerd op het nieuws over de arrestaties in de RaRa-zak.

RARA-SCHADE BEDRAAGT HONDERDEN MILJOENEN

Van onze verslaggevers
AMSTERDAM, dinsdag

De aanslagen van RaRa hebben in totaal honderden miljoenen gulden schade veroorzaakt. Het Landelijk Coördinatieteam is er vrijwel van overtuigd dat RaRa verantwoordelijk is voor aanslagen op onder meer:

- de zelfbedieningsgroothandel Makro in Duivendrecht op 17 september 1985.

Schade: minstens 30 miljoen gulden;

- twee Makro-vestigingen in Duiven en Duivendrecht op 18 december 1986. De vestiging in Duiven werd door brandstichting geheel verwoest, terwijl de schade in Duivendrecht beperkt bleef. De totale schade liep in de tientallen miljoenen gulden;

- een Makro-vestiging in het Limburgse Nuth op 10 januari 1987. Schade: tientallen miljoenen gulden.

De vele aanslagen op de Makro-vestigingen (totale schade: meer dan 150 miljoen gulden) leidden er uiteindelijk toe dat de SHV haar zakelijke belangen in Zuid-Afrika van de hand deed. SHV-directeur F.H. Fentener van Vlissingen zei in deze krant: „We worden gedwongen te buigen voor terreur. De SHV verlaat Zuid-Afrika, omdat de terreur dat wil.”

Een ander ernstig slachtoffer van RaRa in de afgelopen jaren was Shell Nederland. Niet alle aanslagen op tankstations kunnen op de nu aangehouden verdachten worden teruggebracht.

- Wel die op 26 juni 1987 op een oliehandel en een gasbedrijf in Alphen aan den Rijn. Beide bedrijven verkochten producten van Shell. De gebouwen werden vrijwel volledig vernietigd. Een ramp kon maar net worden voorkomen, doordat een grote opslagplaats met 600.000 liter benzine en dieselolie door de brandweer op het nippertje kon worden gered.

Verder vonden nog gewelddadigheden plaats:

- Op 9 juli 1986 werd brand gesticht bij de Koninklijke Emballage Industrie Van Leer BV in Amstelveen. Een deel van het gebouw brandde volledig uit.

- Op 21 augustus 1986 twee bomaanslagen op het kantoor van de stichting Olympische Spelen in de Bijmermeer en op het Teleport Satelliet Communicatiecentrum bij Sloterdijk.

Enkele van de acties die niet door RaRa werden geclaimd, maar waarvan de daders volgens de politie wel moeten worden gezocht in „RaRa-kringen” zijn: de inbraak bij het Marokkaans consulaat in de hoofdstad in

1984; de aanslag op het Van Heutsz-monument (1984); de brandstichting bij een oliehandel in Berg en Dal (1985; en de vernielingen bij enkele tientallen Shellstations op 7 maart dit jaar.

De daders gingen volgens politiewoordvoerder K. Wiltling steeds professioneler te werk: eerst werden de aanslagen met molotov-cocktails uitgevoerd terwijl later gebruik werd gemaakt van ontstekingsmechanismen. Aanvankelijk werden de daders gezocht in de harde kern van de kraakbeweging. Langzamerhand werd het de politie echter duidelijk dat het leden waren van de anti-militaristische actiegroep Onkruit.

De branden

Rara eiste de verantwoordelijkheid op voor de volgende branden:

- 17 september '85: Makro in Duivendrecht, schade 48 miljoen gulden
- 9 september '86: emballagefabriek Van Leer in Amstelveen, schade 750.000 gulden
- 19 september '86: Shell in Nieuwegein, schade 55.000 gulden
- 18 december '86: Makro in Duivendrecht, schade 100.000 gulden
- 18 december '86: Makro in Duiven, schade 49 miljoen gulden
- 10 januari '87: Makro in Nuth, schade 39 miljoen gulden
- 26 juni '87: Boot Olie in Alphen aan den Rijn, schade 550.000 gulden

Algemeen Dagblad, 12-4-1988

JUSTITIE: HARDE KERN VAN RARA
ZIT NU VAST

Van een onzer verslaggevers

AMSTERDAM — Met de arrestatie van acht Amsterdammers, zes mannen en twee vrouwen van 27 tot 34 jaar, denkt justitie een groot deel van de harde kern van de terroristische organisatie Rara te hebben opgerold. De groep heeft de afgelopen jaren de verantwoordelijkheid voor aanslagen bij onder meer enkele Makro-vestigingen en Shell-stations opgeëist, waar voor meer dan 150 miljoen gulden schade werd aangericht.

De groep Rara (Revolutionaire Anti Racistische Actie) richtte zich bij haar acties tegen Nederlandse bedrijven met belangen in Zuidafrika. De moederonderneming SHV van het groothandelsbedrijf Makro staakte haar activiteiten in Zuidafrika na grote branden bij haar bedrijven in Duivendrecht en Duiven.

Invallen

Met 150 politiemensen, waaronder een peloton van de mobiele eenheid, deed de Amsterdamse politie gisteren op acht adressen in Amsterdam invallen. Daaronder waren enkele kraakpanden. De verdachten werden in twee woningen aangehouden. Zij worden verdacht van brandstichtingen, het veroorzaken van ontploffingen, verboden vuurwapenbezit en diefstal. Politiewoordvoerder Wiltling: „Het begon met jerrycans met benzine en molotovcocktails, maar bij de acties werden steeds betere technieken gebruikt met tijdmechanismen.“

Politiewoordvoerder Wiltling zei gisteren dat een landelijk coördinatieteam, dat begin vorig jaar werd opgericht om een onderzoek naar Rara te doen, zich aanvankelijk op de kraakbeweging in de Amsterdamse Staatsliedenbuurt richtte.

Wiltling: „Die richting werd echter al snel verlaten. De acht verdachten zijn mensen met een normale baan, die een normaal onopvallend leven leiden. Het gaat om een beperkte groep. Wij verwachten nog één of meerdere arrestaties, want we geloven niet dat we de hele Rara-groep hebben opgerold.“

Volgens officier van justitie mr. J. de Wit is er bij de huiszoeken „voldoende technisch en tactisch bewijs“ gevonden. Tot het in beslag genomen materiaal behoren administraties en twee computers. Politiewoordvoerder Wiltling: „Het ondersteunt het bewijsmateriaal dat we al hadden gevonden bij de aanslagen.“ Volgens mr. De Wit kennen de verdachten elkaar allemaal. „Aan hun visie over het apartheidsbepeld van Zuidafrika hebben zij hier een groot aantal misdrijven gekoppeld“, aldus de officier.

De politie verdenkt de arrestanten ook van betrokkenheid bij branden die niet door Rara werden opgeëist,

zoals die bij de schotelantenne van de PTT vorig jaar augustus in Amsterdam en bij de oliehandelaar Denas in Berg en Dal begin 1985. Vorig jaar werden in de nacht van 7 maart bij ongeveer 40 Shell-stations in het hele land de slangen van de pompen doorgesneden en zand en suiker in de tanks gegooid.

De verdachten zijn M.K. (27), A.H. (29), R.P., R. de B., P. de K. (allen 30), A.B. (34) en de twee vrouwen C.B. (30) en H.H. (34). Een negende verdachte vluchtte gistermorgen tijdens de acties van de politie uit een pand, waar een inval werd gedaan. De acht arrestanten hebben, volgens justitie, banden met de anti-militaristische beweging in Nederland en de actiegroep Onkruit.

De Volkskrant, 12-4-1988

ARRESTANTEN VERDACHT VAN AANSLAGEN

Acht vermoedelijke leden actiegroep RARA opgepakt

Van onze verslaggevers

AMSTERDAM — Een team van 150 politiemensen heeft maandagmorgen vroeg in Amsterdam acht mensen gearresteerd die ervan worden verdacht actief te zijn geweest bij aanslagen van de actiegroep RARA (Revolutionaire Anti-Racistische Actie). Met de aanhouding van de vijf mannen en drie vrouwen, in leeftijd variërend van 27 tot 34 jaar, hoopt de politie een vinger achter de tot nu toe anonieme actiegroep te hebben gekregen.

Volgens K. Wilting, woordvoerder van het Landelijk Coördinatieteam van de politie, dat begin vorig jaar werd opgericht, is met de arrestatie van de acht verdachten niet de gehele actiegroep opgeroed. Daarom blijft het politieteam na de actie van maandag bestaan. „We hebben met de aanhoudingen RARA uit de anonimiteit weten te halen”, aldus Wilting.

De acht arrestanten worden verdacht van betrokkenheid bij aanslagen op onder meer Shell-tankstations en Makro-vestigingen in heel Nederland. Volgens verklaringen van RARA hebben deze bedrijven belangen in Zuid-Afrika, waardoor zij het apartheidssysteem in stand houden. De actiegroep stelt zich tot doel door aanslagen en vernielingen de bedrijven te dwingen zich uit Zuid-Afrika terug te trekken.

In enkele panden waar de actievoerders werden aangehouden, heeft de politie huiszoeking verricht. Daarbij zijn onder meer twee personal-computers en administratieve gegevens in beslag genomen. De arrestanten komen volgens officier van justitie L. de Wit niet uit de traditionele Amsterdamse kraakerswereld of de bekende anti-racistische hoek, zoals de politie aanvankelijk veronderstelde. „Opvallend is dat de gearresteerden geen bekende actievoerders zijn, de meesten leefden een onschijnlijk normaal leven”, aldus Wilting. Enkele gearresteerden zijn volgens de politie eerder actief geweest bij acties van de anti-militaristische groep Onkruit. De Wit wilde maandag niet zeggen of de arrestanten internationale contacten hebben of hebben gehad.

Een negende actievoerder wist bij de actie maandagmorgen te ontkomen en is voortvluchtig. De verdachten werden in negen panden, in verscheidene Amsterdamse wijken, aangehouden. In het be-

lang van het onderzoek, dat nog in volle gang is, wordt door de politie geen nadere informatie verstrekt over de gegevens op grond waarvan de aanhoudingen zijn verricht.

De acht actievoerders werden maandagmorgen om zeven uur door een politieteam, dat werd bijgestaan door een peloton van de mobiele eenheid, van hun bed gelicht. De verdachten werden aangehouden in panden aan de Overtoom, Runstraat, Stadhouderskade, Houtmankade, Frederik Hendrikstraat, Cristiaan de Wetstraat, Cornelis Trooststraat, Van Ostadestraat en de Derde Oosterparkstraat.

De arrestaties verliepen zonder geweld. Twee mensen die problemen maakten bij de inval van de politie in een pand aan de Stadhouderskade, werden ook aangehouden, maar later vrijgelaten. De aangehouden personen zijn volgens persofficier De Wit „weinig mededeelzaam”. De invallen van maandag vloeien voort uit een samenwerking tussen het landelijk coördinatieteam en de Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD) die gebruik heeft gemaakt van de informatie van het team, aldus De Wit.

Volgens Wilting wordt de verdachten brandstichting, diefstal, verduistering, overtreding van de vuurwapenwet en vernieling ten laste gelegd.

Het Landelijk Coördinatieteam begon in januari vorig jaar in samenwerking met de Amsterdamse politie en de Centrale Informatiedienst (CRI) met het verzamelen van materiaal over terroristische aanslagen. Het team werd in eerste instantie gevormd uit het zogeheten pamphlettenteam van de Amsterdamse politie, dat was opgericht om de herkomst te achterhalen van aanplakbiljetten waarin de politie werd bedreigd. Later werd het team uitgebreid tot 26 man.

Onderzoek in de Amsterdamse Staatsliedenbuurt, waar de zogeheten harde kern van de kraakbeweging woont, leverde niets op. Volgens Wilting richtte het onderzoek zich vervolgens op het hele land, maar een brand bij een Shell-tankstation in Nieuwegein leverde weer gegevens op die erop duiden dat de groep toch in Amsterdam moest worden gezocht.

De arrestanten worden verdacht betrokken te zijn geweest bij aanslagen die vanaf 1985 door de actiegroep RARA zijn geclaimd. Dat zijn een brand bij de Makro in Duivendrecht op 17 september 1985, waar voor 48 miljoen gulden schade werd aangericht en een brand bij

de emballagefabriek Van Leer in Amstelveen op 9 juli 1986 met een schade van 750 duizend gulden. Op 18 december 1986 volgden een brand bij de Makro in Duiven (bij Arnhem), 49 miljoen gulden schade, en een nieuwe Makro-brand in Duivendrecht. Die werd vroegtijdig ontdekt doordat personeel wegens Kerst ook 's nachts werkte. De schade bedroeg 100 duizend gulden.

Op 10 januari vorig jaar werd brand gesticht in de Makro-vestiging in Nuth in Limburg, met een schade van 39 miljoen gulden; op 19 juni 1987 was er een aanslag op een Shell-station in Nieuwegein, waar voor 35 duizend gulden schade werd aangericht. Eind juni vorig jaar woedde een brand bij Boot Olie in Alphen aan de Rijn, met een schade van 550 duizend gulden. De totale schade van de aanslagen bedraagt volgens Wilting meer dan 150 miljoen gulden.

De politie verdenkt een of meer van de acht aangehouden actievoerders ook van een aantal acties die niet nadrukkelijk door RARA zijn opgeëist. Dat zijn onder meer een inbraak in februari 1984 in het Marokkaans consulaat in Amsterdam, waarbij stempels en papieren werden gestolen; in september van datzelfde jaar een bomaanslag op het Van Heutszmonument in Amsterdam; in januari 1985 een brandstichting in de villa van oliehandelaar Deus in Berg en Dal met een schade van anderhalf miljoen gulden; op 21 augustus 1986 een aanslag op een PTT-schotelantenne in Amsterdam-Sloterdijk en een bomexplosie bij het gebouw van de Stichting Olympische Spelen Amsterdam 1992, met een totale schade van 10 miljoen gulden.

Andere niet door RARA geclaimde acties waarbij de verdachten mogelijk betrokken zijn, zijn volgens Wilting de poging tot brandstichting bij drukkerij Elba in Schiedam op 25 januari van dit jaar, en de vernieling en diefstal bij een Shell-pompstation in Muiden op 7 maart. Bij deze laatste actie werden vier mensen aangehouden, maar later weer vrijgelaten.

Trouw, 12-4-1988

RARA GEEN RAADSEL MEER

Politie denkt brandstichters Makro gevonden te hebben

Van onze redactie samenleving

AMSTERDAM - De mensen achter de politieke actiegroep RaRa zijn voor de politie niet langer een raadsel. Met de aanhouding van acht personen en het in beslag nemen van twee computers, een jerrycan, een typemachine, een zak met stroomdraad en administratieve gegevens, denkt de politie de brandstichting op ondermeer de Makro-vestigingen in Duivendrecht, Duiven en Nuth te hebben opgelost.

De politie deed gisterochtend vroeg met 150 mensen - inclusief een peloton van de Mobiele Eenheid - huiszoeken in acht panden. De acht aangehouden personen die volgens de politie te maken hebben met de 'Revolutionaire anti-racistische Axie' (RaRa), varieerden in de leeftijd van 27 tot 34 jaar. Eén verdachte uit een pand aan de Stadhouderskade wist volgens de politie 'de dans te ontspringen'. De politie denkt dat het vermeende RaRa-lid waarschijnlijk via het raam ontvluchtte, maar in werkelijkheid was de verdachte man niet thuis.

Het gearresteerde achtal wordt brandstichting, ontploffing en illegaal vuurwapenbezit ten laste gelegd. Advocaten van het advocatenbureau Nieuwezijds Voorburgwal, onder wie de bekende strafpleiter mr. P. H. Bakker Schut, hebben gisteren de arrestanten bezocht. De raadslieden willen voortsnog de media niet te woord staan.

Politie en justitie wilden niet vertellen op grond van welke aanwijzingen of feiten tot actie werd overgegaan. Een woordvoerder wilde alleen kwijt dat 'de politie over informatie beschikte'. Persofficier van justitie De Wit wees op de goedkeuring die de rechter had verleend voor het doorzoeken van de huizen. Dat gebeurt alleen wanneer er concrete vermoedens van schuld bestaan. „U zult mij niets horen zeggen over welke feiten wij beschikken. Dat zou lijnrecht in strijd zijn met ons onderzoek“, stelde de persofficier.

De politie gaf gisteren wel toe dat gebruik is gemaakt van informatie van de Binnenlandse veiligheidsdienst (BVD). Of de BVD infiltranten heeft ingezet, wilde de persofficier

van justitie niet zeggen. Vermoedelijk heeft de mislukte aanslag op de Eiba-drukkerij in Schiedam, de fabrikant van het nieuwe Nederlandse paspoort, de politie een-eind verder geholpen. Leden van het 'Revolutionaire Commando No Pasaran' werden in de nacht van 24 op 25 januari verrast door het alarmsysteem. Zij lieten zes jerrycans benzine en zes ontbrandingsladingen achter. De politie denkt dat RaRa achter deze mislukte brandstichting zit.

De politie - vanaf januari 1987 in de slag met een speciaal opgericht Landelijk coördinatie team - heeft tweeënehalf jaar gezocht naar de mensen achter de politieke actiegroep. RaRa liet in september 1985 voor het eerst van zich horen. De Makro-vestiging in Duivendrecht ging toen in vlammen op als protest tegen de banden van het Makro-moederbedrijf, de Steenkolenhandelsvereniging (SHV Holdings), met Zuid-Afrika. De actiegroep zag in „het bevechten van economische, politieke en militaire instituties ons enige perspectief en onze onvoorwaardelijke solidariteit met de zwarte, revolutionaire strijd in Zuid-Afrika.“

De recherche van de rijkspolitie district Amsterdam nam de zaak in onderzoek. De daders werden aanvankelijk gezocht in de harde kern van de kraakbeweging in de Staatsliedenbuurt. Bij de pogingen de brandstichters te achterhalen, 'hengelden' rechercheurs in de brievenbus van de lokale omroep Stad Radio Amsterdam.

In 1986 volgden aanslagen op Van Leer in Amstelveen en op de Makro-vestigingen in Duiven en Duivendrecht. In 1987 ging de Makro-vestiging in Nuth (Limburg) in vlammen op, evenals een Shell-pomp in Alphen aan den Rijn. Na de aanslag op de Makro-vestiging in Nuth richtte de politie een bijstandsteam op van dertig rechercheurs. Minister Kort-hals-Altes nam de zaak hoog op en sprak over 'terroristen' waartegen het bedrijf moest worden beschermd. Kort daarna kondigde SHV Holdings aan zich uit Zuid-Afrika terug te trekken. Volgens president-directeur P. Fentener van Vlissingen waren de vijf Makro-vestigingen niet meer te verzekeren en was de Nederlandse overheid niet bereid de schade te betalen.

Enkele gearresteerde leden van RaRa zouden volgens de politie ook verantwoordelijk zijn geweest voor aanslagen die door andere groepen zijn geclaimd. Zo zou RaRa de hand hebben gehad in de actie tegen het kantoor van de Stichting Olympische Spelen Amsterdam 1992 in de Amsterdamse Bijlmermeer en het Telecommunicatiegebouw aan de Taagweg in Amsterdam (augustus 1986). Daarbij werd een schotelantenne zwaar beschadigd. In een verklaring stelde de groep 'Revolutionaire Cellen, Kommando Ins Blauw hinein' zich verantwoordelijk.

In totaal zou de aangebrachte schade 150 miljoen gulden bedragen. Volgens minister Kort-hals Altes van justitie was de groep politieke 'terroristen' in grote lijnen bekend bij de politie, maar leverde de bewijsvoering problemen op. Het Landelijk coördinatieteam zocht de daders aanvankelijk in de 'traditionele groepen' in Amsterdam: krakers in de Staatsliedenbuurt en 'restanten' van de niet meer bestaande antimilitaristische groepering 'Onkruit'.

Na onderzoeken elders in het land kwam het team toch weer uit op Amsterdam. De aangehouden personen zouden volgens politie en justitie voor een deel toch banden hebben met 'Onkruit', een 'onopvallend leven leiden' en 'niet bekend staan als actievoerder'. Waarom de politie niet bij haar eerder speuren onder 'Onkruit-leden op deze personen was gestuit, kon persofficier De Wit niet zeggen.

Haagsche Courant. 12-4-1988

Rara geen krakers, maar anti-militaristen

door GERARD VAN ZUUREN

Amsterdam — De vijf mannen en drie vrouwen, die worden verdacht van veertien politieke aanslagen, komen volgens de politie uit de anti-militaristische hoek (bij voorbeeld Onkruid) en niet uit de traditionele kraakbeweging, zoals lange tijd werd aangenomen.

Vermoedelijk hebben ze niet alleen onder de naam Rara (revolutionaire anti-racistiese actie) geopereerd, maar ook onder andere namen. Het rechercheteam, dat ruim een jaar met het onderzoek is bezig geweest, zegt aanwijzingen te hebben dat Rara in de strijd tegen de apartheid ook branden heeft gesticht en ontploffingen heeft veroorzaakt, die ze niet als zodanig heeft geclaimd.

In totaal zou de actiegroep, die zich met name richtte tegen bedrijven die belangen hebben in Zuid-Afrika, voor zo'n honderdvijftig miljoen gulden schade hebben aangericht. Persoonlijke ongelukken hebben zich nooit voorgedaan. De arrestanten weigeren vooralsnog een verklaring af te leggen.

Als hun advocaat is mr. T. Prakken van het advocatencollectief Amsterdam Nieuwezijds aanwezig. Mr. Prakken, die een eerste onderhoud met haar cliënten heeft gehad, wenst voorlopig geen mededelingen te doen. De verdachten zijn geen bekenden van het advocatenkantoor.

Invallen

Bij de invallen, die de politie met steun van een peloton mobiele eenheid gistermorgen in tien panden in Amsterdam deed, waren honderdvijftig man betrokken, bij wie drie officieren van justitie en evenzoveel rechters-commissarissen.

De acht arrestanten variëren in leeftijd van 27 tot 34 jaar. Een negende verdachte wist tijdens de inval te ontsnappen en is nog zoek. De activisten worden verdacht van brandstichting, diefstal en vernieling. Een paar van hen zouden ook de vuurwapenwet hebben overtreden. Sommigen waren bij de politie

bekend vanwege enkele kleine misdrijven. Ze leidden, aldus een woordvoerder van het landelijk coördinatieteam, een vrij onopvallend leven. Bij verscheidene huiszoekingen is nogal wat belastend materiaal in beslag genomen, waaronder twee computers met gegevens.

Twee van de huizen waar de politie binnenviel, staan bekend als kraakpanden, waar een onbekend aantal mensen is gehuisvest. Bewoners van de kraakpanden aan de Overtoom en de Frederik Hendrikstraat willen niets zeggen over hun gearresteerde medebewoners. Of zij op de hoogte waren van de activiteiten is niet duidelijk: „Nee, we zeggen niets”. Of de arrestatie geweldloos is verlopen: „Ik zeg toch, we zeggen niets. Nee is nee”.

Zelf heeft Rara achtereenvolgens de volgende aanslagen geclaimd: in 1985 Makro Duivendrecht met een schade van 48 miljoen gulden, in 1986 Van Leer's emballagefabriek Amstelveen (750.000 gulden), Makro Duiven (49 miljoen) en Makro Duivendrecht (100.000 gulden) en vorig jaar Makro Nuth (39 miljoen), Shell Nieuwegein (35.000 gulden) en Shell Alphen aan de Rijn (550.000 gulden).

Het rechercheteam meent dat de verdachten ook verantwoordelijk zijn voor de inbraak in het Marokkaans consulaat in Amsterdam (1984), waarbij stempels werden meegenomen; de aanslag op het Van Heutz-monument (1984); de brand in de villa van de rijke oliehandelaar Deuss in Berg en Dal bij Nijmegen (1985), schade anderhalf miljoen; de aanslagen in Amsterdam op een PTT-schotelantenne en het kantoor van het Olympisch Comité, schade tien miljoen (1986); de poging tot brandstichting bij KEP/Elba te Schiedam, de drukkerij die het nieuwe Nederlandse paspoort moet gaan drukken en de vernielingen bij een Shell-station in Amsterdam (beide dit jaar).

Waarschijnlijk zijn de Rara-activisten niet betrokken geweest bij de vernielingen die in de nacht van 6 op 7 maart werden gepleegd bij een groot aantal

Lubbers opgelucht

Premier Lubbers heeft 'met een zucht van oplichting' van de arrestatie vernomen. „Eindelijk. Het was ondoenlijk onder de anonieme druk van vernielingen en brandstichtingen te werken”, zei de premier gisteren op een CDA-bijeenkomst in Drachten.

benzinstations van Shell in het hele land. Die waren aanvankelijk wel aan hen toegeschreven.

Televisie

Vijf dagen na de reusachtige brand bij de Makro in het Limburgse Nuth, die uiteindelijk leidde tot terugtrekking van het SHV-concern, het moederbedrijf van Makro, uit Zuid-Afrika, werd een landelijk team geformeerd. Dit gebeurde op initiatief van de Amsterdamse politie en samen met de CRI, de centrale recherche informatiedienst.

In het begin was het een voortzetting van het zogeheten 'Pamflettenteam'. Dat was in de hoofdstad op zoek naar de makers en verspreiders van de affiches waarop de kraakbeweging in het openbaar aankondigde politiemensen, officieren van justitie en GGD-artsen te pakken, die zij verantwoordelijk hield voor de dood in een politiecel van kraker Hans Kok.

Het werd het speciale team echter al vrij snel duidelijk dat men niet binnen de kraakbeweging zou uitkomen. Onder meer een uitzending van Opsporing Verzocht, op de televisie gebracht na de brand in Alphen aan de Rijn, maakte meer duidelijk over wie er achter Rara zaten.

Het doel van het team, dat twee jaar de tijd kreeg, was een eind te maken aan de geweldspiraal waarin actiegroepen met politieke motieven verzeild raakten. De Amsterdamse officier van justitie mr. L. de Wit licht toe: „Aanvankelijk is het team met de wetenschap van het Pamflettenteam op pad gegaan. We dachten uit te komen in de Staatsliedenbuurt of mogelijk bij andere actiegroepen in het land. Ineens bleek dat we daar niet moesten zijn en kwam een heel andere groep naar voren”. Ook de Binnenlandse Veiligheidsdienst heeft veel informatie aangedragen, die mede heeft geleid tot het oprollen van Rara.

NRC-Handelsblad, 12-4-1988

Rara: aanval op instituties ons enig perspectief

Door een-tasser redacteurs

ROTTERDAM, 12 april — De actiegroep RARA (Revolutionaire anti-rassistische axie) zette in september 1985 haar programma uiteen in de rubriek *War news* van de destijds in Groningen verschijnende *Knipsekrant*.

„Veranderingen vinden niet plaats door debatten in het parlement. Veranderingen moet men door de aanval, hier in het imperialistische Westen, op alle economische, politieke en militaire instituties die de onderdrukking hier en overal elders mogelijk maken. Daarin schuilt de gemeenschappelijkheid van onze strijd, ons enige perspectief en onze onvoorwaardelijke solidariteit met de zwarte revolutionaire strijd in Zuid-Afrika die zo bloedig gestreden moet worden. Ondersteun de revolutie in Zuid-Afrika en vormt het front in West Europa.”

Daags daarvoor had RARA schriftelijk verklaard brandbommen te hebben geplaatst in de Makro-vestiging in Duivendrecht. Schade 48 miljoen gulden. Reden: De moederonderneming van de Makro, de Steenkolen Handels Vereniging, had vestigingen in Zuid Afrika.

De tweede brandstichting waarvan RARA de verantwoordelijkheid opeiste, was die in het hoofdkantoor van de Koninklijke emballage industrie Van Leer BV in juli 1986. Schade: 750.000 gulden. Van Leer BV onderhield volgens de groep nauwe handelsbetrekkingen met Zuid-Afrika.

Op 18 december sloeg RARA opnieuw toe, dit keer bij twee Makro-winkels tegelijk. In Duivendrecht werd de brandweer het vuur snel meester, maar de vestiging in het Gelderse Duiven brandde ondanks de inzet van 150 brandweerlieden geheel af.

Nauwelijks een maand later legden de actievoerders de Makro-vestiging in het Limburgse Nuth in de as. Opnieuw brak de brand 's morgens vroeg uit nadat een bom middels een tijdmechanisme tot ontploffing was gebracht.

„Succes” kon RARA niet worden ontzegd: ruim een week na de brand in Nuth kondigde SHV-directeur P. Fentener van Vlissingen aan dat de SHV zich terug zou trekken uit Zuid-Afrika. Fentener van Vlissingen had tevoren tevergeefs getracht de overheid de verzekering van de Makro-vestigingen te laten overnemen, nadat de verzekeraars hadden laten blijken van de Makro-polis af te willen.

De laatste actie die door RARA werd opgetist is de brandstichting bij een olie- en gasbedrijf in Alphen aan den Rijn. De Zuidhollandse gemeente ontsnapte tenauwernood aan een ramp doordat tanks met brandstof die naast de garage lagen gespaard bleven. Het Alphense bedrijf verkocht Shell-produkten, en volgens een verklaring van de activisten droeg Shell bij aan het in stand houden van het apartheidsregime in Zuid-Afrika.

Shell is daarna nog herhaaldelijk het slachtoffer geworden van brandstichting en vernieling, maar geen van die acties is door RARA opgetist. De politie houdt er wel rekening mee dat de groep ook bij die daden betrokken is geweest.

De harde acties tegen bedrijven die banden met Zuid-Afrika onderhouden begonnen in januari 1985, toen de villa van oliehandelaar J. Deus in de as werd gelegd. Deze brand werd opgetist door *Pyromanen tegen Apartheid*, waar verder nooit meer iets van is vernomen.

De harde acties tegen bedrijven die banden met Zuid-Afrika onderhouden begonnen in januari 1985, toen de villa van oliehandelaar J. Deus in de as werd gelegd. Deze brand werd opgetist door *Pyromanen tegen Apartheid*, waar verder nooit meer iets van is vernomen.

Onderlinge verschillen tussen actievoerders worden onderschat

Door onze redacteur HUBERT SMEETS

AMSTERDAM, 12 april — De politie leek echt verbaasd. De Revolutionaire anti-rassistische axie (RARA) had haar zetel niet in de hoofdstedelijke Staatsliedenbuurt noch in het buitenland. De politie had in de harde kern van de kraakbeweging gezocht, ze had zelfs internationaal terrorisme niet uitgesloten. Maar de acht verdachten die ze gistermorgen in Amsterdam arresteerde, hadden allemaal een onopvallend leven geleid. Een enkeling had hooguit een 'antecedent'. De afgesleten clichés over de radicale activisten bleken niet adequaat.

Nieuwsanalyse

Een jaar heeft de politie nodig gehad voor ze enig inzicht had in de kring van mogelijke verdachten. Begin vorig jaar werd een speciaal team gevormd dat onder-

auspiciën van een speciaal daartoe aangewezen 'terrorisme-officier' uit Den Haag — zijn naam is nooit officieel bekend gemaakt uit angst voor represailles — de jacht moest openen. De dagelijkse leiding berustte bij een hoofdstedelijke hoofdinspecteur omdat de politie daar al eerder was begonnen met een aparte groep die zich moest bezighouden met het aanpakken van de plakkers van pamfletten waarin na de dood van kraker Hans Kok politie-agenten fysiek werden bedreigd. Het team had maar liefst twee jaar de tijd gekregen voor zijn werkzaamheden.

Na vele omzwervingen kwam het eind vorig/begin dit jaar weer in Amsterdam uit. „Bij een hele beperkte groep uit anti-militaristische hoek”, aldus politiewoordvoerder Wiltink. Door nauwgezette observatie kon het team zijn beeld van de potentiële verdachten vervolmaken. Waarna er tot aanhouding kon worden overgegaan.

Het onderzoek was een jaar geleden begonnen in de vermaledijde Staatsliedenbuurt. Waarom? Omdat alle politiek getinspireerde overtredingen en misdrijven altijd onmiddellijk naar die buurt worden getraceerd. De voormalige krakers in die negentiende eeuwse wijk zijn inderdaad niet voor een kleintje vervaard. Door het openlijke optreden van bekende persoonlijkheden uit de beweging, zoals Theo, Jack, Leo en Leen, ligt het zelfs wel eens voor de hand harde acties zo te verklaren. Maar politie en justitie zijn ook geneigd de nuances binnen 'de beweging' wat al te makkelijk op één hoop te gooien. Het is wat gecharcheerd, maar het lijkt er soms op dat ze 'de beweging' bij voorkeur zouden willen zien als een ondergrondse vereniging met een heuse organisatiestructuur, hiërarchische lijnen, kaders, leden en wellicht zelfs nummers van lidmaatschapskaarten.

NRC-Handelsblad, 12-4-1988

Politie verwacht meer arrestaties van leden Rara

Door een onzer redacteurs

AMSTERDAM, 12 april. — Het politieteam dat gisteren acht mensen aanhield die ervan worden verdacht betrokken te zijn bij brandstichtingen in drie Makrovestigingen, verwacht nog meer arrestaties in deze zaak te zullen verrichten. Rara, een groep die de verantwoordelijkheid voor deze acties heeft opgeëist, is volgens de politie „een hele beperkte groep” die was gevestigd in Amsterdam en die geen landelijke of internationale vertakkingen had.

De acht verdachten, drie vrouwen en vijf mannen in de leeftijd van 27 tot 34 jaar, komen volgens het openbaar ministerie in Amsterdam niet uit de harde kern van de Amsterdamse kraakbeweging. Volgens mr. L. de Wit, persofficier van justitie, komen de verdachten uit de hoek van antimilitaristische organisaties zoals Onkruit. De verdachten waren geen bekenden van de politie.

Volgens een schatting van de politie heeft Rara (Revolutionaire anti racistische actie) met haar acties een schade van 150 miljoen gulden veroorzaakt.

Telefoontje wordt Rara-man fataal

ALMERE, 12 april — Een telefoontje naar het politiebureau om een vernielingsactie „op te eisen” is een 36-jarige zich RARA-sympathisant noemende inwoner uit Almere noodlottig geworden.

De man belde de politie afgelopen nacht met de mededeling dat hij uit sympathie met de RARA-beweging alle benzineleidingen van een pompstation in Almere-haven had doorsgesneden. Hij was nog volop in gesprek met het hoofdbureau van politie in Almere toen de politie arriveerde en hem in zijn kraag greep. Hij bleek in bezit van een naar benzine ruikende zaag. (ANP)

Advocaten nog niet bij Rara-leden

AMSTERDAM, 12 april — De advocaten van de acht aangehouden mensen, die ervan worden verdacht betrokken te zijn bij brandstichtingen in drie Makrovestigingen, mr. P.H. Bakker Schut, mr. A. Van der Plas, mr. T. Prakken en mr. T. Willenborg kunnen nog niets zeggen over hun verdediging omdat ze hun cliënten nog niet hebben mogen spreken.

Gistermorgen vroeg deed het Landelijk coördinatieteam van de politie en de Centrale recherche informatiedienst (CRI) met 150 man een inval in acht panden in de hoofdstad. Een verdachte wist vlak voor het politieoptreden te ontkomen. Bij de invallen nam de politie twee computers en een aantal administratieve bescheiden in beslag.

De arrestanten worden ervan verdacht te behoren tot de groep RARA, die zich met haar acties richt tegen bedrijven die op de een of andere manier belangen hebben in Zuid-Afrika. RARA eiste de vernielingen op van vestigingen van de Makro in Duivendrecht, Nuth en Duiven die geheel werden verwoest. De Steenkolen Handelsvereniging (SHV), eigenaar van de Makro winkelke-

ten, besloot na de brandstichtingen de winkels in Zuid-Afrika te verkopen.

De gearresteerden worden verdacht van onder meer brandstichting, diefstal, verduistering en vernieling. Ook zullen een aantal verdachten worden vervolgd op grond van overtreding van de vuurwapenwet. De politie gaat er van uit dat de verdachten ook betrokken zijn geweest bij acties die in het verleden niet door RARA zijn opgeëist: een inval in het Marokkaans consulaat, een bomaanslag bij het van Heutsz-monument, brandstichting bij de oliehandelaar Deuss in Berg en Dal, het vernielen van een communicatieschotel van de PTT en beschadiging van het gebouw waar de organisatie was gehuisvest die trachtte de Olympische spelen naar Amsterdam te krijgen. Verder worden ze verdacht van de vernielingen bij benzinestations van Shell en de poging tot brandstichting bij de firma Kep in Schiedam die in de toekomst de nieuwe paspoorten zal gaan maken.

Het landelijk coördinatie-team van de politie en CRI werd 15 januari geïnstalleerd naar aanleiding

van de aanslagen op het kantoor van het NOC en de vernieling van de PTT-schotel. Het kreeg van het OM twee jaar de tijd om resultaat te boeken. Er werden in eerste instantie vijftien man toegevoegd aan het zogenoemde pamflettenteam dat onderzocht wie verantwoordelijk waren voor het verspreiden van affiches waarop officieren van justitie en politiemensen fysiek werden bedreigd. Maar al snel bleek dat de verspreiders van de pamfletten en de leden van RARA niets met elkaar te maken hadden. Het team werd toen wel uitgebreid tot 26 man en richtte zich verder op de bekende actiegroepen met politieke motieven. Uit het onderzoek kwamen echter kenmerken naar voren van een onbekende groep, het bleek al vrij snel dat de op de voorgrond tredende actievoerders uit de Staatsliedenbuurt niets met RARA te maken hadden.

Het Parool, 12-4-1988

Rara steeds 'professioneler'

Activisten gebruikten meer namen

door JOHAN CARBO

AMSTERDAM - De actievoerders van de Rara, de Revolutionaire Anti-Racistische Actie, gingen bij hun aanslagen steeds professioneler te werk. Eerst gebruikten zij molotov-cocktails en benzineblikken om brand te stichten, later bedienden ze zich van ontstekingsmechanismen.

Dit heeft de Amsterdamse politiewoordvoerder Wilting gisteren gezegd bij de toelichting op de arrestatie van zes mannen en twee vrouwen gisteren in Amsterdam, die van betrokkenheid bij de Rara worden verdacht. Wilting is woordvoerder van het landelijk coördinatieteam dat de Rara-affaire heeft behandeld.

Vele namen

Wilting somde gisteren de reeks aanslagen op die de acht verdachten ten laste zullen worden gelegd. De politie vermoedt echter dat de gearresteerde actievoerders ook verantwoordelijk zijn voor enkele aanslagen waarvan Rara niet de dader zegt te zijn. Waarschijnlijk was Rara slechts een van de vele namen waarvan de actievoerders zich bedienden.

De aanslagen die Rara wél zegt gepleegd te hebben, zijn:

- Brandstichting bij de Makro in Duivendrecht op 17 september 1985. Schade 48 miljoen gulden.

- Brandstichting bij de Koninklijke Emballage Industrie Van Leer bv in Amstelveen op 9 juli 1986. Schade 750 duizend gulden.

- Brandstichting bij de Makro in Duiven op 18 december 1986. Schade 49 miljoen gulden.

- Brandstichting bij de Makro in Duivendrecht op 18 december 1986. Schade 100 duizend gulden.

- Brandstichting bij de Makro in Nuth op 10 januari 1987. Schade 39 miljoen gulden.

- Brandstichting Shell-pompstation in Nieuwegein op 19 juni 1987. Schade 35.000 gulden.

- Brandstichting in Alphen bij een olie-onderneming en gasbedrijf, dochterondernemingen van Shell, op 26 juni 1987. Alphen ontkomt aan een ramp. Schade 550 duizend gulden.

Geen Rara-werk (volgens Rara zelf):

- Diefstal uit Marokkaans Consu-

laat in Amsterdam op 10 februari 1984.

- Aanslag op het Van Heutz-monument in Amsterdam op 11 september 1984.

- Brandstichting bij de oliehandelaar Deuss in Berg en Dal op 7 januari 1985. Schade 1,5 miljoen gulden.

- Brandstichting schotelantenne van de PTT in Amsterdam op 21 augustus 1986. Die dag ook een bomaanslag gepleegd op het kantoor van de stichting Olympische Spelen in de Bijlmermeer.

- Poging tot brandstichting bij de paspoortfabriek Elba in Schiedam op 25 januari 1988.

- Doorsnijden van benzineleiding bij een Shell-pompstation in Amsterdam op 7 maart 1988.

De invallen van gisteren zijn een gevolg van ruim vijftien maanden onderzoek door een landelijk coördinatieteam waarin ook de Centrale Recherche en Informatiedienst CRI en de Binnenlandse Veiligheidsdienst BVD zijn vertegenwoordigd. Het team werd in eerste instantie gevormd uit het zogeheten pamfletteam van de Amsterdamse politie, dat was opgericht om te achterhalen van wie de pamfletten afkomstig waren waarop bedreigingen werden geuit aan het adres van agenten in de Staatsliedenbuurt.

Reformatorisch Dagblad, 12-4-1988

Trotse melding nekt RaRa-fan

ALMERE - Een telefoontje naar het politiebureau om een vernielingsactie „op te eisen” is een 36-jarige zich RaRa-sympathisant noemende inwoner uit Almere noodlottig geworden.

De man belde de politie in de afgelopen nacht met de mededeling dat hij uit sympathie met de RaRa-beweging alle benzineleidingen van een pompstation in Almere-haven had doorgesneden. Hij was nog volop in

gesprek met het hoofdbureau van politie in Almere toen de politie arriveerde en hem in zijn kraag greep. Hij bleek in bezit van een naar benzine ruikende zaag.

De verdachte is ingesloten op het politiebureau. Hij heeft nog geen bekentenis afgelegd. Het is de tweede keer dat bij hetzelfde pompstation de leidingen geheel zijn doorgesneden. Het is nog niet bekend of de verdachte ook de eerste actie op zijn geweten heeft.

Dé beweging echter bestaat niet. Er is hooguit een conglomeraat van groepjes en mensen die elkaar wel kennen maar niet allemaal dezelfde opvattingen hebben over tactiek en strategie. Ze kennen elkaar omdat de kraakbeweging zaliger, met haar eigen panden, cafés en theatertjes, ooit het ontmoetingspunt was. Hun gemeenschappelijke noemer is ook een gebrek aan vertrouwen in de rol der politieke partijen (inclusief klein links). Die zijn immers per definitie georiënteerd op de overheid.

Als er al een grove indeling kan worden gemaakt, dan zijn er vier groepen te onderscheiden. De wellicht grootste groep heeft weinig meer uitstaande met de beweging. Het weekblad Bluf is niet voor niets opgeheven. Een tweede heeft sympathie voor de radicalere acties. In de veel kleinere kring

die wel verder wil gaan, zijn er activisten die de confrontatie met de staat op straat zoeken en anderen die meer heil zien in efficiënte prikacties. Tot de eerste categorie kan de woongroep Staatsliedenbuurt worden gerekend. Als er de afgelopen jaren één ding opviel aan deze 'harde kern', dan was het wel dat ze niet bang was voor escalatie op straat. De demonstratie bij het hotel in Kedichem, waar de Centruumpartij zich twee jaar geleden hoopte te verzoenen met het uitgerangeerde Kamerlid Janmaat, was daarvan een illustratie. De betoging liep uit de hand. Met molotovcocktails werd het etablissement in brand gestoken. Maar dat was wel overdag. Iederen was erbij.

De tweede groep zoekt het minder openlijk in acties tegen de Makro en de benzinstations van Shell. Maar ook bij de beschrij-

ving van die activisten is nuance geboden. Want tussen de RARA en de mensen die onlangs de slangen van Shellpompen doorsneden, zijn ondanks wederzijdse waardering verschillen. De lijn van deze acties naar brandstichting is geen rechte. Zelfs dé actiegroep tegen de Shell bestaat niet. Een vraaggesprek in het allerlaatste nummer van Bluf maakte dat onlangs weer duidelijk. De één (Harrie) zei de acties te zien als onderdeel van het werk van bijvoorbeeld het Komitee Zuidelijk Afrika, de ander (Maarten) hooguit als „aanleiding om de Shell als geheel te bestrijden”.

Politie en justitie zeggen RARA nu „uit de anonimiteit” te hebben gehaald. Maar op de vraag waarvan de verdachten nu echt zullen worden beschuldigd, werd niet concreet geantwoord. De verdenking bleef nog wat atmosferisch.

Het Parool, 12-4-1988

Shell eist geld van Rara

Ook Makro overweegt schadeclaim wegens aanslagen

(Van een onzer verslaggevers)
AMSTERDAM - Shell is van plan de schade die het bedrijf heeft geleden als gevolg van de aanslagen die de actiegroep Revolutionaire Anti-Racistiese Actie te verhalen nu gisteren enkele leden van de actiegroep zijn gearresteerd. Ook de Makro be-raadt zich op een schadeclaim.

De acht arrestanten, allen Amsterdamers, worden verdacht van brandstichting, het veroorzaken van ontploffingen, verboden vuurwapenbezit en diefstal. Ze zouden voor zeker 150 miljoen schade hebben aangericht, voornamelijk bij Shell en Makro. De actiegroep Rara ageert tegen de Nederlandse zakelijke belangen in Zuid-Afrika.

Politie en justitie in Amsterdam omschrijven de verdachten als 'opvallende lieden die een ogen-

schijnlijk rustig bestaan leiden'. "Een enkeling studeerde vaag iets," aldus de Amsterdamse officier van justitie mr L. de Wit. De zes mannen en twee vrouwen werden gistermorgen vroeg van hun bed gelicht tijdens politie-invalen op verschillende adressen in Amsterdam. Eén verdachte kon niet worden aangehouden: hij ontsnapte tijdens een inval in de Frederik Hendrikstraat. Hij wordt door de politie gezocht.

Staatsliedenbuurt

Volgens officier De Wit komen de verdachten uit de anti-militaristische hoek, 'zoals bij voorbeeld de groepering Onkruid'. De officier gaf gisteren op een persconferentie toe dat het onderzoek zich aanvankelijk op heel andere personen had gericht. Eerst is in de Amsterdamse

Staatsliedenbuurt geprobeerd Rara te ontmaskeren. Naast de 'harde kern' van de kraakbeweging werden nog enkele andere groeperingen onderzocht. Daarna heeft het onderzoek zich verplaatst naar andere delen van ons land, maar uiteindelijk kwam de politie toch weer in Amsterdam terecht, zo deelde officier De Wit mee.

Politie en justitie willen niet te zeggen hoe de aangehouden mannen en vrouwen tegen de lamp zijn gelopen. Maar uit de reactie van De Wit kon gisteren worden opgemaakt dat de brandstichting op 26 juni van het vorig jaar bij dochterondernemingen van Shell in Alphen aan den Rijn het eerste aanknopingspunt opleverde.

Reformatorisch Dagblad, 12-4-1988

Speciaal team boekt na ruim een jaar succes

Harde kern van RaRa achter slot en grendel

Van een onzer verslaggevers

AMSTERDAM — De harde kern van de terroristische groep Revolutionaire Anti Racistiese Aktie (RaRa) zit vast. Dat is de overtuiging van een landelijk rechercheteam, dat gistermorgen na vijftien maanden onderzoek acht arrestaties verrichtte in Amsterdam.

Honderdvijftig man politie, onder wie een peloton van de mobiele eenheid, viel gistermorgen om zeven uur acht woningen in de hoofdstad binnen. Zij hielden vijf mannen en drie vrouwen aan, die in leeftijd variëren van 27 tot 34 jaar. Een negende verdachte wist te ontvluchten.

De verdachten zijn in het verleden actief geweest in anti-militaristische kringen, zoals de groep Onkruid, bekend van harde acties tegen de krijgsmacht.

RaRa heeft de verantwoordelijkheid geclaimd voor aanslagen op Makro-vestigingen, die in vlammen op-

gingen, en verscheidene benzinestations van Shell. De groep eiste van de Nederlandse bedrijven dat zij hun banden met Zuid-Afrika zouden verbreken. De Steenkolen handelsvereniging (SHV), de moederonderneming van de Makro, besloot zich vorig jaar uit Zuid-Afrika terug te trekken, nadat voor de derde keer een van haar supermarkten in de as was gelegd.

Twee jaar

Een landelijk coördinatieteam kreeg in januari vorig jaar twee jaar de tijd om de leden van RaRa op te sporen. Het team was samengesteld uit rechercheurs van de gemeentepolitie in Amsterdam, de koninklijke marechaussee en de afdeling terreurbestrijding van de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI) in Den Haag.

Het team moest een „cinde maken aan de geweldsspiraal van actiegroepen met duidelijk politieke motieven”, aldus politiewoordvoerder K. Wiltling. „Het begon met molotovcocktails, later werden het jerrycans verbonden aan tijdmechanismen. De elektronische techniek werd steeds

beter”.

Wiltling zei gisteren tijdens een persconferentie dat in het begin van het onderzoek vooral gezocht is onder krakers in de Amsterdamse Staatsliedenbuurt. Wiltling: „Later is in het hele land gezocht. Uiteindelijk kwam het team na de zomer van vorig jaar weer op Amsterdam uit”.

Anonimiteit

Het belangrijkste succes van het rechercheteam noemt Wiltling dat de leden van RaRa uit de anonimiteit zijn gehaald. Hij sloot niet uit dat nog meer mensen aan de acties van RaRa hebben deelgenomen. De aangehouden Amsterdammers worden verdacht van brandstichting, het veroorzaken van ontploffingen, diefstal, verduistering, vernielingen en verboden vuurwapenbezit. Volgens Wiltling gaat het om „mensen die een ogenschijnlijk gewoon, heel normaal leven hebben geleid”.

Bij de huiszoekingen zijn een grote hoeveelheid administratie en twee computers in beslag genomen. Experts van het rechercheteam zijn direct aan de slag gegaan om de computerprogramma's te kraken.

Makro en Shell leden onder acties van terroristische groepering

Rara liet voor miljoenen in vlammen opgaan

Van een onzer verslaggevers

AMSTERDAM — In een golf van aanslagen heeft de terroristische groepering Rara de gemeenschap en particuliere ondernemingen vele miljoenen gulden schade toegebracht. Door sabotageacties en brandstichtingen bij winkels, benzinestations, PTT-installaties, overheidsgebouwen en andere kantoren is ongeveer voor 150 miljoen gulden in vlammen opgegaan en vernield.

Het gewelddadig verleden van Rara begint, volgens de bevindingen van het landelijk opsporings-team, op 10 februari 1984 met een inbraak in het consulaat van Marokko in Amsterdam. Bij deze gelegenheid werden officiële stempels en andere documenten meegenomen. In september van datzelfde jaar verwoestte een bomaanslag het Van Heutz-monument in de hoofdstad. Een brand bij de internationale oliehandelaar John Deuss volgde in januari 1985. De schade bedroeg anderhalf miljoen gulden.

In de nazomer van 1985 sloeg Rara toe bij de Makro-vestiging in Duivendrecht. De Makro ging in vlammen op. Schade: 48 miljoen gulden. Na

brandstichting was de schade bij de onderneming Van Loer in Amstelveen in juli 1987 750.000 gulden. De schade na bomaanslagen op een schotelantenne van de PTT en het gebouw van het Internationaal Olympisch Comité bedroeg in augustus 1986 10 miljoen gulden.

Aan het eind van dat jaar was de Makro opnieuw doelwit van Rara. Deze keer verwoestte een aanslag met brandbommen de vestiging in Duiven. Schade: 49 miljoen gulden. Op dezelfde dag werd ook weer brand gesticht bij de Makro in Duivendrecht. Door snel ingrijpen van de brandweer bleef de schade beperkt tot 100.000 gulden.

Terugtrekken

In januari 1987 brandde de Makro in het Limburgse Nuth volledig af als gevolg van een aanslag door Rara. De Makro zat opnieuw met een enorme schade, deze keer 39 miljoen gulden. Na deze laatste Makro-brand besloot de eigenaar van de

Makro, de SHV, zich terug te trekken uit Zuid-Afrika. **Rara-aanslagen op benzinepompen in Nieuwegein en Alphen aan de Rijn in juni van het vorig jaar kostte de oliemaatschappij Shell ruim een half miljoen gulden aan schade.**

Een poging tot brandstichting volgde dit jaar in januari in Schiedam bij Elba, bekend van het samenwerkingsverband KEP, dat het nieuwe Nederlandse paspoort produceert. De jongste wandaad van Rara had vorige maand plaats toen bij een Shell-pompstation in Amsterdam de brandstofslangen werden doorsneden.

Volgens politiewoordvoerder K. Wilting bestaat over deze reeks van aanslagen voldoende informatie en bewijsmateriaal tegen de aangehouden verdachten. Of Rara ook verantwoordelijk is voor andere aanslagen tegen Shell kon hij niet bevestigen.

Het Vrije Volk, 12-4-1988

Politie rolt 'harde kern' revolutionaire actiegroep RaRa op

Landelijk politieteam speurde veertien maanden naar daders van aanslagen tegen onder meer Makro-winkels en Shell-pompen

AMSTERDAM — De politie denkt een belangrijke slag te hebben geslagen met de arrestatie van wat zij noemt de harde kern van de groep RaRa, Revolutionaire Anti Racistische Actie. Gisteren werden acht mensen aangehouden, die worden verdacht bij een of meerdere aanslagen van RaRa of aanverwante organisaties betrokken te zijn geweest. In totaal gaat het om zeven aanslagen, waarvan de verantwoordelijkheid later door deze actiegroep is opgeëist.

Daarnaast worden de aangehouden verdachten verdacht van betrokkenheid van nog eens zes andere aanslagen, die niet door RaRa werden opgeëist. In totaal gaat het daarbij om een schadebedrag van 150 miljoen gulden.

Bij de aanhouding waren gisteren honderdvijftig politiemensen betrokken, inclusief een peloton van vijftig ME's. Zij deden huiszoeking in negen panden in Amsterdam. Tijdens een huiszoeking in een pand aan de Frederik Hendrikstraat wist één verdachte te ontkomen. Volgens woordvoerder K. Wilting van de Amsterdamse politie is de gehele operatie rustig verlopen. Alleen in een pand aan de Overtoren ver-

zetten twee medebewoners van een verdachte zich tegen zijn aanhouding. Zij werden voor enige tijd overgebracht naar het hoofdbureau in Amsterdam.

Premier Lubbers toonde zich gisteravond verheugd over de arrestaties. „Ik sloeg een zucht van verlichting toen ik hoorde dat de Amsterdamse politie RaRa-leden heeft opgepakt,” zei de premier. Hij noemde het ondoenlijk langer in de onzekerheid te leven van vernielingen die werden aangebracht aan andermans eigendommen. De premier zei te hopen dat met deze arrestaties een eind zal komen aan de vernielingen aan Shell-stations, die ook door RaRa zijn opgeëist.

De acht gearresteerden variëren in leeftijd van 27 tot 34 jaar. Onder hen bevinden zich drie vrouwen. Enkel van hen zijn bij de politie bekend. De meesten zijn volgens Wilting afkomstig uit de anti-militaristische bewegingen, waaronder de actiegroep Onkrut.

Tot voor kort bestond er grote geheimzinnigheid rond de actiegroep die zeven aanslagen opeiste. RaRa richtte zich voornamelijk op bedrijven die banden hebben of hadden met

Zuidafrika. De bekendste acties zijn de aanslagen op enkele vestigingen van de Makro. De eigenaar van de Makro, de Steenkolen Handels Vereniging (SHV), besloot zich na de aanslagen uit Zuidafrika terug te trekken.

De opsporing kwam tot stand door het in januari vorig jaar gestarte Landelijk Coördinatie Team (LCT). Dit team was een initiatief van de Amsterdamse politie, samen met de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI). Het LCT werd gevormd na de aanslag op de PTT-satellietantenne en het IOC-gebouw in Amsterdam in 1986. In het LCT werken verschillende politiekorpsen samen. Aanvankelijk bestond het uit vijftien politiemensen, later aangevuld tot 26. Het LCT kreeg twee jaar de tijd mensen aan te houden die zich met terroristische aanslagen bezighouden.

Het LCT dacht de daders van deze aanslagen aanvankelijk te vinden in het krakersmilieu in de Amsterdamse Staatsliedenbuurt. Zowel onderzoek daar als elders in het land leverde geen aanwijzingen op. Na de branden in Nieuwegein en in Zaandam (die overigens niets met RaRa van doen had) leidde het spoor opnieuw naar Amster-

dam. Witing: „We kwamen terecht bij mensen uit de anti-militaristische groep, die op enkelen na een openachtnlijk normaal leven leiden.”

Over de aangevoerde technische bewijzen tegen de arrestanten wil de politie nog niet ingaan. Witing: „Wij denken met deze aanhouding RaRa uit de anonimiteit te hebben gehaald, het-

geen niet betekent dat de complete groep nu is opgerold. We hebben in ieder geval de belangrijke kern. Het begon allemaal met molotov-cocktails en garrycans, maar de techniek van RaRa werd steeds beter. Uiteindelijk werden zelfs bommen gebruikt met een tijdmecanisme.”

Bij de huiszoekingen zijn twee computers en administratieve bescheiden in beslag genomen. Voor tot aanhouding werd overgegaan, heeft het LCT gebruik gemaakt van informatie van de Binnenlandse Veiligheidsdienst. De politie wilde niets mededelen of ook buitenlandse groeperingen bij RaRa betrokken waren.

Het miljoenenlijstje van RaRa

De aanslagen die RaRa opelste waren op 17 september 1985 de Makro in Duivendrecht (schade 48 miljoen gulden) en Van Leer in Amstelveen op 9 juli 1986 (schade 750.000 gulden). Daarna volgden opnieuw drie Makro-vestigingen. Op 18 december 1986 zelfs twee tegelijk: in Duiven met een schade van 49 miljoen gulden en in Duivendrecht met honderdduizend gulden schade. Op 10 januari vorig jaar volgde het Limburgse Nuth met een schade van 39 miljoen gulden. In 1987 eiste RaRa nog

twee aanslagen op aan Shell-benzines-tations op 19 en 26 juni in Nieuwegein en Alphen aan den Rijn. De schade in Nieuwegein beliep 35.000 gulden, die in Alphen 550.000 gulden.

De politie vermoedt dat de aangehouden ook betrokken zijn bij een aantal aanslagen die niet door RaRa werden geclaimd. Dit betroffen een inbraak bij het Marokkaanse consulaat in Amsterdam en de ontploffing bij het Van Heutsz-monument in 1984, de brandstichting in 1985 bij Deuss in Berg

en Dal met een schade van 1,5 miljoen gulden en de ontploffing bij een PTT-satellietantenne (schade tien miljoen) en het IOC-gebouw in Amsterdam in augustus 1986. Hierbij kwamen dit jaar nog een poging tot brandstichting bij Elba in Schiedam en vernieling en diefstal op een Shell-station in Amsterdam, waar benzineslangen werden doorgesneden.

Algemeen Dagblad, 13-4-1988

Advocaten van RaRa: Bewijsmateriaal is een zeepbel

Van een onzer verslaggevers

AMSTERDAM — De vier advocaten van de acht verdachten in de Rara-affaire noemen het bewijsmateriaal dat de politie heeft verzameld 'een zeepbel'.

Hun kritiek: „Het zal wel een rol spelen dat het ruim een jaar geleden met veel tamtam opgerichte en veel mankracht en geld verspillende Landelijke Coördinatie Team nu langzamerhand zijn bestaan door een succes moest legitimeren. Daarbij kon dan mooi worden aangesloten bij de misplaatste euforie over de ontknoping van de Heijn-ontvoering”.

Politiewoordvoerder K. Witing zei gisteren dat de acht verdachten niet veel willen zeggen. Volgens hem is het niet zo dat alle arrestanten worden verdacht van alle branden en vernielingen, waarvoor Rara de verantwoordelijkheid heeft opgeëist.

Witing: „Iedere arrestant heeft te horen gekregen waarvan hij of zij wordt verdacht. Vrijdag zal de rechter-commissaris beslissen of de politie genoeg materiaal heeft verzameld om de verdachten langer vast te houden.

De actiegroep Rara (Revolutionaire Anti-Racistische Actie) nam de afgelopen jaren onder andere de verantwoordelijkheid op zich voor branden bij Makro-vestigingen en vernielingen bij Shell-stations. De acties waren gericht tegen bedrijven met belangen in Zuid-Afrika.

De Shell en de Makro beraden zich over het indienen van schadeclaims. Bij dat overleg zijn ook de verzekeringsmaatschappijen betrokken. De schade, die op ongeveer 150 miljoen gulden is begroot, is grotendeels vergoed.

De Telegraaf, 13-4-1988

Almeerder bekent vernielingen uit sympathie RaRa

Van een onzer verslaggevers

AMSTERDAM/ALMERE, woensdag — Een 36-jarige inwoner van Almere heeft tegenover de politie verklaard, dat hij uit sympathie met de RaRa-beweging tot tweemaal toe vernielingen heeft aangericht aan een Shell-benzinestation in zijn woonplaats.

De politie hield de man gisternacht in een telefooncél in Almere-Haven aan nadat hij korte tijd daarvoor de slangen van het tankstation aan De Steiger had doorgesneden. De Almeerder was nog met de politie in gesprek, toen agenten hem arresteerden.

De man heeft gisteren tegenover de politie een volledige verklaring afgelegd. Ook bekende hij op 8 maart de benzineslangen van hetzelfde tankstation te hebben doorgesneden.

Nadat de Almeerder gisternacht weer had toegeslagen, belde hij vervolgens de politie om hiervan melding te maken. Uit het gesprek werd het de politie duidelijk, dat de man vanuit een telefooncél in Almere-Haven belde.

„Later in de nacht belde hij nog een keer en konden wij hem langer aan de lijn houden. Aangezien er in Almere-Haven niet zoveel telefoocellen staan, was de bewuste cel snel gevonden,” aldus een politiewoordvoerder.

Geen binding

Uit het verhoor is vast komen te staan dat de man geen enkele binding heeft met de vijf mannen en drie vrouwen die maandag door het Landelijk Coördinatieteam in de hoofdstad werden aangehouden. „De verdachte heeft geen duidelijk motief voor zijn daad. Wel zegt hij sympathie te hebben met de terreur-

beweging RaRa en dat hij niet blij is met het regime in Zuid-Afrika. Toen afgelopen maandag in Amsterdam acht vermoedelijke RaRa-leden werden opgepakt, kreeg hij het gevoel iets te moeten doen,” aldus de politiewoordvoerder.

In de woning van de verdachte is de zaag, waarmee hij de slangen heeft vernield, gevonden. De vrouw van de verdachte wist niets van de acties af. De man heeft nooit eerder met de politie te maken gehad.

Het Landelijk Coördinatieteam is inmiddels van 26 tot 40 politiemensen uitgebreid. De vele dozen vol met goederen die maandag bij invallen in woningen en kraakpanden in de hoofdstad in beslag werden genomen, zorgen voor zoveel extra werk, dat uitbreiding van het team noodzakelijk was.

Tientallen mensen hebben maandagsavond gedemonstreerd voor het politiebureau in Huizen. In een van de cellen zou een lid van de RaRa vastzitten. Later werd een Huizenaar aangehouden die bushokjes en zullen bij het gemeentehuis bekladde.

De Volkakrant, 13-4-1988

Politie zou mogelijke RARA-leden tijdens verhoor intimideren

Van onze verslaggever

AMSTERDAM — De politie heeft zich tegenover de acht aangehouden vermoedelijke leden van de actiegroep RARA schuldig gemaakt aan zware psychische mishandeling met voorbedachten rade. Dat is de mening van de vier advocaten van de verdachten, die maandagmorgen vroeg in Amsterdam werden aangehouden.

De advocaten hebben hun cliënten geadviseerd een klacht in te dienen tegen de politiemensen van het Landelijk Coördinatieteam, die vergeefs hebben getracht de verdachten verhoren af te nemen. Daarbij heeft de politie zich volgens de advocaten ook schuldig gemaakt aan „poging tot dwang door misbruik van gezag”. De arrestanten hebben gebruik gemaakt van hun wettelijk zwijgrecht. De acht arrestanten worden verdacht van betrokkenheid bij aanslagen van de actiegroep RARA (Revolutionaire Anti-Racistiese Actie) op onder meer Shell-tankstations en Makro-vestigingen. De acties waren een protest tegen het feit dat deze bedrijven belangen hebben in Zuid-Afrika. Bij de aanslagen en vernielingen werd voor ruim 150 miljoen gulden schade aangericht.

De verdachten wordt vermoedelijk brandstichting, diefstal en vernieling ten laste gelegd. De arrestanten zijn maandag vanaf half negen 's ochtends tot laat in de middag verhoord. Daarbij werden zij — aldus de advocaten — voortdurend en ostentatief onder druk gezet en geïntimideerd. De politie diste tijdens de verhoren „volstrekt irrelevante, maar mogelijk emotionerende zaken” op.

De advocaten noemen het hele politie-optreden een opgeblazen actie, „de zoveelste storm in een glas water”. De overvloed aan informatie waarover politie en justitie zeggen te beschikken lijkt de advocaten een zeepbel. In een verklaring zeggen zij: „Terwijl op een persconferentie van de politie met veel poeha werd gesuggereerd dat de harde kern van RARA zou zijn gepakt, worden — voorzover wij weten — de arrestanten ondervraagd over andere, vooral oudere acties.”

Trouw, 13-4-1988

Advocaten: 'RaRa-zaak storm in een glas water'

Van onze verslaggevers
AMSTERDAM - „De zoveelste storm in een glas water” en „een opgeblazen actie”. Zo betitelen de vier advocaten van de acht RaRa-verdachten het optreden van de politie, die maandagochtend vroeg de acht in evenveel Amsterdamse woonhuizen oppakte. Een negende verdachte, volgens de politie via een raam ontvlucht („het bed was nog warm”) wordt nog gezocht.

Vermoedelijk vrijdag worden de verdachten, wie brandstichting, ont-ploffing en illegaal vuurwapenbezit ten laste worden gelegd, voorgeleid voor de rechter-commissaris. Geen van hen heeft nog bekend iets te weten van de brandstichtingen en vernielingen, waarmee het Landelijk coördinatieteam hen heeft geconfronteerd. Daaronder zijn, zegt politiewoordvoerder Wilting, bijna alle Makrobranden en twee branden in pompstations van Shell. De advocaten, onder wie mr. P. H. Bakker Schut, beschuldigen de politie er van de verdachten tijdens de verhoren onder druk te hebben gezet en geïntimideerd met „volstrekt irrelevante, mogelijk emotionerende zaken”. Die politiemensen moeten volgens hen worden vervolgd wegens „poging tot zware mishandeling met voorbedachte rade”, of tenminste „poging tot dwang door ambtenaren”. De raadslieden noemen de overvloed aan informatie waarover politie en justitie zeggen te beschikken „een zeepbel”.

Wilting: „Ik kan wel zeggen: daar klopt niks van, maar het is het goed recht van advocaten om naar buiten te brengen wat zij denken dat goed is voor hun cliënten. De politie had voldoende grond om de acht aan te houden en huiszoeking te doen. Als de rechter-commissaris vindt dat dat niet voldoende is om ze langer vast te houden, horen wij dat wel.” Shell noch SHV - eigenaresse van de vier in brand gestoken Makro-vestigingen - heeft intussen een schadeclaim ingediend. SHV laat dat aan de verzekeraar over, Shell gaat pas tot actie over zodra is aangetoond dat RaRa betrokken was bij de aanslagen op de pompstations.

In Almere heeft de politie gisteren een 36-jarige zich RaRa-sympathisant noemende man uit die stad gearresteerd. Hij heeft bekend in de nacht van maandag op dinsdag de slangen van een Shell-station in Almere-Haven te hebben doorgezaagd, een exacte kopie van zijn eenmansactie op 8 maart. Volgens een woordvoerder van de politie heeft hij geen contact met de RaRa-groep.

De man werd in een telefoonceel gepakt, toen hij het politiebureau belde om zijn vernielingsactie 'op te eisen'. Bij zijn aanhouding was hij in het bezit van een naar benzine rui-kende zaag.

De Waarheid, 13-4-1988

Arrestatie RARA omgeven door rookgordijn

Van een verslaggever

Met de aanhouding van acht mensen die verdacht worden van brandstichting en vernielingen bij bedrijven die economische banden onderhouden met het sparthedsregiem van Zuid-Afrika denkt politiewoordvoerder Klaas Wilting de actiegroep RARA (Revolutionaire Anti Racistische Actie) voor een deel opgerold te hebben.

De arrestatie van het achttal vond plaats in tien verschillende panden

in Amsterdam. Daarbij werd een politiemacht ingezet van 150 personen. Voor de opsporing van de groep RARA heeft de politie vorig jaar een coördinatie-team opgericht. Aanwijzingen voerden de zoekacties van de politie door het hele land, nadat het eerste doelwit, de Staatsliedenbuurt, niets had opgeleverd. Het verband tussen „Staatsliedenbuurt” en de RARA-acties lichtte Wilting niet toe.

Na de arrestaties zijn in acht panden huiszoekingen gedaan en bezittingen in beslag genomen waarover de politiewoordvoerder niet veel kwijt wil omdat er nog een verdachte persoon gezocht wordt. Op welke wijze de arrestanten bij RARA betrokken zijn kon Wilting niet meedelen. Dat het om een grote „vangst” zou gaan, toonde de politie aan door te wijzen op de 150 miljoen schade die de actiegroep RARA zou hebben veroorzaakt.

MEDIA-SERVICE

ONDERWERP : ARRESTATIE ACTIEGROEP RARA
Persoverzicht van 13 t/m 19 april 1988

INFO : TST

1 - Het Vrije Volk	13-4-1988	'RaRa-verdenking lijkt een zeepbel'
2 - Haagsche Courant	13-4-1988	Advocaten Rara boos op politie
3 - Het Parool	13-4-1988	Advocaten van Rara: aanklacht is zeepbel
4 - NRC Handelsblad	13-4-1988	Advocaten: Rara-arrestaties een zeepbel
5 - Reformatorisch Dagblad	13-4-1988	Forse kritiek advocaten Rara op politie
6 - De Waarheid	14-4-1988	'RARA-informatie een zeepbel'
7 - De Telegraaf	15-4-1988	Vier van de acht RaRa-verdachten vrijgelaten
8 - Trouw	15-4-1988	Justitie laat vier verdachten RaRa-branden naar huis gaan
9 - De Volkskrant	15-4-1988	Vier verdachten in "RARA-zaak" op vrije voeten gesteld
10 - Algemeen Dagblad	15-4-1988	Te weinig bewijzen: vier Rara-verdachten vrijgelaten
11 - Haagsche Courant	15-4-1988	Vier Rara-verdachten vrijgelaten
12 - Het Vrije Volk	15-4-1988	Vier RaRa-verdachten vrijgelaten
13 - Het Parool	15-4-1988	Vier Rara-verdachten vrijgelaten
14 - Reformatorisch Dagblad	15-4-1988	Verdachten van harde kern Rara vrijgelaten
15 - Trouw	16-4-1988	Politie zeker van bewijslast tegen drie RaRa-verdachten
16 - Trouw	16-4-1988	Met deze advocaten hebben jullie in feite al schuld bekend
17 - Reformatorisch Dagblad	16-4-1988	Drie Rara-verdachten blijven in bewaring
18 - De Volkskrant	16-4-1988	OM stelt vijfde verdachte RARA-zaak in vrijheid
19 - Haagsche Courant	16-4-1988	'Intimidatie tijdens verhoren Rara-groep'
20 - De Telegraaf	16-4-1988	Luid protest RaRa-sympathisanten
21 - Het Vrije Volk	16-4-1988	RaRa-advocaten zijn boos over verhoor
22 - Het Parool	16-4-1988	Weer Rara-verdachte op vrije voeten
23 - Algemeen Dagblad	16-4-1988	Opnieuw Rara-verdachte vrij
24 - Algemeen Dagblad	16-4-1988	Ingewijde: Wie interesse heeft kan meedoen
25 - De Waarheid	18-4-1988	Harde kern van RARA nog zoek
26 - De Waarheid	16-4-1988	Helpt van RARA-verdachten vrij

27 - Het Parool	18-4-1988	Rara-aanhang gaat toch door
28 - Reformatorisch Dagblad	18-4-1988	Van Thijn om opheldering over RaRa gevraagd
29 - De Volkskrant	19-4-1988	"Van Thijn moet verhoormethoden in RARA-zaak nagaan"
30 - NRC Handelsblad	15-4-1988	Drie mogelijke leden Rara worden nog vastgehouden
31 - De Waarheid	19-4-1988	AABN wil opheldering over RARA-verhoren

ADI/W, 19 april 1988

Het Vrije Volk, 13-4-1988

'RaRa-verdenking lijkt een zeepbel'

AMSTERDAM — „De zogenaemde overvloed aan informatie waarover politie en justitie zeggen te beschikken in de RaRa-zaak lijkt een zeepbel. Terwijl op de persconferentie met veel omhaal werd gesuggereerd dat de harde kern van RaRa zou zijn gepakt, worden — voor zover wij weten — de arrestanten ondervraagd over andere, vooral oudere acties.”

Dit zeggen de vier advocaten van de maandag tijdens een actie van het Landelijk Coördinatieteam gearresteerde verdachten van de RaRa-acties. In totaal werden acht mensen aangehouden op verdenking van onder andere brandstichting, diefstal en vernieling. Daaraan zouden zij zich schuldig hebben gemaakt tijdens aanslagen op en acties bij bedrijven die banden hebben met Zuidafrika. Ook vermoedt de politie dat zij betrokken zijn geweest bij een aantal andere acties, zoals vorig jaar de aanslag op het NOC-kantoor in 1986.

De vier advocaten noemen het hele politietoedreden een 'opgeblazen actie', die waarschijnlijk 'de zoveelste storm in een glas water is'. „Daarbij zal wel een rol spelen dat het ruim een jaar geleden met veel tam-tam opgerichte en veel mankracht en geld verspillende Landelijke Coördinatie Team nu langzamerhand zijn bestaan middels een 'succes' moest legitimeren,” zeggen de vier advocaten. „Daarbij kon dan mooi aangesloten worden bij de misplaatste euforie over de ontkenning van de Heijn-ontvoering.”

Over de verdenkingen tegen de acht arrestanten kunnen zij bij gebrek aan informatie echter nog weinig zeggen.

De advocaten (A. van der Plas,

T. Prakken, A. Willenborg en P. Bakker Schut) beschuldigen de politie ervan de verdachten tijdens de verhoren onder druk te hebben gezet en geïntimideerd met het opdissen van 'volstrekt irrelevante maar mogelijk emotionerende zaken'. De advocaten vinden dat hun cliënten aangifte moeten doen van het politietoedreden.

Deze politiemensen dienen dan volgens hen te worden vervolgd wegens poging tot zware mishandeling met voorbedachten rade. Als hun verhoren slechts 'tactisch' zijn bedoeld, maken zij zich nog tenminste schuldig aan poging tot dwang door ambtenaren, menen de advocaten.

Haagsche Courant,

13-4-1988

Advocaten Rara boos op politie

Amsterdam — De vier advocaten van de acht Rara-verdachten noemen de overvloed aan informatie, waarover politie en justitie zeggen te beschikken, een zeepbel. Ze beschuldigen de politie er tevens van de verdachten tijdens de verhoren onder druk te hebben gezet en geïntimideerd met het opdissen van 'volstrekt irrelevante maar mogelijk emotionerende zaken'. De advocaten vinden dat hun cliënten aangifte moeten doen van het politietoedreden.

Deze politiemensen dienen dan volgens de advocaten te worden vervolgd wegens poging tot zware mishandeling met voorbedachten rade. Als hun verhoren slechts 'tactisch' zijn bedoeld, maken zij zich nog tenminste schuldig aan poging tot dwang door ambtenaren, aldus de advocaten. De verdachten, die onder andere verantwoordelijk zouden zijn voor de brandstichtingen in de Makro-vestigingen, werden maandag aangehouden. De acties richtten zich tegen bedrijven, die banden zouden hebben met Zuid-Afrika.

Het Parool, 13-4-1988

Advocaten van Rara: aanklacht is zeepbel

(Van een onzer verslaggevers)

AMSTERDAM - De advocaten van de acht Rara-verdachten noemen de overvloed aan informatie die politie en justitie zeggen te hebben over deze actiegroep die meerdere branden heeft gesticht, een 'zeepbel'.

In een gemeenschappelijke verklaring noemen de vier Amsterdamse advocaten A. van der Plas, T. Prakken, A. Willenborg en P. Bakker Schut het hele politietoedreden 'één opgeblazen actie die waarschijnlijk de zoveelste storm in een glas water is'.

„Daarbij zal wel een rol hebben gespeeld dat het ruim een jaar geleden met veel tam-tam opgerichte en veel geld en mankracht verspillende Landelijk Coördinatieteam nu langzamerhand zijn bestaan moest rechtvaardigen met een succes. Er kon nu mooi worden aangesloten bij de misplaatste euforie over de ontkenning van de Heijn-ontvoering,” aldus de advocaten.

Intimideren

De advocaten beschuldigen de politie er ook van dat die hun cliënten intimideren tijdens de verhoren.

Politie-woordvoerder Wilting zegt hierover: „Laat maar gaan. Wij doen ons werk en onze uiterste best de bewijsvoering zo hard mogelijk te krijgen. We hebben er tot morgen de tijd voor omdat de verdachten dan bij de rechter-commissaris komen.”

De olie-multinational Shell heeft intussen laten weten vooralsnog te wachten met het verhalen van de schade die het bedrijf door de Rara-activiteiten heeft geleden. Rara richtte zich vooral tegen Shell en Makro. De groep ageert tegen Nederlandse zakelijke belangen in Zuid-Afrika.

NRC Handelsblad, 13-4-1988

Advocaten: Rara-arrestaties 'een zeepbel'

AMSTERDAM, 13 april — De vier advocaten van de maandag gearresteerde verdachten van de RARA-acties noemen de overvloed aan informatie, waarover politie en justitie zeggen te beschikken in de RARA-zaak, 'een zeepbel'. „Terwijl op de persconferentie werd gesuggereerd dat de harde kern van RARA zou zijn gepakt, worden — voor zover wij weten — de arrestanten ondervraagd over andere, vooral oudere acties”, aldus de advocaten gisteren.

In totaal werden acht mensen aangehouden op verdenking van

onder andere brandstichting, diefstal en vernieling. Daaraan zouden zij zich schuldig hebben gemaakt tijdens aanslagen op en acties bij bedrijven die banden hebben met Zuid-Afrika.

De vier advocaten noemen het politie-optreden „de zoveelste storm in een glas water”. „Daarbij zal wel een rol spelen dat het ruim een jaar geleden met veel tam-tam opgerichte en veel mankracht en geld verspillende Landelijke Coördinatie Team nu langzamerhand zijn bestaan middels een succes moest legitimeren.”

Over de verdenkingen tegen de acht arrestanten kunnen zij bij gebrek aan informatie echter nog weinig zeggen. De advocaten, A. van der Plas, T. Prakken, A. Willenborg en P. Bakker Schut, beschuldigen de politie ervan de verdachten tijdens de verhoren onder druk te hebben gezet en te hebben geïntimideerd met het opdissen van „volstrekt irrelevante maar mogelijk emotionerende zaken”. De advocaten vinden dat hun cliënten aangifte moeten doen van het politie-optreden.

(ANP)

Ref. Dagblad, 13-4-1988

De Waarheid, 14-4-1988

Forse kritiek advocaten Rara op politie

AMSTERDAM — De vier advocaten van de acht aangehouden Rara-leden hebben gisteren kritiek geuit op het politie-optreden. Zij betwisten dat de harde kern van Rara is opgepakt.

Hun cliënten zouden bovendien over andere acties zijn verhoord dan die waarvan de politie en Justitie hen zeggen te verdenken.

De vier advocaten (A. van der Plas, T. Prakken, A. Willenborg en P. Bakker Schut) noemen het hele politieoptreden een „opgeblazen actie”, die waarschijnlijk „de zoveelste storm in een glas water is”. „Daarbij zal wel een rol spelen dat het ruim een jaar geleden met veel tam-tam opgerichte en veel mankracht en geld verspillende Landelijke Coördinatie Team nu langzamerhand zijn bestaan door middel van een 'succes' moest legitimeren. Daarbij kon dan mooi aangesloten worden bij de misplaatste euforie over de ontknoping van de Heijn-ontvoering”, aldus de advocaten in een verklaring.

Over de verdenkingen tegen de acht arrestanten kunnen zij bij gebrek aan informatie echter nog weinig zeggen.

'RARA-informatie een zeepbel'

Van een verslaggever

„De zogenoemde overvloed aan informatie waarover politie en justitie zeggen te beschikken in de „RARA-zaak” lijkt een zeepbel. Terwijl op de persconferentie met veel poeha werd gesuggereerd dat de harde kern van RARA zou zijn gepakt, worden de arrestanten ondervraagd over andere, vooral oudere acties.”

Dit hebben de vier advocaten van de maandag gearresteerde verdachten van de RARA-acties dinsdag in een verklaring naar buiten gebracht. Volgens de vier advocaten is het hele politie-optreden een „opgeblazen actie”, die waarschijnlijk „de zoveelste storm in een glas water is.” „Daarbij zal wel een rol spelen dat het ruim een jaar geleden met veel tam-tam opgerichte en veel mankracht en geld verspillende landelijke coördinatieteam nu langzamerhand zijn bestaan middels een „succes” moest legitimeren.”

De advocaten beschuldigen de politie ervan de verdachten tijdens de verhoren onder druk te hebben gezet en geïntimideerd met het opdissen van „volstrekt irrelevante maar mogelijk emotionerende zaken.” Zij vinden dat hun cliënten aangifte moeten doen van het politieoptreden. Deze politiemensen dienen vol-

gens hen te worden vervolgd wegens poging tot zware mishandeling met voorbedachten rade. Als hun verhoren slechts „tactisch” bedoeld zijn, maken zij zich nog ten minste schuldig aan poging tot dwang door ambtenaren, aldus de advocaten. Meer informatie willen ze in dit stadium niet kwijt.

De Telegraaf, 15-4-1988

Vier van de acht RaRa-verdachten vrijgelaten

Van een onzer verslaggevers
AMSTERDAM, vrijdag

Officier van justitie mr. L. de Wit in Amsterdam heeft gisteren vier van de acht verdachten vrijgelaten, die eerder deze week wegens hun mogelijke betrokkenheid bij de actiegroep RaRa werden aangehouden.

Volgens De Wit bestond en bestaat tegen de vrijgelaten verdachten (twee mannen en twee vrouwen) nog steeds een redelijk v moeden van schuld.

„Alleen het onderzoek van de laatste dagen, onder meer op basis van de huiszoekingen, heeft dat vermoeden niet zodanig met verdere bewijzen aangevuld dat een vordering tot inbewaringstelling bij de rechter-commissaris kon worden ingediend. Het gerechtelijk onderzoek wordt voortgezet en de vier blijven als verdachten aangemerkt.”

• Mr. De Wit

aldus De Wit.

De vier, die nu op vrije voeten zijn, worden onder meer verdacht van een inbraak in het Marokkaans consulaat in Amsterdam en vernieling bij Shell.

De drie mannen en één vrouw, die nog vastzitten, worden vandaag bij de rechter-commissaris voorgeleid. De officier van justitie zal om

hun inbewaringstelling vragen. „Wij zien deze vier als de hoofdverdachten, die bij de Makro-aanslagen betrokken zijn geweest,” aldus De Wit gisteravond.

De advocaten van de arrestanten noemden eerder deze week het politie-optreden een „opgeblazen actie”. Volgens hen werden de arrestanten ondervraagd over oudere acties, terwijl de politie daarvoor had gesuggereerd dat de harde kern van Rara zou zijn gepakt. De advocaten beschuldigden de politie er bovendien van dat de arrestanten onder druk werden gezet en geïntimideerd.

Trouw, 15-4-1988

Justitie laat vier verdachten RaRa-branden naar huis gaan

Van een onzer verslaggeefsters
AMSTERDAM - Vier van de acht Amsterdammers die maandagochtend van hun bed gelicht zijn, verdacht van betrokkenheid bij brandstichtingen van de actiegroep RaRa, zijn gisteren op vrije voeten gesteld. De overige vier worden vandaag aan de rechter-commissaris voorgeleid.

Dat de vier - twee van de drie opgepakte vrouwen en twee mannen - naar huis zijn gestuurd, betekent volgens persofficier van justitie De Wit nog niet dat ze nu ook boven alle verdenking verheven zijn: „Ze zijn terecht als verdachten aangehouden op grond van de resultaten van de huiszoeking. Maar wil je ze nog eens tweemaal 24 uur vasthouden, dan moet er nieuw bewijsmateriaal zijn.”

Wat de vier betreft, ontbreekt dat nieuwe materiaal. Alle acht verdachten blijven wel betrokken bij het gerechtelijk vooronderzoek. Zo gauw dat is afgesloten, beslist de officier van justitie of ook de nu vrijgelatenen worden vervolgd.

De Volkskrant, 15-4-1988

Vier verdachten in „RARA-zaak” op vrije voeten gesteld

Van onze verslaggever
AMSTERDAM - Vier van de acht verdachten in de zogenoemde RARA-zaak zijn donderdag vrijgelaten. Het onderzoek van de laatste dagen - onder meer huiszoekingen - heeft niet voldoende bewijs opgeleverd om langer voorarrest te kunnen rechtvaardigen.

Volgens de Amsterdamse officier van justitie mr L. de Wit is de verdenking tegen de vier verdachten (twee mannen en twee vrouwen) niet weggenomen. Er bestond, en bestaat nog steeds een redelijk vermoeden van schuld, aldus De Wit. Maar het onderzoek heeft dat vermoeden niet zodanig met verdere bewijzen aangevuld, dat het Openbaar Ministerie de bewaring van de verdachten bij de rechter-commissaris kon vorderen. Voor de overige vier verdachten zal vandaag wel bewaring worden gevorderd.

De politie hield de acht maandagochtend vroeg aan bij invallen op een aantal adressen in Amsterdam. Zij worden verdacht van brandstichting, diefstal en vernieling. De verdachten zouden deel uitmaken van de actiegroep RARA, die verantwoordelijk wordt gehouden voor brandstichtingen in enkele vestigingen van de Makro en mogelijk ook brandstichtingen en vernielingen bij Shell-tankstations. De aanslagen waren een protest tegen de bindingen van deze bedrijven met Zuid-Afrika.

De advocaten van de arrestanten noemden eerder deze week het politie-optreden een „reepbel”.

Algemeen Dagblad, 15-4-1988

Te weinig bewijzen: vier Rara-verdachten vrijgelaten

Advocaten hebben ernstige kritiek op politie en justitie

door THEO GERRITSE

— Vier van de acht Amsterdammers die door politie en justitie worden bestempeld als de harde kern van de terreurgroep Rara, zijn gisteravond op vrije voeten gesteld.

Aanslagen

De acht verdachten — vijf mannen en drie vrouwen van 27 tot 34 jaar — werden maandag aangehouden door een team van 150 politiemensen. Zij zouden betrokken zijn geweest bij aanslagen op onder meer Makro-vestigingen en pompstations van Shell, zo verklaarden politie en justitie na de aanhouding op een speciaal belegde persconferentie.

Onvoldoende

Justitie moet enige dagen later vaststellen, dat 'het onderzoek onvoldoende bewijsmateriaal heeft opgeleverd' om het vrijgelaten viertal langer vast te houden. „Ze blijven echter verdachten,” aldus officier van justitie mr. L. de Wit.

Optreden

De advocaten van de acht verdachten hebben ernstige kritiek op het optreden van politie en justitie. Eerder kwalificeerden ze het bewijsmateriaal tegen hun cliënten als een 'zeepbel'.

Tegengewerkt

Ook beweren de raadsleden dat ze op alle mogelijke manieren worden tegengewerkt. Justitie ontkent dit.

Als blijkt van protest zullen de advocaten vandaag 'allezins als waarnemers' aanwezig zijn als de rechter-commissaris beslist over voortzetting van het veerarrest van de overige vier verdachten.

Haagsche Courant, 15-4-1988

Vier Rara-verdachten vrijgelaten

bij de rechter-commissaris gevorderd.

De politie hield de acht maandag aan bij invallen op verschillende adressen in Amsterdam. Rara wordt verantwoordelijk gehouden voor aanslagen en brandstichting in enkele vestigingen van de Makro en mogelijk ook bij Shell-stations vanwege de bindingen van deze bedrijven met Zuid-Afrika.

Amsterdam — Het openbaar ministerie in Amsterdam heeft gisteren vier van de acht verdachten in de zogenoemde Rara-zaak vrijgelaten. Persofficier van justitie mr. De Wit heeft meegedeeld dat tegen de vier verdachten (twee mannen en twee vrouwen) nog steeds een redelijk vermoeden van schuld bestaat. Maar er was niet genoeg aanleiding voor een vordering tot inbewaringstelling, aldus De Wit.

Het gerechtelijk vooronderzoek wordt voortgezet en alle betrokkenen blijven als verdachten aangemerkt. Tegen de overige vier verdachten is vandaag inbewaringstelling

Het Vrije Volk, 15-4-1988

Vier RaRa-verdachten vrijgelaten

AMSTERDAM — Het openbaar ministerie in Amsterdam heeft gisteren vier van de acht verdachten in de zogenoemde RaRa-zaak vrijgelaten. Tegen de vier verdachten (twee mannen en twee vrouwen) bestond en bestaat nog steeds een redelijk vermoeden van schuld. Maar het onderzoek van de laatste dagen — onder meer op basis van de huiszoeken — heeft dat vermoeden niet zodanig met verdere bewijzen aangevuld, dat een vordering tot inbewaringstelling bij de rechter-commissaris kon worden ingediend.

Het gerechtelijk vooronderzoek wordt voortgezet en alle betrokkenen blijven als verdachten aangemerkt, verklaarde gisteren de Amsterdamse officier van Justitie mr. De Wit. Tegen de overige vier verdachten zal vrijdag de inbewaringstelling worden gevorderd.

De politie hield de acht maandagochtend vroeg aan bij invallen op een aantal adressen in Amsterdam op verdenking van brandstichting, diefstal en vernieling.

Het Parool, 15-4-1988

Vier Rara-verdachten vrijgelaten

AMSTERDAM (ANP) - Het openbaar ministerie in Amsterdam heeft vier van de acht verdachten in de zogenaamde Rara-zaak vrijgelaten. Tegen de vier (twee mannen en twee vrouwen) bestond en bestaat nog steeds een redelijk vermoeden van schuld. Maar het onderzoek van de laatste dagen (onder meer op basis van de huiszoekingen) heeft dat vermoeden niet zodanig met verdere bewijzen aangevuld, dat een vordering tot inbewaringstelling bij de rechter-commissaris kon worden ingediend, aldus De Wit.

Het gerechtelijk vooronderzoek wordt voortgezet en alle betrokkenen blijven als verdachten aangemerkt. Tegen de overige vier verdachten zal de inbewaringstelling worden gevorderd.

De politie hield de acht maandagochtend vroeg aan bij invallen op een aantal adressen in Amsterdam op verdenking van brandstichting, diefstal en vernieling. Rara wordt onder meer verantwoordelijk gehouden voor aanslagen dan wel brandstichtingen in enkele vestigingen van de Makro en mogelijk ook brandstichtingen in Shell-stations vanwege de bindingen van deze bedrijven met Zuid-Afrika.

De advocaten van de arrestanten noemden eerder deze week het politie-optreden een 'opgeblazen actie'. Volgens hen werden de arrestanten ondervraagd over oudere acties, terwijl de politie daarvoor had gesuggereerd dat de harde kern van Rara zou zijn gepakt. De advocaten beschuldigden de politie er bovendien van dat de arrestanten onder druk werden gezet en geïntimideerd.

Trouw, 16-4-1988

Politie zeker van bewijslast tegen drie RaRa-verdachten

Van onze redactie samenleving
AMSTERDAM - Politie en justitie zijn er 'heilig van overtuigd' dat de drie overgebleven 'RaRa-arrestanten' alles te maken hebben met de brandstichtingen in diverse Makro-vestigingen. „Over de resultaten van de huiszoekingen zijn de rechercheurs behoorlijk opgetogen“, zei

een politiewoordvoerder.

De Amsterdamse rechter-commissaris mr. Monster stelde gisteren opnieuw een RaRa-verdachte op vrije voeten wegens gebrek aan bewijs. Eerder had de politie al vier vermeende brandstichters laten gaan. Volgens politie en justitie zijn deze vrijlatingen echter 'ingecalculeerd'. „Degenen die nu nog vastzitten, kunnen worden gekoppeld aan de ernstige misdrijven die een schok in de rechtsorde hebben veroorzaakt“, stelde persofficier van justitie De Wit.

De advocaten van de (vrijgelaten) verdachten verwijten de politie 'intimiderend en onbeschoft' gedrag tijdens de verhoren. De raadslieden zeggen op allerlei mogelijke manie-

Ref. Dagblad, 15-4-1988

Verdachten van harde kern Rara vrijgelaten

Van een onzer verslaggevers

AMSTERDAM - Justitie in Amsterdam heeft twee mannen en twee vrouwen die ervan worden verdacht tot de harde kern van Rara te behoren, gisteren vrijgelaten. Tegen hen bestaat onvoldoende bewijsmateriaal om hen langer vast te houden.

Zij blijven verdacht, aldus officier van Justitie mr. J. de Wit. Tegen het viertal bestaat nog steeds een redelijk vermoeden van schuld. Het onderzoek van de afgelopen dagen heeft evenwel dat vermoeden niet aangevuld met verdere bewijzen. Er kan geen vordering tot inbewaringstelling worden ingediend bij de rechter-commissaris.

De inbewaringstelling is vandaag wel gevorderd voor de overige vier verdachten.

De verdachten zijn volgens mr. De Wit niet bereid over hun betrokkenheid bij de Rara-acties tegen de politie te praten. De Wit: „Ze praten wel veel, maar dat gaat over de schandelijke toestanden in de wereld.“

Rara wordt verantwoordelijk gehouden voor een reeks van aanslagen op onder meer Makro-vestigingen en pompstations van Shell. De terroristische groep richtte voor 150 miljoen gulden schade aan.

ren te zijn tegengewerkt. Een nota op grond waarvan de rechter toestemming verleende telefoons af te luisteren en huiszoeking te doen, kregen de advocaten niet in te zien. Bij de raadkamer van de Amsterdamse rechtbank is daartegen in beroep gegaan.

Volgens de advocaten zijn politie en justitie op vage gronden tot aanhouding van de acht overgegaan. Zo zouden personeelsleden van de Makro op politiefoto's verdachte actievoerders hebben moeten aanwijzen die regelmatig inkopen deden bij de groothandel. Verder zou bij een verdachte verfspatten zijn gevonden die overeen kwamen met een bepaalde actie. Welke actie dat was, wilde de politie niet zeggen.

Trouw, 16-4-1988

Met deze advocaten hebben jullie in feite al schuld bekend

door Tim Dekkers

AMSTERDAM – „Geen sprake van.“ De Amsterdamse pers-officier van justitie mr. L. de Wit gelooft niet in gezichtsverlies voor politie en justitie nu vijf van de acht RaRa-verdachten op vrije voeten zijn gesteld. „Dat is absoluut niet bijzonder“, zegt hij. En over het zwijgen van de vermeende brandstichters tijdens de politieverhoren: „Soit, geen enkel probleem.“

Een RaRa-verdachte zou tijdens het politieverhoor neuriënd voor haar uit hebben gekeken. Koffie en sigaretten had zij geweigerd en zij speelde met propjes papier. „Je hebt niets van je leven gemaakt“, zou een rechercheur van haar vaste verhoorploeg hebben gezegd.

„Je bent een vervelend, eigenwijs kind. Net zoals vroeger, als je een pop wilde hebben. Je bent een zielig vogeltje. Een oud wijf. We laten je niet meer los. Van nu af aan zijn wij jouw schaduw.“

Over de strijd tegen de apartheid in Zuid-Afrika zou een andere politiemans hebben opgemerkt. „Zeg nu zelf, als de negers het daar voor het zeggen krijgen, wordt het land toch een grote woestijn?“ Een ander citaat uit een verhoor van tien uur: „Pyromanen zijn zwaar gestoorde mensen die latent homofiel en bedplassers zijn. Wat vind je daar van? Weten je ouders dat wel? Schaam je je niet, jochie?“

Volgens advocate mr. A. M. Willenborg van het advocatenbureau Nieuwezijds Voorburgwal zijn de verhalen 'slechts enkele voorbeelden' van het 'intimiderende en onbeschofte karakter' van de politieverhoren. Een bewijs, dat politie en justitie allerminst zeker zijn van hun zaak. „Tot nu toe is er veel gezegd en gesuggereerd van de zijde van politie en justitie. RaRa zou zijn opgerold. Nou, daar is geen sprake van“, concludeerde advocate mr. T. Prakken.

Rechercheurs van het speciaal opgerichte Landelijke coördinatieteam zouden daarnaast tijdens de verhoren laatzinnige opmerkingen hebben gemaakt over de raads-

lieden van het advocatenbureau Nieuwe Zijdsvoorburgwal. Bij het bureau werkt ook mr. P. H. Bakker Schut, die in de jaren zeventig optrad als raadsman van leden van de Westduitse Rote Armee Fraktion (RAF).

„Met deze advocaten hebben jullie in feite al schuld bekend“, zouden de rechercheurs tegen de verdachten hebben gezegd. En: „Bakker Schut houdt wel van een beetje terrorisme in Nederland.“

Onderkoelde toon

Intimiderend en onbeschoft gedrag tijdens het politieverhoor. Irritante tegenwerking bij de verdediging van de verdachten. Klachten van advocaten. „Natuurlijk dient men klachten in. Dat hoort er gewoon bij“, reageert de Amsterdamse persofficier van justitie mr. L. de Wit.

Justitie is niet onder de indruk van verwijten raadslieden over verhoor

Hij twijfelt aan het waarheidsgehalte van de verhalen over het intimiderend gedrag van rechercheurs. Hem is niets bekend. De Wit: „Het openbaar ministerie wordt niet betaald om onzin uit te kramen. Een advocaat wordt betaald door zijn cliënt. Je kunt van mij niet verwachten dat ik daar verder op in ga.“ En de verhalen over tegenwerking van advocaten? De Wit: „Men heeft een stuk niet gekregen, doodsimpel omdat de rechter-commissaris heeft besloten in het belang van het onderzoek het stuk achter te houden. Dat is geheel conform het wetboek van strafrecht. Wij hebben geen enkel belang om trainerend te werken. Het is een volstrekt open en zakelijke aanpak.“

In zijn werkkamer legt De Wit omstandig uit dat de vrijlating van vijf RaRa-verdachten de normaalste zaak van de wereld is. „Wij hebben niet voor niets op vrij onderkoelde toon aan berichtgeving gedaan“, zegt hij over de persconferentie van afgelopen maandag. Op die bijeenkomst kondigden politie en justitie

aan dat de groep RaRa misschien niet geheel achter slot en grendel zit, maar 'in ieder geval uit de anonimiteit is gehaald'.

Politie en justitie wisten volgens De Wit van tevoren dat de bewijsvoering tegen 'een kern' van verdachten vrijwel zeker tot een verzekerde bewaring door de rechter-commissaris zou leiden. De rest waartegen een redelijk vermoeden van schuld bestond, had na de huiszoekingen en het politieverhoor door de mand moeten vallen.

De Wit: „Bij de rest bestond de reële verwachting dat bij huiszoekingen en de verhoren nadere feiten bekend zouden worden. Wellicht hadden wij onverwacht allerlei aardige vondsten gedaan bij de huiszoekingen. Bijvoorbeeld typemachines, verspatten, het soort flitsblokjes dat bij de brandstichtingen is ge-

bruikt voor het ontstekingsmechanismen, tekeningen van bommen, dat soort dingen. Dat is bij de vijf vrijgelaten verdachten niet gebeurd.“

De persofficier ontkent in eerste instantie dat het openbaar ministerie van de RaRa-zaak een prestigestrijd maakt. „Natuurlijk is het een prestigezaak, maar dan in de goede zin van het woord“, corrigeert hij zich. „Al die terreur-achtige incidentjes werden aanvankelijk op ad-hoc wijze door verschillende politiekorpsen behandeld.“

Bedrijfsleven

Men heeft de krachten gebundeld en er is een gestructureerde denktank bij de Criminele inlichtingendienst gemaakt. Zoiets kost tijd en geld. Als je een Landelijk coördinatieteam opricht, doe je dat niet om een paar winkeldieven te vangen. Je probeert binnen alle regeltjes van het spel tot het doel te komen.“

De Wit maakt een vergelijking met het bedrijfsleven: „Als een bedrijf zegt 'Ons marktsucces in die en die

segmenten is niet meer wat het moet zijn', dan zou het heel slecht zijn als dat bedrijf zijn activiteiten niet aanpast aan de marktbehoefte."

Veel verteld

Volgens de persofficier van justitie hebben de acht verdachten 'geweldig veel verteld' tijdens de verhoren. „Dat ging over allerlei dingen des levens, bijvoorbeeld over de apartheid in Zuid-Afrika. Maar zodra de heren en dames bij de les werden geroepen, gaven ze niet thuis. Soit. Geen enkel probleem. Dat is het recht van een verdachte."

De Wit wil niet te veel zoeken achter de laatzinnige opmerkingen van rechercheurs over de advocaten van het kantoor Nieuwe Zijdsvoorburchwal. „Als dat soort opmerkingen worden gemaakt, is dat met een ironische ondertoon gebeurd", weet hij. „Dat heeft verder geen enkele betekenis. Ik had niets anders verwacht dat deze advocaten de zaak zouden behandelen. Het zijn advocaten die meer dan gemiddeld geneigd zijn mee te denken met cliënten over de achtergronden van hun gedragingen."

Ref. Dagblad, 16-4-1988

Advocaten noemen bewijs heel mager Drie Rara-verdachten blijven in bewaring

AMSTERDAM - Drie verdachten in de zogenoemde Rara-zaak blijven nog eens maximaal twaalf dagen in bewaring. De rechter-commissaris in Amsterdam heeft dat gisteren besloten. Een verdachte is wegens gebrek aan bewijs vrijgelaten.

Het openbaar ministerie had donderdag al vier Rara-verdachten vrijgelaten, al blijft de verdenking tegen hen bestaan. De in totaal acht verdachten in deze zaak werden maandag van hun bed gelicht.

De drie verdachten die nu nog worden vastgehouden zijn twee mannen van 29 en 30 jaar en een vrouw van 34 jaar. Ze wonen in Amsterdam. De rechter-commissaris vond de tegen hen ingebrachte beschuldigingen „ernstig genoeg" om hen vast te houden. Er bestaat in hun geval gezien hun overtuiging bovendien vrees voor herhaling, overwoog de rechter-commissaris.

Rara is de actiegroep die er onder meer van wordt verdacht de afgelopen jaren branden te hebben gesticht in vestigingen van de Makro. Met name de personen die nu nog worden vastgehouden worden verdacht van

die branden. Persofficier van Justitie mr. L. de Wit toonde zich in een eerste reactie dan ook tevreden dat juist dit drietal blijft „zitten".

Heel mager

De drie verdachten in de Rara-zaak die nu nog vast zitten, worden volgens hun advocaten op basis van „heel mager materiaal" in bewaring gehouden. In de ongeveer 2500 pagina's dossiers, die ze tot nu toe „provisoirisch" hebben kunnen doorwerken, komen volgens hen slechts op één pagina de namen van hun cliënten voor.

De advocaten, T. Prakken, A. Wiltenborg en Van de Plas, hebben dit verklaard tijdens een persconferentie in Amsterdam. Volgens hen is er geen sprake van dat het landelijke coördinatieteam met de acht aanhoudingen afgelopen maandag de actiegroep Rara heeft opgerold.

De advocaten beklagen zich erover dat het recht van hun cliënten om te zwijgen op geen enkele manier wordt gerespecteerd door de politie. Bovendien zeggen ze op allerlei manieren te worden gedwarsboord bij de verdediging van hun cliënten. „Het recht op verdediging bestaat feitelijk niet meer in deze zaak", aldus Prakken.

De Volkskrant, 16-4-1988

OM stelt vijfde verdachte RARA-zaak in vrijheid

Van onze verslaggever
AMSTERDAM — Op bevel van de rechter-commissaris in Amsterdam is vrijdag een vijfde verdachte in de RARA-zaak op vrije voeten gesteld. Er was onvoldoende bewijs voorhanden om de man nog langer vast te houden. Donderdag liet het Openbaar Ministerie al vier verdachten vrij. Nog twee mannen en een vrouw blijven in voorlopige hechtenis.

Deze drie worden volgens officier van justitie mr L. de Wit verdacht van de grote Makro-branden, waarvoor de actiegroep RARA (Radicaal Anti-Racistische Actie) destijds de verantwoordelijkheid heeft opgetuist. De Wit noemt hen de „kern” van de acht verdachten.

De andere vijf worden verdacht van andere zaken, zoals inbraken en vernielingen van Shell-stations, die niet door RARA zijn geclaimd. Hun vrijlating betekent volgens De Wit niet dat er tegen hen geen „redelijk vermoeden van schuld” meer bestaat. „De bezwaren tegen hen zijn alleen op dit moment niet zodanig dat vrijheidsbeneming op voorhand gerechtvaardigd is.” Het gerechtelijk vooronderzoek tegen de vijf verdachten gaat gewoon door.

De Wit vindt niet, zoals de advocaten van de verdachten eerder deze week verklaarden, dat de actie van politie en justitie een „zeepbel” is geweest. Er zijn volgens hem in iedere fase van het onderzoek verantwoorde, redelijke en goed te verdedigen beslissingen genomen. De officier zegt dat het een normale zaak is dat er eerst aanhoudingen worden verricht op grond van een ver-

moeden van schuld en later meer bewijzen worden gezocht via onder meer huiszoekingen.

Het komt volgens De Wit wel vaker voor dat in grote zaken met veel verdachten een aantal van hen na een paar dagen op vrije voeten wordt gesteld. Dat neemt niet weg dat ze verdacht blijven en later door de rechtbank kunnen worden veroordeeld.

„Heel mager”

De advocaten van de drie verdachten die nu nog vastzitten, hebben vrijdag gezegd dat het bewijsmateriaal tegen hun cliënten heel mager is. Ze hebben het 2500 pagina's tellende dossier vluchtig kunnen doornemen en zijn slechts op één bladzijde de namen van de drie tegengekomen.

De advocaten — mr T. Prakken, mr A. Willenborg en mr A. van der Plas — zeggen dat ze op allerlei manieren worden gedwarsboord bij de verdediging van hun cliënten. Zij hebben veel moeite moeten doen om de stukken op het politiebureau te mogen inkijken. Bovendien zijn die dossiers volgens hen niet volledig.

Een rapport op grond waarvan is besloten telefoons af te luisteren en huiszoekingen te verrichten, mogen de advocaten van de rechter-commissaris niet inzien „in het belang van het onderzoek”. Omdat zij hun verdediging willen baseren op dit „vermoedelijk belastend materiaal”, zijn ze in beroep gegaan tegen de beslissing van de rechter-commissaris.

Haagsche Courant, 16-4-1988

Advocaten:

'Intimidatie tijdens verhoren Rara-groep'

Amsterdam — De advocaten van de 'Rara-verdachten' overwegen een klacht in te dienen, omdat tijdens de verhoren sprake zou zijn van grove intimidatie en discriminatie.

Het recht van hun cliënten om te zwijgen wordt op geen enkele manier gerespecteerd door de politie, zo hebben de advocaten gisteren in Amsterdam bekend gemaakt. De advocaten, mr. Prakken, mr. Willenborg en mr. Van de Plas, hebben nog meer bezwaren: de dossiers worden

niet of niet op tijd toegestuurd, stukken blijken onvolledig te zijn en het vragen om informatie wordt bemoeilijkt.

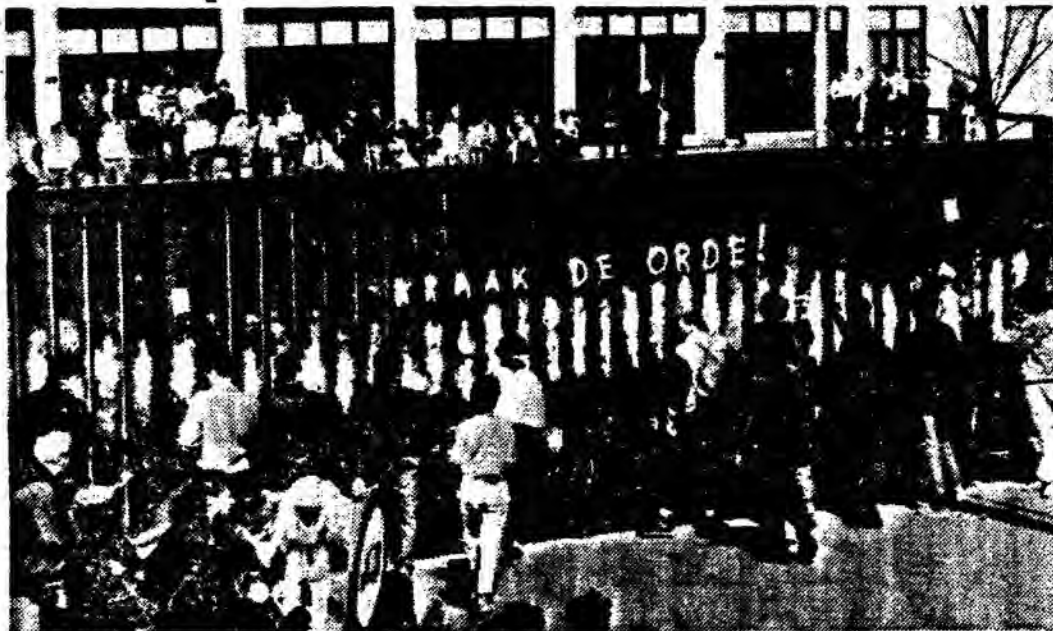
De drie rechtskundigen zijn in beroep gegaan tegen de beslissing van de rechter-commissaris om een rapport over het aftappen van de telefoon bij verdachten achter te houden.

Rara is de actiegroep die ervan wordt verdacht de afgelopen jaren branden te hebben gesticht in vestigingen van Makro en Shell. Maandag werden acht mensen aangehouden die betrokken zouden zijn bij de activi-

teiten van Rara. Daarvan zijn er inmiddels vijf vrijgelaten: donderdag vier en gisteren liet justitie nog een verdachte gaan wegens gebrek aan bewijs. Drie mensen blijven opnieuw maximaal twaalf dagen in bewaring. Dat zijn twee mannen van 29 en 30 jaar en een vrouw van 34 jaar uit Amsterdam. De rechter-commissaris vreest dat de drie die nog vast zitten, in staat zijn om opnieuw dit soort acties te organiseren.

De Telegraaf, 16-4-1988

Luid protest RaRa-sympathisanten

• Met stenen en ijzeren staven slaan sympathisanten van de actiegroep RaRa op de poort van de Bijlmerbajes, waar het bureau van de rechter-commissaris in Amsterdam is gevestigd. Aan de andere kant van de poort wacht bewakingspersoneel in het zonnetje rustig op het einde van de actie.

De protest van gistermiddag was georganiseerd, omdat de rechter-commissaris besloot dat drie verdachten in de zogenaamde RaRa-zaak nog eens maximaal twaalf dagen in bewaring moeten blijven. Eén verdachte is wegens gebrek aan bewijs vrijgelaten. De drie mensen die nu nog worden vastgehouden zijn twee mannen van 29 en 30 jaar en een vrouw van 34 jaar, allen afkomstig uit Amsterdam.

Het Vrije Volk, 16-4-1988

RaRa-advocaten zijn boos over verhoor

AMSTERDAM — Het openbaar ministerie in Amsterdam heeft gisteren opnieuw een verdachte in de RaRa-zaak vrijgelaten wegens gebrek aan bewijs. Donderdag waren al vier andere verdachten op vrije voeten gesteld. De resterende drie verdachten van de groep van acht die begin deze week in Amsterdam werd gearresteerd, blijven op last van de rechter-commissaris voor een periode van maximaal twee keer zes dagen in hechtenis.

Volgens officier van Justitie mr L. de Wit heeft het onderzoek geen extra bewijs opgeleverd om de vijf nog langer vast te houden. Dat wil volgens hem niet zeggen dat met de vrijlating ook alle verdenking is weggenomen. Er blijft nog steeds 'een redelijk vermoeden van schuld'. De drie die nu nog worden vastgehouden, zijn twee mannen van 29 en 30 jaar en een vrouw van 34, die allen in Amsterdam wonen. De tegen hen

ingebrachte beschuldigingen zijn volgens de rechter-commissaris 'ernstig genoeg' om ze in hechtenis te houden.

De advocaten van de drie RaRa-verdachten die nu nog vastzitten, hebben scherpe kritiek op politie en Justitie. Ze zeggen te worden tegengewerkt en de verdachten niet normaal te kunnen bezoeken. Het kost hen veel moeite om de dossiers onder ogen te krijgen en bovendien worden er volgens hen gegevens achtergehouden.

De advocaten vinden dat de verhoorkoppels van het landelijk coördinatieteam intimiderend en onbeschoft te werk gaan. Ook zouden racistische uitlatingen zijn gedaan tegen een van de verdachten. De drie advocaten bekijken met hun cliënten de mogelijkheid om tegen de politiemensen een klacht in te dienen wegens geestelijke mishandeling en machtsbruik.

Het Parool, 16-4-1988

Weer Rara-verdachte op vrije voeten

Demonstratie bij hek Bijlmerbajes

(Van een onzer verslaggevers)

AMSTERDAM - De rechter-commissaris heeft gisteren opnieuw de vrijlating van een verdachte in de Rara-zaak gelast. Donderdag al had het Openbaar Ministerie vier (van de oorspronkelijk acht) verdachten vrijgelaten, al blijft tegen hen de verdenking bestaan.

De drie verdachten die nu nog worden vastgehouden zijn twee mannen van 29 en 30 jaar en een vrouw van 34 jaar, allen uit Amsterdam. De rechter-commissaris vindt de tegen hen ingebrachte beschuldigingen 'ernstig genoeg' om ze vast te houden en bovendien, overwoog hij, bestaat in hun geval gezien hun overtuiging vrees voor herhaling.

'Lawaai-demo'

Voor de poort van de Bijlmerbajes, waarin het bureau van de Amsterdamse rechter-commissaris is gevestigd, werd gistermiddag door sympathisanten van de verdachten gedemonstreerd, aanvankelijk zo'n tweehonderd. Zij versperden de toegang waardoor gevangenispersoneel niet

naar binnen kon; het gedetineerden-transport van en naar de Bijlmerbajes werd uit voorzorg tijdelijk gestopt.

Rond drie uur 's middags was de groep uitgedund tot enkele tientallen, die onder meer op trommels sloegen. "We houden een lawaai-demo," verklaarde een van de demonstranten. "Vrijheid voor alle politieke gevangenen," stond inmiddels op het asfalt geschreven. Toen uiteindelijk vier politiebussen iets na drie uur de poort uitreden, vlogen er enkele stenen door de lucht en sloeg een jongen met een deksel tegen de ruiten.

"Eikel, gedraag je," riep een demonstrant richting agent. "Koop een stukkie zeep, vetklep," reageerde de politieman. "Ga je wassen, tulp." De demonstranten konden vervolgens, per autobus van de Stichting Theaterstraat, weer vertrekken.

Volgens de advocaten van de resterende drie verdachten, onder wie mr. Ties Prakken van het kantoor Nieu-

wezijds, worden hun cliënten op basis van 'heel mager materiaal' in bewaring gehouden. De verdedigers spreken derhalve van een inmiddels uit elkaar gespatte 'zeepbel'. Volgens Prakken is er bovendien sprake van 'geestelijke mishandeling' van de verdachten, en maken de verhorende rechercheurs racistische opmerkingen als: "Wat maken jullie je nou druk om Zuid-Afrika? Als die negers 't voor het zeggen krijgen, kunnen we het helemaal wel vergeten." De politie zou de advocaten aanvankelijk ook inzage hebben geweigerd in het dossier over de zaak tegen de verdachten.

De politie van Amsterdam wijst dergelijke beschuldigingen van de hand. "Ik begrijp best dat de advocaten hun cliënten zo goed mogelijk willen verdedigen," zegt een woordvoerder, "maar dit is toch niet meer dan stemmingmakerij. Wij behandelen verdachten naar behoren, we leven niet in de middeleeuwen. En de rechter-commissaris, niet wij, vindt dat er voldoende aanleiding is drie van de arrestanten in verzekerde bewaring te houden.

Algemeen Dagblad, 16-4-1988

Opnieuw Rara-verdachte vrij

Honderden betogers bij Bijlmerbajes

Van een onzer verslaggevers
AMSTERDAM - Enige honderden betogers, die vrijlating eisten van de overgebleven ar-

restanten in de zogenaamde Rara-zaak, raakten gistermiddag voor de Amsterdamse Bijlmerbajes bijna slaags met de politie.

Ze waren naar het huis van bewaring gekomen om de beslissing van de rechter-commissaris daarover af te wachten.

Die besloot alsnog een verdachte wegens gebrek aan bewijs in vrijheid te stellen. Maandag werden acht verdachten aangehouden. Van hen zitten er nu nog drie - twee mannen en een vrouw - vast.

De Rara-sympathisanten versperden aanvankelijk de toegang tot de Bijlmerbajes, waardoor het transport van gedetineerden moest worden gestopt. Toen de demonstranten merkten dat de politie aanstalten maakte de mobiele eenheid op hen af te sturen, dropen ze af.

Algemeen Dagblad, 16-4-1988

RARA BLIJFT EEN RAADSEL

Ingewijde: Wie interesse heeft kan meedoen

door THEO GERRITSE

AMSTERDAM — Onlangs ging het alternatieve weekblad Bluf na onenigheid over de te volgen marsroute ter ziele. Het blad diende jarenlang als podium voor krakers en aanverwante groeperingen. Maar de kraakbeweging raakte de afgelopen jaren in de versukking, terwijl het aantal deelnemers aan anti-militaristische betogingen vaak op de vingers van twee handen kon worden geteld. Bluf werd geschiedenis.

Politie en justitie lijken zich daar niet bij neer te leggen. Althans wat de titel van het actieblad betreft. Bluf zou tot methode zijn verheven bij het speuren naar terreurgroepen als Rara (Revolutionaire Anti Racistische Actie). Dat is in elk geval de mening van het actievolk, zijn medestanders en een aantal juristen uit de 'zeer sociale' advocatuur. En het moet gezegd worden, een aantal feiten van de afgelopen week wijst in die richting.

Maandagmorgen in alle vroegte ging een speciaal geformeerd politieteam van 150 man (zeveel zijn er niet eens bij een risicovolle voetbalwedstrijd) in Amsterdam op pad en arresteerde op diverse adressen vijf mannen en drie vrouwen. Het achtal zou betrokken zijn geweest bij de door de Rara opgeëiste aanslagen op Makro-vestigingen en brand hebben gesticht bij enkele pompstations van Shell. De in 1985 begonnen aanslagen (schade meer dan 150 miljoen gulden) waren bedoeld om Makro en Shell te dwingen uit Zuid-Afrika te verdwijnen.

Politie en justitie belegden maandag na de arrestaties een persconferentie, waarin de aanwezigen werd duidelijk gemaakt dat Rara dan wel niet een vernietigende, maar toch zeker een zeer gevoelige slag was toegebracht. „We hebben Rara uit de anonimiteit gehaald”, verklaarde politiewoordvoerder Klaas Wilting met grote stelligheid, daarin gesteund door officier van justitie mr. Leo de Wit.

Harde kern

De harde kern — althans een belangrijk deel van deze terroristische organisatie — zat nu achter de tralies. Over de zwaarte van het bewijsmateriaal maakte De Wit zich geen zorgen. „Er is voldoende tech-

nisch en tactisch bewijs.” De huiszoekingen na de arrestaties hadden nog eens 'aanvullend materiaal' opgeleverd.

Zo hard bleek dat bewijsmateriaal echter niet te zijn; al na drie dagen werden vier verdachten op vrije voeten gesteld. Justitie durfde de confrontatie met de rechter-commissaris, die een dag later over verlenging van het voorarrest moest beslissen, niet aan. De advocaten hadden eerder geroepen dat justitie een 'seepbel' koesterde. Gisteren werd nog een vijfde arrestant door de rechter-commissaris heengestuurd.

Hebben de opsporingsinstaties hun hand overspeeld? In ieder geval tonen de gebeurtenissen aan hoe moeilijk het is daders van aanslagen zoals bij de Makro op te sporen en te berechten.

Maanden

Veertien maanden geleden werd er een speciaal team (het landelijk coördinatieteam) opgericht. Aanleiding hiervoor was de circulatie in de hoofdstedelijke Staatsliedenbuurt van affiches, waarin wraak werd aangekondigd voor de 'in een politieel vermoorde' actievoerder Hans Kok. Politie-mensen werden in die tijd persoonlijk bedreigd.

Meer dan een jaar later zijn de resultaten van het uit 26 rechercheurs bestaande team niet om over naar huis te schrijven. Enkele actievoerders, die bij de produktie van het gewraakte affiche betrokken zouden zijn geweest, werden aangehouden maar later weer op vrije voeten gesteld. Tot een proces kwam het tot dusver niet.

Mr. De Wit heeft de hoop nog niet opgegeven: „Kijk, het is barstensdruk bij de rechtbank. Zaken tegen gedetineerde verdachten krijgen voorrang. Maar ik reken er op dat het nog wel eens tot een proces komt.”

Te breed opgevat

Had het opsporingsteam een succesje nodig zoals de advocaten van de acht verdachten beweren? Het team is voor twee jaar opgericht en de tijd begon te dringen. Justitie en politie wijzen die suggestie van de hand. Wilting: „We hebben nogal wat tijd nodig, omdat we onze taak aanvankelijk te breed hadden opgevat. Het was ondoenlijk ons met alle vormen van terreur bezig te

houden. Laten we ons op één groep concentreren, zo spraken we af. Dat werd Rara.”

Die aanpak is voor discussie vatbaar. Want is Rara wel een groep? De vraag wordt binnen de harde actiewereld met nee beantwoord. Een doorgewinterde actievoerder: „Er bestaan verschillende actiemilieus en de scheiding daartussen is nauwelijks aan te brengen. Acties ontstaan spontaan via buurtgroepen. Daar kun je elkaar tegenkomen terwijl je niet tot hetzelfde actiemilieu behoort.”

Iedereen weet in het door vergrijzing steeds kleiner wordende actiewereldje waar iedereen zo'n beetje mee bezig is. Een uitzondering vormen, aldus ingewijden, de harde acties zoals de brandstichtingen bij Makro-vestigingen. „Rara bestaat uit individuen die zich niet blootgeven binnen de wereld van krakers, antimilitaristen en vredesactivisten. In het actiemilieu bestaat ook nauwelijks nieuwsgierigheid naar de identiteit van deze mensen”, aldus een zegsman.

Onduidelijk

Bovendien worden aanslagen door Rara opgeëist of aan Rara toegeschreven, die duidelijk niet door deze individuen zijn gepleegd. Soms is er 'particulier initiatief', zoals deze week nog van een 36-jarige inwoner van Almere die de slangen van het plaatselijke Shellstation doorsneed en zich tot zijn arrestatie uitgaf voor een Rara-man.

De 'echte' Rara beperkt zich niet tot het doorsnijden van slangen; die sticht meteen een verwoestende brand, zo verzekert een actievoerder. „De afgelopen tijd is er wel eens een slang doorgesneden of een pompstation beklad. Dat is niet het werk van Rara. Dat zijn initiatieven, waarvoor 'open inschrijvingen' worden gehouden bij actie- en buurtgroepen. Wie belangstelling heeft kan meedoen.”

Ook was tot dusver uit de inhoud van de pamfletten het 'echte waarmerk' van Rara op te maken. Onze informant: „Rara schrijft heel agressief. Dat is van beng, beng, recht voor zijn raap. Bij hen geen defensieve verklaringen waarin verontschuldigungen voor hun daden worden gegeven. Bij de meest recente acties bij Shell-stations zag je van die slappe pamfletten.”

De Rara-verdachten zijn nu in 'het milieu' van de anti-militaristische actiegroep Onkruid

gevonden. Deze militante groepering kwam de afgelopen jaren herhaaldelijk in het nieuws door diefstallen van vertrouwelijke of zelfs geheime informatie uit bunkers van het leger en de inlichtingendiensten. Daarom koesterden dezelfde inlichtingendiensten extra belangstelling voor deze actievoerders.

Onkruid

De laatste tijd is het wat rustiger rond Onkruid. De beweging lijkt in een diepe winterslaap of is inmiddels een zachte dood gestorven. Maar dat komt wel meer in een wereld waar namen tijdens de actie worden bedacht. Mooie namen heeft het in ieder geval opgeleverd: 'Commando van den Broek omlaag' (bij de aanslag op het hoofdkantoor van Van Leers Vatenfabriek in Amstelveen), 'Commando Crash and Carry' (tegen de import van Kaapse wijnen), 'Pyromanen tegen Apartheid' (aanslag op de Nijmeegse villa van oliehandelaar Deuss), 'Commando Tupac Amaru' (aanslag bij de Hollandse Betongroep, die raketallo's op Woensdrecht zou bouwen) en 'Stille nacht, heilige vrucht' (inbraak bij de rijkspolitie in Amsterdam).

Net zo teruggetrokken als Onkruid leefden de acht Rara-verdachten, aldus de politie. Mr. De Wit stelde begin deze week vast dat ze niet tot het krakersmilieu of bindingen hadden met antiracistische groeperingen. Een vreemde uitspraak want de aanhoudingen werden voor een deel verricht in kraakpanden of voormalige kraakpanden. Een aantal arrestanten is in verband met Onkruid al eens met de strafrechter in aanraking geweest.

Een andere aanwijzing dat de acht wel degelijk uit het 'milieu' komen is de keuze van de advocaten, die zijn gerecrueteerd uit het advocatenkollectief aan de Nieuwezijds Voorburgwal. Zoals mr. Max Moskowitz & Zonen zijn eigen klantenkring heeft, zo richten mr Pieter Bakker Schut en zijn partners zich ook op een bepaalde doelgroep. Het kantoor aan de Nieuwezijds treedt op als huisadvocaat van kraakbeweging, antimilitaristen en andersoortig activisme. En niet zonder succes zoals ook eerder dan deze week al bleek.

Criminelen

Politie en justitie mogen de laatste jaren hebben geroepen,

dat ze een goed beeld hebben van het criminele deel van het actiewezen, resultaten in de vorm van sluitende bewijsvoering en veroordelingen zijn nauwelijks te melden. Ondanks alle pogingen lijkt het opsporingapparaat niet in staat echt te infiltreren in alternatieve groeperingen.

Heeft het anti-terreurteam van Wiltling en mr. De Wit met de laatste arrestaties dan toch een schot op goed geluk gewaagd, zoals een bekende actievoerder vermoedt. De actie is vergelijkbaar met die van ruim een jaar geleden in Nijmegen. Daar werden eveneens acht mensen aangehouden. Zij zouden betrokken zijn geweest bij ongeregelde en vernielingen rond het kraakpand Mariënburg. Een aantal van hen sloeg door.

Politie en justitie in Amsterdam zouden daar ook bij de acht Rara-verdachten op gehoopt hebben. Zonder succes overigens. Twee dagen na de arrestaties moest officier van justitie De Wit toegeven dat zijn cliënten 'weinig spraakzaam' waren.

Alsof ze de bui zagen hangen, die met de vijf snelle vrijlatingen is losgebarsten, was het enthousiasme van Wiltling en De Wit al danig getemperd. De politiewoordvoerder afgelopen woensdag: „We hebben helemaal niet hoog van de toren geblazen met onze persconferentie. Die was alleen maar bedoeld om de pers goed te informeren over wat er aan de hand was en waarom.”

Mager

Hoewel het werk van het landelijk coördinatieteam, aldus Wiltling, na de arrestaties pas goed is begonnen, waren zijn verwachtingen over de acht verdachten mager: „Ik verwacht dat toch zeker één of meer van hen vast blijven zitten.”

— Uw verwachtingen zijn wel erg bescheiden.

Wiltling: „Ik denk dat dat de voorlichter siert.”

— Maar op de persconferentie was u minder bescheiden. U riep dat Rara met deze arrestaties uit de anonimiteit was gehaald.”

Wiltling: „Dat is toch zo. Alleen moet je mensen weer vrijlaten als er te weinig bewijzen voor handen zijn. Zo zit ons rechtstelsel gelukkig in elkaar.”

De advocaten van de acht verdachten zijn erg ontstemd over de behandeling van hun cliënten. Op een persconferentie verklaarden ze gistermiddag, dat 'het recht op verdedi-

ging in deze zaak niet meer bestaat'. Volgens mr. Ties Praken worden alle grondrechten van de verdachten met voeten getreden: „Onze cliënten staan bloot aan voortdurende intimidatie. Noodzakelijke stukken worden ons onthouden en de privacy tussen verdachte en advocaat wordt geschonden.”

Voor zover ze de 'summiere stukken' kunnen beoordelen, zou het openbaar ministerie nauwelijks bewijsstukken in handen hebben. Niettemin, aldus de raadslieden, zijn de arrestanten de afgelopen week onder 'onoirbare druk' gezet. Advocate mr. A. Willenborg: „Er is duidelijk gepoogd de verdachten moreel te breken. Een van onze cliënten kreeg te horen, dat ze niets van haar leven had gemaakt. Ze was een verwend eigenwijs kind, dat de rest van haar leven in het Pieter Baacentrum zou moeten slijten. Een andere verdachte van de Makro-branden, kreeg te horen dat 'pyromanen latent homofiel zijn en bedplassers'. Dit soort verhoren duurden de hele dag.”

De raadslieden hebben bij de Amsterdamse rechtbank klachten en bezwaarschriften ingediend. Officier van justitie mr. De Wit doet echter flegmatiek over de beschuldigingen van de advocaten en over de vijf vrijlatingen. „Ik heb geen mening over de klachten van de raadslieden. Maar ze weten heus wel de weg te vinden om hun ongenoegen kenbaar te maken.”

De Wit weigert de arrestaties als een schot in het wilde weg te bestempelen: „Er was voldoende technisch en tactisch bewijs om tot aanhouding over te gaan. We hebben bovendien van de rechter-commissaris toestemming gekregen om huiszoeking te doen. Die toestemming krijg je niet zo maar. Die huiszoeking moet aanvullende bewijslast opleveren. In een aantal gevallen was dat dus niet voldoende.”

— Heeft u er niet op gespeculeerd dat één of meer verdachten zouden gaan praten?

Mr. De Wit: „Het is geen geluksschot geweest. Dan val je op je eigen smoel. Kijk, je bent met dat opsporingsteam lange tijd bezig. Je moet eens een beslissing nemen. Je kunt niet altijd aan het observeren blijven. Op een gegeven moment denk je genoeg materiaal te bezitten om tot aanhouding over te gaan.”

— Met als uitkomst dat vijf van de acht nog dezelfde week op vrije voeten zijn gesteld.

De Wit: „Soit, zo is het leven. We hebben toch een aantal mensen, die voor ons verdachten blijven, eens flink aan hun staart getrokken.”

De Waarheid, 18-4-1988

Harde kern van RARA nog zoek

Van een verslaggever

Nog slechts drie van de acht RARA-verdachten zitten vast. Slechts één van de arrestanten wordt verdacht van deelname aan een door RARA opgeëiste actie. De politie overtreedt de rechten van de verdachten en de verdediging wordt voortdurend gedwarsboemd.

Vijf verdachten vrij

„Er is geen sprake van dat RARA is opgerold”, verklaarden vrijdagmiddag de advocaten van de acht arrestanten in hun kantoor in Amsterdam. De politie heeft de mensen opgepakt op grond van zeer vage gegevens en BVD-dossiers. De advocaten hebben alle mogelijke moeite moeten doen om inzage te krijgen in de stukken.

In eerste instantie moesten ze uit de vragen uit de verhoren en de persverklaringen van de politie opmaken, waarvan de opgepakte mensen beschuldigd werden. Normaal gesproken worden de stukken automatisch naar de verdediging opgestuurd.

Het aan de advocaten getoonde materiaal gaf vrijwel geen aanwijzingen in de richting van de verdachten. Het dossier telt 2500 pagina's. Slechts een enkele keer worden de namen van enkele verdachten gemeld. De politie had een reeks foto's getoond aan het personeel van de afgebrande Makro-vestiging te Duiwendrecht. Aan de hand hiervan verzamelde de politie twintig namen. Daarbij was slechts de foto van een van de gearresteerden. Overigens werden de genoemde twintig personen alleen herkend als bezoekers van de Makro.

Een andere verdachte werd in de nacht van de branden bij Shell-tankstations door een observatieteam waargenomen toen hij op de fiets van huis vertrok. Later werd de betrokkene in de buurt van het tankstation fietsend gesignaleerd en nog later op de fiets een patatje etend. Toch wordt hij nu beschuldigd. Overigens heeft de verdediging niet alle stukken mogen inzien. Op een van de inzagetijden werd één advocaat niet binnen gelaten omdat de stukken niet aanwezig zouden zijn, terwijl de andere inmiddels die stukken al aan het lezen was.

Uitgescholden

De advocaten zijn van mening dat er feitelijk in deze zaak geen sprake is van recht van verdediging. Tegen vijf verdachten had de politie te weinig materiaal om ze nog langer vast te houden. De advocaten zijn dan ook niet te spreken over de behandeling van de verdachten door de politie. Ze hebben allemaal gebruik gemaakt van hun zwijgrecht. Desondanks werden ze van 's morgens vroeg tot soms 's avonds laat verhoord. Daarbij zijn de arrestanten uitgescholden en vernederd. De politie bediende zich van kreten als „pyromanen zijn latente homofielen en bedplassers”. „Wat maken jullie je druk over Zuid-Afrika, als de negers daar de macht krijgen, kan je het allemaal vergeten, dan wordt het een grote woestijn.” En dit waren dan nog „vriendelijke kreten”. Ook werd de verdachten voorgehouden dat ze al schuld bekenden, omdat ze mr. Bakker Schut als advocaat in de arm genomen hebben. Bakker Schut verdedigde eerder de RAF-leden.

De Waarheid, 16-4-1988

Helft van RARA- verdachten vrij

Van een verslaggever

Vier van de acht verdachten in de zogenaamde RARA-zaak zijn donderdag vrij gelaten. Het openbaar ministerie heeft te weinig bewijzen om de vier langer vast te houden.

Dit heeft persofficier van justitie, De Wit, meegedeeld. Tegen de vrijgelatenen bestaat volgens hem nog steeds een redelijk vermoeden van schuld. Maar het onderzoek van de laatste dagen heeft dat vermoeden niet zodanig met verdere bewijzen aangevuld, dat ze langer vast gehouden kunnen worden, aldus De Wit. De andere vier verdachten worden vrijdag aan de rechter-commissaris voorgeleid. De acht werden maandag met veel tam-tam door de politie opgepakt. Zij beweerde toen de kern van RARA opgerold te hebben. De arrestanten werden verdacht van brandstichting, diefstal en vernieling. De advocaten noemden het politioptreden eerder deze week al een „opgeblazen actie” en een „zeepbel”. Ook beschuldigde de advocaten de politiek ervan de arrestanten onder druk te zetten en te intimideren.

Het Parool, 18-4-1988

Rara-aanhang gaat toch door

(Van een onzer verslaggevers)

APELDOORN - Een zich 'Jongerenverzet Gelderland' noemende groepering heeft zaterdagochtend in Apeldoorn vernielingen aangericht bij een Shell-pompstation. Dit bij wijze van steun aan de activiteiten van de groep 'Rara', waarvan de politie claimt dat ze de kopstukken gearresteerd heeft.

Er werden vijf slangen doorgesneden en geverfde leuzen aangebracht. In een brief liet het 'Jongerenverzet' weten dat Rara gearresteerd mag zijn, maar dat de acties tegen Shell, vanwege de banden met Zuid-Afrika, onverminderd doorgaan.

Ref. Dagblad, 18-4-1988

Van Thijn om opheldering over RaRa gevraagd

AMSTERDAM - De Anti-Apartheids Beweging Nederland AABN heeft burgemeester Van Thijn van Amsterdam vandaag in een brief om opheldering gevraagd over de wijze waarop de verdachten in de RaRa-zaak worden verhoord.

De advocaten van de RaRa-verdachten meldden vrijdag dat verhoerende politiemensen zich onder meer racistisch hadden uitgelaten.

Als dat zo is dan dient de burgemeester als hoofd van de politie tegen deze politiemensen maatregelen te nemen. Van Thijn wordt in de brief gevraagd de zaak in elk geval te onderzoeken.

De AABN schrijft de „nodige reserves” te hebben bij de door RaRa gebruikte actiemethoden.

De Volkskrant, 19-4-1988

„Van Thijn moet verhoormethoden in RARA-zaak nagaan”

Van onze verslaggever

AMSTERDAM - De Anti-Apartheidsbeweging Nederland (AABN) heeft burgemeester Van Thijn van Amsterdam om opheldering gevraagd over de wijze waarop de verdachten in de zaak-RARA worden gehoord. De advocaten van de verdachten meldden vrijdag dat de rechercheurs die de verhoeren afnemen, zich racistisch uitlaten.

De AABN vindt dat Van Thijn tegen deze politiemensen moet optreden als de beschuldiging van de advocaten juist blijkt te zijn. Van Thijn wordt gevraagd de kwestie in ieder geval te onderzoeken. De AABN is het overigens niet eens met de door RARA gebruikte methoden om het apartheidsregime in Zuid-Afrika te bestrijden.

Sympathisanten van RARA (Revolutionaire Anti-Racistiese Actie) hebben het afgelopen weekeinde bij twee Shell-pompstations vernielingen aangericht. „Jongerenverzet Gelderland” sneed in Apeldoorn vijf pompslangen door en kalkte op een ruit van een tankstation de leuze „Shell val dood”. Er werd een pamflet achtergelaten met de tekst „Ondanks de aanhouding van de harde kern van RARA, worden hiermee nieuwe acties aangekondigd”.

In Utrecht eisten sympathisanten van RARA de verantwoordelijkheid op voor het doorsnijden van twee pompslangen, het ombuigen van een verkeersbord en het omtrekken van een verkeerszuil.

NRC Handelsblad, 15-4-1988

Drie mogelijke leden Rara worden nog vastgehouden

Door een onzer redacteuren

AMSTERDAM, 15 april — Drie verdachten in de RARA-zaak die maandag werden aangehouden, zijn door de Amsterdamse rechter-commissaris mr. A.C. Munster in bewaring gesteld voor een periode van twaalf dagen. Een vierde verdachte is vanmorgen vrijgelaten.

Gisteren werden al vier verdachten vrijgelaten omdat tegen hen niet voldoende aanvullend bewijsmateriaal kon worden gevonden. De verdachten hebben tot op heden nog geen verklaring afgelegd. Ze beroepen zich op het recht niet te antwoorden. De raadkamer zal over twaalf dagen besluiten of de drie verdachten voor een gevangenhouding van dertig dagen in aanmerking komen. Volgens Munster is tegen de drie technisch belastend materiaal gevonden zowel tijdens het onderzoek bij de afgebrande vestigingen van de Makro als tijdens de huiszoeken afgelopen maandag. Een negende verdachte die

door de politie wordt gezocht, is tot op heden nog voortvluchtig.

De arrestanten worden verdacht van het plegen van acties die niet door RARA zijn geclaimd. Het gaat hier om onder meer een inbraak in het Marokkaans consulaat, brandstichting bij oliehandelaar Deus en het plaatsen van een bom bij het Van Heutsz-monument in Amsterdam. Van de vijf die zijn vrijgelaten is volgens officier van justitie mr. L. de Wit tot nu toe niet gebleken dat ze zijn betrokken bij de brandstichtingen in de Makro-vestigingen. Het onderzoek van de laatste dagen en de resultaten van de huiszoeken hebben het bewijsmateriaal tegen de vijf niet aangevuld zodat er geen redenen waren de verdachten langer vast te houden, aldus De Wit.

Het Klachten- en adviesbureau politie-optreden heeft intussen de arrestatie van de acht verdachten veroordeeld omdat er volgens het bureau onvoldoende bewijs is tegen de verdachten.

De Waarheid, 19-4-1988

AABN wil opheldering over RARA-verhoren

De Anti Apartheids Beweging Nederland, AABN, heeft burgemeester Van Thijn van Amsterdam maandag in een brief om opheldering gevraagd over de wijze waarop de verdachten in de RARA-zaak worden verhoord.

De advocaten van de RARA-verdachten meldden vrijdag dat verhoerende politiemensen zich onder meer racistisch hadden uitgelaten.

Als dat zo is dan dient de burgemeester als hoofd van de politie tegen deze mensen maatregelen te nemen. Van Thijn wordt in de brief gevraagd de zaak in elk geval te onderzoeken. De AABN schrijft de „nodige reserves” te hebben bij de door RARA gebruikte actiemethoden. RARA stichtte onder meer branden bij de Makro wegens de banden van Makro-eigenaar SHV met Zuid-Afrika. De AABN is net als RARA voorstander van een „volledige isolering” van het apartheidsregime in Zuid-Afrika. Maar de beweging vreest echter dat de RARA-methoden een groot aantal mensen afschrikken om steun te geven aan dat streven.

MEDIA-SERVICE

ONDERWERP : ARRESTATIE ACTIEGROEP RARA
Persoverzicht van 20 t/m 23 april 1988

INFO : TST

1 - De Groene Amsterdammer	20-4-1988	De buik van bromsnor
2 - De Groene Amsterdammer	20-4-1988	Het bange zwijgen van de komités
3 - De Groene Amsterdammer	20-4-1988	Met bumper-stickers kan het ook
4 - Het Parool	20-4-1988	Politie houdt vol: Rara is opgerold
5 - Het Parool	21-4-1988	Rara had handleiding voor verhoor
6 - Trouw	22-4-1988	Van RaRa-groep blijft er maar één gevangen
7 - De Tijd	22-4-1988	RARA: een kwestie van procesbewaking
8 - Algemeen Dagblad	22-4-1988	Nog één Rara-verdachte in cel
9 - De Volkskrant	22-4-1988	Nog één mogelijk lid RARA zit vast na vrijlating verdachten
10 - NRC Handelsblad	22-4-1988	Nog 1 verdachte brnadstichting bij Makrowinkels in hechtenis
11 - Het Parool	22-4-1988	Voettocht voor steun aan 'Rara'
12 - Het Parool	22-4-1988	Advocaten klagen over Rara-zaak
13 - Haagsche Courant	22-4-1988	Nog maar één RaRa-verdachte vastgehouden
14 - De Waarheid	23-4-1988	Nog één verdachte RARA in de cel
15 - Trouw	23-4-1988	RaRa-vervolging 'flop'
16 - Haagsche Courant	23-4-1988	Nieuwe vrijlating RARA gevoelige klap justitie

ADI/W, 29 april 1988

De Groene Amsterdammer, 20-4-1988

RARA

Gesloten kun je de geleerden tegen de apartheid niet noemen. Niet in Zuid-Afrika, en niet in Nederland, waar nu (nog) drie aktievoerders in de cel zitten. Langdurig worden ze verhoord voor het hanteren van methoden die niet alleen door justitie, maar ook door het overgrote deel der Nederlandse apartheidsbestrijders ten scherpste worden afgewezen. De politie wordt ervan beschuldigd over de schreef te gaan en de verdachten grof en racistisch te bejegenen. Daarmee wordt de discussie opnieuw getrokken in de richting van de Neder-

landse democratie en verdwijnt de bestrijding van de apartheid uit het zicht. Eerst, tijdens de RARA-branden, ging het om de grenzen die de democratie hoort te stellen aan de handel en wandel van haar aktievoerders. Nu gaat het opnieuw om de rechtsstaat: de bescherming van en rechtshandhaving tegenover verdachte personen. Dat is dan ook precies het verwijt dat anti-apartheidsorganisaties maken aan het adres van de radicale aktievoerders: ze maken discussie los op de verkeerde thema's. Van hun kant zijn de radika-

len van mening dat juist de voortdurende distantie die tegenover RARA betracht wordt door het Komitee Zuidelijk Afrika (KZA) en de Anti Apartheids Beweging Nederland (AABN, die overigens inmiddels het politieoptreden heeft veroordeeld), Shell en andere investeerders in de kaart speelt. Op deze pagina's drie bijdragen aan de discussie. Een van twee radicale aktivisten. Een namens het Komitee Zuidelijk Afrika. En een beschouwing over het Amsterdamse politietheater: de persbenadering is boeiender dan de voorstelling.

DE BUIK VAN BROMSNOR

Eigenlijk is die zogeheten RARA-ontknoping bovenal theater van een verkeerd soort. *Over-acting* en schmieren. Theater op zijn Rotterdam ook: de persbenadering is boeiender dan de voorstelling. Er is een buikspreekster. Die heet Klaas Wiltling, de hoofdstedelijke politie-voorlichter.

Nadat ik eerst al mijn Zuidelijk Afrika-bulletins bij bevriende liberalen heb ondergebracht (want als Klaas eenmaal aan het huiszoeken slaat is het eind zoek), was er tijd om even onbevangen te reconstrueren hoe het *niet* oprollen van de anti-racistische brandstichters van RARA precies in zijn werk ging.

De top van politie en justitie zette het recherchebijstandsteam, dat reeds maanden in wc-potten van kraakpanden hengelde naar ontstekingsmechanismen, in de eerste uren na de Heijn-perskonferentie onder druk. Nu was het uur geslagen voor een hoofdstedelijk politie-sukses. De enige Amsterdamse ontvoering van de afgelopen maanden vond in België plaats en loste zichzelf op (*Jules Croiset heeft zelfmoord gepleegd... Zegt-ie.*)

Aan RARA viel meer Amsterdamse eer te behalen. Bovendien is er haast bij. Na de zomer begint de race om Olympisch 1996 en voor die tijd moeten die brandstichters brommen, anders kan Mokum het weer schudden. Met een pim-pam-pet-draaischijf wees Klaas Wiltling die middag acht personen aan uit de tientallen bij wie het Amsterdamse korps nog wat 'onbetaalde rekeningen' open had staan. Daarna kon het cirkus beginnen. De politie drong maandagmorgen vroeg ettelijke woningen (allemaal *kraakpanden*, aldus de buikspreekster) binnen. Als ik de hypokrisie bij Klaas en zijn jongens goed inschat, zijn ze bij de burelen door de keuken gemogen, na de mededeling dat zich in het belendende pand een zware crimineel schuilhield. Dat ging erin als koek in de week na Ferdi E.

Wat er allemaal in die verhuisdozen zat die het journaal 's avonds zo trots toonde (zonder de gelukwensen van de nieuwslazer), weet ik niet. Maar als ik de intelligentie van Klaas en zijn jongens goed inschat, dan hebben ze veel dagboeken (*Lief dagboek, vandaag hebben we*

een bom in de Makro gezet. Dat gaf een knal, johl!) en brieven aan familieleden (*Hoi, pa, stuur me nog wat dynamiet, morgen blazen we Van Heutz op!*) meegenomen.

In de middag van de huiszoekingen toonde Klaas Wiltling de verzamelde *per's flap-overs* (waarop-ie de hele zondagmiddag had zitten zweeten) met ongeveer alle anarchisten sinds de mouterij op de Zeven Provinciën. De verhoren waren toen al uren bezig, volgepropt (zo weten we ondertussen van de advocaten) met polder-psychologie, waaruit bleek dat Klaas en zijn jongens Simenon slecht hadden gelezen en zaten te springen om echte bewijzen. De dag daarop dienden enkele ladenlichters van *Shell* alvast maar schadeclaims in tegen mensen die alleen nog voor ondervraging mee waren genomen naar het bureau. Drie dagen later stonden vijf van de acht zogeheten verdachten alweer buiten, onder het geras van wat in turbo-taal een *'la-waai-demo'* moest heten.

Ik ben benieuwd hoelang ze die drie anderen nog kunnen houden. Niet lang, denk ik. Want al die klopplop was niet om een zaak op te

lossen maar om het recherchebijstandsteam op sterkte te houden. Ik heb persoonlijk geen oordeel over die RARA-*underground*, behalve dat hun proza nogal ronkt en hun knal-effekten nogal brandbaar zijn. Maar als je ze in de kraag wilt vatten vanwege de kostbaarheid van hun knal-effekten, leg dan bij ieder Shell-station en achter iedere Makro-schuur een Bromsnor in de bosjes. En, wat ik u smeken mag, stuur er in geen geval Klaas Witing op af. Die buiksprekér moet vanaf volgende week maar weer gewoon het klootketsen in Medemblik gaan verslaan.

LOEK ZONNEVELD

HET BANGE ZWIJGEN VAN DE KOMITÉS

In de vroege ochtend van maandag 11 april vielen honderdvijftig agenten samen met het speciaal voor 'terroristische politieke akties' opgerichte Landelijk Coördinatie Team tien panden in Amsterdam binnen. Acht mensen werden van hun bed gelicht en gearresteerd. Zeer *gründlich* werden zelfs de vloerplanken in de woningen eruit gehaald. Van alles werd meegenomen, van studieboeken tot elektriciteits snoertjes.

De politie rechtvaardigde deze grove handelwijze op een perskonferentie met de suggestie dat het om RARA-activisten ging. 'Harde kern RARA nu *opperold*', schreeuwden de kranten amper zes uur na de invallen, gretig happend in deze sensatiekoek. Hulde! Tweemaal in één week rolde de politie 'een zeer professionele criminele organisatie' op: na de 'G. J. Heijn-ontvoerders' nu de 'terreurorganisatie RARA'. De sensatiekranten, maar ook *Trouw*, prezen de politie die, ondanks het 'ogenschijnlijk normale leven' dat de verdachten in beide zaken leidden, toch maar mooi toesloeg. Een moord en een reeks sabotageakties gemakshalve op één hoop geveegd in de strijd tegen de bezuinigingen op de politie.

Het vermoeden dat de politie bluft wordt sterker door de vrijlating van vijf van de acht arrestanten. Binnen vier dagen staan zij weer op straat. Justitie kan tegen hen niets bewijzen, maar 'ze blijven wel verdacht', aldus Officier van Justitie De Wit in een poging zijn nederlaag te verbergen.

Poeha

Voor ons, twee activisten betrokken bij de radicale anti-apartheidsstrijd, gaat dit alle perken te buiten. Veertien maanden lang bespiedt een met veel poeha opgericht team allerlei mensen, vervolgens worden er acht van hun bed gesleurd, die vier dagen uit hun normale leven worden gerukt en onafgebroken en keihard ondervraagd, vooral over akties uit de tijd vóórdat RARA bestond. Dan blijkt de politie tegen vijf van hen geen enkel bewijs te hebben, maar toch brandmerkt Justitie hen als 'RARA-terroristen'.

Maar ook tegen de overige drie zijn de verdenkingen uiterst vaag en twijfelachtig onderbouwd. Het gaat vrijwel uitsluitend om in hun woningen gevonden verf en flitsblokken waarvan kleur en merk overeen lijken te komen met bij niet nader genoemde aanslagen gevonden materialen. Justitie moet echter nog maar bewijzen dat er meer dan dit oppervlakkige verband bestaat. Op deze manier is natuurlijk half Nederland verdacht!

Ook de keiharde verhoormethoden tonen aan dat de politie niet over bewijzen tegen de arrestanten beschikt. Elke arrestant wordt dagelijks tien uur lang door een vast koppel rechercheurs ondervraagd, waarbij een brede scala van psychologische truukjes uit de kast wordt getrokken om de arrestanten murw te maken en aan het praten te krijgen. Terwijl een verdachte in Nederland het recht heeft om te zwijgen, bekomentariëren de rechercheurs breeduit het privé-leven van de arrestanten en treiteren, schel-

den en bedreigen ze de ondervraagden ('oud wijf, lelijke heks, je kan er niet tegen dat je oud wordt hè', of 'als die negers in Zuid-Afrika de baas worden, wordt het er een woestijn'). Een en ander afgewisseld met langdurige stiltes waarin vooral wordt geprobeerd oogcontact te krijgen. Het zal geen verbazing wekken dat de advocaten overwegen een aanklacht wegens poging tot zware geestelijke mishandeling in te dienen.

De tegenwerking die de advocaten ondervinden duidt er eveneens op dat Justitie niet zo zeker is van haar vermeende RARA-vangst. De toegang tot hun cliënten werd hen bemoeilijkt, en ze kregen - hoewel wettelijk verplicht - geen kopie van het justitie-dossier, maar mochten dat alleen - na dreiging met een kort geding - komen inzien. Belangrijke documenten bleken echter te ontbreken, zodat een inhoudelijke verdediging van de arrestanten nog niet mogelijk is geweest.

Blunder

Daar waar de arrestanten zich terecht beroepen op hun zwijgrecht, hullen gevestigde anti-apartheidsorganisaties als KZA en AABN en de linkse politieke partijen zich ten onrechte in een bangig stilzwijgen. Terwijl bij iedere RARA-brand en elke andere sabotage-aktie het KZA en vooral de AABN er als de kippen bij waren om zich te distantiëren, kraait er nu zo goed als geen enkele rode haan naar dit willekeurige politie-optreden. Deze stilte is een politieke blunder, en niet in het belang

van de anti-apartheidsstrijd. Want het zijn *Shell* en consorten die in de beklagdenbank horen en niet de drie mensen die nu nog vastzitten.

Een politieke blunder omdat linkse mensen zich te allen tijde moeten keren tegen een dergelijk politie-optreden, ongeacht wie de verdachten zijn. Dat volgens Justitie de arrestanten behoren tot een organisatie waarvan je de strategie afkeurt, mag nooit een reden zijn om in zwijgen toe te zien. Dat is niet in het belang van de anti-apartheidsstrijd, omdat de Nederlandse investeerders in Zuid-Afrika op dit moment de lachende derden zijn. De discussie gaat immers nu alleen nog maar over de middelen die RARA gebruikt, en niet over de verwerpelijkheid van de handel in apartheid. Brutaalweg kondigt *Shell* aan een schadevergoeding te zullen eisen als de mensen die nu vastzitten veroordeeld worden. Zelfs die botte schaamteloosheid blijft onweersproken door KZA en AABN. Zijn ze soms bang om op één hoop te worden geveegd met mensen die van RARA-akties worden verdacht?

Solidariteit

Niemand heeft een patent op de waarheid. In Nederland bestaat een zeer breed spektrum van groepen en organisaties die actie voeren vanuit solidariteit met de strijd tegen apartheid in Zuid-Afrika. De komités werken zo, voor RARA is het een van de drijfveren, en ook de vele andere radicale actiegroepen beroepen zich daarop.

Al deze groepen delen ook het besef dat het afbreken van economische banden met Zuid-Afrika van groot belang is voor de strijd daar, maar verschillen van mening over hoe je dat kunt bereiken. Een open discussie daarover is belangrijk. Geen enkele groep kan zomaar klaimen de strijd op de enig juiste wijze te voeren. Geen enkele strijd is honderd procent effectief, de bewijzen daarvoor zijn altijd aanvechtbaar. Alleen een 'gezamenlijke' strijd heeft de kans iets te bereiken, maar daarvoor is wel nodig dat elke groep de wederzijdse verschillen serieus neemt. Meerdere wegen zijn de moeite van het begaan waard, een konfrontatie daartussen kan de anti-apartheidsstrijd verder helpen.

Wat er op het spel staat is niet niks. Zolang economische steun aan het apartheidsregime voortduurt, zal de bevrijdingsbeweging de strijd nooit kunnen winnen. De revolutie in Zuid-Afrika heeft grote haast, en daarvoor is het noodzakelijk dat *Shells* olie uit de tanks van leger, politie en economie van Zuid-Afrika verdwijnt. We moeten gewoon constateren dat *Shell* op dit

moment weinig aanstalten tot vertrek maakt, net zo min als de Nederlandse regering onder druk gezet wordt om een effectieve economische boycot in te stellen. Alle anti-apartheidsgroepen zullen zich moeten inspannen om dit zo snel mogelijk weer op alle politieke agenda's te krijgen.

Onderlinge solidariteit is daarbij onontbeerlijk. Distantiëringsverklaringen zoals KZA en AABN die regelmatig rondstrooien, kunnen eigenlijk niet serieus worden genomen als deze komités niet ook heftig protesteren tegen het justitiële optreden tegen de vermeende RARA-mensen.

Wij stellen voor: 'De arrestanten uit de beklagdenbank, en *Shell* erin!'

HENK OVERSCHIE
JOHAN VAN RUTTEN

HET DOEL EN DE MIDDELEN IN DE STRIJD TEGEN APARTHEID

MET BUMPER-STICKERS KAN HET OOK

Begin april arresteerde de Amsterdamse politie een aantal mensen waarvan de politie vermoedt dat zij deel uitmaken van de actiegroep RARA. Het is volledig onduidelijk of dat vermoeden juist is. Er is dus geen enkel nieuw feit dat extra licht kan werpen op het karakter van de RARA-groep (of groepen?).

Het is een redelijke veronderstelling dat RARA bij haar acties werd gemotiveerd door een diepe verontwaardiging over de situatie in Zuid-Afrika. De aktievoerders van RARA maakten zich zo kwaad over de terreur die het apartheidsregime uitoefent ten opzichte van de bevolking van Zuid-Afrika en van de buurlanden, dat zij er veel voor over hadden om een bijdrage te leveren aan de strijd tegen dat bewind. De lakse houding van de westerse regeringen en de hypokrisie van collaborerende bedrijven als *Shell* en *SHV* brachten hen tot zeer radicale aktiemiddelen. De aktiemethoden van de 'gevestigde' anti-apartheidsorganisaties beschouwden zij waarschijnlijk als ontoereikend en meenden zij te moeten aanvullen met hardere methoden.

Dat zijn begrijpelijke reacties op de ontwikkelingen in apartheidsland en op de stand van zaken in de Nederlandse politiek. Bij een eventuele rechtszaak en bij de behandeling van arrestanten zou deze ideële motivatie in het voordeel van de verdachten moeten worden meegevoerd. Het is vreemd dat de Amsterdamse politie andersom lijkt te redeneren.

Grens

Zijn de acties van RARA nu toe te juichen? Zijn ze in Nederland toelaatbaar? *Shell* is door haar activiteiten in Zuid-Afrika medeplichtig aan systematisch racisme en meedogenloze repressie; zou je zo'n bedrijf dan niet op elke mogelijke wijze mogen aanvallen?

Dat is afhankelijk van de mogelijkheden die er zijn om op vreedzame wijze de politieke besluitvorming en de opstelling van bedrijven te beïnvloeden. We kunnen bijvoorbeeld een vergelijking trekken met de strategie van het *African National Congress*. Dat koos er in 1960 na veel aarzeling en discussie voor om naast vreedzame acties ook bomanslagen te gaan plegen op civiele doelen, zoals hoogspanningsmas-

ten, binnen Zuid-Afrika. Dat was een reactie op het ontbreken van kiesrecht voor de meerderheid van de Zuidafrikaanse bevolking, op de inertie van het blanke machtsblok en bovenal op het feit dat de Zuidafrikaanse politie vreedzame demonstraties met geweervuur tegemoettrad.

Zo is de situatie in Nederland bij lange na niet. Misschien dat bepaalde krakersgroepen situaties hebben meegemaakt die er in de verte op lijken, maar dat kan niet zonder meer als graadmeter gelden voor de bejegening van anti-apartheidsakties.

Ook moet bedacht worden dat de onderdrukten zelf niet om dit soort akties in Nederland hebben gevraagd, maar dat 'buitenstaanders', hoe solidair ook, hebben besloten dat ze de grens naar gewelddadige akties tegen westerse bedrijven moesten overschrijden.

Negatief effect

Welke invloed hebben de RARA-akties? De SHV heeft zich waarschijnlijk hoofdzakelijk vanwege deze akties teruggetrokken uit Zuid-Afrika, andere Nederlandse bedrijven hebben de dreiging gevoeld en dat zal bij de desinvesteringsbeslissing van een aantal bedrijven zeker hebben meegespeeld. Maar vele bedrijven blijven in Zuid-Afrika, een grote multi als Shell kan het zich veroorloven zijn poot stijf te houden. Tegelijkertijd zijn vele andere multinationals (*Barclays, Kodak* en andere) onder druk van vreedzame konsumenten-akties tot desinvestering overgegaan.

De RARA-akties lijken een negatief effect te hebben op de publieke opinie en op de perspectieven van de anti-apartheidsakties in Nederland. Een grootscheepse konsumenten-boycot ten opzichte van Shell heeft, zeker gekombineerd met akties in Skandinavië, Groot-Brittannië en de Verenigde Staten, zonder meer de potentie om Shell uit Zuid-Afrika weg te jagen. Die aktie slaagt echter alleen als bijzonder grote groepen mensen zich aansluiten (hetgeen het democratisch karakter van dit middel overigens treffend illustreert). Als alle PvdA-kiezers de Shell-pomp systematisch voorbij rijden, zou Shell ongetwijfeld tot andere keuzen komen.

In de aktiepraktijk blijkt dat de RARA-akties voor de 'mensen in het land' vaak een argument vormen om niet aan een anti-Shellaktie mee te doen. Dat is niet onbegrijpelijk en vormt ontegenzeggelijk een negatief effect van de gepleegde aanslagen. Tegelijkertijd is zo'n reactie ook onlogisch. Iedereen die de RARA-akties verontwaardigd afwijst, zou moeten beseffen dat hij of

zij er alles aan zou moeten doen om de alternatieve strategie: de boycot van alle Shell-produkten door individuen, bedrijven, instellingen en gemeenten, te doen slagen. Het moet mogelijk zijn RARA overbodig te maken. Voor bumperstickers, informatiemateriaal en suggesties voor andere akties kan men terecht bij de verschillende aktiekomités tegen apartheid, bijvoorbeeld bij het komité Zuidelijk Afrika.

KLAAS VAN URK

Het Parool, 20-4-1988

Politie houdt vol: Rara is opgerold

Verweer tegen storm van kritiek

(Van een onzer verslaggevers)

AMSTERDAM - "We blijven er bij dat we de actiegroep Rara uit de anonimiteit hebben gehaald, en hebben opgerold. Het feit dat er inmiddels een aantal verdachten is vrijgelaten doet daar niets aan af."

Dat zegt woordvoerder Klaas Wilting van de politie van Amsterdam over de storm van kritiek die is opgestoken nadat steeds meer van de oorspronkelijke acht Rara-verdachten waren vrijgelaten. Van die acht zitten er nu nog drie vast; de raadkamer van de rechtbank zal morgen beslissen of hun detentie wordt verlengd met dertig dagen.

De advocaten van de verdachten, onder wie mr A. Willenborg en mr T. Prakken van het kantoor Nieuwezijds, spraken eind vorige week van 'een uit elkaar gespatte zeepbel'. De politie blijft er echter bij Rara te hebben opgerold, maar wil verder niets loslaten over het bewijs dat tegen de verdachten is verzameld. Wilting: "Het gaat om een groep van acht mensen die elkaar allemaal kennen uit de anti-militaristische hoek, en allen afkomstig zijn uit Amsterdam. We kunnen natuurlijk niet ons kruis gaan verschieten door nu al uitgebreid te gaan vertellen waaruit ons bewijs bestaat, maar zeker is wel dat er heel duidelijke connecties zijn met alle Makro-branden. Voor we tot aanhouding van de ver-

dachten en huiszoeking overgingen bestond dat vermoeden al, en dat is nog eens versterkt door al het materiaal dat bij huiszoeking is aangetroffen. Bovendien blijven ook de mensen die zijn vrijgelaten verdachte."

Demonstratie

Sympathisanten van de Rara-verdachten en anti-apartheidsgroepen hebben voor morgen een grote demonstratie aangekondigd, die om vijf uur op het Spui begint. De optocht is bedoeld als steunbetuiging aan de arrestanten en vormt een oproep om 'de strijd tegen apartheid en racisme op zoveel mogelijk manieren voort te zetten'. De organisatoren eisen de invrijheidstelling van de drie mensen die nog worden vastgehouden.

De demonstratie loopt via De Pijp en eindigt bij de Vreemdelingenpolitie in de Jodenbreestraat. Er is geen vergunning voor de optocht gevraagd, omdat de naamloze organisatie geen overleg wil 'met deze staat'. De politie kondigt aan een 'afwachtende houding' in te nemen.

Het Parool, 21-4-1988

Rara had handleiding voor verhoor

door KURT VAN ES
en ALBERT DE LANGE

AMSTERDAM - Een vol, rokerig vertrek in het Amsterdamse hoofdbureau van politie. Zestien rechercheurs, een en al aandacht voor de briefing over het Scenario Rara.

De taarnleider: "Jongens, over enkele dagen zijn we zover. Dan kunnen we de kopstukken van Rara oppakken. Jullie gaan de verhoren doen. We weten met wat voor lui we hier te maken hebben. Die gaan niks zeggen. En ik kan jullie nu al zeggen welke verdedigers er op zullen duiken. Je hebt een hele grote kans dat je tegen advocaten oploopt die precies naar buiten gaan brengen wat jullie fout doen. Laat je dus niet frustreren of uitlokken."

De bijeenkomst ging vooraf aan de inval, in de vroege ochtend van maandag 11 april, op een aantal adressen waar de politie Rara-activisten vermoedde. Na veertien maanden dacht het speciale Landelijk Coördinatieteam nu dan zo ver te zijn: de groepering die zich de afgelopen jaren met aanslagen en brandstichting had gekeerd tegen bedrijven die economische banden hebben met Zuid-Afrika, zoals de Makro en de Shell, zou worden opgerold. De mondelinge instructie vooraf was bedoeld om een te bruuske verhoormethode zoveel mogelijk te voorkomen.

Acht arrestaties volgden; één beoogde verdachte ontkwam en is nog voortvluchtig. Vrij snel moesten vijf verdachten - daarin had het scenario niet voorzien - worden vrijgela-

Politie zegt intimidatie niet te ontkennen

ten. De politie blijft volhouden dat deze mensen 'in principe' nog steeds verdacht zijn, maar de rechter-commissaris zag onvoldoende bewijs. Vandaag wordt besloten over het al of niet verlengen van de hechtenis van de resterende drie verdachten. Tegen hen, zo meent de politie, is voldoende 'technisch bewijs'. Of dat de typemachine is waarmee de Rara-claims werden geschreven of dat 't

een haar betreft ('gevonden op lokale'), daarover wenst de politie zich beslist niet uit te laten.

De verhoren verlopen buitengewoon stroef. Sommige sessies duren wel tien uur. De verdachten zwijgen. Dit geheel in de lijn van de Bluf-handleiding 'Hoe te handelen bij verhoor', die bij één van de arrestanten in de politiecel is bezorgd, via de post of door een advocaat.

Het leerboekje Gevorderde Recherche schrijft voor dat een verklaring door de verdachte in vrijheid moet worden afgelegd, en zeker in dit geval mochten geen vormfouten worden gemaakt, luidde de boodschap van de briefing.

De psychologische aanpak houdt in dat bij de zwijgende verdachte een hele dag, zonodig langer, een of twee rechercheurs worden gezet. Ook zwijgend, of sprekend over koetjes en kalfjes. Dan langzaam verder, wat persoonlijker, provoceren, uitlokken tot uitspraken. Afwisselend poeslief en agressief. De spanning die de politiemann aldus poogt op de roepen moet leiden tot 'een band' met de verdachte, en liefst ook foutjes van dje kant.

Dat was het scenario. Maar volgens de advocaten van het Kantoor Nieuwezijds, een collectief met grote ervaring in het verdedigen van politiek geïnspireerde cliënten, werden de 'foutjes' aan de andere kant gemaakt. De aanpak van de politie is niet vrij van dwang, zeg maar gerust intimiderend, zo betoogden zij op een persconferentie.

Over de teksten die rechercheurs tegen hun cliënten zouden hebben gebezigd: "Dan hadden ze het over een zogenaamd bewezen feit dat pyromanen gestoorde mensen zijn, die altijd latent homofiel zijn en bedplassers. Hier wordt dan een uur lang serieus op ingegaan, in een verhoor dat tien uur duurde. Een politiemann zei: 'Is dat zo? Denk je dat ook? Je bent zwaar gestoord en nog latent homofiel ook. Vind je dat erg? Hoe vinden je ouders dat? Weten ze dat eigenlijk wel? Waarom kijk je nu zo treurig? Schaam je je nu, jochie?'" Eigenlijk heeft het Landelijk Coördinatieteam (LCT) geen enkele behoefte om te ontkennen dat het zo

gegaan is.

Politie-voorlichter Klaas Wilting, aangezocht als woordvoerder van het LTC, zegt na enig aandringen: "Als, ik zeg als, die dingen gezegd zijn, kan 't niet door de beugel. Dat latent homofiel, dat is een stukje discriminatie." Maar misschien, oppert hij, 'is de verdachte er zelf wel over begonnen'. Uiteraard, betoogt Wilting, heeft elke advocaat het recht datgene naar buiten te brengen waarvan hij of zij denkt dat 't in het belang is van de cliënt. "Zonder daarbij te liegen of mensen in diskrediet te brengen. Maar dat is wel gebeurd. Met waarheden breng je iemand niet in diskrediet. Sommige mensen van het team voelen zich behoorlijk aangetast in eer en goede naam."

Hoe het ook zij: de Bluf-handleiding is door de vermeende Raraleden goed ter harte genomen; de verhoren dragen niet bij aan het 'redelijk vermoeden van schuld'. Waarop baseert de politie dan haar stellingheid dat in ieder geval van de drie mensen die nog in de cel zitten 'vast staat' dat zij de 'harde kern' van Rara vormen?

Gezicht

Wilting blijft hameren: het team is tevreden, want Rara is de betrekkelijke veiligheid van de anonimiteit kwijt. "Rara heeft een gezicht gekregen. Dat was de opdracht van het coördinatieteam."

Maar, meneer Wilting, welke bewijzen heeft de politie?

Wilting: "Een nadere toelichting krijg je van mij niet." In elk onderzoek, zegt hij, worden feiten achtergehouden. Feiten waarmee de politie de verdachten in een later stadium nog wil confronteren.

Trouw, 22-4-1988

Van RaRa-groep blijft er maar één gevangen

Van onze redactie samenleving
AMSTERDAM - Politie en justitie in Amsterdam zijn pijnlijk verrast door het besluit van de Amsterdamse rechtbank om opnieuw twee RaRa-verdachten op vrije voeten te stellen. Van de acht personen die de politie vorige week maandag arresteerde, zit er nu nog maar één vast.

Volgens persofficier van justitie mr. De Wit gaat het openbaar ministerie bij het Gerechtshof in appel tegen de vrijlating. De Raadkamer oordeelde gisteren dat justitie onvoldoende bewijs had aangedragen om twee RaRa-verdachten van 29 en 34 jaar oud voor een periode van dertig dagen gevangen te houden. Reeds drie dagen na de grootscheepse actie tegen de vermeende leden van

de 'Revolutionaire Anti-racistische Axtie' moesten politie en justitie vier verdachten laten gaan. Een dag later besloot de rechter-commissaris een vijfde persoon weg te sturen.

Politie en justitie waren er vorige week nog 'heilig van overtuigd' dat de 'kern' van drie arrestanten alles te maken zou hebben met de brandstichtingen in ondermeer drie Makro-vestigingen. „Om heel eerlijk te zijn: dit had ik liever niet gehad", reageerde persofficier De Wit gisteren. „De hele zaak valt of staat bij het technisch onderzoek, dat erg gecompliceerd is. Een mislukte actie? Als wij in het uiterste geval afzien van vervolging tegen de zeven vrijgelaten verdachten en de achtste wordt vrijgesproken, dan heeft de actie een marginaal succes opgeleverd."

De Tijd, 22-4-1988

RARA: een kwestie van procesbewaking

Over het nut van persverklaringen kan men zo nu en dan flink zitten tobben. Dat bleek bij voorbeeld vorige week uit de RARA-zaak waarin het mediagerichte steekspel tussen politie en justitie enerzijds en advocaten anderzijds officieel is losgebrand. Maar wat is nu van meer belang: de persverklaring of de actie? Over die vraag braken zich een aantal actievoerders tegen Shell het hoofd in het laatste nummer van het krakersperiodiek *BLUF!* die 'strijd' zien als een manier om een perspectief te ontwikkelen in een land waar de hoop op een revolutie sinds de jaren zestig voorgoed vervlogen is.

De actie van de politie, die acht verdachten in de RARA-zaak in de kraag greep waarvan er voorlopig vijf op vrije voeten zijn gesteld omdat er niet voldoende bewijs bestond om ze in voorarrest te houden, lijkt ogenschijnlijk weinig geslaagd. Toch meent de Amsterdamse politiewoordvoerder *Klaas Wilting* dat het speciale team voor terrorismebestrijding zijn doel heeft

bereikt. RARA is uit de anonimiteit gehaald. Het vermoeden dat de actiegroep *Revolutionaire Anti-Racistische Axtie* stevig was geworteld in de wereld van de Amsterdamse krakers is ontzenuwd. De actievoerders, die verdacht worden van aanslagen op de Makro-winkels en Shell-pompstations, vormen geen consistente club maar zijn, volgens de politie, 'mensen die in de massa opgingen'. "Wij doen nooit mee aan generaliseren", aldus een politiewoordvoerder, "en zullen mensen ook nooit een stempeltje opdrukken met het argument dat ze er uitzien als een kraker."

Met deze les in het achterhoofd zou je ook de groep niet-journalisten, die afgelopen vrijdag de persconferentie van het *Advokatenkollektief NieuweZijds* opluisterde, geen 'krakers' durven noemen. De advocaten kwamen met een uitgebreide persverklaring waarin zij stelden dat het recht op verdediging in de RARA-zaak niet meer bestaat. Ze werden naar hun zeggen van het begin af aan gehinderd in hun contacten met hun cliënten, kregen de nodige dossiers niet ter inzage en moesten zich eigenlijk beperken tot 'procesbewaking'. De aanwezige journalisten hoorden het allemaal plichtsgetrouw aan, knipperden zelfs niet met de ogen toen gesproken werd over een 'poging tot zware geestelijke mishandeling met voorbedachte rade' bij het verhoren van de

Algemeen Dagblad, 22-4-1988

Nog één Rara-verdachte in cel

AMSTERDAM (ANP) - De raadkamer van de rechtbank in Amsterdam heeft besloten tot de gevangenhouding voor een periode van 30 dagen van de 30-jarige E.F.J.R. uit de hoofdstad. Hij is de enige - van de acht - zogenoemde RaRa-verdachten, die nog vastzit.

Twee andere verdachten, de 29-jarige A.H. en de 34-jarige vrouw H.H. uit Amsterdam, zijn gisteren vrijgelaten. Het Openbaar Ministerie overweegt bij het gerechtshof in appel te gaan tegen het besluit de twee vrij te laten.

Het landelijke politieteam tegen RaRa toonde zich gisteren 'wel een beetje teleurgesteld' over het besluit om slechts één verdachte vast te houden.

De politie is nog altijd op zoek naar de verdachte, die vorige week maandag op het nippertje aan de politie wist te ontkomen.

De Volkskrant, 22-4-1988

Nog één mogelijk lid RARA zit vast na vrijlating verdachten

Van onze verslaggevers

AMSTERDAM — De raadkamer van de rechtbank in Amsterdam heeft donderdag weer twee RARA-verdachten vrijgelaten. Van de acht personen die twee weken geleden werden gearresteerd in verband met de brandstichtingen bij de Makro en acties tegen Shell, zit nog één verdachte vast. Zijn voorarrest is donderdag met dertig dagen verlengd.

De raadkamer zag donderdag onvoldoende grond om een 29-jarige man en een 34-jarige vrouw langer vast te houden. Vier verdachten in de zaak-RARA werden reeds enkele dagen na hun arrestatie vrijgelaten. Eind vorige week besloot de rechter-commissaris nog een arrestant in vrijheid te stellen omdat er onvoldoende bewijs tegen hem was verzameld.

Het Openbaar Ministerie heeft steeds benadrukt dat de vrijlatingen niet betekenen dat tegen de personen geen verdenkingen meer bestaan. Van de drie arrestanten die in arrest bleven, werd gezegd dat zij „de belangrijkste verdachten“ waren. Het OM overweegt tegen de beslissing van de raadkamer in beroep te gaan.

Teleurgesteld

Officier van justitie mr W. Mijnsen zei donderdag dat het onderzoek tegen de acht voorlopig gewoon doorgaat. Hij ontkende dat de arrestatie van de acht juridisch slecht is voorbereid. Het feit dat de laatste verdachte reeds een paar „juridische instanties heeft doorlopen“ zonder dat hij moest worden vrijgelaten, geeft volgens Mijnsen aan dat er wel degelijk gegronde verdenkingen bestaan.

Woordvoerder K. Wilting van het Landelijk Coördinatieteam dat zich met de zaak-RARA heeft beziggehouden, toonde zich donderdag „wel een beetje teleurgesteld“ over de vrijlating. „We hadden gedacht voldoende materiaal te hebben om alle drie de verdachten vast te houden, maar het is niet aan ons om de rechtbank te kritiseren.“

De woordvoerder zei dat de aanpak van de RARA-verdachten en de informatie die de politie over hen heeft verzameld „nog altijd recht overeind staan“. Volgens Wilting hebben de huiszoekingen bij de verdachten vorige week maandag materiaal opgeleverd waarmee duidelijk een „link“ is te leggen met de Makro-branden en de aanslag vorig jaar op de paspoortenfabriek van KEP in Schiedam.

De advocaten van de RARA-verdachten hebben eerder verklaard dat de hele zaak „een zeepbel“ is. Volgens hen heeft justitie nauwelijks bewijzen tegen hun

cliënten. Dat zou ook blijken uit de langdurige „harde“ verhoren, hoewel alle verdachten zich hebben beroepen op hun zwijgrecht.

Twee- à driehonderd sympathisanten van de RARA-verdachten hebben donderdag in Amsterdam een demonstratie gehouden „uit solidariteit met de radicale strijd tegen apartheid en fascisme“. De mobiele eenheid van de politie was daarbij nadrukkelijk aanwezig, maar de tocht verliep zonder problemen.

NRC Handelsblad, 22-4-1988

Nog 1 verdachte brandstichting bij Makrowinkels in hechtenis

Door een onzer redacteurs

AMSTERDAM, 22 april — Twee mannen, verdacht van brandstichting in Makrowinkels in naam van actiegroep RARA, zijn gisteren op last van de raadkamer vrijgelaten. Voor één verdachte heeft de rechtbank de voorlopige hechtenis met een maand verlengd. Dat zei de Amsterdamse officier van justitie, mr. L.A.J.M. de Wit vanmorgen.

Het Openbaar Ministerie heeft beroep bij het hof aangetekend tegen de beslissing van de rechtbank om twee verdachten naar huis te sturen.

Zeven van acht die vorige week maandag werden gearresteerd zijn inmiddels op vrije voeten. Vier van hen, verdacht van betrokken-

heid bij het in brand steken van Shell-benzinestations, werden vorige week donderdag vrijgelaten. Eén, verdacht van betrokkenheid bij de Makrobrand, werd vorige week vrijdag op last van de rechter-commissaris vrijgelaten. Eén verdachte is voortvluchtig.

De voor de verdachten optredende advocaten, onder wie mr. P.H. Bakker Schut, vinden dat het gerechtelijke vooronderzoek op onvoldoende gronden op 15 februari is gestart. „De toestemming voor het af luisteren van een groot aantal telefoons was uitsluitend gebaseerd op in de stukken niet terug te vinden BVD-informatie.“ Volgens De Wit moest er enig bewijsmateriaal worden achtergehouden ter bescherming van de bronnen. Dit zou zich ook bij bijvoorbeeld drugszaken voordoen. De Vereniging van de sociale advocatuur heeft bij Justitie geprotesteerd tegen de inbreuk die volgens haar is gemaakt op de rechten van verdachten.

Het Parool, 22-4-1988

En demonstrant poseert voor een spandoek met 'Vernietig NAVO, EG, IMF. Burn Shell'

FOTO PETER ELENBAAS

door CORRIE VERKERK

AMSTERDAM - 'Shell to hell! Brand Shell af! Nù!' De demonstranten, zo'n tweehonderd, scanderen hun afkeer van de oliemaatschappij in koor tijdens een lange oettocht gistermiddag van de binnenstad naar de Ferdinand Bol en via Weteringcircuit, Leidseplein en Leidsestraat weer terug naar af.

Uit de geluidswagen ("Een voorname brandweerauto," weet een expert) klinkt een metaalachtige stem, die ons meedeelt dat 'de revolutie'

Voettocht voor steun aan 'Rara'

lutionaire strijd in Zuid-Afrika' hier dient te worden gesteund. "Vorm het front in West-Europa."

In het imperialistische westen wordt, aldus nog steeds de stem, aan de economische touwtjes getrokken

door multinationals die goede sier maken in Zuid-Afrika.

De demonstratie is uitgeroepen door sympathisanten van de vermeende RaRa-activisten die op verdenking van brandstichting bij ondermeer Shell en Makro door de politie werden aangehouden.

Op een na zijn ze weer op vrije voeten. De rechter-commissaris achtte het bewijs onvoldoende. Van de drie overgebleven Rara'ers werden er gisteren opnieuw twee losgelaten.

Advocaten klagen over Rara-zaak

AMSTERDAM (ANP) - Voorzitter A. van den Biesen en vice-voorzitter M. Westhoff van de Vereniging Sociale Advocatuur (VSA) in Amsterdam hebben gisteren een brief gestuurd aan minister Korthals Altes van justitie, waarin zij klagen over het feit dat bij in de zaak van de Rara-verdachten de beginselen en de regels van het wetboek van strafvordering op flagrante wijze

zijn geschonden.

De sociaal advocaten klagen onder meer over het feit dat de advocaten van de verdachten problemen ondervonden als zij hun cliënten wilden bezoeken en dat hun dossiers door de politie werden opengemaakt. Verder verwijt de VSA de politie dat het wettelijk zwijgrecht van de verdachten niet is gerespecteerd en heeft ze kritiek op de wijze waarop de verhoren zijn uitgevoerd.

Haagsche Courant, 22-4-1988

Nog maar één RaRa-verdachte vastgehouden

Amsterdam — De raadkamer van de Amsterdamse rechtbank heeft gisteren besloten tot de gevangenhouding voor een periode van dertig dagen van een 30-jarige Amsterdamer. Hij is een van de acht RaRa-verdachten, die vorige week maandag van hun bed zijn gelicht. Twee andere RaRa-verdachten zijn gisteren vrijgelaten; een 29-jarige man en een 34-jarige vrouw, eveneens uit Amsterdam. Vier verdachten werden al na een paar dagen weggestuurd, eind vorige week volgde een vijfde vrijlating. De verdenking tegen de verdachten blijft volgens justitie wel bestaan. RaRa (Revolutionaire Anti Racistische Actie) claimde in het verleden onder meer brandstichtingen bij de Makro en acties tegen Shell vanwege de banden van deze bedrijven met Zuid-Afrika.

Het landelijke politieteam tegen RaRa toonde zich gisteren teleurgesteld over het besluit om slechts één verdachte vast te houden. Woordvoerder K. Wiltink: „We hadden gedacht voldoende materiaal te hebben over alle drie de verdachten om ze vast te houden, maar het is niet aan ons om de rechtbank te bekritisieren”. Hij zei verder, dat de huiszoeken bij de verdachten materiaal heeft opgeleverd, waarmee duidelijk een 'link' is te leggen met de Makro-branden en de aanslag vorig jaar op de paspoortenfabriek van KEP in Schiedam.

Achteraf

De advocaten van de verdachten hebben gisteren opnieuw hun onvrede over de gang van zaken kenbaar gemaakt. „Het is in Nederland blijkbaar mogelijk dat

op losse gronden huiszoeken worden gedaan, mensen van hun bed worden gelicht en vastgehouden en hen gedurende dagen en weken aan speciale behandelingen te onderwerpen, om achteraf voldoende verdenking te construeren”, stellen zij in een verklaring. Volgens de raadslieden is justitie in deze zaak 'volledig blind gevaren op het kennelijk defecte kompas van de BVD'.

In een gisteren aan minister Korthals Altes (justitie) verzonden brief schrijft de Vereniging Sociale Advocatuur, dat in de zaak de beginselen en de regels van het wetboek van strafverordering, die juist dienen ter bescherming van de verdachte, op flagrante wijze zijn geschonden. De vereniging heeft kritiek op de wijze van verhoor en klaagt er over dat de politie de advocaten heeft tegengewerkt.

De Waarheid, 23-4-1988

Nog één verdachte RARA in de cel

Van een verslaggever

De laatste RARA-verdachte blijft voorlopig nog vastzitten. Donderdag besloot de raadkamer van de rechtbank in Amsterdam zijn gevangenhouding voor een periode van dertig dagen te verlengen. Ruim 200 mensen demonstreerden donderdag tegen deze gevangenhouding en uit sympathie met de RARA-beweging.

De RARA-beweging staat voor Revolutionaire Anti Racistische Acties. Deze groep claimde in het verleden onder andere de brandstichting bij de Makro en de acties tegen Shell. De justitie die aanvankelijk acht RARA-verdachten had aangehouden zag zich door het ontbreken van voldoende bewijs gedwongen de andere zeven RARA-verdachten weer vrij te laten. De verdenking tegen hen blijft wel bestaan.

Het openbaar ministerie overweegt bij het gerechtshof in appel te

gaan tegen het besluit van de rechtbank om donderdag nog eens twee RARA-verdachten vrij te laten. Voor de advocaten van de verdachten was de vrijlating van hun cliënten geenszins een verrassing. De advocaten noemden de politie-actie tegen RARA vorige week tijdens een persconferentie een zeepbel. Volgens de advocaten heeft de justitie zich in deze zaak niet gebaseerd op het volgens de wet vereiste redelijk vermoeden van schuld, maar men is volledig blind gevaren op het kennelijk defecte kompas van de BVD.

Trouw, 23-4-1988

RaRa-vervolging 'flop'

Justitie valt zich een buil aan vermeende Makro-brandstichters

door Tim Dekkers

En toen was er nog maar één. Voor politie en justitie dreigt het optreden tegen de 'Revolutionaire anti-Racistische axie' (RaRa) op een flop uit te lopen.

Na ruim twee jaar speuren lichte de politie vorige week maandag met veel gevoel voor publiciteit acht vermeende Makro-brandstichters van hun bed. Maar bewijzen is wat anders dan verdenken.

„Het belangrijkste is dat wij RaRa uit de anonimiteit hebben gehaald”, sprak de politiewoordvoerder maandag tijdens een degelijk georganiseerde persconferentie. Politie en justitie hadden alles op een flap-over gezet; onder meer de initialen en leeftijden van de verdachten, de straatnamen waar huiszoekingen waren gedaan en ook de artikelen uit het wetboek van strafrecht die ten laste zouden worden gelegd.

Eén vraag wilde de politie niet beantwoorden: welke bewijzen had het speciaal opgerichte Landelijk coördinatie team sinds januari 1987 verzameld? De politiewoordvoerder wilde alleen kwijt dat de huiszoekingen bij de verdachten 'materiaal heeft opgeleverd dat onze eerdere informatie bevestigt'.

Het opsporingsonderzoek is niet geëindigd bij meer openheid, verzekert de justitie. Voor minister-president

Lubbers was het aangevoerde concreet genoeg. Hij meldde die dag vanuit de provincie 'opgelucht' te zijn over de aanhouding.

De snelle vrijlatingen zouden volgens justitie 'ingecalculeerd' zijn. Het overgebleven drietal was 'de kern'. „Degenen die nu nog vastzitten, kunnen worden gekoppeld aan de ernstige misdrijven die een schok in de rechtsorde hebben veroorzaakt”, formuleerde persofficier van justitie mr. L. de Wit.

ACHTERGROND

Nu de 'RaRa-kern' door ingrijpen van de Raadkamer van de Amsterdamse rechtbank met tweederde is teruggebracht, kunnen politie en justitie er niet onderuit te zeggen 'een beetje teleurgesteld' te zijn. Zo'n uitspraak is natuurlijk lariekoek. Volgens de rechtbank bestaan tegen twee van de drie 'kernleden' geen ernstige bezwaren en bestaat er evenmin een ernstig gevaar voor vlucht of 'een gewichtige reden van maatschappelijke veiligheid, welke de onverwijldde vrijheidsbeneming vordert'. Een voorlopige hechtenis was ook al niet noodzakelijk om, anders door verklaringen van de verdachte, de waarheid te vinden. Met deze beslissing haalt de Raadkamer niet alleen het optreden van het prestigieuze speurteam grotendeels onderuit, ook het beleid van

het openbaar ministerie staat ter discussie. De vraag welke concrete verdenkingen politie en justitie tegen de acht RaRa-arrestanten hadden, kon tijdens de persconferentie niet worden beantwoord omdat met uitzondering van één persoon geen concrete verdenkingen bestonden.

Observeerders

Het is waarschijnlijk dat de meeste aanwijzingen komen uit de hoek van de Binnenlandse veiligheidsdienst (BVD) en/of observeerders van de politie. De politie heeft eerder toegegeven dat zij gebruik heeft gemaakt van BVD-informatie. Verdachten kunnen dus bijvoorbeeld op ongebruikelijke tijdstippen zijn waargenomen bij Shell-benzinstations die later afbrandden. Maar daarmee is nog niet wettelijk overtuigend bewezen dat die verdachten ook daadwerkelijk verantwoordelijk zijn voor de brandstichting. De politie gokte tevergeefs dat huiszoekingen en verhoor nieuwe feiten zouden opleveren. De hoop van justitie is nu gevestigd op het gerechtelijk laboratorium in Rijswijk. Het moet 'uiterst gedetailleerde en gecompliceerde' sporen dusdanig onderzoeken, dat alsnog het wettelijk overtuigend bewijs geleverd kan worden. Zo lang dat niet lukt, blijft de conclusie van de RaRa-advocaten overeind: „Deze vervolging rust op drijfzand.”

Haagsche Courant, 23-4-1988

NIEUWE VRIJLATING RARA GEVOELIGE KLAP JUSTITIE

door RICHARD STOMP

Amsterdam — De vrijlating van opnieuw twee RaRa-verdachten is een gevoelige klap voor politie en justitie. Tot op heden beschikt men voornamelijk over technisch bewijs tegen de verdachten. Nu zeven van de acht op vrije voeten zijn, is de kans gegroeid dat het bij dat technisch bewijs zal blijven.

Dit heeft de Amsterdamse officier van justitie, mr. L.A.J.M. de Wit, gisteren bevestigd. Het is volgens De Wit echter nog te vroeg om te stellen dat het oprollen van RaRa is mislukt; het onderzoek gaat door.

Onduidelijk is nog hoeveel verdachten op grond van het technische bewijs kunnen worden vervolgd. Van een of meer verdachten zijn vingerafdrukken

gevonden en verder baseert men zich op verpakkingsmateriaal, ontstekingsmechanismen, plakband en printplaatjes zoals bij de aanslagen is gebruikt. Bij de invallen op 11 april in tien panden in Amsterdam is volgens justitie 'wat bewijsmateriaal gevonden'. De Amsterdamse rechtbank oordeelde donderdag echter dat slechts tegen één verdachte zoveel bewijs bestond, dat zijn ver-

dere vasthouding gerechtvaardigd was. Hij wordt door het openbaar ministerie gezien als hoofdverdachte. Bij de anderen was onvoldoende bewijs verzameld. Het technisch onderzoek is overigens nog niet afgerond.

Hoop

Hoewel de verdachten zich sinds het allereerste verhoor na hun aanhouding op hun zwijgrecht hebben beroepen, had de politie nog steeds hoop, dat men in de verhoren nieuwe bewijsmiddelen zou vergaren.

Mr. De Wit: „Je bouwt zulke verhoren zorgvuldig op. Probeert met de verdachten in gesprek te geraken. Met enkele verdachten was dat gelukt. Nog niet over de feiten waarvan zij

worden verdacht, maar er was een vorm van communicatie. Dat had nog tot nieuwe informatie kunnen leiden".

Nu zeven van de acht verdachten vrij zijn, is de kans daarop kleiner geworden. „Als je op vrije voeten bent, heb je veel meer kans om als verdachte je eigen strategie te bepalen". Mr. de Wit vindt dan ook dat de rechtbank te snel tot vrijlating heeft besloten. „Kennelijk vond men dat het onderzoek naar technische bewijzen nog te mag-

„Maar dat onderzoek was nog niet afgerond. En zo iets duurt nu eenmaal enige tijd. Ik vind dat de rechtbank de gecompliceerdheid van het technische onderzoek onderschat heeft. Ze had tenminste moeten besluiten tot een gevangenhouding van nog eens dertig dagen".

Beroep

Het openbaar ministerie gaat tegen de vrijlating in beroep bij het gerechtshof. Veel zal dat echter voor het onderzoek niet uitmaken, besaamt De Wit. „Ik verwacht dat het beroep pas over enkele weken kan dienen. De

vrijgelaten verdachten kunnen in de tussentijd hun verhaal op elkaar afstemmen. Ook is de kans groot dat eventuele getuigen worden beïnvloed".

Een ander bezwaar dat justitie tegen vrijlating had aangevoerd is de kans op herhaling. „Men pleegde de delicten in georganiseerd verband, vanuit ideële motieven. Die motieven bestaan nog steeds".

De vrijlating van zeven verdachten betekent niet dat deze groep vrijuit gaat. „Het blijven personen tegen wie een redelijk vermoeden van schuld bestaat. Ze blijven verdacht en het onderzoek tegen hen gaat door. Vier van de acht worden nog steeds verdacht van de Makrobranden. De andere vier worden verdacht van kleinere en oudere delicten".

Mr. De Wit zei nog geen idee te hebben hoeveel van de acht uiteindelijk voor rechter zullen komen. „Veel hangt af van het verdere technische onderzoek".

Inbreuk

De Vereniging Sociale Advocatuur in Amsterdam heeft in een brief aan minister Korthals Altes (justitie) gezegd dat inbreuk is gemaakt op de rechten van de

verdediging. Ze levert felle kritiek op de politieverhoren. Daar in zouden verdachten zijn getreiterd, uitgescholden en bedreigd.

Een rechercheur zou een verdachte hebben toegevoegd: „Oud wijf, lelijke heks, je kan er niet tegen dat je oud wordt, hè". Een andere rechercheur zou hebben gezegd: „Als die negers in Zuid-Afrika de baas worden, wordt het een woestijn".

Mr. De Wit ontkent noch bevestigt de uitspraken. „Ik weet niet of ze gedaan zijn. Maar in het algemeen vind ik dat je verhorende rechercheurs binnen bepaalde grenzen ruimte moet geven. Ik kan niet zeggen of deze uitspraken, als ze al zijn gedaan, te ver gaan. Dar moet je onder meer de context voor kennen. Op het moment dat het openbaar ministerie een klacht bereikt over de politieverhoren zullen wij een onderzoek instellen. Zo'n klacht klacht hebben wij nog niet ontvangen".

MEDIA-SERVICE

ONDERWERP : ARRESTATIE ACTIEGROEP RARA
Persoverzicht van 29 t/m 30 april 1988

INFO : TST

1 - Haagsche Courant	29-4-1988	RaRa- verdachte voorlopig vrij
2 - Parool	29-4-1988	Geding RaRa-verdachte tegen mogelijke arrestatie
3 - Parool	29-4-1988	BVD betrokken bij 't onderzoek tegen RaRa
4 - Parool	29-4-1988	RaRagroep wist van plan arrestaties
5 - NRC-Handelsblad	29-4-1988	Politie laat weer verdachte in RaRa-zaak gaan
6 - Algemeen Dagblad	29-4-1988	Verdachte 'RaRa' blijft door kort geding vrij
7 - Trouw	29-4-1988	RaRa-verdachte eist verbod op aanhouding
8 - Volkskrant	29-4-1988	Verdachte in RaRa-zaak eist verbod op aanhouding
9 - Telegraaf	30-4-1988	Minister moet lek bij BVD naar RaRa laten onderzoeken
10 - Volkskrant	30-4-1988	Politie klaagt over uitlekken gegevens over RaRa-team
11 - NRC-Handelsblad	30-4-1988	OM : informatie over RaRa via BVD uitgelekt
12 - Haagsche Courant	30-4-1988	Politieteam kwaad over lek RaRa-zaak
13 - Algemeen Dagblad	30-4-1988	Politie klaagt over lek in RaRa-zaak

ADI/J, 4-5-1988

Haagsche Courant, 29-4-1988

RaRa-verdachte voorlopig vrij

Amsterdam — De negende RaRa-verdachte, die betrokken zou zijn geweest bij acties van de groep, wordt voorlopig niet aangehouden. Wanneer er zich geen nieuwe feiten of omstandigheden voordoen, blijft de Amsterdamse verdachte volgens landsadvocaat mr. E.J. Daalder in ieder geval tot 11 mei op vrije voeten.

Die dag doet de Amsterdamse rechtbankpresident mr. B.J. Asscher uitspraak in het kort geding, dat de verdachte gisteren aanspande. Hij eiste dat het openbaar ministerie wordt verboden hem aan te houden of in verzekering te stellen. Een dergelijk niet-aanhoudingsgebod

is nooit eerder in kort geding gevraagd.

Het gerechtelijk vooronderzoek, dat tegen de man is ingesteld, betreft zijn mogelijke betrokkenheid bij de Makro-branden (in 1985 en 1986), een ontploffing bij het Van Heutz-monument in Amsterdam (1984), brandstichting bij een villa in Berg en Dal (1985) en een inbraak bij het observatieteam van de rijkspolitie in Amsterdam (1985).

Waarom hij niet direct met de andere acht verdachten werd aangehouden (van wie er nog één vastzit) is niet bekend. Volgens de landsadvocaat wist hij zich aan aanhouding te onttrekken.

Het Parool, 29-4-1988

Geding Rara-verdachte tegen mogelijke arrestatie

AMSTERDAM (ANP) - De negende 'Rara-verdachte' die bij acties als de Makro-branden betrokken zou zijn geweest, wordt voorlopig niet aangehouden. Als er zich geen nieuwe feiten of nieuwe omstandigheden voordoen blijft deze verdachte J. van B. uit Amsterdam in ieder geval tot 11 mei op vrije voeten.

Die dag doet de Amsterdamse rechtbankpresident mr. B.J. Asscher uitspraak in het kort geding dat deze 'Rara-verdachte' aanspande. Van B. eiste donderdag dat het openbaar ministerie wordt verboden hem aan te houden of in verzekering te laten stellen. Ook zou het OM de rechter-commissaris in de Rara-zaak opdracht moeten geven geen verdere vervolging tegen Van B. in te stellen.

Een dergelijk niet-aanhoudingsgebod is nooit eerder via de kortgeding-rechter gevraagd. "Een novum. Ik zal er diep over moeten nadenken," aldus Asscher. Landsadvocaat mr. E.J. Daalder zegde gisteren wel alvast toe dat Van B. niet voor de uitspraak zal worden aangehouden, mits er inderdaad geen nieuwe feiten zich voordoen. Het gerechtelijk vooronderzoek tegen Van B. gaat over zijn mogelijke betrokkenheid bij de brandstichting

bij de Makro in 1985 en 1986, een ontploffing bij het Van Heutz-monument in Amsterdam in 1984, brandstichting bij een villa in Berg en Dal in 1985 en een inbraak bij het observatieteam van de rijkspolitie in Amsterdam in 1985.

Waarom hij niet gelijk met de andere acht werd aangehouden (van wie er nog een vastzit) is niet bekend. Volgens de landsadvocaat wist hij zich aan aanhouding te onttrekken. Wel deelde de officier volgens advocaat mr. T. Prakken later mee dat de negende Rara-verdachte alsnog op de nominatie stond voor aanhouding.

Onrechtmatig

Arrestatie zou volgens Prakken onrechtmatig zijn. Volgens haar is er niet voldoende redelijk vermoeden van schuld om Van B. aan te houden en eventueel in verzekering te stellen. De staat zou daarmee een

onrechtmatige daad ten aanzien van Van B. plegen.

Volgens Prakken blijkt uit de stukken niet meer dan dat het landelijk coördinatieteam dat de Makro-brand moest oplossen van de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI) de informatie kreeg dat de landelijke officier van justitie die belast is met de opsporing van misdrijven van terroristische aard, van de BVD had vernomen dat Van B. betrokken was bij genoemde acties. De BVD had dat vermoeden gekregen op grond van 'cryptische uitlatingen en conspiratieve gedragingen'. "Waaruit zijn betrokkenheid bij de acties zou hebben bestaan, blijkt nergens," aldus Prakken.

Getoetst

Volgens de raadsman van het openbaar ministerie, landsadvocaat Daalder, heeft de staat een redelijk vermoeden van schuld. "Dit oordeel

van het openbaar ministerie is al door twee rechterlijke instanties getoetst: de rechter-commissaris in Amsterdam en de rechtbank in Amsterdam." Deze instanties hebben daarmee al een oordeel gegeven over de vraag of er van een redelijk vermoeden van schuld sprake is.

Sinds de beslissingen van beide instanties zijn er geen nieuwe feiten naar voren gekomen die een ander licht op het bestaande redelijk vermoeden van schuld kunnen werpen. "Dit betekent dat in deze procedure van de juistheid van deze rechterlijke beslissingen moet worden uitgegaan. De juistheid van een dergelijke beslissing van een rechter kan niet meer ter beoordeling aan de burgerlijke rechter worden gelegd en er bestaat ook geen beroep meer tegen," aldus Daalder.

De eis dat de president wordt gevraagd het openbaar ministerie te verbieden over te gaan tot strafrechtelijk optreden verdraagt zich volgens de landsadvocaat niet met de ruime mate van beleidsvrijheid die aan het openbaar ministerie toekomt bij de beoordeling of en zo ja op welke wijze het zal overgaan tot het toepassen van dwangmiddelen tegen een verdachte.

BVD betrokken bij 't onderzoek tegen Rara

(Van een onzer verslaggevers)

AMSTERDAM - De BVD maakt formeel geen deel uit van het Landelijk Coördinatieteam dat belast is met de opsporing van terroristische actievoerders die opereren onder de naam 'Revolutionaire Anti Rasistische Actie', maar is wel steeds zijdelings betrokken geweest bij het onderzoek omdat het gaat om politiek terrorisme. De contacten tussen het Landelijk Coördinatieteam en de BVD verliepen onder meer via de landelijke officier van justitie voor de opsporing van misdrijven met een terroristisch karakter.

Rara voert actie tegen bedrijven met vestigingen in Zuid-Afrika omdat deze het apartheidsregime in dat land economisch zouden steunen. Met name de Steenkolen Handels Vereniging (SHV, eigenaar van de Makro's) en Shell zijn de afgelopen jaren het doelwit geweest. In september 1985 werd begonnen met het platbranden van de Makro in Duivendrecht.

SHV trok zich uiteindelijk terug uit Zuid-Afrika nadat ook de Makro's in Duiven (december 1986) en Nuth (januari 1987) in rook waren opgegaan.

Op aandrang van de politie van Amsterdam (Rara is ontstaan binnen het milieu van de kraakbeweging in de hoofdstad) werd daags na de brandstichting in Nuth het Landelijk Coördinatieteam opgericht. In dat team zijn vertegenwoordigd de Bijzondere Zaken Centrale van de Centrale Recherche Informatiedienst CRI, een aantal korpsen van de rijkspolitie, een aantal korpsen gemeentepolitie (waaronder dat van Amsterdam), de Koninklijke Marechaussee, en - zijdelings - de BVD. Het team begon met een inventarisatie van het beschikbare, zij het over verschillende korpsen verspreide materiaal over de aanslagen, en langzaam maar zeker kon een lijstje worden samengesteld van verdachten die zouden worden geobserveerd teneinde sluitend bewijs in handen te krijgen.

Parool, 29-4-1988

Raragroep wist van plan arrestaties

Gewaarschuwd door krantebericht na lek bij BVD

door BART MIDDELBURG

AMSTERDAM - Door een lek bij de BVD (Binnenlandse Veiligheids Dienst) wisten de acht Rara-verdachten die op 11 april in Amsterdam zijn aangehouden, zeker al een maand voor hun arrestatie dat ze constant in de gaten werden gehouden. Ze hebben dan ook alle gelegenheid gehad belastend materiaal te vernietigen. Zeven van de acht verdachten zijn inmiddels weer vrijgelaten.

Op 11 maart (exact een maand voor een landelijk coördinatieteam tot arrestaties zou overgaan) lekte de zaak uit via het Algemeen Dagblad.

Onder de kop 'De Beweging en Rara in greep politie' meldde het AD onder meer dat de Bijzondere Zaken Centrale van de CRI en de BVD inmiddels 'vrij nauwkeurig' wisten 'in welke hoek' de daders van de Makro-brandstichtingen moesten worden gezocht.

"De groep verdachten is teruggebracht tot twintig personen die de klok rond in de gaten worden gehouden. Deels gebeurt dat om nieuwe terroristische acties te voorko-

men, deels in de hoop alsnog strafrechtelijk bewijs tegen hen te vinden. Dat door deze arbeidsintensieve observaties nieuwe aanslagen zijn verhinderd staat voor de BZC en de BVD vast," aldus het AD.

Met dat bericht werd iedereen die de afgelopen jaren onder de verzamelnaam Rara had geopereerd uiteraard in verhoogde staat van paraatheid gebracht: het Coördinatieteam was kennelijk klaar met inventariseren.

Woede

Binnen het Coördinatieteam, dat ruim een jaar werk al als een kaartenhuis in elkaar zag zakken, veroorzaakte het bericht echter een woede-uitbarsting.

"We waren inderdaad bijzonder ongelukkig met die publikatie, want een gewaarschuwd mens telt voor twee," aldus woordvoerder Klaas Wilting van de politie van Amsterdam, die ook steeds als woordvoerder van het team is opgetreden. "Dat we er ongelukkig mee waren hebben we ook heel duidelijk laten blijken tegenover degenen die wij als bron zagen van dat bericht."

Wie was die bron? Blijkens het bericht in het AD was dat óf Bijzondere Zaken van de CRI, óf de BVD.

Wilting wil niet bevestigen dat het de BVD was. "Maar de CRI was het zeer zeker niet." Een van de bij het team aangesloten korpsen dan misschien? Of de marechaussee? "Ook niet. Het was absoluut niet afkomstig van een van de bij het team aangesloten organisaties."

Conclusie: de Binnenlandse Veiligheids Dienst heeft z'n mond voorbij gepraat. Wilting: "Dat zou best 's kunnen. Bel ze maar."

Dat heeft echter weinig zin: "Wij

plegen in dit soort zaken namelijk geen commentaar te hebben. Dat is het lot van de BVD'er," zegt de heer Capelle van de BVD. Met een C of een K? "Is het niet voldoende dat u de klank van mijn naam kent?"

NRC Handelsblad, 29-4-1988

Politie laat weer verdachte in Rara-zaak gaan

Door een onzer redacteurs

AMSTERDAM, 29 april — Een negende man die ervan wordt verdacht betrokken te zijn geweest bij aanslagen van de actiegroep RARA, heeft zich begin deze week uit eigen beweging bij de politie gemeld maar werd niet aangehouden.

„Om praktische redenen lieten we de man gaan. We hadden geen rechercheurs om deze verdachte te verhoren. Insluiten van de verdachte achtten we niet wenselijk”, aldus een politiewoordvoerder.

Deze negende verdachte heeft gisteren in kort geding voor de Amsterdamse rechtbank gezist dat hij ook in de toekomst niet zal worden aangehouden. Volgens zijn advocaat mr. T. Prakken voelt de man „zich een dief in de nacht” die in een voortdurende onzekerheid verkeert of hij wel of niet aangehouden zal worden. Dat de man tijdens zijn bezoek aan het politiebureau niet werd aangehouden, is volgens Prakken het bewijs dat het landelijk coördinatieteam dat zich met RARA-zaak heeft beziggehouden, de afgelopen weken ook tegen deze verdachte onvoldoende bewijs heeft kunnen vinden.

Het coördinatieteam van de politie hield bij een grootscheepse actie op 11 april acht mensen aan die verdacht worden van onder meer brandstichting bij drie Makro-vestigingen. Van de mensen

die werden aangehouden, zit nog één verdachte vast. Volgens Prakken heeft de politie tijdens de inval de verdachte over het hoofd gezien. „Hij was gewoon thuis.”

Rechtbankpresident mr. B.J. Asscher sprak gisteren tijdens de behandeling van het kort geding van een novum. Een dergelijk niet-aanhoudingsgebod is nooit eerder via de kort-geding-rechter gevraagd. Landsadvocaat mr. E.J. Daalder zegde gisteren wel toe dat de verdachte niet voor de uitspraak van de rechtbank op 11 mei zal worden aangehouden mits er zich inderdaad geen nieuwe feiten of omstandigheden voordoen. In een reactie zegt politiewoordvoerder Wilting dat de man nog steeds verdacht is en dat hij kan worden aangehouden als de politie daartoe besluit.

Prakken betoogde tijdens het kort geding dat arrestatie van de verdachte onrechtmatig zou zijn. Volgens haar is er niet voldoende redelijk vermoeden van schuld om de man aan te houden en eventueel in verzekering te stellen.

Trouw, 29-4-1988

RaRa-verdachte eist verbod op aanhouding

AMSTERDAM (ANP) — De negende 'RaRa-verdachte' die bij acties van de actiegroep RaRa (Revolutionaire anti racistische actie) als de Makro-branden betrokken zou zijn geweest, wordt voorlopig niet aangehouden.

Als er zich geen nieuwe feiten of nieuwe omstandigheden voordoen blijft deze verdachte, J. van B. uit Amsterdam, in ieder geval tot 11

mei op vrije voeten.

Die dag doet de Amsterdamse rechtbankpresident mr. B.J. Asscher uitspraak in het kort geding dat deze 'RaRa-verdachte' aanspande

Van B. eiste gisteren dat het openbaar ministerie wordt verboden hem aan te houden of in verzekering te laten stellen.

Ook zou het OM de rechter-commissaris in de RaRa-zaak opdracht moe-

Algemeen Dagblad, 29-4-1988

Verdachte 'RaRa' blijft door kort geding vrij

AMSTERDAM (ANP) — De 'RaRa-verdachte' die onlangs bij invallen van de Amsterdamse politie aan arrestatie kon ontkomen, blijft voorlopig op vrije voeten.

Dat is mogelijk door een kort geding dat de verdachte Van B. gisteren tegen het openbaar ministerie aanspande. Hij eist daarin dat verboden wordt hem aan te houden of te arresteren. Tot de uitspraak door de Amsterdamse rechtbankpresident mr. B.J. Asscher op 11 mei is hem dit in ieder geval gelukt.

Een dergelijk niet-aanhoudingsgebod is nooit eerder via een kort geding gevraagd. „Een novum. Ik zal er diep over moeten nadenken”, aldus Asscher.

Tegen Van B. was een gerechtelijk vooronderzoek ingesteld in verband met zijn mogelijke betrokkenheid bij brandstichtingen die door RaRa zijn geclaimd. Volgens zijn advocaat is er onvoldoende vermoeden van schuld om hem aan te houden.

ten geven geen verdere vervolging tegen Van B. in te stellen.

Een dergelijk niet-aanhoudingsgebod is nooit eerder via de kort-geding-rechter gevraagd. „Een novum. Ik zal er diep over moeten nadenken”, aldus Asscher.

Landsadvocaat mr. E. J. Daalder zegde gisteren wel alvast toe dat Van B. niet voor de uitspraak zal worden aangehouden, mits zich inderdaad geen nieuwe feiten of omstandigheden voordoen.

De Volkskrant, 29-4-1988

MAN WORDT TOT 11 MEI NIET GEARRESTEERD

Verdachte in RARA-zaak eist verbod op aanhouding

Van onze verslaggever
ERNST CLOWTING

AMSTERDAM — De president van de rechtbank spreekt van een novum, waarover hij zeer diep zal moeten nadenken. De officier van justitie vindt de hele zaak bespottelijk, en de advocate gelooft niet echt dat haar eis gehonoreerd zal worden. Inzet: een kort geding waarin een man die ervan wordt verdacht betrokken te zijn bij de RARA-zaak, eist dat hij niet wordt gearresteerd.

Het geding diende donderdag voor rechtbankpresident mr B. Asscher in Amsterdam. De eiser is de negende RARA-verdachte. De politie hield bij de grote actie van 11 april acht personen aan, maar kon de negende verdachte niet vinden. Van de acht arrestanten zijn er inmiddels zeven op vrije voeten gesteld.

Volgens justitie wist de man te ontsnappen, maar zijn advocate, mr T. Prakken, vertelde tijdens het geding dat hij gewoon aanwezig was in een van de panden die de politie binnenviel. Sterker nog, hij heeft zelfs tot twee keer toe met politiemensen gesproken, maar die herkenden hem niet.

De man heeft zich eerder deze week bij de politie gemeld, maar werd weer weggestuurd. Volgens officier van justitie mr L. de Wit kwam hij pas aan het eind van de middag, toen er geen rechercheurs meer waren om hem te horen. Maar waarom is hij dan niet op dat moment aangehouden en de volgende dag verhoord? De Wit heeft daarvoor wel een verklaring.

„Niet de verdachte, maar wij bepalen wanneer iemand wordt aangehouden. Dat zal zijn op een moment waarin dat in ons onderzoek past. We roepen hem wel als we hem nodig hebben en dit tijdstip schikte ons niet.” De Wit voegt daaraan nog toe dat hij ook reëel wil zijn. „Tenslotte lopen zeven van zijn makkers nu vrij rond en ik heb er absoluut geen behoefte aan hem een nacht vast te houden zonder dat hij is gehoord.”

Voor advocate Prakken is het wegsturen van haar cliënt het zoveelste voorbeeld dat justitie eigenlijk geen bewijs heeft in de RARA-zaak. In het dossier staat volgens haar niets concreets over deze man en de andere verdachten.

Onrechtmatig

„Er zijn alleen maar wat cryptische uitspraken en toespelingen van de BVD, waarop justitie een redelijk vermoeden van schuld baseert. Maar het Openbaar Ministerie weigert de gegevens te verstrekken waaruit de schuld van de verdachten zou moeten blijken.”

En daarom is het kort geding ook eigenlijk begonnen. Prakken wil te weten komen welke bewijzen justitie heeft tegen de RARA-verdachten. Zolang dat niet duidelijk is, zou arrestatie van de negende verdachte volgens haar een onrechtmatige daad zijn. De vraag is echter of de burgerlijke rechter dat kan en mag toetsen.

Veel vertrouwen heeft ze zelf daarin niet. Prakken denkt dat haar eis alleen al zal stuklopen op de precedentwerking die er zou uitgaan van een voor haar gunstig vonnis. Dan zou voortaan iedereen die door justitie wordt verdacht van een strafbaar feit naar de rechter kunnen stappen met diezelfde eis.

Eén ding heeft Prakken wel bereikt: landsadvocaat mr E. Daalder heeft toegezegd dat de RARA-verdachte in ieder geval niet zal worden aangehouden tot 11 mei, de datum waarop Asscher uitspraak doet. Voorwaarde is wel dat er zich dan geen nieuwe feiten of omstandigheden voordoen.

Officier De Wit wil niet eens van een toezegging spreken. Volgens hem is er sprake van „buitengewone hoffelijkheid” van het Openbaar Ministerie jegens de rechtbankpresident en van praktische redenen. „We zouden de man toch niet voor 11 mei willen horen.”

Kant noch wal

De Wit vindt de eis in het kort geding kant noch wal raken. Natuurlijk, je mag eisen wat je wil, „desnoods dat morgen de zon schijnt”, maar hij vraagt zich toch af waarom de rechtbankpresident zijn kostbare tijd aan een dergelijke zaak besteedt. „Niet aanhouden. Tot wanneer dan wel? Tot volgend jaar? Tot hij 30 jaar oud is? Tot 2000? Wat er aan feiten en bewijsmateriaal tegen iemand voorhanden is kan van dag tot dag verschillen.”

De eis verdraagt zich volgens De Wit ook niet met de beleidsvrijheid van het OM. Dat mag tenslotte zelf bepalen of en wanneer iemand wordt aangehouden tegen wie een redelijk vermoeden van schuld bestaat. Het is dan uiteindelijk aan de strafrechter om daarover te oorde-
delen.

Bovendien, aldus De Wit, heeft de rechtbank tijdens het onderzoek al toestemming gegeven voor het aftappen van telefoons en voor huiszoekingen. „Dat is al een soort rechterlijke check, waaruit blijkt dat onze beslissingen redelijk waren. Het is niet aan de burgerlijke rechter om dat allemaal nog eens te toetsen.”

Telegraaf, 30-4-'88

Minister moet lek bij BVD naar RaRa laten onderzoeken

Van een onzer verslaggevers

AMSTERDAM, zaterdag

Minister Van Dijk van Binnenlandse Zaken dient na te gaan of RaRa-leden, die onlangs door een speciaal politieteam werden aangehouden voor hun mogelijke betrokkenheid bij aanslagen op ondermeer Shell en Makrovestigingen, door een lek bij de Binnenlandse Veiligheidsdienst ervan op de hoogte waren dat zij werden geschaduw.

De woordvoerders inzake binnenlandse-veiligheidsaangelegenheden van CDA en VVD in de Tweede Kamer noemen het achterhalen van de waarheid over deze berichten van groot belang, omdat juist deze week door de regering bij de kamerleden is aangedrongen op strikt vertrouwelijk opereren bij zaken die de binnenlandse veiligheid aangaan. Volgens Hans Dijkstra (VVD) zou het zeer vreemd zijn, wanneer de BVD zelf deze vertrouwelijkheid geschonden zou hebben.

Woordvoerder K. Wilting van het Landelijk Coördinatieteam, dat zich ruim 14 maanden met de ontmanteling van RaRa heeft beziggehouden, wil bevestigen noch ontkennen of het lek bij de BVD heeft gezeten.

„Het is in ieder geval wel zo dat niemand van het speciale team en de CRI zijn mond voorbij heeft gepraat. We waren dan ook hoogst ongelukkig met de publicatie begin maart in een ochtendblad, waarin stond dat het speciale team een groep Ra-

Ra-verdachten dag en nacht in de gaten hield.

We weten ook hoe die informatie is uitgelekt en de zaak is daar waar het thuis hoort gelijk intern afgehandeld," aldus woordvoerder Wilting.

Bij de BVD was niemand bereid commentaar te geven.

NRC-Handelsblad,
30-4-'88

OM: informatie over RaRa via BVD uitgelekt

Door een onzer redacteurs

AMSTERDAM, 30 april — Volgens het Openbaar Ministerie in Amsterdam is de BVD verantwoordelijk voor het uitlekken van informatie over het politie-onderzoek naar de actiegroep RARA. Het heeft zich hierover beklagd bij het ministerie van binnenlandse zaken.

Volgens persofficier van justitie mr. L. de Wit is het bekend welke ambtenaar van de Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD) de informatie over het onderzoek naar buiten heeft gebracht.

In een bericht in het Algemeen Dagblad van 11 maart werd gemeld dat het landelijk coördinatieteam van de politie 20 personen permanent in de gaten hield, die ervan werden verdacht lid te zijn van RARA. Volgens De Wit heeft dit bericht het onderzoek belemmerd. „Deze groep heeft met die 24-uursobservatie rekening kunnen houden."

RARA heeft onder meer de verantwoordelijkheid opgeëist voor de branden bij drie Makro-vestigingen.

Volkskrant, 30-4-'88

Politie klaagt over uitlekken gegevens over RARA-team

Van onze verslaggever

AMSTERDAM — Het landelijk politieteam dat zich bezighoudt met de RARA-zaak heeft „op ministerieel niveau" geklaagd over het uitlekken van gegevens over dat team naar de pers. De woordvoerder van het team, K. Wilting, wil niet zeggen waar het „lek" heeft gezeten.

Het Algemeen Dagblad publiceerde op 11 maart, een maand voor de aanhouding van acht verdachten, een artikel waarin stond dat de groep verdachten was teruggerucht tot twintig personen. Die zouden „de klok rond in de gaten worden gehouden". Een bron voor dat verhaal stond niet in het artikel.

Volgens Wilting was het politieteam zeer ongelukkig met die publicatie. „We hebben ons misnoegen laten horen op de plek waar dat thuishoort. Daarmee is de zaak voor ons afgedaan. Ik heb er geen behoefte aan opnieuw de beschuldigende vinger uit te steken."

Wilting wil alleen kwijt dat het lek niet zat bij het team, dat bestaat uit vertegenwoordigers van rijks- en gemeentepolitie uit verschillende delen van het land, de marechaussee en de Criminele Inlichtingen Dienst. Hij zegt moeilijk te kunnen beoordelen of de informatie in de krant het onderzoek naar de RARA-verdachten heeft bemoeilijkt.

Haagsche Courant, 30-4-'88

Politieteam kwaad over lek RaRa-zaak

Amsterdam — Het landelijk politieteam dat zich bezighoudt met de RaRa-zaak, heeft 'op ministerieel niveau' geklaagd over het uitlekken van het gegeven dat zo'n twintig RaRa-verdachten in de gaten werden gehouden. Woordvoerder K. Wilting heeft dat gisteren bevestigd. Een landelijke krant onthulde vorige maand dat RaRa-verdachten werden gevolgd.

Het politieteam was volgens Wilting uiterst ongelukkig met deze publicatie. Wie verantwoordelijk is voor het lek, zegt Wilting niet.

Algemeen Dagblad, 30-4-'88

Politie klaagt over lek in Rara-zaak

Van een onzer verslaggevers

AMSTERDAM — Het landelijke politieteam dat zich met de RaRa-affaire bezighoudt, heeft op 'ministerieel niveau' geklaagd over het uitlekken van informatie over het onderzoek.

Op 11 maart meldde deze krant dat de Centrale Recherche Informatiedienst en de Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD) twintig verdachten van de aanslagen bij de Makro-vestigingen op het oog hadden.

„De verdachten worden constant in de gaten gehouden. Deels gebeurt dat om nieuwe terroristische acties te voorkomen, deels in de hoop alsnog strafrechtelijk bewijs tegen hen te vinden. Dat door deze arbeidsintensieve observaties nieuwe aanslagen zijn verhinderd staat voor de CRI en de BVD vast”, aldus deze krant op 11 maart.

De Amsterdamse politiewoordvoerder K. Wilting: „Het landelijk team was uiterst ongelukkig met deze publicatie. Wij weten bijna 100 procent zeker, hebben althans sterke vermoedens, dat er is gelekt.” Wie daarvoor verantwoordelijk is, zegt Wilting niet.

In het landelijke politieteam zijn mensen vertegenwoordigd van de rijkspolitie, de gemeentepolitie, de koninklijke marechaussee en de Centrale Recherche Informatiedienst. Wilting: „Het lek zit bij geen van deze groeperingen.”

Of de publicatie het onderzoek in de RaRa-zaak heeft geschaad, zegt Wilting niet te kunnen beoordelen. Wel noemt hij het een feit dat het politieteam er tot dan toe in was geslaagd 'buiten beeld' te blijven.

Het is volgens Wilting onduidelijk of de RaRa-verdachten door de publicatie zijn gealarmeerd en daardoor tijd genoeg hadden om mogelijk belastende gegevens uit handen van de politie te houden.

Acht RaRa-verdachten werden op 11 april in Amsterdam van hun bed gelicht. Zeven zijn inmiddels weer vrijgelaten. Een negende verdachte tracht in kort geding aan zijn arrestatie te ontkomen. De advocaten van alle verdachten noemen de zaak een 'zeepbel'.

Politieteam wist tijd buiten beeld te blijven

RaRa (Revolutionaire Anti Racistische Actie) wordt verdacht van de branden bij verscheidene Makro-vestigingen en acties tegen Shell. De actiegroep richtte zich op Nederlandse bedrijven met belangen in Zuidafrika. Dergelijke ondernemingen steunen volgens RaRa de apartheid.

MEDIA-SERVICE

ONDERWERP : ARRESTATIE ACTIEGROEP RARA
Persoverzicht van 4 t/m 17 mei 1988

INFO : TST

1 - De Groene Amsterdammer	4-5-1988	RARA 1, RARA 2, RARA 3
2 - Haagsche Courant	6-5-1988	Politie aast op vrijgelaten actievoerders
3 - Het Parool	6-5-1988	Shell-activisten eisen arrestatie
4 - Algemeen Dagblad	6-5-1988	Actievoerders opnieuw gezocht
5 - De Telegraaf	6-5-1988	Actievoerders RaRa mogelijk weer achter de tralies
6 - De Volkskrant	6-5-1988	Shell-actievoerders mogen opnieuw worden opgepakt
7 - Trouw	6-5-1988	Actievoerders mogen na vrijlating weer opgepakt
8 - NRC Handelsblad	7-5-1988	Verdachten van actie tegen Shell weer gearresteerd
9 - Het Parool	11-5-1988	'Intimidatie in Rara-zaak'
10 - Trouw	11-5-1988	RaRa-verdachte heeft genoeg van gesol door politiebureaus
11 - Trouw	13-5-1988	'Politie in RaRa-zaak schuldig aan staatsterreur'
12 - Algemeen Dagblad	13-5-1988	RaRa-verdachte eist stopzetting van verhoren
13 - De Telegraaf	13-5-1988	RaRa-verdachte eist stopzetting verhoren
14 - De Volkskrant	13-5-1988	RARA-verdachte eist stopzetting verhoren
15 - De Waarheid	13-5-1988	RaRa
16 - Haagsche Courant	13-5-1988	RaRa-verdachte mag worden aangehouden
17 - De Telegraaf	17-5-1988	Rechter: RaRa-verdachte niet meer dagelijks uren verhoren
18 - Trouw	17-5-1988	RaRa-verdachte wint
19 - De Volkskrant	17-5-1988	Verhoor RARA-verdachte op last rechter beperkt
20 - Algemeen Dagblad	17-5-1988	Dagelijks verhoren van verdachte in RaRa-zaak mag niet meer
21 - Amok	nr.2-1988	De Rara-Beweging

ADI/W, 17 mei 1988

De Groene Amsterdammer, 4-5-1988

RARA 1

Henk Overschie en Johan van Ruiten schrijven in *De Groene* van 20 april dat de Anti-Apartheids Beweging Nederland en het Komitee Zuidelijk Afrika zich in 'bangig stilzwijgen' hullen waar het het politie-optreden tegen de vermeende RARA-arrestanten betreft. Dan zijn er twee dingen aan de hand, mijne heren. Ten eerste: jullie hebben de zaak niet goed gevolgd, want de AABN schreef direkt na de geruchten over mogelijk racistische uitlatingen tijdens het politieverhoor en stuurde een brief aan burgemeester Van Thijn waarin grondig onderzoek van die kwestie wordt verlangd. Ten tweede: jullie verwarren een aantal zaken. Want het feit dat RARA - als hun persverklaringen maatgevend zijn - net als bijvoorbeeld de AABN voor een boycot van het apartheidsland strijdt, betekent niet automatisch dat beide anti-apartheidskrachten de bevrijdingsstrijd in Zuid-Afrika ondersteunen. De AABN is een solidariteitsorganisatie met het ANC, en het is gevoeglijk bekend dat de bevrijdingsbeweging géén voorstander is van gewelddadige actie tegen bedrijven in Nederland. Wel roept ze de Nederlandse bevolking op om druk uit te oefenen op Den Haag om tot alomvattende sancties tegen Pretoria over te gaan. De belangrijkste reden voor de AABN om zich van de aktiemethoden van RARA te distantiëren is niet angsthazeritis maar het feit dat wij vinden dat de bevrijdingsbeweging de strijdmiddelen tegen Botha moet bepalen en niet - hoe goed bedoeld ook - aktievoerend Nederland. Ook hadden wij de illusie (ja, misschien wel erg naïef...) dat groepen als RARA hun lucifers wellicht zouden opbergen als wij ongezouten kritisch uit de hoek kwamen.

Belangrijker dan de verschillen zijn overigens de punten van overeenkomst: Met Henk en Johan zijn wij van mening dat *Shell*, *Philips* en die tientallen andere Nederlandse bedrijven die zich in Zuid-Afrika verrijken in de beklagdenbank zouden moeten staan. En daar mag wat ons betreft ook minister Van den Broek aanschuiven, want de Nederlandse regering blijft aan een kant doof wanneer ze wordt gevraagd de met de mond beleden anti-apartheid om te zetten in konkrete sancties.

Amsterdam,
FULCO VAN AURICH
woordvoerder Anti-Apartheids
Beweging Nederland.

RARA 2

Wat RARA in ieder geval wél heeft bereikt is dat de discussie over politieke doelen en strategieën opnieuw is ontbrand. Daarvan getuigt *De Groene* van 20 april. RARA vraagt om een 'open discussie' over strategieën en bepleit 'onderlinge solidariteit' en 'gezamenlijke' strijd. Daar is ze rijkelijk laat mee, hoewel ze de hand heeft uitgestoken met de opmerking dat niemand een patent heeft op de waarheid.

Die hand wordt door het KZA niet aangenomen; zij geeft een interessante maar oneerlijke draai aan de discussie door het oordeel over de zin van de RARA-akties afhankelijk te stellen van 'de mogelijkheden die er zijn om op vreedzame wijze de politieke besluitvorming en de opstelling van bedrijven te beïnvloeden'. Niet de opheffing van apartheid, maar de vreedzame opheffing wordt op deze manier centraal gesteld.

Het KZA noemt de aanval op economische doelen buiten Zuid-Afrika een 'zeer radikaal' aktiemiddel. Maar het is wel een 'begrijpelijke reactie'; bij een eventuele rechtszaak zou de 'ideële motivatie' van RARA in haar voordeel moeten worden meegewogen. Het KZA vindt het vreemd dat de politie 'andersom lijkt te redeneren'. Vraagt zij zich dan niet af waarom dat zo is? Het antwoord is natuurlijk dat het KZA er zelf aan heeft meegewerkt dat de berichtgeving over iedere brandstichting niet gevolgd werd door een blik op de aard van apartheid, maar door een brede uitneming van de berokkende schade. Dank zij het zwijgen, niet het bangige maar het laffe zwijgen van het KZA bewoog de publieke solidariteit zich in de richting van *MAKRO* en *Shell* in plaats van het Zuidafrikaanse volk. Op grond van die solidariteit kon het komen tot de oprichting van een Landelijk Coördinatie Team.

Voor alle duidelijkheid: de bittere toon waarin het voorgaande is gesteld mag niet worden vertaald als een blinde eensgezindheid mei RARA. De verbittering vindt haar oorsprong in de suffigheid en zelfgenoegzaamheid van het KZA. Ze slaat zelfs om in wanhoop, als we zien dat het KZA, uitgerekend op dit moment, op het hoogtepunt van de staatssterreur via het Landelijke Coördinatie Team, meent de RARA-leden een veeg uit haar vreedzame pan te moeten geven. Het is, zacht gezegd, politiek niet opportuun. Het is, gewoon gezegd, een tikje verraderlijk.

Amsterdam,
ANIL RAMDAS

RARA 3

In *De Groene* van 20 april staan drie artikelen over RARA. Ze vormen voor mij de aanleiding voor deze brief. De gemeente Waddinxveen is een koploper in de anti-apartheidsakties. Tevens is zij een cliënt van de firma *Boot* in Alphen a/d Rijn. Deze firma was doelwit van RARA. Een typisch geval van hypokrisie?

Op 6 maart 1980 stuurden vier leden van het Comité *Olieboycot Zuid-Afrika* een brief aan het kollege van de gemeente Waddinxveen. Tevens verzochten ze de leden van de gemeenteraad er bij het kollege op aan te dringen de kontakten met *Shell* te beëindigen. Op 25 maart krijgen de raadsleden de brief van het comité onder ogen. Het kollege deelt de raad mee dat het tienjarig kontrakt uiterlijk op 16 december 1985 moet worden opgezegd. De leden van de raad wordt toegezegd dat het kollege tijdig voor 16 december een definitief standpunt zal bepalen. In de raadsvergadering van 26 maart 1980 wordt naar aanleiding van de ingekomen brief gediscussieerd. De voorzitter beëindigt de discussie door te stellen 'dat in het zakelijk in te nemen standpunt nu niet behoeft te worden meegenomen dat er een ander moment kan komen, waarop de politiek een belangrijker rol speelt. Dat is het moment waarop de verlenging ter sprake komt.'

In oktober 1984 sluit het kollege heimelijk een kontrakt voor tien jaar met de firma *Boot*, een volbloed *Shell*-dochter. Na lang wachten en veel vragen ben ik, via de wet Openbaarheid Bestuur, achter de feiten en de waarheid gekomen.

Het Waddinxveense kollege kijkt echter fier vooruit en ziet niet om; want wie de feiten over het verleden vermeldt, wordt ondergeschoffeld.

Waddinxveen,
ARIE SLINGER

Haagsche Courant, 6-5-'88, Parool, 6-5-'88

Telegraaf, 6-5-'88

Politie aast op vrijgelaten actievoerders

Amsterdam — Drie actievoerders, die in maart werden aangehouden bij een pompstation in Muiden, maar na enkele dagen weer moesten worden vrijgelaten, lopen opnieuw de kans te worden aangehouden. Ze behoren tot een groep van vier, die werd betrapd bij acties tegen Shell.

Of deze drie verdachten iets te maken hebben met de acht RaRa-activisten die op 11 april werden aangehouden, en later ook weer werden vrijgelaten, is niet bekend. De groep werd vrijgelaten op last van de Amsterdamse rechter-commissaris. Daartegen ging het openbaar ministerie in hoger beroep. De raadkamer heeft het OM vorige week in het gelijk gesteld.

Geïgnaleerd

Persofficier mr. De Wit: „Drie van de verdachten staan inmiddels weer geïgnaleerd en worden hopelijk aangehouden. De beslissing over de vierde persoon is door de raadkamer om procedurele redenen aangehouden”.

„De raadkamer was met name gevoelig voor het argument dat bij de huiszoeking een draaiboek boven water is gekomen van de acties tegen Shell, die toen door het hele land werden gehouden. Bovendien valt uit dat draaiboek op te maken dat er ook voor de toekomst dergelijke acties in voorbereiding waren. Daarom meenden wij dat de vrees voor herhaling wel de gelijk terecht was”.

In de nacht van 7 op 8 maart waren Shell-stations in zeker tien gemeenten in Nederland het doelwit van actievoerders, die protesteerden tegen de aanwezigheid van het olieconcern in Zuid-Afrika. Bij de acties werden slangen doorgesneden, leusen geschilderd en tel-apparatuur vernield. De schade bedraagt zeker enkele honderdduizenden gulden.

Shell-activisten eisen arrestatie

AMSTERDAM — Drie van de vier mensen die bij vernielingen aan een Shell-station in Muiden, begin maart, werden gearresteerd hebben schriftelijk 'geëist' dat ze snel weer worden gearresteerd.

Daarmee reageren ze op een recente beslissing van de raadkamer, dat de drie ten onrechte zijn vrijgelaten. Dat besluit volgde op hoger beroep van het openbaar ministerie dat meent dat vrees voor herhaling gerechtvaardigd is.

Het OM baseert zich op een draaiboek voor toekomstige acties dat bij huiszoeking is gevonden. De verdachten hebben in een anonieme verklaring gemeld dat ze snel willen worden aangehouden.

Algemeen Dagblad,
6-5-'88

ACTIE- VOERDERS OPNIEUW GEZOCHT

Van een onzer verslaggevers

AMSTERDAM — Drie van de vier actievoerders die begin maart in Muiden werden betrapd op het plegen van vernielingen bij een Shell-pompstation en die na hun aanhouding weer op vrije voeten zijn gesteld, zijn opnieuw op de lijst van gezochte personen gezet.

Op last van de rechter-commissaris waren de actievoerders destijds al na drie dagen vrijgelaten. Het Openbaar Ministerie ging hiertegen in beroep, uit vrees voor nieuwe acties. Uit een draaiboek dat bij een huiszoeking bij de verdachten in beslag is genomen, viel op te maken dat er nog meer acties in voorbereiding waren.

De raadkamer van de Amsterdamse rechtbank heeft het Openbaar Ministerie vorige week in het gelijk gesteld, met als gevolg dat de drie actievoerders op de lijst van door de politie gezochte mensen zijn gezet. Over een vierde verdachte moet de raadkamer nog uitspraak doen.

In zeker tien gemeenten werden begin maart acties gevoerd bij Shell-stations.

AMSTERDAM, vrijdag

Drie actievoerders die in de nacht van 7 op 8 maart werden aangehouden bij een pompstation in Muiden lopen opnieuw de kans te worden aangehouden.

Zij horen tot een groep van vier die werd betrapd bij acties tegen Shell. De vier werden na drie dagen weer vrijgelaten op last van de Amsterdamse rechter-commissaris. Tegen die vrijlating ging het openbaar ministerie echter in hoger beroep. De raadkamer stelde het OM vorige week in het gelijk.

„Drie van hen staan inmiddels weer geïgnaleerd en worden hopelijk aangehouden. De beslissing over de vierde persoon is door de raadkamer om procedurele redenen aangehouden”, aldus De Wit. „De raadkamer was met name gevoelig voor het argument dat bij de huiszoeking een draaiboek boven water is gekomen van de acties tegen Shell die toen door het hele land werden gehouden. Bovendien valt uit dat draaiboek op te maken dat er ook voor de toekomst dergelijke acties in voorbereiding waren. Daarom meenden wij dat de vrees voor herhaling wel de gelijk terecht was.”

Volgens een anonieme verklaring van de vier verdachten is het OM „bij recente politieke acties op zijn bek gegaan en wil men deze vier ook hebben om zwaar te verhoren. Is er weer een schijn-succesje nodig?” De vier eisen snel te worden opgepakt of de mededeling dat ze niet actief gezocht worden zodat ze „niet in spanning hoeven af te wachten”.

Volkskrant, 6-5-'88

Shell-actievoerders mogen opnieuw worden opgepakt

Van onze verslaggever
AMSTERDAM — Het Openbaar Ministerie in Amsterdam mag drie van de vier actievoerders die in de nacht van 7

op 8 maart werden aangehouden wegens vernielingen aan een Shell-pompstation in Muiden, opnieuw arresteren. De vier werden drie dagen na hun aanhouding op last van de rechter-commissaris vrijgelaten. Justitie ging tegen die beslissing met succes in beroep bij de raadkamer van de rechtbank.

De vier actievoerders werden betrapt toen zij vernielingen aanrichtten aan het benzinstation. Diezelfde nacht werden nog 35 Shell-pompen in heel Nederland beschadigd. De actie was gericht tegen de belangen van Shell in Zuid-Afrika.

Officier van justitie De Wit zegt dat tijdens de huiszoeking bij de vier verdachten een draaiboek is gevonden van alle acties tegen Shell van die nacht. Daaruit viel volgens hem ook op te maken dat er meer van dat soort acties in voorbereiding waren. Het Openbaar Ministerie meent daarom dat gevaar voor herhaling bestaat, wat een van de redenen was om tegen de vrijlating van de verdachten in beroep te gaan. De raadkamer was het met die redenering eens.

In een verklaring die namens de verdachten is opgesteld, staat dat de vier actievoerders snel willen weten waar ze aan toe zijn. Ze willen dat justitie hun laat weten of ze zullen worden opgepakt of niet. „Kom ze maar halen als ze volgens het Openbaar Ministerie nog echt wat te vertellen hebben en zit anders geen belastinggeld weg te gooien aan dure zittingen en stapels papierwerk”, aldus de verklaring.

Trouw, 6-5-'88

Actievoerders mogen na vrijlating weer opgepakt

AMSTERDAM (ANP) — Drie actievoerders, die in de nacht van 7 op 8 maart werden aangehouden bij een pompstation in Muiden, lopen opnieuw de kans te worden aangehouden. Zij horen tot een groep van vier die werd betrapt bij acties tegen Shell.

De vier werden na drie dagen weer vrijgelaten op last van de rechter-commissaris. Tegen die vrijlating ging het openbaar ministerie in hoger beroep. De raadkamer stelde het OM vorige week in het gelijk.

„Drie van hen staan inmiddels weer signaleerd en worden hopelijk aangehouden. De beslissing over de vierde persoon is om procedurele redenen aangehouden”, aldus pers-

officier De Wit.

„De raadkamer was met name gevoelig voor het argument dat bij de huiszoeking een draaiboek boven water is gekomen van de acties tegen Shell, die toen door het hele land werden gehouden. Bovendien valt uit dat draaiboek op te maken dat er ook voor de toekomst dergelijke acties in voorbereiding waren. Daarom meenden wij dat de vrees voor herhaling wel degelijk terecht was.”

In de nacht van 7 op 8 maart waren Shell-stations in zeker tien gemeenten in Nederland het doelwit van actievoerders die protesteerden tegen de aanwezigheid van het olieconcern in Zuid-Afrika.

NRC-Handelsblad,
 7-5-'88

Verdachten van actie tegen Shell weer gearresteerd

AMSTERDAM, 7 mei — Het Openbaar Ministerie in Amsterdam gaat drie activisten opnieuw arresteren die begin maart werden aangehouden na vernielingen aan een Shell-pompstation in Muiden. Een vierde activist gaat vrijuit. Dit heeft een woordvoerder van Justitie gisteren gezegd.

De vier actievoerders werden eerder vrijgelaten op last van de rechter-commissaris. Justitie ging tegen die beslissing met succes in beroep.

Het Parool, 11-5-1988

'Intimidatie in Rara-zaak'

Advocaat wil verbod van ondervragen verdachte

(Van een onzer verslaggevers)

AMSTERDAM - De politie moet worden verboden de 30-jarige R.R., een van de verdachten in de Rara-zaak, verder te verhoren. Hij weigert toch iets te zeggen, en elke poging van het landelijk coördinatieteam dat deze zaak onderzoekt iets uit hem te krijgen is derhalve een 'inbreuk op zijn privacy'.

Dat eiste de advocaat van R., mr P.H. Bakker Schut van het advocatenkantoor Nieuwezijds, vandaag in een kort geding voor de president van de rechtbank in Amsterdam tegen de Staat der Nederlanden. Mr Bakker Schut heeft de officier van justitie in deze zaak, mr A. van der Kerk, vorige week gesommeerd R. niet langer te 'lichten' uit het Huis van Bewaring als deze laat weten niet mee te willen werken aan een verhoor. Aan die sommatie heeft justitie echter 'niet willen voldoen', aldus mr Bakker Schut.

In kort geding eiste hij vandaag dat de rechter een dergelijk verbod oplegt, met uitzondering van die gevallen waarin de rechter-commissaris opdracht geeft de verdachte te horen; mr Bakker Schut eiste bovendien een dwangsom van tienduizend gulden per overtreding.

R. behoort tot de acht Rara-verdachten die begin april door het landelijk coördinatieteam zijn aangehouden, onder meer op verdenking van een aantal brandstichtingen. Van die acht zit alleen R. nog vast.

R. wordt onder meer verdacht van poging tot brandstichting bij de KEP in Schiedam in januari van dit jaar, een inbraak bij het Marokkaans consulaat in Amsterdam in februari 1984, het veroorzaken van een explosie bij het Van Heutz-monument in Amsterdam in september 1984, brandstichting bij de Makro Duivendrecht (september 1985), bij de Makro Duiven (december 1986), brandstichting bij Shell in Alphen aan den Rijn (juni vorig jaar), en openlijke geweldpleging bij een Shell-pompstation aan de Postjesweg in Amsterdam in maart dit jaar. Hoewel hij evenals alle andere Rara-verdachten steeds gebruik heeft gemaakt van zijn recht te zwijgen wordt R. sinds zijn aanhouding vrijwel dagelijks verhoord door het coördinatieteam, met uitzondering van feestdagen en de weekeinden. Op last van de officier wordt R. volgens Bakker Schut 'nu eens in Hilversum, dan weer in Huizen' verhoord, 'slechts onderbroken door

een korte middagpauze'. Volgens Bakker Schut wordt R. daarbij door de verhoerende rechercheurs systematisch geïntimideerd en beledigd. R. biedt sinds kort 'passief verzet' tegen de verhoren.

Bakker Schut is van mening dat zowel de officier van justitie als de politie 'bij voortdurend onrechtmatige daden' plegen jegens R. Justitie wijst die beschuldigingen echter van de hand. "Je kunt de politie natuurlijk niet gaan verbieden verdachten te horen," aldus officier van justitie mr L. de Wit. "Er wordt ook van de politie verwacht dat zij, naarmate het technisch onderzoek in een bepaalde zaak vordert, de betrokken verdachten confronteert met die vorderingen. Er komen ook in deze zaak steeds nieuwe gegevens naar voren, en die leg je dan voor aan de verdachte."

De Wit noemt het bovendien 'niet acceptabel' als de politie zich er bij neer zou leggen als een verdachte weigert iets te zeggen. "Dan zouden ze dat straks allemaal weigeren. De kunst van het verhoor is nu juist verdachten die niets willen vertellen zo ver te krijgen dat ze wél iets loslaten, met alle technische en tactische mogelijkheden die er binnen de grenzen van de wet zijn."

Trouw, 11-5-1988

RaRa-verdachte heeft genoeg van gesol door politiebureaus

(Van een onzer verslaggevers)

AMSTERDAM - De laatste RaRa-verdachte die nog vastzit, eist vandaag in een kort geding gevrijwaard te blijven van politieverhoren. De 30-jarige Amsterdammer wil dat de rechter de politie gelast zijn recht

om te zwijgen te eerbiedigen.

De verdachte werd vorige maand, met nog zeven anderen, opgepakt onder meer op verdenking van brandstichting bij de Makro en de Shell. Volgens zijn advocaat mr. P. Bakker Schut wordt de verdachte sinds zijn arrestatie dagelijks verhoord.

De advocaat zegt dat zijn cliënt, iedere morgen van zijn bed gelicht en vervoerd naar een politiebureau, nu eens Huizen, dan weer Hilversum, soms elders, waar hij vele uren wordt verhoord".

Trouw, 13-5-1988

Algemeen Dagblad, 13-5-1988

'Politie in RaRa-zaak schuldig aan staatsterreur'

Van een onzer verslaggevers
AMSTERDAM - De politiekop-
 pels die de laatste nog gevan-
 gen zittende RaRa-verdachte
 verhoren, maken zich volgens
 de Amsterdamse advocaat mr.
 P. Bakker Schut schuldig aan
 staatsterrorisme.

Bakker Schut uitte die beschuldi-
 ging woensdagmiddag tijdens een
 kort geding dat zijn cliënt, een 30-
 jarige Amsterdammer, heeft aange-
 spannen tegen de staat.

De man die op 11 april samen met
 zeven anderen werd aangehouden
 op verdenking van betrokkenheid
 bij onder meer de Makro-branden,
 wil dat de rechter de politie ver-
 biedt hem iedere ochtend op te ma-
 len voor verhoor. Hij eist eerbied-
 ging van zijn recht om te zwijgen.
 Sinds eind april wordt er tijdens de
 verhoren geen woord meer ge-
 seld tussen hem en de politie-amb-
 tenaren. Niettemin wordt hij op
 werkdagen iedere morgen opge-
 haald. „Waar ligt de grens tussen
 toelaatbare beïnvloeding en ver-
 boden pressie op een verdachte tij-
 dens een verhoor?“, vroeg Bakker
 Schut zich af. Volgens hem zijn de
 verhoren van zijn cliënt niet meer
 rechtmatig.

Nooit eerder is aan een rechter tus-
 senkomst gevraagd in een zaak van
 een zwijgende verdachte. Bakker
 Schut: „Het is ook een onbegrijpeli-
 ke prestatie om stand te houden
 tegen een vier weken durende ver-
 bale en gedragsmatige terreur van
 het politieteam.“

RaRa- verdachte eist stop- zetting van verhoren

AMSTERDAM (ANP) -
 Het Openbaar Ministerie moet
 ophouden met het verhoren van
 een RaRa-verdachte, zo lang
 deze zich bereept op zijn recht
 om te zwijgen.

Dat heeft de Amsterdamse
 advocaat mr. P.H. Bakker
 Schut in kort geding geëist.
 Bakker Schut is de raadsman
 van R.R., van wie de politie
 vermoedt dat hij betrokken is
 bij de actiegroep RaRa.

Brandstichting

R. werd vorige maand opge-
 pakt in verband met brand-
 stichting en vernielingen bij de
 Makro en Shell. Hij behoorde
 tot een groep van acht perso-
 nen die de politie toen aan-
 hield. De zeven anderen zijn
 weer op vrije voeten gesteld.

Bakker Schut beschouwt de
 dagelijks verhoren van zijn
 cliënt als pure pesterijen. „Wat
 heeft het voor zin om iemand
 twee dagen lang door te zagen
 over Lin Piao en Marcuse ge-
 durende vijf uur per dag?“, al-
 dus de advocaat.

Geen barrière

Hij betoogde dat de uit-
 spraak in deze zaak verder
 gaat dan alleen het belang van
 de huidige verdachte. „Het
 klinkt misschien dramatisch
 maar ik ben er van overtuigd
 dat als u mijn vordering af-
 wijst, er juridisch geen barriè-
 re meer zal zijn voor psy-
 chisch folteren.“

De president van de recht-
 bank in Amsterdam heeft de
 eis van een andere RaRa-ver-
 dachte, die via een kort geding
 wilde voorkomen dat de politie
 hem als verdachte zou arreste-
 ren, afgewezen.

De Telegraaf, 13-5-1988

• V.l.n.r. landsadvocaat mr. E. Daalder, RaRa-verdachte René R. en diens raadsman mr. P. Bakker Schut.

RaRa-verdachte eist stopzetting verhoren

door Fred Soeteman

AMSTERDAM, vrijdag

René R. (30), de enige nog gevangen gehouden „RaRa-verdachte”, heeft de politie de afgelopen vier weken nauwelijks meer meegedeeld dan zijn mening over het weer.

Ook een „dankjewel” voor een bekertje koffie komt wel over zijn lippen, maar op alle vragen over zijn vermoede verantwoordelijkheid voor de terroristische aanslagen van RaRa op vestigingen van o.m. Makro en Shell wenst hij te zwijgen. En omdat de politie en justitie dit langzamerhand wel kunnen weten, moeten zij hem verder met rust laten in zijn cel in het huis van bewaring.

Dat is althans de stelling die René R. in een kort geding tegen de staat, heeft voorgelegd aan president mr. B.J. Asscher van de rechtbank in Amsterdam. Advocaat mr. P.H. Bakker Schut waarschuwde daarbij, dat de inzet van deze procedure ver uitstijgt boven het persoonlijke belang van zijn cliënt, want: „Bij afwijzing van deze vordering is er juridisch geen barrière meer voor (tenminste) psychisch folteren.”

Pesterij

Volgens hem is het „zuiver pesterij”, dat verhoorkoppels van het landelijk coördinatieteam (LCT) dat de RaRa-zaak onderzoekt, René dagelijks uit zijn cel haalt, waardoor deze het luchten en eventuele bezoekers steeds misloopt.

Landsadvocaat mr. E. Daalder liet weten dat het openbaar ministerie niet bereid is toe te zeggen dat René niet meer wordt verhoord. Hij erkende dat de rechter-commissaris heeft gezegd er geen behoefte aan te hebben, maar dat staat aan de wettelijke bevoegdheid van de officier van justitie niet in de weg.

Rechtbankpresident mr. Asscher wijst maandag vonnis in dit geding. Woensdag deed hij uitspraak in de zaak van de op 11 april aan arrestatie ontkomen RaRa-verdachte Jan van B., die op 28

april eiste dat het justitie verboden zou worden hem alsnog aan te houden, aangezien tegen hem geen redelijk vermoeden van schuld zou bestaan. Mr. Asscher wees die eis af.

De Volkskrant, 13-5-1988

RARA-verdachte eist stopzetting verhoren

Van onze verslaggever
AMSTERDAM — De enige verdachte in de RARA-zaak die nog vastzit, heeft woensdag in kort geding getuigd dat de politie hem niet langer verhoort. De man heeft zich sinds zijn arrestatie op 11 april beroepen op zijn zwijgrecht. Toch wordt hij vrijwel dagelijks vele uren lang verhoord. Volgens advocaat mr P. Bakker Schut zijn die verhoren onrechtmatig. Hij sprak zelfs van „staatsterrorisme” en „fascistische ontwikkelingen”.

De verdachte was zelf bij het geding aanwezig en werd door sympathisanten met gejuich begroet. Hij zit vast in de Amsterdamse Bijlmerbajes, maar wordt voor de verhoren steeds overgebracht naar politiebureaus in onder meer Huizen en Hilversum. De man heeft een paar keer geweigerd mee te gaan, maar is daartoe met geweld gedwongen, aldus Bakker Schut.

Volgens de advocaat is er geen sprake van echte verhoren, maar van systematische pesten van de kant van de politiemensen van het Landelijk Coördinatie Team (LCT). Dat is speciaal opgericht voor het onderzoek naar de aanslagen van de actiegroep RARA. De leden van het LCT maken zich volgens Bakker Schut schuldig aan overtreding van artikel 365 van het Wetboek van Strafrecht. Dat stelt de ambtenaar strafbaar die door misbruik van gezag iemand dwingt iets te doen, niet te doen of te dulden.

Volgens Bakker Schut heeft zijn cliënt herhaaldelijk te kennen gegeven geen enkele vraag te willen beantwoorden en dus is het zinloos en bovendien onrechtmatig hem urenlang aan verhoren te onderwerpen. Bakker Schut: „De grens tussen toelaatbare beïnvloeding en verboden pressie is in dit geval overschreden.”

De advocaat stelde dat het belang van het kort geding ver uitstijgt boven het persoonlijk belang van zijn cliënt. Hij wees erop dat er geen jurisprudentie of literatuur is over verdachten die van meet af aan zwijgen. „Het is een hele prestatie dat mijn cliënt al vier weken bestand is tegen verbale pressie en geestelijke terreur. Als u deze eis afwijst, is er geen enkele barrière meer voor ten minste psychische foltering bij politieverhoren”, hield Bakker Schut rechtbankpresident mr B. Asscher voor.

Landsadvocaat mr E. Daalder betoogde dat het langdurig verhoren van een verdachte niet betekent dat een eventuele verklaring niet in vrijheid is afgelegd. „Een verdachte zal passief het een

en ander moeten dulden. Hij hoeft alleen niet actief mee te werken. Hij heeft het recht te zwijgen, maar het Openbaar Ministerie heeft het recht hem te verhoren.”

Daalder stelde dat het onderzoek in de RARA-zaak nog in volle gang is en dat vooral het technisch onderzoek gestaag vordert. De politie moet volgens hem de nieuwe gegevens voorleggen aan de verdachte. De bewering van Bakker Schut dat de politie de RARA-verdachte zou intimideren en pesten is onjuist, aldus Daalder.

Volgens hem is de verdachte met zijn eis niet ontvankelijk, omdat er andere juridische wegen zijn dan een kort geding om te klagen over zijn behandeling. Hij moet met die klachten bij de raadkamer van de rechtbank zijn, meent de landsadvocaat.

Arrestatie

Rechtbankpresident Asscher wees woensdag de eis van een andere RARA-verdachte af om niet te worden gearresteerd. Hij ontkwam op 11 april, toen de politie acht anderen arresteerde, aan arrestatie. Volgens justitie is hij ontsnapt; volgens zijn advocaat mr T. Prakken was hij in een van de panden aanwezig, maar herkende de politie hem niet.

Prakken voerde tijdens het geding aan dat justitie tegen de man geen enkel redelijk vermoeden van schuld heeft, althans niet heeft kenbaar gemaakt waarop dat vermoeden is gebaseerd. Rechtbankpresident Asscher stelt echter dat tegen de man een gerechtelijk vooronderzoek is geopend en dat hij dus als verdachte geldt.

De Waarheid, 13-5-1988

RaRa

De laatste RaRa-verdachte die nog vastzit, eiste woensdag via een kort geding verschoond te blijven van politieverhoren. De dertigjarige E. is een van de mensen die vorige maand door het Landelijk Coördinatie Team (LCT) werden opgepakt op verdenking van brandstichting bij de Makro en de Shell. Alle andere verdachten zijn inmiddels bij gebrek aan bewijs op vrije voeten gesteld. Volgens zijn advocaat, P. Bakker Schut, wordt E. sinds zijn arrestatie dagelijks verhoord. „E. wordt dagelijks van zijn bed gelicht en vervoerd naar een politiebureau, nu eens Huizen, dan weer Hilversum, soms elders waar hij vele uren wordt verhoord.”

Haagsche Courant, 13-5-1988

Ook geding om stopzetten verhoren

RaRa-verdachte mag worden aangehouden

door GERARD VAN ZUUREN

Amsterdam — De politie mag een Amsterdammer, die onder meer verdacht wordt van brandstichtingen bij de Makro, aanhouden en in verzekering stellen. De president van de rechtbank in Amsterdam heeft dit bepaald.

De verdachte had op 28 april een kort geding tegen de Staat aangespannen, waarin hij eiste dat hij verder door politie en justitie met rust zou worden gelaten. Naar zijn mening was het landelijk coördinatieteam (LCT), dat sinds januari vorig jaar een onderzoek instelt naar de activiteiten van RaRa (Revolutionaire anti-Racistische actie), nooit met een redelijk vermoeden van schuld komen aandragen dat hij betrokken is geweest bij de activiteiten van de extreem linkse groepering, die vooral vecht tegen de apartheid in Zuid-Afrika. Maandag 11 april viel het LCT een aantal woningen in de hoofdstad binnen. Hierbij werden vijf mannen en drie vrouwen aangehouden, die mogelijk onder de naam RaRa aanslagen hadden gepleegd, onder meer op bedrijven die zaken doen met Zuid-Afrika. Boven genoemde verdachte wist toen uit handen van de politie te blijven. Zij mag hem nu dus alsnog oppakken voor verhoor.

De rechtbankpresident vindt dat de beslissing om de man te arresteren is voorbehouden aan de officier van justitie, omdat enige tijd geleden al een gerechtelijk vooronderzoek tegen hem is geopend. „Of er al dan niet een redelijk vermoeden van schuld is, speelt op dit moment geen rol”, aldus president mr. B. Asscher. „De officier van justitie hoeft in dit stadium geen opening van zaken te geven. Het onderzoek zou anders ernstig kunnen worden gehinderd”.

Hoofdfiguur

Van de acht mensen die 11 april werden gearresteerd, zijn er inmiddels zeven op vrije voeten gesteld. Mogelijk worden ze later berecht. De achtste, met de initialen R.R., wordt er van verdacht een van de hoofdfiguren te zijn van RaRa. Deze 30-jarige man spande eveneens een kort geding aan tegen de Staat. Het geding diende woensdagmiddag

eveneens voor mr. Asscher. De verdachte stelt dat hij zich al sinds zijn arrestatie beroept op zijn zwijgrecht, maar dat rechercheurs hem desondanks nagevoeg dag in dag uit blijven verhoren. Hij eist nu dat geen verhoren meer zullen plaatshebben.

Zijn raadsman, mr. P. Bakker Schut, noemde de verhoren van de rechercheurs onwettig en crimineel. „In wezen zijn het niet eens verhoren. Het is gewoon gepest en getreiter. Een staatsterroristische behandeling”. De betrokkene zegt een keer zelfs met geweld uit het huis van bewaring te zijn gehaald om voor verhoor te worden overgebracht naar een politiebureau. Bakker Schut: „Een verdachte die uitdrukkelijk en bij herhaling duidelijk maakt in het geheel geen antwoord te zullen geven, hoeft vanaf dat moment het verhoor niet meer te dulden. Dat betekent dat verhoerende ambtenaren die desondanks doorgaan, en dus inbreuk maken op de vrijheid van beweging van de verdachte door hem in de verhoorsituatie te houden, bewust misbruik maken van gezag”.

Bizar

Volgens de raadsman is het bizarre van dit geval dat er noch literatuur noch jurisprudentie bestaat over de van het begin af aan zwijgende verdachte, waarmee de politie en justitie geen genoeg wenssen te nemen. Wel bestaat er voldoende materiaal over de vraag of een verdachte een verklaring al dan niet in vrijheid heeft afgelegd.

„Cliënt heeft de kennelijk ook voor het LCT ongetwijfeld onbegrijpelijke prestatie geleverd, opgewassen te zijn tegen een vier weken lange dagelijkse verbale en gedragsmatige terreur”. Bakker Schut zei verder ervan overtuigd te zijn dat als de vordering zou worden afgewezen er geen barrière meer is voor, tenminste psychisch, folteren.

Landsadvocaat mr. E. Daalder liet weten dat het openbaar ministerie niet bereid is de verhoren te staken. „Het enige uitgangspunt daarbij is het opsporingsbelang. Het onderzoek is nog in volle gang. Technisch onderzoek is daar een belangrijk deel van. Daaruit komen steeds

weer nieuwe feiten naar voren, waarover de recherche de verdachte wil horen”. Mr. Asscher wijst maandag vonnis.

De Telegraaf, 17-5-1988

Rechter: RaRa-verdachte niet meer dagelijks uren verhoren

AMSTERDAM, dinsdag

De RaRa-verdachte René R. mag niet meer dagelijks urenlang verhoord worden in verband met zijn mogelijke betrokkenheid bij brandstichting in een Makro-vestiging en Shell-stations.

Dat bepaalde de Amsterdamse rechtbankpresident B. Asscher gisteren in een kort geding dat de verdachte tegen het openbaar ministerie had aangespannen.

R. wordt sinds zijn arrestatie in april dagelijks door twee rechercheurs verhoord, maar beroept zich op zijn recht om te zwijgen.

Asscher acht het „slechts toelaatbaar op gezette tijden en binnen redelijke grenzen bij de verdachte aan te dringen op het laten varen van zijn non-coöperatieve houding.”

Justitie mag de verdachte wel verhoren als ze hem wil confronteren met nieuwe feiten of bewijzen. Asscher wijst er op dat de politie moet voorkomen dat zij een verklaring verkrijgt „waarvan niet gezegd kan worden dat zij in vrijheid is afgelegd.”

De Amsterdamse persofficier van justitie L. de Wit zei in een reactie dat „er intern beraad zal plaats vinden over de vraag of er hoger beroep wordt aangevraagd.”

Trouw, 17-5-1988

RaRa-verdachte wint

Rechter: langdurig politieverhoor onrechtmatig

Van een onzer verslaggevers
AMSTERDAM - De staat gaat vrijwel zeker in beroep tegen het vonnis dat de president van de Amsterdamse rechtbank gisteren wees in het kort geding aangespannen door een RaRa-verdachte.

President mr. B. Asscher bepaalde dat de langdurige verhoren van de enige RaRa-verdachte die nu nog vast zit, onrechtmatig zijn. De 30-jarige man werd sinds zijn arrestatie, ruim vier weken geleden, vrijwel dagelijks urenlang verhoord. Hij weigerde stelselmatig in te gaan op vragen over de brandstichtingen en vernielingen waarvan hij wordt verdacht. Van meet af aan heeft de man duidelijk gemaakt dat hij gebruik maakt van zijn zwijgrecht. Niettemin werd hij iedere werkdag 's ochtends vroeg opgehaald uit het Amsterdamse huis van bewaring Demersluis voor verhoor in een politiebureau in Hilversum of Huizen. De man eiste in kort geding dat hij in het vervolg met rust zou worden gelaten. Volgens zijn advocaat mr.

P. Bakker Schut was door de wijze van verhoor de grens tussen toelaatbare beïnvloeding en verboden pressie op een verdachte, ruimschoots overschreden. Sinds gisteren zijn de verhoren stopgezet. Nieuwe ondervragingen zullen uitsluitend nog plaats hebben op last van de rechter-commissaris. Volgens de Amsterdamse persofficier van justitie mr. L. de Wit was het openbaar ministerie in overleg met de advocaat van de RaRa-verdachte al in een eerder stadium tot de slotsom gekomen dat „er zo langzamerhand“ een einde diende te komen aan de verhoren. „We hadden er eigenlijk zelf ook wel een beetje genoeg van“, aldus De Wit. Volgens de officier ontvouwt Asscher in zijn vonnis echter een visie op het politieverhoor die in het belang van het toekomstige opsporingsbeleid om een nadere juridische toetsing vraagt. Asscher noemt 'de dagelijkse, urenlange pogingen van de politie-ambtenaren om een klimaat te doen ontstaan waarin een verhoor mogelijk is', een onrechtmatige bejegening.

De politiekoppels die de RaRa-verdachte hebben ondervraagd, zijn de afgelopen weken in feite doorlopend bezig geweest een sfeer van vertrouwen op te bouwen tussen hen en de verdachte. Daarbij was vaak van een feitelijk verhoor geen sprake. Volgens Bakker Schut hebben de politiekoppels zijn cliënt zelfs twee dagen 'doorgezaagd' over Lin Piao en Marcuse. De 'voorfase' van het verhoor heeft in dit geval al veel te lang geduurd, vindt ook Asscher. Hij wijst erop dat de politie moet voorkomen dat er uiteindelijk een verklaring op papier komt, waarvan later tijdens een rechtszaak niet gezegd kan worden dat die in vrijheid is afgelegd. Asscher vindt dat de verdachte wel kan worden verhoord als justitie hem wil confronteren met nieuwe feiten of bewijzen in de zaak waarvoor hij wordt vastgehouden.

De Volkskrant, 17-5-1988

Verhoor RARA-verdachte op last rechter beperkt

Van onze verslaggever
AMSTERDAM - De Amsterdamse rechtbankpresident mr. B. Asscher heeft maandag beslist dat de dagelijkse urenlange verhoren onrechtmatig zijn, waaraan een RARA-verdachte sinds zijn arrestatie in april wordt onderworpen. De verdachte eiste in een kort geding dat de lange verhoren worden gestaakt. Asscher vindt dat de ondervragingen slechts zijn toegestaan „op gezette tijden en binnen redelijke grenzen“.

Officier van justitie mr. L. de Wit zegt in een reactie op het vonnis dat justitie zich zal beraden over de vraag of er hoger beroep zal worden aangetekend.

De dertigjarige verdachte werd op 11 april aangehouden bij een groot opgezette actie van het Landelijk Coördinatie Team (LCT). De politie deed toen invallen in zeven panden in Amsterdam. Daarbij werden acht personen aan-

gehouden. Zij worden ervan verdacht betrokken te zijn geweest bij brandstichting in Makro-vestigingen en Shell-benzinestations. Volgens RARA ondersteunt Shell het apartheidsregime in Zuid-Afrika.

Zeven van de acht verdachten zijn inmiddels op vrije voeten gesteld. De nog vastzittende arrestant wordt volgens zijn advocaat, mr. P. Bakker Schut, dagelijks vele uren verhoord, hoewel hij zich beroept op zijn zwijgrecht. De raadsman sprak in dit verband over „statistiek terrorisme“ en „fascistische ontwikkelingen“.

Rechtbankpresident Asscher meent dat justitie de verdachte alleen mag verhoren als ze hem willen confronteren met nieuwe feiten of bewijzen die betrekking hebben op de zaak waarvoor hij wordt vastgehouden. Asscher wijst er in zijn vonnis op dat de politie moet

voorkomen dat zij een verklaring van de verdachte krijgt „waarvan niet gezegd kan worden dat zij in vrijheid is afgelegd“.

Bakker Schut vraagt zich af „wat het voor zin heeft om iemand twee dagen lang door te zagen over Lin Piao en Marcuse gedurende vijf uur per dag“.

Tijdens de zitting is gebleken dat de verhoren vrijwel niets opleverden. De verdachte zit vast in de Amsterdamse Bijlmerbajes, maar wordt voor de verhoren overgebracht naar politiebureaus in Huizen en Hilversum. Daardoor liep hij bezoek- en luchturen mis. „Hij heeft de onbegrijpelijke prestatie geleverd om al vier weken lang tegen de criminele terreur van het rechercheteam te zijn opgewassen“, aldus Bakker Schut.

Rechtbankpresident Asscher zegt in zijn vonnis dat „de dagelijkse, urenlange pogingen van ambtenaren om een klimaat te doen ontstaan waarin verhoor mogelijk is, met daarin gekoppeld zijn overbrenging van het huis van bewaring naar een politiebureau, een onrechtmatige bejegening“ is.

Dagelijks verhoren van verdachte in RaRa-zaak mag niet meer

Van een onzer verslaggevers

AMSTERDAM — De 30-jarige Amsterdammer R.R., die wordt verdacht van van brandstichting bij vestigingen van de Makro en Shell, mag niet meer elke dag urenlang worden verhoord door de recherche.

Dat heeft mr. B. Asscher, president van de Amsterdamse rechtbank, beslist in het kort geding dat R. tegen het Openbaar Ministerie had aangespannen.

Zwijgrecht

R. wordt beschouwd als een van de leiders van de RaRa-groep. Hij wordt sinds zijn arrestatie op 11 april dagelijks door twee rechercheurs verhoord, maar hij beroept zich voortdurend op zijn zwijgrecht. De advocaat van R., mr. P. Bakker Schut, vindt dat er onredelijke druk op zijn cliënt wordt uitgeoefend.

Mr. Asscher vindt dat R. alleen mag worden verhoord als er nieuwe feiten of bewijzen in de zaak zijn. „De politie moet voorkomen dat zij een verklaring verkrijgt, waarvan niet gezegd kan worden dat zij in vrijheid is afgelegd,” aldus mr. Asscher.

Overleg

De Amsterdamse persofficier van justitie, mr. L. de Wit, liet weten dat nog intern overlegd wordt over een eventueel hoger beroep tegen de uitspraak. Volgens hem kan er nog altijd worden verhoord als de rechter-commissaris dit voor het vooronderzoek nodig vindt.

R. werd in april samen met zeven anderen in Amsterdam gearresteerd op verdenking van betrokkenheid bij een groot aantal vernielingen en van brandstichting bij onder meer vestigingen van de Makro en bij het Van Heutszmonument in Amsterdam. De acties waren gericht tegen het Zuidafrikaanse apartheidregime. De zeven andere verdachten zijn al vrijgelaten. Vanaf het allereerste verhoor hebben alle arrestanten zich beroepen op hun zwijgrecht.

De Rara-Beweging

Het landelijk coördinatieteam (LCT) ter bestrijding van politiek geweld-

dig aktivisme denkt eindelijk de RARA opgerold te hebben. Op 11 april viel 150 man politie tien woningen in Amsterdam binnen en arresteerde acht mensen. Volgens de pers is de harde kern van RARA opgepakt, maar het Algemeen Dagblad (AD) wist allang wie dat waren. Op 11 maart schreef het AD dat de BVD en de CRI precies weten welke 20 tot 25 mensen verantwoordelijk zijn voor de branden bij de Makro. De 20 mensen, die volgens het AD wisten dat ze geobserveerd werden, waren nog niet opgepakt, omdat er geen strafrechtelijk bewijs tegen ze te vinden was. Inmiddels weten we dat het bewijs er op 15 april nog steeds niet was. Toen waren immers vijf van de acht al weer vrij. BVD-informatie heeft een belangrijke rol gespeeld bij het in bewaring stellen van de overige drie. De rechter-commissaris (RC) heeft namelijk één verdachte vrijgelaten, omdat de BVD-informatie voor diegene "niet specifiek genoeg" was. Van de andere drie kwam in het 2500 pagina's tellende dossier de naam maar één maal voor. De advocaten worden voortdurend tegengewerkt. Een rapport op grond waarvan is besloten om telefoontaps aan te brengen, mogen de advocaten van de RC niet inzien. Dit kan de RC overigens maar tijdelijk doen, want na de afsluiting van het vooronderzoek moeten ze de stukken vrijgeven.

Het LCT, onder leiding van een zekere Paternotte, bestaat nu anderhalf jaar. Er bestaat de indruk dat het team nu maar eens moest 'scoren'. Een vergelijkbaar team, dat vorig jaar onder leiding van majoor A. de Bruijn, chef van de tactische recherche van de rijkspolitie in Overijssel, zeven maanden opereerde vanuit Zwolle, is inmiddels al opgeheven bij gebrek aan resultaat.

Het LCT is nu echter tijdelijk opgeschroefd van 26 tot 40 man. Hun samenwerking met de plaatselijke politie verloopt niet zo rooskleurig. Dit komt met name door de onbeschofte opstelling van het team supercopa. In een geval leidde dat er zelfs toe dat een verdachte tegen de LCT'ers in bescherming genomen werd. Verdedigerspost (van advocaat aan verdachte) werd ondanks uitdrukkelijk bevel van de LCT door plaatselijke dienders toch doorgegeven.

De grootscheeps politie-actie is duidelijk weer de zoveelste poging om radikaal verzet aan te pakken. Nog even het AD (van 12 april): 'Politie en justitie hebben prima dagen achter de rug. Eerst de oplossing van de Heyn-ontvoering en nu de aanhouding van RARA. Dat zijn uitstekende zaken voor het vertrouwen in de democratische rechtstaat.'

MEDIA-SERVICE

ONDERWERP : ARRESTATIE ACTIEGROEP RARA
Persoverzicht van 17-6-1988

INFO : TST

1	Algemeen Dagblad	Arrestatie in RaRa-zaak
2	Haagsche Courant	Nieuwe arrestatie politieteam RaRa
3	Parool	Arrestatie inbraak consulaat
4	Volkscrant	RaRa-coördinatieteam arresteert verdachte

ADI/J, 25-8-'88

Algemeen Dagblad,
17-6-'88

Parool, 17-6-'88

Arrestatie in RaRa-zaak

AMSTERDAM (ANP) — Het politieteam dat zich onder meer bezighoudt met de ontrafeling van de actiegroep RaRa, heeft de 30-jarige A.L. in Amsterdam aangehouden. Vermoed wordt dat hij in 1984 betrokken is geweest bij een inbraak in het Marokkaanse consulaat in de hoofdstad.

Nagegaan wordt of L. inder tijd een busje heeft gehuurd dat tijdens de inbraak in het consulaat gebruikt. De man zou het busje nimmer hebben teruggebracht.

Arrestatie inbraak consulaat

AMSTERDAM (ANP) - Het landelijk coördinatieteam van de politie dat zich ondermeer bezig houdt met de ontrafeling van de actiegroep RaRa, heeft woensdag de dertigjarige A.L. in Amsterdam aangehouden. De politie vermoedt dat hij in 1984 betrokken is geweest bij een inbraak in het Marokkaanse consulaat in de hoofdstad. Nagegaan wordt of L. in 1984 het busje heeft gehuurd dat tijdens de inbraak in het consulaat werd gebruikt.

Het landelijke coördinatieteam, waarin verschillende politiecorp-

sen samenwerken met de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI), werd vorig jaar opgericht om de geweldsspiraal, gepleegd door actiegroepen met duidelijke politieke motieven, te bestrijden. Zo onderzocht het team de inbraak in het Marokkaanse consulaat, alsmede de branden bij een aantal Makrovestigingen, vernielingen aan Shell-pompstations, en de aanslag op het Van Heutz-monument in de hoofdstad.

Het team verrichtte in april van dit jaar tien arrestaties maar moest de meeste verdachten vrij snel daarna weer vrijlaten.

Haagsche Courant,
17-6-'88

Nieuwe arrestatie politieteam RaRa

Amsterdam — Het landelijk coördinatieteam van de politie, dat zich onder meer bezig houdt met de ontrafeling van de actiegroep RaRa, heeft een 30-jarige Amsterdammer aangehouden. De politie vermoedt dat hij in 1984 betrokken is geweest bij een inbraak in het Marokkaanse consulaat in de hoofdstad.

De man wordt verdacht van diefstal en verduistering, aldus politiewoordvoerder K. Wilting. De politie onderzoekt of de verdachte in 1984 het busje heeft gehuurd, dat bij de inbraak in het consulaat werd gebruikt.

Het landelijke coördinatieteam - waarin verschillende politiekorpsen samenwerken met de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI) - werd vorig jaar opgericht om de geweldsspiraal, gepleegd door actiegroepen met duidelijke politieke motieven, te bestrijden. Zo onderzocht het team de inbraak in het Marokkaanse consulaat, alsmede de branden bij een aantal Makrovestigingen, vernielingen aan Shell-pompstations en de aanslag op het Van Heutz-monument in de hoofdstad.

Het team verrichtte in april van dit jaar tien arrestaties maar de politie moest de meeste verdachten vrij snel weer vrijlaten.

Volkskrant, 17-6-'88

RaRa-coördinatieteam arresteert verdachte

AMSTERDAM (ANP) — Het landelijk coördinatieteam van de politie dat zich onder meer bezighoudt met de opsporing van de leden van de actiegroep RaRa, heeft woensdag een dertigjarige man in Amsterdam aangehouden. De politie vermoedt dat hij in 1984 betrokken is geweest bij een inbraak in het Marokkaanse consulaat in de hoofdstad.

Hij wordt verdacht van diefstal en verduistering, aldus politiewoordvoerder K. Wilting. De politie gaat na of de man in 1984 een busje heeft gehuurd en die auto niet meer heeft teruggebracht. Dat busje werd volgens Wilting tijdens de inbraak in het consulaat gebruikt.

Het landelijke coördinatieteam waarin verschillende politiekorpsen samenwerken met de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI), werd vorig jaar opgericht om geweld door actiegroepen met duidelijk politieke motieven te bestrijden. Zo onderzocht het team de inbraak in het Marokkaanse consulaat alsmede de branden bij een aantal Makrovestigingen, vernielingen aan Shell-pompstations, en de aanslag op het Van Heutz-monument in de hoofdstad.

Het team verrichtte in april van dit jaar tien arrestaties maar moest de meeste verdachten vrij snel daarna weer vrijlaten.

MEDIA-SERVICE**ADI**

ONDERWERP : ARRESTATIE ACTIEGROEF RARA
 Persoverzicht van 17 t/m 21 mei 1988

INFO : TST

1 - NRC-Handelsblad	17-5-1988	RaRa-arrestant mag niet tegen zijn wil dagelijks worden verhoord
2 - Het Parool	17-5-1988	Rara-verdachte mag zwijgen bij politie
3 - Het Vrije Volk	17-5-1988	RaRa-verdachte mag niet te lang verhoord
4 - De Waarheid	18-5-1988	Rara-verdachte wint kort geding tegen staat
5 - Algemeen Dagblad	20-5-1988	Rara-verdachte blijft vast
6 - Haagsche Courant	20-5-1988	Gevangenhouding RaRa-verdachte weer verlengd
7 - De Telegraaf	20-5-1988	RaRa-verdachte blijft voorlopig nog vastzitten
8 - Trouw	20-5-1988	Gevangenhouding RaRa-verdachte opnieuw verlengd
9 - Het Parool	20-5-1988	Zwijgende Rara-man blijft in cel
10 - De Volkskrant	20-5-1988	Justitie in beroep tegen vonnis RARA-verhoren
11 - De Waarheid	21-5-1988	Rara
12 - Vrij Nederland	21-5-1988	Officier De Wit: 'Als er in de Rara zaak geen veroordelingen volgen, dan is er alle reden om daar conclusies aan te verbinden

ADI/D, 26-5-1988

NRC-Handelsblad, 17-5-'88

Het Parool, 17-5-'88

RaRa-arrestant mag niet tegen zijn wil dagelijks worden verhoord

Door een onzer redacteuren

AMSTERDAM, 17 mei — Een in april gearresteerde RaRa-verdachte mag niet meer dagelijks urenlang verhoord worden in verband met zijn mogelijke betrokkenheid bij brandstichting in een Makro-vestiging en bij andere acties. Dat heeft de Amsterdamse rechtbankpresident mr. B. Asscher gisteren beslist in een kort geding dat de verdachte tegen het Openbaar Ministerie had aangespannen.

De rechtbankpresident noemt in zijn vonnis „de dagelijkse, urenlange pogingen van de ambtenaren om een klimaat te doen ontstaan waarin een verhoor mogelijk is, met daaraan gekoppeld zijn overbrenging van het huis van bewaring naar een politiebureau” een „onrechtmatige bejegening”.

Het Openbaar Ministerie beaamt zich op hoger beroep tegen het vonnis. De Amsterdamse pers-officier van justitie mr. L. de Wit wijst erop dat verhoren van de verdachte nog steeds kunnen worden gehouden als de rechter-commissaris daartoe een opdracht geeft.

De verdachte beroept zich op zijn recht op zwijgen. Mr. Asscher acht het „slechts toelaatbaar op gezette tijden en binnen redelijke grenzen bij de verdachte aan te dringen op het laten varen van zijn non-coöperatieve houding”. Justitie mag de verdachte wel verhoren als ze hem wil confronteren met nieuwe feiten of bewijzen die betrekking hebben op de zaak waarvoor hij wordt vastgehouden. Volgens Asscher moet de politie voorkomen dat zij een verklaring verkrijgt „waarvan niet gezegd kan worden dat zij in vrijheid is afgelegd”.

Rara-verdachte mag zwijgen bij politie

(Van een onzer verslaggevers)

AMSTERDAM - De 30-jarige Rara-verdachte R.R. mag niet meer dagelijks door de politie worden verhoord.

Hij beroept zich op zijn zwijgrecht, en de dagelijkse pogingen van de politie desondanks iets uit hem te krijgen zijn derhalve „onrechtmatig”.

Dit heeft president van de rechtbank in Amsterdam mr. B.J. Asscher gisteren bepaald in het kort geding dat R. tegen de Staat der Nederlanden had aangespannen. Mr. Asscher acht het slechts toelaatbaar de verdachte te verhoren als daar aanleiding toe is, bij voorbeeld om zijn reactie te vragen op hem nog niet eerder voorgehouden feiten, omstandigheden of bewijzen, mits deze in enig verband staan met de delicten waarvan hij wordt verdacht.

Grenzen

De politie mag er bij R. „op gezette tijden en binnen redelijke grenzen” ook op aandringen „zijn non-coöperatieve houding” te laten varen, maar „elk ander gedrag is jegens de verdachte niet geoorloofd”, aldus het vonnis.

R. is een van de acht Rara-verdachten die op 11 april zijn aangehouden. Hij zit als enige nog vast (in

het Huis van Bewaring Demerlus in de Bijlmerbajes) en wordt er onder meer van verdacht betrokken te zijn geweest bij een aantal Makro-branden. Hij weigert iets te zeggen, maar wordt desondanks vrijwel dagelijks van Den eslus overgebracht naar een politie bureau en daar door rechercheurs van het landelijk coördinatieteam in deze zaak verhoord in de hoop dat hij iets zal loslaten.

Volgens zijn advocaat, mr. P.H. Bakker Schut, wordt R. daarbij bedruid en geïntimideerd, en hebben dergelijke verhoren ook geen nut.

„Wat heeft het voor zin om iemand twee dagen lang door te zagen over Lin Piao en Marcuse gedurende vijf uur per dag?” vroeg Bakker Schut zich vorige week tijdens de behandeling van het kort geding af. Hij eiste een verbod R. verder te horen, tenzij de rechter-commissaris daartoe opdracht geeft.

Mr. Asscher heeft die eis toegewezen omdat, aldus het vonnis, bij de huidige werkwijze van het landelijk coördinatieteam het risico ontstaat dat R. uiteindelijk door de knieën gaat en een verklaring aflegt waarvan niet gezegd kan worden dat zij in vrijheid is afgelegd.

Het openbaar ministerie in Amsterdam overweegt volgens officier van justitie mr. L. de Wit tegen het vonnis hoger beroep aan te tekenen.

Het Vrije Volk, 17-5-'88

'RaRa-verdachte mag niet te lang verhoord'

AMSTERDAM — De RaRa-verdachte R. R. mag niet meer dagelijks urenlang verhoord worden in verband met zijn mogelijke betrokkenheid bij brandstichting in een Makro-vestiging, bij Shellstations en bij Elba/KEP in Schiedam. Dat heeft de Amsterdamse rechtbankpresident B. Asscher gisteren beslist in een kort geding dat de verdachte tegen het openbaar ministerie had aangespannen.

De Waarheid, 18-5-'88

Rara-verdachte wint kort geding tegen staat

Van een verslaggever

De laatste verdachte die nog wordt vastgehouden door de politie op verdenking van betrokkenheid bij door RaRa geclaimde aanslagen, heeft het kort geding tegen op Openbaar Ministerie gewonnen. Rechtbankpresident B. Asscher besliste maandag dat het onrechtmatig is om hem dagelijks urenlang te verhoren en telkens over te brengen van het Huis van Bewaring naar verscheidene politiebureaus.

Vanaf het allereerste verhoor na zijn arrestatie op 11 april, waarbij in totaal acht personen waren opge-

pakt, heeft R. zich beroepen op zijn zwijgrecht. Zijn advocaat, P. Bakker Schut, noemde het „een onbegrijpelijke prestatie“ van zijn cliënt om al vier weken lang „tegen de criminele terreur van het rechercheteam te zijn opgewassen.“

Volgens Asscher is het voor de politie „slechts toelaatbaar om — buiten het verhoor — op gezette tijden en binnen redelijke grenzen bij de verdachte aan te dringen op het laten varen van zijn non-coöperatieve houding.“ Justitie mag de verdachte wel verhoren als de officier met nieuwe feiten of bewijzen komt. Maar daarvan was bij hem steeds geen sprake, zo bleek uit de zitting. Uitsluitend de rechter-

commissaris — die nu juist met de gewraakte gedragingen niets van doen heeft — kan opdracht geven tot „lichting“ van de verdachte uit zijn cel.

R. was niet bij het vonnis aanwezig, omdat de politie vreesde voor „verstoring van de openbare orde“. Bakker Schut was tevreden over het vonnis, dat „de verwerpelijke methoden van het rechercheteam aan banden legt, ook met het oog op mogelijk nieuwe verhoren.“ De detentie van de verdachte kan tijdens het gerechtelijk vooronderzoek maximaal tot half juli verlengd worden. Voor oplegging van een dwangsom is geen plaats, omdat „de staat zich aan rechterlijke beslissingen stipt pleegt te houden,“ aldus Asscher.

Alg. Dagblad, 20-5-'88

RARA-VERDACHTE BLIJFT VAST

AMSTERDAM (ANP) — Het voorarrest van de 30-jarige Amsterdammer R.R., die vastzit in verband met de RaRa-affaire, is met 30 dagen verlengd. R. is de enige van

acht verdachten die nog niet is vrijgelaten. Hij werd op 11 april gearresteerd.

Begin deze week bepaalde de rechter dat R. niet meer elke dag urenlang mag worden ver-

hoord. R. beriep en beroept zich nog steeds op zijn zwijgrecht.

RaRa voert actie tegen het apartheidregime in Zuidafrika.

Telegraaf, 20-5-'88

RaRa-verdachte blijft voorlopig nog vastzitten

AMSTERDAM, vrijdag

De raadkamer van de rechtbank in Amsterdam heeft gisteren de gevangenhouding verlengd (met nog eens de gebruikelijke 30 dagen) van de enige nog vastzittende verdachte in de RaRa-zaak, de 30-jarige René R. uit de hoofdstad.

Verdachte R. eiste vorige week via een kort geding, dat zijn verhoren worden stopgezet.

Bij R. mag er alleen nog op gezette tijden op worden aangedrongen, dat hij meewerkt. (ANP)

Trouw, 20-5-'88

Gevangenhouding RaRa-verdachte opnieuw verlengd

AMSTERDAM (ANP) — De raadkamer van de rechtbank in Amsterdam heeft gisteren de gevangenhouding van de enige nog vastzittende 30-jarige verdachte in de RaRa-zaak, met nog eens 30 dagen verlengd.

De verdachte eiste vorige week in een kort geding, dat zijn verhoren worden stopgezet.

Hij zwijgt namelijk toch, aldus zijn verdediger. De rechter gaf hem gedeeltelijk gelijk: hij bepaalde dat de verdachte niet meer dagelijks en urenlang mag worden verhoord. Er mag bij hem alleen nog op gezette tijden op worden aangedrongen, dat hij meewerkt.

Haagsche Courant, 20-5-'88

Gevangenhouding RaRa-verdachte weer verlengd

Amsterdam — De raadkamer van de rechtbank in Amsterdam heeft gisteren de gevangenhouding van de enige nog vastzittende verdachte in de RaRa-zaak met nog eens dertig dagen verlengd.

De dertigjarige verdachte eiste vorige week via een kort geding, dat zijn verhoren worden stopgezet. De rechter gaf hem begin deze week gedeeltelijk gelijk. Hij bepaalde dat de verdachte niet meer dagelijks en urenlang mag worden verhoord. Er mag alleen nog op gezette tijden op worden aangedrongen dat de man meewerkt. Officier van justitie mr. L. de Wit zei gisteren dat de verdachte nog altijd zwijgt als het over RaRa gaat.

Het Parool, 20-5-'88

De Volkskrant, 20-5-'88

Zwijgende Rara-man blijft in cel

AMSTERDAM (ANP) - De raadkamer van de rechtbank in Amsterdam heeft gisteren de gevangenhouding verlengd (met nog eens de gebruikelijk 30 dagen) van de enige nog vastzittende verdachte in de Rara-zaak, de 30-jarige R. R. uit de hoofdstad.

Het speciale politieteam dat was gevormd om de actiegroep Rara (Revolutionaire Anti Racistische Actie) op te rollen, arresteerde op 11 april van dit jaar in Amsterdam acht verdachten. Zeven van hen werden reeds na enkele dagen tegen de zin van het Openbaar Ministerie door de rechter vrijgelaten. Het OM beschouwt hen wel als verdachten.

Verdachte R. eiste vorige week via een kort geding dat zijn verhoren worden stopgezet. Hij zwijgt namelijk toch, aldus zijn verdediger. De rechter gaf R. begin deze week gedeeltelijk gelijk: hij bepaalde dat de verdachte niet meer dagelijks en urenlang mag worden verhoord. Bij R. mag er alleen nog op gezette tijden op worden aangedrongen dat hij meewerkt.

Officier van justitie mr L. de Wit zei gisteren dat R. nog altijd zwijgt als het over Rara gaat.

RaRa is tegen de apartheid in Zuid-Afrika en richtte haar acties op Nederlandse bedrijven die belangen hebben in dat land. De actiegroep claimde brandstichtingen bij Makro-vestigingen en acties bij Shell-benzinestations.

De Waarheid, 21-5-'88

Rara

Het Openbaar Ministerie gaat in hoger beroep tegen het vonnis van de Amsterdamse rechtbankpresident Asscher waarin wordt uitgesproken dat de enige Rara-verdachte, die nog vast zit niet meer dagelijks urenlang verhoord mag worden. De arrestant R.R. eiste vorige week in een kort geding dat de verhoren werden stopgezet. In het vonnis wordt gesproken van het toestaan van verhoren op „gezette tijden en binnen bepaalde grenzen”. Het Openbaar Ministerie vreest dat van deze vage aanduidingen een precedentuitwerking kan uitgaan.

Justitie in beroep tegen vonnis RARA-verhoren

Van onze verslaggever

PETER VAN DEN BERG

AMSTERDAM — Het Openbaar Ministerie gaat in hoger beroep van het vonnis van de Amsterdamse rechtbankpresident mr B. Asscher in de zaak tegen de enige nog vastzittende RARA-verdachte. Asscher bepaalde maandag in kort geding dat de dagelijkse en urenlange verhoren van de verdachte onrechtmatig zijn. Het Openbaar Ministerie legt zich niet neer bij dit vonnis. De Amsterdamse persofficier van justitie mr L. de Wit heeft dit woensdag meegedeeld.

Asscher stelde maandag in zijn vonnis dat de verhoren van de verdachte slechts zijn toegestaan op „gezette tijden en binnen redelijke grenzen”. Volgens De Wit wil het Openbaar Ministerie deze algemene begrippen nader getoetst zien, omdat de uitspraak een precedentwerking kan hebben.

De raadkamer van de rechtbank in Amsterdam heeft woensdag bepaald dat de gevangenhouding van de dertigjarige verdachte wordt verlengd met een tweede termijn van dertig dagen. De Wit verklaarde dat de verdachte tijdens de verhoren nog steeds zwijgt als de activiteiten van de RARA ter sprake komen.

De verdachte die nog vastzit, werd op 11 april samen met zeven andere personen in Amsterdam aangehouden bij een politie-actie, waarbij honderdvijftig politiemensen werden ingezet. De aangehouden werden ervan verdacht actief te zijn geweest bij aanslagen van de actiegroep RARA (Revolutionaire Anti-Racistische Actie). Met de arrestaties hoopte de politie „de actiegroep uit de anonimiteit” gehaald te hebben.

RARA heeft diverse aanslagen bij Shell-pompstations en Makro-vestigingen geclaimd. Volgens de actiegroep hebben deze bedrijven belangen in Zuid-Afrika, waardoor zij het apartheidssysteem in stand houden. RARA wil de bedrijven

door de aanslagen bewegen zich uit Zuid-Afrika terug te trekken. Bij de aanslagen werd voor een totaal bedrag van 150 miljoen gulden aan schade aangericht.

Direct na de aanhouding van de acht verdachten hebben hun advocaten gezegd dat de politie hun cliënten zwaar psychisch mishandelde tijdens de verhoren. De politie zou zich volgens hen schuldig maken aan „poging tot dwang door misbruik van gezag”. Alle arrestanten maakten na hun aanhouding direct gebruik van hun wettelijke zwijgrecht.

Vier verdachten werden enkele dagen na hun aanhouding op vrije voeten gesteld. Het onderzoek tegen hen had niet voldoende bewijs opgeleverd om langer voorarrest te kunnen rechtvaardigen. Op dezelfde grond werden later nog drie verdachten vrijgelaten. De Wit heeft verklaard dat de vrijgelaten arrestanten verdacht blijven. Volgens een Amsterdamse politiewoordvoerder is er echter niet voldoende bewijs tegen alle verdachten voor een rechtszaak.

De enige overgebleven RARA-verdachte eiste vorige week in kort geding dat zijn dagelijkse verhoren zouden worden gestopt. Afgelopen maandag noemde rechtbankpresident Asscher in zijn vonnis in deze zaak de „dagelijkse urenlange pogingen van ambtenaren om een klimaat te doen ontstaan waarin verhoor mogelijk is, een onrechtmatige bejegening”. Tegen deze uitspraak gaat het Openbaar Ministerie in hoger beroep.

Vrij Nederland, 21-5-1988

OFFICIER DE WIT: 'ALS ER IN DE RARA ZAAK GEEN VEROORDELINGEN VOLGEN, DAN IS ER ALLE REDEN OM DAAR CONCLUSIES AAN TE VERBINDEN'

De Pyrrusoverwinning van Justitie: 'Het is nogal wat als een groep zich onaanastbaar mag wanen'

Het begon in Duivendrecht, september 1985: brand bij de Makro, schade achtenveertig miljoen gulden. Toen bijna drie jaar en vele branden later in Amsterdam acht leden van RaRa gearresteerd werden, wist iedereen waar die naam voor stond: Revolutionaire Anti Racistische Axie. De politie pochte dat zij de 'axivisten' uit de anonimiteit had gehaald. Maar sinds die spectaculaire arrestaties op 11 april lijkt de RaRa-zaak als een nachtkaars uit te gaan. De Amsterdamse officier van justitie L. de Wit maakt zich al zorgen over de eigen machteloosheid - en over de 'koudwatervrees' die het gebruik van nieuwe 'dwangmiddelen' verhindert.

Kees Schaepman

'De politie heeft niet gefaald. Er is technisch en tactisch goed werk gedaan, meer dan anderhalf jaar lang is een team van zevenentwintig mensen - soms waren dat er nog veel meer - met de RaRa-zaak bezig geweest. Stel dat geen van de verdachten veroordeeld wordt. Zo'n geweldige inspanning en het resultaat is zero. Dat mag je als samenleving niet accepteren.'

Het is maandagmiddag, de Amsterdamse rechtbank heeft net uitspraak gedaan in de zaak van de laatste RaRa-verdachte die nog vastzit en officier van justitie mr. L. de Wit is alweer niet gelukkig.

Eerst waren er negen verdachten, één werd er bij de aanhouding over het hoofd gezien - toen waren er nog acht. Vier werden er naar huis gestuurd en één mocht van de rechter-commissaris niet langer vastgehouden worden - toen waren er nog drie. Tegen twee van die laatste drie bleek onvoldoende bewijs voorhanden ('ernstige bezwaren' in het jargon) om ze in de cel te kunnen houden - toen was er nog maar één. En die laatste verdachte mag nu van rechtbankpresident mr. B. Asscher niet meer dagelijks uit zijn cel gehaald worden voor verhoor (Asscher strooit nog extra zout in de wonde, door in zijn vonnis de inspanningen van de politie om de arrestant aan de praat te krijgen niet eens verhoor te noemen, maar 'pogingen van ambtenaren om een klimaat te doen ontstaan waarin verhoor mogelijk is').

Opnieuw een verloren slag voor het openbaar ministerie. Manhaftig probeert officier van justitie De Wit de schijn op te houden dat de oorlog nog steeds gewonnen kan worden, maar er zijn twijfels binnengeslopen in zijn betoeg. 'Werkverschaffing,' zegt hij over het kort geding waarin om een verbod op verdere verhoren van de laatste vastzittende RaRa-verdachte werd gevraagd: 'We vroegen

onszelf ook al af of we nog moesten doorgaan, je kan tenslotte niet iemand blijven verhoren tot sint-juttemis. Dus in feite zaten we op dezelfde lijn als de raadsman van de verdachte. Maar dan komt er zo'n kort geding binnenwaaien met een eis die wij onmogelijk kunnen accepteren: *Ik wil dat u hem niet meer verhoort.* Door die overkill van zo'n raadsman word je in een positie gedwongen die je nooit gewent hebt. Nu moeten we straks misschien ook nog in beroep gaan.'

Op maandag 11 april straalde het zelfvertrouwen nog van de gezichten van mr. L. de Wit en politiewoordvoerder K. Wiltling. De pers pulde het zaaltje uit, 's avonds kon heel Nederland in het NOS-Journaal zien hoe Wiltling tekst (hij had alles keurig opgeschreven op grote vellen) en uitleg gaf over de operatie die tot arrestatie van acht vermoedelijke leden van de actiegroep RaRa had geleid. De Wit nu: 'Ik had zelf een voorkeur voor het verspreiden van een ANP-bericht in plaats van zo'n persconferentie. Maar ik heb me laten overtuigen door Wiltling. De politie heeft een professionele voorlichtingsafdeling, ze hebben zo'n *stapover*, ze hebben mensen - wij moeten onze weg daarin nog vinden. Zoals we het nu doen, met een persofficier die gewoon zaken behandelt en daarnaast nog met de media communiceert, kan het op den duur niet meer.'

Wiltling zegt dat hij geen moment spijt heeft gehad van die persconferentie: 'Op het moment dat de naam RaRa valt krijg je de hele Nederlandse pers over je heen, dat weet je. En in Amsterdam luistert iedereen mee met de politieradio, dus zodra je op straat opereert staan er ook al journalisten omheen. Zonder persconferentie had ik tot diep in de nacht naast mijn telefoon moeten zitten om steeds weer hetzelfde verhaal te vertellen.'

De volgende dag opende *De Telegraaf* met foto's van de politie-inval. Wiltling: 'Ik was op zondagavond gebeld door een journalist van *De Telegraaf* die zei: *Morgenochtend komen wij met een groot ver-*

haal over een actie waarmee de politie in één keer RaRa wil oprollen. De Telegraaf ligt al om elf uur 's avonds in de cafés, in het radioprogramma *Met het oog op morgen* worden de krante-openingen meegenomen. Als dat verhaal zou doorgaan, hadden wij onze actie wel kunnen afblazen.'

Dus werden er afspraken gemaakt. Officier van justitie De Wit: '*De Telegraaf* zou niets publiceren voor de zaak zijn beslag had gekregen. Daar stonden faciliteiten tegenover, de gelegenheid om foto's te nemen bijvoorbeeld. De procureur bleef voor *De Telegraaf* behouden, hij werd alleen leuker aangekleed.' Wie naar *De Telegraaf* had gelekt, is niet bekend. Tientallen mensen waren op de hoogte van de beslissing om in negen huizen invallen te doen. De Wit: 'We zijn een dag of tien bezig geweest om alles te organiseren. Je kan nu eenmaal in Amsterdam niet zomaar in kraakpanden mensen aanhouden. Daar heb je twee pelotons ME bij nodig, en zoekploegen, en een rechter-commissaris - al snel een circus van zo'n honderd man.'

De aanleiding voor de politieactie was ook al een lek geweest. Op 11 maart meldde het *Algemeen Dagblad* dat de politie twintig mensen die ervan verdacht werden lid te zijn van RaRa voortdurend in de gaten hield. Volgens De Wit had het *Algemeen Dagblad* de informatie via de BVD gekregen: 'Vierentwintig uur na die publicatie liep de observatie stuk. Dat betekent dat je geen heterdaadje meer kan nastreven. En je loopt het risico dat er weer een bedrijf in de fik gaat. Bovendien stonden er andere officieren in de rij om ook in te grijpen. Rotterdam had belangstelling, ze hadden daar iemand op de korrel in verband met een poging tot brandstichting bij de paspoortproducent Kep. Dat was ook een van onze verdachten. Rotterdam wilde Amsterdam wel de ruimte geven als Amsterdam kon garanderen dat die verdachte in de peiling gehouden zou worden. Al die factoren speelden een rol bij onze beslissing om huiszoekingen te doen en de verdach-

ten aan te houden.'

Een afgedwongen beslissing dus. Want 'een betrapting op heterdaad was natuurlijk het beste en het mooiste' geweest, zegt De Wit. Politie en justitie wisten vooraf dat ze onvoldoende materiaal hadden om alle verdachten vast te kunnen houden. Ze hoopten nieuwe bewijzen te zullen vinden. De Wit: 'Huiszoeking is een laatste middel om ontbrekende bestanddelen te vinden: tape, touw, type-machines, onderdelen die precies in een bom passen.'

Maar zo makkelijk ging het niet. Wat bij de huiszoekingen precies werd gevonden willen Wiltng en De Wit niet zeggen, maar dat het niet genoeg was is overduidelijk. De Wit benadrukt dat ook de mensen die zijn vrijgelaten verdacht blijven, maar Wiltng erkent dat er niet voldoende bewijs is om tegen alle negen verdachten een rechtszaak te beginnen. Geen nood, zulke teleurstellingen horen nu eenmaal bij het vak, stelt de politiewoordvoerder. 'Natuurlijk vonden de mensen van het politieteam het niet allemaal even leuk toen hun arrestanten werden heengezonden, maar ik heb er geen wanklank over gehoord. Het zijn professionals en ze werken aan een eerlijke zaak die ze netjes willen afronden. Als ze daarmee klaar zijn gaat iedereen weer terug naar z'n eigen stekkie.'

De Wit laat zijn prooi minder makkelijk los.

Hij lijkt niet aan de schuld van de verdachten te twifelen. 'Natuurlijk bestaat het gevoel dat dit de mensen zijn, maar wat heb je aan dat gevoel, dat is een inhoudloos gegeven. Als in deze zaak geen veroordelingen volgen, dan is er alle reden om daar conclusies aan te verbinden. Welke? Je mag nu bijvoorbeeld geen richtmicrofoons gebruiken, je mag geen hotelkamers af luisteren. Zulke middelen worden niet als sympathiek ervaren, ook al geef je alle mogelijke garanties voor controle. Maar je betaalt ook een prijs als je dergelijke dwangmiddelen niet gebruikt. Dan kan het zijn dat je moet zeggen: bepaalde misdrijven blijven buiten ons bereik.'

Duitsland, anti-terreurbrigades die hun eigen geweld kweken, de dreigende politiestaat - De Wit kent de discussie. 'Natuurlijk zijn er gevaren, maar er bestaat veel koudwaterrees. Toen we begonnen met infiltratie zag men ook spoken. Ik zit zelf in de begeleidingscommissie en heb dus kunnen vaststellen dat het goed loopt, er is maar één man uit de boot gevallen. We hebben heel veel waarborgen ingebouwd om dat middel waarvoor zoveel angst bestond zo soepel mogelijk in te kunnen voeren. En dat is gelukt, als er nu iemand met een Schots accent binnengeloodst moet worden in een crimineel milieu, dan komt er ook een echte Schot - zo goed is de samenwerking met andere korpsen. Als je dat middel gebruikt bij agressieve groeperingen die zich bezighouden met drugs en vuurwapenhandel, waarom zou je het dan niet ook bij een groep als RaRa kunnen gebruiken? Als eerste stap, omdat het al meer geaccepteerd is dan af luisteren en omdat er ook minder rechtstheoretische bezwaren aan vastzitten. We hebben nog maar kort geleden een evaluatieverslag verstuurd naar de gemeenteraad, waaruit blijkt dat wij door willen gaan met die infiltraties.'

De Wit doelt op het vertrouwelijke rap-

port *Evaluatie van de politieke infiltratie over de periode 1 mei 1985 - 30 april 1987*, dat op 13 april in de Commissie van Bijstand voor Politiezaken van de Amsterdamse gemeenteraad werd behandeld. De begeleidingscommissie waar De Wit in zit (samen met een vertegenwoordiger van de burgemeester, leden van de Centrale Recherche Inlichtingendienst en enkele politiemensen) concludeert in dat rapport dat met infiltratie 'een juiste stap is gezet in de strijd tegen de georganiseerde criminaliteit', en stelt dat 'het een effectief en in de rechtspraak ook aanvaard middel is gebleken. Doorgaan op de huidige weg is verantwoord en aangewezen.'

De opsporing van RaRa-activisten begon chaotisch. Overal korpsen die op eigen houtje naar bomresten en andere stille getuigen zochten bij uitgebrande Makro-vestigingen en vernielde Shellstations. In Amsterdam hanteerden twee politiemannen niet alleen de *schuddeef* maar ook een *hengel*, waarmee zij in de brievenbus van Stad Radio naar post zochten die hen naar het spoor van de activisten moest leiden.

Na een grote brand, vorig jaar januari, in een Makro-vestiging in het Limburgse Nuth, werd in alle stilte een Landelijk Coördinatie Team opgericht, dat twee jaar de tijd kreeg om RaRa op te rollen.

De eerste maanden is dat team vooral bezig geweest alle informatie die er al was bij elkaar te harken. De Wit: 'Dat kest tijd, omdat je nu eenmaal gegevens die als criminele inlichtingen beschouwd worden niet in de computer mag stoppen. Harde gegevens - veroordelingen en dergelijke - mag je opslaan, de *gossip* niet.' Natuurlijk werd er ook van inlichtingen die de BVD verstrekke gebruik gemaakt, zegt De Wit, maar die mogen in een proces niet gebruikt worden. 'Dat is een van de problemen waar we nu mee zitten, we moeten onze bronnen beschermen, die informatie blijft steken in het voorportaal van de opsporing.'

Toen alle informatie was verzameld, werd een aantal groepen gevolgd (de politie speurde aanvankelijk vooral en tevergeefs in de Amsterdamse Staatsliedenbuurt). De Wit: 'Tenslotte bleef onze aandacht rusten op een groep van een man of vijftien. Op ieder lid daarvan is een observatieteam gezet, gedurende de laatste weken dag en nacht. Ons doel was om ze te betrappen, maar ook als dat niet lukt zie je veel. Mensen die aanwezig zijn bij een benzinstation, er breekt brand uit en je ziet ze ook weer weggaan. Je ziet ze alleen niet op het moment dat de brand begint.'

De Wit en Wiltng ontkennen beiden met klem dat de tijdsdruk (binnen twee jaar moest de zaak rond zijn) een rol heeft gespeeld bij het besluit verdachten te arresteren. Wiltng: 'Het team heeft gewoon rustig en in volle overgave zijn werk gedaan. De opdracht was: probeer RaRa uit de anonimiteit te halen. Ik denk dat het team daarin geslaagd is.'

Een Pyrrusoverwinning, zegt De Wit: 'We zijn er toch niet om alleen een visitekaartje af te geven in de hoop daardoor herhaling van misdrijven te voorkomen. Justitieel optreden moet erop gericht zijn verdachten veroordeeld te krijgen. Als dat niet lukt, als ons optreden door de andere kant als machteloos wordt ervaren, kan dat aan die zijde juist heel mo-

tiverend werken. Het is nogal wat als een groep zich onaantastbaar mag wanen.' Het blijft even stil, dan zegt De Wit zonder veel overtuiging: 'Voor we harde conclusies trekken moeten we in ieder geval eerst afwachten wat er nog van deze zaak te maken valt.'

Ik zeg: *Valt er dan nog wat van te maken?*

De Wit, hard lachend: 'Ik hoop het.'

Op welke termijn?

'Dat hangt ervan af. Als de laatste verdachte ook nog vrij komt, en dat is niet ondenkbaar, zitten we niet meer vast aan termijnen. Bij iemand die in voorarrest zit moet de zaak binnen honderdzes dagen op de zitting behandeld worden. Is een verdachte op vrije voeten, dan kan je hem nog eens een kennisgeving van verdere vervolging sturen. Dat kan je eventueel nog eens doen. Er gaat tijd overheen. En dan? *It can fade away.*'

KES SCHAEPMAN

MEDIA-SERVICE

ONDERWERP : ARRESTATIE ACTIEGROEP RARA
Persoverzicht van 22-7 t/m 13-8-1988

INFO : TST

1 NN	4-8-1988	Inleiding proces Rene
2 NRC-Handelsblad	22-7-1988	Rechtbank verlengt tot 10 augustus arrest van RaRa-verdachte
3 Het Parool	22-7-1988	Advocaat hekelt onderzoek RaRa-zaak
4 Algemeen Dagblad	23-7-1988	Advocaat : Mager bewijs
5 De Telegraaf	23-7-1988	Rechter wijst verzoek om vrijlating van RaRa-verdachte af
6 De Waarheid	23-7-1988	Verdachte RaRa voor rechter
7 Trouw	23-7-1988	Enige overgebleven verdachte RaRa-zaak blijft gedetineerd
8 Volkskrant	23-7-1988	"Bewijs" in RaRa-zaak gekritiseerd
9 Haagsche Courant	9-8-1988	Strafzaak tegen Ra-Ra-verdachte live op radio
10 De Waarheid	9-8-1988	Laatste RaRa-verdachte woensdag voor rechter
11 Volkskrant	10-8-1988	Radio zendt proces RARA-verdachte rechtstreeks uit
12 Trouw	10-8-1988	RaRa glipt politie door de vingers
13 Volkskrant	10-8-1988	RaRa betekent meer dan strijd tegen apartheid
14 Haagsche Courant	10-8-1988	Bezwaar tegen rechter proces RaRa-verdachte
15 Het Parool	10-8-1988	Tumult in rechtszaal Rara-zaak
16 Het Parool	10-8-1988	Kameraden van RaRa 'tegen' alles
17 NRC-Handelsblad	10-8-1988	Wraking rechter afgewezen
18 Vrije Volk	10-8-1988	Begin rechtszaak RARA-verdachte
19 Algemeen Dagblad	11-8-1988	Vingerafdrukken doen verdachte de das om
20 Haagsche Courant	11-8-1988	Eis van 7 jaar in proces RaRa
21 Algemeen Dagblad	11-8-1988	Advocaten vallen over fouilleringen
22 Algemeen Dagblad	11-8-1988	Solidair met RaRa, bang voor BVD
23 Haagsche Courant	11-8-1988	Geen nieuwe terreurdaad RaRa door arrestaties
24 De Telegraaf	11-8-1988	Zeven jaar geëist tegen RaRa-verdachte
25 NRC-Handelsblad	11-8-1988	Zeven jaar cel geëist tegen verdachte in RaRa-proces
26 Trouw	11-8-1988	Officier eist zeven jaar tegen verdachte 'RaRa-terrorisme'
27 Volkskrant	11-8-1988	Zeven jaar cel geëist in RaRa-proces

MEDIA-SERVICE

ONDERWERP :

INFO :

28 NRC-Handelsblad	11-8-1988	RaRa-verdachte legt een politieke verklaring af
29 Trouw	11-8-1988	'Willie Wortel' kraakt bewijs in RaRa-zaak
30 Trouw	11-8-1988	Radio in rechtszaal een 'prachtig, mislukt probeersel'
31 De Telegraaf	11-8-1988	Schematische voorstelling
32 Volkskrant	11-8-1988	RaRa-proces verloopt in kifterige sfeer
33 De Waarheid	11-8-1988	Rechter probeert verdediging Rara-verdachte te frustreren
34 Vrije Volk	11-8-1988	Tegen RaRa-verdachte 7 jaar celstraf geëist
35 Het Parool	11-8-1988	Eis zeven jaar voor Rara-verdachte R.
36 Trouw	12-8-1988	Uit angst voor bom moest iedereen betast worden
37 De Waarheid	12-8-1988	Rechtzaak tegen RaRa-verdachte staat in teken van hetze
38 Het Parool	11-8-1988	"Ik ben politiek gevangene"
39 Het Parool	13-8-1988	Protest fouilleren advocaten
40 Volkskrant	13-8-1988	Fouillering in RaRa-zaak zeer aanvechtbaar

ADI/J, 17-8-1988

NN, nr. 7 d.d. 4-8-1988

INLEIDING PROCES RENE

OP DE KOMENDE 6 PAGINAAS
BESTEEDT NN AANDACHT AAN
HET KOMENDE PROCES VAN DE
NOG ALS ENIGST VASTZITTENDE
Z.G.W. RARA-VERDACHTE.
EEN KORTE VOORGESCHIEDENIS,
EEN SAMENVATTING VAN HET
PLEIDOOI VAN ADVOKAAT BAK-
KER SCHUT, EEN SAMENVATTING
VAN EEN UTRECHTSE DISKUSSIE
OVER EUROPESE EENHEIDSVOR-
MING EN EEN BESPREKING VAN
DE NET UITGEKOMEN BROCHURE
DIE IS SAMENGESTELD TER IN-
LEIDING VAN DE MANIFESTATIE
VOLGENDE WEEK IN PARADISO.

INLEIDING 'RARA'-PROCES

De dag dat René, de laatste nog vastzittende RARA-verdachte, op z'n proces op 10 augustus wordt voorgeleid, zit hij ondertussen al 122 dagen in voorarrest. René werd, samen met nog 7 anderen, op maandagmorgen 11 april van z'n bed gelicht. In totaal tien woningen werden door de politie met een bezoekje vereerd. Deze 'inval-operatie' was het resultaat van de activiteiten van het Landelijk Coördinatie Team (LCT), begin '87 opgericht om het groeiend politiek verzet een grens te stellen. Met name naar aanleiding van de aanvallen op de MAKRO en de akties rond de Mariënburcht in Nijmegen. De operatie was groots opgezet; een inzet van 150 smerissen (uit het LCT en de verschillende korpsen) en gelijk vette koppen in de pers: "RARA opgerold", "RARA uit de anonimiteit gehaald" enz. In eerste instantie werd geprobeerd de arrestanten zo'n beetje alle militante akties van de laatste 5 jaar in de schoenen te schuiven: De inbraak in het Marokkaanse Consulaat in '84 te Amsterdam; de aktie tegen het Van Heutzmonument in '84 te Amsterdam; de aanval op de villa van oliehandelaar Deuss in '85 te Berg en Dal; alle akties van RARA gedurende de periode '85-'87; de aanslag op de PTT-schotelantenne en het gebouw van NOC in '86; tot aan de aanval op de ELBA-drukkerij begin dit jaar te Schiedam.

Op 10 augustus vindt het proces plaats tegen René, de laatste zgn RARA verdachte.

Naar aanleiding hiervan houden we op 9 augustus een manifestatie, om te mobiliseren voor en informatie te geven over het proces. Ook willen we het als moment gebruiken om samen te komen met verschillende mensen en groepen die betrokken zijn bij radikaal verzet. Met als doel een strijdbaar antwoord te formuleren op de ontwikkelingen, en ons verzet meer breedte en diepte te geven.

Als inhoudelijke thema voor de manifestatie hebben we genomen: De Europese herstructurering, de ontwikkeling van het 'Verenigd Europa' - wat betekent dat voor ons? Dit omdat deze ontwikkelingen grote gevolgen zullen hebben voor ons leven en onze strijd. En verder omdat het alle verschillende mensen en groepen aangaat, treft, en dus mogelijkheden schept om op dit punt onze krachten te bundelen en meer onderlinge diskussie te voeren.

Het programma van de manifestatie in Paradiso tref je aan in de agenda van deze NN.

Op 10 augustus begint het proces tegen René om 9 uur in de Rechtbank op de Amsterdamse Prinsengracht. Er wordt die dag voor belangstellenden voorverzameld in Vrankrijk, Spuistraat 216, om 8 uur. Er zal buiten de Rechtbank gedurende het proces ook een programma zijn, met een geluids-persinfo-wagen, verslagen van het proces, bands en broodjes. Dit omdat waarschijnlijk lang niet iedereen naar binnen kan.

De brochure met diskussiebijdragen voor de manifestatie is inmiddels te koop in de linkse- en vrouwenboekhandels. Kosten 6 piek. Bestellen kan ook, door overmaking van f8.50 op giro 2077806 van Stichting De Zwarte Gans, Albert Cuypstraat 10, Amsterdam o/v Brochure Mani 9 aug.

INTIMIDERENDE VERHOREN

Al snel was de waanzinnig grote ophef rond de invallen en daarmee gepaard gaande arrestaties enigszins geluwd. Vier dagen na de operatie werden de eerste vijf mensen vrij gelaten wegens "gebrek aan bewijs". De volgende twee kwamen op 21 april vrij; ook voor hen was er niet voldoende bewijs voorhanden om hun voorarrest te kunnen verlengen. René bleef als laatste over en zit nu al bijna 4 maanden in voorarrest.

Alle arrestanten zijn vanaf de eerste dag van arrestatie uiterst intimiderend verhoord, merendeels kontinu de hele dag, soms ook 's avonds. Iedere arrestant kreeg een eigen verhoorkoppel, allemaal politiemensen van het LCT. En ondanks dat alle arrestanten zich vanaf het begin beroepen hebben op hun zwijgrecht werden zij dagenlang verhoord en onder druk gezet. Dat waren vooropgezette en constant doorgevoerde methodieken met als doel de verdachten psychies te breken. Daarbij is het opsporingsteam uitermate intimiderend, beledigend en onbeschoft te werk gegaan. Een voorbeeld van zo'n psychische intimidatie van een arrestante: "Je hebt niets van je leven gemaakt. Je bent één brok frustratie. Wij denken dat 't tijd wordt voor opname in 't Pieter Baan Centrum.

Je hebt je ouder worden niet verwerkt. Je bent een soort tante Bet. Je kunt allang niet meer mee. Daarom moet je jezelf bewijzen." En soms begonnen ze te schreeuwen: "Geef toch een reactie. Ga toch huilen. Ga toch schreeuwen. Kijk ons in ieder geval even aan, maar dat durf je niet want anders ben je gebroken. En dan zou je gaan praten. Je bent een verwend en eigenwijs kind. Dat was je vroeger al. Als je een nieuwe pop wilde dan kreeg je er een." En vervolgens: "Moet je jezelf nu eens zien. Je bent een zielig klein vogeltje. Je bent helemaal niets. Je bent een oud wijf. Zelfs als je hier uit zult komen dan ben je niemand meer. We blijven je altijd achtervolgen. Van nu af aan zijn wij je schaduw."

Na de vrijlating van de zeven arrestanten, heeft René als de laatste vastzittende verdachte een kort geding aangespannen tegen het verhoorgeweld. Met positief resultaat: Op 16 mei sprak rechter Asscher zich uit tegen het verhoren van René zonder uitdrukkelijke toestemming van de Rechter Commissaris. Sinds deze uitspraak is hij min of meer met rust gelaten.

ONMIDDELLIJKE VRIJLATING!

EIS: VRIJLATING

Op vrijdag 22 juli was de pro-forma zitting tegen René. Deze pro-forma zitting was nodig omdat het voorarrest niet langer dan 106 dagen mag duren. Door z'n pro-forma zitting wordt het voorarrest verlengd.

De advocaat van René, Pieter Bakker Schut, eiste tijdens deze zitting de onmiddellijke vrijlating van z'n cliënt voor de Amsterdamse Rechtbank. De Rechtbank ging, na het pleidooi van Bakker Schut, niet op deze eis in. René zou vast blijven zitten tot aan z'n proces op 10 augustus.

Uit het betoog van Bakker Schut bleek dat justitie vooral technische bewijzen tegen René heeft verzameld. Dat zijn: vingerafdrukken op een tijdontsteking van een brandbom waarmee gepoogd is brand te stichten bij de drukkerij ELBA, wat aankoopbonnen van een Tandy-elektronikazaak en wat verfdieeltjes, aangetroffen op een brandbom. Deze verfdieeltjes zouden afkomstig zijn van een huistafel van René. Bakker Schut beschikt voor wat betreft de zgn. Tandy-connectie over een deskundigenrapport van een elektronisch ingenieur, waarin o.a. korte metten worden gemaakt met alle conclusies en suggesties van het LCT op basis van de bij de verschillende (pogingen tot) brandaanslagen gevonden materialen en de in de woning van cliënt aangetroffen materialen, aankoopbonnen en literatuur. Vóór de zitting van 10 augustus wordt hierover gerappor-

Over de aangetroffen verfdieeltjes op een brandbom, die afkomstig zouden zijn van een tafel van René, het volgende. Deze tafel heeft slechts enkele maanden in de kamer van René gestaan. Daarvoor werd ie als gemeenschappelijke tafel gebruikt door medebewoners/sters. Deze ruimte werd tevens regelmatig bezocht door niet-bewoners/sters (vele sleutels zijn/waren van het pand in omloop). Op de zitting van 10 augustus zullen enige getuigen dit bevestigen.

Verder betoogde Bakker Schut dat aan geén van de tijdens de huiszoeking in beslag genomen goederen enige waarde mag worden gehecht. Deze huiszoeking werd namelijk op onwettige wijze uitgevoerd, zodat het bewijsmateriaal onrechtmatig is verkregen en derhalve niet kan meewerken tot bewijs. Dit omdat de Rechter Commissaris vrijwel niet bij de huiszoeking aanwezig was. Bij huiszoekingen is het wettelijk verplicht dat een Rechter Commissaris continu aanwezig is.

MEDEPLICHTIGHEID IN.....

René wordt ervan verdacht medeplichtig te zijn geweest in de volgende zaken: ELBA, Van Heutz, MAKRO Duivendrecht, MAKRO Duiven, Shell Alphen a/d Rijn, Shell Nieuwegein en Shell Postjesweg.

Zaak ELBA 24-1-88: Hier berust de verdenking van medeplichtigheid op 2 feiten; aankoop van jerrycans en gevonden vingeraf-

drukken. De verklaring van een pompbediende rommelt aan alle kanten. Deze anonieme man heeft verklaard dat hij René herkend zou hebben op 15 januari dit jaar tijdens het kopen van drie jerrycans bij een benzinstation aan de Amsterdamse Sarphatistraat. Verderop in hetzelfde LCT-dossier staat beschreven dat de desbetreffende pompbediende werkt in een filiaal aan de Marnixstraat, dit terwijl gebleken is dat de bewuste jerrycan nu juist niet in de Marnixstraat gekocht is (vanwege de prijsstikker).

Op grond van onderzoek, gedaan door het gerechtelijk laboratorium en de onderafdeling Dactyloscopie van de CRID, wordt gekonkludeerd dat zich enkele vingerafdrukken van René en van anderen bevonden op enkele plaatsen van een tijdmechanisme van een brandbom. Dit houdt niet in dat René vanzelfsprekend medeplichtig is aan poging tot brandstichting in de ELBA-drukkerij. Het is binnen de elektronika-hobbyistenwereld gebruikelijk dat men elkaars constructies "keurend" door hun handen laten gaan. Zelfs indien op grond van vingerafdrukken zou worden aangenomen dat René betrokken is geweest bij de constructie van de tijdschakeling, kan alleen daaruit op geen enkele wijze worden afgeleid dat hij de opzet zou hebben gehad op het gebruik van die tijdschakeling bij een brandaanslag. Een tijdschakeling zou ook gemaakt kunnen worden ten behoeve van civiele toepassingen.

VAN HEUTZ MONUMENT 11-7-84
Mislukte 'opblaasactie' van dit oorlogsmonument op het Amsterdamse Olymptaplein. Van Heutz was als militair gezaghebber verantwoordelijk voor grootschalige moordpartijen in Indonesië in het verleden. De aktie werd opgedragen aan alle totaalweigeraars.

MAKRO DUIVEN 18-12-86
Brandstichting door RARA, het fiktieel fiktie tot de grond toe af. De schade werd geschat op 49 miljoen gulden.

MAKRO DUIVENDRECHT 18-12-86
Brandstichting in de net herbouwde MAKRO-vestiging in Duivendrecht. werd vroegtijdig ontdekt door overwerkend personeel. Daardoor 'slechts' 100.000 gulden schade. De brand werd geïnitieerd door de Radikale Antiracistische Aktie (RARA) groep uit protest tegen de aanwezigheid van de MAKRO in Zuid-Afrika.

SHELL NIEUWEGEIN 19-6-87
De schade bedraeg 35 duizend gulden. RARA eiste de verantwoordelijkheid op voor deze anti-racistische aktie.

Zaak Monument Van Heutz 11-7-84: Men baseert René's betrokkenheid bij de poging van het opblazen van dit monument op telefoongesprekken. Men heeft "een belangrijke mate van overeenkomst" tussen de telefonische stem van René aangetroffen met betrekking tot de telefonische stem van degene, die voor de ontploffing waarschuwde. De laatste stem zou de BVD als de stem van René hebben herkend 3½ jaar na dato. Vervolgens wordt Scotland Yard aan het werk gezet omdat dergelijke overeenkomsten in Nederland niet zouden zijn te bewijzen, volgens de Officier van Justitie. Vervolgens komt dr. French van Scotland Yard met een 2 paginaas tellend rapportje, waarin hij enerzijds een "belangrijke mate van overeenkomst" poneert maar welk rapport anderzijds bol staat van voorbehouden. De onderzoeker kan derhalve geen volledige analyse maken en dus -impliciet- dat het hier niet gaat om een "steekhoudende identifikatieverklaring". De "belangrijke mate van overeenkomst" blijkt derhalve slechts betrekking te hebben op een beperkt aantal componenten van een goede stemvergelijking.

Zaak MAKRO Duivendrecht 18-12-86: Ten aanzien van deze zaak levert de grootst mogelijke kriminalistische fantasie zelfs geen "redelijk vermoeden", laat staan "ernstige bezwaren" op. Een en ander is slechts anders als men daarvoor genoegzaam acht de door de BVD gereleveerde "cryptische uitlatingen en conspiratieve gedragingen", zoals deze ook ten aanzien van de overige arrestanten terecht ter zijde zijn gelegd. In verband met het met betrekking tot de huiszoeking naar voren gehaalde bij de ELBA-zaak, hoeft verder geen aandacht meer besteed te worden aan de mistige konstrukties op grond van de beweerdelijke Tandy-konnectie en mysterieuze verfeeeltjes.

Zaak MAKRO Duiven 18-12-86: Idem als vorige zaak.

Zaak Shell Alphen a/d Rijn 26-6-87: Idem als vorige 2 zaken.

Zaak Shell Nieuwegein 19-6-87: Idem als vorige drie zaken.

Zaak Shell Postjesweg 7-3-88: In deze zaak is geen sprake geweest van openlijke geweldpleging maar hooguit van vernieling, c.q. diefstal. Daarom ook hier: onmiddellijke invrijheidstelling.

SHELL ALPHEN a/d RIJN 26-6-87
RARA claimt de brandstichting bij deze Shell-dochter Boot Olie in Alphen a/d Rijn. De schade was 550 duizend gulden. De aktie werd ondernomen vanwege Shell's ondersteuning van het racistische regime in Zuid-Afrika.

SHELL AMSTERDAM 7-3-88
Op de Postjesweg werd 1 van de 38 Shell-pompen gesaboteerd. In het hele land werden die nacht akties gevoerd. U begrijpt inmiddels wel waarom.

ELBA 24-1-88
Mislukte brandstichting door het Revolutonair Commando Mo Pasaran' bij de ELBA-drukkerij In Schiedam. Bij ELBA wordt het nieuwe Europese Paspoort gedrukt. Mo Pasaran verklaarde onder meer dat "de invoering van het nieuwe paspoort een verscherping betekent van de repressieve funktie van de staat."

**SCHOP SHELL
DE WERELD AF
EN OM TE BEGINNEN
ZUID AFRIKA UIT**

NRC-Handelsblad, 22-7-1988

Rechtbank verlengt tot 10 augustus arrest van Rara-verdachte

Door een onzer redacteurs

AMSTERDAM, 22 juli — Een 30-jarige man die ervan wordt verdacht op verschillende plaatsen branden te hebben gesticht namens de actiegroep Rara, blijft tot 10 augustus in voorarrest. Dat bepaalde de Amsterdamse rechtbank vanmorgen in de pro-forma zaak tegen de man die onder meer wordt verdacht van brandstichting bij de paspoortfabrikant Elba in Schiedam.

De raadsman van de verdachte, mr. P.H. Bakker Schut, vroeg vanmorgen onmiddellijke invrijheidstelling van zijn cliënt omdat het bewijsmateriaal van het Openbaar Ministerie te gering zou zijn. Hij betoogde ook dat het bewijsmateriaal onrechtmatig was verkregen omdat de rechter-commissaris maar korte tijd bij de huiszoeking aanwezig is geweest.

De verdachte zit sinds 11 april in voorarrest. Op die dag deed de politie invallen in verschillende panden in Amsterdam. Acht mensen werden aangehouden waarvan er zeven na enige tijd werden vrijgelaten.

Vanmorgen werd duidelijk over welk bewijsmateriaal het Openbaar Ministerie onder meer beschikt. Bakker Schut betoogde dat de gevonden vingerafdrukken van zijn cliënt op een tijdmechanisme dat bij de drukkerij van Elba werd aangetroffen, onvoldoende bewijs zijn voor medeplichtig-

heid aan brandstichting bij Elba. De politie trof ook andere vingerafdrukken aan, aldus Bakker Schut.

Bij de drukkerij werden ook jerrycans gevonden waarvan een medewerker van een Amsterdams benzinstation tegenover de politie heeft verklaard dat ze door de verdachte bij hem zijn gekocht. Uit het bewijsmateriaal blijkt volgens Bakker Schut echter dat de jerrycans afkomstig zijn van een ander filiaal van de betreffende firma.

Bij het onderzoek in het huis van de verdachte werden bovendien aankoopbonnen gevonden van elektronische materialen die bij een ontstekingsmechanisme zouden zijn gebruikt. De verdediging kondigde vanmorgen aan tijdens de zitting begin augustus met een deskundigenrapport te komen waarin met dit bewijs „korte metten” zal worden gemaakt.

Een deur die bij de verdachte thuis als tafel diende zal tijdens de zitting een belangrijke rol spelen. Op de deur werden verschilders aangetroffen die later ook bij onderdelen van brandbommen zijn gevonden. Bakker Schut kondigde aan tijdens de zitting vier getuigen te zullen horen die zullen verklaren dat de deur in een gemeenschappelijke ruimte van het pand door meerdere mensen werd gebruikt.

Het Parool, 22-7-1988

Advocaat hekelt onderzoek RaRa-zaak

(Van een onzer verslaggeefsters)
AMSTERDAM - De enig overgebleven verdachte in de RaRa-arrestaties, de 30-jarige R.R. uit Amsterdam, blijft voorlopig in voorarrest. Dat besloot de Amsterdamse rechtbank vanochtend tijdens een korte, pro forma-zitting in de strafzaak tegen R.

De raadsman van R., mr P. Bakker Schut, hekelt vanochtend in felle bewoordingen het onderzoek van het Landelijk Coördinatie Team (LCT) dat jaren lang heeft gespeurd naar de daders van vele aanslagen onder meer

op vestigingen van Makro en Shell. De advocaat beschuldigde het LCT ervan te zijn dolgedraaid in een gevaarlijk groepsproces van fixatie op het doel, namelijk het oprullen van de actiegroep RaRa, die zij kennelijk zien als een tak van het verboden African National Congress (ANC). De bewijzen tegen R. zijn volgens Bakker Schut onvoldoende: die bestaan slechts uit zijn vingerafdrukken op een tijdonststekingsmechanisme zoals gebruikt bij de aanslag op de paspoortenfabriek Elba op 24 januari van

dit jaar, en aanwijzingen dat R. bepaalde jerrycans gebruikt.

Verder zei hij ook dat de huiszoeking bij R. in april onrechtmatig is omdat die niet onder controle van de rechter-commissaris zou zijn gebeurd.

Eerder had de voorzitter van de strafkamer, mr P. Michels, de publieke tribune die vol zat met aanhangers van R., die luid lachten en op de glazen scheidingswand bonkten, laten ontruimen.

Het proces tegen R. heeft plaats op 10 augustus.

Algemeen Dagblad, 23-7-1988

Advocaat: Mager bewijs

Van een onzer verslaggevers

AMSTERDAM — Wat vingerafdrukken, enkele versporen, een paar kassabonnen uit een elektronica-winkel en herkenning door een pompbediende. Dat vormt volgens advocaat mr. P. Bakker Schut het schamele bewijsmateriaal van Justitie tegen zijn cliënt R.R. (30) uit Amsterdam. R. wordt verdacht van medeplichtigheid aan de aanslagen die de terreurgroep Revolutionaire Anti Racistische Actie in de afgelopen jaren heeft gepleegd.

Bakker Schut bepleitte gisteren voor de rechtbank in Amsterdam, waar R. terechtzittend, onmiddellijke vrijlating. R. zit sinds 11 april vast. De seven anderen die toen zijn aangehouden, werden wegens gebrek aan bewijs vrijgelaten.

Nu er nog maar een verdachte vastzit, willen Justitie en politie volgens Bakker Schut ten koste van alles aantonen dat zij het toch niet helemaal hebben misgehad. „Het landelijk politieteam dat de zaak behandelt, is in een merkwaardig groepsproces dolgedraaid”, aldus de pleijter.

R. wordt verdacht van betrokkenheid bij brandstichting in de paspoortdrukkerij Eiba in Schiedam en de aanslagen op de Makro-vestiging in Dui-vendrecht en Shell-benzinestations in Amsterdam, Nieuwegein en Alphen aan den Rijn.

*'Justitie wil
gelijk aantonen
in RaRa-zaak'*

KASSABONNEN

Volgens Bakker Schut concludeert Justitie aan de hand van kassabonnen van een elektronica-winkel die in R.'s woning zijn gevonden dat hij materiaal voor het vervaardigen van explosieven heeft gekocht. Verder zou Justitie op een brandbom versporen hebben gevonden, afkomstig uit R.'s woning. Tevens zou een pompbediende R. hebben herkend als koper van jerry-cans die later bij een aanslag zijn gebruikt.

Officier van justitie mr. J. Valente ontkende dat Justitie gefixeerd is op een veroordeling van R. en ontraadde vrijlating. Rechtbankpresident mr. P. Michels bepaalde dat R. zeker moet worden vastgehouden tot 10 augustus. Dan zet de rechtbank de behandeling van de zaak voort en zal een straf worden geëist.

Enkele tientallen vrienden en bekenden van R. zorgden tijdens de zitting voor enig rumoer op de publieke tribune. Dat irriteerde mr. Michels in hoge mate, waarop hij de tribune liet ontruimen. Dat verliep zonder problemen.

De Telegraaf, 23-7-1988

Proces onder strenge bewaking begonnen

Rechter wijst verzoek om vrijlating van RaRa-verdachte af

AMSTERDAM, zaterdag

Onder strenge politiebewaking is bij de Amsterdamse rechtbank gisteren de zaak tegen de 28-jarige R.R. (de enige nog vastzittende verdachte in de RaRa-zaak) begonnen. Een verzoek om de verdachte in vrijheid te stellen, wees de rechtbank af.

De man wordt ervan verdacht betrokken te zijn geweest bij een aantal aanslagen die onder de vlag van die actiegroep werden uitgevoerd uit protest tegen de aanwezigheid van bedrijven in Zuid-Afrika.

Zo zou R. onder meer betrokken zijn geweest bij aanslagen bij de drukker en paspoortfabrikant Elba, bij een Makro-filiaal in Duivendrecht en een aantal aanslagen op Shell-bezinstations in Amsterdam, Nieuwegein en Alphen aan den Rijn.

Een speciaal politieteam om RaRa (Revolutionaire Anti-Racistische Actie) op te rollen, arresteerde in april dit jaar acht verdachten in de RaRa-zaak. Zeven van hen werden kort daarna weer vrijgelaten. De aanhouding kreeg veel kritiek: Justitie zou een bok geschoten hebben en de verkeerde mensen hebben laten arresteren.

R. zit als enige inmiddels drie maanden vast. Hij eiste in mei in een kort geding dat de politie zijn verhoren moest stoppen. De rechter gaf R.

gedeeltelijk gelijk: De politie mocht hem alleen nog op gezette tijden polsen of hij aan verhoren wilde meewerken.

De zitting van gisteren bij de rechter was een zogenaamde pro forma-zaak. De eigenlijke behandeling is op 10 augustus. Voorafgaand aan de zitting kondigde de advocaat van raadsman, mr. P. Bakker Schut, aan dat de pro forma-zitting niet het „hamerstuk zou worden hetgeen justitie daarmee beoogt“.

De Amsterdamse rechter, P. Michels, ging niet in op het verzoek van raadsman P. Bakker Schut om diens cliënt in vrijheid te stellen. R. blijft in de gevangenis.

Volgens Bakker Schut heeft het openbaar ministerie onvoldoende bewijsmateriaal verzameld om de beschuldiging van aanwezigheid bij de aanslagen te kunnen staven. Hij vond dat R. in vrijheid moest worden gesteld omdat „gewichtige redenen van maatschappelijke veiligheid ontbreken“.

(ANP)

De Waarheid, 23-7-1988

Verdachte Rara voor rechter

Van een verslaggever

Onder strenge politiebewaking is bij de Amsterdamse rechtbank vrijdag de zaak tegen de 28-jarige R.R. — de enige nog vastzittende verdachte in de Rara-zaak — begonnen. De man wordt ervan verdacht betrokken te zijn geweest bij een aantal aanslagen die onder de vlag van die actiegroep werden uitgevoerd uit pro-

test tegen de aanwezigheid van bedrijven in Zuid-Afrika.

De Amsterdamse rechter Michels ging niet in op het verzoek van raadsman P. Bakker Schut om diens cliënt in vrijheid te stellen. R. blijft in de gevangenis. Op 10 augustus behandelt de rechtbank zijn zaak verder.

Volgens Bakker Schut heeft het openbaar ministerie onvoldoende bewijsmateriaal verzameld om de beschuldiging van aanwezigheid bij de aanslagen te kunnen staven. „De politie heeft in april een spectaculaire actie op touw gezet. Vervolgens moest het landelijk politieteam zich waarmaken, waarbij dat team in een hoogst interessant maar buitengewoon gevaarlijk groepsproces is doorgedraaid“, aldus de advocaat.

Volgens Bakker Schut baseert het OM haar bewijsmateriaal onder meer op een aantal verkoopbonnen

bij een elektronica-winkel, die bij de verdachte thuis zijn aangetroffen. De gekochte elektronica zou zijn gebruikt bij één of meerdere aanslagen. Er zijn vingerafdrukken van de verdachte aangetroffen op een tijdmechaniek van een bom waarmee brand is gesticht bij de paspoortfabriek Elba. Verder zou een verkoper van een pompstation R. hebben herkend als de koper van jerrycans. Tenslotte heeft de politie een deur in de woning van de verdachte in beslag genomen die dienst deed als tafel. Op die tafel zijn onder meer de vingerafdrukken van R. aangetroffen alsmede verfsporen die ook zijn aangetroffen bij één of meerdere aanslagen.

R. zit inmiddels drie maanden vast. Hij eiste in mei in een kort geding dat de politie zijn verhoren moest stoppen. De rechter gaf R. gedeeltelijk gelijk: de politie mocht hem alleen nog op gezette tijden polsen of hij aan verhoren wilde meewerken.

Trouw, 23-7-1988

Enige overgebleven verdachte Rara-zaak blijft gedetineerd

Van een onzer verslaggeefsters
AMSTERDAM - De advocaat van de 28-jarige verdachte, die als enige nog vastzit in de zogeheten Rara-zaak, probeerde gisteren tijdens een zogenoemde pro forma-zitting zijn cliënt vrij te krijgen. De rechter ging echter niet op het verzoek van de raadsman in.

De advocaat, mr. P. H. Bakker Schut, vond dat 'gewichtige redenen van maatschappelijke veiligheid ontbreken' om de verdachte nog langer vast te houden. Bovendien voerde de raadsman voor de rechter aan dat de huiszoeking, waarmee bewijsmateriaal is verkregen voor het gevangen nemen van de verdachte, op 'onwettige wijze' is uitgevoerd, waardoor de bewijzen ook onwettig zouden zijn. Bakker Schut voegde daaraan toe dat zelfs indien zijn cliënt door de rechtbank zou worden veroordeeld 'er ernstig rekening mee moet worden gehouden dat hem geen onvoorwaardelijke gevangenisstraf wordt opgelegd'. Ook als er wel onvoorwaardelijke gevangenisstraf wordt gevonnist, dreigt het voorarrest, volgens de advocaat, langer te worden dan een mogelijke straf.

De cliënt van Bakker Schut wordt ervan verdacht betrokken te zijn geweest bij een aantal aanslagen die de actiegroep Rara uitvoerde uit protest tegen de aanwezigheid van bedrijven in Zuid-Afrika.

Zo zou de man onder meer meegewerkt hebben aan aanslagen bij de

paspoortfabrikant Elba, bij een Makro-filiaal in Duivendrecht en een aantal aanslagen op Shell-bezinstations in Amsterdam, Nieuwegein en Alphen aan den Rijn. Ook zou hij aanwezig zijn geweest bij een inbraak in het Marokkaanse consulaat. Een speciaal politieteam om Rara (Revolutionaire Anti-Racistische Actie) op te rollen, arresteerde in april dit jaar acht verdachten in deze zaak. Zeven van hen werden kort daarna weer vrijgelaten. De aanhouding kreeg veel kritiek: justitie zou een bok geschoten hebben en de verkeerde mensen hebben laten arresteren. De verdachte die gisteren voorkwam, zit inmiddels drie maanden vast. Hij eiste in mei in een kort geding dat de politie zijn verhoren moest stoppen. De rechter gaf hem gedeeltelijk gelijk: de politie mocht hem alleen nog op gezette tijden polsen of hij aan verhoren wilde meewerken.

Onvoldoende bewijs

De zitting gisteren bij de rechter was een pro forma-zaak. De eigenlijke behandeling is op 10 augustus. Volgens Bakker Schut heeft het openbaar ministerie onvoldoende bewijsmateriaal verzameld om de beschuldiging van aanwezigheid bij de aanslagen te kunnen staven. „De politie heeft in april een spectaculaire actie op touw gezet, gevolgd door een persconferentie met de strekking dat de Nederlandse tak van het terroristische ANC is opgevoerd. Vervolgens moest het landelijke politieteam zich waar maken,

waarbij dat team in een hoogst interessant maar buitengewoon gevaarlijk groepsproces is doorgedraaid", aldus de advocaat.

Volgens Bakker Schut baseert het OM zijn bewijsmateriaal ondermeer op een aantal aankoopbonnen van een elektronica-winkel, die bij de verdachte thuis zijn aangetroffen. De gekochte elektronica zou gebruikt kunnen zijn bij een of meer aanslagen. Er zijn vingerafdrukken van de verdachte aangetroffen op een tijdmechaniek van een bom, waarmee brand is gesticht bij de paspoortfabriek Elba. Verder zou een verkoper van een pompstation de man hebben herkend als de koper van jerry-cans. Tenslotte heeft de politie een deur in de woning van de verdachte in beslag genomen die dienst deed als tafel. Op die tafel zijn ondermeer de vingerafdrukken van de verdachte aangetroffen alsmede verfsporen die ook zijn aangetroffen bij een of meer aanslagen.

Volkkrant, 23-7-1988

ADVOCAAT VRAAGT INVRIJHEIDSTELLING VERDACHTE „Bewijs” in RARA-zaak gekritiseerd

Van onze verslaggever
AMSTERDAM — Het bewijs tegen de laatste RARA-verdachte, de dertigjarige R. R., is onvoldoende, grotendeels op onrechtmatige wijze verkregen en op één punt zelfs vervalst. „Het speciale team dat zich maandenlang heeft bezig gehouden met de opsporing in de RARA-zaak, moet zijn spectaculaire actie waarmaken en is in een buitengewoon interessant psychologisch groepsproces dolgedraaid.” Dit betoogde de advocaat van R., mr P. Bakker Schut, vrijdag tijdens een pro forma zitting voor de Amsterdamse rechtbank.

Hij eiste de onmiddellijke invrijheidstelling van zijn cliënt, maar de rechtbank ging daar niet op in. R. blijft in voorlopige hechtenis tot zijn proces op 10 augustus.

De man werd op 11 april samen met zeven anderen gearresteerd tijdens een grote actie van het zogenoemde Landelijk Coördinatie Team (LCT). Ze worden verdacht van betrokkenheid bij diverse aanslagen die zijn geclaimd door de actiegroep Radikale Anti Racistische Actie, die protesteert tegen de aanwezigheid van Nederlandse bedrijven in Zuid-Afrika. De brandstichtingen van RARA veroorzaakten een schade van ruim 150 miljoen gulden.

De zeven andere verdachten werden kort na hun arrestatie vrijgelaten, omdat er onvoldoende bewijs was om hen in voorlopige hechtenis te houden. Tegen R. zouden meer bewijzen zijn. Hij wordt verdacht van betrokkenheid bij onder meer aanslagen of pogingen daartoe op de paspoortfabrikant Elba in Schiedam, de Makro-vestigingen in Duivendrecht en Duiven, een aantal Shell-stations, de oliehandel Boot in Alphen aan den Rijn en op een schotelantenne van de PTT in Amsterdam.

De verdachte heeft steeds geweigerd een verklaring af te leggen. Hij heeft zich van meet af aan beroepen op zijn recht tot zwijgen. Desondanks werd hij aanvankelijk vrijwel dagelijks urenlang

verhoord. In mei spande hij een kort geding aan met de eis dat die verhoren zouden stoppen. De Amsterdamse rechtbankpresident mr B. Asscher gaf R. gelijk.

Uit het betoog van Bakker Schut bleek dat justitie vooral technische bewijzen tegen R. heeft verzameld. Dat zijn vingerafdrukken op een tijdmechanisme van een bom waarmee brand werd gesticht bij Elba, wat aankoopbonnen van een elektronica-zaak en verdelletjes, gevonden op één brandbom. Die deeltjes zouden afkomstig zijn van een deur die bij R. thuis dienst deed als tafel. De enige menselijke getuige is een medewerker van een benzinstation, die R. heeft herkend als de koper van drie jerrycans die bij aanslagen zijn gebruikt.

Bakker Schut betoogde dat al het bewijsmateriaal dat in beslag is genomen tijdens de huiszoeking, onrechtmatig is verkregen. Volgens hem is het wettelijk verplicht dat bij huiszoeken een rechter-commissaris lijfelijk aanwezig is. Tijdens het doorzoeken van het huis van R., een operatie die bijna zes uur duurde, kwam de rechter-commissaris drie kwartier te laat en verdween hij na een klein kwartier weer.

Bovendien zou de politie volgens de raadsman alleen toestemming hebben gehad voor het meenemen van brieven en andere geschriften. „De politie viel met de deur in huis en verdween na zes uur met medeneming van een deur, iets heel anders dan brieven en geschriften.” Alleen al op grond van het onrechtmatig verkregen bewijs zou R. moeten worden vrijgesproken, aldus Bakker Schut.

Hij stelde verder dat het materiaal ook nog niets bewijst. De op het tijdmechanisme gevonden vingerafdrukken zeggen volgens de advocaat niets over de identiteit van de maker ervan, hooguit dat zijn cliënt het apparaat ooit in handen heeft gehad. En een tijdmechanisme kan ook met een ander, onschuldiger doel zijn gemaakt dan voor de ontsteking van een brandbom.

Vervalsing

Ook de aankoopbonnen van elektronica bewijzen niet dat R. dat materiaal heeft gebruikt voor het maken van bommen, aldus Bakker Schut. Over de verdelletjes zouden de processen-verbaal zeer vaag zijn. Bovendien heeft de advocaat twee getuigen die verklaren dat de als tafel gebruikte deur nog maar een paar maanden bij R. thuis stond. Voor die tijd zou de tafel hebben gestaan in de toen nog gemeenschappelijke ruimte van het pand waarin R. woont.

De verklaring van de pompbediende zou volgens Bakker Schut zelfs door het politieteam zijn vervalst. Een van de jerrycans zou aantoonbaar niet verkocht zijn bij het desbetreffende benzinstation. Dat de pompbediende R. toch herkende, is gelegen in het simpele feit dat hij daar wekelijks placht te tanken, aldus de advocaat. In zijn antwoord zei officier van justitie mr J. Valente dat het Bakker Schut vrij staat tegen het politieteam aangifte te doen van valsheid in geschrifte.

Hij erkende overigens wel dat er met verklaring van de pompbediende een fout is gemaakt, die tijdens het proces tal worden rechtgetrokken.

BAKKER SCHUT

Haagsche Courant, 9-8-1988

Strafzaak tegen Ra-Ra-verdachte live op radio

Hilversum — De strafzaak tegen de enige nog vastzittende verdachte in de zogenoemde Ra-Ra-zaak wordt morgenochtend rechtstreeks uitgezonden in het VARA-radioprogramma 'Woensdageditie', dat van 09.03-12.56 is te beluisteren via Radio 1 (vanaf 12.00 alleen via de middengolf).

Voor zover bekend is het de eerste keer dat de zitting van een strafzaak direct wordt uitgezonden. Het verlag wordt alleen onderbroken voor nieuws en actualiteiten.

Ra-Ra wordt onder meer verdacht van de branden bij de Makro in Duiven, die werden gesticht uit protest tegen de vermeende banden van eigenaar SHV met Zuid-Afrika.

Volkskrant, 10-8-1988

Radio zendt proces RARA-verdachte rechtstreeks uit

Van onze verslaggever

AMSTERDAM — De berechting van verdachte R. in de zogenoemde RARA-zaak is de hele ochtend rechtstreeks op de radio te horen. De VARA zendt al het gesproken woord uit tijdens de zitting tussen 09.00 en 12.56 uur. Voor zover bekend, is het de eerste keer dat een strafzaak rechtstreeks op radio wordt uitgezonden.

„Het leek ons aardig radio in te schakelen voor deze zaak die de hele samenleving aangaat”, aldus een woordvoerder van het actualiteitenprogramma Woensdageditie. „Tot onze verbazing kregen we een positief antwoord op onze verzoeken, zowel van rechtbankpresident Michels en de officier van justitie als van de verdachte zelf. Het zomerprogramma op de radio is gewoonlijk toch alleen maar gevuld met muziek, zodat deze proef ons de moeite waard leek.”

De dialogen tussen rechters, advocaten, officier en verdachte zullen integraal worden uitgezonden, eventueel met een — gefluisterd — commentaar van een verslaggever. Alleen de nieuwsbulletins van het ANP en andere actualiteiten zullen de uitzending onderbreken.

De Waarheid, 9-8-1988

Laatste RaRa-verdachte woensdag voor rechter

Van een verslaggever

Na een langdurig voorarrest zal eindelijk de laatste RaRa-verdachte voor de rechter gebracht worden. Hieronder een geheugensteuntje over wat er zich de laatste tijd over deze kwestie afspeelde. Hoe de Amsterdamse politie zijn creativiteit besteedde aan het „vinden” van bewijs.

Aanstaande woensdag komt in Amsterdam de enige nog vastzittende RaRa-verdachte voor de rechter. Hem wordt het „teweeg brengen van ontploffingen” ten last gelegd bij plaatsen als het Van Heutszmonument, de paspoortfabriek Elba, Shell-tankstations en de Makro in Duivendrecht.

Deze verdachte zit al vanaf elf april in voorarrest. Hoewel de politie zei over voldoende aanwijzingen te beschikken om zo'n lang voorarrest geloofwaardig te maken, bleek al snel dat het daadwerkelijke bewijs flinterdun was. Op 11 april werden er door de Amsterdamse politie acht mensen aangehouden en werden er bij hen uitgebreid huiszoekingen gehouden. De gearresteerden werden allen langdurig verhoord door een vast team van twee politiemensen. De verdachten reageren echter niet op de uitputtende verhoren en legden geen verklaring af. Een enkele politiemann ging hierbij door het lint door tijdens een verhoor te stellen dat als „die negers het in Zuid-Afrika voor het zeggen kregen, het land spoedig zou veranderen in een woestijn.”

Huiszoekingen

Ook de huiszoekingen leverden geen overtuigend bewijs op. Het leek er meer op dat de politie met de meest uiteenlopende vondsten een bewijs wilde creëren. Zo werd in een van de woningen een tekst gevonden over de onafhankelijkheidsstrijd van de Palestijnen op de Westelijke Jordaanoever. De politie vond dit een aanwijzing als zou de bewoner van het huis bij RaRa betrokken zijn, omdat in het stuk over de Palestijnen termen voorkwamen als „een opstand tegen de imperialistische belangen”, een term waarvan ook RaRa zich in een van zijn stukken bediende. Al na redelijk korte tijd werd de Amsterdamse politie dan ook gedwongen zeven van de acht gearresteerden op vrije voeten te stellen. De Amsterdamse rechtbankpresident, mr. Asscher, constateerde dat de politie moest ophouden met het aanslepen van niet terzake doende aanwijzingen, die slechts dienden om verhoor mogelijk te maken.

Met man en macht beet de politie en justitie van Amsterdam zich vervolgens vast in de laatste verdachte. Zijn voorarrest werd keer op keer verlengd, zonder dat men wilde aangeven over welke harde bewijzen men nu beschikte. De politie werd er dan ook al snel van verdacht zich zo in deze man vast te bijten om geen gezichtsverlies te willen lijden. Immers meer dan zestien maanden had een uitgebreid speciaal politieteam zich bezig gehouden met het onderzoek naar de brandstichtingen door RaRa. Met name onder druk van de bezuinigingen op het politieapparaat kon men het niet verkopen om zoveel middelen aan iets te besteden zonder met resultaat te komen.

De tiende augustus is het dan zover. Na maanden moet de politie voor de dag komen met het bewijs wat men zegt te hebben tegen de laatste verdachte.

TROUW 10-8-1988

RaRa glipt politie door de vingers

Van onze redactie samenleving
AMSTERDAM – Voor politie en justitie is de strijd tegen RaRa (Revolutionaire Anti Racistische Aktie) bijna verloren. Terwijl de ordehandhavers vandaag met enige vrees de rechtszaak tegen de laatste RaRa-verdachte volgen, hebben de actievoerders gisteravond hun overwinning al een beetje gevierd met een manifestatie in Paradiso in Amsterdam.

Voor hen bestaat RaRa nog en de politie heeft de strijd tegen het apartheidsregiem zeker niet kunnen breken. Nog vóór de rechter zijn vonnis heeft uitgesproken is het spel om het gelijk en de macht al gespeeld. Het onderzoek naar de 'terroristen' zit in ieder geval muurvast. De persofficier van justitie in Amsterdam, mr. Mijnsen, verwacht voorlopig geen nieuwe aanhoudingen meer. „Er wordt nog gewerkt aan een paar zaken van vrijgelaten RaRa-verdachten, maar verder gebeurt er nu niets meer.“ Hoe anders was de stemming op 11 april, toen de Amsterdamse politie de pers bijeen riep op het hoofdbureau. Met veel ophef moest er kond gedaan worden van tweeënhalf jaar spoorwerk naar acht RaRa-verdachten die waren aangehouden.

Brandstichtingen

Zij zouden verantwoordelijk zijn voor een reeks van brandstichtingen in Makro-vestigingen in Duiven, Duivendrecht en het Limburgse

Nuth. Ook zouden zij de hand hebben gehad in de aanslagen tegen het kantoor van de Stichting Olympische Spelen Amsterdam 1992 in de Amsterdamse Bijlmermeer en het Telecommunicatiegebouw aan de Taagweg in Amsterdam. Eindelijk kon heel Nederland zien dat de politie wel degelijk in staat is het 'politiek terrorisme' in Nederland aan te pakken. Met speciaal in januari 1987 opgerichte landelijk coördinatieteam had zijn nut bewezen.

Op die maandagmorgen hadden

Eenzame verdachte voor de rechter

150 politiemensen huiszoeken verricht in acht panden. Zij namen twee computers, een jerrycan, een typemachine, een zak met stroomdraad en administratie gegevens in beslag als bewijs tegen de acht vermeende brandstichters. De strijd van RaRa-leden tegen de bedrijven die zaken doen met het apartheidsregiem in Zuid-Afrika leek lamgelegd. „We hebben RaRa uit de anonimiteit gehaald“, meldde de politie-woordvoerder trots.

Nu, vier maanden later, willen de woordvoerders van politie en justitie liever niet herinnerd worden aan de speciale missie. Het zwijgen van de verdachten tijdens de verhoren speelde de politie parten. Het be-

wijsmateriaal bleek te karig voor de rechter-commissaris, die zeven verdachten liet gaan. Politie en justitie werden langzaam stiller.

Na het vrijlaten van vijf verdachten leek er nog geen vuiltje aan de lucht. De politie bleef er 'heilig van overtuigd' dat de overgebleven drie RaRa-verdachten alles te maken hadden met de brandstichtingen in diverse Makro-vestigingen. De persofficier van justitie, mr. L. de Wit, geloofde niet in gezichtsverlies; het vrijlaten van de vermeende brandstichters was 'niets bijzonders'. Eind april viel uiteindelijk het doek, toen de rechtbank opnieuw twee RaRa-verdachten liet gaan. Justitie gaf toe 'pijnlijk verrast' te zijn.

Machtsspel

De rollen zijn verwisseld, zoals dat gaat in een machtsspel. Nu justitie zwijgt, is het de beurt aan de RaRa-sympathisanten om hun stem te verheffen. Aan de vooravond (gisteren) van de rechtszaak tegen de enig overgebleven verdachte moest het falende opsporingsbeleid nog eens worden aangedikt tijdens een manifestatie in Paradiso in Amsterdam.

Voordat de rechter vonnist, moet de 30-jarige man na 121 dagen voorarrest tot martelaar worden verheven. In een dik pak stencils, het 'blad over zeepbellen', doet de arrestantensteungroep meesmullend verslag over de 'afgang' van het politieapparaat. Om te laten zien dat de politie nog geen speldeprik heeft kunnen uitdelen aan het adres van de actievoerders, dankt het 'bureau Jansen & Janssen' in het blad de anonieme tipgevers voor het toezenden van 'geheime politienota's' in de afgelopen jaren. Voor de sympathisanten van RaRa heeft de politie geen geheimen meer.

Voor de actievoerders is het overduidelijk waarom de politie tot een snel overgang zonder voldoende bewijzen. „Het spektakel moest paniek veroorzaken in bepaalde kringen van activisten. Ze hebben ons door, ze houden ons in de gaten, hoe ver zijn ze al doorgedrongen, hoe ver zitten ze ernaast. De schrik zat er in eerste instantie goed in.“ Na een grondige analyse staat de arrestantensteungroep vandaag overtuigd voor het Paleis van justitie te demonstreren. De laatste RaRa-verdachte is immers in hun ogen het slachtoffer van de 'publieke opinie en de Tweede Kamer', die hoe dan ook willen bewijzen dat RaRa ontmanteld is.

Volkskrant, 10-8-1988

RARA BEMERKT MEER DAN STRIJD MEEGEN APARTHEID

Manifestatie Beweging leidt proces in tegen verdachte van aanslagen

**Van onze verslaggever
ERNST CLOWTING
MARTIN SOMMER**

AMSTERDAM — Strijd tegen de apartheid is in de publiciteit altijd het motief geweest voor de aanslagen door de actiegroep RARA op onder meer diverse Makro-vestigingen en Shell-stations. Die bedrijven werden uitgekozen vanwege hun belangen in Zuid-Afrika. Maar strijd tegen apartheid is niet het enige gevecht, zo blijkt dinsdagavond tijdens een manifestatie in Paradiso naar aanleiding van het proces vandaag tegen RARA-verdachte René R.

De uitnodiging voor de manifestatie geeft al een welks perspectief. "We prechten hier in het Westen tegen de economische, politieke en militaire instellingen, die de onderdrukking hier en daar in stand houden", zo heet het. R. staat terecht op verdenking van betrokkenheid bij de aanslagen van RARA en andere acties, zoals de aanslag op de paspoortfabriek Elba in Schiedam en het Van Heutszmonument in Amsterdam. De schade door al die acties wordt geraamd op ruim 150 miljoen gulden. De aanslagen haalden tot gevolg dat Makro uit Zuid-Afrika vertrok. R. werd op 11 april aangehouden, samen met zeven anderen, tijdens een kroochsheeps optreden door het Landelijk Coördinatie Team, een politiegroep die speciaal was opgericht om RARA te aanpakken.

Na hun optreden lieten politie en justitie tijdens een persconferentie weten niet de illusie te hebben dat met de acht arrestaties RARA was opgerold. De acties tegen Shell-stations zijn sindsdien in ieder geval doorgegaan. Maar, aldus justitie, de groep is in ieder geval "uit de anonimiteit gehaald".

De advocaten van de verdachten poensden de bewijsvoering vrijwel direct al een "nepbel". Ze leken gelijk te krijgen. Zeven van de acht arrestanten werden al snel weer vrijgelaten, omdat er onvoldoende bewijs was om hen in voorlopige hechtenis te houden. De Amsterdamse officier van justitie mr. L. de Wit is steeds blijven volhouden dat hun vrijlating niet betekent dat er geen federaal vermoeden van schuld meer bestaat. Ze blijven dus verdacht.

R. bleef als enige vastzitten. Hij heeft tijdens verhoren consequent zijn onschuld gehouden met een beroep op zijn recht tot zwijgen. Desondanks werd bij de eerste weken van zijn bechtentis vrijwel dagelijks urenleng verhoord. In mei spende hij een kort geding aan met de eis dat die verhoren zouden stoppen. De Amsterdamse rechtbankpresident mr. B. Asscher gaf R. gelijk. Er mocht alleen worden verhoord als er nieuwe bewijzen tegen de verdachte waren.

Justitie denkt genoeg bewijsmateriaal te hebben om R. te laten veroordelen. De bewijzen zijn voornamelijk van technische aard: wat vingerafdrukken, aan- en aftekeningen van een elektronica-zaak

en een paar verspreiders. Tijdens een formele zitting van de rechtbank bevoegde R.'s advocaat mr. P. Bakker Schut echter dat het door justitie verzamelde materiaal volstrekt onvoldoende was, op concreetwijze wijze verkregen en zelfs op één punt vervalst. Hij meende dat het speciale politieteam "in een buitengewoon interessant psychologisch groepsproces is dolgedraaid".

Collectief

Wie RARA is of zijn, weet vrijwel niemand. Ook binnen de beweging, de RARA, zegt men niet te weten wie of wat RARA vertegenwoordigt. Over wat R. vertegenwoordigt, is iets meer bekend, bijvoorbeeld uit het dagboek dat hij in de Bijmerboezem schreef. Een deel daarvan staat achterin de bundel *Diskussiebijdragen* voor de manifestatie in Paradiso. De "groesvoorbereidingsgroep" eist R. op als één van het collectief, en zegt de discussie samen met R. te willen voeren. Zij daarbuiten, bij daarbinnen. Het woordgebruik in R.'s dagboek wijkt niet af van dat elders in de bundel: "Politieke en sociale gevangenen", "het zetten van iedere stap is politiek én het politiseren van iedere stap die je zet". Over Zuid-Afrika lezen we in het dagboek niets, maar dat is niet zo gek, ook (of juist) niet in het geval dat R. wel bij de aanslagen betrokken zou zijn geweest.

De rest van de discussiebundel ademt de geest van een onvermoeid links activisme, waarbij zo'n beetje alle acties van R. op een hoop zijn gegooid die je kunt bedenken. Natuurlijk zijn er stukken over Zuid-Afrika waarin "het zorgvuldig geconstrueerde beeld van wolkse retoriek en loze betrokkenheid" van de traditionele anti-apartheidsbewegingen nog eens aan de kaak wordt gesteld. Het thema van de Paradiso-manifestatie is echter niet Zuid-Afrika, maar "de Europese herstructurering", de ontwikkeling van een "Verenigd Europa" met de gevolgen daarvan voor "ons land en onze strijd".

De bundel is doortrokken van de sfeer van begin jaren zeventig: imperiale historische bourgeoisie, herstructurering van Nederland, concentratie van kapitaal, kolonialisme en racisme, politieke tegenslacht, revolutionaire-praktische strijd. Artikelen over vrouwenbevrijding, vluchtelingen, potzen- en flitskerfstrijd maken het geheel compleet.

Pompbedienden

Niet de hele actiewereld heeft zich achter deze in het jargon "anti-imp" benadering gesteld. Grofweg bestaat de tegenstelling in de discussie uit de anti-imp versus de acties, die van de beste ideologische rimans niets willen weten. RARA lijkt zich aan de kant van de anti-imp te bevinden.

In een pamflet van "autonome pompbedienden voor zelfbediening", uitgegeven na de arrestaties van 11 april, wordt RARA verweten haar identiteit te ontleenen aan Zuid-Afrika en het anti-imperialistische erfgoed, en het model van te hangen van de revolutie-met-voorhoede. RARA zou zich hebben laten verliezen tot "gesperde repressie-taal", en had zich moeten beperken tot actie zonder woordenbruik eromheen. "Dit taalgebruik schepst dwangmatig identiteit", zo schrijven de pompbedienden.

De opstellers van het pamflet maken gebruik van de ambivalente houding van de pompelans-doornijders. Aan de ene kant spreekt uit de naam RARA de onbegrijpelijkheid, de vrolijke vraag van niemand weet dat ik Regelsteeltje heet. Maar aan de andere kant wordt verweten naar de traditionele aanvallen op imperialistisch-kapitalistische instituties "die de onderdrukking hier en elders mogelijk maken".

Gevangenen of arrestanten, anti-imperialisme of Spass-guerrilla, strijd of spanning en avontuur, georganiseerde tegenbeweging of onbegrijpelijkheid. Tusssen die polen speelt zich de tegenstelling af waarover sinds het begin van jaren tachtig wordt geredekveld, met vorig najaar een echt congres in Arrhem.

Gewelddadige strijd

De Duitse groedmask is onmiskenbaar. In West-Duitsland woedde begin jaren tachtig, vooral in het Hamburgse, dezelfde discussie, met natuurlijk het onvermijdelijk thema geweldadige strijd of niet? Veel van de terminologie in de *Diskussiebijdragen* is aan de oorsprunten ontleend, de kreet "Liefde en kracht voor de gevangenen" bijvoorbeeld, en veel van het fotomateriaal. Het moet gezegd: "Isolatiefolter" klinkt een stuk beter dan "gezamenlijke opsluiting".

Ook vandaag tijdens het proces zal zonder twijfel het nodige politieke taalgebruik over tafel gaan. Daarmee is echter nog weinig gezegd over de invloed en de omvang van De Beweging. Voorover het om de "anti-imp" gaat, zijn ze in ieder geval ideologisch min of meer te vangen, en dus, zoals de politieke taal uit de anonimiteit gehaald.

"Zij (de anti-imp) hebben de gevangenen die ze wilden", schrijven de pompbedienden in hun pamflet. Voor de rest blijft de sen, zoals ook de bedoeling is, onbegrijpbaar. "Sterkte met de elgen diagen, maar laat ons erbuiten." "Doel, wij gaan uit winkelen."

Haagsche Courant, 10-8-1988

BEZWAAR TEGEN RECHTER PROCES RARA-VERDACHTE

door GERARD VAN ZIJUEN

Amsterdam — De verdediging van de enige nog vastzittende RaRa-verdachte wil dat een andere rechtbankpresident dan mr. L. Michels de strafzaak tegen zijn cliënt zal leiden. Raadsman mr. P.H. Bakker Schut heeft onoverkomelijke bezwaren tegen mr. Michels, zo liet hij vanmorgen ter zitting van de Amsterdamse rechtbank weten. Hij verwijt hem vooringenomenheid.

Na veel trammelant rond de foullering van alle bezoekers van het Paleis van Justitie, waaraan ook de advocaten zich, zij het onder protest, moesten onderwerpen, trok Bakker Schut ten aanval. Naar zijn mening wil mr. Michels het voorarrest van de 30-jarige verdachten rekken, door de zaak terug te verwijzen naar de onderzoeksrechter, indien de verdediging alsnog met getuigen op de proppen komt.

Een woedende advocaat: „Het is niet aan de rechter of aan het Openbaar Ministerie om te bepalen wanneer wij onze getuigen presenteren”.

Kritiek

Bakker Schut uitte felle kritiek op de foulleringsmaatregel, waarvoor hij mr. Michels verantwoordelijk stelde. „Het is voor het eerst in de geschiedenis van de Nederlandse rechtspraak dat ook advocaten zich moeten laten foulleren. Waar zelfs in de Bondsrepubliek Duitsland wetten voor nodig zijn, gebeurt hier even door zomaar een maatregel

van u. Voor de vorm heeft u ook rechters, officieren van justitie en parketwachten laten foulleren, maar het ging er natuurlijk om de advocaten in de val te laten lopen. U bent verantwoordelijk voor een ongekende hetze, die precies past in het plaatje van deze hele zaak. En u zit alleen maar te glimlachen”.

Na de aanval van Bakker Schut schorste president Michels de zitting. De verdachte staat terecht wegens brandstichting bij de Makro in Duiven, poging tot brandstichting bij paspoortfabrikant Elba te Schiedam en enkele aanslagen op Shell-benzinestations.

In tegenstelling tot de pro forma-zitting van 22 juli hield de aanhang van de verdachte zich vanmorgen rustig. Die eerste zitting liet mr. Michels de publieke tribune al vrij snel ontruimen. De politie zette in de loop van de morgen wel uit voorzorg de straten rond het gerechtsgebouw af. De ongeveer 100 demonstranten deelden tegen apartheid gericht pamfletten aan voorbijgangers uit.

De 30-jarige Amsterdammer werd maandagochtend 12 april gelijk met zeven andere RaRa-verdachten van zijn bed gelicht. Het is nog onbekend of deze zeven ook nog terecht moeten staan. „Het gerechtelijk vooronderzoek is in enkele gevallen gesloten, in andere nog niet; een besluit om tot vervolging over te gaan of daar juist van af te zien, is echter nog in geen van de gevallen genomen”, aldus een woordvoerder van het OM. Men verwacht daarover binnen uiterlijk één tot twee maanden duidelijkheid.

Parool, 10-8-1988

Tumult in rechtszaal Rara-zaak

(Van een onzer verslaggeefsters)
AMSTERDAM — De advocaat van de verdachte in de 'Rara'-zaak, mr. P. Bakker Schut, heeft vanochtend aan het begin van het strafproces, geëist dat de voorzitter van de strafkamer, mr. P. Michels, wordt gewraakt. Het proces werd daarop geschorst. Het verzoek is vanochtend nog door de president van de rechtbank, mr. B. Asscher zelf, behandeld.

Volgens de advocaat van de 30-jarige verdachte R., heeft Michels de afgelopen tijd herhaaldelijk bewezen dat hij niet onbevangen over deze zaak kan oordelen. Of het verzoek van Bakker Schut zal worden ingewilligd was vanmorgen nog niet bekend.

Bakker Schut toonde zich vanochtend razend over de gang van zaken voor de aanvang van de zitting. Iedereen die de zaak wilde bijwonen moest gefouilleerd worden, ook de advocaten. Rond tien uur kwam vanmorgen een verzoek binnen van rechtbankpresident Asscher om de advocaten wel binnen te laten.

„Verbijsterend, ongekend, eenzijdig, bevooroordeeld en partijdig” noemde Bakker Schut de foullering. Hij maakte zich er ook woedend over dat de advocaten van medeverdachten in de Rara-zaak de zaal uitgestuurd waren voor de aanvang van de zitting. „Ook dit is uniek in de Nederlandse geschiedenis,” aldus Bakker Schut.

Het proces duurt voort.

Parool, 10-8-1988

KAMERADEN VAN RARA 'TEGEN' ALLES

Harde kern actievoerders in Paradiso

door CORRIE VERKERK

AMSTERDAM - De sfeer in Paradiso in Amsterdam is op z'n zachtst gezegd een beetje 'opgefokt'. Uit angst voor de onzichtbare vijand: BVD, stillen, smerissen. "Natuurlijk zijn die er! Vertel mij niks. Ik ken ze. Ik heb alle *assholes of the world* gezien," zegt een buurman.

Hij spreekt uit ervaring: de gecamoufleerde veiligheidsagenten met genoeg poen voor hun geavanceerde foto-apparatuur houden de zaak scherp in de gaten. "'t Zit vol met actievoerders," zegt hij. "De radicale harde kern."

De manifestatie/procesvoorbereidingsgroep ter ondersteuning van de laatste 'Rara' gevangene, René R., heeft het zekere voor het onzekere genomen. 'Verboden te fotograferen' staat op de Paradiso-deuren. Persfotografen mogen de manifestatie niet bezoeken. Een aantal Duitse 'Genossen' weigert hen de toegang. Wie het toch wil proberen wordt gewaarschuwd: "Dan zijn we helaas genoodzaakt het fotorolletje af te pakken."

Solidair

"Paranoia," mompelt een van de aanwezigen. Spandoeken in de zaal wensen René 'Liefde en kracht'. Men is 'Solidair met radicale strijd tegen apartheid en racisme' en ook de Palestijnse opstand wordt van harte gesteund.

Het zal een avond worden met vele mondelijke staaltjes van 'internationale solidariteit en revolutionair verzet'. Over 'hoe de strijd bare beweging er uit zal moeten zien, al ligt dat allemaal nog héél open'. Het is verbazingwekkend hoeveel revolutionaire en strijd bare bewegingen hun weg naar Paradiso hebben gevonden. Om nog maar te zwijgen over alles waar we 'tegen' moeten zijn. Tegen het Internationaal Monetair Fonds (IMF), tegen de 'vieze zaken van het imperialisme', tegen 'de respressieve staat', tegen het politie-apparaat, tegen apartheid. Dáár zijn we ook heel erg voor, tegen apartheid dan.

Stoet

Een stoet van 'kameraden en kameradinnen' doceert het publiek theoretisch en inhoudelijk over de strijd. Niet iedereen durft persoonlijk het spreekgestoelte te beklimmen. Enkele politieke vluchtelingen, die zich niet als 'debiele soldaten' naar het Iraans-Irakese front lieten sturen, zijn bang voor de mogelijk aanwezige 'stillen.'

Na drie uur moet het me duidelijk zijn. Niets deugt, alles is verrot. Waarom heb ik dat toch nooit willen inzien? Maar er is één troost. Tenslotte ben ik slechts 'een niet-begrijpende media-manipulator, een marionet, een spreekbuis van politie-apparaat en repressie'. Maar ook ben ik slachtoffer: een vrouw, lijdend onder het juk van hetero-propaganda en overheersing. En vrouwen worden zelfs in sommige 'linkse, revolutionaire structuren' nog onderdrukt en verkracht.

Waar moet ik dán terecht? Bij het 'Vrouweninfocentrum' misschien? Om mee te vechten in de strijd tegen de heersenden in de wereld? Maar dat centrum, horen we, is 'pas net opgericht en feitelijk nog niet open'. Daar zal door 'de discussie' wel verandering in komen; als de lijnen en samenhangen gevonden zijn.

Of moet ik me, zoals de sprekers van 'de homo- en pottenbeweging tegen de Britse anti-homowet', uit 'politiek, structureel bewustzijn' tot het pottendom bekeren? Die groepering blijkt, na de laatste acties ook al uit elkaar gevallen. Maar aan het gigantische hetero-propagandanet valt nog heel wat af te breken.

De vertegenwoordiger van een solidariteitsbeweging met de Turkse revolutionaire Dev Sol roept: "Eenheid in de strijd, internationale solidariteit." Na de anti-imperialistische oorlog (de Tweede Wereldoorlog), aldus deze revolutionaire politicus, heeft de Communistische Partij in Nederland de zaak niet in de hand weten te houden. Er is geen georganiseerde revolutionaire verzetsbeweging, verzucht hij. "En," gaat hij verder, "dan zijn er nog de vijf Sev Sol-leden die opgepakt zijn wegens zogenaamde afpersingszaken met moordpartijen."

Imperialisten

Maar daar bemoeit, verzekert hij, de revolutie zich niet mee. Zo proberen de imperialisten hun eigen vieze zaken, hun eigen problemen, met drugs, enzovoort te verdoezelen. Het hield niet op. Een IKON-medewerker yergeleek de na-oorlogse economische structuur min of meer met 'de, gelukkig, nooit afgeronde Nazi-planning. Ook de huidige economie

calculeert verliezers in en jaagt honderdduizenden de dood in.

Collectieve strijd, op alle fronten, is noodzaak. Er wordt geld ingezameld om een telegram te verzenden naar onder anderen René, politieke gevangenen in de BRD en de Sharpeville Six: 'Revolutionaire groeten en veel liefde en kracht. Amandla!'

Er wordt een brief voorgelezen van René uit de Bijlmerbajes. Het woord collectiviteit valt opnieuw. Een advocate van de andere, inmiddels weer vrijgelaten, 'Rara'-verdachten hekelde de politie en het 'tv-duo De Wit en Wilting'. De politie-actie is mislukt: "De laatste arrestant is de zondebok."

NRC-Handelsblad, 10-8-1988

WRAGING RECHTER AFGEWEZEN
Proces tegen RARA-verdachte met
handgemeen begonnen

Door een onzer redacteurs

AMSTERAM, 10 aug. — Bij het begin van het proces tegen RARA-verdachte R.R. (30) vanmorgen voor de Amsterdamse rechtbank heeft raadsman P. Bakker Schut rechter P. Michels voor wraking voorgedragen. Na een langdurige schorsing is het verzoek aan het begin van de middag door rechtsbankpresident mr. Asscher afgewezen. De raadsman had zes gronden aangevoerd waarom de rechter Michels partijdig zou zijn.

Bakker Schut was aanvankelijk niet van plan het wrakingsverzoek te doen, maar besloot ertoe toen bij de ingang van de rechtbank alle aanwezigen moesten worden gefouilleerd, ook de drie raadslieden (Bakker Schut, A. van der Plas en T. Prakken). Dit weigerden zij in eerste instantie en er ontstond een handgemeen tussen mr. Van der Plas en een agente. In zijn voordracht tot wraking noemde Bakker Schut de fouilleering een ongekende hetze: „Voor

het eerst in de geschiedenis van Nederland moest de verdediging zich laten fouilleren. In de Bondsrepubliek is daar een wet voor nodig, hier gaat dat op uw decreet.” Hij noemde het „wel erg toevalig” dat de oel van de verdachte vanmorgen om half zeven is doorzocht en zijn verdedigingsstukken zijn bekeken. Rechter Michels had een aantal advocaten, die als waarnemers namens de sociale advocatuur het proces wilde bijwonen, uit de zaal laten verwijderen. Tijdens de zitting ontving Michels het verzoek van president Asscher hen alsnog toe te laten.

R.R. zit inmiddels vier maanden in voorarrest. Hij is in april samen met zeven anderen opgepakt bij een actie van 150 man van het Landelijk coördinatie-team, dat opgezet is om Rara op te rollen. De zeven anderen zijn vrijgelaten omdat er onvoldoende bewijs was dat zij bij de acties van Rara (Revolutionaire anti racistische actie) waren betrokken. R. wordt verdacht van betrokkenheid bij aanslagen op de drukkerij

Elba in Schiedam, het Van Heutz-monument in Amsterdam, de Makrovestigingen in Duivendrecht en Duiven en Shell-pompstations in Alphen aan den Rijn, Nieuwegein en Amsterdam. Op een tijdsontsteking van de brandbom waarmee is geprobeerd brand te stichten bij Elba zouden vingerafdrukken van R. zijn gevonden. Volgens Bakker Schut is het bewijsmateriaal onrechtmatig verkregen: „De toestemming voor het af luisteren van een groot aantal telefoons was uitsluitend gebaseerd op in de stukken niet terug te vinden BVD-informatie.”

In mei won R. een kort geding dat hij tegen het Openbaar ministerie had aangespannen omdat hij dagelijks urenlang werd verhoord. R. beriep zich op zijn recht om te zwijgen. Rechtsbank-president Asscher noemde de verhoren „een onrechtmatige bejegening”. De politie moest voorkomen, aldus zijn vonnis, dat zij een verklaring kreeg „waarvan niet gezegd kan worden dat zij in vrijheid is afgeleid”

Vrije Volk, 10-8-1988

Begin rechtszaak RARA-verdachte

AMSTERDAM — De Amsterdamse rechtbank is vanochtend onder strenge politiebewaking begonnen met de behandeling van de zaak tegen de Amsterdammer R.R. (30), die ervan wordt verdacht onder de vlag van de RARA (Revolutionaire Anti-Racistische Actie) een aantal aanslagen te hebben uitgevoerd als protest tegen de aanwezigheid van Nederlandse bedrijven in Zuidafrika.

De VARA zendt het proces tegen de RARA-verdachte rechtstreeks via de radio uit. Het is daarmee volgens VARA-journaliste C. de Klein voor het

eerst dat dit medium gebruikt wordt voor de registratie van een rechtzitting. „Wij hebben toestemming gevraagd en gekregen van zowel de rechter, de verdachte en justitie.”

R. wordt ervan verdacht betrokken te zijn geweest bij aanslagen bij de paspoortfabrikant Elba, bij een Makro-filiaal in Duivendrecht, en een aantal aanslagen op Shell-benzinestations in Amsterdam, Nieuwegein en Alphen aan den Rijn. Een inbraak in het Marokkaanse consulaat sluit de serie verdeningen tegen R.

Algemeen Dagblad, 11-8-1988

EIS 7 JAAR IN RARA-ZAAK

Vingerafdrukken doen verdachte de das om

Van onze verslaggevers

AMSTERDAM — Zeven jaar gevangenisstraf heeft officier van justitie A. van der Kerk gisteren voor de rechtbank in Amsterdam geëist tegen René R. (30) uit Amsterdam, de enige man tegen wie justitie bewijsmateriaal heeft weten te verzamelen in de zogeheten RaRa-zaak.

„De ernst van de zaak, de enorme schade, de parasit die is teweegebracht en de risico's voor menschenlevens rechtvaardigen een zware straf. Geen enkele buitenlandse terreurgroep is erin geslaagd in zo'n korte tijd zoveel schade aan te richten”, aldus Van der Kerk.

DRIE AANSLAGEN

RaRa en daarmee René R. worden verdacht van drie aanslagen op Makro-vestigingen, op pompstations van Shell, de paspoortfabriek Elba in Schiedam, een monument in Amsterdam en een schotelantenne van de PTT in de hoofdstad. Er werd voor vele tientallen miljoenen gulden schade veroorzaakt.

Volgens de aanklager staat onder meer vast dat R. betrokken was bij de aanslag op Elba. Die mislukte doordat het alarm afging, waarop de daders vluchtten. De politie trof de bom nog intact aan en er werden vingerafdrukken van R. op gevonden.

AANKNOPINGSPUNT

Die vingerafdrukken leverde het Landelijk Coördinatie Team (LCT), dat voor het oprollen van RaRa was geformeerd, eindelijk een aanknopingspunt. Daarna ging het LCT over tot het schaduwen van de verdachten en werd R. in maart gesignaleerd bij een aanslag op een pompstation van Shell in Amsterdam. In april werden R. en zeven andere verdachten gearresteerd. Die anderen werden echter na korte tijd vrijgelaten, wegens gebrek aan bewijs.

VERFSPOREN

In R.'s woning bleek een deur te staan, waarvan de verf bleek overeen te komen met verfsporen die op enkele explosieven van RaRa waren aangetroffen, onder meer bij Elba. „Een splinter paste precies in een beschadiging op de deur”, aldus de officier. Ook is R. volgens de officier herkend door een verkoper van de elektronika-keten Tandy, waar hij onderdelen zou hebben gekocht voor de tijdmechanismen van explosieven.

„Dat het allemaal zo lang duurde voordat er aanhoudingen konden worden verricht, komt doordat het om intelligente mensen gaat die elkaar al jaren kennen en voor de buitenwereld een onopvallend leven leiden”, aldus de aanklager.

ONPARTIJDIG

Een verzoek van de verdediging om rechtbankvoorzitter mr. P. Michels te wraken, werd 's morgens door president Asscher van de rechtbank afgewezen. In tegenstelling tot de verdediging meent Asscher dat Michels wel degelijk voldoende onpartijdig is om zich over de zaak te buigen.

René R. voerde gisteren zelf een deel van zijn verdediging. „Wat is nou die brand bij de Makro, ook al kost dat 88 miljoen gulden, in vergelijking met een druppel bloed van een zwarte? Niets”, zei hij. Hij ging niet in op de vraag of hij schuldig is. Wel zei hij RaRa-sympathisant te zijn. „Als ik daarvoor word veroordeeld, bent u de eerste rechters die iemand voor zijn politieke ideeën veroordeelt.”

Haagsche Courant, 11-8-1988

Eis van 7 jaar in proces RaRa

Amsterdam — De Amsterdamse officier van justitie mr. A. van der Kerk heeft gisteren wegens een serie brandstichtingen een gevangenisstraf van zeven jaar geëist tegen de enige nog vastzittende RaRa-verdachte. Hij vond bewezen dat de 30-jarige man onder meer betrokken is geweest bij aanslagen op Makro-vestigingen in Duiven en Duiwendrecht, paspoortfabrikant Elba te Schiedam en enkele benzinstations van Shell. Hij vroeg de rechtbank de verdachte vrij te spreken van de door RaRa, de Revolutionaire anti Racistische tactie, geclaimde brand bij het bedrijf Boot Olie in Alphen aan den Rijn. Naar de mening van de officier was er onvoldoende bewijs voor diens betrokkenheid daarbij.

De zitting voor de Amsterdamse rechtbank is waarschijnlijk de

langste geweest die ooit op één dag in Nederland is gehouden.

Het marathonproces begon om negen uur gistermorgen en eindigde de afgelopen nacht kort na half twee. Om uiteenlopende redenen werd de behandeling een flink aantal keren onderbroken.

Algemeen Dagblad, 11-8-1988

ADVOCATEN VALLEN OVER FOUILLERINGEN

Van een onzer verslaggevers

AMSTERDAM — De fouilleringen bij het RaRa-proces leiden 's morgens in de volgepakte hal van het paleis van Justitie in Amsterdam even tot flink wat krakeel.

Advocate mr. A. van der Plas wordt door een stevig gebouwde agente bij de arm gepakt, waardoor zij over één van de vele vuilniszakken met dossiers struikelt. Na wat felle woordenwisselingen laten de advocaten zich alsnog fouillieren, en geven zij ook hun vuilniszakken vol dossiers over de RaRa-zaak voor inspectie prijs.

Onder de advocaten heerst verbazing over de veiligheidsmaatregel, die blijkt te zijn genomen omdat de voorzitter van de rechtbank 'niet met bomalarmen geconfronteerd wilde worden'. Rechtbankpresident B. Asscher doet er echter nogal laconiek over. „Ik heb mijn vulpen bij me, dat is een heel veilig wapen”, merkt hij op wanneer een gehandschoende agent ook hem bij binnenkomst onder handen neemt.

De schermutseling in de hal wordt door advocaat mr. P. Bakker Schut later tijdens zijn pleidooi voor de rechtbank in de zaak-René R. abu-

s. welijk in de schoenen van de gerechtsbodes geschoven. Een van hen komt tijdens een schorsing nog even de koffiekamer binnenstappen, om de advocaat onder vier ogen op diens vergissing te wijzen.

Verbolgen

Enkele advocaten die met de RaRa-zaak bemoeienis hebben gehad, zitten in de bodekamer verbolgen bijeen, omdat zij van rechtbankvoorzitter mr. Michels niet in de zaal worden toegelaten. Later mag dat alsnog, nadat hun verzoek tot toegang nog

eens duidelijk van argumenten is voorzien. Omdat de zaak voor het eerst met toestemming van de betrokkenen via de radio wordt uitgezonden, is de zaak in de tussentijd toch via luidsprekers te volgen.

Een oplegger met luidsprekerboxen op een brug bij het gerechtsgebouw, waaruit de uitzending vanuit de rechtszaal te hard over de grachten schalt, wordt verwijderd, maar verder blijft het kalm. Terwijl de sympathisanten van de verdachte op straat in groepjes bij elkaar zitten en praten, roken of radio luisteren, kijkt de ME werkeloos

toe. Zelfs de automobilisten die de straat geblokkeerd zien door een spandoek, maken zich niet al te druk in de hitte.

Waterfiets

Een paar agenten huren 's middags een waterfiets en peddelen tot ieders vermaak langa. Laat in de middag verhuizen de sympathisanten naar de achterkant van het gerechtsgebouw, om daar de tot laat in de avond durende rechtszaak tegen René R. verder te kunnen volgen. Het verkeer raast inmiddels alweer over de Prinsengracht.

SOLIDAIR MET RARA, BANG VOOR BVD

De manifestatie ter ondersteuning van René — de laatste Rara-verdachte — moet een half uur worden uitgesteld, zó veel mensen staan er voor de deur van Paradiso. Wie naar binnen gaat wordt door de leden van de organisatie zorgvuldig opgenomen. Zij verwachten niet louter sympathisanten van René, zij verwachten ook enkele wolven in schaapskleren.

Volgens Jan Ditvoorst, verantwoordelijk voor de gang van zaken bij de deur, wordt er rekening gehouden met het feit dat er figuren van de Binnenlandse Veiligheidsdienst naar binnen zullen willen en dat is niet de bedoeling want de steungroep voelt zich door deze functionarissen bedreigd. „Voor zover het mogelijk is”, zegt

Ditvoorst, „zullen wij de kans dat dergelijke figuren naar binnen glippen tot nul proberen te reduceren.”

Het betekent onder meer dat fotografen worden geweerd. Al zijn zij te goeder trouw, dat biedt nog geen garantie dat hun foto's uit handen van de inlichtingendiensten zullen blijven. Zij kunnen dus onverrichterzake naar huis. Voor de anderen belooft het een lange avond te worden, want niet alleen de affaire René zal ter sprake worden gebracht. Het is een manifestatie voor internationale solidariteit en revolutionair verzet.

Thema

Als inhoudelijk thema voor de manifestatie heeft de steungroep gekozen voor: de Europese herstructurering en de grote gevolgen die sulks zal hebben voor ons leven en onze strijd. Een materie

GISTEREN diende in het Paleis van Justitie te Amsterdam het proces tegen de laatste zogenaamde Rara-verdachte. Om te mobiliseren voor en informatie te geven over het proces hield de steungroep van de Rara-arrestanten de avond voor de zitting een bijeenkomst in Paradiso. Een ieder die zich betrokken voelt bij radikaal verzet was daar welkom. Men hoopte in Paradiso 'een strijdbaar antwoord te formuleren op de ontwikkelingen, en het verzet meer breedte en diepte te geven'.

breed genoeg om er een vlendaags congres aan te wijden. Maar ja, de korte tekst van de steungroep — die bedoeld was als procesverklaring op de zitting — is ook ietwat uit de hand gelopen. De poging te beschrijven waar het de steungroep om gaat is uiteindelijk een pak tekst van 88 pagina's geworden. Het is dan ook geen procesverklaring meer. Het zijn discussiebijdragen voor de manifestatie van nu.

„Dat Paradiso daar ons erdsk aan biedt, wil niet zeggen dat de leiding achter de vernielingen en aanslagen staat waarvan Rara (Revolutionaire Anti-Racistische Aktie) wordt beschuldigd, zoals brandstichtingen bij een drietal Makro-vestigingen en drie Shell-bedrijven. Zoals Paradiso eerder de zogenaamde, in Hoogwoud buitgemaakte, Provinciale Militaire Commando-documenten tentoonstelde — met als doel iedere geïnte-

reseeerde van die geheime stukken op de hoogte de brengen, zo wil het vrijetijdscentrum de mensen nu laten kennismaken van wat de steungroep van de Rara-arrestanten bezighoudt. En dat is in de eerste plaats een diep gevoel van medeleven met René.

De manifestatie wordt dan ook geopend met het voorlezen van een brief van de Amsterdammer die dan al 122 dagen in voorarrest zit. Voordat een lid van de steungroep René's warme groet uit de Bijlmerbajes overbrengt, wordt 'de beste kameraden en beste kameradinnen' nog eens duidelijk gemaakt dat het proces tegen René in feite een proces tegen ons allemaal is, tegen een ieder die zich inzet voor de strijd bare radikale beweging. René is toevallig de zondebok. Hij schrijft het niet eenvoudig te hebben 'in het kille beton, c.q. centrum van allende en verrotting.' De bewaarder met wie hij meestal van doen heeft is zijns inziens een duidelijk geval van frustratie, iemand die zich uiterst formeel opstelt en zich achter regels verschuift. „Gek word je van die galbakken, die zelf niets kunnen bedenken”, aldus de arrestant. Gelukkig zijn er veel brieven en andere blijken van solidariteit. René schrijft daar veel kracht van te krijgen. „De muren die tussen ons in staan heb ik in gedachten al lang afgebroken”. En: „De strijd voor een menswaardig bestaan zonder onderdrukking en uitbuiting moeten we voortzetten. Stemmen zwijgen niet met repressie. Integendeel.”

Brochures

De strijd die René en de organisatoren van de manifestatie voor ogen staat is die tegen het kapitalisme, patriarchaat en racisme. Over het belang van die strijd liggen op de bovenverdieping diverse brochures uitgesteld, zoals de *Grensovers Bos Krant*. Er liggen ook boekjes als *De BVD en de inlichtingendiensten, over spionnen en de democratie en Politie - diender of oommando?* Lector die bij onze oosterburen gegarandeerd verboden zou zijn. Mr. Ties Prakken, compagnon van René's verdediger mr. Pieter Bakker Schut, moet tegenover de driehonderd aanwezigen in Paradiso ook wel toegeven dat de linkse radikale beweging in weinig landen zo veel ruimte

krijgt als hier. Haar kritiek richt zich dan ook niet op de politiek. Wel op de inlichtingendiensten die haars bedunkens steeds actiever worden.

Nadat René's brief is voorgelezen en de aanwezigen in de zaal gerust zijn gesteld over de fotograferende blonde jongeman („die hoort bij ons - maak je geen zorgen, hij ziet er heus op toe dat julie op de foto's niet herkenbaar zijn”), voert mr. Prakken een kwartier lang het woord. Ze schetst wat er allemaal is gebeurd na de geruchtmakende elfde april: de dag waarop een team van 150 politiemensen acht vermeende Rara-leden overrompelde en arresteerde. Vermeende, want wie Rara is of zijn, is nog steeds onduidelijk. Een 36-jarige inwoner van Almere die de slangen van het plaatselijke Shell-station doorsneed is in elk geval geen Rara-lid, ook al gaf hij zich - om indruk te maken - daar wel voor uit.

Over de daden van Rara doet mr. Prakken geen uitspraken. Over de booschap ervan wel. Rara wil naar haar idee aantonen dat verzet wel degelijk een kracht kan zijn om ondeugdelijke zaken te veranderen, ook neo-koloniale verhoudingen elders. „Heel veel mensen op deze wereld denken dat verzet onmogelijk is en zinloos. Maar dat is het niet”. Het betoog van de advocate wordt met applaus begroet. Intussen heeft de steungroep besloten solidariteit te betuigen jegens nog een aantal andere politieke gevangenen. Telegrammen zullen worden verstuurd aan onder anderen Helène Pastoors, de zus van Sharpeville en Frank Höffmann, en omdat dat veel geld kost, wordt er met een emmer rondgegaan.

Onderdrukten

Hoewel in hoofdzaak naar René, gaan de gedachten in Paradiso naar alle onderdrukten in de wereld uit. Later op de avond zal dan ook een Iraanse vluchteling zijn verhaal doen, een afvaardiging van de hoofdstedelijke potten en flikkers, de stichting Opstand en nog een aantal organisaties. Muziek is er natuurlijk ook: Zuidafrikaanse, van de tien man sterke band Zimba. Dat mensen van buiten de stad de laatste trein zullen missen is niet erg. Aan slaapplekken is gedacht. *Strijd voor Bevrijding Wereldwijde*, zoals een spandoek zegt, daar

gaat het om. De aanwezigen worden dan ook geacht solidair te zijn met de Palestijnse volksopstand, het verzet op Oost-Timor en uiteraard met dat in Zuidafrika tegen de apartheid. Dat verderfelijke systeem moet worden bestreden maar dan niet op de slappe manier die de traditionele anti-apartheidsbeweging voorstaat. Het moet volgens de organisatoren van deze avond veel radikaler. De steungroep hoopt tijdens de manifestatie te komen tot „de oprichting van een platform om te kunnen praten over frontvorming in het revolutionair verzet.”

Op het podium spreekt Marijke Smit van de Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen over 'de laakbare rol die Shell in Zuidafrika speelt'. Een rol die er toe bijdraagt dat het systeem van apartheid daar in stand kan blijven. Als zij is uitgesproken beklimt Ralph Siering het podium. Hij belicht de rol van het Internationale Monetaire Fonds en de Wereldbank in de bevolkingspolitiek. Ook geen verhaal om vrolijk van te worden.

Toch is de stemming in de zaal er wel degelijk een van optimisme en dat geldt dan vooral waar het René betreft. Zoals advocaat Prakken al zei is het verhaal van triomf dat de politie afstak na de arrestatie van de acht verdachten achterhaald. „Het beeld van de rechtbank contra het schorriemorrie, dat toen door woordvoerder Wilting is geschetst, is gelukkig een beetje omgekeerd. Justitie staat er potsierlijk op. En als je de publieke opinie ook hoort, is het opproepingsteam afgegaan.”

Vrijheid

Dat speciale team van 36 rechercheurs vergaarde dermate weinig bewijsmateriaal dat zeven van de acht arrestanten al snel in vrijheid moesten worden gesteld. Maar tegen een aantal van hen bestaan nog steeds verdenkingen en zij weten zich dan ook bespied. Anderzijds weten zij zich ook gesteund. De solidariteitskaravaan trekt in volle vaart door het land. Vorige week was die in de andere grote stad: Rotterdam, voor „een informatie-discussie-avond over radikale anti-apartheidsstrijd, Europese eenwording en verzet”. De bedoeling was te komen „tot een breed radikaal actieplatform, met als doel de verplintering tegen te gaan”. En daarom is het in Pa-

Haagsche Courant, 11-8-'88

Geen nieuwe terreurdaad RaRa door arrestaties

door GERARD VAN ZUUREN

Amsterdam — Met de aanhouding van de negen RaRa-verdachten op 11 april dit jaar heeft de politie hoogstwaarschijnlijk een nieuwe terreurdaad van deze extreem linkse actiegroep voorkomen. Officier van justitie mr. A. van der Kerk zei dat gisteren ter zitting van de Amsterdamse rechtbank in zijn requisitoir tegen de 30-jarige man die ervan wordt verdacht dat hij jarenlang een hoofdrol binnen RaRa heeft gespeeld. Vermoedelijk had men een actie op het oog tegen een bedrijf dat zaken doet met Israël.

Bij de huiszoekingen die destijds werden gehouden zijn bij verscheidene verdachten spullen gevonden die gelijk zijn aan die welke bij eerdere aanslagen waren gebruikt. Tevens vonden leden van het landelijk coördinatieteam bij één van hen een papier met een analyse van de politiek van de staat Israël, alsmede een lijst van bedrijven in Nederland die aan Israël leveren. Een ander bleek een situatieschets en een plattegrond in zijn bezit te hebben van een bedrijf in Badhoevedorp dat zaken doet met Israël. Acht van de negen RaRa-verdachten waren al vrij snel na hun arrestatie op vrije voeten gesteld. Zij hebben inmiddels bericht gekregen dat ze niet verder worden vervolgd.

Gepast

Bij de inleiding van zijn eis tegen de enige nog gedetineerde verdachte zei mr. Van der Kerk dat hij zeven jaar een gepaste straf vond voor iemand die met een reeks terreurdaden zo'n honderdvijftig miljoen gulden schade heeft veroorzaakt en de

levens van vele brandweerlieden, personeelsleden van de Makro en toevallige voorbijgangers in gevaar heeft gebracht.

„Dit soort misdaden hoort in een rechtsstaat als de onze niet thuis. Als ze dan toch gebeuren moet de politie de daders snel kunnen aanhouden. Is dat niet het geval, en kan een groep als RaRa ongehinderd telkens weer zijn slag slaan, dan kan bij velen het besef groeien dat een democratische, tolerante rechtsstaat als de onze geen antwoord op terrorisme heeft. Justitie en politie moeten dan ook binnen de grenzen van de wet alles doen deze misdaden op te lossen en de daders voor de rechter te brengen”, aldus de aanklager.

Hij legde uit waarom het zo lang heeft geduurd voordat een einde kon worden gemaakt aan de praktijken van de Revolutionaire anti-Racistiese actie. „Vanaf het begin van het onderzoek gingen we ervan uit dat we te maken zouden krijgen met verdachten die op geen enkele manier zouden meewerken. Alle bewijs zou dus anders dan door verklaringen moeten worden vergaard. Bovendien was er in het begin zeer weinig informatie voorhanden. We gingen er vanuit dat de groep RaRa volgens een klassiek patroon van terroristische organisaties was opgebouwd, met een zeer kleine en hechte kern van intelligente mensen die elkaar al jaren kenden, geen contact met anderen over hun daden hadden, en een voor de buitenwereld onopvallend leven leidden.

„Het is buitengewoon moeilijk om met de middelen die het wetboek van strafvordering ons biedt een dergelijke club op te rollen. Dat is toch gebeurd, de groep RaRa is uit de anonimiteit

gehaald, door gewone politiemensen, ondersteund door de Centrale Recherche Informatiedienst, en van informatie voorzien door de BVD”.

Tijdens het vooronderzoek, maar zeker ook tijdens het onderzoek ter zitting bleek dat de 30-jarige verdachte geen enkele verklaring wenste af te leggen over de hem aangewezen misdrijven. Alleen zei hij tijdens een ellenlange aanklacht tegen imperialisme, multinationals en spartheid: „Ik ben sympathisant van de politiek van RaRa. Met dit proces is geen einde gekomen aan het verzet. Dat neemt juist toe. Het plegen van aanslagen zie ik als noodzakelijk politiek geweld”.

Het openbaar ministerie moest het dus inderdaad hebben van het verzamelde technische bewijs. In de ogen van de officier bestond dat onder meer uit de vingerafdrukken van de verdachte die waren aangetroffen op de bom die de paspoortenfabriek Elba te Schiedam in de as had moeten leggen, en uit verspreiden die bij twee aanslagen waren gevonden, en die overeenkwamen met de verf van een als werktafel dienende deur in de woning van de verdachte. Voorts waren er bij hem thuis bonnen gevonden als bewijs voor de aankoop van spullen die bij de aanslagen zijn gebruikt. De drie raadslieden, die gisteren meteen aan het begin van de zitting hadden gevraagd om vervanging van de in hun ogen vooringenomen rechtbankvoorzitter mr. P. Michels en wiens wrakingsverzoek uren later werd afgewezen, bepleitten niet-ontvankelijkheid van het openbaar ministerie. Bovendien was het bewijs volgens hen volkomen ontoereikend om tot een veroordeling te komen. De uitspraak is 24 augustus.

Telegraaf, 11-8-'88

ZEVEN JAAR CEL GEEIST TEGEN RARA-VERDACHTE

René R. : " Aanslagen zie ik als noodzakelijk politiek geweld"

door Fred Soeteman

AMSTERDAM, donderdag

Met een gevangenisstraf van 7 jaar moet René R. (30), verdacht van deelneming aan zes (brandbom-)aanslagen van de „Revolutionaire antiracistische actie” - kortweg RaRa, worden duidelijk gemaakt, dat de door hem bedreven vorm van terrorisme in een democratische tolerante rechtsstaat niet wordt geduld.

De Amsterdamse officier van justitie mr. A.O. van der Kerk legde deze eis gisteravond laat voor aan de rechtbank, waarbij hij opmerkte dat met de motieven van de verdachte alleen al geen rekening kan worden gehouden, omdat hij tot dusver heeft verkozen te zwijgen op alle vragen die hem zijn gesteld.

Meer in het algemeen zei de officier, dat RaRa zich kennelijk niet uitsluitend tegen het Zuidafrikaanse apartheidregime heeft willen richten. Uit een van de claimbrieven die na een aanslag werd verzonden, citeerde hij: „Onze solidariteit met de strijd in Zuid-Afrika komt niet alleen voort uit onze woede over de witte superioriteitswaan die Zuid-Afrika teistert, maar ook vanuit de gezamenlijkheid van de anti-imperialistische strijd.” Men ziet kennelijk de solidariteit met de zwarte bevolking daar als onderdeel van een wereldwijde anti-imperialistische revolutie, aldus mr. Van der Kerk.

Brandbommen

Verfsplintertjes en vingerafdrukken zijn de sporen geweest die naar de betrokkenheid van René R. hebben geleid. Een speciaal landelijk coördinatieteam van de politie vond bovendien, na het doornemen van ruim 80.000 verkoopbonnen van de elektronica-firma Tandy, aanwijzingen dat R. onderdelen had gekocht, waarmee de tijdontstokers voor diverse brandbommen waren vervaardigd. R. is tot dusver de enige RaRa-verdachte tegen wie naar de opvatting van justitie voldoende bewijs is verzameld, maar de overtuiging dat veel meer mensen betrokken zijn

geweest bij de aanslagen in 1984 tot begin dit jaar, is nog levensgroot.

De totale schade van de terreur, waardoor SHV zich ten lange leste gedwongen heeft gezien zich uit Zuid-Afrika terug te trekken, nadat drie vestigingen van Makro waren platgebrand, en daarop volgende acties tegen o.m. bezinstations van Shell, wordt geraamd op zo'n 150 miljoen gulden. Daarnaast hebben de aanslagen echter, aldus de officier ook mensenlevens in gevaar gebracht, en grote maatschappelijke onrust veroorzaakt.

Wraking

Het proces begon gisteren met vele uren vertraging, doordat eerst moest worden beslist over een voordracht tot wraking van strafkamer-president mr. P.L. Michels, die volgens advocaat mr. P.H. Bakker Schut niet onbevangen en onpartijdig genoeg tegenover de zaak kon staan. Onder leiding van rechtbank-president mr. B.J. Asscher kwam de rechtbank echter tot de conclusie dat deze zienswijze niet gerechtvaardigd was.

René R. heeft nooit bekend, maar ook nooit ontkend, zo stelde de officier gisteravond vast, en hij heeft dus ook nooit een redelijke verklaring voor de aangetroffen sporen kunnen geven.

Des te meer werd echter gesproken door deskundigen die door de verdediging waren opgeroepen: de theologoog-arts-journalist drs. Ralf Syring meldde de rechtbank dat de huidige economische wereldorde niet anders is dan een kopie van het concept dat in de vroege jaren '40 door de nazi's werd ontworpen, inclusief een weloverwogen vernietiging van mensenlevens.

Politicoologe drs. Marijke Smit schilderde uitvoerig de volgens haar overheersende rol van multinationals in de internationale politiek.

Lullige brand

Gisteravond laat verbrak verdachte R. zijn tot dusver hardnekkige zwijgen: „Wat is nou een lullige brand bij de Makro, ook al kost die 38 miljoen, vergeleken bij één druppel bloed van een zwarte? Niks !..”

In het kader van zijn verdediging zei hij gisteravond plotseling in een zeer uitvoerig politiek-ideologisch getint betoog over de toestand in de wereld, dat hij wel sympatisant is van de RaRa-acties. „Aanslagen zie ik als noodzakelijk politiek geweld”, zei hij. „Met dit proces komt geen eind aan het verzet. Het neemt toe...”

Uitspraak: 24 augustus.

NRC-Handelsblad, 11-8-'88

Zeven jaar cel geëist tegen verdachte in RaRa-proces

Door een onzer redacteurs

AMSTERDAM, 11 aug. — Tegen de 30-jarige R.R. die ervan wordt verdacht betrokken te zijn geweest bij aanslagen van de actiegroep RaRa is gisteren door de officier van justitie voor de Amsterdamse rechtbank een gevangenisstraf van zeven jaar geëist.

De man is openlijke geweldpleging en medeplichtigheid aan brandstichting en het veroorzaken van een ontploffing ten laste gelegd. RaRa pleegde aanslagen op onder meer vestigingen van de Makro en benzinestations van Shell. De actiegroep protesteerde daarmee tegen de banden van deze bedrijven met Zuid-Afrika.

De zitting, die zeventien uur

duurde, verliep in een geprikkelde sfeer. R. is — voorspoedig — de enige verdachte die in deze affaire wordt vervolgd. Zeven anderen die eveneens in april zijn gearresteerd, zijn inmiddels vrijgelaten wegens gebrek aan bewijs.

Door het ontbreken van verklaringen en getuigen heeft het Openbaar Ministerie alleen technische bewijzen kunnen aanvoeren, zoals vingerafdrukken en verfsporen. Officier van justitie Van der Kerk motiveerde zijn eis door te verwijzen naar de ernst van de 'terreurdaden', de aangerichte schade en de daaruit voortvloeiende maatschappelijke onrust.

Trouw, 11-8-'88

Officier eist zeven jaar tegen verdachte 'RaRa-terrorisme'

Van een onzer verslaggevers
AMSTERDAM — De Amsterdamse officier van justitie mr. A. van der Kerk heeft gisteravond tijdens het RaRa-proces zeven jaar geëist tegen de 30-jarige René R. uit Amsterdam.

R. stond als enige uit een groep van aanvankelijk acht mensen terecht. De overige zeven werden kort na hun aanhouding weer vrijgelaten wegens gebrek aan bewijs. Van der Kerk vindt dat er voldoende bewijs is tegen R. De RaRa-verdachte heeft tijdens het onderzoek stelselmatig gezwegen. Hij kan volgens de officier niettemin worden veroordeeld op technisch bewijsmateriaal dat een landelijk coördinatie-team tegen hem verzamelde.

De Rara (Revolutionaire Anti Racistische Aktie) wordt verdacht van een serie brandstichtingen en vernielingen, onder meer bij enkele Makro-vestigingen en benzinestations van Shell. Volgens justitie is door 'deze

vorm van terrorisme' een schade van 150 miljoen gulden aangericht. De verdedigers van R. hebben ernstige kritiek op de bewijsvoering door het openbaar ministerie. De zitting, die met zeven schorsingen, meer dan dertien uur duurde, begon met een verzoek van de verdediging tot wraking van de voorzitter van de strafkamer mr. P. Michels. Dat verzoek werd afwegezen.

„De ernst van de gepleegde feiten, de gigantische schade en de enorme maatschappelijke onrust na de aanslagen, dienen het uitgangspunt te vormen van de op te leggen straf,” zo motiveerde mr. Van der Kerk de strafmaat.

„Dat een bedrijf als de Makro, door een hele serie terreuraanslagen uiteindelijk murw gemaakt, besluit zich uit Zuid-Afrika terug te trekken, gedwongen door grof geweld, is een klap voor de rechtsorde, onafhankelijk van de morele vraag of de Makro in Zuid-Afrika thuishoort of niet.”

Volkskrant, 11-8-'88

Zeven jaar cel geëist in RARA-proces

Van onze verslaggever

AMSTERDAM — De officier van justitie bij de rechtbank in Amsterdam, mr. A. van der Kerk, heeft woensdag een gevangenisstraf van zeven jaar geëist tegen de dertigjarige RARA-verdachte R. R. De officier acht bewezen dat R. betrokken is geweest bij zes van de aanslagen die zijn opgetist door de actiegroep Radikale Anti-Racistische Aktie en door groepen met andere namen.

R. heeft sinds zijn arrestatie op 11 april gezwegen. Het bewijs van het Openbaar Ministerie bestaat mede daardoor vrijwel uitsluitend uit technisch materiaal als vingerafdrukken en versplinters. De verdediging van R. stelt dat die bewijzen volstrekt onvoldoende zijn en bovendien op onrechtmatige wijze zijn verkregen. De drie advocaten vroegen dan ook om vrijspraak.

Zeven andere verdachten die samen met R. werden aangehouden, zijn kort na hun arrestatie vrijgelaten. Tegen hen was onvoldoende bewijs. Het technische bewijs tegen R. is volgens officier Van der Kerk echter voldoende om hem te veroordelen. Volgens hem behoort R. tot een kleine groep personen die zich onder de naam RARA en onder andere schuilnamen bezighield met misdrijven van terroristische aard.

RARA claimde onder meer de aanslagen op de Makro en diverse Shell-stations. Die werden gepleegd uit protest tegen de aanwezigheid van die bedrijven in Zuid-Afrika. R. wordt ook verdacht van medeplichtigheid aan aanslagen op de paspoortfabriek Elba in Schiedam en op het Van Heutzmonument in Amsterdam.

De verantwoordelijkheid daarvoor werd opgetist door groepen met andere namen. Van der Kerk stelde dat het gezin de werkwijze echter om dezelfde personen gaat en dat hun acties deel uitmaken van een „mondiale anti-impe-

NRC-Handelsblad, 11-8-'88

RaRa-verdachte legt een politieke verklaring af

AMSTERDAM, 11 aug. — „Met dit proces is geen einde gekomen aan een tijdperk. Integendeel. Ik zal zeker niet de laatste politieke gevangene zijn.” Zo reageerde RARA-verdachte R.R. (30) gisteravond in zijn 'politiek pleidooi' op de eis van de officier van justitie: zeven jaar wegens openlijke geweldpleging en medeplichtigheid bij brandstichting en het veroorzaken van een ontploffing.

Aan het eind van de marathonzitting, die van negen uur 's ochtends tot twee uur 's nachts duurde, vroeg R.'s raadsman P. Bakker Schut vrijspraak. Niet alleen is het bewijsmateriaal te mager, vond hij, maar bovendien voor een groot deel onrechtmatig verkregen. Zijn verzoek R. onmiddellijk vrij te laten, wees de rechtbank af.

De RARA (Revolutionaire anti-rassistische actie) zette haar doelstellingen in 1985 als volgt uiteen: „Veranderingen moet men door de aanval, hier in het imperialistische westen, op alle economische, politieke en militaire instituties die de onderdrukking hier en overal elders mogelijk maken. Daarin schuilt ons enige perspectief en onze onvoorwaardelijke solidariteit met de zwarte revolutionaire strijd in Zuid-Afrika die zo bloedig gestreden moet worden.” De RARA heeft aanslagen geclaimd op onder andere Makro-vestigingen in Duiven en Duivendrecht, het Van Heutz-monument in Amsterdam en een aantal Shell-tankstations.

Officier A. van der Kerk sprak van „buitengewoon grove inbreuken op de rechtsorde” waar een strenge straf tegenover behoort te staan. „Op een volledig onverantwoordelijke wijze anti-imperialistische doelen nastreven door het platbranden en opblazen van eigendommen van anderen kan in in een rechtsstaat niet worden getolereerd. Dat een bedrijf als de Makro, door een hele serie terreuraanslagen uiteindelijk murw gemaakt, besluit zich uit Zuid-Afrika terug te trekken, gedwongen door grof geweld, is een klap voor de rechtsorde, onafhankelijk van de morele vraag of de Makro in Zuid-Afrika thuishoort of niet.”

Van der Kerk loofde het werk van het Landelijk Coördinatie Team (LTC), dat begin vorig jaar is opgericht om de golf van aanslagen van RARA, het Revolutionair commando No Pasaran en Ins Blaue Hinein op te lossen. „De groep RARA is uit de anonimiteit gehaald,” zei hij. „RARA heeft gezichten en namen gekregen; RARA is aangepakt, ook al zullen een aantal verdachten voornamelijk niet worden vervolgd.” Van de acht verdach-

ten die in april zijn aangehouden is R. de enige die wordt vervolgd.

Politiek proces

Voor R.R. en zijn raadslieden (P. Bakker Schut, A. van der Plas en T. Prakken) staat het buiten kijf dat dit een politiek proces was. R. heeft zich sinds zijn arrestatie op zijn zwijgrecht beroepen en ging in zijn 'pleidooi' ook niet in op de concrete tenlastelegging. „Het zal duidelijk zijn dat ik een sympathisant ben van de strijd van de RARA en de aanslagen zie als noodzakelijk revolutionair geweld. Niet de rechtsorde is geschokt, maar de politieke, economische en militaire belangen van het westen. Wat is nou een lullig brandje vergeleken met één druppel zwart bloed?” R. beschuldigde alle westerse staten de daders te zijn van „passieve en actieve volkerenmoord in de derde wereldoorlog” en vergeleek het Nederlandse migrantenbeleid met het nazi-fascisme. „Niet de RARA is uit de anonimiteit gehaald,” besloot hij, „maar de contouren van een nieuwe politieke beweging.”

De raadslieden vinden dat het openbaar ministerie niet ontvankelijk moet worden verklaard, onder andere omdat het met een persconferentie „een publieke betze” lanceerde tegen de arrestanten. De huiszoeking in april was alleen op een politieke verdenking gebaseerd, aldus Bakker Schut, en bovendien onrechtmatig omdat de rechter-commissaris er slechts korte tijd bij is geweest. „Het ging er dus niet om strafbare feiten op te lossen, het ging erom het linkse politieke verzet te intimideren.” Het openbaar ministerie en het LTC werken mee — hoewel waarschijnlijk niet bewust — aan de ontwikkeling van het nieuwe fascisme, betoogde hij.

Aanslagen

De aanslagen waaraan R. medeplichtig zou zijn, zijn gepleegd tussen 1984 en begin dit jaar. Zijn bewijsvoering baseert de officier op technische gegevens: vingerafdrukken van R. die op onderdelen van brandbommen zijn gevonden, versproren die afkomstig zijn van een tafel die in zijn

huis stond (drie huisgenoten getuigden, dat de tafel tot begin dit jaar in een gemeenschappelijke ruimte stond) en de zgn. 'Tandy-connectie'. Bij het elektronica-bedrijf Tandy is een aantal verkoopbonnen achterhaald met combinaties van onderdelen die in de bomresten zijn teruggevonden; van een bon is de origineel bij R. thuis gevonden. Van de vijftien gevallen die onderzocht zijn achtte de officier zes bewezen.

o Drukkerij Elba in Schiedam, die de nieuwe paspoorten zou drukken (januari dit jaar). Op een (tijdig ontdekte) brandbom met 45 liter benzine en olie zijn versproren en vingerafdrukken gevonden. „Een redelijke verklaring hiervoor is nooit gegeven,” aldus de officier. „Het stilzwijgen en niet ontkennen versterkt zo al nodig de overtuiging.”

o Makro-Duivendrecht (december 1986, schade / 150.000): Dezelfde versproren en technische overeenkomsten met de bommen bij Elba, een Shell-station in Nieuwegein en het Van Heutz-monument in Amsterdam.

o Makro-Duiven (dezelfde dag, schade 38 miljoen): De officier leidt R.'s betrokkenheid hierbij af uit overeenkomsten in de bomresten en de claimbrieven met de aanslag in Duivendrecht. De brand die de Makro in Nuth begin vorig jaar verwoestte en SHV deed besluiten zich uit Zuid-Afrika terug te trekken, is wel door de RARA geclaimd maar R. niet ten laste gelegd.

o Van Heutz-monument in Amsterdam (september 1984): Twee stemdeskundigen uit Engeland en Nederland hebben geconcludeerd dat het „met de hoogste graad van waarschijnlijkheid” R. was die telefonisch drie instellingen waarschuwde dat daar een bom was geplaatst. Een scholier raakte hierbij gewond.

o Shell-station in Nieuwegein (juni 1987, schade / 30.000): versproren en technische overeenkomsten met de bommen bij Elba, het Van Heutz-monument en de Makro's in Duivendrecht en Duiven.

o Shell-station Amsterdam: Een observant van het LTC heeft R. en enkele anderen 's nachts bij het gesloten benzinstation gezien. Later bleken de slangen te zijn doorgesneden.

Uitspraak 24 augustus.

Trouw, 11-8-'88

'Willie Wortel' kraakt bewijs in RaRa-zaak

door Joop Bouma

AMSTERDAM - Met een si-naasappelkistje vol elektronische onderdeeljes kwam hij de rechtszaal binnengewandeld, de Willie Wortel van de lage landen, elektrotechnisch ingenieur H. Erdtsieck uit Lienden.

En toen hij eenmaal het woord had gekregen bracht zelfs een steeds wanhopiger rechtbank-president mr. P. Michels hem niet meer van de wijs. Erdtsieck zei wat hij wilde zeggen en concludeerde met ijver en nauwgezetheid dat van het technisch bewijs dat justitie tegen de enig overgebleven RaRa-verdachte verzamelde, geen spaan deugt.

„Als ik zo'n rapport bij mijn baas had ingeleverd was ik waarschijnlijk op staande voet ontslagen”, zei ir. Erdtsieck. „En mag ik nu alstublieft een glaasje water”, want hij had de rechtbank nog heel wat te melden. Natriumchloride, verscheffertjes, IC-tjes, kookwekkertjes en zero-cross-timers. Daarover ging het gisteren in een bomvrij Paleis van Justitie in Amsterdam. Op verdenking van betrokkenheid bij onder meer een reeks Makro-branden stond daar de 30-jarige R. uit Amsterdam terecht.

R., die gedurende het politie-onderzoek en het gerechtelijk vooronderzoek weigerde enige verklaring af te leggen zweeg ook gisteren, toen de rechtbank-president de waslijst van verdenkingen doornam. Alleen in zijn laatste woord zou René R. van zich laten horen. Maar op dat moment was de rechtbank onder strenge veiligheidsmaatregelen al meer dan 13 uur bijeen.

's Ochtends in alle vroegte al werd het gerechtsgebouw door de politie op explosieven doorzocht. Vervolgens moesten alle bezoekers, ook zij die niet voor de RaRa-zaak kwamen, zich laten fouilleren. De drie advocaten van R. weigerden aanvankelijk het lijfelijk onderzoek. Toen één van hen, mr. Adèle van der Plas, door de politieblokkade drong werd ze krachtig in de arm gepakt door een robuuste parketwachster en tegen de grond gewerkt. Kort daarna lieten de verdedigers zich onder protest alsnog fouilleren.

Buiten blijven

Bij de ingang van de zittingszaal diende zich vervolgens een tweede incident aan, toen de parketpolitie zeven andere advocaten die het proces als waarnemer wilden bijwonen, de toegang weigerde. Pas in de middag, vijf uur na aanvang, mochten ze de zaal in.

De fouillering van de advocaten was voor één van hen, mr. P. Bakker Schut, reden om wraking te vragen voor voorzitter Michels van de strafkamer. Bakker Schut was laaiend over de visitatie van de verdedigers. „Voorzover ik weet voor het eerst in de geschiedenis van de Nederlandse rechtspleging.”

De strafpleiter had eerder al schriftelijk een verzoek tot wraking van

Michels ingediend vanwege enkele incidenten tijdens een formele zitting op 22 juli. Volgens de advocaat zou Michels niet in staat zijn 'onbevanging' de rechtszaak te leiden. De zitting werd langdurig geschorst, één van de zeven onderbrekingen gisteren. Het wrakingsverzoek werd uiteindelijk door mr. Asscher afgewezen.

De verdediging had drie getuigen opgeroepen, mede-bewoners van het kraakpand waarin René R. tot zijn arrestatie op 11 april verbleef. Belangrijke rol in de verhoren van deze getuigen speelde een deur, die door de politie bij de inval uit de kamer van R. werd meegenomen. Op stroken plakband, die bij het technisch sporenonderzoek werden aangetroffen bij enkele aanslagen, zaten versplintertjes, die volgens de politie 'voor honderd procent' afkomstig zijn van die deur.

Overeenkomsten

Het speciale landelijke coördinatieteam dat na de fatale brand bij de Makro in Nuth werd gevormd, had bij vergelijking van de onderdelen van de gebruikte brandbommen diverse opvallende overeenkomsten opgemerkt. Twee leden van het team, de anonieme opsporingsambtenaren 'L10' en 'L48', somden die overeenkomsten gisteravond op verzoek van het openbaar ministerie nog eens op.

Maar Erdtsieck, de elektrotechnisch ingenieur uit Lienden, getuige-deskundige voor de verdediging, was

daar geenszins van onder de indruk. Erdtsieck uitte kritiek op de kwaliteit van het politie-onderzoek.

Hij had de rechtbank een lijvig technisch rapport doen toekomen, maar hechtte er aan zijn bevindingen tot in detail nog eens met het edelachtbaar college door te nemen. Mr. Michels probeerde herhaaldelijk in te grijpen, maar ir. Erdtsieck bleef volharden.

„Ik probeer het een beetje duidelijk te maken, want u zult wel niet iedere dag met dit soort elektronische zaken te maken hebben. Ik praat hier bijvoorbeeld over een IC-tje, dat is zo'n torretje op pootjes.”

De ingenieur kwam tot de slotsom dat gezien de amateuristische manier waarop de ontstekingsmechanismen bij de meeste branden in elkaar waren geprutst, René R. nooit de maker ervan kon zijn geweest. „Hij zou het beter hebben gedaan.”

Tandy-theorie

De Tandy-theorie (volgens de politie waren de meeste elektronische onderdelen voor de brandbommen bij deze elektronicaketen gekocht) kon volgens Erdtsieck geen stand houden. „De spullen waarvan hier sprake is, zijn overal te koop.” Het opsporingsteam heeft, zo bleek gisteren, onder meer bij de Amsterdamse Tandy-vestigingen meer dan 80 000 aankoopnota's doorgesnuffeld op zoek naar aanwijzingen tegen R.

De verklaring van ir. Erdtsieck wakte achterdocht bij officier mr. Van der Kerk. „Uw verhaal maakt op mij niet bepaald een objectieve indruk. Wat zijn uw belangen eigenlijk in deze zaak”, vroeg hij zich af. Zijn opmerking ontlokte een krachtig protest van Bakker Schut.

Van der Kerk stond in zijn requisitoir langdurig stil bij de technische aanwijzingen die tegen R. zijn ingebracht. Met name het feit dat op één van de bom-onderdelen een gave vingerafdruk van R. is gevonden, weegt volgens hem zwaar.

Trouw, 11-8-'88

Radio in rechtszaal een 'prachtig, mislukt probeersel'

Van een onzer verslaggeefsters HILVERSUM - „Een prachtig, mislukt probeersel.“

Zo typeert een woordvoerster van de Vara de eerste rechtstreekse uitzending in de geschiedenis van een rechtszitting, waarvan in feite gisteren niet veel in de ether is gekomen. De Vara had tot eigen verbazing toestemming gekregen om de zitting, waarop de enige nog gedetineerde RaRa-verdachte terechtstaat, 'live' in haar 'woensdageditie' te brengen. De omroep zou van het begin van de zitting af tot één uur, het eind van haar zendtijd op woensdag, uitzenden. Doordat de verdediging direct om 9 uur al begon met een wrakingsverzoek met de bedoeling rechter Michels te doen vervangen, volgde schorsing op schorsing.

„Van de echte opening van de zaak hebben we maar een beetje kunnen meenemen.

Veel muziek

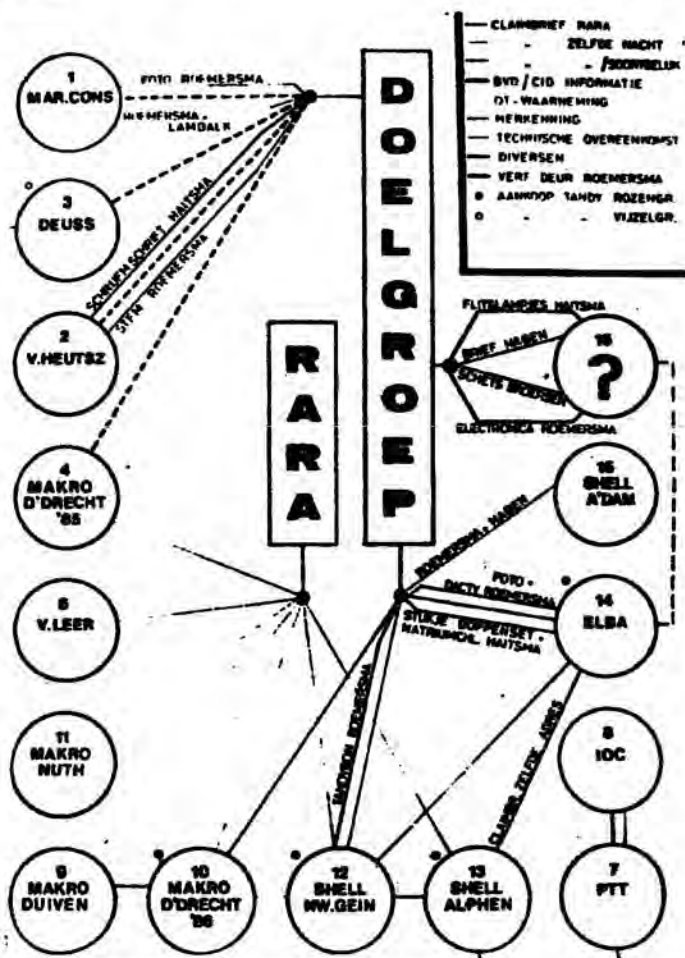
Jammer dat we zo'n unieke gelegenheid niet optimaal konden benutten", aldus de Vara-woordvoerster. „Niemand heeft ons een strobreed in de weg gelegd, maar ook niemand heeft zich iets van onze problemen aangetrokken. We hebben nu veel muziek in het programma moeten doen.“ Hoewel meer dan tien jaar geleden NCRV en Avro gedurende twee dagen opnamen uitzonden vanuit een Maastrichtse rechtszaal, was er gisteren toch sprake van een Nederlandse primeur. Met was de beruchte zaak van verpleger Frans H. - de man die enkele tientallen bejaarden in een verpleeghuis met insuline versneld naar hun dood hielp - waarvan Apeldoorns politievoorzitter, toen verslaggever, Peter Dijen destijds in de rechtszaal opnamen maakte. Maar dat werden samenvattingen voor beide om-

roepen.

„Na twee dagen werd mij van hogerhand verboden live opnamen te maken, maar van wie dat verbod kwam, is me nooit duidelijk geworden.“

Ook de indertijd bij de zaak-Frans H. betrokken officier van justitie, mr. J. Booster, herinnert zich niet precies meer waar het verbod vandaan kwam: „Het lijkt me niet uitgesloten dat de president van de rechtbank is benaderd door de minister van justitie die hem misschien van de dwalingen zijns weegs wilde doen terugkeren. Mevrouw Faber van de voorlichting van dit ministerie ontkent dat ten stelligste: „Dat mogen wij niet eens. De wet verbiedt dat. De president van de rechtbank is de enige die bepaalt wat er op een zitting gebeuren mag en wat niet.“

Het was ook volgens mevrouw Faber gisteren voor het eerst dat een rechtszaak live werd uitgezonden.

Telegraaf, 11-8-'88

• Een schematische voorstelling zoals men denkt dat de RaRa werkt.

Volkskrant, 11-8-'88

RARA-PROCES VERLOOPT IN KIFTERIGE SFEER
 Gefouilleerde advocaat verwijt rechter hetze te veroorzaken

Van onze verslaggever
ERNST CLOWTING

AMSTERDAM — Woensdagmorgen, paleis van justitie in Amsterdam. Het „RARA-proces” wil maar niet op gang komen.

Een advocaat gaat tegen de grond tijdens een schermutseling met een politieagente. De verdediging vraakt de voorzitter van de rechtbank omdat deze niet onpartijdig zou zijn. Het wrakingsverzoek wordt na een schorsing van twee uur afgewezen. De sfeer tussen de voorzitter van de rechtbank en de advocaten blijft de hele dag en avond kifterig. Ellenlange politieke verklaringen van getuigen en de verdachte zelf en tenslotte, in de avond, een eis van zeven jaar.

De moeilijkheden beginnen al voordat het proces is begonnen. In het gebouw is de politie nadrukkelijk aanwezig en iedereen die binnenkomt, wordt gefouilleerd. De drie advocaten van verdachte R. R. en een aantal van hun kantoorgenoten, vuilniszakken vol dossiers torsend, weigeren echter zich daaraan te onderwerpen. Koortsachtig telefonisch overleg met de griffier en mr P. Michels, voorzitter van de rechtbank, levert niets op. Er worden geen uitzonderingen gemaakt op de regel dat er wordt gefouilleerd.

Advocate mr A. van der Plas probeert toch door het politie-kordon te dringen. Een fors gebouwde agent houdt haar tegen. Er volgt enig duw- en trekwerk, waarbij Van der Plas ten val komt. Uiteindelijk geven de advocaten onder nadrukkelijk protest toe. Ze vrezen dat het proces anders zonder hen zal beginnen.

Aan de ingang van de rechtszaal opnieuw tumult. Er mag maar één advocaat naar binnen. De drie verdedigers van R. dringen toch tot hun kathedr door, de kantoorgenoten moeten buiten blijven. Het begin van het proces wordt nog even uitgesteld totdat de technici van de VARA klaar zijn met hun werkzaamheden.

De omroep zendt het proces tot twaalf uur 's middags rechtstreeks uit. Ongebruikelijk, maar de VARA had er tevoren toestemming voor gevraagd en heeft die gekregen, zowel van de rechtbank als van de verdediging. Toch mag Radio STAD geen bandopnames maken. De verslaggever moet zijn recorder afgeven.

Uiteindelijk kan de zaak beginnen. Maar advocaat mr P. Bakker Schut dient onmiddellijk een wrakingsverzoek in tegen rechter Michels. De raadsman had zijn bedenkingen tegen de rechter al in een brief kenbaar gemaakt aan rechtbankpresident mr B. Asscher. Michels is volgens Bakker Schut niet onbevooroordeeld. Toch had hij niet tot wraking willen overgaan, zegt hij, maar de gebeurtenissen rond de fouillering en het niet toelaten van zijn kantoorgenoten zijn druppels die de emmer doen overlopen.

Decreet

„Het is voor het eerst in Nederland dat advocaten worden gefouilleerd”, fulmineert Bakker Schut. In West-Duitsland zijn daar wetten voor nodig. Hier gaat dat via uw decreet.” Bakker Schut verwijt Michels een ongekende hetze te veroorzaken „die precies past in het plaatje van deze zaak”.

Er is volgens de advocaat een toenemende neiging bij de strafrechter om rechtsbeginselen en grondrechten volledig ondergeschikt te maken aan de orde op de zitting.” Hij noemt Michels niet alleen bevooroordeeld, maar ook nog ongekend eenzijdig en partijdig.

Michels en zijn twee mederechters trekken zich daarna terug. Een college bestaande uit die mederechters en een andere, niet betrokken rechter, moet over het wrakingsverzoek beslissen. Die derde man blijkt rechtbankpresident mr B. Asscher zelf te zijn. Hij vraagt Bakker Schut zijn bezwaren tegen Michels nogmaals te vertellen, zodat hij zich een goed oordeel kan vormen.

Na een schorsing van bijna twee uur deelt Asscher zijn beslissing mee. Hij ziet geen grond het verzoek tot wraking toe te wijzen. Van partijdigheid bij Michels is hem niets gebleken. En passant krijgt het NOS-journaal toestemming in de rechtszaal te filmen, als verdachte R. maar niet in beeld komt.

STAD mag alsnog gebruik maken van de opnamen van de VARA. Die heeft inmiddels wel de volledige naam van de verdachte, die een paar keer is gevallen, rechtstreeks de ether in gestuurd. Bakker Schut, daarop opmerkzaam gemaakt: „O jee, daar had ik niet bij nagedacht. Maar het is nu toch al te laat.”

Het proces kan dan om twee uur 's middags toch nog beginnen. Officier van justitie mr A. van der Kerk leest de tenlastelegging voor. Zeven beschuldigingen, waarvan hij er uiteindelijk één laat vallen wegens gebrek aan bewijs. Aanslagen op onder meer de Makrovestigingen in Duivendrecht en Duiven, de paspoortenfabriek Elba in Schiedam, twee Shell-pompen en het Van Heutzmonument in Amsterdam.

Politiek

Dan weer discussie, ditmaal tussen verdediging en officier. De advocaten willen twee getuigen-deskundigen horen over de politieke achtergronden van de zaak. De officier vindt dat niet nodig. De rechtbank beslist uiteindelijk dat ze toch hun verhaal mogen doen.

R. had al aan het begin van het proces te kennen gegeven niets te willen zeggen over de zaken waarvan hij wordt beschuldigd. De behandeling van de feiten is daarom slechts een monoloog van rechter Michels, die in smeltreinvaart en vrijwel onverstaanbaar mompelend, door de processen-verbaal gaat.

Al tijdens een pro-forma zitting in juli

was gebleken dat er tegen R. vrijwel uitsluitend technische bewijzen zijn. Op ontstekingsmechanismes van een aantal bommen en op plakband daaromheen zijn R.'s vingerafdrukken gevonden en verschilders. Die schilders zijn volgens de politie-deskundigen afkomstig van een deur die bij R. thuis dienst deed als tafel.

Bij huiszoeking zijn bommen gevonden van elektronica-onderdelen die overeenkomen met onderdelen van de brandbommen. De stem die de portier van een hotel waarschuwde voor de bomontploffing bij het Van Heutzmonument en die is opgenomen op band, vertoont volgens onder anderen een deskundige van Scotland Yard duidelijke overeenkomsten met die van R., maar meer ook niet.

Getuigen van de verdediging verklaren dat de deur/tafel tot eind 1986 heeft gestaan in de gemeenschappelijk ruimte van het pand waarin R. woont. Een elektrotechnisch ingenieur betoogt dat de politie-technici prutswerk hebben geleverd bij hun analyse van de gebruikte brandbommen. „Als ik zo'n rapport bij mijn baas had ingeleverd, was ik op staande voet ontslagen.” In tegenstelling tot de politie ziet hij geen duidelijke verbanden tussen de bij de verschillende aanslagen gebruikte brandbommen. Zijn betoog is zeer lang, tot duidelijke ergernis van rechter Michels.

Een getuige van het Gerechtelijke Laboratorium in Rijswijk gaat daar weer tegen in, evenals leden van het Landelijk Coördinatie Team, dat speciaal is opgericht voor de opsporing van RARA. Ze presenteren zich onder codenamen als L10 en L48. Vervolgens plaatsen twee politieke deskundigen namens de verdediging de acties van RARA in een politieke context.

De verdediging herhaalt het standpunt dat Bakker Schut ook al op de pro-forma zitting in juli had ingenomen. Het Openbaar Ministerie is volgens de advocaten niet ontvankelijk, omdat het onevenredig zware middelen zou hebben ingezet bij de opsporing van RARA. Het technisch bewijs zou onrechtmatig zijn verkregen, omdat er bij de huiszoeking te laat en te kort een rechter-commissaris aanwezig was geweest.

Onschuldiger

Bovendien bewijst het gevonden materiaal volgens de advocaten niets. De vingerafdrukken op de tijdmechanismen zeggen niets over de identiteit van de maker ervan, hooguit dat R. ze ooit in handen heeft gehad. En een tijdmechanisme kan ook met een ander, onschuldiger doel zijn gemaakt dan voor een brandbom.

Officier van justitie Van der Kerk trekt flink van leer. De aanslagen van RARA en andere groeperingen hebben

de rechtsorde volgens hem fors geschokt. Ze hebben flinke schade veroorzaakt — totaal ruim 150 miljoen gulden —. „Dat de Makro zich, gedwongen door grof geweld, heeft teruggetrokken uit Zuid-Afrika, is een klap voor de rechtsorde, onafhankelijk van de morele vraag of de Makro in Zuid-Afrika zou moeten zijn.”

R. legt uiteindelijk zelf een verklaring af, zonder op de feiten in te gaan of zijn rol daarbij ter sprake te brengen. Zijn verhaal is sterk politiek getint. Hij geeft toe sympathisant te zijn van de strijd van RARA. „Ik zie de aanslagen als noodzakelijk, revolutionair geweld, iets waarvan de legitimiteit voor mij buiten twijfel is.”

De rechtbank doet op 24 augustus uitspraak.

De Waarheid, 11-8-'88

Rechter probeert verdediging Rara-verdachte te frustreren

Van een verslaggever

Na een voorarrest van vier maanden is woensdagochtend het proces tegen René Roemersma, de laatste zogenaamde Rara-verdachte begonnen. Het begin van het proces stond in het teken van de bevangenschap van de president van de rechtbank Michels voor ongerègelde zaken. Iedereen die het gerechtsgebouw aan de Prinsengracht in Amsterdam binnen moest werd bij de ingang gefouilleerd. Dit leidde hier tot chaotische tafereelen.

Enkele advocaten vonden het geen pas geven dat zij door de politie werden gefouilleerd en protesteerden fel. Dit leidde in een geval zelfs tot een handgemeen, waarbij advocate mevrouw Van de Plas op de grond belandde. Bij de rechtszaal zelf waren de veiligheidsmaatregelen nog strenger. Alleen personen die op lijsten van de parketwacht voor kwamen werden toegelaten. Dit leidde ertoe dat zelfs advocaten van andere verdachten in deze zaak, de toegang tot de rechtszaal ontzegd werd.

Ook anderszins was in de vroege ochtend door de politie tjt — op z'n zachtst gezegd — merkwaardige handelingen overgegaan. Om half zeven 's ochtends werd de hele cel van René overhoop gehaald, omdat men al van tevoren op de hoogte wilde zijn van de verdediging van de verdachte. De verdediger van René stelde in de rechtszaal direct de ontoelaatbaarheid van al deze handelingen aan de orde. „Dit is nog nooit gebeurd in Nederland”, aldus de verdediger Bakker-Schut. Hij stelde dat er op aanzetten van de president van de rechtbank een sfeer was ontstaan die ontoelaatbaar was. Met name wegens bovenstaande ge-

beurtenissen, maar ook omdat de rechter een aantal getuigen van de verdediging (die de politieke aspecten van de zaak wilden benadrukken) had geweigerd, besloot Bakker-Schut rechtbankpresident Michels te wraken. Hij wilde dus dat een andere rechter de zaak zou voorzitten.

Mikpunt

Al vanaf de arrestatie van acht mensen als zogenaamde verdachten van Rara-activiteiten hebben zich allerlei dubieuze ontwikkelingen in de zaak voorgedaan. De verdachten werden continu door elkaar aflossende agenten verhoord. Dit ondanks dat de verdachten allen hadden laten weten geen verklaringen af te leggen zonder met hun advocaten te hebben gesproken, hetgeen een normaal recht is in Nederland.

Het bewijs dat justitie had tegen de gearresteerden bleek in de praktijk flinterdun te zijn, al spoedig werden zeven van de acht mensen in vrijheid gesteld. De laatste verdachte, Roemersma, leek daarom het mikpunt te worden van justitie. Een speciaal politieteam was zestien maanden met deze zaak bezig geweest en men wilde nu niet met lege handen blijven zitten. Ook in de gevangenis ging men daarom voortdurend door met de verhoren, totdat rechtbankpresident Asscher bepaalde dat dit ongeoorloofd was. Justitie lijkt in deze zaak daarom niet alleen een bok geschoten te hebben, maar met pure intimidatiepraktijken haar gezicht te willen redden.

Terwijl de rechtszaak begon verzamelde zich voor het gerechtsgebouw een groep van ongeveer honderd sympathisanten van de verdachte. Pamfletten werden uitgedeeld waarin werd gesteld dat men zich niet zou laten intimideren door politie en justitie, die de solidariteit met de anti-apartheidsstrijd probeerden te breken.

Vrije Volk, 11-8-'88

TEGEN RARA-VERDACHTE 7 JAAR CELSTRAF GEEIST

AMSTERDAM — De Amsterdamse officier van Justitie mr. A. O. van der Kerk heeft gisteravond zeven jaar gevangenisstraf geëist tegen RaRa-verdachte René R. De eis is gebaseerd op zes van de vijftien in het grootscheepse onderzoek betrokken 'terreurdaden'. De eis is zo hoog, lichtte de officier toe, omdat R. deel uitmaakt van een groep die niet alleen enorme materiële schade aanricht, maar tevens het leven van vele onschuldige burgers, werknemers van de Makro, brandweerlieden en toevallige voorbijgangers in gevaar heeft gebracht.

„Bovendien hebben zij een schok door ons land doen gaan,” stelde mr. Van der Kerk. „Een vorm van terrorisme die tot dan toe in ons land niet voor mogelijk werd gehouden. De gepleegde misdaden horen in een rechtsstaat als de onze niet thuis en als ze dan toch plaatsvinden, dan hoort de politie de daders snel te kunnen aanhouden.”

„Gebeurt dat niet en kan een groep als Rara ongehinderd telkens weer zijn slag slaan,” ging de officier verder. „dan kan bij velen het besef groeien dat een democratische, tolerante rechtsstaat als de onze geen antwoord op terrorisme heeft. Justitie en politie moeten dan ook, binnen de grenzen die een democratische rechtsstaat hen stelt, alles in het werk stellen om deze misdaden op te lossen en de daders voor de rechter te brengen. Al was het alleen maar om het vertrouwen in de rechtsstaat te herstellen.”

Verdachte R. wordt beschuldigd van een poging tot brandstichting bij de Elba-drukkerij, van medewerking aan een bomaanslag op het Van Heutsz-monument in Amsterdam, waarbij één schoolkind werd gewond; van medeplichtigheid aan brandstichting bij Makro-vestigingen in Duivendrecht en Duiven (beide in '86) en tenslotte van assistentie bij de aanslagen op Shell-stations in Nieuwegein (juli 1987) en Amsterdam (maart dit jaar).

René R. rageerde op de eis met een toelichting op het handelen van RaRa. „Ik zal niet de laatste politieke gevangene zijn,” betoogde hij. „Iedere dag groeit de noodzaak tot actie. RaRa heeft laten zien dat verzet nodig blijft. Niet de RaRa is op 11 april uit de anonimiteit gehaald, maar de contouren van een nieuwe politieke beweging.”

Hij was ruim een uur aan het woord over de politiek van de machthebbers in de drie continenten („Over de Derde-Wereldlanden spreken we niet, dat is denigrerend”). „RaRa heeft de noodzaak van revolutionair geweld aangetoond,” stelde de verdachte. „Die aanslagen, die 38 miljoen gulden schade, zijn niets in vergelijking met ook maar één druppel zwart bloed.”

De eis van de officier van Justitie en het pleidooi van de verdachte zijn de voorlopige hoogtepunten van een rechtszitting vol incidenten, schorsingen en irritaties over en weer. Zo werd de zitting maar liefst vijf keer geschorst en vroeg advocaat mr. P. Bakker Schut al direct bij aanvang om vervanging van rechter mr. P. Michels. Deze zou bevooroordeeld zijn. Het verzoek van Bakker Schut werd overigens afgewezen door rechtbankpresident mr. Asscher.

De bewijzen tegen de verdachte R. zijn volgens advocaat mr. Bakker Schut 'erg mager'. Die bewijslast bestaat uit wat verresten, enkele vingerafdrukken en een bandje met de stem van de verdachte. De raadsman betoogde verder dat een groot deel van de bewijslast op onegelijke gronden was verkregen. Het omstreven 'hengelen' in de brievenbus van STAD Radio Amsterdam was een van de voorbeelden. De huiszoeking in het pand aan de Overtoom zou ook op onwettige wijze zijn uitgevoerd.

De verresten op een oude deur uit het kraakpand, waar R. woonde, konden volgens de advocaat niet overtuigen als bewijsmateriaal. De deur deed dienst als tafel in een ruimte waar iedereen in en uit liep en werkte.

Vervolgens ontstond de nodige heisa rond de verklaring van politiemann 'L 10', een lid van het Landelijk Oriënta-

tie-team dat was belast met het onderzoek naar RaRa. Deze getuige stelde dat het materiaal voor een brandbom moeilijk is te verkrijgen. Een bewering die werd tegengesproken door de getuige-deskundige van de verdediging Erdtsieck.

'L 10' onthulde bovendien dat de vervolging van de verdachte op een keerpunt kwam toen diens vingerafdrukken werden gevonden op bommen die waren gebruikt bij onder meer de aanslag op de Elba-drukkerij in Schiedam. Ook dat argument werd door Erdtsieck terzijde geschoven: „Een tijdsmechanisme kan overal voor dienen. Dat kan iedereen vastpakken, zonder daarmee meteen ook betrokken te zijn bij een uiteindelijk doel.”

De getuigenis van 'L 10' leidde ook nog tot een botsing. De verdediging had er namelijk grote bezwaren tegen dat de agent gedurende de zitting in de rechtszaal gezeten, en dat is verboden voor mensen die nog moeten getuigen. Zij kunnen voordeel putten uit eerdere verklaringen. Toen hij daarop werd gattendeerd erkende rechter Michels dat hij de agent, die tegelijk met zijn collega's was binnengekomen, niet als getuige had onderkend. Het is nu aan de rechter om uit te maken hoe zwaar hij de de verklaring van 'L 10' laat wegen bij zijn eindoordeel.

Advocaat verrast door openheid radioverslag

AMSTERDAM — Geen van de betrokkenen had er eigenlijk bij stilgestaan. Maar medewerking verlenen aan een verzoek van de Vara om de rechtszaak tegen de laatste RaRa-verdachte live uit te zenden, betekende wel dat de naam van de verdachte voluit te horen was. Dat geschiedde meteen bij het begin van de rechtszaak. Gebruikelijk is dat in persverslagen verdachten alleen met hun afgekorte achternaam worden aangeduid — in een rechtstreeks radioverslag bleek dit onmogelijk vol te houden.

„Geen moment aan gedacht dat zo iets zou kunnen gebeuren,” gaf advocaat mr. Bakker Schut geschrokken toe. „Wij hebben er geen moment bij stilgestaan dat daar problemen mee zouden kunnen zijn. Eerlijk gezegd ook vergeten na te trekken.”

Een Vara-medewerkster tilde niet zo zwaar aan deze 'misstap': „Maar R. wordt toch ook in verschillende blaadjes met naam en toenaam genoemd?”

Een woordvoerder van de rechtbank besaamt dat deze consequentie ook niet was voorzien: „Als er een volgende gelegenheid komt om een rechtszaak live uit te zenden, zal er wel degelijk rekening mee moeten worden gehouden,” zegt hij.

Behalve de Vara-radio kreeg ook het televisie-journaal toestemming opnamen te maken van de rechtszitting.

Proces vol schorsingen, irritaties en incidenten. Amsterdamse verdachte noemt RaRa 'een nieuwe politieke beweging'

Parool, 11-8-'88

Eis zeven jaar voor Rara-verdachte R.

Aandeel in zes 'terreur-aanslagen' bewezen geacht

(Van een onzer verslaggeefsters)

AMSTERDAM - Zeven jaar gevangenis. Dat is de straf die officier van justitie mr. A. O. Van der Kerk gisteravond laat eiste voor de dertigjarige 'Rara-verdachte' René R.

De raadslieden van R. achtten geen van de ten laste gelegde misdrijven bewezen en stelden bovendien dat de huiszoeking bij R. onrechtmatig was. Vrijspraak, zo luidde hun tegeneis.

De rechtbank had een marathonzitting van negen uur gistermorgen tot half twee vannacht nodig om de zaak tegen R. te behandelen. Overigens werden grote delen van de zitting rechtstreeks uitgezonden door de Vara-radio, waardoor herhaaldelijk de volledige naam van de verdachte door de ether ging.

Volgens mr Van der Kerk zijn er voldoende bewijzen verzameld om te kunnen concluderen dat R. medeplichtig is aan zes aanslagen: de - overigens mislukte - poging om een brandbom tot ontploffing te brengen bij paspoortenfabrikant Elba, twee wél ontplofte brandbommen bij het Makro-filiaal in Duivendrecht en één in Duiven; aanslagen op Shell-benzinestations in Amsterdam en Nieuwegein en een brandbom bij het Van Heutz-monument op het Olympiaplein in Amsterdam. In totaal werd bij deze aanslagen voor 150 miljoen gulden schade aangericht.

Terreur

Van der Kerk noemde als argumenten voor zijn eis 'de ernst van de gepleegde feiten en de schade, alsmede het gevaar voor personen en de enorme maatschappelijke onrust die door de aanslagen is ontstaan'. Hij sprak van 'een vorm van terreur die tot dan toe in Nederland niet voor mogelijk werd gehouden'.

"Tegenover deze buitengewoon grove inbreuken op de rechtsorde behoort een strenge straf te staan." En: "Dat een bedrijf als de Makro door een hele serie terreuraanslagen uiteindelijk, murw gemaakt, besluit zich terug te trekken uit Zuid-Afrika, gedwongen door grof geweld, is een klap voor de rechtsorde, onafhankelijk van de morele vraag of de Makro in Zuid-Afrika thuishoort of niet," zo meende de aanklager.

Van der Kerk vertelde dat de mislukte aanslag op de paspoortenfabriek Elba justitie uiteindelijk op het spoor van de verdachte zette. Het speciaal tegen Rara ingezette Landelijk Coördinatie Team (LCT) had al wel verdenkingen tegen R., "maar de feestvreugde brak pas goed los toen men op de onderdelen van de bom bij Elba de vingerafdrukken van R. aantrof," aldus Van der Kerk.

Later werd R. ook 'geobserveerd' toen hij met anderen naar een Shellstation in Amsterdam ging. Wat hij daar deed, konden de rechercheurs niet zien, maar direct na zijn vertrek werden doorgesneden brandstofslangen en andere vernielingen aangetroffen.

Een huiszoeking op 11 april leverde een belangrijk deel van het bewijsmateriaal op dat justitie tegen R. gebruikt. Het gaat hierbij met name om een deur die als werktafel werd gebruikt en een aankoopbon van elektronische onderdelen die voor een aantal van de bommen zouden zijn gebruikt.

Volgens Van der Kerk zijn verfsplinters van de deur op drie bommen aangetroffen. Verder hebben leden van het LCT bij drie elektronica-zaken in Amsterdam in totaal 80.400 kopieën van aankoopbonnen gecontroleerd. Op drie daarvan stonden onderdelen in combinaties die ook in de bommen werden aangetroffen. Van één kopie werd het origineel bij R. aangetroffen.

De teksten van de brieven waarmee Rara een aantal van de aanslagen heeft opgeëist, overtuigde justitie ervan dat het bij alle genoemde aanslagen om dezelfde groep ging. "We hebben echter alleen tegen R. wettig en overtuigend bewijs," aldus Van der Kerk. Hij is dan ook als

enige voorgeleid van de in totaal zes mannen en vier vrouwen die werden gearresteerd. Op R. na moesten zij allen binnen korte tijd weer worden vrijgelaten. Tegen één van hen loopt nog een onderzoek.

'Onwettig'

De drie advocaten die R. verdedigden, betwisten de rechtmatigheid van de huiszoeking, omdat de rechter-commissaris die daar bij moest zijn, slechts dertien minuten in het huis is geweest, terwijl de huiszoeking zes uur duurde. Het daar verjaarde bewijsmateriaal is dan ook onwettig verkregen, zo stelt de verdediging.

De raadslieden hechten in elk geval geen waarde aan dit materiaal. Zij riepen twee huisgenoten van R. op als getuigen, die verklaarden dat de deur nooit door de verdachte is gebruikt als 'knutseltafel', waardoor de verfsplinters op de bommen ook niet van deze deur afkomstig kunnen zijn. Volgens R.'s raadslieden is het technisch rapport over de schilfers ook lang niet zo waterdicht als justitie doet voorkomen. Ook de vingerafdrukken van R. op de Elba-bom en de aankoopbonnen bewijzen volgens de raadslieden niets. De verdachte kan onderdelen van de bom in zijn handen hebben gehad, zonder de bestemming ervan te weten, aldus advocaat mr P. Bakker Schut. De aankoopbonnen bewijzen volgens hem evenmin dat de onderdelen erop gebruikt zijn voor bommen.

De twist over het bewijsmateriaal was voor de raadslieden overigens ondergeschikt aan de politieke lading die de strafzaak tegen R. volgens hen heeft. Het LCT zou niet zijn ingesteld om strafbare feiten op te sporen, maar om 'het linkse politieke verzet te liquideren', zoals Bakker Schut het formuleerde.

De president van de strafkamer, mr P. Michels, doet over twee weken uitspraak. Een verzoek van de verdediging om R. tot die tijd in vrijheid te stellen, wees hij af.

Trouw, 12-8-'88

Uit angst voor bom moest iedereen betast worden

door Joop Bouma

AMSTERDAM - Het fouilleren van advocaten, zoals woensdag in het Amsterdamse paleis van justitie gebeurde bij het proces tegen RaRa-verdachte René R., is uniek in de Nederlandse rechtspleging. Maar net zo ongewoon was het dat ook rechters, officieren van justitie, griffiers en politie-ambtenaren visitatie moesten toestaan.

Voor zover bekend is nooit eerder een zo vergaande veiligheidsmaatregel getroffen voor aanvang van een rechtszitting. Iedereen, ook personen die voor heel andere zaken in het Amsterdamse gerechtsgebouw moesten zijn, diende de ongewenste intimiteit te ondergaan.

De maatregel had volgens mr. P. Michels, vice-president van de Amsterdamse rechtbank en voorzitter van de strafkamer die de zaak tegen R. behandelde, maar één doel: voorkomen dat de zitting door een valse bommelding zou moeten worden geschorst. Het gebouw was die ochtend na grondige doorzoeking door de Amsterdamse gemeentepolitie 'bomvrij' verklaard. Die status kon, aldus de politie, gedurende het proces alleen maar worden gehandhaafd als vervolgens ook alle bezoekers van het paleis van justitie zouden worden gevisiteerd.

„Niet alleen advocaten werden gefouilleerd, maar iederéén”, zegt Michels met nadruk. „Ikzelf ook.” De advocaten van René R. toonden zich woensdagochtend, toen ze het gebouw binnen wilden gaan, woedend over de maatregel. Ze weigerden aanvankelijk fouillering, maar lieten zich na enige discussie uiteindelijk toch onderzoeken, zij het onder protest.

Doorlopen

De verdedigers waren trouwens ook niet ongefouilleerd binnen gekomen. Toen één van hen probeerde door te lopen, werd ze beetgepakt door een agente en hardhandig teruggeduwd. Het was overigens opmerkelijk dat de gemeentepolitie woensdag in de hal van het paleis van justitie de visitatie verrichtte, terwijl formeel de bevoegdheid in het gebouw bij de parketpolitie ligt.

Eén van de advocaten, mr. P. Bakker Schut, ging bij aanvang van de strafzaak in op de gebeurtenissen bij de ingang. „Schokkend, dit past precies in de hetze die er rond deze zaak wordt opgevoerd. Waar in West-Duitsland speciale wetten voor nodig zijn, gaat hier via uw decreet”, zei Bakker Schut tegen strafkamervoorzitter Michels.

Ook de Nederlandse orde van advocaten is verbaasd. De orde wil opheldering over de gedwongen visitatie. „We zullen nagaan wat er woensdag precies gebeurd is”, zegt de deken van de orde, mr. P. Wackie Eysten.

Ongepast

Wackie Eysten vindt het ongepast dat advocaten zich moeten onderwerpen aan visitatie. „Dit gaat wel erg ver. In de wet staat dat het verkeer tussen gedetineerde en raadsman onbelemmerd moet kunnen plaatsvinden. Ik heb zelf ook wel strafzaken meegemaakt met extra veiligheidsmaatregelen, maar dan kregen advocaten vooraf een pasje zodat ze ongehinderd konden doorlopen.”

Al eerder is gebleken dat de advocatuur gevoelig is voor maatregelen die kunnen worden uitgelegd als een inbreuk op de vertrouwenspositie van raadslieden. Zo zijn er destijds ernstige bezwaren geuit tegen de detectiepoortjes die bij de ingang van de huizen van bewaring werden geplaatst.

Iedereen, dus ook de advocaten, moet door de poortjes, die gaan piepen als er grotere metalen voorwerpen passeren. De dagelijkse praktijk is nu dat bij advocaten, die bij zo'n poortje een alarm veroorzaken, uitsluitend een vluchtige inspectie van de koffer of tas wordt uitgevoerd. „Maar wat er nu in Amsterdam is gebeurd, gaat alweer iets verder”, vindt Wackie Eysten. Rechter Michels is niet onder de indruk van de kritiek van de advocaten. „Ik heb als politierechter meegemaakt dat het hele gebouw moest worden ontruimd vanwege een bommelding. Zo iets kost uren. Dat wilde ik voorkomen bij deze zaak. Ik heb in overleg met de officier van justitie gevraagd om de garantie dat het gebouw bomvrij zou blijven en de politie had toen als voorwaarde dat dan ook iedereen

gefouilleerd moest worden. Het wordt nu gebracht alsof we alleen op de advocaten uit waren. Dat is pertinent onjuist.”

Grotere dreiging

Mr. F. Fliet, president van de rechtbank in Zwolle en voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor rechtspraak, bevestigt dat visitatie van advocaten „tot op heden niet erg gebruikelijk is”. „Maar we kunnen als rechterlijke macht natuurlijk niet blind zijn voor het feit dat jammer genoeg gewelddadigheden steeds verder opdringen. De dreiging is in de loop der tijd wat groter geworden. De aard van de criminaliteit en de ernst van de gewelddadigheden veranderen. De zaak die in Amsterdam speelde, is daar een voorbeeld van.”

„Niemand in de rechterlijke macht zal echt gelukkig zijn met dit soort maatregelen”, aldus Fliet. „Het zou niet nodig moeten zijn. Maar als je een gebouw wilt beveiligen kun je geen onderscheid gaan maken voor advocaten.”

De Vereniging sociale advocatuur in Nederland zal een protestbrief sturen aan de president van de Amsterdamse rechtbank. „Wij vinden de gang van zaken onaanvaardbaar en zullen het er niet bij laten zitten”, zegt voorzitter A. van den Biesen. „Deze maatregel ondermijnt de vertrouwenspositie van advocaten.” Mr. Van den Biesen verwerpt het argument van rechter Michels, dat de visitatie zonder aanzien des persoons werd uitgevoerd. „Dat is gewoon een soort excuus. En als rechters zich visitatie willen laten welgevallen, moeten ze dat zelf maar weten. Bezopen is het natuurlijk wel. De suggestie wordt gewekt dat rechters en officieren een veiligheidsrisico zijn voor een gerechtsgebouw.”

De Waarheid, 12-8-'88

RECHTZAAK TEGEN RARA-VERDACHTE STAAT IN TEKEN VAN HETZE

Van een verslaggever

Woensdagnacht heeft de officier van justitie zeven jaar gevangenisstraf geëist tegen de laatste zogenaamde Rara-verdachte. De verdediging daarentegen haalde de bewijsvoering van het openbaar ministerie onderuit en verlangde de vrijlating. René Roemersma had intussen zijn stilzwijgen verbroken en verklaard sympathie te hebben voor de acties die door Rara waren gevoerd tegen het apartheidsbewind in Zuid-Afrika.

De rechtszaak was woensdag met het nodige tumult begonnen. De verdediging diende een verzoek van wraking tegen mr. Michels, de voorzitter van de rechtbank, in. Deze had zich in deze zaak duidelijk voorgenomen getoond en zou daarom niet neutraal over de zaak kunnen oordelen. Hoewel verdediger Bakker Schut met vele argumenten de hetzachtige sfeer illustreerde die mede door speciale maatregelen van rechter Michels gecreëerd was, werd het verzoek tot wraking door rechtbankpresident Asscher afgewezen.

Tijdens de rechtszaak zelf bleek al dat de enige bewijzen waarover het openbare ministerie beschikte van technische aard waren. Men beriep zich op een stemanalyse van de verdachte, verfsporen, vingerafdrukken en een winkelbon waarmee technische apparatuur voor een gebruikte bom mee gekocht zou zijn. Soortgelijke bewijzen had de politie enige tijd geleden ook gebruikt tegen zeven andere gearresteerden in deze zaak; wegens gebrek aan bewijs werden zij echter al spoedig vrijgelaten. Deskundigen van de verdediging veegden ook nu de vloer aan met het bewijsmateriaal. Elektrotechnisch ingenieur H. Erdtsieck had geen goed woord over voor het aangevoerde bewijsmateriaal. „Als ik zo'n rapport bij mijn baas had ingeleverd was ik waarschijnlijk op staande voet ontslagen”, betoogde hij. Rechter Michels liet echter herhaaldelijk blijken niet ontvankelijk te zijn voor argumenten van de verdediging. Hij onderbrak het betoog van Erdtsieck en liet met verveelde zuchten blijken geen belangstelling te hebben voor diens betoog. Erdtsieck liet zich echter niet van de wijs brengen en besloot zijn technisch verhaal met de conclusie dat de gebruikte bom nooit door verdachte gemaakt kon zijn. Deze zou nooit een dergelijk amateuristisch geval in elkaar prutsen.

Politiek denken

Overigens kon het argument van de officier dat de bom de duidelijke handtekening van Rara droeg al snel doorgeprikt worden. Constructietekeningen van een dergelijk produkt hadden al lang geleiden in het actieblad Bluf! gestaan en konden door iedereen zijn gemaakt. Ook de verfsporen waar justitie zich op beriep wezen niet eenduidig in de richting van de verdachte: die waren afkomstig uit een ruimte die door vele mensen gebruikt werd. Verder stonden de vingerafdrukken die de politie op een deel van een ontstekingsmechanisme gevonden had tussen vele andere vingerafdrukken. Er was geen enkel bewijs dat deze vingerafdrukken afkomstig waren van de constructeur van het mechanisme. Deze onbekende constructeur kon net zo goed een los onderdeel gebruikt hebben waarop al afdrukken stonden.

Op het eind van de zitting voerde de verdachte ook zelf het woord: „Ik zal mijn positie meteen duidelijk stellen: ik ben een sympathisant van de Rara, maar als dat tot een veroordeling leidt bent u de eerste rechter die politiek denken strafbaar stelt.” Uitvoerig beargumenteerde hij in welk licht men de acties van Rara tegen Zuid-Afrika moest zien: „De bevrijdingsstrijd in Zuid-Afrika is voor onze generatie wat de strijd in Vietnam voor de generatie van '68 was. Een strijd waarin de morele verontwaardiging en woede omgezet worden in een politiek bewustzijn. Zuid-Afrika is een brandpunt van tegenstellingen. Het is een oorlog van Noord tegen Zuid en zonder de imperialistische steun van het Westen zou het blanke regime al lang naar de stronchoop van de geschiedenis verbannen zijn. Wat is dat lullige brandje bij de Makro vergeleken bij een druppel zwart bloed? De honderdvijftig miljoen schade is maar een schijntje vergeleken bij het geld dat het Westen uit de drie continenten zuigt.”

Roemersma stelde verder dat het speciaal opgerichte politieteam, het LCT, niet tot doel had Rara uit de anonimiteit te halen. Dit was slechts de aanleiding „om te komen tot de oprichting van een politieke politie, een Nederlandse FBI, die later moet uitgroeien tot de Nederlandse tak van Europa. De staat verbergt haar werkelijke doelstellingen achter rookgordijnen.

Telegraaf

Ondanks alles achtte officier van justitie A. van der Kerk het noodzakelijk om een lange gevangenisstraf van zeven jaar te eisen. De verdediging van René Roemersma stelde in zijn pleidooi dat het bewijsmateriaal te mager was om van enige schuld te kunnen spreken. Verder stelde men dat het aangevoerde materiaal onrechtmatig was verkregen en voor een deel vervalst.

Van het opgeklopte sfeertje rond de rechtszaak tegen Roemersma maakt met name De Telegraaf zich tot tolk. In een hoofdredactioneel commentaar van het blad noemt men, voorbijgaand aan alle argumenten van de verdediging en vooruitlopend op de uitspraak van de rechter, de verdachte al bij voorbaat „de Rara-terrorist”. De Telegraaf gebruikt deze zaak verder om zijn jarenlange oorlog met de Vara weer nieuw leven in te blazen. De Vara-radio zond het proces gedeeltelijk rechtstreeks uit. Volgens De Telegraaf zou men hiermee propaganda maken voor Rara en zouden dit soort uitzendingen een aanzuigende werking hebben. De krant gaat er hierbij maar even aan voorbij dat de rechter speciaal toestemming heeft gegeven voor de uitzending.

De uitspraak in deze rechtszaak volgt op 24 augustus.

Parool, 11-8-'88

"IK BEN POLITIEK GEVANGENE"

Verdachte noemt zich verzetsheld

door TANJA VAN BERGEN

AMSTERDAM - "Het zal duidelijk zijn dat ik een sympathisant ben van de strijd van de RARA en de commando's als No-Passaran. Ik zie de aanslagen als noodzakelijk revolutionair geweld, waarvan de legitimiteit voor mij buiten twijfel is. Wat is de waarde van een lullig brandje bij de Makro tegenover één druppel zwart bloed? Niets, wat mij betreft."

Zo begon gisteravond laat 'Rara-verdachte' René R. aan het voorlezen van zijn pleitnota. Het was voor het eerst sinds zijn arrestatie op 11 april dat hij een verklaring aflegde. Maar: "Ik zal niet de vraag van schuld of boete beantwoorden die de officier van justitie mij om de nek heeft gehangen," zei hij.

Volkerenmoord

R. ziet zichzelf namelijk niet als een verdachte van zware misdrijven, maar als een 'politiek gevangene'. Hij heeft sinds hij op 11 april werd aangehouden dan ook geen uitspraken willen doen over de zaken die hem ten laste worden gelegd. Niet hij maar de Nederlandse staat moet zich hier verantwoorden, vindt R. Want 'alle westerse staten, zonder één uitzondering, zijn de daders van passieve en actieve volkerenmoord'.

"(...) Zuid-Afrika is een brandpunt van tegenstellingen: de blanke su-

perioriteitswaan tegenover zwart bewustzijn. Het is een oorlog van noord tegen zuid en zonder de imperialistische steun van het westen zou het blanke regime al lang geleden naar de stronchoop van de geschiedenis verbannen zijn," zo betoogde R. in een aanvulling op de pleidooien die zijn drie advocaten voor hem voerden.

Ook deze pleidooien droegen vooral het karakter van een politiek manifest. De raadslieden zijn er van overtuigd dat de Nederlandse overheid zich aan het voorbereiden is op 'een nieuw fascisme'. Het Landelijk Coördinatie Team (LCT) zou hierin een cruciale rol spelen. R. zelf zei hierover: "De kreet dat Rara uit de anonimiteit moest worden gehaald, was slechts een rookgordijn. Het LCT is opgericht om stapsgewijs te komen tot een politieke politie, die de Nederlandse tak van Europol moet worden."

Advocaat mr P. Bakker Schut schetste wat er daarna zou gebeuren: een 'zo geruisloos mogelijke invoering' van een nieuwe 'fascistische' orde in Europa, waarbij multinationals en politici samen de dienst gaan uitmaken ten koste van de burgers. Organisaties als Rara kunnen daarbij niet worden gebruikt, omdat zij duidelijk maken dat verzet mogelijk is, aldus de verdediging.

Succes

"Daarom was uit het oogpunt van opstandsbestrijding na de Makrobranden wel een harde reactie nodig, omdat het voor iedereen duidelijk was dat de SHV door die branden Zuid-Afrika heeft verlaten. Succes trekt aanhang, dat weten ook de voetbalkijkers," zo zei een tweede advocaat, mr T. Prakken.

De regering zou dus willens en wetens de politie en de rechterlijke macht inschakelen om 'het volk' te manipuleren. En wel op een geraffineerde manier: "De meeste rechters en officieren van justitie zullen zich niet bewust zijn van hun rol in de ontwikkeling van het nieuwe fascisme," zei Bakker Schut.

"Maar" - en dat was de slotsom van de verdediging - "ze vervullen die marionettenrol wel en zijn daarom niet meer geschikt voor hun eigenlijke taak, de redelijke en billijke afweging die justitie in strafzaken moet plegen."

De raadslieden en hun cliënt hebben overigens niet de indruk dat de regering haar plannen kan uitvoeren. R. zei hierover: "Met dit proces is geen einde gekomen aan een tijdperk. Integendeel. Ik zal zeker niet de laatste politieke gevangene zijn. Het verzet neemt toe, dat is de verdienste van de Rara. Ze hebben ons laten zien dat verzet mogelijk is."

Parool, 13-8-'88

Protest fouilleren advocaten

(Van een onzer verslaggevers)

AMSTERDAM - De Vereniging Sociale Advocatuur Nederland heeft bij de president van de rechtbank van Amsterdam 'krachtig geprotesteerd' tegen de fouillering van advocaten voorafgaand aan het zogenaemde Rara-proces. Tijdens die rechtzitting deze week stond verdachte R.R terecht voor onder meer medeplichtigheid aan aanslagen op Shell-benzinestations en brandstichting bij twee Makro-filialen. De vereniging noemt het 'volledig onaanvaardbaar' dat de drie advocaten van R. zich aan fouillering moesten onderwerpen.

De president van de strafkamer, mr. P. Michels, voerde als argument voor de fouillering aan dat er tijdens de zitting mogelijk een bomalarm binnen zou komen. Door iedereen voor binnenkomst te fouilleren, zou de president een dergelijk bomalarm naast zich neer kunnen leggen en de zitting niet te hoeven schorsen. Volgens de vereniging

'dient de overheid er op geen enkele wijze aan mee te werken dat de integriteit van de advocaat bij voorbaat en zondere enige redengeving ter discussie wordt gesteld'. De vertrouwenspositie van de advocaat jegens de cliënt loopt daardoor gevaar.

Aanvankelijk werd een advocaat van een andere verdachte in de Rara-zaak de toegang tot de rechtzaal geweigerd. Haar cliënt moest weliswaar niet voorkomen, maar de advocate wilde toch graag voor de verdediging van haar eigen cliënt de zitting bijwonen. "Nog nooit is een advocaat de toegang tot welke zitting dan ook geweigerd," aldus de vereniging. "De maatregel van Michels betekende kennelijk dat de aanwezigheid van advocaten zonder opgegeven redenen als een bedreiging voor de orde ter rechtzitting wordt gezien. Na tussenkomst van de president van de Amsterdamse rechtbank kregen de advocaten de gelegenheid om de redenen van hun verzoek toe te lichten om de

zitting bij te wonen."

Overdreven

"Ik zou het een kwalijke zaak hebben gevonden als de advocaten de toegang zou zijn geweigerd. Maar uiteindelijk konden ze wel binnenkomen," zegt mr. Spigt, waarnemend deken van de Nederlandse Orde van Advocaten in een reactie op het protest van de Vereniging Sociale Advocatuur Nederland. Een 'vlammend protest' lijkt hem dus wat overdreven. "En wat het fouilleren betreft van de advocaten. Aan de ene kant kun je zeggen, dat mensen met vertrouwensberoepen daar vrijgesteld van moeten worden. Maar aan de andere kant stigmatiser je dan de mensen die wél gefouilleerd worden. Om dat te voorkomen zou je niemand moeten uitsluiten. En dat is dus gebeurt. Nee, ik weet niet of dat terecht is. Ik kan niet overzien of de omstandigheden ernaar waren om zo'n algemene fouilleer-maatregel door te voeren."

Volkskrant, 13-8-'88

FOUILLERING IN RARA-ZAAK ZEER AANVECHTBAAR

Respect voor vrijheid advocaten essentieel voor goede rechtspraak

Van onze juridisch medewerker

AMSTERDAM — Van de acht kleine negertjes in de RARA-zaak was er nog één verdachte over. Die stond donderdag terecht voor de strafkamer van de rechtbank te Amsterdam. De andere zeven waren vrijgelaten bij gebrek aan bewijs. De angst voor bommeldingen was de president van de strafkamer zo om het hart geslagen, dat hij de parketpolitie en de officier van justitie had opgedragen daartegen afdoende maatregelen te nemen.

Politie en justitie lieten — na een grondig onderzoek van het Paleis van Justitie op de aanwezigheid van bommen — ieder die het paleis betrad, fouilleren. Publiek, journalisten, de president van de rechtbank, officieren van justitie en advocaten, zij allen werden gefouilleerd; ook als zij niet de RARA-zaak wilden bijwonen, maar alleen een boek uit de bibliotheek wilden halen, een boete wilden betalen of een braaf kort geding wilden bijwonen.

Het is zelden of nooit voorgekomen dat advocaten, voordat zij hun verdedigingstaak ter zitting konden uitvoeren, werden gefouilleerd. Neem bijvoorbeeld de zaak tegen de Molukse treinkapers en de uitleveringszaak van de RAF-leden Wackernagel, Folkerts en Schneider. In de Molukse zaak wilde men ook iedereen fouilleren. De advocaten weigerden daarop de zittingszaal te betreden. Ze werden alsnog en zonder onderzoek toegelaten. Ook in de RAF-zaak moest iedereen worden gefouilleerd, doch voor de advocaten werd een uitzondering gemaakt.

Open

Over de detectiepoortjes bij huizen van bewaring is eens een kort geding gevoerd. Het hof in Den Haag was van mening dat advocaten zich die controle moeten laten welgevalen. Maar een gevangenis is een principieel gesloten instelling. Aan toelating kunnen voorwaarden worden verbonden. De rechtbank is een principieel open instelling. Aan toelating kan — zeker in beginsel — geen voorwaarde worden verbonden. Bovendien, zo oordeelde het hof, een detectiepoortje passeren is nog geen fouillering.

Ook in de RARA-zaak hebben de advocaten aanvankelijk geweigerd zich te laten fouilleren. Het is jammer dat zij — zij het onder protest — uiteindelijk hebben toegegeven aan de eis. Het is zeer de vraag of de strafkamer voortzetting van de zitting zonder de advocaten voor haar rekening had mogen en durven nemen. Zouden zij de weigering hebben volgehouden, dan zou een hoge

re rechter de kwestie tenminste eens hebben kunnen toetsen.

Waarom zouden advocaten eigenlijk een „non-fouillerings-privilege” moeten hebben? Per slot van rekening schijnen ook de president van de rechtbank, mr B. J. Asscher, andere rechters en de officieren van justitie zich hebben moeten laten fouilleren. Wellicht zou ook Zij in wier naam recht wordt gesproken, zich blijmoedig hebben laten fouilleren, als Zij die dag toevallig eens zou zijn gaan controleren hoe Haar rechtspraak in de praktijk functioneert.

Maar het ligt voor de hand aan te nemen dat men bij het besluit ook de professionele deelnemers aan het rechtsbedrijf te fouilleren, in eerste instantie gedacht heeft aan het gevaar dat afkomstig is van advocaten. Al vaker is het vrije verkeer tussen raadsman en verdachte het voorwerp van justitiële argwaan geweest.

Bovendien is de advocatuur tijdens deze zitting op nog een punt gediscrimineerd en dan krijg je op zijn minst de schijn tegen. De voorzitter van de strafkamer weigerde — in strijd met een in het belang van de openbaarheid sinds lang gevestigde traditie — andere advocaten dan de verdediging van de verdachte tot de zittingszaal toe te laten. In die zaal zaten onder zijn verantwoordelijkheid wel enkele officieren van justitie en een stuk of acht leden van het LCT (het Landelijk Coördinatie Team), dat de acht verdachten in zijn netten ving en waarin alleen deze ene verdachte bleef hangen.

Het is zeer de vraag of er überhaupt enige bevoegdheid tot fouillering was, zowel van advocaten als van ieder ander. De Nederlandse politie heeft geen algemene bevoegdheid om uit veiligheidsoverwegingen te fouilleren. Fouillering mag wel als er „ernstige bezwaren” tegen een verdachte bestaan, maar niet alle bezoekers van het Paleis van Justitie afgelopen donderdag zullen verdachte geweest zijn, naar mag worden aangenomen.

Openbaar

Ook mag de politie natuurlijk met toestemming van de betrokkene fouilleren. De beheerder van bijvoorbeeld een voetbalstadion kan die toestemming als voorwaarde voor toelating stellen. Maar daarmee is een gerechtsgebouw niet te vergelijken. Dat is een openbaar gebouw. Die openbaarheid heeft zelfs extra betekenis, gezien haar belang voor het goed functioneren van de rechtspraak. Men heeft dan ook recht op toegang, zonder dat daaraan — althans in beginsel — voorwaarden verbonden kunnen worden.

De voorzitter van de strafkamer heeft de verantwoordelijkheid voor de orde ter terechtzitting en is bevoegd daartoe de nodige maatregelen te nemen. De bevoegdheid om tot fouillering te beslissen kan daarop echter — in ieder geval

in deze zaak — moeilijk gegrond worden.

In de eerste plaats heeft mr Michels, die de strafkamer voorziet, parketpolitie en officier van justitie alleen opgedragen „de nodige maatregelen te nemen”, zoals de rechtbank onder voorzitterschap van mr B. J. Asscher overwoog in een in deze zaak tegen mr Michels opgeworpen wrakingsincident. „Voor de genomen maatregelen en de wijze waarop die zijn uitgevoerd draagt mr Michels generlei verantwoordelijkheid”, aldus de rechtbank. Als Michels al tot fouillering opdracht had mogen geven, hij heeft dat niet gedaan en het is volstrekt onduidelijk waarop politie en justitie die maatregel zouden kunnen baseren, zeker nu deze niet alleen het betreden van de zittingszaal, maar ieder bezoekje aan het Paleis van Justitie betrof.

Bomalarm

Het motief een bomalarm te voorkomen, „waarvan” — aldus weer de rechtbank — „de lootheid niet tevoren vaststond”, kan daaraan vanzelfsprekend niets veranderen, nog afgezien van de naïveteit van dat motief. Dachten de rechter, de politie en het Openbaar Ministerie — zou er toch een bomalarm gekomen zijn — werkelijk de schouders op te kunnen halen onder het motto: alles is gecontroleerd, wij hebben niets gevonden, dus er is ook niets? Hij die zijn in een *Fruin* (een vooral bij bedaagde juristen populair zeer dik wetboek) verpakte bom toch door het fouilleringskordon zou hebben gesmokkeld, licht in zijn vuistje. Het motief kan dan ook niet serieus worden genomen en lijkt er meer bij de haren bij gesleept te zijn om een op andere gronden gewenste maatregel te rechtvaardigen.

Onbevoegde fouillering is natuurlijk uit den boze. Fouillering van advocaten is bovendien ongewenst. Zij plaatst tegenspelers van het strafproces op ongelijke wijze tegenover elkaar met het risico van misbruik van die bevoegdheid en het gevaar het terrein van de verdediging te betreden. Een goede verdediging is een pijler van goede en eerlijke rechtspraak.

Dat eist een volstrekt vrij en onbespioneerd vertrouwelijk verkeer tussen raadsman en verdachte, alsmede respect daarvoor van de zijde van politie en justitie. Daarmee zijn de nu genomen maatregelen niet te verenigen. De tuchtrechtspraak is ervoor om de advocaat aan te pakken die het hem principieel te geven vertrouwen heeft geschaad.

Natuurlijk zijn aan dit standpunt risico's verbonden, maar dat is inherent aan het kiezen voor recht boven macht. Trouwens, wie fouilleert de fouilleerders?

PETER INGELSE

MEDIA-SERVICE

ONDERWERP : ARRESTATIE ACTIEGROEP RARA
Persoverzicht van september 1988

INFO : TST

blz. 1	NN	nr.9/88	Shell proces Den Haag 25-8-88
blz. 2	NN	nr.9/88	Over het straatgebeuren op de dag van de uitspraak
blz. 3	NN	nr.9/88	Uitspraak proces René
blz. 5	NN	nr.9/88	Leuzen voor René
blz. 6	Algemeen Dagblad	2-9-1988	Hoger beroep in RaRa-zaak
	Haagsche Courant	2-9-1988	Hoger beroep activist RaRa
	NRC-Handelsblad	2-9-1988	RaRa-verdachte gaat in hoger beroep tegen vonnis vijf jaar celstraf
blz. 7	Het Parool	2-9-1988	Rara-activist gaat in hoger beroep
blz. 8	De Telegraaf	2-9-1988	RaRa-activist R. in hoger beroep
	Trouw	2-9-1988	Hoger beroep in RaRa-zaak
blz. 9	De Volkskrant	2-9-1988	Veroordeelde en justitie gaan in beroep tegen RaRa-vonnis
blz.10	Het Vrije Volk	2-9-1988	RaRa-activist in hoger beroep
	De Waarheid	3-9-1988	Rara-veroordeelde gaat in hoger beroep
blz.11	De Waarheid	3-9-1988	René veroordeelt klassejustitie van 'mediarechter'
blz.12	Klassenstrijd	7-9-1988	RaRa, waarom vijf jaar?
blz.13	NRC-Handelsblad	12-9-1988	Organisaties steunen eis Rara-verdachte interview
	Het Parool	13-9-1988	Rara-activist krijgt steun in kort geding
	Trouw	13-9-1988	RaRa-activist krijgt steun
blz.14	De Volkskrant	13-9-1988	RARA-activist gesteund in eis voor vraaggesprek
	De Waarheid	14-9-1988	Rara-verdachte spant kort geding aan
blz.15	Haagsche Courant	15-9-1988	Geen kort geding van RaRa-activist
	De Telegraaf	15-9-1988	RaRa-activist R. trekt geding in
	Trouw	15-9-1988	RaRa-veroordeelde trekt kort geding 'praten met pers' in
	De Volkskrant	15-9-1988	RARA-activist ziet af van kort geding om vraaggesprek
blz.16	NN	15-9-1988	Laatste nieuws
	De Waarheid	16-9-1988	Rara-activist trekt kort geding in
blz.17	De Waarheid	19-9-1988	Juristen kraken interviewverbod Rara-gevangene
blz.18	NN	nr.9/88	Op weg naar een front der eenzamen ?

ADI/J, 29-9-1988

NN, nr. 9/88

SHELL PROCES DEN HAAG 25-8-88

In de nacht van 4 op 5 juli werden bij 3 Shell-pompen in Den Haag slangen doorgesneden en de reservoirs verontreinigd. Bij de pomp aan de Zichtenburglaan arriveerden 3 uniform-agenten kort na de actie. Volgens het proces-verbaal zagen zij een mogelijke dader in een lichtgrijs jack te voet wegluchten, dus werd onmiddellijk de achtervolging per auto ingezet. De mogelijke dader in het lichtgrijze jack werd niet gevonden, maar wel, op straat een bivakmuts en J. in een donker jack. Op J. werd een ongebruikt ijzerzaagje en een handschoen die naar benzine rook gevonden. Omdat het verdacht is naar benzine te ruiken werd J. vastgezet in het Scheveningse Huis van Bewaring. De volgende dag nam de technische recherche nog één fietslampje en een paar handschoenen in beslag. Na 4 dagen zitten werd J. zonder een rechter-commissaris gezien te hebben met een dogvaarding heen gezonden.

Op 25 augustus was het zover. Officier van Justitie de Waardt probeerde schuldig te bewijzen door o.a. te beweren dat de bivakmuts niet op straat maar in J's zak gevonden was. Vervolgens eiste hij 5 maanden waarvan 3 voorwaardelijk. De om haar rechtse uitspraken bekende Koningsveld besliste vooralsnog anders. Daar J. geen schuld heeft be- of ontkend (heeft gezwegen) moet eerst worden bepaald of hij wel schuldig is. Tot zolang mogen noch J. noch getuigen-deskundigen een verklaring afleggen voor de rechtbank. Tussenvonnis: 8 september, Paleis van Justitie, Den Haag. Uitgebreidere informatie in de nieuwe Zwarte. Hieronder volgt de tekst van de procesverklaring die J. had willen uitspreken:

Ik sta hier vandaag terecht op verdenking van openlijke geweldpleging tegen, c.q. vernieling van een Shell-pompstation.

In plaats van mij hadden hier vele anderen kunnen staan. De lijst van acties tegen Shell, waaronder sabotage, wordt met de dag langer: een enkele gemeente probeert, onder druk van de publieke opinie, de contracten met Shell te verbreken, de Wereldraad van Kerken roept op tot een boycot van Shell en door heel Nederland ontdekken mensen de politieke kracht van het ijzerzaagje. Niet alleen in Nederland trouwens, ook in bijvoorbeeld de BRD, Denemarken en Zweden neemt het aantal acties tegen Shell hand over

hand toe. Alleen al in Zweden worden volgens een geheime lijst van Shell zelf, in de periode van juli '86 tot april '88 meer dan vijftig sabotage-acties tegen Shell-pompen plaats. Natuurlijk vinden deze acties hun legitimiteit in de eerste plaats in de rol die Shell in Zuid-afrika speelt. Marijke Smit heeft daar al veel over verteld. Daarom zal ik het hier kort houden.

Billiton is een 100% dochter van Shell en opereert in de metaalsektor. In zowel Zuid-afrika als Namibië dat illegaal bezet wordt door Zuid-afrika, is ze betrokken bij delving, verwerking en export van een groot aantal mineralen. De zogenaamde wettige bewindvoerder over Namibië is de VN-raad voor Namibië. Deze raad heeft in haar Decreet nr.1 een verbod ingesteld op (ik citeer): "Het zoeken naar, en wegemen, delven, exporteren, verkopen en distribueren van natuurlijke grondstoffen, gelegen of ontdekt op het grondgebied van Namibië zonder toestemming van de VN-raad voor Namibië." Nederland behoort tot de ondertekenaars van het decreet. Zo maakt Billiton en daarmee Shell zich dus schuldig aan wat zelfs volgens burgerlijke wetten grondstoffenroof is.

De Salem-affaire: In januari 1980 zinkt de supertanker Salem voor de westkust van Afrika. Oorzaak is zogenaamd een ontploffing in de machinekamer. Zowel de Amerikaanse eigenaar van het schip als Shell, de eigenaar van de lading, melden het "ongeluk" bij verzekeraar Lloyds. Shell claimt een verlies van 193.000 ton ruwe olie ter waarde van 56 miljoen dollar. Lloyds vertrouwt het zaakje maar half, met name omdat al die olie geen enorme vlek op de oceaan veroorzaakt. Het raadsel waar Shell's olie gebleven is, wordt snel opgelost: die is afgeleverd in de Zuidafrikaanse haven Durban. Vervolgens is het schip gevuld met zeewater en door de bemanning tot zinken gebracht.

Kapitein en eigenaar worden tot gevangenisstraf veroordeeld, maar Shell blijft buiten schot. Hoewel deze multinational zich meldde als eigenaar van de lading, is ze dat opeens niet meer als 't op proces- en aankomt; dan wordt de Rotterdamse zakenman Reidel naar voren geschoven. Shell ontspringt -hoe kan 't ook anders- de dans.

Laat het hier alleen nog maar -summer- over olieleveranties, die essentieel zijn voor de instandhouding van het apartheidsregime, ook op andere gebieden draagt Shell bij aan de onderdrukking van de zwarte bevolking van Zuid-afrika. Zo produceert Shell-chemie in Zuid-afrika o.a. ontbladeringsmiddelen, grondstoffen voor napalm en voor gif- en zenuwgassen. Bekend is dat deze wapens door het leger ingezet worden tegen de zwarte bevolking. Logiese konklusie -hoewel niet keihard aangevoerd door middel van bijvoorbeeld contracten- is dat Shell deze wapens aan het leger levert.

Nog in 1976 liet Shell-chemie weten vierkant achter het apartheidsregime te staan en Zuid-afrika te steunen om een internationale boycot te kunnen overleven. In een advertentie in dat jaar maakt Shell-chemie bekend 100 miljoen Rand te investeren, citaat: "Deze investering zal er toe bijdragen het land zelfvoorzienend te maken voor wat betreft essentiële materialen.." (volgt een aantal chemische producten). En verder: "Onze deelname in Zuid-afrika's ontwikkeling is onze manier om door middel van daden ons geloof in de 'nation's emerging greatness' te tonen." "We're backing South-Africa", eindigt de advertentie. In 1985 wordt er nog eens 110 miljoen Rand in de chemiepot geïnvesteerd. Shell staat nog steeds achter het racistiese regime, al moeten de advertenties die Shell nu laat plaatsen, ons anders doen geloven. Dat wil zeggen, de zogenaamde anti-discriminatie-advertenties in de liberale kranten. Want de personeelsadvertenties staan als vanouds in de conservatieve kranten. Op je personeel moet je kunnen rekenen...

Shell's aanwezigheid in Zuid-afrika staat niet op zichzelf. Het is niet toevallig dat Shell d  r zit, waar het bewind zorgt voor uiterst gunstige voorwaarden voor een ongebreidelde uitbuiting van zwarte arbeidskrachten en dus zo groot mogelijke winsten.

Het is logies dat Shell in ruil daarvoor, door haar economiese activiteiten in Zuid-afrika, zorgt voor een gegarandeerd voortbestaan van het voor haar zo winstgevend apartheidregime.

Het zo min als de aanwezigheid van Shell in Zuid-afrika op zichzelf staat, staat de strijd voor bevrijding van het volk voor Zuid-afrika op zichzelf. De tegenstellingen, die we in Zuid-afrika als onder een vergrootglas waarnemen en die daar een explosief mengsel hebben gevormd, zijn dezelfde tegenstellingen die overal ter wereld het leven

PROCESVERKLARING

"SHELL" PROCES

(en sterven) van mensen bepalen. In Zuid-afrika is het de blanke elite die zichzelf en het westen verrijkt ten koste van de zwarte bevolking, die uitgesloten is van het bezit en de controle over natuurlijke rijkdommen en produktiemiddelen.

Wereldwijd zijn het de VS, West-europa en Japan, die een vernietigingspolitiek voeren tegenover Afrika, Latijns-amerika en Azië. Via multinationals, instellingen als IMF en Wereldbank hebben de westerse landen die drie continenten in een uiterst winstgevende worggreep. Politiek economische ontwikkelingen daar (in de drie continenten) worden afhankelijk gesteld van de behoeften van het westen. Met name het IMF speelt daarin een cruciale rol. Leningen aan landen in de zogenaamde 'derde wereld' worden aan voorwaarden verbonden die tot doel hebben een gunstig investeringsklimaat voor westerse bedrijven te scheppen. In de praktijk komt dit neer op een drastiese verslechtering van de levensomstandigheden van de plaatselijke bevolking.

OVER HET STRAATGEBEUREN OP DE DAG VAN DE UITSPRAAK

Revolutionair perspectief op de Prinsengracht.

Een groepje mensen vind het wenselijk een rel te organiseren bij de uitspraak van het proces van Rene. Ze denken hierbij te kunnen profiteren van de verwachte grote opkomst. Er wordt besloten dat her en der wat ruiten in zullen gaan, te beginnen bij het Paleis van Justitie. De groep vind het niet noodzakelijk hierover van tevoren andere mensen over in te lichten, nee, laat staan een stedelijke vergadering te organiseren. Zelfs zijn ze te paranoia om 's ochtends tijdens het verzamelen door te geven welke plannen er bestaan. Een revolutie hoort tenslotte van boven af te komen en solidariteit is een rekbaar begrip, dat is al vaker gebleken.

Het resultaat.

Terwijl enkele ruiten van het Paleis van Justitie sneuvelen (oh, zijn die van plexiglas) trekt een grote groep onvoorbereide mensen zich alvast terug richting Leidse Gracht. Anderen die nog van de publieke tribune komen krijgen amper de kans zich aan te sluiten. De M.E. staat er al tussen in volle uitrusting en snijd ze de weg af. Dan al verliezen wij het initiatief en slaagt een zeer kleine groep M.E. erin iedereen weg te drijven bij het Paleis. Op de Leidse Gracht blijken

mensen uit de groep die er het eerst van door ging bouwhekken als barrikade over de weg gezet te hebben waardoor de achterhoede ingeklemd raakt tussen de chargerende M.E. en de hekken. Gevolg: twee arrestaties en flink wat rake klappen (organisatie meneertje). Later op de Singel aangekomen volgt de opdracht (hebben we toch nog iets van de smeris geleerd) door te gaan naar het Rokin om daar nog wat schade aan te richten. Dit lukt maar als het restant van de groep het Binnen-gasthuis terrein opvlucht slaagt dat ene peletonnetje M.E. er wederom in twee mensen te arresteren en de nodige klappen uit te delen. Ik weet niet of desbetreffende personen een milimeter oogklep verloren hebben na aanleiding van deze aanfluiting. Het moge in elk geval duidelijk zijn dat er voor mij geen revolutionair perspectief in deze actie en met name opzet te ontdekken valt. Als dit de contouren van de nieuwe beweging zijn ben ik bang dat er daarbinnen niet veel meer dan een vacuum kan bestaan. Ik pas er in ieder geval voor gezien te worden als een stuk onmondig vee dat voor iedere willekeurige actie gebruikt kan worden. Deze vorm van strijd staat haaks op de mijne en vloekt met mijn ideeën.

adios J.

NN, nr. 9/88

Met de ervaringen van de afgelopen maanden in ons achterhoofd (de demo voor Frank Hoffmann, de vele zwaaidemo's) zijn we met een aantal mensen om de tafel gaan zitten om een plan te maken voor de dag van de uitspraak. In tegenstelling tot de procesdag zelf, waar gekozen was voor een rustig verloop, wilden we deze dag zelf in het offensief gaan. De te verwachten uitspraak zou voor ons en anderen een reden zijn om direkt onze woede te uiten. We wilden bij de aktie/demo voorkomen dat er arrestaties of gewonden zouden vallen. Voorop stond daarom dat we als groep bij elkaar wilden blijven. Ons plan zag er als volgt uit: Eerst een aktie bij de rechtbank zelf (stenen e.d.). Omdat we (gezien de te verwachten opkomst) daar niet de konfrontatie aan wilden gaan, zouden we ons gezamenlijk terugtrekken en als groep loskomen van de direkte controle van de smeris, om zo vervolgens elders in de stad akties uit te

kunnen voeren. We hebben toen gediskussieerd over een aantal doelen en de bereikbaarheid ervan. Uit praktische overwegingen hebben we er uiteindelijk voor gekozen om naar het Rokin te gaan. Vanuit onze zogenaamde 'terugtocht' zouden we via een aantal stegen snel doorsteken naar het Rokin, zodat we een aantal minuten voorsprong op de smeris zouden hebben. Hierdoor hadden we tijd genoeg om onze aktiedoelen aan te pakken: De AMRO-bank, El Al en de optiebeurs. Om te voorkomen dat iedereen individueel na deze aktie een goed heenkomen zou moeten zoeken (met kans op arrestatie) hebben we gezocht naar een plaats, waar we gezamenlijk konden eindigen. Het werd de universiteit - een plaats die toegankelijk is voor iedereen en waar zowiezo veel mensen zijn. Terugkijkend op de aktie, is deze grotendeels volgens plan verlopen. Natuurlijk zijn er ook dingen fout gegaan: Uit veiligheids-overwegingen was een deel van de mensen niet op de hoogte van de

plannen, en moest dus tijdens de demo ingelicht worden. Dit is niet geheel gelukt, daardoor raakten sommige mensen toch nog enigszins in paniek. Ook de onduidelijke situatie op het universiteitsterrein was daarvan het gevolg: Vantevoren was niet duidelijk welk gebouw we in zouden gaan. Daardoor viel de groep alsnog uit elkaar en kon de smeris die gebouwen binnengaan waar weinig mensen zaten (de grote groep in de kantine werd ongemoeid gelaten) en op hen hun frustratie uitleven.

Over dit soort plannen zullen we de komende tijd verder moeten praten en oplossingen vinden. Het goede van de aktie vonden we dat we doorgezet hadden wat we vantevoren bepaald hadden. Dat het nog steeds mogelijk is om gezamenlijk aktie te voeren op straat, en dat het daarbij gelukt is om arrestaties en gewonden tot een minimum te beperken

UITSPRAAK PROCES RENE

Zweten, wringen, alle stukjes van de puzzel passen. Het LCT mag naar huis. Michels en Van de Kerk klinken hun glas.

"Wij hebben RARA een gezicht gegeven, dat is toch een prima zaak?" aldus Herman Hoogen, leider van het C-team. Het concept 'Barbertje moet hangen' heeft men door een goede onderlinge samenwerking van het begin tot het eind weten te persisteren. Het proces; voor de staat een publicitaire noodzaak. De schijn hoeft daarbij niet opgehouden te worden.

Dat de VARA het proces rechtstreeks uit mag zenden is niet verwonderlijk. Voor een blamage hoeft de Edelachtbare niet te schromen. Immers een vonnis op politieke motieven staat al lang vast. Zo heeft de Officier van Justitie (OvJ) het al in de tweede zin van zijn requisitoir over terroristiese aanslagen door een groep die zich anti-imperialisten noemt. In zijn strafmaat neemt hij als uitgangspunt, dat "gepleegde misdrijven terroristies van aard zijn, waarop een enorme maatschappelijke onrust is ontstaan, dat derhalve tegenover deze buitengewoon grove inbreuken op de rechtsorde een strenge straf behoort te staan." Voorts

"Naast een herstel van de rechtsorde is ook de generale preventie een belangrijk strafdeel."

De verdediging alsmede de getuigen-deskundigen mogen hun pleidooien houden, maar, en dat wordt niet onder stoelen of banken geschoven, zullen zij geheel naast zich neerleggen. De harde lijn dus, het precedent is geschapen. Allermint kunnen we ons onttrekken aan feiten zoals nu gesteld. Kunnen we niet om een vergelijking met onze burens heen. Een nauwelijks bij te houden ontwikkeling die in het kader van een algehele harmonisatie binnen Europa moet worden gezien.

Een voorbeeld van een gestage ontwikkeling. In mei dit jaar zegt persofficier De Wit: "Als in deze zaak geen veroordelingen volgen, dan is er alle reden om daaraan konklusies te verbinden. Je mag nu bijv. geen richtmikrofoons gebruiken, je mag geen hotelkamer afluisteren. Zulke middelen worden niet als sympathiek ervaren. Maar je betaalt ook een prijs als je dergelijke dwangmiddelen niet gebruikt."

Zie hier het pasverschenen jaarverslag van het Openbaar Ministerie: "Nederland moet openstaan voor aanpassingen in het straf-

recht. De mogelijkheden tot afluisteren, huiszoeking, in beslagname en de executie van vonnissen op elkaars grondgebied moeten worden uitgebreid."

Het laagje stof waar Nederland zich gemakshalve in koesterde is weggevaagd. Daar hoeven we in onze strijd niet meer door heen te breken. Van het hoger beroep dat is aangetekend verwachten we geen wonderen. Het is in die zin wel belangrijk, omdat het hier niet gaat om een individueel belang van René, maar om het aanvechten van een uitholling van de rechtspraak zoals we nu gezien hebben. Hieronder volgt meer informatie.

HOE VERDER

5 jaar. Natuurlijk is zo'n uitspraak een ontzettende klap. Ondanks al onze inschattingen over de harde lijn, de politieke dimensie, hun belang om René als voorbeeld te stellen, blijft je toch ook altijd hoop houden. Behalve woede heerste dan ook in de eerste instantie verslagenheid. Maar tegelijkertijd levert dit ook weinig op - je merkt dat het enig mogelijk antwoord hierop is om de draad weer op te pakken, om de positieve ontwikkelingen van de laatste tijd verder te

LEUZEN VOOR RENE

IN HET LAND ZIJN VOORAFGAAND, TIJDENS EN NA HET PROCES VAN RENE SOLIDARITEITSLEUZEN GEKALKT. OOK DIT IS EEN VORM VAN AKTIEVOEREN, UITING GEVEN AAN JE WOEDE EN JE SYMPHATIE VOOR RENE. WE KRIJGEN EROVER BIJ NN ZELFS VERKLARINGEN VAN BINNEN. EEN OPSOMMING VAN E-NIGE KALKAKTIES.

-----DEN BOSCH-----

Op het Paleis van Justitie en de Arrondissements Rechtbank in Den Bosch zijn de leuzen gespoten: "Botha onderdrukt, justitie ook"; "Shell go to hell"; "René moet vrij" en "RARA". René moet vrij nondeju! Laten we ze maar eens een les lezen!

-----UTRECHT-----

VERKOOP SPUITBUSSEN AANZIENLIJK GESTEGEN.
-René komt uit de cel en fikken zal Shell!
-Rechtspraak is apartheid: verkrachters een boete, René 5 jaar
-Amandla! RARA con.....
-RARA blijft rara, alle politieke gevangenen vrij!
-5 jaar cel, te kort voor Shell!
-René onmiddellijk vrij, justitie levenslang.
-5 jaar cel, 41.000 uur, in die tijd nog vlammen en vuur!
-Viva RARA!
-Doe het allemaal voor de kick; Makro, Shell, alles in de fik!
-René ko.....
! -Hoezo zondebok?
-Sloop de Shell!

Ondermeer deze leuzen werden na de uitspraak in Utrecht gekalkt op het stadhuis, het SHV hoofdkantoor, het Gerechtsgebouw, Shellpompen, viadukten, tunnels en op andere strategische plaatsen in de stad. Voor veel mensen waren de teksten blijkbaar bedreigend want er zijn er inmiddels veel weer verdwenen. De tweede leus heeft nog uitgebreid in het Utrechts Nieuwsblad gestaan. Op zich heel leuk omdat die leus één van de sterkste is en waarschijnlijk veel mensen zal aanspreken.

Of dat ook het geval is met de rel die plaatsvond direkt na de uitspraak in A'dam is nog maar de vraag. Misschien geen gek idee om een keer na te denken over de manier van reageren. Soms kan het ook anders en doeltreffender.

-----AMSTERDAM-----

Ook deze stad is van onder tot boven volgeklad met de meest prachtige leuzen, als "RARA continua" en "Liefde en kracht voor René".

-----ALKMAAR-----

In verband met het onrechtvaardige vonnis van René hebben wij, 'RAR te A', de rechtbank en stadhuis van Alkmaar van een verflaag voorzien. De (on)rechtbank doopten wij om met een nieuwe naam: "toneelgroep staatskomplot". Met de leus "staatsfascisme" wilden wij de verderfelijke inhoud van de (on)rechtbank naar buiten brengen. Het stadhuis, de poppekast van Alkmaar, kreeg de leus: "Staatsterreur". Verder werden beide gedrochten voorzien van de merktekens RARA en B om de zaak te verduidelijken.

Aktiegroep 'RAR te A'

Maarten foto

Algemeen Dagblad,
2-9-'88

Hoger beroep in RaRa-zaak

AMSTERDAM — De 60-jarige René R. uit Amsterdam, die vorige week tot vijf jaar gevangenisstraf werd veroordeeld wegens medeplichtigheid aan vier aanslagen van de Anarchistische Revolutie-gaire Actie (RaRa), gaat in beroep.

Het Openbaar Ministerie in Amsterdam is eveneens in beroep gegaan. R. spant ook een kort geding aan tegen de directie van de Bijlmerbajes. Daarmee wil hij bereiken dat het interviewverbod van de directie ongedaan wordt gemaakt. R. had toestemming gegeven zich te laten interviewen.

R.'s raadsman mr P. Bakker Schut noemt het verbod een 'onzinnige beperking' van de vrijheid van meningsuiting en het recht op vrije nieuwsgaring. Het verbod staat volgens hem in schril contrast met de uitvoerige commentaren die andere betrokkenen over de zaak hebben gegeven.

Het hoger beroep is volgens Bakker Schut ingesteld omdat verwacht had mogen worden dat R. zou zijn vrijgesproken. Het Openbaar Ministerie is niet ontvankelijk en het bewijsmateriaal niet sterk genoeg, aldus Bakker Schut.

De directie van de Bijlmerbajes zei gisteren dat zij R. geen toestemming kan geven voor vraaggesprekken. Staatssecretaris Korte-van Hemel heeft in 1985 bepaald dat gevangenen wier zaak nog door een rechtbank moet worden behandeld daarover niet met de pers mogen praten.

Haagsche Courant, 2-9-'88

Hoger beroep activist RaRa

Amsterdam — De RaRa-activist, die ruim een week geleden na een eis van seven jaar celstraf door de rechtbank in Amsterdam werd veroordeeld tot vijf jaar, gaat tegen dit vonnis in beroep bij het gerechtshof in de hoofdstad. Dit is gisteren meegedeeld door diens advocaat, mr. P.H. Bakker Schut. Ook het openbaar ministerie in Amsterdam is in hoger beroep gegaan.

In een door mr. Bakker Schut verspreid 'commentaar' stelde de 30-jarige activist in beroep te gaan, omdat hij het vonnis 'een politieke uit-

spraak' acht. Bedrijven als Shell, Philips en SHV (moedermaatschappij van de Makro) hebben volgens hem in de rechtbank 'een warm medestander gevonden ter verdediging van het investeren in apartheid'.

Mr. Bakker Schut kondigde tevens een kort geding aan tegen de directeur van het huis van bewaring (Bijlmerbajes), waar de man sinds zijn aanhouding op 11 april van dit jaar vast zit. De veroordeelde wil in de Bijlmerbajes interviews aan journalisten geven. De directie heeft hem dat geweigerd.

NRC-Handelsblad, 2-9-'88

RaRa-verdachte gaat in hoger beroep tegen vonnis vijf jaar celstraf

Door een onzer redacteurs

AMSTERDAM, 2 sept. — René R. gaat in hoger beroep tegen het vonnis van de Amsterdamse rechtbank waarbij hij tot vijf jaar gevangenisstraf werd veroordeeld wegens zijn aandeel in een aantal aanslagen die door de actiegroep RaRa zijn geclaimd.

Dit heeft mr. P.H. Bakker Schut, een van de advocaten van R., gisteren bekend gemaakt. Ook het Openbaar Ministerie in Amsterdam gaat in hoger beroep.

Bakker Schut lieten tevens weten een kort geding te zullen aanspannen tegen de directeur van het huis van bewaring waar R. sinds zijn aanhouding op 11 april van dit jaar vastzit. R. wil zo bewerkstelligen dat hij in de Bijlmerbajes interviews aan journalisten mag geven. De directie had dit geweigerd. Volgens een circulaire uit 1985 van staatssecretaris Korte-Van Hemel (justitie) moet een onderhoud van journalisten met een verdachte worden verboden als „het onderwerp daarvan betrekking heeft op een nog lopende strafzaak”. Bakker Schut is van mening dat dit „een onzinnige beperking” is van het grondrecht op vrije meningsuiting en

het recht op nieuwsgaring door journalisten.

In een 'voorlopig commentaar' heeft R. laten weten het vonnis van 24 augustus „van A tot Z een politieke uitspraak” te vinden. Bedrijven als Shell, Philips en SHV (de moedermaatschappij van de Makrovestigingen waarbij de brandstichtingen door RaRa zijn geclaimd) hebben volgens R. in de rechtbank „een warm medestander gevonden ter verdediging van het investeren in apartheid”.

R. moedigt het Openbaar Ministerie aan ook in beroep te gaan. Hij zegt te hopen in de procureur-generaal van het gerechtshof „een tegenstander van formaat aan te treffen en zodoende de kwaliteit van de rechtsgang te verheffen boven het platte demagogische karakter van het jongste staaltje van klasse-justitie”.

Parool, 2-9-'88

Rara-activist gaat in hoger beroep

Veroordeling is volgens René R. 'van Z tot Z politiek'

(Van een onzer verslaggeefsters)

AMSTERDAM - Rara-activist René R. (30) gaat in hoger beroep van het vonnis van de Amsterdamse rechtbank.

Op 24 augustus werd R. veroordeeld tot vijf jaar gevangenisstraf wegens zijn aandeel in aanslagen tegen bedrijven die banden hebben met Zuid-Afrika.

R. noemt zijn veroordeling 'een van A tot Z politiek vonnis'. Het openbaar ministerie heeft gisteren ook hoger beroep aangetekend.

gedwarsboemd en gestigmatiseerd als een stel potentiële bommenleggers'.

R. heeft ook een kort geding aangespannen tegen de directeur van het huis van bewaring in Amsterdam, waar hij in voorlopige hechtenis zit, omdat hij geen toestemming krijgt voor interviews met journalisten.

De directeur van het huis van bewaring baseert zich op een circulaire uit 1985 van staatssecretaris Korte-Van Hemel, waarin staat dat verdachten in voorarrest niet met journalisten mogen praten 'indien het onderwerp daarvan betrekking heeft op een nog lopende strafzaak'. Dat heeft de advocaat van R., mr P. Bakker Schut, gisteren meegedeeld.

Medestander

De bedrijven Shell, Philips en SHV hebben in het vonnis 'een warme medestander gevonden ter verdediging van het investeren in apartheid', zegt R. in een via zijn advocaat verspreid commentaar.

Hij beschuldigt de voorzitter van de strafkamer, mr P. Michels, ervan dat hij niet onafhankelijk is. Voor 'de buitenwacht heeft hij ondubbelzinnig duidelijk gemaakt dat Nederland het vertrouwen van het (internationale) kapitaal nog steeds waard is'. Politie en openbaar ministerie mochten alles, aldus R., de verdediging werd 'op alle punten

In het kort geding eist R. dat hij mag praten met onder meer De Groene, De Waarheid en Nieuwe Revu, die een interview met hem willen hebben. Dat dit niet mag, vindt Bakker Schut een 'onzinnige beperking van het grondrecht op vrije meningsuiting van de burger' en op het grondrecht van vrije nieuwsgaring door journalisten.

Ook vindt hij dat hierdoor een ongelijke situatie ontstaat, omdat de persofficier van justitie mr L. de Wit en de leider van het speciale opsporingsteam H. van Hoogen intussen wel uitgebreid met de pers hebben mogen praten.

Niet ontvankelijk

R. heeft zijn beklag gedaan bij de beklagcommissie van het huis van bewaring, maar de voorzitter van die commissie, de strafrechtsgeleerde prof. C. Kelk, heeft Bakker Schut laten weten dat R. kennelijk niet-ontvankelijk is in zijn klacht.

Telegraaf, 2-9-'88

Kort geding tegen Bijlmerbajes-directeur RaRa-activist R. in hoger beroep

Van een onzer verslaggevers
AMSTERDAM, vrijdag
De 30-jarige RaRa-activist
René R., die vorige week
woensdag door de rechtbank
in Amsterdam werd veroor-
deeld tot 5 jaar gevangenis-
straf wegens het plegen van
terreuracties, waaronder de
brand bij de Makro, gaat te-
gen dit vonnis in hoger be-
roep.

Dit heeft de advocaat van
het RaRa-lid mr. P.H. Bakker
Schut gisteren meegedeeld.
De jurist meent dat sprake is
van een politieke veroorde-
ling, op grond van „tot op
heden niet bekende bewijs-
middelen”. Nu René R. in
hoger beroep gaat, zal ook het
openbaar ministerie in hoger
beroep gaan.

Bijlmerbajes

René R. gaat bovendien een
kort geding aanspannen te-
gen de directeur van de Am-
sterdamse Bijlmerbajes die
hem tot nu toe niet heeft
toegestaan verslaggevers te
ontvangen in zijn cel, voor
het afgeven van een inter-
view.

Het veroordeelde RaRa-lid
meent dat hiermee zijn
grondwettelijke recht op me-
ningsuiting wordt geschon-
den. Zijn advocaat Bakker
Schut, die in de jaren zeventig
optrad als pleitbezorger
van leden van de Duitse ter-
reurbeweging Rote Armee
Faktion (RAF), spreekt van
een onzinnige beperking.

In een door mr. P.H. Bak-
ker Schut verspreide reactie
van zijn cliënt op diens ver-

oordeling tot 5 jaar cel, kwali-
ficeert R. zijn vonnis als „een
van A tot Z politieke uit-
spraak”.

Rechtbankpresident mr.
P.L. Michels wordt door de
veroordeelde een „oliedom
en bang iemand” genoemd,
die „met boerenslimheid” tot
zijn veroordeling is gekomen.
„Het moet een reactionair

iemand zijn die op basis van
persbericht-overwegingen tot
een uitspraak van 5 jaar kan
komen”, aldus het bittere
commentaar van R., die in
zijn door Bakker Schut ver-
spreide reactie nog opmerkt,
„dat zijn vertrouwen in de
Nederlandse rechtstaat tot
flinterdunne proporties is ge-
sleten”.

Trouw, 2-9-'88

Hoger beroep in RaRa-zaak

Van onze redactie samenleving
AMSTERDAM - De RaRa-acti-
vist die vorige week door de
rechtbank in Amsterdam tot
vijf jaar gevangenisstraf is ver-
oordeeld, gaat in hoger be-
roep. Ook het openbaar minis-
terie heeft gisteren beroep
aangetekend.

De advocaat van de 30-jarige Am-
sterdammer, mr. P. H. Bakker Schut,
herhaalde gisteren dat de verdachte
vrijgesproken en het openbaar mi-
nisterie niet-ontvankelijk verklaard
had moeten worden.

De advocaat kondigde ook een kort
geding aan tegen de directeur van
het huis van bewaring waar de man
sinds zijn aanhouding op 11 april
van dit jaar vastzit. De RaRa-activist
wil zo bewerkstelligen, dat hij in de
Bijlmerbajes interviews aan journa-
listen mag geven.

De directie van het huis van bewa-
ring heeft dat tot dusver geweig-
erd. In mei bereikte de man via een
kort geding dat hij niet meer dage-
lijks verhoord zou worden, zolang
hij gebruik maakte van zijn zwijg-
recht.

De officier van justitie eiste zeven
jaar cel wegens het aandeel van de
man in zeven door RaRa en andere
actiegroepen geclaimde acties te-
gen bedrijven met banden in Zuid-
Afrika.

De spraakmakendste acties waren
de branden in de Makro-vestigingen
te Duiven en Duivendrecht. De
rechtbank achtte bewezen dat de
activist mede die branden heeft ge-
sticht.

De activist zelf gaf gisteren in een
via zijn advocaat verspreid 'com-
mentaar' aan, dat hij in hoger be-
roep gaat, omdat hij het vonnis van
de rechtbank een „politieke uit-
spraak” acht. Bedrijven als Shell,
Philips en SHV (de moedermaat-
schappij van de Makro) hebben vol-
gens hem in de rechtbank „een
warm medestander gevonden ter
verdediging van het investeren in
apartheid”.

Volkskrant, 2-9-'88

Veroordeelde en justitie gaan in beroep tegen RARA-vonnis

Van onze verslaggever
AMSTERDAM — Zowel de dertigjarige R. R. als het Openbaar Ministerie heeft donderdag besloten in hoger beroep te gaan tegen het vonnis in de RARA-zaak. De rechtbank in Amsterdam veroordeelde R. vorige week tot een gevangenisstraf van vijf jaar wegens zijn aandeel in onder meer een aantal aanslagen die zijn geclaimd door RARA.

In een verklaring die is verspreid door zijn advocaat mr P. Bakker Schut, zegt R. tot beroep te hebben besloten vanwege het politieke karakter van het vonnis. „In dit vonnis hebben Shell, Philips en SHV een warm medestander gevonden ter verdediging van het investeren in apartheid. Dit vonnis zet de deur wagenwijd open voor een situatie waarin politie en/of justitie de bewijzen zelf kunnen neerleggen en vervolgens vinden.”

R. nodigt het Openbaar Ministerie uit ook in hoger beroep te gaan. Hij doet dat „in de hoop in de procureur-generaal bij het gerechtshof een tegenstander van formaat aan te treffen en zodoende de kwaliteit van de rechtsgang te verheffen boven het platte, demagogische karakter van het jongste staaltje van klassejustitie.”

Volgens officier mr L. de Wit had het Openbaar Ministerie in principe vrede

met het vonnis, hoewel de straf twee jaar lager uitviel dan de officier had geëist. Justitie gaat echter vrijwel altijd in beroep als een verdachte dat doet.

Bakker Schut heeft bovendien een kort geding aangespannen tegen de directeur van de Bijlmerbajes, waar R. gevangen zit. De advocaat eist dat zijn cliënt toestemming krijgt om interviews te geven. Daarom is door enkele dag- en weekbladen gevraagd.

R. wil de journalisten te woord staan, maar de directeur van de gevangenis verbood de interviews op grond van een circulaire van staatssecretaris Korte-Van Hemel van Justitie. In die richtlijn uit 1985 staat dat verdachten niet met de media mogen praten als het onderwerp van dat gesprek betrekking heeft op een nog lopende strafzaak.

Nieuwsgaring

Bakker Schut zegt die richtlijn alleen al onzinnig te vinden omdat die zowel het grondrecht van vrije meningsuiting voor de burger beperkt als het grondrecht op vrije nieuwsgaring voor journalisten. In dit geval komt daar nog bij dat persofficier De Wit over de zaak heeft gesproken met verscheidene media, evenals hoofdinspecteur Van Hoogen, leider van het Landelijk Coor-

dinatie Team (LCT). Dat was speciaal belast met de opsporing van RARA. Van Hoogen heeft zich laten interviewen door het weekblad Vrij Nederland en door Radio STAD.

R. heeft de beslissing van de directeur van de Bijlmerbajes voorgelegd aan de beklagcommissie van het huis van bewaring. Die heeft de directeur echter gelijk gegeven, ook op grond van de circulaire van Korte-Van Hemel. R. kan daartegen weer in beroep gaan bij de Beroepscommissie van de Centrale Raad van Advies voor het Gevangeniswezen, maar volgens Bakker Schut kan het maanden duren voordat die de zaak behandelt. Daarom heeft hij besloten de zaak in kort geding voor te leggen aan de president van de rechtbank in Amsterdam.

De Wit zegt niet erg gelukkig te zijn met de interviews die Van Hoogen heeft gegeven. „Ik vind dat een politiemans in een maatschappelijk en politiek gevoelige zaak als deze, die bovendien nog onder de rechter is, niet moet praten over beleidsmatige zaken. Dat past hem niet. Maar daar zullen we het intern nog wel over hebben.” De Wit zegt zelf nooit interviews te hebben gegeven over de RARA-zaak, maar alleen in zijn functie als persofficier vragen van journalisten te hebben beantwoord.

Vrije Volk, 2-9-'88

RaRa-activist in hoger beroep

AMSTERDAM — De ruim een week geleden door de rechtbank in Amsterdam tot vijf jaar gevangenisstraf veroordeelde RaRa-activist R.R. gaat tegen dit vonnis in hoger beroep. Ook het Amsterdamse Openbaar Ministerie tekent tegen het vonnis beroep aan.

R.'s raadsman mr. P. H. Bakker Schut spant inmiddels een kort geding aan tegen de directeur van het Huis van Bewaring (Bijlmerbajes) waar R. sinds zijn aanhouding op 11 april vast zit. R. wil zo bewerkstelligen, dat hij in de cel interviews mag geven.

Het dagblad De Waarheid en de weekbladen De Groene Amsterdammer en Nieuwe Revu hadden toestemming van R. om hem in de gevangenis te spreken, maar dat werd twee dagen na de veroordeling door de directie van het Huis van Bewaring geweigerd. De beklagcommissie van de Bijlmerbajes was het met die beslissing eens, op grond van een circulaire uit 1985 van staatssecretaris Korte-Van Hemel (Justitie).

Die circulaire verbiedt een onderhoud van journalisten met een verdachte als „het onderwerp daarvan betrekking heeft op een nog lopende strafzaak”. Bakker Schut acht de circulaire „een onzinnige beperking” van het grondrecht op vrije meningsuiting en recht op nieuwsgaring. Hij wijst er bovendien op dat de officier van Justitie en de leider van het speciale politieteam, dat zijn cliënt en andere verdachten arresteerde, inmiddels wel met de pers spraken.

De Waarheid, 3-9-'88

Rara- veroordeelde gaat in hoger beroep

Van een verslaggever

René Roemersma, de laatste zogenaamde Rara-verdachte, is donderdag in hoger beroep gegaan tegen het vonnis van rechter Michels van 24 augustus. René werd toen veroordeeld tot een gevangenisstraf van vijf jaar, omdat hij een aandeel zou hebben gehad in een aantal aanslagen van Rara.

De advocaat van René, mr. Bakker Schut spreekt in zijn toelichting bij het hoger beroep zijn bevreesing uit dat de verdachte niet is vrijgesproken, zoals op grond van juridische criteria mocht worden verwacht. Verder hekelt hij het feit dat de veroordeling van René tot vijf jaar gevangenisstraf is gebeurd „op grond van tot op heden onbekende bewijsmiddelen”.

Rechter Michels is in zijn overwegingen bij zijn vonnis wel ingegaan op de politieke sympathieën van de verdachte, maar heeft niets gezegd over het technische bewijsmateriaal wat tijdens de rechtzaak ter discussie stond. Puur technisch materiaal was juist het enige waar het Openbaar Ministerie zich op beriep en dat werd door deskundigen van de verdediging juist hard aangevallen.

Het feit dat de rechter niet heeft willen zeggen welke bewijzen ten grondslag lagen aan zijn veroordeling, toont volgens Bakker Schut aan dat hier sprake is van een politieke veroordeling.

Ook het Openbaar Ministerie is in beroep gegaan tegen de uitspraak van de rechter. Mr. De Wit had laten weten in principe wel tevreden te zijn met het vonnis, maar justitie gaat bijna altijd ook in beroep als een verdachte dat doet.

Tegelijkertijd heeft René Roemersma een kort geding aangespannen tegen de directeur van de Bijlmerbajes. Deze verbiedt hem interviews te geven aan De Waarheid, de Groene Amsterdammer en de Nieuwe Revu. René moet nu de president van de rechtbank van Amsterdam verzoeken dat zijn grondwettelijke recht op vrije meningsuiting wordt geëerbiedigd.

De Waarheid, 3-9-'88

**RENE VEROORDELT KLASSEJUSTITIE
VAN 'MEDIARECHTER'**

Op 24 augustus werd René Roemersma veroordeeld tot vijf jaar gevangenisstraf, omdat be vezen werd geacht dat hij deel had genomen aan aanslagen van de actiegroep Rara. Voor en na dit vonnis werden uitgebreide interviews gegeven door de politie-inspecteur Van Hoogen, leider van het Landelijk Coördinatie Team dat speciaal was opgericht om Rara te ontmaskeren. Uitgebreid werd in de pers ook aandacht besteed aan de uitspraak van de rechter en aan de verklaringen van de persofficier van justitie De Wit.

Uiterst eenzijdig waren dan ook de berichten over het vonnis. De verdachte werd niet toegestaan in de openbaarheid met een weerwoord te komen. Verzoeken van De Waarheid, De Groene Amsterdammer en de Nieuwe Revu om hem in de gevangenis te interviewen werden geblokkeerd. De mening van de betrokkene bij een dubieus proces mocht blijkbaar niet gehoord worden. Hierbij daarom een voorlopig commentaar van René Roemersma op de uitspraak van de rechter, dat door zijn advocaten is openbaar gemaakt.

„Nederland kan zichzelf feliciteren. Tussen 10 en 24 augustus is er een nieuwe mediarechter bijgekomen in de persoon van Michels. In een zogenaamd vonnis dat van A tot Z een politieke uitspraak is en als persbericht verspreid, hebben Shell, Philips, en SHV een warme medestander gevonden ter verdediging van het investeren in apartheid. Michels heeft het wetboek van strafrecht er op na geslagen en is tot de conclusie gekomen dat verzet tegen dergelijke investeringen niet door de wet gesteund wordt. Maar om tot die conclusie te komen hebben we Michels en z'n persbericht-vonnissen helemaal niet nodig. Het moet een bang en oliedom iemand zijn die meent dat volkenrecht en legitimiteitsvragen te vangen zijn in dode letters. Het moet een reactionair iemand zijn die op basis van persbericht-overwegingen tot een dergelijke uitspraak van 5 jaar kan komen. Met een boerenslimheid heeft deze rechter de regie van de 10de en de 24ste augustus ter hand genomen. Opdat voor de buitenwacht — men leze hiervoor vooral: de bezitters en aandeelhouders van bovengenoemde bedrijven — ondubbelzinnig duidelijk gemaakt kon worden dat Nederland het vertrouwen van het (internationale) kapitaal nog steeds waard is. Van een onafhankelijke rechterlijke macht kan in deze geen sprake zijn. Men hoeft hiertoe slechts voor ogen te houden hoe het opsporingsonderzoek en het proces (uit)gevoerd zijn. Politie en het Openbaar Ministerie mochten alles, de verdediging werd op alle punten gedwarsboomd en gestigmatiseerd als een stel potentiële bommenleggers. Leuk voor de Telegraaf-lezer, maar bitter voor diegenen die er aan onderworpen worden. Let wel, niet bitter omdat het vertrouwen in deze rechtsstaat geschokt zou zijn. Dat vertrouwen is al gesleten tot flinterdunne proporties door de praktijk van de afgelopen jaren van deze zogenaamde rechtsstaat. Bitter omdat types als Michels, Van der Kerk en Van Hoogen ongestraft met de waarheid op de loop kunnen gaan. Zelfs de moed om te erkennen dat het om een politieke veroordeling tegen het groeiend verzet gaat, ontbreekt hen. Bitter ook omdat dit persbericht-vonnissen een vrijbrief is voor justitie om naar volstreekte willekeur en volkomen ongecontroleerd bij mensen met de deur in huis te komen vallen. Dit moet de oplossing zijn die Michels bedacht heeft om tegemoet te komen aan het geweeklaag van justitie, dat men zo'n moeite heeft om de bewijslast rond te krijgen. Dit persbericht-vonnissen zet de deur wagenwijd open voor een situatie waarin politie en justitie de bewijzen gewoon kunnen neerleggen en vervolgens vinden. Dat deze gedachte geen vrucht is van een overdreven wantrouwen, bewijst de zaak die justitie en de BVD destijds tegen Henk W. in elkaar gezet hebben naar aanleiding van een explosie in een pand in de Quellijnstraat in 1980. Ook daar werden „bewijzen" gevonden (een compromitterend pamflet) tussen de spullen van W., die daar later door dezelfde hoofdinspecteur die het Rara-onderzoek leidde, H. van Hoogen, neergelegd waren. Dit heeft Van Hoogen ter zitting van het gerechtshof te Amsterdam op 6 november 1984 met zoveel woorden erkend. Het is maar dat u weet welk spel hier gespeeld wordt. Vanwege het politieke karakter van deze uitspraak en de daarmee gesanctioneerde methoden, gekozen door LCT, Van der Kerk en Michels, tekent de verdediging hoger beroep aan tegen het vonnis van 24 augustus. Bij deze is het Openbaar Ministerie uitgenodigd om ook in hoger beroep te gaan, in de hoop in de procureur-generaal bij het gerechtshof een tegenstander van formaat aan te treffen en zodoende de kwaliteit van de rechtsgang te verheffen boven het platte demagogische karakter van het jongste staaltje van klasse-justitie."

René Roemersma

Klassenstrijd, nr. 215 d.d. 7-9-'88

Rara, waarom vijf jaar?

"Ongelooflijk veel, ja." Dat is ook in juridiese kringen de reactie op de uitspraak 24 augustus tegen de laatste zogenaamde Rara-verdachte. René R. werd door rechter Michels veroordeeld tot vijf jaar gevangenisstraf wegens zijn aandeel in een aantal brandstichtingen, waaronder die bij de Makro. Naar aanleiding van die branden besloot de eigenaar van de Makro zijn vestigingen in Zuid-Afrika te verkopen.

De enorm hoge straf - voor brandstichting krijg je meestal hooguit twee jaar - geeft al aan dat het justitie en rechter hier om meer ging dan een gewone rechtszaak. Terwijl de rechter elk beroep op politieke motieven van de hand wees - Rara ziet zichzelf als een groep die multinationals bestrijdt uit solidariteit met de onderdrukte bevolking van Zuid-Afrika - kan deze uitspraak niet anders worden verstaan dan als een politieke uitspraak. De rechtbank heeft een voorbeeld willen stellen. Wie met brandstichting en sabotage multinationals als Shell en SHV aanvalt, kan rekenen op een keihard antwoord.

Er zijn meer aanwijzingen voor de stelling dat dit een politiek proces is geweest. Neem de behandeling van de advocaten. Voor ze de rechtszaal binnenmochten, werden ze gefouilleerd. Dat is in dit land nog nooit eerder voorgekomen. En in eerste instantie werd maar één advocaat toegelaten, terwijl gewoonlijk alle advocaten onbepert toegang hebben. De rechten van de verdediging werden zo geschonden. En ook de aanvankelijke weigering van rechter Michels om politieke getuigendeskundigen in het openbaar te horen, getuigt op zijn minst van vooringenomenheid.

De uitspraak is extra cynisch als je wél kijkt naar de politieke motieven. Je kunt van alles op Rara tegen hebben, maar op één punt heeft de groep zeker gelijk: multinationals als Shell, Philips, SHV, zijn rechtstreeks betrokken bij het in stand houden van apartheid. Ze leveren materieel en benzine voor leger en poli-

tie, die hun terreur uitoefenen tegen de bewoners van de zwarte woonwijken. Apartheid is niet alleen de verantwoordelijkheid van de witte minderheid in Zuid-Afrika. Het systeem kan niet overleven zonder de steun van het rijke imperialistische westen, inclusief Nederland. Zo bezien hoort niet René R. in de beklagdenbank, maar de Shell-directie, de nederlandse regering, en al die anderen die medeverantwoordelijk zijn voor een moorddadig systeem. Of zoals René R. zelf uitriep tijdens het proces: "Wat is nou een lullig brandje vergeleken met het vergoten bloed in de zwarte townships?" Maar jammer genoeg hebben de machtigen de wet aan hun kant, en de machtelozen niet.

Je hoeft het niet met de strategie van Rara eens te zijn om dit te zien. Dit blad heeft indertijd al geschreven dat we de strategie van sabotage en brandstichtingen gevaarlijk vinden. Je isoleert je van de meerderheid van de bevolking, je werkt niet aan een massabeweging, die uiteindelijk niet alleen apartheid helpt omverwerpen, maar ook het onderdrukkende en onrechtvaardige systeem in eigen land.

Rara staat voor ongeduld en - terecht - woede. Allebei slechte raadgevers. Maar één ding staat vast: René R. moet vandaag nog worden vrijgelaten. (HL)

NRC-Handelsblad, 12-9-'88

Organisaties steunen eis Rara-verdachte interview

AMSTERDAM, 12 sept. — De Coornhert Liga, de Liga voor de Rechten van de Mens en de Vereniging Sociale Advocatuur ondersteunen de eis van de vorige maand tot vijf jaar gevangenisstraf veroordeelde Rara-activist om in de Bijlmerbajes te mogen spreken met journalisten.

De organisaties zijn mede-eisers in het kort geding dat de Rara-activist, de 30-jarige R.R., hierom heeft aangespannen tegen de directeur van het betrokken huis van bewaring en de staat. De rechtbank in Amsterdam veroordeelde R. wegens brandstichting tot vijf jaar gevangenisstraf.

Het dagblad De Waarheid en Trouw, 13-9-'88

RaRa-activist krijgt steun

AMSTERDAM (ANP) — De Coornhert Liga, de Liga voor de rechten van de mens en de Vereniging sociale advocatuur ondersteunen de eis van de vorige maand tot vijf jaar gevangenisstraf veroordeelde RaRa-activist om in de Bijlmerbajes te mogen spreken met journalisten.

Genoemde organisaties zijn mede-eisers in het kort geding dat de RaRa-activist heeft aangespannen tegen de directeur van het betrokken huis van bewaring en de staat. Het geding dient vrijdagmiddag bij de president van de Amsterdamse rechtbank.

Het dagblad De Waarheid en het weekblad De Groene Amsterdammer zijn ook mede-eiser. De RaRa-activist wilde met journalisten van deze bladen praten maar dat mag niet van de directeur van het huis van bewaring dat onderdeel is van de Bijlmerbajes en waar de man sinds zijn arrestatie vastzit.

De directeur beroept zich op een circulaire uit 1985 van staatssecretaris Korte-Van Hemel van justitie. Die circulaire verbiedt een onderhoud met journalisten in een huis van bewaring zolang de strafzaak van de verdachte nog loopt. De beklagcommissie in de Bijlmerbajes gaf de directie gelijk.

De rechtbank in Amsterdam veroordeelde de RaRa-man wegens brandstichting tot vijf jaar gevangenisstraf. Bewezen werd verklaard dat hij onder andere betrokken was bij

het weekblad De Groene Amsterdammer zijn eveneens mede-eiser. R. wilde met journalisten van deze bladen praten maar dat mag niet van de directeur van Het Schouw, een huis van bewaring dat onderdeel is van de Bijlmerbajes, waar R. sinds zijn arrestatie op 11 april vastzit.

De directeur beroept zich op een circulaire uit 1985 van staatssecretaris Korte-Van Hemel van justitie. Die circulaire verbiedt een onderhoud met journalisten in een huis van bewaring zolang de strafzaak van de verdachte nog loopt. De beklagcommissie in de Bijlmerbajes gaf de directie gelijk. (ANP)

het aansteken van de miljoenenbranden bij de Makro-vestigingen in Duivendrecht en Duiven. Hij is inmiddels tegen dit vonnis in hoger beroep gegaan. De acties van RaRa zijn gericht tegen Nederlandse bedrijven met banden in Zuid-Afrika. Deze bedrijven steunen zo volgens RaRa de apartheid.

Advocaat mr. P. Bakker Schut uit Amsterdam vindt het verbod voor zijn cliënt om met journalisten te praten een „onzinnige beperking" van het recht op vrije meningsuiting en recht op vrije nieuwsgaring door journalisten. De advocaat wil bovendien niet wachten op een uitspraak van de landelijke beroepscommissie voor het gevangeniswezen. Daar kan wel maanden overheen gaan, aldus Bakker Schut.

Een woordvoerder van de Coornhert-liga sprak gisteren van een „belangrijke proefprocedure". De vrijheid van meningsuiting ligt vast in artikel zeven van de grondwet, aldus de Liga, maar de grondwet maakt het ook mogelijk (artikel 15) om in sommige gevallen de rechten van gedetineerden in te perken. De organisatie gaat ervan uit dat verdachten zoveel mogelijk rechten moeten houden. De vraag is of een circulaire van de staatssecretaris belangrijker is dan de grondwet. Of het nu om een RaRa-verdachte gaat of niet, is voor de Coornhert-liga in feite niet zo belangrijk, zij het dat ervoor gewaakt moet worden, aldus de Liga, dat de betrokken circulaire niet 'misbruikt' wordt tegen 'politieke' verdachten.

Het Farool, 13-9-'88

Rara-activist krijgt steun in kort geding

AMSTERDAM (ANP) — De Coornhert Liga, de Liga voor de Rechten van de Mens en de Vereniging Sociale Advocatuur ondersteunen de eis van de vorige maand tot vijf jaar gevangenisstraf veroordeelde Rara-activist om in de Bijlmerbajes te mogen spreken met journalisten.

De organisaties zijn mede-eisers in het kort geding dat de Rara-activist, de 30-jarige R.R., hierom heeft aangespannen tegen de directeur van het betrokken huis van bewaring en de staat. Het geding dient vrijdagmiddag bij de president van de Amsterdamse rechtbank.

Het dagblad De Waarheid en het weekblad De Groene Amsterdammer zijn eveneens mede-eiser. R. wilde met journalisten van deze bladen praten maar dat mag niet van de directeur van Het Schouw, een huis van bewaring dat onderdeel is van de Bijlmerbajes, waar R. sinds zijn arrestatie op 11 april vastzit.

De directeur beroept zich op een circulaire uit 1985 van staatssecretaris Korte-Van Hemel van justitie. Die circulaire verbiedt een onderhoud met journalisten in een huis van bewaring zolang de strafzaak van de verdachte nog loopt. De beklagcommissie in de Bijlmerbajes gaf de directie gelijk.

De rechtbank in Amsterdam veroordeelde R. wegens brandstichting tot vijf jaar gevangenisstraf. Bewezen werd verklaard dat R. onder andere betrokken was bij het aansteken van de miljoenenbranden bij de Makro-vestigingen in Duivendrecht en Duiven. Hij is inmiddels van dit vonnis in hoger beroep gegaan.

Volkskrant, 13-9-'88

RARA-activist gesteund in eis voor vraaggesprek

Van onze verslaggever
AMSTERDAM — RARA-activist R. R. heeft voor zijn eis in de gevangenis geïnterviewd te mogen worden steun gekregen van de Coornbert Liga, de Liga voor de Rechten van de Mens en de Vereniging Sociale Advocatuur. De Amsterdamse rechtbank veroordeelde R. vorige maand tot vijf jaar gevangenisstraf wegens zijn aandeel in twee aanslagen. Hij is tegen dit vonnis in hoger beroep gegaan.

Behalve de drie instellingen zijn ook het dagblad De Waarheid en het weekblad de Groene Amsterdammer mede-eisers in het kort geding dat R. heeft aangespannen tegen de directeur van de Bijlmerbajes. Die bladen hadden een interview gevraagd met R., die daarin had toegestemd. De directeur van de gevangenis verbood hem echter de journalisten te woord te staan.

De directeur baseerde zich op een circulaire van staatssecretaris Korte-Van Hemel van Justitie uit 1985. Daarin staat dat gedetineerden niet met de media mogen praten als het onderwerp van gesprek betrekking heeft op een nog lopende strafzaak. Dat geldt ook als de zaak nog in hoger beroep moet worden behandeld. R. vocht die beslissing aan bij de beklagcommissie van het huis van bewaring, maar die gaf de directeur gelijk.

Tegen dat besluit kan R. weer in beroep gaan bij de beroepscommissie van de Centrale Raad van Advies voor het Gevangeniswezen, maar volgens zijn advocaat, mr. P. Bakker Schut, kan het nog maanden duren voordat die de zaak behandelt. Daarom is gekozen voor een kort geding. Dat dient vrijdag voor de president van de rechtbank in Amsterdam.

Volgens een woordvoerder van de Coornbert Liga, vereniging voor strafrechtshervorming, is het geding een belangrijke proefprocedure. De vrijheid van meningsuiting ligt vast in de Grondwet, maar diezelfde Grondwet maakt het ook mogelijk de rechten van gedetineerden in bepaalde gevallen in te perken. De Coornbert Liga vindt dat verdachten zoveel mogelijk rechten dienen te houden.

De Waarheid, 14-9-'88

Rara-verdachte spant kort geding aan

Van een verslaggever

Op vrijdag 16 september zal het kort geding dienen dat aangespannen is tegen de directeur van de Bijlmerbajes en de Staat der Nederlanden om de pers toe te staan interviews te houden met de Rara-verdachte. Het proces wordt gevoerd door de verdachte zelf, door De Waarheid en de Groene Amsterdammer, die beiden interviews hadden aangevraagd en door de Vereniging Sociale Advocatuur Nederland, de Coornhertliga en de Liga voor de Rechten van de Mens.

De Coornhertliga stelde maandag dat het hier gaat om een belangrijk proefproces. „De vrijheid van meningsuiting ligt vast in artikel zeven van de grondwet, maar de grondwet maakt het ook mogelijk om in som-

mige gevallen de rechten van gedetineerden in te perken. Een interessant spanningsveld dus.”

De directeur van De Schouw, onderdeel van de Bijlmerbajes, voelde zich genoodzaakt interviews te weigeren wegens een circulaire van staatssecretaris Korte-Van Hemel. Deze circulaire stelt dat betrokkenen bij een zaak die nog onder de rechter is geen interviews met de pers mogen geven omdat dit de rechter zou kunnen beïnvloeden.

Pseudo-wetgeving

De Coornhertliga gaat er vanuit dat een verdachte in een rechtstaat zoveel mogelijk rechten moet behouden om beschermd te kunnen zijn tegen willekeur. De vraag waarom het in dit proces mede gaat is of een circulaire van de staatssecretaris belangrijker is dan de grondwet. Circulaires van de overheid, die het par-

ment niet hoeven te passeren, krijgen in de praktijk vaak de status van een soort pseudo-wetgeving. Circulaires kunnen te pas en te onpas gebruikt worden en kunnen zo willekeurig juist bevorderen.

De Coornhertliga benadrukt het feit dat het voor hen niet belangrijk is of het nu om een Rara-verdachte gaat of niet, „zij het dat er voor gewaakt moet worden, dat de betrokken circulaire niet misbruikt wordt tegen politieke verdachten.”

De advocaat van de Rara-verdachte, mr. P. Bakker Schut, noemt het interview-verbod een onzinnige beperking. In de praktijk mogen alle procespartijen, behalve de verdachte, vrijelijk met de pers praten. Dat is zeker in deze zaak ook uitgebreid gebeurd. De pers heeft ruimschoots aandacht aan de zaak besteed, de leider van het politie-onderzoeksteam, Van Hoogen, heeft diverse interviews gegeven. Ook de verklaringen van persofficier De Wit van justitie waren uiterst negatief over de verdachte. Ruim voor de uitspraak van de rechter werd de verdachte in verschillende media al veroordeeld. De circulaire van de staatssecretaris onthoudt de verdachte nu het recht op een weerwoord op alle negatieve berichtgeving.

Haagsche Courant,
15-9-'88

Geen kort geding van RaRa-activist

Amsterdam — De tot vijf jaar gevangenisstraf veroordeelde RaRa-activist heeft het kort geding, waarin hij toestemming eiste voor het geven van interviews, ingetrokken. Dit heeft zijn advocaat, mr. P. Bakker Schut, gisteren bekend gemaakt.

De directie van de Bijlmerbajes heeft de gedetineerde verboden interviews te geven aan onder meer het dagblad De Waarheid en het weekblad De Groene Amsterdammer.

De mogelijkheid bestaat om tegen een dergelijke beslissing beroep aan te tekenen bij de beroepscommissie van de sectie gevangeniswezen van de Centrale Raad voor Straftoepassing. Normaal gesproken duurt een dergelijke procedure twee maanden. Omdat die commissie heeft laten weten, dat binnen twee weken na de behandeling van het beroep op 27 september wordt beslist, is het spoedeisende belang voor een kort geding vervallen.

De Telegraaf,
15-9-'88

RaRa-activist R. trekt geding in

AMSTERDAM, donderdag

De RaRa-activist René R. die met een aantal organisaties en twee kranten morgen in een kort geding zou eisen te mogen spreken met journalisten, heeft dat geding ingetrokken.

Dit heeft zijn advocaat, mr. P. Bakker Schut, gisteren gezegd. R., die in augustus tot vijf jaar cel werd veroordeeld wegens RaRa-activiteiten, is het tot nog toe verboden interviews te geven. R. wilde die weigering van de directie van de Bijlmerbajes via het kort geding doorbreken.

Tegen een dergelijke weigering kan beroep worden aangetekend bij de beroepscommissie van de Sectie Gevangeniswezen van de Centrale Raad voor Straftoepassing. Nu de commissie heeft laten weten een beslissing te geven binnen twee weken na de behandeling van het beroep op 27 september, is het spoedeisende belang van de eisers voor een kort geding vervallen. (ANP)

Trouw, 15-9-'88

RaRa-veroordeelde trekt kort geding 'praten met pers' in

AMSTERDAM (ANP) — De RaRa-activist die met een aantal organisaties en twee kranten in kort geding zou eisen te mogen spreken met journalisten, heeft dat geding ingetrokken. De man is in augustus tot vijf jaar veroordeeld.

De directeur van de Bijlmerbajes in Amsterdam had hem interviews verboden en zag zich gesteund door de beklagcommissie. Tegen zo'n beslissing kan beroep worden aangetekend bij de beroepscommissie van de Sectie gevangeniswezen van de Centrale raad voor strafrechtstoepassing. Nu de commissie heeft laten weten snel te beslissen, is het spoedeisende belang vervallen, noodzakelijk voor een kort geding.

De Volkskrant, 15-9-'88

RARA-activist ziet af van kort geding om vraaggesprek

Van onze verslaggever
AMSTERDAM — Het kort geding dat RARA-activist R. R. had aangespannen tegen de directeur van de Bijlmerbajes gaat niet door. Zijn eis was dat hij toestemming zou krijgen met journalisten te praten. De zaak is nu voorgelegd aan de beroepscommissie van de sectie Gevangeniswezen van de Centrale Raad voor Straftoepassing. Die behandelt de eis van R. op 27 september.

Aanvankelijk hadden R. en zijn advocaat mr. P. Bakker Schut besloten de beroepscommissie, waar de zaak eigenlijk thuis hoort, niet in te schakelen. Zij vreesden dat een uitspraak maanden op zich zou laten wachten. De voorzitter van die commissie heeft echter laten weten binnen veertien dagen na de behandeling van de zaak uitspraak te zullen doen. R. heeft daarom afgezien van het kort geding, dat vrijdag zou dienen.

R. werd eind augustus veroordeeld tot een gevangenisstraf van vijf jaar wegens zijn aandeel in twee aanslagen die zijn geclaimd door de actiegroep RARA. Hij is tegen dat vonnis in hoger beroep

gegaan. R. was benaderd door enkele journalisten voor een interview. Hij stemde daarin toe, maar de directeur van de Bijlmerbajes verbood hem met de media te praten.

De directeur baseert zich op een circulaire uit 1985 van staatssecretaris Korte-Van Hemel van Justitie. Die bepaalt dat gedetineerden niet met de media mogen praten als het onderwerp van gesprek betrekking heeft op een nog lopende strafzaak. R. vocht die beslissing aan bij de beklagcommissie van het huis van bewaring, maar die gaf de directeur gelijk.

Mede-eisers in het kort geding waren de Liga voor de Rechten van de Mens, de Vereniging Sociale Advocatuur en de Coornhart Liga. Ook het dagblad De Waarheid en het weekblad De Groene Amsterdammer, die om een interview hebben gevraagd, steunen R. Op verzoek van Bakker Schut heeft het Nederlands Juristen Comité de zaak onderzocht. Dat stelt dat een interviewverbod niet strookt met de eisen van een eerlijk proces en bovendien in strijd is met de persvrijheid en de vrijheid van meningsuiting.

NN, 15-9-'88

Laatste nieuws:

Vormiddag is bekend geworden dat het kort geding, dat door René was aangespannen om toestemming af te dwingen om interviews af te kunnen geven aan o. a. de Waarheid en de Groene, niet doorgaat. Nadat de beklag commissie van de Bijlmerbajes de klacht van René over de weigering van de directie van de bajes om hem interviews af te laten geven afwees werd besloten hiertegen een kort geding aan te spannen omdat een beroepsprocedure veel langer op zich zou laten wachten. Later werd meegedeeld dat de uitslag van dat beroep net zo lang op zich zou laten wachten als de uitspraak van het kort geding. Dit werd hierop ingetrokken.

De Waarheid, 16-9-'88

Rara-activist trekt kort geding in

Van een verslaggever

De Rara-activist René Roemersma die met een aantal organisaties en twee kranten vrijdag in een kort geding zou eisen te mogen spreken met journalisten, heeft dat geding ingetrokken.

Dit heeft zijn advocaat, mr. P. Bakker Schut, bekendgemaakt. R., die in augustus tot vijf jaar cel werd veroordeeld wegens Rara-activiteiten, is het tot nu toe verboden interviews te geven aan onder meer het dagblad De Waarheid en het weekblad de Groene Amsterdammer. Samen met deze media, de Coornhert Liga, de Liga voor de Rechten van de Mens en de Vereniging Sociale Advocatuur, wilde R. die weigering van de directie van de Bijlmerbajes via het kort geding doorbreken.

De Bijlmerbajes-directeur zag zich in die weigering gesteund door de beklagcommissie in de Bijlmerbajes. Tegen een dergelijke beslissing echter kan beroep worden aangetekend bij de beroepscommissie van de sectie gevangeniswezen van de Centrale Raad voor strafrechttoepassing. Normaal gesproken duurt een dergelijk beroep twee maanden. Nu die commissie echter heeft laten weten een beslissing te geven binnen twee weken na de behandeling van het beroep op 27 september, is het spoedeisende belang van de eisers voor een kort geding vervallen.

Inmiddels heeft het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten op verzoek van advocaat Bakker Schut laten weten dat een interviewverbod niet strookt met een eerlijk proces, zoals het Europees Verdrag dit voorschrijft.

De Waarheid, 19-9-'88

Juristen kraken interviewverbod

Rara-gevangene

In augustus werd René Roemersma veroordeeld tot vijf jaar gevangenisstraf wegens betrokkenheid bij een aantal acties van de actiegroep Rara. Een vonnis waartegen hij direct beroep aantekende. Meteen na het vonnis wilden enkele bladen, waaronder De Waarheid, een interview afnemen met de veroordeelde. Het afnemen van dit interview werd geweigerd door de directeur van het Huis van Bewaring op grond van een circulaire van de staatssecretaris van justitie, Korte van Hemel.

Door MARK VAN DONGEN

De verontwaardiging over dit verbod bij zowel Roemersma als bij de betrokken media was groot. Het interviewverbod was een directe aantasting van de vrijheid van meningsuiting, een principe waar niet licht aan getornd mag worden. Organisaties als de Coornhertliga, de Liga Rechten voor de Mens en de Vereniging Sociale Advocatuur steunden direct maatregelen om dit interviewverbod ongedaan te maken. Een kort geding dat hierover aangespannen zou worden is inmiddels ingetrokken, omdat de beroepscommissie van de sectie gevangeniswezen heeft toegezegd op korte termijn deze zaak te behandelen en er uitspraak over te doen.

Omdat een andere instantie zich nu dus over het interviewverbod buigt was het kort geding niet nodig. Wel blijft echter staan de vraag of de circulaire van Korte van Hemel, die de basis is van het interviewverbod, niet in strijd is met de wet of met andere juridische principes.

Over deze vraag heeft het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten (NJCM), de Nederlandse afdeling van de International Commission of Jurists, zich gebogen. Afgelopen woensdag publiceerde zij hierover een zogenaamd deskundigenrapport.

De discussie over het interviewverbod richt zich op de „Regeling contacten tussen individueel gedetineerden en de pers” uit 1985, opgesteld door staatssecretaris Korte van Hemel. Om te beginnen stelt het NJCM in zijn rapport, moeten beperkingen voor gedetineerden volgens de „Beginwet gevangeniswezen” en het „Wetboek van Strafrecht” geregeld worden door een Algemene Maatregel van Bestuur. Strikt genomen mag een beperking voor een gevangene dus niet worden geregeld door een simpele circulaire van Justitie. Over de rechten van gedetineerden stelt de wet dat personen die voor een definitieve uitspraak van de rechter gevangen zijn „aan geen beperkingen worden onderworpen dan die voor het doel van hun opsluiting of in het belang van de orde volstrekt noodzakelijk zijn”.

Een van de belangrijkste juridische principes is verder, dat bij een proces de beide partijen dezelfde

rechten hebben. Dit beginsel wordt in 't Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens aangeduid met de „equality of arms”. Met betrekking tot het interviewverbod dat Roemersma is opgelegd door Justitie, stelt het NJCM: „Waar in de onderhavige zaak diverse vertegenwoordigers van politie en het Openbaar Ministerie tegenover de pers verklaringen hebben afgelegd die veel publiciteit hebben gekregen, ligt het in de rede aan verdachte zelf ook de mogelijkheid te bieden tegenover de pers verklaringen af te leggen”. Het onverkort vasthouden aan de circulaire van Korte van Hemel is dus in strijd met het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens.

Het Europese Hof voor de Rechten van de Mens heeft ook expliciet uitspraken gedaan over de vrijheid van meningsuiting van verdachten. Ook daarom is het interviewverbod in strijd met de Europese wetgeving, het vormt immers een onmiskenbaar beletsel voor een gevangene om zijn mening openbaar te maken. Verder is het interviewverbod ook een inbreuk op het ontvangstrecht van gevangenen: het wordt een gevangene niet toegestaan om vertegenwoordigers van de pers te ontvangen.

De circulaire van Korte van Hemel motiveert het interviewverbod vanuit het idee dat de rechter voor zijn uitspraak niet onder druk gezet mag worden door de publieke opinie. Het Europees Handvest voor de Rechten van de Mens is echter ook expliciet in zijn standpunt over de rol van de pers bij strafprocessen. Beperkingen van de persvrijheid worden dan ook zeer nauwkeurig op hun noodzakelijkheid getoetst. De media hebben in deze hun eigen taak, zoals ook het NJCM constateert: „Juist met het oog op het vertrouwen dat de maatschappij dient te kunnen stellen in een behoorlijk en rechtvaardig verloop van het strafproces is het van belang dat de media hun controlerende taak naar behoren kunnen vervullen.” Slechts op zwaarwegen-

de gronden zou daarom de pers de toegang tot een verdachte mogen worden ontzegd. Gronden die in het geval van het interviewverbod voor René Roemersma niet aanwezig zijn.

Het NJCM kan dan ook alleen maar tot de conclusie komen dat de regeling van Korte van Hemel „niet kan worden beschouwd als nodig in een democratische samenleving om het gezag en de onpartijdigheid van de rechterlijke macht te waarborgen”.

Kortom, op juridische gronden kraakt het NJCM de circulaire van Korte van Hemel die de grondslag vormt voor het interviewverbod van Roemersma. De circulaire is in strijd met de grondwet en de Europese wetgeving en vormt een ontoelaatbare inbreuk op zowel de rechten van gevangenen als de rechten van de pers. Wat deze principiële kant van de zaak betreft is het eigenlijk jammer dat het kort geding niet gevoerd wordt.

NN, nr.9/88

OF WEG NAAR EEN FRONT DER EENZAMEN ?

Met gezwinde spoed en grote slordigheid proberen de 'anti-imps' van de nood een deugd te maken. Want om met boegbeeld René te spreken; "niet de RARA is op 11 april uit de anonimiteit gehaald, maar de contouren van een nieuwe politieke beweging". Toch mankeerde er op 11 april nogal wat aan de theorie, de strategie en de taktiek. Wat in de op de 11e april volgende maanden haastig aan artikelen en verklaringen is gepresenteerd rammelt en kraakt als een oude wekker. Ik begrijp er maar weinig van maar het meest storende is dat het gebrek aan helderheid en samenhang wordt gecamoufleerd met blinde dadendrang. Daarom in deze euforie een paar vragen en opmerkingen.

NAAR het schijnt noemt René zich een strijdend kommunist. De middelen van die strijd zijn me inmiddels enigszins duidelijk geworden. Maar dat kommunisme, wat betekent dat? Ergens wordt directe democratie genoemd maar is dat alles? Mogen personeelsleden van imperialistische bedrijven ook meedoen aan de strijd voor het kommunisme en zo ja, hoe dan? Of worden deze mensen als afgedaan beschouwd. Zijn het misschien personen die aan de verkeerde kant in de maatschappelijke tweedeling staan? Ik vraag het zo nadrukkelijk omdat er niets over staat geschreven. Vooral de positie van het SHELL personeel is interessant. Zij worden toch het meest uitgedaagd door de anti-imps.

René schrijft dat niemand zich kan onttrekken aan de verantwoordelijkheid (bij het imperialisme) en zich medeplichtig maakt aan (passieve) volkerenmoord. Hoeveel strijders voor het communisme blijven er dan nog over. Hier en daar wat mensen van OPSTAND of DE WIL-DE ROOS misschien. Waarschijnlijk net genoeg voor een front der politieke eenzamen.

Want ofschoon er tijdens de opening van het revolutionaire jaar op 9 augustus in Paradiso zo'n 750 aanwezigen waren wil dat niet zeggen dat zij allemaal achter het vaandel van RARA willen opmarcheren. De publieke opkomst was volgens mij zo groot omdat iedereen begrijpt dat de veroordeling van René grote konkwenties kan hebben voor de organisatie van de repressie. De komst van landelijke en/of provinciale coördinatieteams. De verruiming van wettelijke vervolgingsmogelijkheden. Officier van justitie De Wit wil bij vrijspraak van René pleiten voor een andere vorm van bewijsvoering (Vrij Ned. 21-5-'88).

DEMOCRATISCH MAAGZUUR

tn wat te denken van het in gebruik nemen van artikel 140? Het is een onbegrijpelijke blunder dat de discussiebijdragen daarover zo lichtvaardig heenstappen. In het artikel "Zuur aan de wortels van de democratie" wordt gereageerd op kritiek op RARA. Hierin wordt gesteld dat kritiek op RARA wordt ingegeven uit angst dat radicale acties een politiek klimaat veroorzaken waarin rechts de kans krijgt om verworvenheden terug te draaien. Ofschoon de schrijvers/sters van het artikel deze angst gerechtvaardigd vinden gaat men voorbij aan de belangrijkste onwikkeling op dit gebied; het gebruik van art. 140 tegen links. Linkse groeperingen van diverse snit (ongeacht of ze gewelddoos of eventueel gewelddadig zijn) hebben jarenlang gepleit voor het verbod van fascistiese en racistiese groeperingen. Uiteindelijk werd daarvoor art. 140 door de minister van justitie genomen (welis waar zonder medewerking van de PSP, die wél voor een verbod van ultra-rechts is). Maar wat gebeurt, de roep om een verbod op ultra rechts wordt gebruikt tegen links. N.a.v. de gebeurtenissen bij de ontruiming van de Marienburcht in Nijmegen, begin '87, schreeuwt VVD-er Hermans dat het nu eindelijk eens afgelopen moet zijn met alle politieke radicale acties (dus ook die van RARA).

Als je daar niet aan denkt bij het beoordelen van de politieke krachtsverhoudingen, krijg dan het maagzuur.

Voor veel mensen is het repressie-aspekt het belang van de avond in Paradiso geweest. "DE BEWEGING" is niet in de aanval, maar zit in de verdrinking. 750 mensen is helemaal niet zo veel op zo'n avond als je je bedenkt dat er verder maar weinig mensen zijn die het iets kan schelen. Natuurlijk heeft de staat radicale acties of "terrorisme" niet nodig om de vervolgingsmogelijkheden persé uit te breiden. Maar in zekere zin kunnen radicale acties hun koers helpen bepalen en vergemakkelijken zij de doorvoering van zo'n programma. De reactie van de rest van de bevolking is daarbij van belang. Het is nogal natief om af te gaan op kreten op muren als VIVA RARA, of morrende slachtoffers van een milieuschandaal, zoals piet en hannie in MN 8 doen. Met radicale acties wordt zo vaak stil gesympatiseerd, noem het gerust het Robin Hood effect, maar dat geldt zelfs voor rechts-radikale organisaties. Hoe vaak staat de naam van de centrumpartij niet op muren geschilderd door lieden die zich wel in die ongezuuten racistiese rechtlijnigheid kunnen vinden, zonder er verder bij te horen?

Nu ken ik een onverschillige SHELL arbeider. Het kan hem niet schelen dat er een pomp de fik in gaat. Hem kan niks wat schelen, noch de SHELL, noch de RARA. Hoe overbrug je het verschil tussen de totale betrokkenheid van de anti-imps en de totale onverschilligheid bij allerlei wereldproblemen van zeer veel anderen?

GEWELDDADIGE AKTIE

Dat brengt me op de belangrijkste kwestie. De gedetermineerde noodzakelijkheid van gewelddadige actie. Ik maak vooral bezwaar tegen het determinisme dat er uit spreekt, niet tegen het geweld op zichzelf. Fulco van Aurich en Klaas de Jonge worden door René geheeld omdat ze te moralisties zijn. Maar René beroept zich op de hartekreten van een Derde Wereldleider (is Derde Wereld hetzelfde als drie continenten? Dat idee krijg ik, maar welke continenten zijn dat dan? Ik heb altijd geleerd dat er vijf continenten zijn; Afrika, Amerika, Australië, Azië en Europa. Australië kunnen we uitbreiden tot Ocanië waar alle Melanisisese, Polynesisese en Micronesiese volkeren wonen. Houden we over Azië en Afrika. Dit is drie, maar hoe zit dat dan met het subkontinent Zuid-Amerika, telt dat niet meer mee? Uitleg a.u.b.). Deze leider die op "niet mis te verstane wijze" (René) de juiste weg naar de brandbom wijst. Hoezo moralisties? Zijn de politieke omstandigheden dusdanig dat de overwinning nog slechts één brandbom van ons afstaat? Die vraag stellen RARA en René zich helemaal niet.

Vanuit de drie continenten doet men een klemmend beroep op ons en hupsakee daar gaan we. Passiviteit is medeplichtigheid! Basta.

Het enige wat het revolutionaire ongeduld van de anti-imps oproept is onverschilligheid maar beslist geen betrokkenheid. Verkijk je niet op zo'n 750 passief betrokkenen. Deze 750 leken me eerder "veteranen van 1980" of zoiets. RARA roept geen nieuwe enthousiaste aktivisten op. Ze kijken wel uit.

Het(n)il salt qui mal s' pense (Fr.), schande over hem die er kwaad van denkt teen oude Ndl. vert. luidt: die erg drukt, maar erg in 't hart: een parodie: hoeserputend maerkt smalle peusen) Zinspreuk van de (trede van de Koueband.

Km gr. Onnie Swā

F

AGD 1311620

Datum rapport	Opgemaakt door	
27.1.'77	U	GD

b. _____ d. _____

Betreft: Openbare vergadering van het
Rood Verzetsfront (afgekort RVF)

In De Nieuwe Linie van 19.1.'77 (Weekblad) werd aangekondigd dat op dinsdag 25 januari in De Brakke Grond om 19.45 uur een manifestatie zal worden gehouden, georganiseerd door het Rood Verzetsfront. De manifestatie, aldus deze aankondiging, gaat over het opkomend fascisme in Europa en er wordt natuurlijk gesproken over de situatie in de Bondsrepubliek Duitsland, waarschijnlijk door een lid van het Medisch-Juridisch Comité.

In een ander artikel, in hetzelfde nummer van genoemd weekblad, wordt mededeling gedaan over de opheffing van de politieke organisatie Rode Hulp.

Op zaterdag, 22.1.'77 werden te Amsterdam ^{o.a.} aangehouden, als verdacht van het onbevoegd aanplakken op en aan de openbare weg:

Zij plakten pamfletten met opschrift:

**Nieuw fascisme in opmars; het Rood Verzetsfront organiseert op
25 januari anti-fascistische manifestatie**

1 situatie in de Bondsrepubliek-

2 veranderingen in Nederland ?

3 Europese anti-terreur conventie

in de Brakke Grond 19.45 uur.

	1314102
	datum 21 FEB 1977
Betreft: Openbare vergadering van het "Rood Verzetsfront"	CO 1314101 b. d. /

Op 25 januari 1977 is in gebouw "De Brakke Grond", Nes 53-55, te Amsterdam, een openbare vergadering gehouden, georganiseerd door het "Rood Verzetsfront". Van _____ werd vernomen dat de vergadering door plus minus 50 personen werd bijgewoond,

In de zaal werd de eerste uitgave van het blad "Rood Verzet: front" te koop aangeboden,

Om ongeveer 23.15 uur werd de bijeenkomst gesloten. Aan de uitgang werd nog gecollecteerd ter bestrijding van de gemaakte onkosten. Einde.

=====

MAANDOVERZICHT

No. 6 1977

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIEN

HET ROOD VERZETSFRONT

Eind mei j.l. verscheen het derde nummer van "Rood Verzetsfront", orgaan van een gelijknamige organisatie. Het RVF kan in zekere zin worden beschouwd als opvolger van de Rode Hulp die eind december 1976 werd opgeheven

In januari 1977 verscheen het eerste nummer van "Rood Verzetsfront"

In een soort beginsel-

verklaring - die veel gemeen heeft met de uitgangspunten van de voormalige Rode Hulp - heet het:

"Het Rood Verzetsfront" is een organisatie die tot doel heeft:

- hulp te bieden aan bevolkingsgroepen die zich verzetten tegen de huidige machtsverhoudingen, de toenemende repressie en het opkomend fascisme;
- bekendheid te geven aan de wijze van verzet van verschillende groeperingen en de daar tegenover gestelde repressie;
- directe hulp te verlenen aan hen die door hun verzet of actieve solidariteit in aanraking zijn gekomen of dreigen te komen met justitiële autoriteiten;
- het bestuderen, analyseren en doorgeven van gevolgde tactieken, met het doel het verzet te sterken en van begane fouten te leren;
- het onderzoeken en aan de kaak stellen van de praktijken van de diverse inlichtingen- en veiligheidsdiensten..

Kort samengevat komt het erop neer dat het Rood Verzetsfront bereid is actief hulp en steun te verlenen aan internationale en nationale terroristische groeperingen. Het behoeft dan ook geen verwondering te wekken dat in de "Inleiding" van het eerste nummer gefulmineerd wordt tegen de Europese Conventie ter bestrijding van het terrorisme.

In het tweede nummer (in maart 1977 verschenen) zegt het Rood Verzetsfront iets meer over zichzelf: "... een organisatie die in overleg en samenwerking met revolutionaire organisaties in Europa is opgericht. De werkwijze van de multinationale ondernemingen, de internationale registratie van personen, de bundeling van activiteiten van veiligheidsdiensten en het verdrag ter bestrijding van het terrorisme, tonen aan dat de vijand al lang heeft ingezien dat de oorlog tegen links een internationale oorlog is. Uit de werkwijze van de vijand zullen wij onze lessen moeten trekken en op internationale schaal een kracht opbouwen, die deze internationale oorlog kan winnen."

In hetzelfde nummer "verleent het Rood Verzetsfront gastvrijheid" aan een organisatie die zich "Nederlandse Rode Leger Cellen" noemt. Onder de titel "Gewapende strijd in Nederland?" pleiten de NLRC voor "gewapende strijd, hier en nu". Enkele citaten:

"Wij stellen, dat de organisatie van bewapende verzetsgroepen op dit moment juist, mogelijk en gerechtvaardigd is. Dat de gewapende strijd, als de hoogste vorm van de klassenstrijd, nu begonnen kan en moet worden. Dat zonder die strijd geen echt anti-imperialistisch verzet mogelijk is in Nederland."

"De Nederlandse Rode Leger Cellen (NLRC) staat voorrang van de praktijk voor. Of het juist is het gewapend verzet reeds (pas) nu te organiseren hangt ervan af of het mogelijk is, en dat is uitsluitend praktisch uit te maken."

"Wij, de NLRC organiseert de illegaliteit als aanvalspositie voor de revolutionaire interventie. De NLRC wil de verbinding tot stand brengen tussen legale en illegale strijd, tussen nationale en internationale strijd, tussen politiek-economisch en gewapende strijd, tussen de strategische en de tactische bestemming van de internationale communistische beweging. Gewapende strijd betekent hier en nu revolutionair interveniëren ondanks de zwakte van de revolutionaire krachten in Nederland."

Welke personen achter deze Rode Leger Cellen schuilgaan, is onduidelijk. Hun taal doet echter denken aan die van voormalige Rode Hulp leden en promotors van het z.g. Klein Geweld zodat de signalen die zij afgeven niet genegeerd moeten worden.

Het derde en tot nu toe laatste nummer besteedt uitgebreid aandacht aan zaken als "Europees-Arabische solidariteit"

de "lange arm van het zionisme" en de "Hongerstakingsverklaring van de Rode Armee Fraktion". In de inleiding heet het dat het "RVF ernaar streeft samen te werken met alle nationale en internationale krachten op basis van anti-fascisme en anti-imperialisme."

MEENTEPOLITIE NIJMEGEN.

No.: ID/1272/77.

B E T R E F T : R.A.F. - manifestatie, gehouden te Nijmegen op 1-12-1977.

F M2/A
ACD 1303046
datum 12 DEC. 1977
F
h d

-o-

werd vernomen dat te Nijmegen op donderdag, 1 december 1977, in het centrum Diogenes a/d van Schaeck Mathon-singel 10 een Rote Armee Fraction (R.A.F.)-manifestatie plaats-vond. De organisatie lag in handen van de studentenvereniging Diogenes uit Nijmegen samen met het Rood Verzetsfront (R.V.F.), postbus 384 uit Hoogeveen. Aanvang: 20.00 uur. Tegen betaling van f 1,- en op vertoon van college-kaart kreeg men toegang (stempel). In de hal stond een stand van waaruit 't R.V.F. allerlei literatuur te koop aanbood. Er werden ook enkele stencils verspreid (zie bijlage). Er waren ongeveer 100 aanwezigen waarvan circa 30% vrouwen: over-wegend studententypes, variërend in leeftijd van 18-25 jaar.

Wat is het RVF? Wat doet het RVF F

Het Rood Verzetsfront is een niet dogmatiese organisatie die zich ten doel stelt begrip te wekken en solidariteit te organiseren voor anti-imperialistische verzetsgroepen in met name West-Europa.

Het RVF probeert inzicht te geven in de praktijken van de psychologische oorlogsvoering en de kontra-strategie van het nieuwe, wetenschappelijk doordachte fascisme in West-Europa.

Het RVF onderkent het feit dat

- West-Europa, met name de BRD, direkt steun verleende aan de volkerenmoord in Indo-China en nog steeds medeverantwoordelijk is voor de onderdrukking, uitbuiting en uitroeiing van bevolkingsgroepen in de derde wereld.
- de BRD de belangen van het US-imperialisme militair, politiek en ekonomies in West-Europa veilig moet stellen. (NATO, Europese konventie ter bestrijding van het terrorisme en het vormen van een Europese bondsstaat)
- kameraden die zich hiertegen verzetten, gevangen genomen, gefolterd en vermoord worden.
- deze kameraden het slachtoffer worden van een op uitgebreide schaal gevoerde psychologische oorlogvoering.
- anti-imperialisties verzet terrorisme wordt genoemd.

In de poging kameraden uit de anti-imperialistische verzetsgroepen tegen kriminalisering, isolering en likwidatie te beschermen, wil het RVF via haar publikatiemogelijkheden de strijd van deze kameraden verklaren. We zullen in onze publikaties het woord geven aan onze strijdende kameraden, omdat wij hen nodig hebben als kameraden in het verzet.

Om tot effectieve aktie te komen streeft het RVF ernaar samen te werken met nationale en internationale krachten op basis van anti-imperialisme en anti-fascisme.

In de praktijk probeert het RVF haar doelstellingen te realiseren

- door het uitgeven van een tweemaandelijks bulletin, waar tussen- door specials en aktuele informatie. Een abonnement hierop kost f25,- per jaar.
- door het organiseren van bijeenkomsten en demonstraties.
- door het verspreiden van pamfletten en vlugschriften.

aktieve medewerking is mogelijk door onder andere:

- het helpen bij studie i.v.m. specials en artikelen.
  - vertaalwerk
  - tikken, lay-outen van bulletin
  - het verspreiden van pamfletten
  - het helpen organiseren van bijeenkomsten, demonstraties, picket- lines etc.
  - het verkopen van materiaal.
-

MAANDOVERZICHT

No. 12 1977

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

SYMPATHIE- EN ONDERSTEUNINGSGROEPEN VAN DE RAF IN NEDERLAND

Vooral het Rood Verzetsfront en het Medisch Juridisch Comité voor Politieke Gevangenen ontplooiën activiteiten t.a.v. de gevangenen zittende RAF-activisten in de BRD en in Nederland. Zij organiseren manifestaties

en zij geven verklaringen uit waarin het optreden van de Duitse en Nederlandse justitiële overheid scherp veroordeeld wordt. Meer expliciet hebben activisten in kringen van het Rood Verzetsfront en het Komitee Anti-Duitse Terreur uiting gegeven aan hun gevoelens t.o.v. de RAF-gedetineerden door tijdens een medio 1977 in de BRD gehouden RAF-hongerstaking plannen te beramen voor ondersteuningsacties.

In dit verband past het besluit van het RVF en het MJCPG, in samenwerking met zoveel mogelijk organisaties en groepen een campagne te ontwikkelen tegen met name de Europese voorstellen en plannen ter bestrijding van het terrorisme en tegen de Europese verkiezingen "die een volgende stap zijn om de internationalisering van de repressie op Europees niveau door te zetten".

Het RVF en MJCPG beogen te komen tot de oprichting van een "komitee tegen een Amerikaans Europa onder Duits leiderschap". Aan dit comité de zogenaamde Anti Repressie Beweging (ARB) nemen behalve het RVF en MJCPG deel: de Bond van Dienstplichtigen, de trotskistische Beweging voor Arbeiderszelfbeheer, de anarchistische Federatie van Vrije Socialisten, het uit de Rode Hulp ontstane Ierland Komitee en een groot aantal plaatselijke groepen, die zich met de "anti-repressiestrijd" bezighouden.

Opmerkelijk zijn de pogingen in dit kader contact te leggen met andere organisaties. Bovendien blijkt direct of indirect contact met groepen van pro-RAF- en RVF-

"plaktivisten". Rekening moet gehouden worden met de mogelijkheid dat uit dese kringen van "anti-repressie-sympathisanten" en "plaktivisten" aanhangers o.q. activisten gerecruteerd worden voor terroristische organisaties.

RVF heeft momenteel op internationaal niveau relaties met RAF-steungroepen in West-Duitsland, met vertegenwoordigers in België van het Internationaal Komitee ter Verdediging van Politieke Gevangenen in West-Europa en met vertegenwoordigers van het Centre de Recherches et d'Information Socio-Economiques, een inlichtingenbureau t.b.v. extreem-linkse groeperingen in Parijs.

ACD 1.373.792.

datum 1 MAART 1978

CO

b. / c.

F
F

1 Zo nodig andere rubricering aangeven.

Distr.: **BFA-TUC.**

Bijlage(n):

Afschr.:

BO: **163.076**

Betreft: **ROOD VERZETS FRONT.**

+++++

Op de RVF activisten vergadering in de CASSADOOR te Utrecht, gehouden op 15 februari 1978 zijn ongeveer 20 à 25 personen aanwezig geweest, o.a. lid van de groep Zeist, Rotterdam, Nijmegen en Amsterdam.

Ook is ter sprake gekomen om de studio waar DE ROOIE HAAN haar radio uitzendingen pleegt te doen, te verstoren. De activisten zullen dan de microfoon "veroveren" en de uitzending gebruiken om hun eigen ideeën te spuien. Deze actie zal door de activistengroep van het RVF den Haag worden voorbereid.

1) Zo nodig andere rubricering aangeven.

VERVOLGBLAD Nr. 1.

+++++
Activistengroep RVF Arnhem zullen tijdens de komende verkiezingen enkele
verkiezingsborden omzagen.

+++++

LEINDE.

- uitgedrukt 15-2-78 in Uwecht
(Caragadori)

Bijlage Rapport
PC 162076

ontwerp

aan die groeperingen die iets ondernemen tav de hongerstaking en tegen uitlevering:

als wij hier in hongerstaking gaan gaat het er ons natuurlijk in de eerste plaats om te bewerkstelligen dat we bij elkaar geplaatst worden. maar gelijktijdig is het een deel van de strijd tegen het oprukken van het nieuwe fascistische in west-europa, wat juist in holland door de counter-insurgency-structuren (infiltratie van de hollandse politie door duitse smerissen, onze detentie-omstandigheden, de discussie over de nieuwe wetten naar duitse model) plaatsvindt.

of anders gesteld:

als jullie tegen de isolatie hier en tegen onze uitlevering strijden, kan dat niet op het nivo van de morele verontwaardiging uitgevoerd worden, maar alleen op het nivo van anti-imperialistische strijd begrepen worden-welke ontwikkeling in elk land aan de orde is.

dat betekent: niet wij willen door jullie ondersteund worden, maar wij willen de strijd hier ondersteunen, de tegenstellingen aanscherpen.

omdat het niet om diegenen gaat die gefolterd worden maar om degene die foltert en waarom hij dat doet.

en dan bedoelen we, dat hier in holland de tendens van de institutionele fascisme al aanwezig is. en door de druk van de brd nu alleen versterkt wordt (sp. in het totaal-project van de organisatie van west-europa als reaktionair machtsblok onder de controle van de usa, ingevoerd wordt.

preciezer: (alleen hoofdlijnen)

-imperialisme in het defensief sinds vietnam, dat betekent tegenstelling derde wereld metropolen (= crisis) dwingt imperialistische repressie zich terug te trekken in de metropolen, nieuwe strategie ipv militaire interventie institutionele strategie.

-functie brd rann. sociaal-demokratie daarbij: internationale invloeden van de Amerikaanse kapitaalstrategie (zie interview frankfurter rundschau met brandt in afrika: de toekomst bestaat uit transnationale koncernen), overname van de functies van de vs door de sociaal-demokratiese marionetten en het op europees nivo vormen van het blok (politiek ekonomies militair) om druk op de derde wereld uit te kunnen oefenen (konkreet door anti-terreur-konventie, ook centraliseren van het politieapparaat onder leiding van het bka, samenvoeging van het ministerie van binnenlandse zaken en defensie in de brd, prakties gerealiseerd bij schleyer, nato bij opsporing, alle europese landen deden mee, mahhofer op het ogenblik naar italie omdat daar niet gespeurd werd.

-holland kan, verlamd als het is door een binnenlandse politieke crisis, sowieso slechts mechanies reageren mede omdat het opnieuw heel duidelijk de bereidheid getoond heeft mee te werken aan de institutionele strategie: van agt's regeringsverklaring een dienaar van het kapitaal, verklaren van "verbond" met brd, nato enz.

dat betekent: de counter-insurgency-specialisten hebben om een herstrukturering van de geheime diensten door te voeren: (prakties: caransa, detentieomstandigheden, afluisteren-al twee huiszoekingen na gesprekken met familie psychologische oorlogvoering tegen advocaten-ook kalma en agee) dat dat kader waarin de hongerstaking plaats vindt- dat betekent dat moet de inhoud zijn van de publiciteit die rond de hongerstaking gemaakt moet worden, als onze eisen ingewilligd moeten worden, en dat is in de eerste plaats het werk van groepen buiten de bajes.

en zo kan de strijd voor de eisen van de hongerstaking, tegen de uitlevering de zaak van de mensen zelf hier worden, wat voornamelijk ervan afhangt hoe de openbaarheid bewerkt wordt: demonstraties verlopen meestal onopgemerkt (afgezien van het feit dat er niet veel mensen komen) de blokkade van de media is alleen door militante akties te doorbreken en dat is ook met minder mensen goed mogelijk: kerken, redakties bezetten, bij live-uitzendingen van radio en tv binnengaan en de zaak uitleggen, de hongerstakingsverklaring als affiesje drukken en op grote schaal verspreiden, spuiten

kwartaaloverzicht
binnenlandse veiligheidsdienst

1^e kwartaal 1978

Initiatieven van het Rood Verzetsfront

hebben geleid tot de oprichting van
een landelijk coördinatiecentrum van
plaatselijk zelfstandig werkende "anti-repressiegroepen".

Rood Verzetsfront

het Rood Verzetsfront
heeft zich reeds geruime tijd ingespannen plaatselijke op het Verzetsfront ge-
oriënteerde activistenkernen op te bouwen. Enkele van de: activisten hebben be-
langrijke posities in de plaatselijke anti-repressiegroepen. Met name bij de
- voorbereiding van - acties rond de detentie en uitlevering van RAF-terroristen

heeft een scheiding van geesten plaats gehad t.a.v. de vraag of toepassing van geweld wel of niet geoorloofd is.

In kringen van het Rood Verzetsfront

circuleert een schriftuur, dat te oordelen naar stijl en inhoud afkomstig is van RAF-gedetineerden. Hierin wordt erop gewezen dat de gedetineerden niet ondersteund willen worden, integendeel dat zij met hun hongerstaking de strijd hier willen ondersteunen, "de tegenstellingen aanscherpen". Het stuk geeft verder aan hoe de strijd gevoerd moet worden:

"..... demonstraties verlopen meestal onopgemerkt ..... de blokkade van de media is alleen door militante acties te doorbreken en dat is ook met minder mensen mogelijk: kerken, redacties bezetten, bij live-uitzendingen van radio en t.v. binnengaan, de hongerstakingsverklaring als affiche drukken en op grote schaal verspreiden, spuiten."

De betrokkenheid van deze activisten bij (bezettings-)acties in de VARA-studio op 25 februari en in het Ministerie van Algemene Zaken op 13 maart j.l. wijst erop dat de inhoud van genoemd stuk inmiddels in de praktijk gebracht wordt.

Met name enkele activisten uit de plaatsen Amsterdam, Den Haag, Deventer, Groningen en Rotterdam zijn bereid over te gaan tot hardere acties.

kwartaaloverzicht
binnenlandse veiligheidsdienst

2^e kwartaal 1978

ACTIVISTENKERNEN ROOD VERZETSFRONT

De van de drie RAF-gevangenen in Nederland afkomstige richtlijnen, m.b.t. de wijze waarop in Nederland de (gewapende) strijd gevoerd moet worden hebben hun uitwerking niet gemist. In navolging van conform deze richtlijnen in Den Haag (Ministerie van Algemene Zaken) en Hilversum (VARA-studio) uitgevoerde (bezetting-)acties, waren recentelijk activisten kringen van het Rood Verzetsfront

betrokken bij een poging tot brandstichting d.m.v. een molotov-cocktail in de Allians-verzekeringmaatschappij te Amsterdam en bij een anti-Israël-actie rond het Congresgebouw te Den Haag.

Actie Allians-verzekeringmaatschappij

Bij de in de nacht van 4 op 5 mei j.l. op de Allians-verzekeringmaatschappij gerichte poging tot brandstichting

werden allen aangehouden

een op de actie betrekking hebbende v

klaring met de navolgende inhoud:

"op de avond van 4 mei 1978 hebben wij de Allians-bank, als vertegenwoordiger van het Duitse imperialisme, aangevallen. Terwijl het Nederlandse volk de slachtoffers van het oude Duitse fascisme herdenkt, herdenken wij op deze manier niet alleen hen maar alle strijders, die gevallen zijn in de anti-imperialistische strijd. In het bijzonder onze kameraden die vermoord zijn door het nieuwe Duitse fascisme.

Niet door een pacifistische 1 minuut stilte maar door het georganiseerde verzet zal het imperialisme overwonnen worden.

Vandaag was het Duitse imperialisme ons doel, we zullen echter niet ver-

geten dat ook Nederland deel uitmaakt van het internationale imperia-
lisme.

Organiseer de anti-imperialistische strijd op alle nivo's!

Revolutionaire Kern."

Actie Congresgebouw Den Haag

Ongeveer 25 activisten uit Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Breda voerden op 11 mei j.l. rond het Congresgebouw te Den Haag, waar een bijeenkomst plaatsvond ter viering van het 30-jarig bestaan van de staat Israël, een (protest-)actie uit. Daarbij werden anti-Israëllische en pro-Palestijnse leuzen meegevoerd en bij aankomst van leden van het Koninklijk Huis werd met vuurwerk gegooid. Enkele demonstranten werden aangehouden.

P

ACD 1405 585.

datum 31 OKT. 1978

CO

h.

d.

1) Zo nodig andere rubricering aangeven.

Distr.: **BFA-B50-BOA-CV**

Bijgevoerd:

Afschr.:

BO: **167.182.**

Betreeft: manifestatie tegen uitlevering RAF leden.

Op zaterdag 14 okt. 1978 is in de Brakke Grond te Amsterdam een manifestatie gehouden gericht tegen de uitlevering van de 3 in Nederland gevangen gehouden RAF leden.

De manifestatie zou georganiseerd zijn door o.a. Rood Verzets Front en sympathisanten van de RAF in Nederland.

Volgens schatting waren ongeveer 300 personen aanwezig.

De gehele zaal was behangen met foto's van RAF leden.

In de toespraken en redevoeringen kwam tot uiting de slechte toestanden in de gevangenissen, de strenge discipline de rechteloosheid van de gevangenen en de slechte gezondheid van met name de RAF leden

Een televisie-ploeg die in de zaal filmopname wilde maken werd de deur geweerd. einde.

kwartaaloverzicht
binnenlandse veiligheidsdienst

4^e kwartaal 1978

HET ROOD VERZETSFRONT EN DE RAF-GEDETINEERDEN

Het Rood Verzetsfront (RVF), dat optreedt en zich presenteert vanuit een positie van solidariteit met de "gewapende strijd", heeft zich het afgelopen jaar in hoofdzaak beperkt tot activiteiten (vooral op propagandistisch gebied) ten behoeve van de Westduitse Rote Armee Fraktion. Een concrete aanleiding hiertoe vond het RVF in de detentie van de inmiddels naar de Bondsrepubliek uitgeleverde RAF-terroristen

De ten gunste van deze RAF-terroristen ontplooidde activiteiten leidden tot een aantal interessante ontwikkelingen. Binnenslands kwam een intensieve samenwerking tot stand met het "Medisch Juridisch Comité voor Politieke Gevangenen" (MJCPG),

Bovendien leidde deze activiteit tot een discussie binnen het RVF-MJCPG-complex over de verschillende functies van deelnemers aan de solidariteitsbeweging. Met name de Beschrijving van de functie van de advocaten wierp een nieuw licht op de onderlinge verhoudingen, hoewel men er blijkbaar niet in slaagde te dien aanzien in alle opzichten duidelijkheid te scheppen.

Het RVF en de positie van de advocaten

Het RVF ziet een nauw samenwerkingsverband tussen politieke gevangenen, sympathisanten (RVF, MJCPG) en advocaten in de strijd tegen de burgerlijke rechtsstaat en het kapitalistische systeem. Politieke gevangenen zetten hun strijd voort vanuit de gevangenis door hongerstakingen, allerlei soorten van lijdzam en actief verzet en propaganda naar buiten ("Knastraxis"). Sympathisanten steunen deze strijd met publicaties, plakacties, demonstraties, etc. Advocaten kunnen daarbij een belangrijke ondersteunende en bemiddelende rol spelen. Opmerkelijk is echter dat zij volgens het RVF desondanks in het geheel een dubbelzinnige positie innemen.

In het algemeen geldt namelijk, aldus het RVF, dat zij bij de verdediging van hun cliënten hebben uit te gaan van "democratisch tot stand

gekomen" wetten en normen. Zij verdedigen de rechtsstaat in zoverre zij de momenten signaleren waarop deze zich niet aan haar eigen wetten en de internationale verdragen houdt.

Advocaten die aan een aantal door het Rood Verzetsfront geformuleerde eisen voldoen, mogen in deze visie echter beschouwd worden als haar medestanders. De belangrijkste van deze eisen zijn:

- de advocaat moet principieel solidair zijn met zijn cliënt zonder zich met hem te identificeren;
- de advocaat moet weigeren het proces tegen zijn cliënt legitimiteit te verschaffen;
- de advocaat moet het leven van zijn cliënt beschermen tegen de staat;
- de advocaat moet zijn cliënt verdedigen en daartoe een strategie ontwikkelen tezamen met de advocaten van medegevangenen, e.e.a. in overstemming met de ideologie van de groep (cliënten).

Het RVF is van mening dat advocaten die aan deze eisen voldoen, door hun collegae juristen binnen het Nederlandse justitie-apparaat niet (meer) geaccepteerd zullen worden. Anderszijds ziet het RVF de positie van deze advocaten ten opzichte van de RVF-activisten echter eveneens als problematisch: zij identificeren zich namelijk toch met de rechtsstaat en zien toe dat de overheid de grenzen daarvan niet overschrijdt; slechts de sympathisanten kunnen zich volledig met het verzet tegen de rechtsstaat identificeren.

Het RVF verklaart de geïsoleerde positie van deze advocaten uit hun klasse-positie: zij plegen "verraad" tegenover hun klassegelovigen bij de Justitie; anderszijds handhaven zij tegenover de sympathisanten angstvallig het bestaande klasseverschil onder andere omdat zij geen afstand doen van hun "klasseprivileges en bourgeois-gewoonten". Daarom ziet het RVF deze advocaten, zelfs al voldoen zij aan de geformuleerde eisen, slechts als "moeizame medestanders".

de voornaamste woordvoerder van het advocatenverdedigingscollectief van de RAF-terroristen, heeft nog de meest functionele relatie met de kern van het RVF.

Het EVF en de activistenkernen

In den lande wordt het EVF vertegenwoordigd door plaatselijke kernen van activisten, die onder andere betrokken waren bij de bezetting van het Ministerie van Algemene Zaken op het Binnenhof, het binnendringen in een uitzending van de "Eoie Haan" en het ingooien van ruiten van justitiële gebouwen. Opmerkelijk is dat slechts enkele oud Rode Jeugd-leden c.q. Rode Hulp-leden contacten hebben in kringen van deze activisten en nu en dan (zijdelings) betrokken zijn bij hun activiteiten.

Nu met de uitlevering van de RAF-terroristen aan de Bondsrepubliek een voor het EVF belangrijk en tijdrovend actie-onderwerp is weggevallen, houdt het EVF zich bezig met de versterking van de plaatselijke kernen.

10/7

ACD	1437018
datum	9 JULI 1979
CO	1435665
b.	d. — / —

1791 / 2.1.3

28 juni 1979.

Co 1435.665

Betreft: Blokkade actie RVP te Zevenaar.

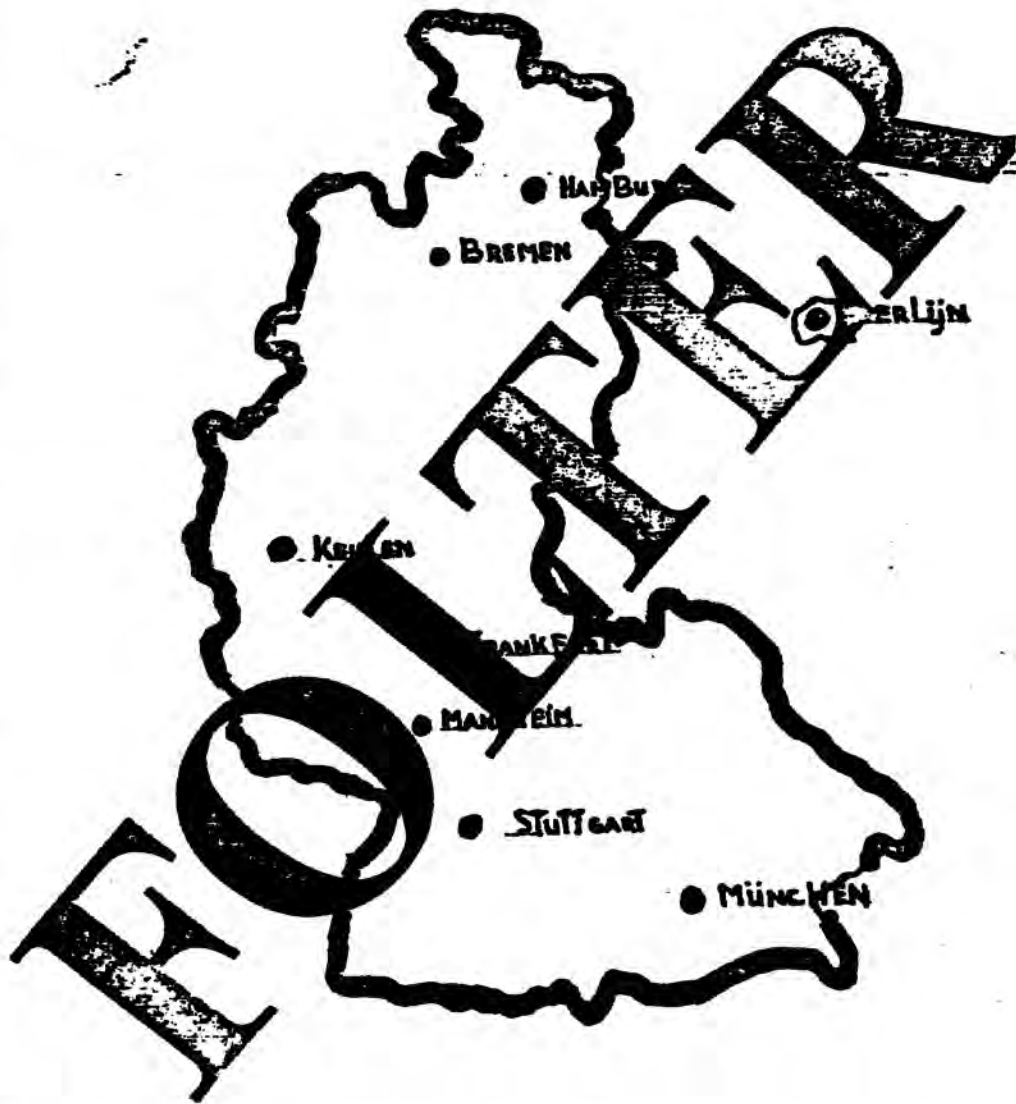
Op maandag 25 juni 1979 te 10.40 uur werd bij de meldkamer van de Gemeentepolitie Zevenaar gemeld, dat op de zuidelijke rijbaan van Rijksweg A 12 tussen Arnhem en de Nederlands-Duitse grens ter hoogte van de afslag Beek enkele honderden meters voor Duits grondgebied een personenauto in brand zou staan. Op de aangewezen plaats bleek echter door 12 personen een aantal strobalen en autobanden in brand te zijn gestoken, daarmede de rijbaan blokkerend, uit protest tegen de behandeling van RAF terroristen in Duitse gevangenissen. Zij maakten dat protest duidelijk middels spandoeken en het uitdelen van pamfletten (zie bijlage) aan ter plaatse door deze blokkade gestrande automobilisten. Een medewerker van Rijkswaterstaat, die zich kort in deze omgeving ophield om werkzaamheden te verrichten, heeft gezien dat ongeveer 4 à 5 mannen de strobalen en autobanden op nogal gevaarlijke wijze op de rijbaan deponeerden, waarna het geheel met benzine uit blikken en flessen werd overgoten en in brand werd gestoken. Tijdens het opwerpen van deze blokkade trachtten enkele vrachtwagenbestuurders toch deze blokkade te ontwijken en door te rijden, hetgeen nogal gevaarlijke toestanden met zich meebracht. Een tankwagen, gevuld met ongeveer 30.000 liter benzine, moest kort bij het brandende geheel stoppen en moest direct om veiligheidsredenen van de plaats worden weggeleid, dit moest achteruitrijdend geschieden. Kort na het in brand steken van het materiaal kwam

personeel van de Koninklijke Marechaussee belast met de grensbewaking, geassisteerd door personeel van de Duitse Grensschutz ter plaatse. Zij konden een eind maken aan deze actie en men wist 11 personen aan te houden ter zake overtreding van artikel 162 van het Wetboek van Strafrecht.

ROOD VERZETSFRONT

BRD

(WEST DUITSLAND)

postbus 384 hooogveeren
giro 3720793

DEUTSCHLAND FOLTERT

Sie stehen auf die Autobahn richtung BRD vor einer Sperre.

Diese Sperre ist aufgebaut worden, um die Zensur der burgerliche Presse zu durchbrechen und die Leute zu konfrontieren mit die Tatsachen über was geschieht mit den Gefangenen aus der Guerrilla in der BRD.

In diesem Augenblick sind ung. 75 politische Gefangenen (RAF, 2e Juni), und sympathisanten im Hungerstreik getreten gegen den vernichtende Isolationsfolter woran sie unterworfen sind.

Sie fordern:

- DIE BEHANDLUNG ALS KRIEGSGEFANGENEN
- AUFHEBUNG DER ISOLATIONSFOLTER (u.a. Trennschelbe, Postzensur)
- ZUSAMMENLEGUNG VON GEFANGENEN IN GRUPPEN VON MINDESTENS 15
- FREILASSUNG VON GUNTHER SONNENBERG, DER DURCH EINEN KOPFSCHUSS HAFTUNFAHIG IST.
- FREILASSUNG VON IRMGARD MOLLER, DIE NACH 7 JAHREN ISOLATIONSFOLTER STERBENDE IST.

Die BRD - als führende Macht in West-Europa - geht voran in der vernichtung politischen Gefangenen mittels spezial eingerichtete Knäste, die Heute überall in Europa gebaut werden nach dem Modell Stammheim.

Schmidt - das sozial demokratisches Gesicht des neuen Faschismus, ist nicht gefällig die legitime Forderungen der Gefangenen einzuwilligen. Im Gegenteil, er hat die Absicht die totale Vernichtung der anti-imperialistischer Kämpfer durch zu führen.

Wie Schmidt es selber gesagt hat '.....hartesten durchgreifen ..eines Staates, der sich in einem Verteidigungsposition nicht schauen kann, selbst zu toten...'

Das er auch nicht dafür zurückschreckt dieses in der Praxis anzuwenden, weil es ihn klar ist, dass er die politische identität der Gefangenen nicht brechen kann mittels der Isolationsfolter zeigt sich schon aus den im Knast ermordeten Genossen

HOLGER MEINS
SIEGFRIED HAUSNER
ANDREAS BAADER
ULRIKE MEINHOF
INGRID SCHUBERT
JAN CARL RASPE
GUDRUN ENSSUN

Im Versuch dauemd die Öffentlichkeit zu manipulieren, sind die Gefangenen Hemmungen die aus dem Wege geräumt werden müssen, notigentfalls mittels des Todeschusses bei der Verhaftung. Die Morden auf WILLY PETER STOLL, MICHAEL KNOLL, EUSABETH VON DYCK beweisen dieses klipp und klar !!

solidarität mit dem kampf drinnen und draussen!

DUITSLAND FOLTERT

U staat hier op de snelweg naar West-Duitsland voor een blokkade. Deze blokkade is opgericht om de censuur van de burgerlijke pers te doorbreken en de mensen met de neus op de harde feiten te drukken over wat er gebeurt met de gevangenen uit de guerrilla in West-Duitsland.

Op dit moment zijn ong. 75 politieke gevangenen(RAF, 2e Juni) en sympathisanten in hongerstaking tegen de vernietigende isolatiefolter waaraan zij zijn onderworpen.

Zij eisen:

- BEHANDELING ALS KRIJGSGEVANGENEN
- OPHEFFING VAN DE ISOLATIEFOLTER (o.a. Trennscheibe, censuur op post)
- SAMENBRENGEN VAN DE GEVANGENEN IN GROEPEN VAN MINSTENS 15
- VRIJLATING VAN GUNTHER SONNENBERG, DIE ALS GEVOLG VAN ZIJN HOOFDWOND NIET IN STAAT IS GEVANGEN TE ZITTEN
- VRIJLATING VAN IRMGARD MOLLER, DIE NA 7 JAAR ISOLATIEFOLTER NU C OP STERVEN LIGT.

West-Duitsland - als leidende macht in Europa - gaat voorop in de vernietiging van politieke gevangenen middels speciaal ingerichte bajesen, die momenteel overal in West-Europa worden gebouwd naar het model van Stammheim.

Schmidt, het sociaal-democratisch gezicht van het nieuwe fascisme, is niet bereid om de legitieme eisen van de gevangenen in te willigen. Integendeel, hij is uit op de totale vernietiging van de anti-imperialistische strijders.

Zoals Schmidt zelf zegt '..... het zo krachtig mogelijk optreden van een staat die er in een verdedigingspositie niet voor kan terugschrikken zelf te doden.....' (regeringsverklaring 13.3.75).

Dat hij er ook niet voor teruschrikt dit in praktijk toe te passen - omdat het hem duidelijk is geworden dat hij de politieke identiteit van de gevangenen niet kan breken door isolatiefolter - blijkt uit de nu al in de bajes vermoorde kameraden: C

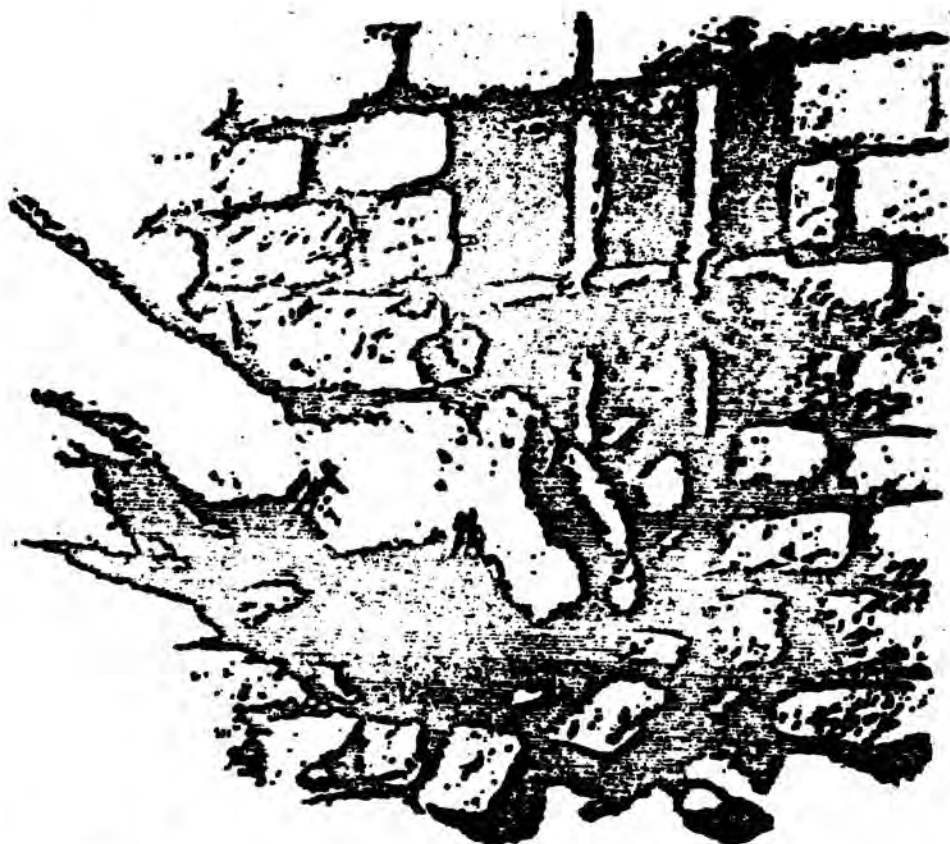
HOLGER MEINS
SIEGFRIED HAUSNER
ANDREAS BAADER
ULRIKE MEINHOF
INGRID SCHUBERT
JAN CARL RASPE
GUDRUN ENSSLIN

In de poging blijvend de publieke opinie te manipuleren, zijn de gevangenen opstakels die uit de weg geruimd moeten worden - eventueel door middel van een dodelijk schot bij arrestatie. De moorden op WILLI.PETER STOLL, MICHAEL KNOLL, ELISABETH VAN DYCK bewijzen dit maar al te goed!!

**solidariteit met de strijd
binnen en buiten de bajes!**

SOLIDARITEIT MET DE
GEVANGENEN IN
HONGERSTAKING!

SOLIDARITÄT MIT DEN
GEFANGENEN IM ***
*** HUNGERSTREIK

"Solidariteit met de gevangenen uit de Guerilla in West-Europa".

Zij eisen:

Behandeling als krijgsgevangenen;

Opheffing van de isolatiefolter;

Samenvoeging van politieke gevangenen in groepen van minstens 15 personen.

"Eed Verzetsfront", postbus 384, Hoogeveen.

Door Personeel Koninklijke Marechaussee Bergh-Autweg, Rijkspolitie Beek, Gemeentepolitie Zevensaar zijn 11 personen aangehouden.

Betrokkenen waren tevens nog in het bezit van stencils gesteld in de Duitse en Nederlandse taal.

kwartaaloverzicht
binnenlandse veiligheidsdienst

3^e kwartaal 1979

HET ROOD VERZETSFRONT

In een van zijn bulletins karakteriseert het Rood Verzetsfront (RVF) zichzelf als een niet dogmatische organisatie die zich ten doel stelt begrip te wekken en solidariteit te organiseren voor anti-imperialistische verzetsgroepen in het nabe West Europa.

Het RVF wil dit begrip en deze solidariteit tot stand brengen door middel van publikaties maar ook door demonstraties en gerichte acties.

Op het vlak van de publikaties beschikt het RVF over drie mogelijkheden:

- 1e. Het RVF-bulletin met artikelen en commentaren over de revolutionaire beweging in de ruimste zin.
- 2e. Het bulletin "Informatie Politieke Gevangenen (IPG) ⁴⁸⁾
Hierin worden politieke gevangenen, middels hun brieven aan het woord gelaten en worden politieke verklaringen afgedrukt.
- 3e. Affiches, die door RVF-activisten door het hele land worden verspreid en geplakt.

HET ROOD VERZETSFRONT 9

- 48) Met "anti-imperialistische verzetsgroepen" bedoelt het RVF organisaties als de Rote Armes Fraktion, IRA, ETA e.d.
- 49) Hoewel wordt getracht dit te verdoezelen is het IPG gefinitieerd vanuit het RVF.

Op het vlak van de acties heeft het RVF zich de afgelopen maanden ook niet onbetuigd gelaten hoewel de effecten en resultaten daarvan gering zijn geweest.

Om een en ander te illustreren zullen de zes meest in het oog lopende RVF-acties, vanaf maart '79, nog eens worden opgesomd.

RVF-acties vanaf maart '79

- Op 28 maart poogde een groep RVF-leden het kantoor van Swiss-Air in Amsterdam te bezetten teneinde de detentiesituatie van twee leden van de "Beweging van de 2e Juni" in Zwitserland aan de kaak te stellen. De "bezitters" werden door personeel van Swiss-Air buiten het gebouw gezet. Drie RVF-activisten werden gearresteerd.
- In het kader van acties tegen de Europese verkiezingen trachtte een lid van het RVF op 17 mei het huis van Heerlens burgemeester te bekladden. Hij werd op heterdaad betrapt en aangehouden.
- Op 5 juni trachtten enige RVF'ers de opnamen van de s.g. "Euro-kwis" in de Hilversumse NOS-studio te verstoren. Ook deze actie kreeg hoegenaamd geen publiciteit omdat de actievoerders door NOS-personeel op de stoep van het gebouw werden gedeponseed.

- Publiciteit voor de detentiesituatie van "politieke" gevangenen in de BRD trachtten drie RVF-leden te krijgen door op 12 juni aan de noodrem te trekken in de internationale trein Amsterdam-Wenen. Ook bij deze actie werden de daders gearresteerd.
- Met hetzelfde doel werd later de rijksweg A 12 nabij de Ned.Duitse grens geblokkeerd. Men slaagde erin ter plaatse enige folders te verspreiden. De pers besteedde echter praktisch geen aandacht aan de zaak. Wel werden elf deelnemers aan de actie gearresteerd.
- Het grootste debacle voor het RVF vormde de gewapende roofoverval op 29 juni op het stadhuis van Groningen. De overval was bedoeld om blanco paspoorten te bemachtigen. Dit lukte. Niet lang na de overval vielen de daders echter in handen van de politie.

Naar de eventuele bestemming van de blanco paspoorten kan men slechts gissen. Gezien het grote aantal (ruim veertig) is het aannemelijk dat de actie "op bestelling" is uitgevoerd.

Conclusie

Vrijwel alle acties van het Rood Verzetsfront van de laatste maanden zijn mislukt of hebben niet die publiciteit gekregen die men zich gewenst had. Dat ontogen waren de offers die het RVF bij deze acties moest brengen, aanzienlijk.

Bij de zes vermelde acties werden + 20 arrestaties verricht, huiszoekingen gedaan en vuurwapens in beslag genomen.

Met name het mislukken van de overval op het stadhuis van Groningen moet een grote desillusie zijn geweest voor het RVF, mede vanwege het feit dat men het voor langere tijd zal moeten stellen zonder de beide gearresteerden, die als steunpilaren van de organisatie betiteld mogen worden.

kwartaaloverzicht

binnenlandse veiligheidsfraude

30 KWARTAAL 1980

HET ROOD VERZETSFRONT

Het Rood Verzetsfront (RVF) heeft dit jaar zijn koers enigermate gewijzigd. Niet langer zijn de activiteiten hoofdzakelijk gericht op onderbreuking van de Rote Armee Fraktion (RAF). Men dient zich nu ook te bekommeren om gevangenen uit eigen geladenen, terwijl nieuwe vormen van verzet in de maatschappij aanknopingspunten lijken te bieden om te ontsnappen aan het isolement waarin het RVF dreigde te geraken.

"Politieke gevangenen"

Na de mislukte paspoortroof in juni 1978 kon het RVF beschikken over enige martelaren van eigen bodem, hetgeen door deze ideologisch zo weinig gemotiveerde groep dankbaar als actieobject werd aangegrepen. Daar kwam bij dat drie in Nederlandse gevangenissen verblijvende RAF-leden eind 1978 aan West-Duitsland waren uitgeleverd, zodat in Nederland de bereidheid tot het voeren van acties voor dit drietal verflauwde, terwijl de RAF als organisatie ook geen tot de revolutionaire verbeelding sprekende acties meer ontplooide.

De voorbereiding en uitvoering van de bomaanslag in de Gelderse gemeente Renkum getuigden van een weloverwogen aanpak. Was eerder bij plak- en kladdacties tegen personeel van de Arnhemse gevangenis de naam "Beweging tegen Bajesterreur" gehanteerd, de bomaanslag werd geclaimd door het "Rood Volksverzet". Er is geen twijfel over dat enkele harde kernleden van het RVF achter dit Volksverzet schuil gingen, maar strafvervolgning tegen de vermoedelijke daders bleek juridisch niet haalbaar. De RVF-leden hebben zich ditmaal tevreden in de handen kunnen wrijven.

Nieuwe actieterreinen

Gebleken is, ondermeer uit de knipselkranten van het RVF, dat deze organisatie de bakens aan het verzetten was. In toenemende mate toonde men in de achterliggende periode belangstelling voor het doen en laten van de krakers, het verzet tegen het gebruik van kernenergie en het optreden van de anti-militaristische groep "Onkruid".

Vooraf het optreden van de krakers in Amsterdam spreekt het RVP aan, niet in de laatste plaats omdat men daarin een mogelijkheid ziet in Amsterdam een nieuwe steungroep te formeren.

In de afgelopen maanden heeft het zonder twijfel in de bedoeling van het RVP gelegen de solidariteit met de krakers te onderstrepen door bomanslagen gericht tegen politie en justitie.

Deels door oplettendheid aan overheidszijde, deels door ondeskundigheid aan de kant van het RVP werden bomanslagen voorkomen. Dat het RVP de kunst van het zelf vervaardigen van explosieven nog niet geheel onder de knie heeft, ondervonden de bewoners van het pand Quellijnstraat 64 te Amsterdam in juni van dit jaar (zie foto).

Na de aanslag in Renkum schreef het RVP dat de bom de geestelijke vermogens van de justitie-autoriteiten had aangetast; dit naar aanleiding van herhaalde huiszoekingen

kwartaaloverzicht
binnenlandse veiligheidsdienst

1° KWARTAAL 1981

HET ROOD VERSTEFRONT

Eind 1980 is het Rood Versteffront (RVF) uiteengevallen in kleine lokaal of regionaal opererende groepen, die min of meer onafhankelijk van elkaar hun activiteiten ontplooiën. Er is geen sprake meer van een "strakke" organisatie.

De huidige opbouw

Door onderlinge, veelal persoonlijke, tegenstellingen kon overigens al niet meer van een homogene groep worden gesproken. In september/oktober leek het er nog even op dat de RVF-geleden zich zouden sluiten

Zoals de zaken er nu voorstaan is er een RVF-Groningen en een RVF-regio-Zuid, waartoe activisten in diverse plaatsen in het zuiden en oosten van Nederland behoren. Daarnaast kan gesproken worden van een RVF-Amsterdam

De publicaties

Tot begin 1980 maakte het RVF v.w.b. de publiciteit voornamelijk gebruik van drie mogelijkheden:

- het RVF-bulletin;
- de brochure Informatie Politieke Gevangenen (IPG);
- pamfletten, vlugschriften etc.

De brochure IPG bestaat inmiddels niet meer.

Over de inhoud van het RVF-bulletin zijn eind vorig jaar meningsverschillen ontstaan

Het RVF-Groningen

draagt zorg voor het maandelijks verschijnen van het RVF-bulletin-oude-stijl, waarin de laatste maanden toch iets meer aandacht werd besteed aan de "Nederlandse situatie". Duidelijk blijkt ook uit het RVF-bulletin de al eerder gesignaleerde toegenomen belangstelling voor o.m. het verzet tegen de kernenergie en de activiteiten van krakers. Bulletin nr. 29 (februari 1981) was zelfs geheel gewijd aan de Anti-kernenergiebeweging in o.m. Duitsland en Nederland. Deze tendens is overigens ook waarneembaar binnen het legale deel van de RAF - ook wel antifagroepen genaamd - in de Bondsrepubliek.

Het activisme

In de tweede helft van 1980 werden vanuit het RVF diverse pogingen in het werk gesteld vat te krijgen op de krakers in Amsterdam.

Uitbreiding van steunpunten naar de Randstad leek immers noodzakelijk om uit een dreigend isolement te geraken. Een eerste aanzet hiertoe was het formeren van een gemeenschappelijke arrestantengroep t.b.v. gedetineerde krakers en RVF-leden

Doordat de personen waarop het RVF zich richtte vrijwel uitgerangeerd zijn in de krakerwereld is dit alles op niets uitgelopen. Een bijkomende factor is dat krakers zich nu eenmaal moeilijk laten vangen in een of andere organisatievorm.

Nu er geen centraal overleg meer plaatsvindt, richten de overgebleven EVF-kernen zich meer en meer op de lokale en regionale situatie, waarbij gespeeld wordt op heersende "misstanden".

In tegenstelling tot Amsterdam blijkt in Groningen samenwerking tussen EVF-leden en krakers wel tot de mogelijkheden te behoren. Dit geldt ook voor de regio-Zuid van het EVF, alhoewel het hier meer op individuele basis plaats te geschieden.

De activiteiten van het "EVF-Amsterdam" tenslotte zijn op dit moment gering.

Prognose

Het theoretisch goed onderlegde EVF-Groningen zal vermoedelijk doorgaan in de lijn van het "oude, vertrouwde" EVF, solidariteit verkondigend met "anti-imperialistisch" verzet van RAF en Rode Brigades etc. Daarbij zal de groep de lokale situatie in Groningen niet uit het oog verliezen.

De meer actiebeluste EVF-regio Zuid zal zich n.a.w. in toenemende mate richten op c.q. identificeren met het plaatselijk activisme, m.n. dat van de krakers.

Het spook van de BVD: de Groninger Knipselkrant

'De Knipselkrant is al jaren een doorn in het oog van de geheime diensten'

Zondagmorgen, 4 mei. Het is nog vroeg in de ochtend wanneer P.M. de deur achter zich dichtslaat en op weg gaat naar het hoofdstation in Groningen. Het is stil in de straten van de Groninger binnenstad, op een enkele verdwaalde kerkganger na. P.M. wil bij het hoofdstation enkele internationale en nationale kranten kopen. Dat doet hij elke zondag. Maar zover komt het deze zondagmorgen niet.

Plotseling stopt er een politiebusje. Verscheidene agenten van de rijkspolitie springen met getrokken pistolen uit de overvalwagen en stormen op hem af. Hij wordt overmeesterd en geboeid. Met een vuilniszak over z'n hoofd voeren de agenten hem af naar het hoofdbureau van politie aan de Rademarkt in Groningen. Enkele uren later wordt P.M. op transport gezet naar Hoofddorp in de Haarlemmermeer. In deze voormalige polder ligt ook Schiphol. Enkele dagen eerder werd op dit vliegveld een Japanner aangehouden met in z'n bezit een kilogram van de zeer explosieve stof TNT. Volgens de Officier van Justitie mr. F. P. M. Slits van de arrondissementsrechtbank in Haarlem, waaronder Schiphol ressorteert, wordt de Groninger beschuldigd van medeplichtigheid. De aanklacht tegen de Noorderling luidt 'uitlokking door het verschaffen van gelegenheid, middelen en/of inlichtingen'.

De Groninger ontkent categorisch iets met de Japanner te maken te hebben. De rechter-kommissaris van de Haarlemse rechtbank zegt bij de behandeling over de voorlopige hechtenis van de verdachte dat het bewijsmateriaal 'mager' is. Toch zijn de voorarrest-bezwaren tegen de Groninger 'ernstig' genoeg om dertig dagen voorarrest te vorderen. Die bezwaren zijn gebaseerd op twee (vuile) aanwijzingen. Uit de paspoorten van zowel de Noorderling als de Japanner zou blijken dat zij beiden in de nacht van 17 op 18 april van dit jaar in de Joegoslavische hoofdstad Belgrado zijn geweest. Een tweede aanwijzing is dat een portier van het Amsterdams Marriot-hotel tegenover de recherche van de Dienst Luchtvaart Schiphol verklaart dat 'een man, gelijkenis vertoende met de Groninger', hem 's avonds

**Elseviers Magazine
wordt door de BVD
op zijn wenken
bediend**

Verdacht van medeplichtigheid aan de invoer van explosieven werd 4 mei jongstleden de Groninger P.M. gearresteerd. Hij maakt de wekelijkse Knipselkrant, een overzicht van kranteartikelen over diverse onderwerpen. Deze week wil de rechter-kommissaris in Amsterdam de drukker van het krakersblad BLUF1 aan de tand voelen. Dat vanwege de vorig jaar gepubliceerde documenten van de aktiegroep 'De wraak van Jonkheer De Brauw'. Deze documenten werden verkregen na een inbraak. Heeft Justitie de lang verwachte aanval tegen de radicale geschriften ter linkerzijde definitief ingezet?

op 1 mei had gevraagd naar het kamer-nummer van een Japanner. De portier weet zich de naam van de Aziat niet meer te herinneren. Bovendien zegt de portier dat de man een fors postuur had en ongeveer 35 jaar moet zijn. Dat signalement voldoet echter niet aan dat van de gearresteerde Noorderling.

In kringen rond de verdachte Groninger reageert men met 'verbijstering' op de arrestatie. Volgens zijn vrienden bestaat er geen enkele relatie tussen P.M. en de eveneens gearresteerde Japanner. De verklaring voor M's arrestatie moet dan ook in een geheel andere hoek worden gezocht. Volgens een woordvoerder uit de kringen rond de verdachte voeren de Nederlandse autoriteiten een 'hetze' tegen de Groninger omdat hij de maker is van de *Knipselkrant*, een wekelijks overzicht van kranteartikelen waarover later meer. Tot dezelfde konklusie komt ook de raadsman van de verdachte, mr. P. H. Bakker Schut. Die schrijft in een verklaring dat 'de *Knipselkrant* al jaren een doorn is in het oog van binnen- en buitenlandse geheime diensten'. De arrestatie van de Groninger is volgens hem dan ook georganiseerd door de Centrale Recherche Informatie Dienst (CRID) in Den Haag in samenwerking met de Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD).

Deze instanties registreren onder meer 'reisbewegingen' van personen die iets te maken kunnen hebben met groeperingen als de RAF, Rode Brigades en de Belg-

sche CCC, zo blijkt uit een artikel in 1 weekblad *Elsevier* van 16 februari 1985. 'De CRID heeft uit „reisbewegingen" de afgelopen tijd zijn geregistreerd de druk dat er op het ogenblik enkele Unterstützer van de RAF aanverwante terroristische groepen in Nederland zijn', aldus het weekblad. De *Knipselkrant* wordt door de BVD en CRID gezien als z'n 'Unterstützer'. En aangezien de *Knipselkrant* voornamelijk door 1 persoon, namelijk P.M., wordt gemaakt, richt de BVD de dacht van de BVD en CRID zich dan op hem. Al op 18 januari, 1985 wordt Groninger door 2 agenten, die zich BVD'ers legitimeren, bezocht. Ze wisten graag wat weten over de dan gaande herbstaking van RAF-gevangenen in W Duitsland. Ze informeren over vermeende contacten met de CCC. Na afloop het (korte) gesprek beschuldigen ze F ervan lid te zijn van 'de legale Raf'. In de daarop volgende maanden duikt naam van de *Knipselkrant* verscheidene malen op in de internationale pers. Ormeer in het Belgische blad *Le Soir* worden contacten gesuggereerd tussen *Knipselkrant* en de CCC. En het al een genoemde Elsevier-artikel memoraan van zo'n '40 recente aanslagen in V Europa. Die allemaal veel publiciteit hebben gehad. Wie brengt dat in de pers?' de Justitie. Die wil het lieter stil houwen. De teneur is duidelijk. Elsevier roept iets tegen de *Knipselkrant* te ondermen, zoals ook in het buitenland soo

lijke bladen in toenemende mate onder justitieel vuur komen te liggen.

Stads guerrilla

De Knipselkrant is in augustus 1978 opgericht en komt voort uit het *Rood Verzetsfront*, een organisatie die vlak na de opheffing van de *Rode Hulp* in 1977 in het noorden van het land actief wordt. Zij organiseert vooral protestacties tegen de isolatie- en detentiesituatie van de RAF-gevangenen in Duitsland. Oorspronkelijk heette de Knipselkrant het *Rood Verzetsfront-bulletin* dat alleen was bestemd voor de toen 100 leden tellende organisatie.

Naast artikelen uit de dag- en weekbladen worden soms kopieën van verklaringen van stads guerrillagroeperingen afgedrukt. Begin jaren tachtig, ten tijde van de opkomst van de kraakbeweging groeide de Knipselkrant uit tot een gedegen en goed gedocumenteerd blad voor de alternatieve linkse beweging. De krant wordt en wordt nog steeds verspreid over linkse boekhandels in heel Nederland maar ook in het buitenland, voornamelijk Duitsland en België.

'Er mag geen openbare discussie plaatsvinden over de politiek van de guerrilla', merkte enkele jaren geleden de toenmalige bondskanselier Helmut Schmidt op, ten tijde van de aanslagen van de *Rote Armee Fraktion*. In Nederland liggen die dingen vaak wat moeilijker. De Nederlandse minister van Justitie Korthals Altes legt in een interview met het Belgische blad *Le Soir* uit *'dat er in Nederland geen toettelijk verbod bestaat op het publiceren van teksten aangaande terrorisme'*.

Anders dan in West-Duitsland zal Justitie het niet makkelijk krijgen de Knipselkrant en haar maker strafrechtelijk te vervolgen. Nederland kent immers niet, zoals West-Duitsland de beruchte paragraaf 129A, die *'ondersteuning van een criminele dan wel terroristische beweging'* strafbaar stelt. In het geval van de Knipselkrant die de *'revolutionaire theorieën aangaande het gewapend verzet'* wil uitdragen, lijkt Justitie het met andere middelen te proberen.

P.M. wordt in het Utrechtse Huis van Bewaring aan alle beperkingen onderworpen: geen bezoek, geen post en geen contact met medege-detineerden. Op het politiebureau in Hoofddorp, waar hij tot zeven mei werd vastgehouden, waren intervallen en licht dag en nacht aan, werd hij 4 maal per nacht door controles gewekt, en registreerden videocamera's al zijn bewegingen. Het zou niet de eerste keer zijn wanneer een dergelijke behandeling op termijn zijn vruchten afwerpt. Niet iedereen is bestand tegen justitiële intimidaties, ook al wordt daar in de Knipselkrant welkelijks over bericht.

WILLEM DE HAAN
LEJO SIEPK

Logboek BTA

Ontvangen van/Doorgegeven aan		Log.nr.: F	AGP 860527 138		
Dienst: <u>Open bron</u>		260/86	datum 26 MEI 1986		
Naam : _____		Datum: <u>16-5-</u> 1986	CO		
Door : _____		Tijd : <u>15.45</u>	lk. _____ d. _____		
Heeft betrekking op		Gezien door			
CO-nummer : _____		HBVD	PHBVD	HB	PHB
Log.nr. : _____					
Notitie nr.: _____					X
Rapport					
Betreft: de Knipselkrant		Bron:			
<p>Bericht:</p> <p>Blijkens een publikatie in BLUF nr. 221 d.d. 15-5-'86 heeft de aanhouding van _____ op 4 mei j.l. onder meer geleid tot de oprichting van een solidariteitskomite Knipselkrant (i.o.).</p> <p>Het kontaktadres luidt: postbus 7007 9701 JA Groningen tfn. 050 - 143019</p>					
Doorgegeven aan					
Dienst:					
Naam :					
Datum :					
Tijd :					

BVD zou bewijzen tegen A. zoeken

Nuk M
8-7-88

0810 10 047

GRONINGEN — De 36-jarige Groninger J.W.A., die nu 45 dagen in de gevangenis in het Westduitsse Lüneburg wordt vastgehouden (zie pagina 1), wordt verdacht van overtreding van artikel 129 a van de Westduitsse Grondwet, die "ondersteuning van een criminele dan wel terroristische vereniging" verbiedt. De bundel "Widerstand heißt Angriff", waarvan hij volgens de Westduitsse justitie 80 exemplaren vervoerde, is in de Bondsrepubliek verboden, maar is in Nederland gewoon in de handel verkrijgbaar.

De arrestatie van A. is bekend bij het ministerie van Buitenlandse Zaken. Volgens woordvoerder J. Dirks van het departement doet dat niets meer aan de gevangenhouding van de Groninger dan bij arrestaties van andere Nederlanders die in het buitenland. Dat houdt in dat Buitenlandse Zaken toeziet op een correct verloop van de rechtsgang en besoordeelt of de verdachte dezelfde behandeling krijgt als inwoners van het land waar de arrestant is aangehouden.

Dat A. is aangehouden wegens het bezit van boeken die in Nederland niet verboden zijn, is voor het ministerie geen reden om de Groninger meer hulp te verlenen. "In Nederland mag je 'Meln Kampf' niet in je bezit hebben en in Rusland mag je de Bijbel niet vervoeren. Ieder land heeft zijn eigen regels en die moet je respecteren wanneer je er bent", aldus Dirks.

A. reisde met de Amsterdamse touroperator Bontours naar West-Berlijn toen hij werd aangehouden. Zijn advocaat, mr. Dieter Ardlor uit Hannover die eerder RAF-leden als Brigitte Monhauspt verdedigde, is de aanhouding wegens het vervoer van verboden lectuur belachelijk. Hij schat dat A. mogelijk wordt veroordeeld tot twee jaar celstraf. Dit soort hoge straffen voor relatief weinig verstrekkende strafbare daden zijn volgens hem vooral bedoeld ter afschrikking.

Het VPRO-radioprogramma Het Gebouw suggereerde vanochtend dat de Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD) voor de Westduitsse justitie trachtte bewijsmateriaal tegen A. te verzamelen. Een vriendin van de verdachte zou enige tijd geleden bezoek hebben gehad van een BVD'er, die zich voorstelde als Jan Poortman en informatie over de Groninger wilde hebben.

A. behoort tot de bekenden van de Groninger Paul Mousseault,

sympathisant van linkse terroristische organisaties als de RAF, de Belgische COC, de Franse Action Directe en leider van een groep die zich het Rood Verzetfront noemt. Mousseault is ook redacteur van De Knipselkrant, die revolutionaire ideeën verkondigt.

Verig jaar april werd bij hem een inval gedaan en werden goederen en papieren van hem in beslag genomen, toen hij ervan werd verdacht contacten te hebben met de COC. Een klein jaar eerder werd hij gearresteerd, toen hij ervan werd verdacht betrokken te zijn bij de invoer van een kilo springstof door een Japanner die op Schiphol werd aangehouden. A. zou echter niets met de redactie van De Knipselkrant te maken hebben.

uit N.N.6 - 1988

8810 10 047

DUITSLAND, DE BVD EN DE CENSUUR

Al bijna twee maanden zit Hans, uit Groningen, vast in een Duitse cel. Hij wordt beschuldigd van koeriersdienst voor de Rote Armee Fraktion. In feite gaat het om een mogelijke overtreding van de Duitse censuurwetgeving.

Bij 'koeriersdiensten voor de RAF' denk je als niets-armaedende burger al gauw aan het vervoer van wapens of explosieven. Welnu, hier ging het om boeken. Exemplaren van een uitgave die je in Nederland gewoon in de boekhandel kunt kopen. 'Widerstand heisst Angriff' heet ze. Ze kost ongeveer 30 gulden. Het is een verzameling teksten uit de periode '77 tot '87 over de 'politisch-militaire Kamp' voor 'eine Welt, die kommunistisch ist!'. In Duitsland kan verspreiding je maximaal 10 jaar gevangenisstraf opleveren. Wat is er gebeurd?

Op 25 mei reisde Hans in een touringcar met toeristen van Amsterdam naar Berlijn. Aan de grens tussen West-Duitsland en de DDR, bij Helmstedt, hield de douane de bus aan. Iedereen moest zeggen welke koffers van hem/haar waren. Twee koffers bleven over. De chauffeur was Hans aan als de eigenaar. Hans zelf ontkent dat de koffers van hem zijn. In de koffers zaten 90 exemplaren van bovengenoemd boek. Hans werd gearresteerd en per helikopter afgevoerd. Daarna bleef het meer dan zes weken stil. Hoewel enkele bekenden van Hans in Groningen al vrij snel van zijn arrestatie en de vermoedelijke beschuldigingen op de hoogte waren, brachten ze niets in de openbaarheid. Niemand begrijpt waarom. Politiek onbenullig? Paranoia?

— IK BEN JAN EN IK REIS PER SPOOR —

Zijn vriendin, Jannie, moest uiteindelijk vijf weken later, op 30 juni van off all persons een BVD-agent vernemen hoe de vork in de steel zit. Hij belde die avond bij haar aan en stelde zich voor als Jan Spoorman van de BVD. Hij vroeg haar of zij wist van Hans' arrestatie op grond van artikel 129-A, ondersteuning van een terroristische vereniging. Dat was inderdaad het enige dat ze wist. 'Spoorman' vertelde haar over de boeken. De BVD begreep er verder ook niets van en vond het maar een vreemde gang van zaken, zei hij. Hij sprak van een boek, gemaakt door de Knipselkrant. De Knipselkrant publiceert regelmatig verklaringen van radicale groepen, o.a. naar aanleiding van aanslagen. Met name voor Duitse mensen vormt ze zo een bron van informatie omdat dergelijke verklaringen in Duitsland zelf al gauw onder de politieke censuur vallen. (Zie over 129-A en censuur ook het achtergrondartikel n.a.v. de uitlevering van Frank Hoffmann in NN 4). Verder bleek hij vooral nieuwsgierig naar Paul Moussault, een kennis van Hans en redacteur van de Knipselkrant. Jannie had geen zin iets te vertellen. Omdat ze zelf politiek actief is, vond ze het belangrijk om de mensen met wie ze samenwerkt op de hoogte te stellen van de BVD-belangstelling voor haar persoon. Het was niet in te schatten hoe ver die belangstelling ging, dus was het beter het zekere voor het onzekere te nemen. Bovendien ziet ze het als een kwestie van integriteit t.o.v. vrienden. Zo raakte ook het verhaal over de arrestatie verder bekend. Moussault vertelde ze over de BVD-vragen over hem.

Het is niet helemaal duidelijk waar de BVD-er nu op uit was. Probeerde hij van Jannie's verwarring over Hans'

arrestatie gebruik te maken om beschuldigingen tegen Paul Moussault van haar los te krijgen, was hij aan het werk voor de Duitse justitie?

Mocht dit laatste het geval zijn, dan is dat helemaal een ernstige zaak. Dat vond ook Ien van de Heuvel, euro-parlementariër voor de PvdA. Een VPRO-team vroeg haar commentaar. 'Oit kan natuurlijk helemaal niet', zei ze, 'je kan toch niet hier in Nederland iemand benaderen voor een geval waarvoor je in Nederland niet strafbaar bent. Ik denk dat daar nodig eens kamervragen over gesteld zouden moeten worden.' Als lid van het europalement kan ze die vragen zelf niet stellen. Ze kan wel aan de Raad van Ministers van de EG vragen deze zaak aan de orde te stellen. 'In zulk soort gevallen helpt het altijd al als er publieke belangstelling voor is. Dan zullen ze altijd minder ver gaan dan ze zonder die belangstelling doen', volgens vd Heuvel. Inmiddels blijkt men bij de PSP inderdaad over kamervragen na te denken.

— HEFTIGE REAKTIES..... ? —

Deze VPRO-uitzending, op vrijdag 8 juli, was overigens de eerste publiciteit rond Hans' arrestatie. Leo Siepe en Willem de Haan interviewden voor Het Gebouw van de VPRO onder andere nog Paul Moussault en Dieter Adler, Hans' advocaat. Moussault vertelde zakelijk waar het om ging en gebruikte uitdrukkingen als 'bedrijfsrisiko' en 'verontwaardiging is geen politiek begrip'. De advocaat, op zijn kantoor in Hannover, toonde later meer betrokkenheid.

Als jullie op weg door Duitsland meer dan een exemplaar van dit boek bij jullie hebben, had Moussault de verslaggevers nog gezegd, dan worden jullie aangehouden. Dus de reporters namen met drie exemplaren de trein naar Hannover. En inderdaad: Aussteigen! 'Ze hebben ons verdome anderhalf uur vastgehouden' zei Siepe me achteraf. De douanier belde zijn chef, die moest weer zijn chef bellen. Uiteindelijk bleek de hoogste justitiebaas, procureur generaal Rebman van het Bundeskriminalamt in Wiesbaden, en speciaal belast met terrorismezaken over het lot van de verslaggevers te moeten beslissen; ze mochten zowar verderreizen.

De advocaat Adler verdedigde eerder twee RAF-gevangenen. Op onverklaarbare wijze is al een paar keer bij hem ingebroken, zijn telefoon wordt afgeluisterd en hij vermoedt dat gesprekken in zijn kantoor met richtmikrofoons worden afgeluisterd, aldus Het Gebouw. Als advocaat van RAF-gevangenen staat hij ook met één been in de gevangenis, zegt hij. Hij heeft op dat moment nog steeds niet het bewijsmateriaal van de Duitse justitie ontvangen waarop de beschuldigingen tegen Hans zijn gebaseerd. 'Komt er een proces?' is de vraag. Adler antwoordt dat het nog best een half jaar kan duren voor er überhaupt een proces komt. De straf kan dan nog variëren van 6 maanden tot 10 jaar.

Het contact tussen verdachte en advocaat is in dit soort zaken ongekend ingeperkt. Bij bezoek is feder di-

...ekt kontakt onmogelijk door een glazen scheidingswand. Post tussen Hans en zijn advocaat wordt geopend en door justitie gelezen. Een schending van het briefgeheim tussen verdachte en advocaat die ook in Duitsland zeer ongewoon is. Ze kunnen niet vrij met elkaar praten. Hans mag overigens bezoek ontvangen. Maar het bezoek loopt wel de kans politiek gescreend te worden. Van gesprekken worden aantekeningen gemaakt. Bovendien is de Duitse justitie er zeer in geïnteresseerd wie zijn vrienden en bekenden zijn.

De VPRO-verslaggevers vroegen Adler of deze politieke censuur nu niet averechts werkte; een veroordeling tot 2 jaar gevangenis voor iemand die mogelijkerwijze 90 boeken overvoerde geeft in Nederland toch een ongekend heftige

reactie, en naar je mag aannemen ook in Duitsland. Adler zei dat de reacties in Duitsland niet zo heftig waren omdat men er dit soort dingen gewoon verwacht. Hij was echter blij dat er in Nederland heftig gereageerd werd omdat hij dat natuurlijk een terechte reactie vond. Maar hij dacht niet dat de Duitse politieke autoriteiten zich veel van reacties zouden aantrekken omdat hun prioriteiten liggen bij het afschrikkende effect van exemplarische straffen.

TEGENLUK IN EUROPA

Zal de Duitse censuur zich over Europa uitbreiden na het opheffen van de grenzen in 1992. 'Ze zullen het natuurlijk proberen', volgens vd Meuveel, nog steeds tegen de VPRO, 'maar het hangt natuurlijk ook af van de bereidheid die er ook aan Nederlandse kant is. (...) Ik vind dat je in ieder geval moet voorkomen dat de tolerantie, die bij ons het grondprincipe is van het hele rechtssysteem, dat die niet meer zou gelden.' Hoogleraar strafrecht Swart, van de Rijksuniversiteit Utrecht veronderstelde in dezelfde uitzending dat Duitsland zal proberen om zoveel mogelijk medewerking van andere landen te krijgen en in 1992 zijn daarvoor de formele kaders veel meer uitgebouwd. 'Maar, zei Swart, 'het kan ook zo zijn dat na 1992 andere Europese landen Duitsland effectiever aan het verstand kunnen brengen dan het allemaal maar een beetje onzin is. Het is een kwestie van druk en tegendruk en kulturele ontwikkelingen.' Hij vond het moeilijk te zeggen wat de Nederlandse regering, waarin een 'law en order-figuur' als de minister van justitie, nu werkelijk wil.

WHAT DOES A BOY LIKE YOU IN A PAPER LIKE THIS

Normaal eindigt een artikel als dit in een blaadje als dit met een oproep post te sturen en volgen naam en adres van de arrestant. Maar het is ons in dit geval niet duidelijk of die wel zo om steun zit te springen. Tot nu toe zijn pogingen van vrienden om steun te geven of tot een steungroep te komen, door een paar mensen tegengewerkt. Of hij weet wat er allemaal buiten de bajes gebeurd? Misschien. Hij zit in de gevangenis van Luneburg in de BRD.

Elsevier, 13-8-1988

OM TWEE KOFFERS BOEKEN

De arrestatie van een radicaal linkse propagandist

MOET DE NAAS m.m.v. Coen Verbruggen

Hans Alderkamp is zelfs voor zijn 'kameraden' uit de activistenwereld een duister figuur. Daarom heeft het zo lang geduurd voordat zij voor hem in de bres wilden springen. Afgelopen week werden in radicaal linkse kringen de krachten gebundeld en op zaterdag 13 augustus — bijna drie maanden na zijn arrestatie — zal een 'steungroep' worden opgericht voor de 36-jarige Groninger, die al sinds 25 mei in de gevangenis van het Westduitse Lüneberg vastzit op verdenking van overtreding van artikel 129a van de Westduitse grondwet: 'ondersteuning en/of lidmaatschap van een criminele dan wel terroristische vereniging'.

Heeft de Duitse justitie een Nederlandse terrorist in de kraag gevat? De wijze waarop zijn arrestatie zich voltrok lijkt daar wel op. Alderkamp was op 25 mei in een touringcar op reis van Amsterdam naar West-Berlijn. Bij Helmstedt, de grensovergang met de DDR, werd de bus aan een grondige controle onderworpen. 'Het leek wel een militaire operatie', vertelt Alderkamps Duitse advocaat Dieter Adler. 'Waar anders niet of nauwelijks wordt gecontroleerd, werd nu de hele bus uitgekamd. Iedere passagier moest zijn koffer aanwijzen. Alles werd doorzocht. Uiteindelijk bleven er twee koffers over.'

Twee getuigen wezen Alderkamp aan als degene die de overgebleven koffers het bagageruim in had gebracht. De Groninger ontkende evenwel dat het zijn bagage was. Adler: 'Mijn cliënt had slechts wat handbagage bij zich en een rugzakje.'

ROTE ARMEE FRAKTION

De inhoud van de twee koffers en de verklaring van de twee getuigen deden Alderkamp in de cel belanden. In de koffers zaten negentig exemplaren van het boek *Widerstand heisst Angriff!!*. Erklärungen, Redebeiträge, Flugblätter und Briefe 1977 - 1988. Het boek bevat een verzameling verklaringen en teksten van de Rote Armee Fraktion (RAF) en andere in West-Duitsland actieve revolu-

tionaire groepen.

Het bezit van meer dan één exemplaar is in West-Duitsland verboden en betekent een overtreding van het eerdergenoemde artikel 129a — een misdrijf waarop een gevangenisstraf staat van minimaal zes maanden en maximaal tien jaar. Het boek, dat 703 gram weegt, zodat Alderkamp volgens de beschuldigingen ruim 63 kilo de bus in moet hebben gedragen, is volgens het colofon gedrukt en uitgegeven door de niet bestaande 'bibliotheek voor ontspanning en ontwikkeling in Amsterdam'. In Nederland is *Widerstand heisst Angriff!!* in linkse boekhandels te koop voor veertig gulden.

De eerste zin van het voorwoord luidt: 'Dit boek werd gemaakt voor iedere revolutionair die hier in de metropool BRD strijdt.'

Groningse RAF-sympathisanten worden door de BVD scherp in de gaten gehouden

Het boek handelt over de 'politiek-militaire strijd' voor 'een wereld die communistisch is', aldus het voorwoord dat eindigt met: 'Wij moeten ons voorbereiden op een zeer lange weg, maar wij zullen zegevieren!' Daarna volgen 405 pagina's die bol staan van revolutionaire retoriek over de gewapende strijd tegen de Duitse maatschappij.

Wie met zo'n boek op stap gaat naar West-Duitsland, weet waar hij aan begint. 'Tja', zegt een vriend van Alderkamp realistisch, 'hij zit natuurlijk niet voor niets vast.' Een andere kennis van de Groninger, de Amsterdamse activiste Janny Oei die met haar zetterij 'actiegroepen en aanverwant tuig steunt', zoals zij het noemt, toont meer verontwaardiging. 'Dit is een hondsbrutale

beknotting van de vrijheid van meningsuiting, een beangstigende tendens die al langer aan de gang is en het ergste doet vrezen voor het betuchte jaar '92. Het opheffen van de grenzen biedt de Duitsers de gelegenheid om hun censuur over Europa te verspreiden.'

Hans Scholenberg van de alternaieve Amsterdamse drukkerij Luna deelt die vrees. 'In Duitsland zitten nog steeds mensen gevangen die tien jaar geleden procesverklaringen van RAF-leden hebben verspreid. Ik heb een paar maal het blad *Radikaal* gedrukt toen dat in Duitsland na het oprollen van allerlei drukkerijjes niet meer kon. Wij doen hier nog steeds drukwerk dat in Duitsland is verboden. Maar ook al druk je het en verkoop je het in Nederland, je blijft strafbaar volgens de Duitse wet,' aldus de zich anarchist noemende voormalige criminoloog van de Vrije Universiteit.

TIP VAN DE BVD

De verontwaardiging binnen de radicaal linkse beweging in Nederland wordt alleen maar groter, nu aanwijzingen zich lijken op te stapelen dat de Binnenlandse Veiligheids Dienst de Duitse justitie heeft getipt over de reis van Alderkamp en de komst van de verboden hoeveelheid boeken.

Advocaat Adler: 'Ik deel het vermoeden van mijn cliënt dat de Nederlandse geheime dienst de Duitsers heeft getipt. Dat valt af te leiden uit de merkwaardige wijze waarop de bus in Helmstedt doorzocht werd. Zeer ongebruikelijk, meestal zijn er slechts lichte routine-controles aan de grens. Bovendien bevond zich bij de zoekactie een agent in burger van de Bundes Kriminal Amt, de dienst die zich bezighoudt met opsporing van terroristen.'

In Nederland was het de vriendin van Hans Alderkamp, de 32-jarige Amsterdamse 'Janny', die alarm sloeg over de mogelijke betrokkenheid van de BVD. Volgens het blad *N.N.*, de opvolger van actiekant *BLUF!*, kreeg Janny op 30 juni — vijf weken na de arrestatie van haar vriend — bezoek

van een BVD-agent die zich voorstelde als Jan Spoorman. Deze vertelde haar dat de BVD op 25 mei een paar uur na de arrestatie reeds alles wist van de affaire. De ambtenaar ondervroeg 'Janny' vervolgens over de kennissen van Alderkamp.

De mogelijke samenwerking tussen de BVD en de Duitse justitie was voor het PSP-Kamerlid Andrée van Es aanleiding tot het stellen van Kamervragen aan minister van binnenlandse zaken Van Dijk. Van Es wil weten wat de BVD bij 'Janny' te zoeken had en wat de rol van de dienst was bij de voorbereiding van Alderkamps arrestatie.

Een zeggeman binnen de BVD ontkent enige betrokkenheid bij de aanhouding. 'Maar,' voegt hij eraan toe, 'dat zegt niets over wat wij wel of niet doen met betrekking tot de heer Alderkamp.' Hij laat weten dat de BVD gewoonlijk geen informatie geeft over 'zaken rondom individuen die de aandacht van de dienst genieten.'

Dat Alderkamp door de BVD in de gaten wordt gehouden hangt samen met diens vriendschap met de 28-jarige Paul Moussault, een bekende extreem linkse activist in Groningen. Moussault, die op hetzelfde adres blijkt te wonen als Alderkamp, is redacteur van *De Knipselkrant*, waarin wordt bericht over de activiteiten van terretuergroepen in Europa, zoals de RAF en de IRA. *De Knipselkrant* verschijnt sinds augustus 1978 en is in elke linkse boekwinkel te koop voor vier gulden per exemplaar. Een abonnement kost honderdachtig gulden per jaar.

Moussault, die opereert vanuit een oud kaaspakhuys in de Groningse Havenstraat, publiceert niet alleen kranteberichten over terroristische acties, maar ook vaak aankondigingen en claims van aanslagen. Hij werkt nauw samen met de gelijksortige 'Ligne Rouge' in Brussel.

HAND- EN SPANDIENSTEN

De Knipselkrant, alleen bereikbaar via een postbusnummer, komt voort uit het Rood Verzets Front, dat samen met de Rode Hulp een afsplitsing was van de eind jaren zestig opgerichte Rode Jeugd. Het krantje van Moussault heette aanvankelijk het *Rood Verzets Front-Bulletin* en werd verspreid onder de aan het eind van de jaren zeventig nog honderd leden van de organisatie, die zich voornamelijk bezighield met het verspreiden van ultra-linkse propaganda en het verlenen van hand- en spandiensten aan leden van de RAF en de IRA in Nederland.

De beweging leeft voort in *De Knipselkrant*, die zegt verslag te doen van de 'stads-guerrilla' in het buitenland. Over het doel

van zijn krant schrijft Moussault in een begeleidende tekst bij een oproep om kopij in te leveren: 'Für die Entwicklung kommunistischer Perspektiven in den Metropolen ist eine revolutionäre antagonistische Praxis Mittel und Ziel, davor had die Bourgeoisie Angst; über diese Praxis, über diese Analysen berichtet *De Knipselkrant*.'

Moussault blijkt zich schuil te houden voor de 'burgerlijke pers' en wil zeker niet met het in zijn ogen 'reactionaire' Elsevier praten, zo laten zijn vrienden in het Groningse 'verzamelpunt voor vlug- en tijdschriften' weten. Als contactpersoon met de buitenwereld fungeert de historicus Theo Butterhof, die in een kelderje in de Groningse binnenstad een letterlijk ondergrondse boekhandel drijft. Butterhof moet de hele linkse wereld kennen, zo verzeke- ren ingewijden. Maar de Groninger zegt zonder met zijn ogen te knippen helemaal niets te weten. De achterdocht is groot in de kringen waarin Paul Moussault en Hans Alderkamp zich bewegen.

'Paul en Hans,' zegt een kennis, 'verdiepen zich in de filosofie achter de acties van de RAF en de IRA. Ze zijn niet bezig met het voorbereiden van dergelijke acties in Nederland, maar ze zijn van mening dat de drijfveren van die organisaties meer aandacht verdienen. En aangezien de burgerlijke pers dat nalaat, doen zij dat onder andere in *De Knipselkrant*. Zij vinden het van belang om bij voorbeeld te laten weten dat de IRA een Engelse legerplaats in Duitsland heeft opgeblazen, omdat daar in een nagebouwd Noordiers dorp werd geoefend in het doodschieten van IRA-leden.'

Paul Moussault, 'Paultje' voor zijn kameraden, werd de afgelopen jaren tweemaal verdacht van connecties met buitenlandse terroristen. In mei 1986 werd Moussault gearresteerd nadat op Schiphol de Japanner Yu Kikumura was aangehouden met in zijn bezit een kilo TNT-springsstof. Moussault zou, zo luidde destijds de beschuldiging, de invoer van het dynamiet hebben uitgelokt door 'het verschaffen van gelegenheid, middelen en/of inlichtingen.'

Kikumura, die Moussault in Belgrado zou hebben ontmoet, hield zich van de domme en verklaarde dat hij dacht met een blije instantie sinaasappelsap van doen te hebben. De Japanner werd uitgewezen en Moussault werd na negentien dagen voorarrest op vrije voeten gesteld wegens gebrek aan bewijs.

Een jaar later, in april 1987, deed de politie op verzoek van de Belgische justitie een inval bij Moussault. De huiszoeking vond plaats wegens het vermoeden dat Moussault propagandamateriaal had ver-

vaardigd voor de Cellules Communistes Combattantes (CCC), de terreurorganisatie die in de jaren '84 en '85 in totaal 28 bom-aanslagen pleegde in België.

PERSVERKLARING

De pamfletten die door Moussault zouden zijn gemaakt waren aangetroffen in de auto van het in Brasschaat aangehouden bejaarde Apeldoornse echtpaar Pieter S. en Hildegonda E., kennissen van de Groninger. De advocaat van het echtpaar, mr. Pieter Bakker Schut, gaf, zoals hij gewoon is te doen, een persverklaring uit waarin het echtpaar een slachtoffer werd genoemd van een actie van de BVD, bedoeld om Moussault en *De Knipselkrant* te 'criminaliseren'. Bakker Schut, van het Amsterdamse 'Advokatenkollectief Nieuwezijds', is de vaste raadsman van de radicaal linkse beweging. Deze week verdedigde hij voor de rechtbank in Amsterdam de laatste nog vastzittende RARA-verdachte, René. Ook Hans Alderkamp had om zijn bijstand gevraagd. Dat werd echter geweigerd door de Duitse autoriteiten, omdat hij volgens de wet een Duitse advocaat nodig had.

'Maar het feit dat Hans — een ontken-nende verdachte — vroeg om Bakker Schut staat voor de Duitsers gelijk aan een schul-bekentenis,' aldus een kennis.

Mr. Pieter Bakker Schut, ook wel 'terrorist in toga' genoemd, verdedigde in 1975 de Amsterdamer Ronald Augustijn, die twaalf jaar gevangenisstraf werd veroordeeld wegens medewerking aan de Baader Meinhof-groep. In 1977 trad Bakker Schut op als verdediger van RAF-lid Knut Folkerts in het proces om diens uitlevering aan Duitsland, dat Folkerts verloor; hij zit nu een levenslange gevangenisstraf uit.

De Bundes Kriminal Amt heeft het niet zo op Bakker Schut; eind jaren zeventig werd de advocaat door deze instantie beschuldigd van het 'sinds jaren onderhouden van samenwerkende contacten met Westduitse terroristen.'

Bakker Schut schakelde voor zijn geestverwant Alderkamp Rechtsanwält Dieter Adler uit Hannover in, ook al een RAF-advocaat. Adler verdedigde in 1982 Brigitte Mohnhaupt en Christian Klar, die beiden tot levenslang werden veroordeeld.

Adler gaat ervan uit dat het tot een proces komt tegen Alderkamp. 'Maar ik heb nog geen enkel stukje bewijsmateriaal ontvangen en ook de dagvaarding laat op zich wachten. Op die manier kan het nog wel tot november duren,' verwacht hij. In de tussentijd, zo vermoedt Adler, zal ook de BVD zich bezighouden met het verzamelen van bewijsmateriaal tegen zijn cliënt, zodat Ne-

derland meewerkt aan de vervolging van een feit dat in Nederland niet strafbaar is.

DRUKOPDRACHT

Het vermeende bezit van de in Duitsland verboden hoeveelheid exemplaren van *Widerstand heisst Angriff!* is niet zo vermeend voor de kennissen van Alderkamp. De drukopdracht voor het boek is, zo blijkt, un Groninger afkomstig. Dat wordt bevestigd door Luna-drukker Hans Scholenberg, die nog een offerte heeft gemaakt voor de mensen wier namen hij niet wil noemen. Het ging volgens hem om een totale oplage van 2500 exemplaren. 'Er wordt altijd wat extra gedrukt, omdat men rekening houdt met inbeslagnames,' verklaart hij de zijns inziens hoge oplage.

Hans Alderkamp is mogelijk betrokken bij de samenstelling van het boek. De Groninger was tot voor kort actief in de noordelijke afdeling van het Anti Militaristies Onderzoeks Kollektief (AMOK). 'Een stevige club, een van de laatste bolwerken van de radicaal linkse beweging,' weet Scholenberg. Alderkamp was met zijn activiteiten voor AMOK-noord gestopt, om zich volledig te storten op de 'distributie van boeken', verklaren twee 'kameraden'.

'Hij doet dat samen met Moussault en ongeveer acht anderen,' vertelt een kennis. 'Zij vormen een hele hechte groep, die informatie over de stadsguerrilla van de nieuwe generatie RAF-leden verzamelt en verspreidt. Zij willen de filosofie, de bewegredenen van die organisatie belichten, daarom is ook *Widerstand heisst Angriff!* samengesteld.'

Alderkamp zou slechts een bevlogen anti-militaristische idealist zijn. Hij was ooit lid van de zogenaamde 'witte BVD', de Bond voor Dienstplichtigen. Bij het vertrek van de eerste lichter Unifil-militairen, vertelt een kennis, 'scond hij voor de poorten van de kaserne in Zuid-Laren stencils uit te delen over de situatie in Libanon en de oorzaak van het Palestijnse conflict. Daarmee wilde hij de soldaten bewegen dienst te weigeren. Hans bereidt geen aanslagen voor; hij wil publiceren en laten lezen.' ■